

Sveučilište u Zagrebu
FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI

Goran Džidić

**Sekuritizacija iregularnih migracija u
Republici Hrvatskoj iz perspektive
kritičke geopolitike**

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2024.

University of Zagreb

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Goran Džidić

**Securitization of irregular migration in
the Republic of Croatia from the critical
geopolitics perspective**

DOCTORAL THESIS

Zagreb, 2024

Sveučilište u Zagrebu
FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI

Goran Džidić

**Sekuritizacija iregularnih migracija u
Republici Hrvatskoj iz perspektive
kritičke geopolitike**

DOKTORSKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Marta Zorko

Zagreb, 2024.

University of Zagreb

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Goran Džidić

**Securitization of irregular migration in
the Republic of Croatia from the critical
geopolitics perspective**

DOCTORAL THESIS

Supervisor: Prof. Marta Zorko, Ph.D.

Zagreb, 2024

O MENTORICI

Dr. sc. Marta Zorko je redovita profesorica na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Bavi se **političkom geografijom i geopolitikom, studijama granica i sigurnosnim studijama**. Doktorirala je u području međunarodnih odnosa i nacionalne sigurnosti s analizom otvorenih graničnih pitanja Republike Hrvatske. Predaje predmete *Politička geografija i geopolitika*, *Suvremeni geopolitički problemi* na preddiplomskom studiju, *Migracije i sigurnost* na diplomskom studiju, *Geopolitiku i sigurnost* na poslijediplomskom studiju Fakulteta političkih znanosti, te *Geopolitiku strateških resursa* na Doktorskom studiju Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predaje *Političku geografiju i geopolitiku* na Vojnim studijima, gostujuća je predavačica na Ratnoj školi “Ban Jelačić” Hrvatskog vojnog učilišta i predstavnica FPZG u Vijeću Vojnih studija (2014-2022). Na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu bila je prodekanica za nastavu i studente (2014-2017), Voditeljica Diplomskog studija Politologija i zamjenica voditelja Poslijediplomskog studija Sigurnosna politika Republike Hrvatske (u dva mandata), kao i predstojnica Odsjeka za međunarodne odnose i sigurnosne studije (2020-2022).

Izvršna je urednica časopisa *Forum za Sigurnosne studije*, članica uredničkih odbora časopisa *Journal of Political Science and International Relations*; *Springer Nature Social Sciences*; i *Anala Hrvatskog politološkog društva*, te članica Istraživačkog Odbora za Političku i kulturnu geografiju krovne međunarodne strukovne organizacije Politologa (International Political Science Association – RC 15), članica je Hrvatskog politološkog društva kao i međunarodne Organizacije za Studije Granica (Association for Borderland Studies).

Objavila je knjigu *Geopolitika i teritorijalnost* 2018. i uredila dvije knjige 2021. godine (*Popularna geopolitika* i *Komuniciranje o sigurnosti*). Sudjelovala je na preko pedeset međunarodnih skupova s vlastitim izlaganjem i organizirala je desetak skupova u Republici Hrvatskoj.

ZAHVALE

Prije svega, zahvalan sam majci koja je puno toga žrtvovala kako bi omogućila obrazovanje sestri i meni. Kroz odgoj nam je usadila radne navike i svijest o važnosti obrazovanja, a njezina bezuvjetna podrška i njezin primjer bili su mi velik poticaj tijekom cijelog doktorskog studija. Hvala i mojoj supruzi na razumijevanju, strpljenju i ohrabrenjima te mojim kćerima što su mi bile velika inspiracija da, često u otežanim uvjetima, nastavim s radom na disertaciji i privedem ju kraju.

Iako sam se tijekom doktorskog studija susretao s naizgled nepremostivim preprekama, jedna od najsvjetlijih točaka toga iskustva je suradnja s mojom mentoricom prof. dr. sc. Martom Zorko. Hvala joj što je od samog početka vjerovala u mene i što sam se tijekom procesa izrade disertacije u svakom trenutku mogao osloniti na nju. Njezina stručnost, znanje, iskustvo, ali i pragmatičnost i ugodan pristup, osim što su bitno oblikovali disertaciju, pokazali su mi kako funkcionira znanost i na koji način trebam razmišljati kao znanstvenik. Takvo iskustvo i znanje koje mi je prenijela je neprocjenjivo.

Posebno sam zahvalan prof. dr. sc. Viktoriji Car, izv. prof. dr. sc. Ružici Jakešević i prof. dr. sc. Vlatku Cvrtili koji su mi svojim savjetima pomogli i uvelike olakšali istraživački proces. Hvala i svim kolegama doktorandima s kojima sam ugodno i aktivno surađivao, pogotovo tijekom prve tri godine studija. Također, neizmjereno sam zahvalan direktorici firme Briefing mediji d.o.o. gospođi Danijeli Vagan Balabanić i koja mi je, kao potpunom neznancu, besplatno i bezuvjetno omogućila dugoročan pristup arhivi novinskih članaka u svrhu znanstvenog istraživanja. Tako mi je uvelike olakšala istraživački proces i bitno utjecala na kvalitetu empirijskog istraživanja.

Hvala mome prijatelju Robertu koji je odvojio velik dio vremena kako bi mi dao dragocjene savjete tijekom pisanja disertacije. Zahvalan sam i Ani te prijateljima Marku i Miranu koji su mi davali stručne savjete vezano uz analizu normativnog okvira. Hvala i mojoj sestri, punici i puncu koji su me vlastitim primjerom i savjetima motivirali i pratili tijekom cijelog studija.

SAŽETAK

Središnji cilj disertacije je istražiti geopolitičke diskurse vezane uz iregularne migracije i migratorne procese u Republici Hrvatskoj koji se pojavljuju u jeku i nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine. Geopolitički diskursi u radu se promatraju u sklopu procesa sekuritizacije kao društvena konstrukcija iz koje proizlaze materijalni i nematerijalni interesi Hrvatske kao tranzitne zemlje, stoga se istraživanju pristupa iz perspektive kritičkog konstruktivizma.

Iako se migratorni procesi kao globalni fenomen mogu istraživati iz perspektive strukturalne geopolitike, rad se temelji na istraživanju iz perspektiva popularne, praktične i formalne geopolitike koje su usmjerene na državnu razinu. Koristeći teoriju sekuritizacije kritičkih sigurnosnih studija, u radu se, u okviru kritičke geopolitike, analiziraju geopolitički diskursi proizašli iz djelovanja medija (*popularna geopolitika*); političkih govora i državnih akcija (*praktična geopolitika*); i strateških studija i zakonskih akata (*formalna geopolitika*). Prema tome, u okviru geopolitičkih diskursa, proces sekuritizacije iregularnih migracija istražen je na diskurzivnoj, praktičnoj i normativnoj razini.

Prvi dio vremenskog okvira uključuje razdoblje od 1. listopada 2015. godine do 31. ožujka 2016. godine, odnosno od točke prekretnice „migracijske krize“ do potpisivanja sporazuma između Europske unije i Turske s ciljem zaustavljanja masovnih migracija prema EU. Drugi dio vremenskog okvira uključuje cijelu 2019. godinu za koju je, u odnosu na 2017. i 2018. godinu, karakterističan povećan broj iregularnih graničnih prelazaka iz Bosne i Hercegovine. Kako bi rezultati istraživanja bili plauzibilniji, vremenski odmak između dva istraživačka razdoblja neophodan je za istraživanje procesa sekuritizacije iregularnih migracija. Istraživanjem nije obuhvaćeno razdoblje nakon 2019. godine zbog značajnog učinka pandemije COVID-19 na smanjenje intenziteta iregularnih migracija u Hrvatskoj.

Na razini *popularne geopolitike* u sklopu kvalitativne analize sadržaja i primjenom koncepta uokvirivanja istražuje se jesu li iregularni migranti unutar generičkih okvira u novinskim člancima predstavljeni kao sigurnosna prijetnja. Kao jedinice analize koriste se novinski članci iz četiri domaće tiskovine: Večernjeg lista, Jutarnjeg lista, Nacionala i Globusa. Na razini *praktične geopolitike* istraživanju se pristupa prema istom principu, međutim jedinice analize su izjave političkih i nepolitičkih aktera u kojima prezentiraju vlastite stavove o iregularnim migrantima.

Osim toga, na razini praktične geopolitike u okvirima Strategije integriranog upravljanja granicom RH kao krovnog strateškog dokumenta kojim se provodi nadzor državne granice u praktičnom pogledu, analiziraju se tehničke i operativne mjere koje su planirane ili provedene, a čiji se primjeri utvrđuju i analiziraju u sklopu navedenih tiskovina. Na razini *formalne geopolitike* normativnom analizom istražuju se institucionalni indikatori u sklopu pravnog okvira kako bi se utvrdilo jesu li nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine usvojene izmjene i dopune koje ukazuju na sekuritizaciju iregularnih migracija u Hrvatskoj.

Unatoč humanitarnom pristupu Hrvatske u rješavanju problema masovnih migracija prema EU tijekom 2015./2016. godine, istraživanje je pokazalo kako su iregularni migranti na diskurzivnoj razini u sklopu *popularnog i praktičnog geopolitičkog diskursa* u oba istraživačka razdoblja predstavljeni kao sigurnosna prijetnja. Osim toga, u sklopu istraživanja na razini praktične geopolitike utvrđen je veći broj primjera provođenja sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu, pogotovo tijekom 2019. godine, dok je na razini *formalne geopolitike* u sklopu pravnog okvira utvrđen značajan broj izmjena i dopuna prema kojima je zakonski omogućeno provođenje niza različitih mjera s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. Pokazalo se kako iregularne migracije nisu predstavljene kao objektivna sigurnosna ugroza, nego odražavaju intersubjektivnu društvenu i političku konstrukciju kojom se proizvode geopolitičke imaginacije i geopolitički kodovi koji su usko vezani uz materijalne i nematerijalne geopolitičke interese Hrvatske.

Rezultati istraživanja pokazuju kako je u sklopu geopolitičkog diskursa prisutno jačanje postojećih geopolitičkih kodova koji su ukorijenjeni u geopolitičke imaginacije Hrvatske, ali i EU. Hrvatska sekuritizacijom iregularnih migracija nastoji zaštititi uspostavljeni sustav geopolitičkog značaja i moći EU u odnosu na države trećeg svijeta, a iregularni migranti, kao konstruirana prijetnja, predstavljaju jednu od ključnih odrednica geopolitičkog diskursa u kontekstu postizanja geopolitičkih interesa. Sekuritizacijom iregularnih migracija Hrvatska nastoji ostvariti važan nacionalni interes, a to je ulazak u Schengenski prostor. Međutim, osim ekonomskih i sigurnosnih interesa koje donosi ulazak u Schengenski prostor, sekuritizacijom iregularnih migracija Hrvatska ima za cilj zaštititi kulturnu homogenost i ustaljene europske identitete kako bi se bolje pozicionirala na međunarodnom planu i brendirala se kroz imidž sigurnog partnera zemljama Zapadne Europe s kojima dijeli slične identitete i geopolitičke interese.

Ključne riječi: kritička geopolitika, sekuritizacija, iregularne migracije, Hrvatska, konstruktivizam

SUMMARY

The main aim of the dissertation is to investigate the geopolitical discourses related to irregular migration and migratory processes in the Republic of Croatia, emerging during and after the „migration crisis“ of 2015/2016. The geopolitical discourses in the dissertation are examined as a social construction from which both material and non-material interests of Croatia as a transit country derive. Therefore, the approach to research is grounded in the perspective of critical constructivism.

Although migratory processes as a global phenomenon can be examined from the perspective of structural geopolitics, this dissertation is grounded in research from the standpoints of popular, practical, and formal geopolitics, specifically directed at the state level. Using the securitization theory of critical security studies, within the framework of critical geopolitics, the paper analyses geopolitical discourses emanating from media activities (*popular geopolitics*); political speeches and state actions (*practical geopolitics*); and strategic studies and legal acts (*formal geopolitics*). Consequently, within the realm of geopolitical discourses, the process of securitization of irregular migrations is investigated at discursive, practical, and normative levels.

The first part of the temporal framework encompasses the period from October 1, 2015, to March 31, 2016, marking the pivotal juncture of the „migration crisis“ to the signing of the agreement between the European Union and Turkey aimed at halting mass migrations towards the EU. The second part of the temporal framework includes the entire year of 2019, characterized by an increased number of irregular border crossings from neighbouring Bosnia and Herzegovina in comparison to 2017 and 2018. To enhance the credibility of the research results, a temporal gap between the two investigative periods is necessary for exploring the processes of securitization of irregular migrations. The study does not cover the period after 2019 due to the significant impact of the COVID-19 pandemic on reducing the intensity of irregular migrations in Croatia.

At the level of *popular geopolitics*, as part of a qualitative content analysis utilizing the framing concept, the research investigates whether irregular migrants are portrayed as a security threat within generic frames in newspaper articles. The units of analysis consist of articles from four domestic newspapers: Večernji list, Jutarnji list, Nacional, and Globus. On the *practical geopolitics* level, the study is approached according to the same principle; however, the units of

analysis comprise statements from political and non-political actors expressing their perspectives on irregular migrants. Additionally, within the framework of practical geopolitics under the Croatian Strategy for Integrated Border Management, recognized as the overarching strategic document for state border surveillance in practical terms, technical and operational measures that are planned or implemented are analysed. Examples of these measures are determined and scrutinized within the aforementioned publications. On the level of *formal geopolitics*, a normative analysis investigates institutional indicators within the legal framework to ascertain whether amendments adopted post the „migration crisis“ of 2015/2016 indicate the securitization of irregular migration in Croatia.

Despite the humanitarian approach in addressing mass migrations towards the EU during the 2015/2016 period, the research has revealed that irregular migrants, at the discursive level within both *popular* and *practical geopolitical* discourses in both investigative periods, were portrayed as a security threat. Furthermore, within practical geopolitics, a considerable number of instances of securitization of irregular migrations were identified in practice, especially during 2019. On the level of *formal geopolitics* within the legal framework, a significant number of amendments were noted, enabling the legal implementation of various measures aimed at suppressing irregular migrations and enhancing surveillance upon their entry, movement, and stay in Croatia and the EU. It has been demonstrated that irregular migrations are not depicted as an objective security threat but rather reflect an intersubjective social and political construction that generates geopolitical imaginations and codes closely tied to Croatia's material and non-material geopolitical interests.

The research results demonstrate the reinforcement of existing geopolitical codes embedded in the geopolitical imaginations of both Croatia and the EU within the geopolitical discourse. Through the securitization of irregular migrations, Croatia seeks to safeguard the established system of geopolitical significance and power of the EU in relation to third-world countries. Irregular migrants, constructed as a threat, constitute a key determinant within the geopolitical discourse in the pursuit of geopolitical interests. By securitizing irregular migrations, Croatia aimed to achieve its primary national interest, entry into the Schengen area. However, beyond the economic and security interests associated with entering the Schengen area, the securitization of irregular migrations in Croatia aims to protect cultural homogeneity and entrenched European identities.

This positioning is intended to enhance Croatia's international standing and brand itself as a secure partner to Western European countries with similar identities and geopolitical interests.

Key words: critical geopolitics, securitization, irregular migration, Croatia, constructivism

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. ISTRAŽIVAČKA PITANJA.....	3
1.2. GEOPOLITIČKI POLOŽAJ HRVATSKE U KONTEKSTU IREGULARNIH MIGRACIJA	5
1.3. IREGULARNE MIGRACIJE KAO KONSTRUIRANA SIGURNOSNA UGROZA.....	9
1.3.1. Iregularne migracije iz perspektive koncepta ljudske sigurnosti	11
1.3.2. Iregularne migracije iz perspektive koncepta nacionalne sigurnosti.....	15
1.3.3. Socijetalna sigurnost i iregularne migracije.....	18
1.4. „MIGRACIJSKA KRIZA“ I IREGULARNE MIGRACIJE - DEFINIRANJE KLJUČNIH POJMOVA	21
1.4.1. „Migracijska kriza“.....	22
1.4.2. Klasifikacija migracija.....	23
1.4.3. Tipovi migranata.....	23
1.4.4. Ishodišne, tranzitne i odredišne zemlje.....	28
2. METODOLOGIJA	30
2.1. KVALITATIVNA ANALIZA SADRŽAJA	30
2.2. ODABIR TISKOVINA	33
2.3. PRIKUPLJANJE PODATAKA	34
2.4. UOKVIRIVANJE.....	38
2.4.1. Uloga uokvirivanja u procesu sekuritizacije.....	41
2.4.2. Klasifikacija okvira.....	42
2.5. KODIRANJE.....	49
2.6. SEKURITIZACIJA IREGULARNIH MIGRACIJA KROZ PRAKSU – OPERACIONALIZACIJA	51
2.7. ANALIZA NORMATIVNOG OKVIRA	52
2.8. OGRANIČENJA DISERTACIJE.....	55
2.9. ZNANSTVENI DOPRINOS DISERTACIJE	57
3. TEORIJSKI OKVIR	59
3.1. KONSTRUKTIVIZAM.....	59
3.1.1. Konstruktivizam i sigurnost.....	60
3.1.2. Prednosti i ograničenja konstruktivizma.....	62
3.2. KRITIČKA GEOPOLITIKA.....	64
3.2.1. Popularna geopolitika	68
3.2.2. Praktična geopolitika	70
3.2.3. Formalna geopolitika	70
3.3. TEORIJA SEKURITIZACIJE.....	71
3.4. SEKURITIZACIJA KROZ PRAKSU	76
4. KONTEKSTUALIZACIJA IREGULARNIH MIGRACIJA U HRVATSKOJ	78

4.1. FAKTORI PRIVLAČENJA I ODVLAČENJA IREGULARNIH MIGRACIJA PREMA EU	79
4.1.1. Građanski ratovi.....	81
4.1.2. Ekonomski disbalans	82
4.1.3. Demokratske slobode.....	84
4.1.4. Demografski disbalans.....	85
5. EMPIRIJSKA ANALIZA GEOPOLITIČKOG DISKURSA NA POPULARNOJ I PRAKTIČNOJ RAZINI.....	88
5.1. POPULARNA GEOPOLITIKA.....	88
5.1.1. Večernji list.....	89
5.1.2. Jutarnji list	92
5.1.3. Nacional.....	96
5.1.4. Globus.....	99
5.1.5. Ukupni rezultati (popularna geopolitika).....	102
5.2. PRAKTIČNA GEOPOLITIKA	106
5.2.1. Večernji list.....	106
5.2.2. Jutarnji list	112
5.2.3. Nacional.....	116
5.2.4. Globus.....	121
5.2.5. Ukupni rezultati (praktična geopolitika).....	125
5.3. SEKURITIZACIJA IREGULARNIH MIGRACIJA KROZ PRAKSU	135
5.3.1. Strategija integriranog upravljanja granicom Republike Hrvatske	136
5.3.2. Prvo istraživačko razdoblje (1.10.2015. – 31.3.2016.)	140
5.3.3. Drugo istraživačko razdoblje (1.1.2019. – 31.12.2019.).....	146
6. FORMALNA GEOPOLITIKA - ANALIZA NORMATIVNOG OKVIRA.....	154
6.1. ZAKON O STRANCIMA	154
6.2. ZAKON O MEĐUNARODNOJ I PRIVREMENOJ ZAŠTITI.....	163
6.3. ZAKON O OBRANI	166
6.4. ZAKON O NADZORU DRŽAVNE GRANICE	167
6.5. STRATEGIJA NACIONALNE SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE	169
7. RASPRAVA	172
7.1. POPULARNA GEOPOLITIKA.....	172
7.1.2. Okvir ljudskog interesa.....	172
7.1.3. Okvir moralnosti.....	176
7.1.4. Okvir pripisivanja odgovornosti	178
7.1.5. Okvir ekonomskih posljedica	182
7.1.6. Sigurnosni okvir.....	184
7.2. PRAKTIČNA GEOPOLITIKA	191

7.2.1. Okvir ljudskog interesa.....	191
7.2.2. Okvir moralnosti.....	194
7.2.3. Okvir pripisivanja odgovornosti.....	197
7.2.4. Okvir ekonomskih posljedica.....	199
7.2.5. Sigurnosni okvir.....	201
7.2.6. Sekuritizacija iregularnih migracija kroz praksu u novinskim tekstovima.....	205
7.3. FORMALNA GEOPOLITIKA.....	212
7.3.1. Zakon o strancima.....	212
7.3.2. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti.....	216
7.3.3. Zakon o obrani i Zakon o nadzoru državne granice.....	218
7.3.4. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske.....	220
8. ZAKLJUČAK.....	223
LITERATURA.....	231
ZNANSTVENI IZVORI.....	231
PRAVNI IZVORI I IZVJEŠĆA ORGANIZACIJA.....	251
INTERNET ČLANCI.....	254
DODATAK A.....	258
DODATAK B.....	313
ŽIVOTOPIS AUTORA.....	341

1. UVOD

Iregularne migracije nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine postale su važan dio geopolitičkog diskursa u Europskoj uniji (EU). Prema sporazumu između EU i Turske, koji je zaključen u ožujku 2016. godine s ciljem zaustavljanja masovnih migracija prema EU, neosporno je kako se iregularni migranti koriste kao sredstvo pregovaranja s ciljem ostvarivanja različitih geopolitičkih interesa. Bez obzira na dugu povijest Turske u kršenju ljudskih prava, EU je zatražila zaustavljanje iregularnih migranata u toj državi, a zauzvrat je ponudila financijsku pomoć i skraćivanje procesa izdavanja viza za državljane Turske. Sukladno tome, opravdano je pretpostaviti, ali i istražiti, koriste li i države članice EU iregularne migrante kao sredstvo postizanja geopolitičkih ciljeva i nacionalnih interesa.

Teorijska rasprava, normativna analiza kao i rezultati empirijskog istraživanja u radu se promatraju kao jedinstvena cjelina iz koje se interpretiraju odnos Hrvatske prema iregularnim migrantima nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine i geopolitički interesi koje Hrvatska nastoji ostvariti iz tog odnosa. Iako se u radu analizira proces sekuritizacije iregularnih migracija, središnji cilj rada je istražiti geopolitičke diskurse na razini popularne, praktične i formalne geopolitike koji odražavaju geopolitičke vizije, geopolitičke imaginacije i geopolitičke kodove prema kojima Hrvatska pozicionira sebe u odnosu na druge države i nastoji ostvariti vlastite interese. Sukladno teorijskim postavkama, sekuritizacija se u radu prije svega promatra kao proces koji a priori nema jasno definiran svoj početak i kraj. Drugim riječima, prisutnost prijetnje i ugroženost referentnog objekta perpetuiraju se sve dok država iz procesa sekuritizacije može ostvariti određene interese. Iako se potencijal sigurnosnih prijetnji koje mogu proizići iz iregularnih migracija ne može u potpunosti zanemariti, ključan utjecaj na pridodavanje sigurnosnog značaja iregularnim migracijama nema atribut sigurnosne prijetnje, nego intersubjektivni proces konstrukcije te prijetnje. Konstrukcijom prijetnje i ugroženosti referentnog objekta u procesu sekuritizacije iregularnih migracija države imaju za cilj ostvariti vlastite interese, zaštititi postojeće identitete i izgraditi nove ili nadograditi postojeće geopolitičke kodove i imaginacije. To je ključni argument na temelju kojeg se pristupa procesu istraživanja u sklopu rada.

Uzevši u obzir teoriju sekuritizacije Kopenhaške škole sigurnosnih studija, ali i njezinu kritiku te dopunjeni model sekuritizacije prema tzv. Pariškoj školi sigurnosnih studija, proces sekuritizacije ne provodi se isključivo poduzimanjem izvanrednih mjera, nego i mjera koje nisu uobičajene, nisu nikada ranije implementirane u Hrvatskoj ili su donesene prema hitnoj proceduri. Prema tome, umjesto promatranja teorije sekuritizacije isključivo na diskurzivnoj razini kroz govorne činove, analizi procesa sekuritizacije dodatno je pristupljeno na praktičnoj i normativnoj razini.

Disertacija je podijeljena na osam poglavlja. U prvom i uvodnom poglavlju predstavljena su istraživačka pitanja i objašnjena su temeljna obilježja geopolitičkog položaja Hrvatske u kontekstu iregularnih migracija. U okviru kritičkih sigurnosnih studija predstavljene su i teorijske postavke prema kojima se iregularne migracije istražuju u sklopu koncepta ljudske i nacionalne sigurnosti. Pojmovi koji se koriste u kontekstu iregularnih migracija često su dvosmisleni ili neodređeni, stoga su na kraju prvog poglavlja definirani ključni pojmovi vezani uz iregularne migracije kojima se bavi ovaj rad. U drugom poglavlju predstavljena je metodologija prema kojoj su provedeni empirijsko istraživanje i normativna analiza. U drugom su poglavlju priloženi i argumenti zbog čega su kvalitativna analiza sadržaja i koncept uokvirivanja pogodni za istraživanje geopolitičkog diskursa i procesa sekuritizacije, a dodatno je elaborirana i operacionalizacija u pogledu provođenja analize normativnog okvira koja je primijenjena na razini formalne geopolitike. Na kraju drugog poglavlja predstavljena su ograničenja kao i znanstveni doprinosi disertacije. Trećim poglavljem obuhvaćen je teorijski okvir u sklopu kojeg je provedeno istraživanje. Osim osnovnih postavki društvenog konstruktivizma, na temelju relevantne literature razmatraju se teorijske postavke kritičke geopolitike i teorije sekuritizacije. U četvrtom poglavlju objašnjeni su glavni faktori privlačenja i odvlačenja u kontekstu iregularnih migracija prema Hrvatskoj i EU. Ovim su poglavljem obuhvaćeni građanski ratovi, ekonomski disbalans, demokratske slobode i demografski disbalans kao glavni pokretači iregularnih migracija iz zemalja Bliskog istoka, sjevernog dijela Afrike i Azije prema Hrvatskoj i EU. U petom poglavlju predstavljene su rezultati kvalitativne analize sadržaja koja je provedena na razini popularnog i praktičnog geopolitičkog diskursa. Osim toga, na razini praktičnog geopolitičkog diskursa provedena je normativna analiza Strategije integriranog upravljanja granicom RH i analiza indikatora sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu. U šestom poglavlju predloženi su rezultati analize normativnog okvira koja je provedena na razini formalnog geopolitičkog diskursa, a kojom su obuhvaćeni glavni pravni akti koji se odnose na nadzor državne granice i regulaciju prekograničnog protoka osoba i roba. U

sedmom poglavlju, na temelju teorijskog okvira i uz pomoć relevantne literature, interpretiraju se rezultati istraživanja. U posljednjem poglavlju, odnosno zaključku, prikazan je osvrt na teorijsku, empirijsku i normativnu cjelinu rada, kao i na same rezultate istraživanja. U istom su poglavlju ponuđeni odgovori na postavljena istraživačka pitanja.

1.1. ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Cilj rada je istražiti promjenu odnosa Hrvatske prema iregularnim migrantima nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine kako bi se utvrdili geopolitički interesi koji se žele ostvariti, a koji proizlaze iz odnosa Hrvatske prema iregularnim migrantima. Kako bi se utvrdilo je li došlo do promjena, iz perspektive kritičke geopolitike istražuju se geopolitički diskursi proizašli iz djelovanja medija (popularna geopolitika), političkih govora i državnih akcija (praktična geopolitika) i zakonskih akata i strateških studija (formalna geopolitika). Slijedom navedenog, postavljena su četiri istraživačka pitanja s potpitanjima:

P1: Kakvi interpretacijski okviri u kojima su prikazani iregularni migranti prevladavaju u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa tijekom 2015./2016. i tijekom 2019. godine?

P2: Kakvi interpretacijski okviri u kojima su prikazani iregularni migranti prevladavaju u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa tijekom 2015./2016. i tijekom 2019. godine?

P2.1: Jesu li utvrđene tehničke i operativne mjere koje je Hrvatska poduzela ili namjerava poduzeti s ciljem suzbijanja iregularnih migracija?

P3: Je li u geopolitičkom diskursu na razini formalne geopolitike nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine došlo do zaokreta u interpretaciji iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze?

P4: Koje geopolitičke interese Hrvatska nastoji ostvariti iz odnosa prema iregularnim migrantima?

Na prvo istraživačko pitanje (P1) odgovor će biti ponuđen kroz kvalitativnu analizu sadržaja novinskih članaka (popularna geopolitika) koji se bave iregularnim migracijama Hrvatskoj. U sklopu novinskih članaka istražuje se prisutnost generičkih okvira, a okviri su postavljeni kako bi se utvrdilo jesu li iregularni migranti u novinskim člancima uokvireni kao sigurnosna prijetnja tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. i 2019. godine.

Odgovor na drugo istraživačko pitanje (P2) bit će pružen uz pomoć kvalitativne analize sadržaja u sklopu izjava aktera (praktična geopolitika) vezanih uz masovne migracije prema Hrvatskoj i EU, a koje su prezentirane unutar novinskih članaka. U sklopu izjava aktera (političkih i nepolitičkih¹) istražuje se prisutnost generičkih okvira kojima se akteri služe.² Okviri su postavljeni kako bi se utvrdilo jesu li iregularni migranti uokvireni kao sigurnosna prijetnja tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. i 2019. godine. Na potpitanje (P2.1) u sklopu drugog istraživačkog pitanja odgovor će biti ponuđen kroz analizu Strategije integriranog upravljanja granicom RH kao krovnog strateškog dokumenta kojim se provodi nadzor državne granice u praktičnom pogledu. Osim toga, odgovor na isto pitanje bit će upotpunjen i kroz analizu tehničkih i operativnih mjera koje su planirane ili provedene s rezultatom sekuritizacije iregularnih migracija, a čiji će primjeri biti utvrđeni i analizirani u sklopu istih novinskih članaka na koje se odnose pitanja P1 i P2.

Treće istraživačko pitanje (P3) odnosi se na formalni geopolitički diskurs u sklopu pravnog okvira unutar kojeg se istražuju institucionalni indikatori prema kojima su iregularni migranti označeni kao sigurnosna ugroza. Normativna analiza provodi se kako bi se utvrdilo jesu li nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine prisutne izmjene i dopune u pravnim aktima koje ukazuju na sekuritizaciju iregularnih migracija.

Rezultati empirijskog istraživanja i normativne analize promatraju se kao jedinstvena cjelina iz koje se tumači odnos Hrvatske prema iregularnim migrantima u kontekstu ostvarivanja vlastitih geopolitičkih interesa. Stoga, četvrto istraživačko pitanje (P4) predstavlja središnji cilj istraživanja, a na njega će, kao i na ostala istraživačka pitanja, biti odgovoreno u sklopu zaključka disertacije.

---

¹ Iako se u političkim znanostima najčešće koristi izraz „nedržavni akteri“ (eng. *non-state actors*), u radu su pod pojmom „nepolitički akteri“ obuhvaćeni svi akteri koji nisu izravno uključeni u proces političkog odlučivanja. Naime, s obzirom da su istraživanjem na razini praktičnog geopolitičkog diskursa obuhvaćeni i policijski službenici, kao sigurnosni stručnjaci koji provode svakodnevne sigurnosne prakse s ciljem nadzora državne granice, oni se ne mogu smatrati „nedržavnim akterima“ jer su financirani iz državnog proračuna. Stoga se pojam „politički akteri“ u radu odnosi isključivo na političare, dok se pojam „nepolitički akteri“ odnosi na sve ostale aktere koji su uključeni u proces sekuritizacije ili desekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj.

² Bigo (2014: 211) naglašava kako je umjesto istraživanja procesa sekuritizacije isključivo kroz govorne činove, kako nalaže Kopenhaška škola, u obzir važno uzeti i diskurse sigurnosnih stručnjaka koji svakodnevnom praksama provode tehničke i operativne mjere s ciljem zaštite referentnog objekta. Stoga su istraživanjem, uz političke, obuhvaćeni i nepolitički akteri.

1.2. GEOPOLITIČKI POLOŽAJ HRVATSKE U KONTEKSTU IREGULARNIH MIGRACIJA

Geopolitički položaj Hrvatske determiniran je različitim geografskim i političkim čimbenicima. Topalović (1997: 263) smatra kako geopolitički položaj neke države ovisi o njezinu okruženju, lokaciji na interesno značajnim područjima, posjedovanju primorskog pojasa, geografskoj hendikepiranosti i političkom orijentacijom susjednih država. Povijesno-geopolitički položaj neke države ima važan utjecaj na njezine suvremene geopolitičke procese. Hrvatska se nalazi na „geopolitičkom križu“ između različitih osvajačkih sila. U okruženju današnjeg teritorija Hrvatske razvilo se nekoliko civilizacijskih žarišta: ilirsko, starogrčko, rimsko, bizantsko, germansko, venecijansko, mađarsko i osmansko. Zorko (2023: 106) smatra kako se „geopolitička posebnost Hrvatske u regionalnom pogledu odnosi na višestruk granični položaj (koncept *double borderland*) upravo paralelno i prema tim središtima moći.“ Utjecaji tih civilizacijskih žarišta na području Hrvatske su se prožimali, ali i sukobljavali (Klemenčić, 1997: 349). To je posljedično uzrokovalo različite pretenzije i povijesno-geopolitičke projekte usmjerene prema teritoriju današnje Hrvatske (Zorko, 2023: 107). Podjelom Rimskog Carstva na Zapadno i Istočno, Hrvatska se našla na periferiji Zapada i postala je predziđe (*antemurale*). Zorko (2023: 106) navodi kako predziđe u smislu geopolitičkog položaja označava „pripadnost, ali i perifernost u smislu obrane vrijednosti kluba kojem se pripada i istovremeno nalaženje ispred zida koji se brani.“ Suvremeni geopolitički položaj Hrvatske određuje je kao nezaobilazni prostor u povezanosti sjevera, zapada, istoka i jugoistoka Europe (Cvrtila, 2000: 167, 172). Prema Vučiću (1995: 271), povijest je oblikovala suvremenu Hrvatsku kao jugoistočnoeuropsku, balkansku i mediteransku državu, a to su tri atribucije koje su presudne za njezin današnji geopolitički položaj.

Geopolitički procesi istražuju se u sklopu hijerarhijski određenih prostornih cjelina koje je Cohen (1963; 2014) podijelio na: geostrateška područja, geopolitičke regije i nacionalne države. Geostrateška područja su „veliki dijelovi svijeta koji posjeduju karakteristike i funkcije koje imaju globalni utjecaj i služe strateškim potrebama velikim sila država i regija“ (Cohen, 2014: 41). Cohen (1963 prema Topalović, 1997: 261) Europu dijeli na pomorsku Europu i Magreb (trgovinski ovisan pomorski svijet) i ruski *Heartland* i istočnu Europu (euroazijski kontinentalni svijet) kao dva geostrateška područja. Teorija koja je nastala kao kombinacija dvije doktrine geopolitičara Mackindera (1943) i Spykmana (1944), naziva se R-H (*Rimland-Heartland*) teorija (Klemenčić, 1997: 251). Prema Mackinderu (1943), Euroazija je najvažnije područje svijeta koji predstavlja

osnovicu prevlasti i iz kojeg je moguće kontrolirati svijet, a to područje naziva *Heartland*. *Heartland* obuhvaća Baltičko more, srednje i donje podunavlje, Crno more, Malu Aziju, Armeniju, Perziju, Tibet i Mongoliju (Klemenčić, 1997: 249). Spykman (1944) umanjuje potencijal Mackinderovog *Heartlanda* i smatra kako stvarni potencijal Euroazije leži u području u obliku polumjeseca i koje okružuje *Heartland*, a naziva ga *Rimland*. *Rimland* predstavlja „tamponsku zonu između sila kopna i mora te je obostrano ranjiv“ (Klemenčić, 1997: 251).

Vučić (1995: 405) smatra kako Hrvatska pripada upravo zoni *Rimlanda* koja je geopolitički vrlo dinamična i koja generira različite vrste prijepora između država. Dio *Rimlanda* u kojem se nalazi Hrvatska ima tendenciju smirivanja političke napetosti i stoga se Hrvatska nalazi u razmjerno mirnom geopolitičkom prostoru (Vučić, 1995: 405). Preciznije rečeno, Hrvatska se geografski nalazi na spoju zapadnog i istočnog dijela *Rimlanda* i stoga je možemo karakterizirati kao tranzitnu zemlju između Istoka i Zapada, odnosno neutralnu zemlju koja je čimbenik stabilnosti u regiji (Vučić, 1995: 405-412).

Geopolitičke regije obično su dio šireg geostrateškog područja, međutim one se mogu nalaziti između dva geostrateška područja ili biti potpuno neovisne o njima. Geopolitičke regije povezane su geografskom blizinom i političkim, kulturnim i vojnim međudjelovanjem, a njihov je nastanak često uvjetovan migracijama i miješanjem stanovništva (Cohen, 2014: 44). U kontekstu geopolitičkog okruženja Hrvatske važan čimbenik predstavlja geopolitički karakter ostalih zemalja regije i subregije u kojoj se Hrvatska nalazi (Vučić, 1995). Stoga nacionalne države predstavljaju treću razinu u hijerarhijski određenim prostornim cjelinama, a Cohen tu ubraja i autonomne regije, kvazi-države i podijeljene teritorije unutar država (Cohen, 2014: 37). Cvrtila (2000: 164) navodi kako su nacionalne države i dalje „dominantan oblik političkog i teritorijalnog organiziranja u suvremenom svijetu.“

Osim prve tri razine hijerarhijski organiziranih geopolitičkih prostornih razina, Cohen (2014: 37) spominje i četvrtu razinu u kojoj su regije ili države koje nisu dio geostrateških područja ili geopolitičkih regija, a to su regije kao što su zone kompresije, nesigurne zone (*shatterbelt*) i *gateway* regije ili države. Zone kompresije obično su države ili regije koje su razorene unutarnjim podjelama ili djelovanjem susjednih država unutar iste regije. Za nesigurne zone svojstveni su međudržavni sukobi, unutrašnje napetosti i sukobi interesa velikih sila. Cvrtila (2000: 164) navodi kako su nestabilne zone „strateška područja u kojima je došlo do političke fragmentacije zbog

natjecanja između maritimnog i kontinentalnog područja.“ Europa nema vlastiti *shatterbelt*, ali je pod velikim utjecajem konfliktnih područja na Bliskom istoku i Aziji (Topalović, 1997: 261). Upravo države Bliskog istoka i Azije generiraju najviše iregularnih migracija prema EU. *Gateway* države ili regije su „mostovi između geostrateških područja, geopolitičkih regija i država“ (Cohen, 2014: 37). *Gateway* države ili regije imaju „značajan utjecaj na razvoj države unutar koje se nalaze, odnosno na susjedne regije, kao i na čitava geopolitička područja“ (Cvrtila, 2000: 164).

Ključne odrednice okruženja u kojem se nalazi Hrvatska imaju izravan utjecaj na njezino geopolitičko ponašanje i nacionalne interese. Interesne sfere neke države odnose se na dio kopna ili mora u sklopu kojeg država političkim, vojnim ili gospodarskim putem ostvaruje ili nastoji ostvariti vlastite interese (Topalović, 1997: 257). Pavić (1987: 46) u općem smislu geopolitiku promatra kao „opravdanje“ koje država ima naspram ostvarivanja vlastitih ciljeva bilo da se radi o vojnom, ekonomskom, političkom ili bilo kojem drugom interesu. Stoga Cvrtila (2000) Hrvatsku promatra kao *gateway* državu prema istočnoj i jugoistočnoj Europi koja je važan faktor stabilizacije u regiji. Pošto se nalazi na granici dva geostrateška područja, Hrvatska se u geopolitičkom pogledu nalazi na izrazito dinamičnom području. Njezin težak položaj dodatno je intenziviran zbog blizine zone nestabilnosti, odnosno *shatterbelta* kojeg čine zemlje Bliskog istoka i Azije, a koje u najvećoj mjeri generiraju masovne migracije prema EU. Masovne migracije utječu na ravnotežu u geostrateškim područjima, geopolitičkim regijama i nacionalnim državama. One su najčešće potaknute ratovima, ekološkim katastrofama ili siromaštvom (Cohen, 2014: 6). Cohen (2014: 61) navodi kako je ravnoteža u geopolitičkom smislu dinamičan pojam koji „označava kvalitetu dinamičnog balansa između suprotstavljenih interesa i sila u otvorenom sustavu.“ Ravnotežu mogu poremetiti rat, ekonomska nejednakost, masovne migracije i uništavanje okoliša, odnosno egzogeni šokovi koji dovode do točke prijeloma nakon čega nastaju promjene i previranja.

Teritorij na kojem se nalazi današnja Hrvatska još je u 16. stoljeću označen kao predziđe kršćanstva.³ Prema tome, Hrvatska se nalazi na marginama „europske tvrđave“ u kojoj je još od 15. i 16. stoljeća izgrađen zajednički identitet na temelju animoziteta prema muslimanima koji su

---

³ Kao *predziđe kršćanstva* (*Antemurale Christianitatis*) Hrvatsku je nazvao papa Lav X. 1519. godine u pismu banu Petru Berislaviću u kontekstu napada Osmanlija na Europu. U Hrvatskoj enciklopediji *antemurale* je pojam koji u povijesno-geopolitičkom i geostrateškom smislu, označava određeni prostor koji ima ulogu obrambene zone pred osvajačkim prodorima ili kao teritorij sa stanovništvom i tvrđavskim naseljima organiziranim za istaknutu obranu.

označeni kao sigurnosna prijetnja. S obzirom na povijesne okolnosti, u Hrvatskoj se razvila pripadnost tom „zajedničkom identitetu“ i Zapadnoj Europi. „Migracijska kriza“ iz 2015./2016. godine predstavlja egzogeni šok koji je rezultirao različitim promjenama na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini unutar EU i potaknuo je različita geopolitička previranja koja i dalje traju. Međutim, od tada su dodatno naglašeni identiteti koji su nakon više od 500 godina ponovno ugroženi od istog „zajedničkog neprijatelja“, odnosno tuđinaca koji dolaze s Bliskog istoka, sjeverne Afrike i Azije, a koji sa sobom donose drugačije identitete.

Sukladno geopolitičkom položaju, Hrvatska kao rubna zemlja ima mogućnost zauzeti poziciju *bedema* ili *mosta*. Sukladno tome, u kontekstu svoga geografskog položaja može biti *zemlja koridor* (s naglaskom na geoprometni položaj), može se pozicionirati kao *mala sila* (ako u strateškom smislu razvoja iskoristi geopolitičke prednosti), no u slučaju identitetsko-strateškog pozicioniranja Hrvatska postaje *predziđe* (Zorko, 2023: 121). Zorko (2023: 107) smatra kako je Hrvatska ulaskom u EU ponovno postala predziđe i *braniteljica europske vanjske granice*, što dugoročno, i u pogledu suvremenih sigurnosnih izazova, nije zavidna pozicija. Pavić (2005: 82) je još prije ulaska Hrvatske u EU, previđao kako bi Hrvatska ulaskom u EU, uz brojne prednosti pristupa EU, ujedno postala i granični dio geopolitičkog okruženja oko tzv. balkanske „crne rupe“. Pavić (2005) smatra kako se time otvara prostor za migracije prema Hrvatskoj što je izrazito nepovoljno u pogledu ekonomskih posljedica, homogenosti društva i ugrožavanja „krhkog hrvatskog identiteta“.

Predviđanja Pavića (2005) i Zorko (2023), unatoč vremenskom odmaku između njihovih tvrdnji, u kontekstu masovnih migracija prema EU odgovaraju i scenariju pristupa Hrvatske u Schengenski prostor čime, u fizičkom i institucionalnom pogledu, Hrvatska postaje rubna država koja predstavlja granicu prema zemljama trećeg svijeta. Ulaskom u Schengenski prostor Hrvatska nastoji ostvariti različite interese pogotovo na gospodarskom i sigurnosnom planu, međutim granice Schengenskog prostora zbog brzog protoka roba i usluga podrazumijevaju propusnost granica koja se dovodi u pitanje zbog iregularnih migracija. Schengenski sporazum predstavlja jedno od najznačajnijih političkih i funkcionalnih dostignuća europskih integracija, no njegova obustava za vrijeme migrantske krize u EU iz 2015. godine posljedica je bezuspješnih politika azila i migracija na nacionalnim i nadnacionalnim razinama u EU. Stoga je, u kontekstu pregovora vezanih uz pristup Schengenskom prostoru, opravdano istražiti je li Hrvatska u pogledu

ostvarivanja geopolitičkih interesa promijenila svoj odnos prema iregularnim migracijama i je li postala *bedem* ili *most* u kontekstu iregularnih migracija.

1.3. IREGULARNE MIGRACIJE KAO KONSTRUIRANA SIGURNOSNA UGROZA

Fenomen migracija star je koliko i samo čovječanstvo i predstavlja ključnu ulogu u oblikovanju svijeta kakvog danas poznajemo (Bali, 2008: 468). Međunarodna organizacija za migracije (eng. IOM - International Organisation for Migration) migracije definira kao kretanje osobe ili grupe osoba preko međunarodnih granica ili unutar granica država. Kretanje stanovništva obuhvaća sve vrste kretanja ljudi, bez obzira na trajanje, svojstva ili uzroke. Migracije se odnose na izbjeglice, prognanike, ekonomske migrante i sve ostale osobe koje se kreću iz različitih razloga (IOM, 2018). Međunarodne migracije kompleksan su fenomen koji je dio ekonomskih, društvenih i sigurnosnih aspekata našeg svakodnevnog života koji je uvelike determiniran uznapredovalim procesom globalizacije (IOM, 2018).

Weiner (1993) je prvi opširno istražio na koji se način migracije promatraju kao sigurnosna ugroza, a navodi četiri dimenzije koje su bitne kod povezanosti migracija sa sigurnosti, a to su: pravna, društveno-ekonomska, politička i kulturna dimenzija. Migracije su uz humanitarni i ekonomski, nakon 11. rujna 2001. godine dobile i sigurnosni okvir. Zapadne zemlje desekuritizirale su većinu pitanja koja su bila na tradicionalnoj agendi, ali su usvojile novu sigurnosnu agendu koja se uglavnom fokusira na probleme vezane za identitet i migracije (Buzan i Wæver, 2003). Stoga se povezanost migracija i sigurnosti može proučavati unutar pet sigurnosnih sektora: vojnog, ekonomskog, okolišnog, socijetalnog i političkog. McDonald (2008: 29) smatra kako je sigurnost najmoćnija politička kategorija kojom se prioritiziraju određena pitanja, identitet zajednice i njezine temeljene vrijednosti, stoga negativna artikulacija i označavanje prijetnje služe za postizanje različitih geopolitičkih ciljeva i interesa najčešće na međunarodnoj razini.

Unatrag 20 godina, međunarodne migracije su s razlogom postale jedan od najznačajnijih sigurnosnih problema u Europi i sjevernoj Americi (Cvrtila i dr., 2019: 9). Teroristički napadi na Sjedinjene Američke Države (SAD) iz 2001. godine u kojima je poginulo gotovo 3000 ljudi, zatim više terorističkih napada u državama Zapadne Europe uzrokovali su pojačavanje animoziteta prema iregularnim migrantima koji su u sve većoj mjeri uokvireni kao sigurnosna ugroza (Cvrtila

i dr., 2019). U okvirima kritičkih sigurnosnih studija iregularne migracije se uglavnom proučavaju unutar socijetalnog sektora kao nevojna prijetnja koja ugrožava ekonomsko blagostanje, kulturnu homogenost i socijalnu koheziju, oslabljuje postojeće državne strukture, služi kao kanal za transfer terorista i na koncu, može dovesti do jačanja ekstremno desnih struja, ksenofobije i povećanja nezadovoljstva kod lokalnog stanovništva. Međutim, Cvrtila i dr. (2019) smatra kako sam čin sekuritizacije iregularnih migracija u pojedinim državama stvara veću prijetnju od samih iregularnih migracija. Jačanje rasizma i ksenofobije ojačava radikalne političke platforme koje dodatno destabiliziraju postojeća društva i samim time predstavljaju sigurnosnu ugrozu iznutra, odnosno unutar same države (Cvrtila i dr., 2019: 13).

Znanstvenici su od kraja 1980-ih godina do danas ostavili značajan trag primjenjujući konstruktivistički pristup u istraživanju koncepta sigurnosti, formiranja nacionalnog identiteta, sigurnosnih zajednica, novih oblika diplomacije, nacionalnih interesa i međunarodnih normi (Bourbeau, 2011: 31). Stoga je iregularne migracije prikladno proučavati u okvirima konstruktivizma jer predstavljaju oblik nevojne prijetnje koja je rezultat političkog ili društvenog konstrukta. Naime, čak i ako se složimo kako dolazak velikih skupina stranaca može uzrokovati napetosti kod domicilnog stanovništva, definiranje problema i upravljanje takvim situacijama ovisi o političkim i društvenim procesima (Elias i Scotson, 1994 prema Huysmans, 2006: 2). Kroz navedene procese strance se označava kao pozitivce ili negativce i to konstruiranjem diskursa koji ima za cilj pokrenuti određene radnje s ciljem prihvaćanja ili odbacivanja. Od 1980-ih godina politička konstrukcija iregularnih migracija sve se više spominje kao destabilizirajući faktor za domaće integracije i kao ugroza postojećeg poretka u državama koje su konačno odredište migranata (Huysmans, 2000: 751).

Huysmans i Squire (2009: 1) smatraju kako su iregularne migracije označene kao sigurnosna ugroza u kontekstu geopolitičke dislokacije povezane sa završetkom Hladnog rata i u kontekstu širih društveno-političkih pomaka povezanih s procesom globalizacije. Globalizacija utječe na promjenu ukupnog okruženja unutar kojeg nacionalne države djeluju, uključujući i načine na koje države formiraju vlastite sigurnosne politike (Adamson, 2006: 167). Stoga je odnos iregularnih migracija i sigurnosti uvelike povezan s procesima globalizacije (Adamson, 2006). Pojam globalizacije obično se koristi u kontekstu njezinog „posljednjeg vala“, a može se definirati kao „ubrzanje ekonomske, političke, kulturne i okolišne globalne međupovezanosti i međuovisnosti u

posljednjih nekoliko desetljeća“ (Colic Peisker, 2017: 1). Jakešević i Tatalović (2016) smatraju kako su migracije prema EU nakon 2015. godine dio širih globalnih procesa i za očekivati je kako će taj fenomen još dugo biti prisutan kao jedan od glavnih izazova u EU. Zorko (2012: 18) naglašava kako je globalizacija istovremeno utjecala na povezanost i udaljenost u svijetu. Primjerice, sigurnosne prijetnje, bez obzira na koje se geografsko područje odnose, danas se čine fizički bližima, a upravo zbog lakše povezanosti svijeta, sigurnosni izazovi se lako šire iz jednog geografskog područja u drugo. S druge strane, s obzirom na tehnološki razvoj i protok informacija neki dijelovi svijeta postaju „udaljeniji“ čime procesi migracija prema razvijenom svijetu postaju dodatno naglašeni. Stoga globalizacija djeluje istodobno „centrifugalno i centripetalno – dublje povezuje već povezane dijelove, ali ih istodobno udaljava od nepovezanih ili neglobaliziranih dijelova“ (Zorko, 2012: 18).

Huysmans (1998: 228 prema McDonald, 2008: 64) smatra kako definicija sigurnosti artikulira određeno razumijevanje naših odnosa s prirodom, drugim ljudskim bićima i sobom. Tako se sigurnost odnosi na širok okvir značenja, odnosno definicija sigurnosti ovisi o različitosti političkih zajednica koje različito artikuliraju pojam sigurnosti. Povezanost iregularnih migracija i sigurnosti može se promatrati s jedne strane iz „tradicionalne strateške perspektive s fokusom na sigurnost države i perspektive koja u fokusu ima ljudsku sigurnost, odnosno sigurnost migranta kao pojedinca“ s druge strane (Huysmans i Squire, 2009: 3). Naime, iregularni migranti imaju legitimno pravo tražiti od država primanje i zaštitu, dok s druge strane, nacionalne države imaju pravo donositi odluke vezane za vlastitu sigurnost (Fauser, 2006: 1). Paradigme ljudske i nacionalne sigurnosti ne moraju biti nužno dijametralno suprotne, ali nam služe kao dva različita okvira kroz koje je moguće proučavati utjecaj migracija na sigurnost (Adamson, 2006: 167).

1.3.1. Iregularne migracije iz perspektive koncepta ljudske sigurnosti

Odnos sigurnosnih izazova i aktera koji na iste izazove moraju odgovoriti u 21. stoljeću postao je kompleksan. Država je ostala temeljna zaštita za pojedinca, no ona često ne uspijeva pružiti potrebnu zaštitu, postajući čak prijetnja za vlastitu populaciju. Stoga Ujedinjeni narodi (UN) ističu važnost fokusa na sigurnost pojedinca umjesto na sigurnost države (Povjerenstvo za ljudsku sigurnost pri UN-u, 2003). Konstruktivisti su dodatno produbili učenje Kopenhaške škole,

ukazujući na važnost ljudske sigurnosti ispred sigurnosti države (Hough, 2008: 20). Oni smatraju kako referentni objekt ne bi trebala biti država ili određene društvene skupine, nego pojedinci koji čine te skupine (Hough, 2008: 8). Primjerice, Falk (1995: 147 prema Hough, 2008: 8-9) sigurnost definira kao „negaciju nesigurnosti koja je izričito subjektivni doživljaj pojedinca ili određene grupe ljudi u konkretnim situacijama.“

Hampson (2008: 230-231) navodi tri različite perspektive shvaćanja pojma ljudske sigurnosti. Prva perspektiva odnosi se na osnovno ljudsko pravo na život, slobodu i potragu za boljitkom, a međunarodna zajednica dužna je štiti i podupirati ova prava. Druga perspektiva označava globalnu ekonomiju, proces globalizacije i ugrožavanje okoliša kao legitiman izvor ugroze sigurnosti pojedinca. I treće, ljudska sigurnost je humanitarnog karaktera, odnosno u fokusu je jačanje međunarodnog prava, posebno kod slučaja genocida, ratnih zločina i zabrane oružja koje ugrožava civile. Posljednja perspektiva posebno se odnosi na osobe koje su prisiljene na migracije zbog oružanih sukoba u matičnoj zemlji (Hampson, 2008: 230).

U izvješću Povjerenstva za ljudsku sigurnost (2003: 4), koje djeluje pod okriljem UN-a, ljudska sigurnost definira se kao „zaštita vitalnih segmenata ljudskih života s ciljem unaprjeđenja ljudskih sloboda i ljudskog ispunjenja.“ Također, u Izvješću se navodi kako ljudska sigurnost podrazumijeva zaštitu fundamentalnih sloboda koje su „bit svakog ljudskog života“ i kako je bitno zaštititi ljude od prijetnji gradeći politički, društveni, okolišni, ekonomski, vojni i kulturni sustav koji će ljudima omogućiti egzistenciju i dostojanstvo (Povjerenstvo za ljudsku sigurnost pri UN-u, 2003). Razvidno je kako UN posebnu pozornost posvećuje ugrozama ljudske sigurnosti kao što su oružani sukobi, migracije, siromaštvo i loši zdravstveni sustavi.

Pojam ljudske sigurnosti može se definirati na dva načina. Prva definicija odnosi se na šire shvaćanje ljudske sigurnosti koje je usmjereno prema važnosti ljudskog razvoja i suvremenim izazovima koji prijete ljudskom dostojanstvu, dobrobiti i sigurnosti, odnosno naglasak je na „slobodi od oskudice“ (Tadjbakhsh, 2005). Druga, uža definicija, odnosi se na oružane sukobe i kršenje ljudskih prava kao glavne prijetnje ljudskoj sigurnosti, a naglasak je na zakonskoj regulativi koja za cilj ima postizanje „slobode od straha“ (Tadjbakhsh, 2005). Zorko (2012: 19) smatra kako u primjeni koncepta ljudske sigurnosti najveći izazov predstavlja država, jer se pokazalo kako su države još uvijek najvažniji akteri na području sigurnosti. Naime, bilo da se radi o postizanju ljudske sigurnosti kroz „slobodu od oskudice“ ili „slobodu od straha“, razvijene

zemlje često razvijaju vlastite programe razvoja i pružanja pomoći kroz zakonsku regulativu koja štiti njihovu populaciju unutar državnih granica, dok su ostale osjetljive populacije izložene opasnostima koje donose terorizam, siromaštvo, pandemije ili sekuritizacija iregularnih migracija (Busumtwi-Sam, 2008: 25). Bigo (2000) kritizira takav pristup država jer sekuritizacija iregularnih migracija često obuhvaća grupe ljudi koji ne predstavljaju sigurnosnu ugrozu i tako im se uskraćuje potrebna humanitarna pomoć.

Booth (2007: 323) smatra kako koncept ljudske sigurnosti predstavlja novu paradigmu za proučavanje pojma sigurnosti, koja u fokusu ima sigurnost „čovjeka“ umjesto „države“, ističući kako „svakodnevene prijetnje“ (primjerice glad i kriminal), dominiraju kao glavna sigurnosna ugroza. Međutim, sudeći po djelovanju nacionalnih država, nije dogodio nikakav radikalni pomak, a ljudska sigurnost je i dalje marginalizirana.⁴ Duffield (2002 prema Booth, 2007: 324) tvrdi kako nacionalne države koriste koncept ljudske sigurnosti kao primjenu „meke moći“⁵ koja je dio šireg plana za stjecanje i očuvanje kontrole. Prema Zorko (2012: 18-19) pojedinac je u pogledu ljudskih prava, ekonomskog razvoja i dostojanstva i dalje prioritet u nacionalnoj i međunarodnoj sigurnosti i zbog toga koncept ljudske sigurnosti „nije potpuno zaživio i preuzeo primat, ali je promicanje globalnih vrijednosti utemeljenih na sigurnosti i dobrobiti pojedinca utjecalo na tradicionalni koncept nacionalne sigurnosti“.

UN je na globalnom planu postigao najviše po pitanju važnosti postizanja ljudske sigurnosti, s posebnim naglaskom na djecu u ratnim područjima, rasnu diskriminaciju, prava žena i prava izbjeglica (Hampson, 2008: 229). U Izvješću Povjerenstva za ljudsku sigurnost UN-a (2003: 45) poseban je naglasak postavljen na sveobuhvatan pristup u rješavanju problema masovnih migracija, uzimajući u obzir političke, civilne, sigurnosne, ekonomske i socijalne uzroke migracija. Problemu masovnih migracija nije dovoljno pristupati iz perspektive ishodišnih, tranzitnih ili odredišnih država (Povjerenstvo za ljudsku sigurnost pri UN-u, 2003). Kao problematičan pristup u rješavanju problema masovnih migracija pokazalo se na primjeru EU i „migracijske krize“ iz 2015./2016. kad su pojedine države članice sekuritizirale iregularne migracije, dok su ostale implementirale humanitarni pristup u rješavanju problema masovnih

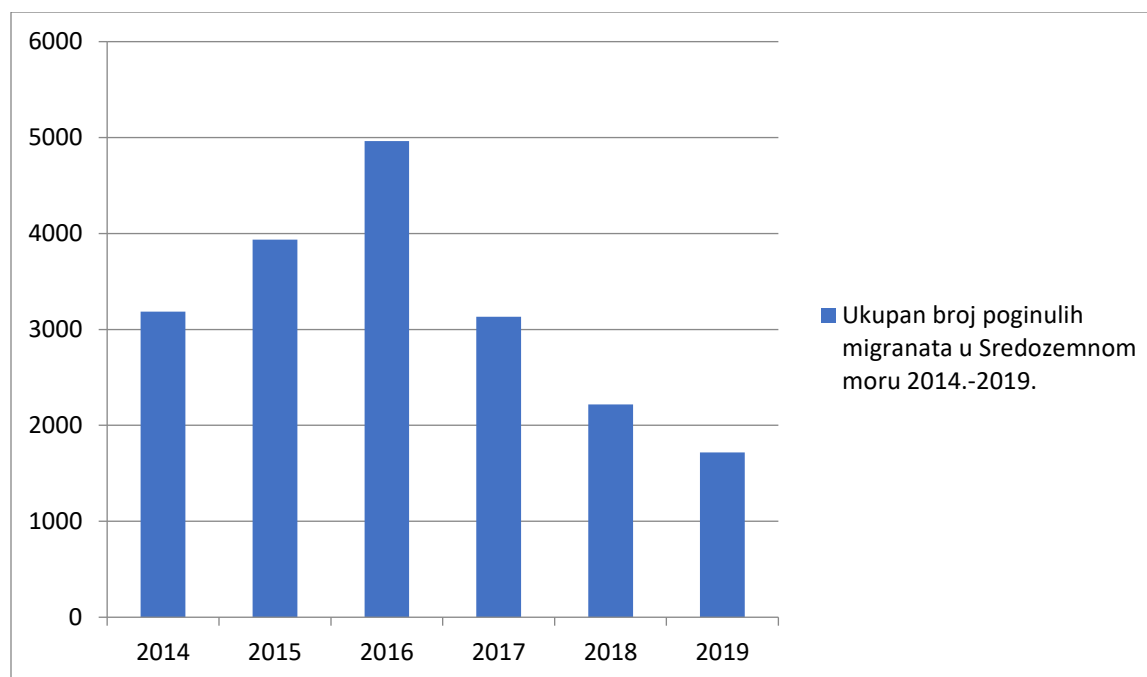
---

⁴ Booth (2007: 324) slikovito opisuje koncept ljudske sigurnosti kao baršunastu rukavicu na čeličnoj ruci tvrde moći.

⁵ Pojam „meke moći“ (eng. *soft power*) definirao je Joseph Nye osamdesetih godina prošlog stoljeća ističući važnost ekonomskih, kulturnih, diplomatskih i političkih vrijednosti u stjecanju nadmoći u međunarodnoj politici, suprotstavljajući ga konceptu „tvrde moći“ (eng. *hard power*) koji označava prisilu u vojnom ili ekonomskom smislu.

migracija. Sekuritizacija migracija na nacionalnoj razini i zatvaranje granica rezultira značajnom ugrozom za same iregularne migrante koji tako na putu prema odredišnim zemljama postaju žrtve trgovine ljudima, a nerijetko izgube živote u pokušaju ulaska u zemlje na rubnim dijelovima EU. Tako je primjerice samo od 2014. do 2019. godine u Sredozemnom moru poginulo preko 20 tisuća migranata (grafički prikaz 1).

Grafički prikaz 1: Ukupan broj poginulih migranata u Sredozemnom moru od 2014. do 2019. godine

Izvor: IOM (2019)

Huysmans i Squire (2009: 6-7) tvrde kako koncept ljudske sigurnosti ipak nema veliki utjecaj na radikalno preoblikovanje pojma migracija i njegov prijenos iz sigurnosnog u humanitarni okvir. To je posebno uočljivo na primjerima Sjeverne Amerike, Australazije⁶ ili Europe gdje je povezanost migracija i razvoja očita, međutim migracije se i dalje promatraju unutar sigurnosnih okvira. Humanitarni pristup se odnosi na zaštitu ranjivih populacija (uključujući iregularne migrante) i ispravljanje štetnih praksi. Migrante se nastoji prikazati kao žrtvu, a ne kao političkog aktera, međutim humanitarni pristup nije uspio nadići sigurnosni okvir u kojem su nepoželjni

⁶ Pojam Australazija označava područje koje uključuje Australiju, Novi Zeland, Novu Gvineju uz okolne otoke koji su uglavnom u sastavu Indonezije.

migranti prikazani kao prijetnja (Huysmans i Squire, 2009: 7). Stoga nacionalne države iregularne migracije i dalje koriste kao sredstvo u kontekstu kalkulacija država u primjeni moći ili kod pitanja vezanih uz nacionalnu sigurnost. Drugim riječima, nacionalne države iregularne migracije po potrebi koriste kao važan ekonomski resurs, ali i kao faktor ugroze nacionalne sigurnosti i opravdanosti kod poduzimanja praksi kojima se iregularne migracije uokviruju kao sigurnosna prijetnja (Huysmans i Squire, 2009: 8).

1.3.2. Iregularne migracije iz perspektive koncepta nacionalne sigurnosti

Zorko (2023: 97) ističe kako je nacionalna sigurnost kontinuirana djelatnost čiji je cilj postizanje sigurnosti, no ona ovisi o četiri faktora, a to su: unutarnji i vanjski procesi, aktivno (su)djelovanje svih segmenata društvene moći (kao i projekcije moći prema van) i preventivno djelovanje prema sigurnosnim izazovima. Još 1944. godine Lippman (1944) je tvrdio kako nacionalne države postižu sigurnost kroz sposobnost zaštite temeljnih vrijednosti koje se, ako je potrebno, moraju žrtvovati u slučaju rata ili, još važnije, izbjegavanju rata. Wolfers (1952) je nakon Drugog svjetskog rata zaključio kako pojam nacionalne sigurnosti svatko tumači drugačije. Primjerice, sigurnost je vrijednost koju nacionalna država može ostvariti u manjoj ili većoj mjeri. Objektivno gledajući, sigurnost države može se postići kroz očuvanje vrijednosti kao što su bogatstvo koje država posjeduje ili sposobnost kontroliranja ponašanja drugih država, dok se u subjektivnom smislu sigurnost postiže kroz odsutnost straha od ugroza koje mogu ugroziti te vrijednosti (Wolfers, 1952). Koncept nacionalne sigurnosti tijekom Hladnog rata veže se uz nastojanje država da postignu sigurnost kroz očuvanje suverenosti i teritorijalnog integriteta. Prema Grizoldu (1994: 40-41), pojam nacionalne sigurnosti usko je povezan sa zaštitom fizičkog integriteta suverenih država. Stoga se nacionalna sigurnost, općenito, može definirati kao stanje sigurnosti nacionalne države koje uključuje „sigurnost nacionalnog teritorija (uključujući kopno, zrak i teritorijalne vode), zaštitu života i imovine, održavanje nacionalne suverenosti i održavanje osnovnih društvenih procesa (ekonomija, politički procesi, ekologija, kultura itd.)“ (Grizold, 1994: 40-41), Međutim, Grizold (1994: 38) upozorava kako je kod postizanja nacionalne sigurnosti vrlo bitno u obzir uzeti kompleksnost pojma sigurnosti koji nakon završetka Hladnog rata obuhvaća različita

područja društvenog života kao što su gospodarstvo, politika, socijalna skrb, zdravstvo, kultura, ekologija itd.

Iregularne migracije se također mogu promatrati kao nevojni oblik ugroze koji može, u većoj ili manjoj mjeri, utjecati na svih pet sigurnosnih sektora (Buzan, i dr. 1998). Upravo je završetak Hladnog rata redefinirao i državne granice koje su postale usmjerene na sekuritizaciju iregularnih migracija i pooštavanje zakona vezanih uz prekogranični protok osoba i roba (Adamson, 2006: 166). Transnacionalna kretanja stanovništva tako su povezana s difuznim prijetnjama kao što su terorizam, trgovina drogom i ljudima ili bilo kojim drugim oblikom organiziranog kriminala (Fauser, 2006: 1). Stoga je utjecaj iregularnih migracija na nacionalnu sigurnost kompleksan i ne može se promatrati kroz okvire tradicionalnog shvaćanja sigurnosti koje se uglavnom odnosi na vojnu silu kao jedinu sigurnosnu ugrozu (Adamson, 2006: 197). Suvremene države iregularne migracije u sve većoj mjeri percipiraju kao sigurnosni problem jer imaju suvereno pravo kontrolirati tko ulazi u njihov teritorij i stoga je zaustavljanje iregularnih migracija imperativ u očuvanju njihovog suvereniteta (Koser, 2005: 10 prema Koslowski, 2004). Međutim, u fokusu država danas su uglavnom suvremene sigurnosne ugroze, a „teritorij, kao ni državne granice, nisu nikakva zapreka novim izazovima, prijetnjama i rizicima“ (Zorko, 2012: 20).

Simmons (2007: 3) tvrdi kako u 21. stoljeću dominiraju dva faktora koja značajno ugrožavaju nacionalnu sigurnost. Prvo je kretanje stanovništva, a drugo su prijetnje različitih ekstremnih grupa s posebnim naglaskom na njihovo djelovanje „unutar nacije“. Ta dva faktora međusobno su isprepletena, jer upravo iregularne migracije omogućuju djelovanje i difuziju ekstremista unutar granica država. Posljedično sekuritizacijski akteri često provode sigurnosne prakse označavajući iregularne migrante kao potencijalnu prijetnju nacionalnoj sigurnosti. Slijedom toga, države kreiraju politike vezane uz iregularne migracije na temelju vlastitih ekonomskih, ali i sigurnosnih interesa (Adamson, 2006: 166). Imperativ u kontroli državnih granica nametnut je iz više razloga, uključujući kontrolu vlastite populacije, ograničavanje pristupa tržištu rada ili održavanje unutarnje sigurnosti (Adamson, 2006: 176). Kontrola granica i formiranje nacionalnog identiteta predstavljaju preduvjet svake moderne države koja želi sigurnost na različitim poljima (Adamson, 2006). Simmons (2007: 13) smatra kako su države zbog nacionalne sigurnosti posebno usredotočene na „proširene aspekte društva, jezike, povijest, kulturu, vjeru, obiteljske odnose i njihove unutarnje ili vanjske veze.“ Stoga je nacionalna sigurnost usko vezana s iregularnim

migracijama, a kontrola migracija, davanje azila ili državljanstva smatraju se sigurnosnim pitanjima.

Mikac i Dragović (2017: 140) ističu kako je dio iregularnih migranata s područja Afrike iskoristio masovne migracije prema EU iz 2015./2016. godine i, lažno se predstavljajući, ušao na teritorij EU. Prelaženje granica bez utvrđivanja identiteta pokreće brojna sigurnosna pitanja čije su posljedice moguće u budućnosti. Također, krijumčarski lanci dobro su umreženi s ostalim kriminalnim organizacijama, a masovne migracije otvaraju im dodatni prostor za nezakonita djelovanja i formiranje novih nezakonitih pravaca kretanja migranata (Mikac i Dragović, 2017). Iako je zbog terorističkih napada u Europi anti-imigracijski diskurs već postojao, percepcija o migrantima kao prijetnji nacionalnoj sigurnosti posebno je došla do izražaja za vrijeme „migracijske krize“ u Europi u drugoj polovici 2015. godine (Cvrtila i dr., 2019: 11). „Migracijska kriza“ u EU iz 2015./2016. pokazala je kako države različito reagiraju na iregularne migracije u kontekstu sigurnosti. Primjerice, iako su Mađarska, Hrvatska i Slovenija tranzitne zemlje i države članice EU, primijenile su različit pristup u rješavanju problema masovnih migracija. Pokazalo se kako je u slučaju „migracijske krize“ iz 2015./2016. problemu rješavanja nekontroliranog priljeva migranata potrebno pristupiti na regionalnoj razini i to kroz unaprijed definirane zajedničke institucionalne okvire.

Iako predstavnici Kopenhaške škole tvrde kako je desekuritizacija uvijek bolje rješenje od sekuritizacije, pravo svake države je zaštita suverenosti i teritorija od potencijalnih sigurnosnih ugroza, uključujući i iregularne migracije. Međutim, postoje tri glavna razloga zbog kojih je proces sekuritizacije iregularnih migracija na regionalnoj razini teško provesti. Prvo, različiti politički i ekonomski interesi među državama članicama uvelike otežavaju ujednačeno djelovanje. Drugo, države su izložene različitom intenzitetu ulaska iregularnih migranata. Treće, problem pri sekuritizaciji iregularnih migracija predstavlja i heterogenost percepcije javnosti o iregularnim migracijama, odnosno javnost u državama članicama iregularne migracije percipira na različite načine (Themistocleous, 2013: 5). Upravo različite percepcije, ili točnije, potrebe država u pogledu iregularnih migracija, uzrokuju dodatne sigurnosne izazove. Dok neke razvijenije zapadnoeuropske zemlje iregularne migrante promatraju kao prijeko potrebnu radnu snagu, ostale, slabije razvijene zemlje, nemaju kapacitete i resurse da prime veći broj iregularnih migranata i

stoga se pribojavaju da ne postanu tzv. hot-spot zemlje⁷. Također, humanitarni ili sigurnosni pristup u rješavanju problema masovnih migracija, generira dodatne napetosti između susjednih država i sigurnosne izazove koji izravno utječu kako na nacionalnu, tako i na sigurnost samih migranata.

1.3.3. Socijalna sigurnost i iregularne migracije

Socijalna sigurnost je širok fenomen u kojem ključnu ulogu imaju ideje i prakse kojima se pojedinci identificiraju kao članovi određene društvene skupine (Buzan i dr., 1998: 119). Stone (2009: 5) naglašava kako u većini modernih oružanih sukoba socijalni element ima bitnu ulogu i stoga socijalna sigurnost nipošto ne smije biti zanemarena. Predstavnici Kopenhaške škole su razvojem pojma socijalne sigurnosti proširili postojeću sigurnosnu paradigmu i ukazali kako referentni objekt ne moraju biti samo države nego i identiteti različitih zajednica (Wæver i dr., 1993, 1994; Buzan, 1991; Buzan i dr., 1998; Kelstrup, 1995). U užem smislu, socijalni sigurnosni sektor odnosi se na održivost i razvoj tradicionalnih obrazaca jezika, kulture, religije, nacionalnog identiteta i običaja (Williams, 2008: 4).

Bigo (2000: 345) smatra kako je upravo znanstvena rasprava o socijalnoj sigurnosti koju su potaknuli predstavnici Kopenhaške škole bila preduvjet za znakovit pomak prema širem poimanju pojma sigurnosti, odnosno sigurnost više nije promatrana isključivo u sklopu vojnog sektora. Okončanjem bipolarnog sustava, društvo i njegove ugroze su u sve većem fokusu. Identitet nekog naroda i postojeći način života postaju glavni referentni objekti, a kao ugroza počinju se promatrati iregularne migracije i etnička fragmentacija (Buzan i dr., 1998: 119). Socijalna sigurnost ugrožena je onda kada zajednice zbog određenog razloga smatraju svoj opstanak ugroženim. U suvremenoj u Europi ove su zajednice uglavnom nacionalne, ali mogu biti religijske ili rasne skupine u kojima je pitanje socijalne sigurnosti još izraženije (Buzan i dr., 1998).

Pojmove socijalno i socijalno potrebno je razlikovati iz nekoliko razloga. Socijalna sigurnost uglavnom je ekonomske prirode, dok se socijalna sigurnost odnosi se na kolektive i njihov identitet (Buzan i dr., 1998: 120). Bilandžić (2017: 346-348) ističe sociološko razlikovanje

---

⁷ Iako se izraz „hot-spot“ s engleskog jezika prevodi kao „žarišna točka“, u radu će se koristiti anglicizam „hot-spot“ koji je ustaljen u znanstvenoj literaturi i koji se često spominje u kontekstu iregularnih migracija prema EU.

društvenog, odnosno socijalnog i socijetalnog. Socijalno može biti obrađeno na bilo kojoj razini (primjerice na razini interakcije dvaju pojedinaca, društvene skupine ili velikih organizacija), dok se socijetalno odnosi na karakteristike nekog društva kao cjeline (Bilandžić, 2017). Ukratko, socijalna sigurnost odnosi se na stanje u društvu u kojem se građani osjećaju sigurno u odnosu na rizike zadovoljavanja osnovnih životnih potreba i ona je uglavnom ekonomske prirode. S druge strane, socijetalna sigurnost je širi pojam i odnosi se na „održivi razvoj tradicionalnih obrazaca, jezika, kulture, vjerskih i nacionalnih identiteta te održivih običaja“ (Bilandžić (2017: 348). Stoga se socijetalna sigurnost može definirati kao „sposobnost društva da opstane i očuva fundamentalna obilježja u uvjetima promijenjenih okolnosti i eventualne ili postojeće prijetnje“ (Wæver, 1993: 23). Agendu socijetalne sigurnosti tvore različiti akteri u različitim područjima i regijama. Migracije se smatraju jednim od najčešćih problema koji su na agendi u sklopu socijetalnog sektora (Buzan i dr., 1998: 121).⁸ Migracije su fenomen kojeg građani modernih zapadnih država često percipiraju kao ugrozu njihovom kulturnom, jezičnom, religijskom ili nacionalnom identitetu. Stoga nacionalne vrijednosti i identitet predstavljaju najčešći referentni objekt u sklopu socijetalnog sigurnosnog sektora (Cvrtila i dr., 2019: 12).

McSweeney (1999) objašnjava kako društvo nije objektivna stvarnost nego se konstantno reproducira kroz promjene društvenih prilika i stoga identitet predstavlja proces koji uvelike ovisi o kontekstu unutar kojeg se promatra. O’Neill (2006: 325) na istom tragu tvrdi kako su socijetalni identiteti dinamični i uvelike ovise o međudjelovanju ranjivosti društva i prirodi promjene s kojom se društvo u određenom trenutku susreće. Wæver (1993: 25) smatra kako je socijetalni sigurnosni sektor važan jer je nakon završetka Hladnog rata zamijenio sektor državne sigurnosti, a u isto vrijeme predstavlja svojevrsni referentni objekt. Drugim riječima, kod državne sigurnosti referentni objekt je suverenitet države, ako država izgubi suverenitet onda neće opstati. S druge strane, kod socijetalne sigurnosti referentni objekt je kolektivni identitet, a ako društvo izgubi vlastiti identitet, ono neće opstati (Wæver, 1993). Socijetalni sigurnosni sektor stoga obuhvaća širok spektar prijetnji koje mogu ugroziti identitet nekog društva.

---

⁸ Buzan i dr. (1998: 121) migracije kao sigurnosnu ugrozu u sklopu socijetalnog sigurnosnog sektora objašnjava kroz sljedeći primjer: Narod X je brojčano nadjačan dolaskom naroda Y. Zbog toga narod X neće biti kakav je nekad bio jer će većinski dio populacije činiti narod Y. Identitet naroda X se trajno mijenja jer dolazi do značajnih pomaka u sastavu populacije.

Buzan i dr. (1998: 121) smatra kako u sklopu socijetalnog sigurnosnog sektora uz migracije postoje još dvije glavne ugroze, a to su *horizontalno natjecanje* i *vertikalno natjecanje*. *Horizontalno natjecanje* događa se kod slučajeva gdje dominantna kultura jedne države utječe na kulturu u susjednoj državi koja ima sličan sustav vrijednosti (O'Neill, 2006: 326). Buzan i dr. (1998: 121) za primjer navodi SAD i Kanadu, gdje SAD predstavlja dominantniju kulturu. *Vertikalno natjecanje* Buzan i dr. (1998) objašnjava na primjerima integracije (Jugoslavija, EU) ili secesije (Katalonija, Kurdistan), odnosno u slučajevima gdje su društvene zajednice smatrale da će pripajanjem u sklopu integracije ili odvajanjem u sklopu secesije izgubiti dio identiteta.

Postoje dva načina na koja države rješavaju problem iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze unutar socijetalnog sigurnosnog sektora. Prvi način odnosi se na kontrolu migracija kroz pooštavanje zakonskog okvira i pojačavanje nadzora granica. Zbog toga je iregularne migracije teško analizirati isključivo u sklopu socijetalnog sektora jer se ovakvi državni potezi često preklapaju s drugim sigurnosnim sektorima (Buzan i dr., 1998: 121). Drugi način odnosi se na osnaživanje identiteta kako bi iregularne migracije bile što manja prijetnja (Wæver, 1993). Osnaživanje identiteta zajednice može se postići kroz asimilaciju migranata u društvo odredišnih zemalja pri čemu migranti moraju napustiti vlastitu kulturu i prihvatiti društvene norme države u koju su došli. Takav je pristup problematičan jer je oprečan osnovnim načelima liberalne demokracije koja podrazumijeva prihvaćanje kulturnih razlika. Pri tome se događa svojevrsni paradoks jer u odredišnim zemljama koje iregularne migracije percipiraju kao prijetnju socijetalnoj sigurnosti postoji manja vjerojatnost da će doći do asimilacije (O'Neill, 2006: 329).

U zapadnim europskim društvima iregularne migracije se smatraju jednim od glavnih faktora koji mogu ugroziti nacionalnu tradiciju ili socijetalnu homogenost. Migranti su predstavljeni kao unutarnja ili vanjska ugroza koja negativno utječe na opstanak nacionalnih društava ili zapadne civilizacije općenito (Huysmans, 2000: 758). Diskurs u kojem su migranti označeni kao kulturni tuđinci reproducira politički mit o nacijama kao homogenim društvima ili zapadnjačkim civilizacijama kakve su nekad bile (Huysmans, 2000). Glavni razlozi zbog kojih se iregularne migracije smatraju sigurnosnom ugrozom su religija i različit sustav vrijednosti između ishodišnih s jedne, i tranzitnih i odredišnih zemalja, s druge strane. Nasilni ustanci koji su se dogodili u jeku „Arapskog proljeća“ i opasnosti koje donosi radikalni islamizam dodatno su utjecali na promatranje iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze u EU. Koncepti nacionalnosti i

pripadnosti u EU nakon Hladnog rata redefinirani su na nadnacionalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, a novi konstruirani identiteti popraćeni su neprijateljskim stavovima prema imigrantima, pogotovo muslimanima. Taj novi europski identitet djelom odražava europski identitet iz 15. i 16. stoljeća koji je konstruiran na temelju borbe protiv muslimana i mitskog narativa o muslimanima kao sigurnosnoj prijetnji (Delanty, 1995; Berkowitz i Zhengjia, 2014, Haldrup i dr., 2016; Dempsey i McDowell, 2019).

U skladu s konstruktivističkim pristupom u proučavanju iregularnih migracija u kontekstu sigurnosti, Weinter (1992: 110) smatra kako iregularne migracije nisu objektivna ili univerzalna sigurnosna ugroza, nego ovise o subjektivnom načinu na koji ih država percipira u odnosu na vlastite interese. Tako će neke države migrante uokviriti kao nepoželjne strance, dok će ih druge države, u skladu s kulturnom raznolikošću u njima, rado prihvatiti. Stoga su kulturni i etnički afiniteti društveno konstruirani i predodžbe o „drugima“ mijenjaju se kroz vrijeme (Weinter, 1992: 105).⁹ Iregularni migranti koji su označeni kao „drugi“ ili tuđinci u odnosu na domicilno stanovništvo u fokusu su sigurnosnog diskursa u zemljama EU. Unatoč starenju stanovništva EU i njezinoj ovisnosti o uvoznjoj radnoj snazi, nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine sigurnosni diskurs u kojem su iregularni migranti prikazani kao prijetnja socijalnoj sigurnosti dodatno je intenziviran.

1.4. „MIGRACIJSKA KRIZA“ I IREGULARNE MIGRACIJE - DEFINIRANJE KLJUČNIH POJMOVA

Masovne migracije kao društveno-politički fenomen uz sebe vežu različite jezične i terminološke poteškoće (Perkowska, 2016: 187). Jasno pojmovno određenje termina koji se koriste u kontekstu masovnih migracija stoga je vrlo bitno jer dvosmislenost ili nejasna definicija određenih pojmova može prouzročiti različite poteškoće u akademskim istraživanjima. Osim definiranja sintagme „migracijska kriza“, u ovom poglavlju će biti predstavljeni argumenti zbog čega se u radu koristi pojam „iregularne migracije“ naspram pojma „ilegalne migracije“. U kontekstu iregularnih

---

⁹ Primjerice, migracije su bile preduvjet za nastanak razvijenih država kao što su SAD ili Australija, odnosno država koje se temelje na kulturnoj raznolikosti. Međutim u novije vrijeme obje se države suočavaju s različitim problemima koje predstavljaju iregularne migracije koje su u sve većoj mjeri uokvirene kao sigurnosna prijetnja.

migracija prema EU definirani su i pojmovi *kriza, migracije, migranti, ilegalni migranti, tražitelji azila, izbjeglice, ekonomski migranti, mješovite migracije, ishodišne zemlje, tranzitne zemlje, odredišne zemlje*, odnosno svi oni pojmovi koji se koriste u disertaciji, a izravno se odnose na fenomen migracija. Osobe koje su u navedenom razdoblju bile u tranzitu ili im je Hrvatska konačno odredište, migrirale su iz različitih razloga, odnosno različitih faktora privlačenja i odvlačenja. Hrvatska se stoga suočila s mješovitim migracijskim tokovima koji obuhvaćaju različite kategorije migranata koje je potrebno precizno definirati.

1.4.1. „Migracijska kriza“

„Migracijska kriza“ s namjerom je stavljena pod znake navoda jer se time želi distancirati od sintagme koju koriste mediji i političke elite. Ta se sintagma može ideološki konstruirati na različite načine i stoga će u radu služiti isključivo kao naziv za egzogeni šok. Egzogeni šok predstavlja događaj koji uzrokuje određena odstupanja od standardnih socioloških, kulturnih ili političkih obrazaca (Bourbeau, 2011: 4). Riječ „kriza“ potječe od grčke riječi *krisis* (κρίσις) koja označava izbor, odluku ili prosudbu. Ne postoji općeprihvaćena definicija krize, međutim na polju različitih znanstvenih disciplina postoji konsenzus kako kriza označava negativan događaj koji zahtijeva hitno rješavanje i koji može ostaviti negativne posljedice.

Pojam „kriza“ Anić (1991) definira kao vrlo teško stanje nakon kojeg se očekuje ili razrješenje ili katastrofa. Coombs (2014) krizu definira kao nepredvidivi događaj koji može ugroziti očekivanja dionika događaja i koji može utjecati na organizacijsku uspješnost unutar sustava i završiti s negativnim ishodima. Krizu može potaknuti jedan događaj (egzogeni šok) ili je možemo promatrati kao proces koji uključuje niz poddogađaja koji mogu izazvati negativne posljedice ako se njima ne upravlja na odgovarajući način (Pedersen i dr., 2020). Kriza također može biti produkt društvene konstrukcije uključenih aktera, a ne objektivna realnost (Bundy i dr., 2017; Lampel i dr., 2009; Schultz i Raupp, 2010). Kako se disertacija temelji na postavkama konstruktivizma, „migracijska kriza“ se promatra iz perspektive konstruktivizma, odnosno kao društveno-politički konstrukt u sklopu kojeg se iregularne migracije promatraju kao sigurnosna ugroza. IOM (2019a) „migracijsku krizu“ definira kao kompleksan događaj u sklopu kojeg masovne migracije uzrokuju krizu koja negativno utječe na značajan broj osoba i društava i tako zahtijeva ozbiljno i dugoročno

upravljanje izazovima koji su uzrokovani krizom. „Migracijska kriza“ može biti uzrokovana djelovanjem čovjeka ili prirode i njome može biti obuhvaćena jedna ili više država u isto vrijeme (IOM, 2019).

1.4.2. Klasifikacija migracija

IOM (2019) migracije definira kao kretanje osobe ili skupina osoba preko međunarodnih granica ili unutar granica država. Popović (2019: 190) migracije dijeli prema: a) prostornoj dimenziji i smjerovima (unutarnje i međunarodne migracije); b) prema vremenskoj dinamici ili trajanju (privremene i trajne migracije); c) prema kategorijama osoba koje migriraju (izbjeglice, ekonomski migranti, tražitelji azila, žrtve krijumčara ljudima); d) motivima migracijskih kretanja (različiti faktori privlačenja i odvlačenja koji generiraju iregularne migracije iz ishodišnih zemalja); e) formalno pravnim aspektima migracija (odnosi se na pitanje jesu li prelasci preko državnih granica unutar ili izvan okvira regulativnih normi).

Masovne migracije iz zemalja sjevernog dijela Afrike, Bliskog istoka i Azije prema EU mogu se okarakterizirati kao međunarodne trajne migracije mješovitog tipa koje se najčešće odvijaju na iregularne načine. Mješovite migracije predstavljaju migracije osobe ili skupine osoba koja putuje zajedno, najčešće na iregularne načine, koriste iste migracijske pravce, načine transporta, ali migriraju iz različitih razloga. Mješovite migracije uključuju izbjeglice, ekonomske migrante, izbjeglice i krijumčarene osobe koje se prema odredišnim državama kreću na iregularne načine (UNHCR, 2016: 282). S mješovitim tipom migracija suočena je i Hrvatska kao tranzitna zemlja preko koje iregularni migranti pokušavaju doći do država EU koje predstavljaju njihovo odredište, a to su najčešće Njemačka, Francuska, Italija, Austrija i Švedska (Europska komisija, 2018).

1.4.3. Tipovi migranata

Imenica „migrant“ pojmovno je neutralna i predstavlja krovni pojam koji u kontekstu međunarodnog prava nije jasno definiran, a kojim se označavaju kategorije osoba koje migriraju iz različitih razloga. Pojam „migrant“ odnosi se na osobe koje se sele iz mjesta svog uobičajenog

prebivališta, bez obzira je li riječ o seljenju unutar ili izvan granica matične države, privremeno ili trajno i bez obzira na razloge preseljenja. Pojam se odnosi na ekonomske migrante, izbjeglice, tražitelje azila, nedokumentirane migrante i žrtve trgovine ljudima (IOM, 2019). Upravo pojam „migrant“ iz praktičnih razloga u medijskom tekstu koriste medijski profesionalci i politički akteri u svojim javnim nastupima.¹⁰

Iregularni i ilegalni migranti

U pravnim dokumentima, znanstvenim istraživanjima i stručnoj literaturi pojam iregularnih migracija definira se na različite načine i stoga se vrlo često, ali ne i ispravno, iregularne migracije koriste kao sinonim za ilegalne migracije. Prema IOM (2011), pojam „iregularne migracije“ označava sve vrste kretanja ljudi koje izlaze iz okvira regulativnih normi. Pojam „iregularne migracije“ predstavlja kompleksan set ponašanja koji može poprimiti različite oblike u kontekstu načina na koje osobe migriraju i razloga zbog kojih migriraju (Perkowska, 2016). Kostas (2017) ističe kako u znanstvenoj literaturi ne postoji dovoljno precizna definicija iregularnih migracija, dok dodatnu poteškoću u definiranju pojma predstavlja činjenica da su iregularne migracije postale sinonim za ilegalne migracije. Korištenje pridjeva „ilegalno“ u kontekstu migracija problematično je iz više razloga. Prema IOM (2019a) ljudska bića ne mogu biti ilegalna, ali mogu biti u iregularnoj situaciji. Naime, u Rezoluciji Opće skupštine UN-a 3449 navodi se kako termin „ilegalni“ treba izbjegavati kod situacija kada su migranti u iregularnim situacijama. Stoga, pojmu „iregularni“ daje se prednost naspram pojma „ilegalni“, jer potonji ima kriminalne konotacije, narušava dostojanstvo migranata i podriva poštivanje ljudskih prava. IOM (2011) u svom pojmovniku iregularne migrante definira kao osobe koje „zbog neovlaštenog ulaska u zemlju krše zakone kojima je reguliran ulazak stranaca u zemlju ili im je istekla viza ili nemaju pravni status u tranzitnoj ili odredišnoj zemlji. Ova se definicija, između ostalog, odnosi i na osobe koje su u tranzitnu ili odredišnu zemlju ušle zakonito, ali su prekoračile odobreno razdoblje ili su nezakonito zaposlene (često se nazivaju tajni ili nedokumentirani migranti).“

U rezoluciji Europskog parlamenta objavljenoj 14. siječnja 2009. godine koja se odnosi na temeljna prava u EU 2004-2008 (2007/2145(INI)), navodi se kako institucije EU i države članice

---

¹⁰ Pojam migrant možda je nastao kao neutralan pojam koji označava osobe u kretanju, no ako taj pojam stavimo u suodnos s drugim definicijama osoba u pokretu, primjerice poput izbjeglica, pojam migrant automatski postaje negativan spram drugog pojma.

trebaju koristiti pojam „iregularni ili nedokumentirani migranti“ umjesto pojma „ilegalni migranti“ koji ima negativne konotacije (EUR-Lex, 2009). Također, pojam „iregularne migracije“ spominje se i u novom Post-Stockholmskom Programu kojeg je 2014. godine usvojilo Europsko vijeće. U Programu se spominju smjernice u pogledu pravde, slobode i sigurnosti migranata u razdoblju od 2015. do 2020. godine (Europsko vijeće, 2014). Kostas (2017: 424) utvrđuje kako se u pravnim dokumentima EU u sve većoj mjeri koristi isključivo pojam „iregularne migracije“.

Nedokumentirani migranti

IOM (2019a) upozorava kako je pojam nedokumentirani migranti dvosmislen jer označava osobe koje se nađu u dvije različite situacije. Prvo, migranti mogu imati dokumentaciju kojom potvrđuju vlastiti identitet, ali ne posjeduju specifičan dokument na temelju kojeg mogu ući ili boraviti u tranzitnoj, odnosno, odredišnoj zemlji i stoga se kategoriziraju kao nedokumentirani migranti. Drugo, migranti se kategoriziraju kao nedokumentirani u situaciji pri kojoj ne posjeduju dokument kojim potvrđuju vlastiti identitet niti posjeduju dokument na temelju kojeg mogu ući ili boraviti u tranzitnoj, odnosno, odredišnoj zemlji. Perkowska (2016: 191) smatra kako pojam „nedokumentirani migrant“ upitan jer se ponekad odnosi na migrante čiji boravak u zemlji nije dokumentiran, a ponekad se odnosi na migrante koji nemaju potrebne dokumente za ulazak u zemlju.

Izbjegllice

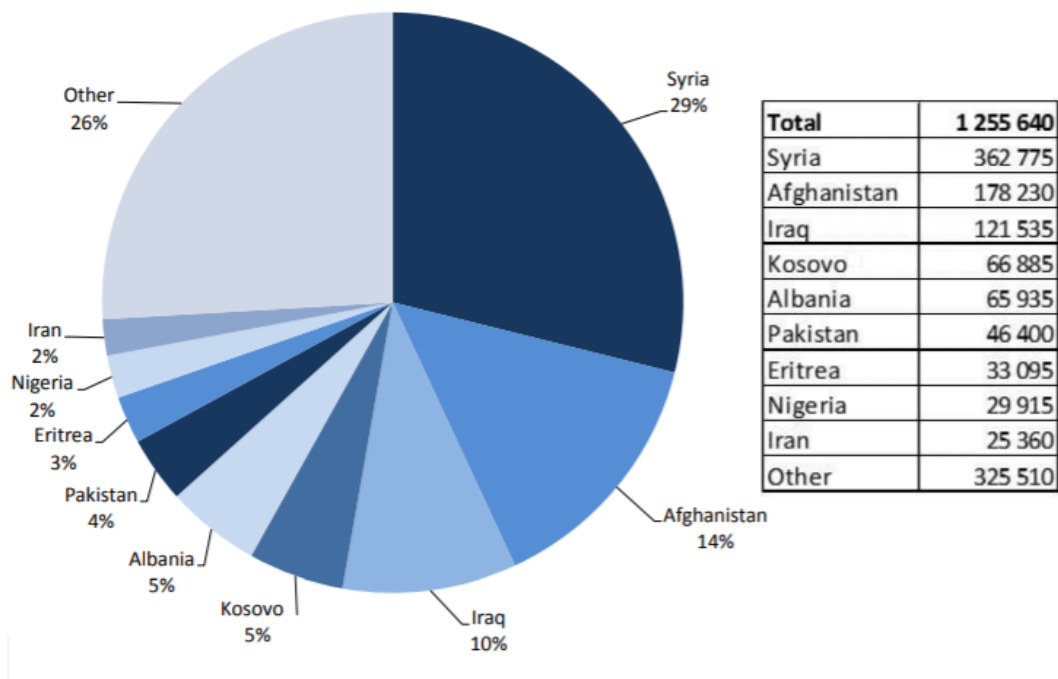
Prema Uredu Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) izbjeglicom se smatraju osobe „koje se ne nalaze u zemlji državljanstva (...) i koje zbog utemeljenog straha od progona zbog rasnih, vjerskih, nacionalnih razloga, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili zbog političkih uvjerenja ne može, ili zbog straha, ne želi dobiti zaštitu svoje države“ (UNHCR, 2021). Prema Ministarstvu unutarnjih poslova RH (MUP) (2020), Hrvatska je od 2015. godine suočena sa skupinama osoba koje na iregularne načine pokušavaju ući u zemlju, a izbjeglice su u tranzitu bile najbrojnije tijekom vrhunca „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, međutim Hrvatska se nakon 2015. godine u sve većoj mjeri suočava s ekonomskim migrantima koji na iregularne načine pokušavaju ući u EU (MUP, 2020).

Iako su izbjeglice iz ratom zahvaćene Sirije bile najbrojnije tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, u iregularnim prelascima sudjelovali su i ekonomski migranti (grafički prikaz

2). Prema statistici Europske komisije (2015), tijekom 2015. godine od 1.255,600 zahtjeva za azilom u EU, čak je jedna trećina izbjeglica iz Sirije, međutim, sukladno podacima Europske komisije, ostatak migranata dolazi iz država koje tada nisu bile zahvaćene građanskim ratom.

Grafički prikaz 2: Tražitelji azila u državama članicama EU prema zemlji državljanstva, 2015.

Izvor: Europska komisija (2015)

Tijekom 2015. godine, prema podacima Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu (FRONTEX) preko balkanskog pravca migracija prošlo je preko 750 tisuća migranata (FRONTEX, 2017). Stoga je neprecizno, čak i tijekom 2015. i 2016. godine, označavati sve migrante kao izbjeglice.

Ekonomski migranti

Pojam „ekonomski migrant“ nije definiran međunarodnim pravom i često se koristi kako bi se označile osobe ili skupine osoba koje migriraju preko međunarodnih granica ili unutar državnih granica, a čije su migracije potaknute isključivo ekonomskim prilikama. IOM (2019a) upozorava

kako uporabu ovog pojma treba izbjegavati iz više razloga. Prvo, migrante je problematično kategorizirati na temelju samo jednog razloga iz kojeg migriraju jer se razlozi migracija često preklapaju. Drugo, pojam „ekonomski migrant“ često se koristi kao opreka pojmu „izbjeglica“ kako bi se naglasilo kako izbjeglice imaju pravo na posebnu zaštitu prema međunarodnom pravu, dok države nemaju tu obvezu prema ekonomskim migrantima koji se u sve većoj mjeri promatraju kao sigurnosna prijetnja. Stoga, IOM (2019a) preporučuje korištenje pojma „ekonomski migrant“ isključivo u kontekstu mješovitih migracija.

Tražitelji azila i azilanti

Tražitelj azila je osoba koja traži međunarodnu zaštitu, međutim država u kojoj se nalazi nije donijela odluku o prihvaćanju azila IOM (2019a). Prema Zakonu o azilu (70/07) „tražitelj azila je stranac koji podnese zahtjev za azil o kojemu nije donesena konačna odluka (...) dok je azilant stranac kojem je odobren azil na temelju odredaba ovoga Zakona.“ Osobe koje migriraju iz država sjevernog dijela Afrike, Bliskog istoka i Azije žele dobiti azil u određnim državama unutar EU, međutim, pri tome postoje specifični problemi vezani uz definirani pravni okvir na razini EU i na razini država članica. Stvaranjem Schengenskog prostora došlo je do potrebe za usklađivanjem politika azila u EU čime je donesena Dublinska konvencija koja se oslanja na temeljne vrijednosti Jedinstvenog europskog akta s ciljem omogućavanja slobode kretanja osoba, roba i kapitala na teritoriju EU. Od trenutka kada je stupila na snagu, točnije 1997. godine, Konvencija je 2003. (Dublin II) i 2013. (Dublin III) godine doživjela određene preinake, no njezine temeljne odrednice ostale su nepromijenjene. Naime, prema Dublinskoj konvenciji, države na čiji su teritorij migranti prvo ušli dužne su razmotriti podnošenje zahtjeva za azil, a jedan je od osnovnih ciljeva Konvencije sprječavanje traženja azila u zemlji prema vlastitom izboru migranta (eng. *asylum shopping*). Za vrijeme masovnih migracija prema EU, pokazalo se upravo suprotno.

Postoje tri glavna argumenta koji ukazuju na nedjelotvornost Dublinske konvencije. Prvo, Konvencija nije pravedna. Bez obzira na kriterije koji nalažu kako osoba mora tražiti azil u državi u koju prvo stupi, time gubi pravo traženja azila u drugim zemljama članicama. To ne odgovara niti migrantima, niti zemljama članicama koje se nalaze na geografskom području koje je najviše izloženo pritisku iregularnih migranata (Grčka, Italija, Španjolska). Drugo, Konvencija nije učinkovita. Iako je odgovornost pružanja azila na državi koja prva primi migrante, u stvarnosti većina migranata traži azil u nekoj drugoj državi ili pak u više država istovremeno. Treće,

Konvencija ugrožava prava osoba koje migriraju. U državama članicama EU nisu jednaki kriteriji i procesi pri traženju azila ne uzima se kriterij prisutnosti članova obitelji u drugim državama članicama, a razdoblje u kojem tražitelji azila čekaju rješenje slučaja može trajati mjesecima ili godinama (Cidob, 2015). Bez obzira na navedene nedostatke i ogromne troškove koje ovakav sustav zahtjeva, Dublinska je konvencija i danas na snazi.¹¹ Prema tome razvidno zbog čega nastaju terminološki prijepori u označavanju migranata kao azilanata ili tražitelja azila koji migriraju prema EU u sklopu mješovitih migracija.

1.4.4. Ishodišne, tranzitne i odredišne zemlje

Iz perspektive ishodišnih, tranzitnih i odredišnih zemalja, iregularne migracije odnose se na sve izlaske, ulaske ili boravak na teritoriju države bez potrebnog odobrenja ili dokumentacije kojom se regulira izlazak, ulazak ili boravak u toj državi. U kontekstu migracija, *ishodišna država* je država čije državljanstvo ima osoba koja migrira u drugu državu ili država kojoj je osoba koja migrira u drugu državu bila nastanjena duže vrijeme, bez obzira radi li se o regularnim ili iregularnim migracijama (IOM, 2019). Iz perspektive ishodišnih zemalja, iregularne migracije promatraju se kao odlazak osoba iz matične države i njezino kretanje prema međunarodnim granicama bez važećih dokumenata potrebnih za putovanje ili bez zadovoljavanja definiranih kriterija za napuštanje države (Kostas, 2017). *Tranzitna država* je država kroz koju prolazi osoba ili skupina osoba u sklopu bilo kojeg tipa migracija prema odredišnoj zemlji (IOM, 2019). U slučaju tranzitnih država bitan je faktor privremenosti u kontekstu tranzita migranata, odnosno pretpostavlja se da iregularni migranti u tranzitnim zemljama ne namjeravaju duže boraviti. Primjerice, kod iregularnih migracija put prema odredišnim državama može potrajati i mjesecima ili godinama i stoga se faktor privremenosti često dovodi u pitanje, a samim time i kategorizacija određene države kao tranzitne države (OHCHR, 2015: 5). *Odredišna zemlja* je država koja je ciljna destinacija osoba ili skupine osoba koje migriraju u sklopu regularnih ili iregularnih migracija (IOM, 2019).

---

¹¹ Čak je i Europski sud 2017. godine temeljem Konvencije potvrdio pravo država članica da deportiraju tražitelje azila u državu članicu na čiji su teritorij prvo stupili.

Morehouse i Blomfield (2011: 4) navode osam glavnih razloga zbog kojih ishodišne, tranzitne ili odredišne zemlje osobe smatraju iregularnim migrantima:¹²

- Ilegalni ulazak (ilegalni prijelaz granice);
- Korištenje lažnih dokumenata pri ulasku u državu;
- Ulazak korištenjem legitimnih dokumenata koji sadrže lažne podatke;
- Prekoračenje dopuštenog razdoblja ostanka u sklopu bezviznog režima ili prekoračenja; razdoblja koje je definirano dozvolom privremenog boravka;
- Gubitak odobrenja za privremeni boravak zbog neobnavljanja dozvole, neuspjeha u zadovoljavanju uvjeta boravka ili kršenja uvjeta boravka;
- Neregularni administrativno-pravni koraci nakon rođenja djeteta;
- Bježanje tijekom postupka azila ili odbijanje napuštanja odredišne države nakon odbijanja davanja azila;
- Neuspjeh države u provođenju odluke o povratku osoba iz pravnih ili praktičnih razloga (tolerancija).¹³

Budući da postoje različiti razlozi zbog kojih osobe izlaze, ulaze ili borave u ishodišnim, tranzitnim ili odredišnim zemljama, različiti su i načini kojima se iregularni migranti nastoje domoći tranzitnih ili odredišnih zemalja. Uzimajući u obzir navedeno, u kontekstu „migracijske krize“ u EU iz 2015./2016. i 2019. godine, u radu se koristi sveobuhvatni termin „iregularne migracije“ koji označava sve migracije koje se odvijaju izvan okvira regulativnih normi. Ne postoji univerzalan pojam kojim bi se mogle obuhvatiti sve vrste kretanja ljudi koje izlaze iz okvira regulativnih normi. Međutim, prema preporukama iz službenih dokumenata UN-a i EU, pojam „iregularni migrant“ ima najpreciznije značenje u kontekstu kretanja osoba koje izlazi iz okvira regulativnih normi. Stoga se u radu daje prednost pojmovima „iregularne migracije“ i „iregularni migranti“ ne samo iz etičkih razloga, nego i zbog sveobuhvatnosti navedenih pojmova u kontekstu masovnih migracija prema EU.

---

¹² Autori koriste izraz „neovlašteni migranti“ (eng. *unauthorised migrants*) koji u prijevodu na hrvatski jezik zvuči nespretno, i stoga je preveden kao „iregularni migranti“.

¹³ Tolerirane osobe su imigranti koji posjeduju legalne dokumente izdane od strane vlade koji im omogućuju ostanak u odredišnoj zemlji i sve socijalne povlastice, kao i pravo na rad. Takve osobe ipak nemaju jamstvo za legalan ostanak u zemlji, a najčešće se radi o osobama koje su dobile status izbjeglica.

2. METODOLOGIJA

Disertacija slijedi Gerringov (2007) dizajn tipične studije slučaja koja podrazumijeva intenzivnu studiju jednog slučaja i koja je reprezentativna u kontekstu šireg skupa slučajeva. Gerring (2007) smatra kako se za studiju slučaja u sklopu politoloških istraživanja najčešće uzima nacionalna država kao dominantna politička jedinica. Studija jednog slučaja na primjeru Hrvatske provedena je prema načelu korištenja višestrukih izvora podataka, odnosno triangulacije (Yin, 2008: 116). Wolcott (1990) ističe kako je studija slučaja jedan od najčešćih kvalitativnih istraživačkih pristupa deskriptivnog tipa.

Yin (2018: 197) smatra kako korištenje višestrukih izvora u istraživanju studije slučaja omogućuje detaljno proučavanje fenomena u njegovom stvarnom kontekstu. Glavna prednost triangulacije je razvoj konvergirajućih smjerova istraživanja, što rezultira uvjerljivijim i točnijim zaključkom u studiji slučaja (Yin, 2008: 117). Patton (1987, prema Yin: 2008: 118) razlikuje četiri tipa triangulacije: triangulacija podataka, triangulacija istraživača, teorijska triangulacija i metodološka triangulacija. Istraživanju se pristupa kroz triangulaciju podataka, odnosno geopolitički diskursi, kao i indikatori sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu, analizirani su iz višestrukih izvora.

2.1. KVALITATIVNA ANALIZA SADRŽAJA

Metoda koja se koristi u istraživanju geopolitičkog diskursa na razini praktične i popularne geopolitike je kvalitativna analiza sadržaja. Analiza sadržaja može se koristiti kao kvantitativna i kvalitativna metoda istraživanja i predstavlja jednu od najčešće korištenih istraživačkih metoda u društvenim znanostima (Berelson, 1952; Zhang i Wildemuth, 2009; Hsieh i Shannon, 2005; Mayring, 2000; 2014). Kod kvantitativne analize sadržaja podaci se kodiraju u određene kategorije i zatim se interpretiraju kroz statistiku (Hsieh i Shannon, 2005: 1278). S druge strane, istraživanja u kojima se koristi kvalitativna analiza sadržaja „fokusiraju se na karakteristike jezika kao komunikacijskog sredstva s naglaskom na sadržaj ili kontekstualno značenje teksta“ (Hsieh i Shannon, 2005: 1278). Kvalitativna analiza sadržaja podrazumijeva puno više od brojanja riječi (Zhang i Wildemuth, 2009). Njome se jezik intenzivno istražuje s ciljem klasificiranja većih

količina teksta u određene kategorije koje predstavljaju slična značenja (Weber, 1990, prema Hsieh i Shannon, 2005). Stoga se kvalitativna analiza sadržaja može definirati kao „metoda istraživanja kojom se na subjektivan način interpretira sadržaj teksta kroz sistematsku klasifikaciju procesa kodiranja i detektiranja tema i obrazaca“ (Hsieh i Shannon, 2005: 1278). Zhang i Wildemuth (2009) ističu kako kvalitativna analiza sadržaja omogućuje razumijevanje društvene stvarnosti na subjektivan, ali znanstveni način i to kroz istraživanje fizički prisutnih poruka koje nisu odmah primjetne.

Tekst koji je predmet analize sadržaja može biti u verbalnom, tiskanom ili elektroničkom obliku, a najčešće se analizira u sklopu anketa, intervjua, fokus grupa, promatranja i tiskanih medija kao što su primjerice novinski članci (Kondracki i Wellman, 2002). Analiza sadržaja je u širokoj uporabi u istraživanjima političke komunikacije bilo da se radi o izbornim kampanjama, govorima političara ili nekom drugom političkom sadržaju prezentiranom kroz medije (Benoit, 2007; Kaid i Johnston, 2001; Nuendorf i Kumar, 2015). Mišetić (2001, prema Poljičak, 2014) smatra kako postoje najmanje dva razloga zbog kojeg analiza medijskog teksta pomaže u razumijevanju društvenih procesa. Prvo, mediji predstavljaju „dokument vremena“ jer sveobuhvatno bilježe društvene događaje zbog čega su često bitan izvor pri akademskim istraživanjima. Drugo, masovni mediji pomažu u otkrivanju najvažnijih društvenih aktera i njihove uloge u društvu. Mišetić (2001) smatra kako masovni mediji imaju i nedostatak jer svojim odabirom i prezentacijom tema ipak produciraju posredovanu zbilju, što predstavlja ograničenje kod kvalitativne analize sadržaja.

Postoje tri tipa kvalitativne analize sadržaja, a to su: konvencionalna, usmjerena i sumativna analiza sadržaja (Hsieh i Shannon, 2005; Mayring, 2000; 2014). Razlike u pristupima u provođenju kvalitativne analize sadržaja predstavljene su u tablici 1.

Tablica 1: Osnovne razlike u kodiraju između tri pristupa u provođenju analize sadržaja

<i>Tipovi analize sadržaja</i>	<i>Istraživanje počinje:</i>	<i>Vrijeme definiranja kodova ili ključnih riječi</i>	<i>Izvor kodova ili ključnih riječi</i>
Konvencionalna analiza sadržaja	Opažanjem	Kodovi se definiraju tijekom analize	Kodovi se izvode iz teksta
Usmjerena analiza sadržaja	Teorijom	Kodovi se definiraju prije ili za vrijeme analize	Kodovi se izvode iz postojeće teorije ili postojećih istraživanja
Sumativna analiza sadržaja	Ključnim riječima	Ključne riječi se detektiraju prije ili za vrijeme analize	Kodovi se izvode prema izboru istraživača ili iz postojeće literature

Izvor: Hsieh i Shannon (2005: 1286)

U disertaciji se koristi deduktivni pristup u provođenju kvalitativne analize sadržaja, odnosno usmjerena analiza sadržaja. Usmjerena kvalitativna analiza sadržaja koristi se za potvrđivanje, redefiniranje ili proširivanje teorije ili teorijskog okvira u novom kontekstu (Elo i Kyngäs, 2008). U tom slučaju, istraživanje se provodi na temelju unaprijed postavljenog teorijskog okvira i unaprijed definiranih kodova koji se istražuju unutar teksta (Hsieh i Shannon, 2005).

Usmjerena kvalitativna analiza sadržaja može se provesti na dva načina. Prvo, jedinice analize, ili u ovom slučaju medijski članak i izjave političkih aktera, iščitavaju se u isto vrijeme, a prema zaključku istraživača naglašavaju se oni dijelovi teksta koji su očigledno povezani s ranije definiranim kodovima, ili u ovom slučaju okvirima. Nakon toga se naglašeni tekst kodira na temelju definiranih kodova. Druga strategija je slična prvoj, a razlikuje se jedino u započinjanju procesa kodiranja bez prethodnog isticanja teksta, odnosno tekst se iščitava i kodira bez prethodnog naglašavanja ili isticanja (Hsieh i Shannon, 2005; Assarroudi i dr., 2018). U radu se primjenjuje druga strategija, odnosno tekst se kodira odmah bez prethodnog naglašavanja. Navedena strategija je pouzdanija jer u oba slučaja istraživač mora pročitati tekst barem dva puta, međutim primjenjujući drugu strategiju, istraživač nije ograničen samo na prethodno naglašeni tekst i stoga postoji veća vjerojatnost da uoči veći broj kodova, a samim time povećava se vjerodostojnost rezultata istraživanja.

Nastavno na klasifikaciju pristupa, kvalitativna analiza sadržaja na razini praktične i popularne geopolitike provedena je u osam koraka koje su postavili Zhang i Wildemuth (2009): (1) priprema podataka; (2) definiranje jedinica analize; (3) razvoj kategorija i postavljanje sheme kodiranja; (4) testiranje sheme kodiranja prema uzorku teksta; (5) kodiranje cijelog teksta; (6) procjena konzistentnosti pojavnosti kodova; (7) izvođenje zaključaka iz kodiranih podataka; i (8) predstavljanje rezultata istraživanja. Kako ističu Zhang i Wildemuth (2009) kategorije za shemu kodiranja mogu biti izvedene iz tri izvora, a to su: podaci, prethodno provedena istraživanja i postojeće teorije.

Kao kategorije za shemu kodiranja u radu se koriste generički okviri koji se temelje na postojećim teorijama i prethodnim istraživanjima u sklopu društvenih znanosti (Semetko i Valkenburg, 2000; Cho i Gower, 2006; Matthes, 2009; Schuck i de Vreese, 2006; Dirikx i Gelders, 2010; Quinsaat, 2014; Innes, 2010; Lawlor i Tolley, 2017; Boydston i dr., 2014, de Vreese i dr., 2011, Koenig i dr., 2006). Okviri u praksi predstavljaju „konceptualnu leću“ kroz koju se promatraju određeni aspekti stvarnosti s ciljem boljeg razumijevanja problema (Di Gregorio i dr., 2012). Stoga su na temelju relevantne znanstvene literature u disertaciji postavljeni sljedeći generički okviri: *okvir ljudskog interesa*, *okvir moralnosti*, *okvir pripisivanja odgovornosti*, *okvir ekonomskih posljedica* i *sigurnosni okvir*.

2.2. ODABIR TISKOVINA

Za istraživanje geopolitičkog diskursa na popularnoj razini kao jedinica analize koristi se novinski članak. Za istraživanje geopolitičkog diskursa na praktičnoj razini kao jedinica analize koristi se izjava aktera vezana uz problem iregularnih migracija prema Hrvatskoj i EU. Izjave aktera analiziraju se u istim novinskim člancima koji su korišteni kao jedinice analize u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa.

Kriteriji za odabir dnevnih i tjednih tiskovina su pokrivenost na nacionalnoj razini, čitanost i tradicija. Po pitanju pokrivenosti, sve navedene tiskovine izlaze na nacionalnoj razini. Iako neke

dnevne ili tjedne tiskovine prema čitanosti nadmašuju *Večernji list*, *Jutarnji list*, *Nacional* i *Globus*, one nisu uzete u razmatranje jer se radi o senzacionalističkim tiskovinama ili tabloidima.¹⁴

2.3. PRIKUPLJANJE PODATAKA

Analiza geopolitičkog diskursa na popularnoj i praktičnoj razini podijeljena je na dva razdoblja. Prvo razdoblje analize novinskih članaka i izjava aktera je od 1. listopada 2015. godine do 31. ožujka 2016. godine, odnosno od razdoblja kad je „migracijska kriza“ iz 2015./2016. u EU kulminirala do kraja ožujka 2016. godine kad je potpisana „Izjava EU - Turska“ s ciljem zaustavljanja iregularnih migracija prema EU. Drugo razdoblje istraživanja odnosi se na cijelu 2019. godinu, kada je Hrvatska, kao tranzitna zemlja, bila suočena sa značajnim porastom pokušaja iregularnih prelazaka iz susjedne Bosne i Hercegovina (BiH).

Novinski članci su birani bez žanrovskog ograničenja, odnosno analizirani su svi članci koji se bave iregularnim migracijama u Hrvatskoj. Za analizu je korištena arhiva dnevnih tiskovina agencije Briefing mediji d.o.o. Ključni pojmovi koji su korišteni za pretraživanje u *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu*, *Nacionalu* i *Globusu* u razdobljima od 1. listopada 2015. do 31. ožujka 2016. i od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2019. su „Migra!“, „Izbjegli!“, „Azil!“, „Imigr!“, „Emigr!“. ¹⁵ Pretraživanje je rezultiralo s ukupno pronađenih 1286 članaka. Od toga se 602 članka odnose na prvo razdoblje, a 684 članka na drugo razdoblje. Pregledom rezultata pretraživanja utvrđeno je kako postoji određeni broj članaka koji nisu usko vezani uz iregularne migracije prema Hrvatskoj ili EU. ¹⁶ S obzirom da se radi o kvalitativnoj analizi sadržaja, uzorak koji je uzet za istraživanje je namjeran, a kriteriji za odabir članaka definirani su prema vremenu objave. ¹⁷ Prednost je dana

---

¹⁴ Prema podacima Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja od 2015. do 2019. godine najveću nakladu ostvaruje dnevnik 24sata, dok se *Večernji list* i *Jutarnji list* izmjenjuju na drugom, odnosno trećem mjestu (AZTN, 2021). Tjednici kao što su 7Dnevno, Međimurje, Hrvatski tjednik ili Dubrovački vjesnik imaju veću ili sličnu nakladu kao *Nacional* ili *Globus*, međutim oni nisu uzeti u razmatranje jer se radi o lokalnim tjednicima ili tjednicima koji su vrlo pristrani određenom ideološkom spektru. Dnevna tiskovina 24sata nije uzeta u razmatranje jer se radi o tabloidu čiji se format i sadržaj bitno razlikuju od *Večernjeg lista* i *Jutarnjeg lista*. Politički tjednici *Nacional* i *Globus* znatno su stariji i svojim sadržajem utječu na političku zbilju u Hrvatskoj još od prve polovice 1990-ih godina.

¹⁵ Pod navodnim znacima naveden je dio pojma koji je korišten za pretraživanje baze podataka članaka. Primjerice, „migra!“ obuhvaća sve riječi koje sadrže „migra“, a to su migracije, migracija, migranti, migracijski, imigranti, emigranti itd.

¹⁶ Uglavnom se radi o člancima koji su vezani uz azil životinja.

¹⁷ Zbog smjene različitih događaja i aktualnih tema vezanih uz iregularne migracije prema EU, cilj je bio pokriti svaki tjedan u oba navedena razdoblja istraživanja.

člancima koji sadrže izjavu domaćih političkih ili nepolitičkih aktera i onim člancima koji se u potpunosti ili djelomično odnose na Hrvatsku.

Zbog nesrazmjera u broju tekstova o migracijama u dnevnim tiskovinama i tjednim tiskovinama, u dnevnim tiskovinama je za prvo razdoblje od 1.10.2015. do 31.3.2016. odabran po jedan članak na tjednoj razini iz svake dnevne tiskovine¹⁸ (24 članka za Jutarnji list i 24 članka za Večernji list), dok je za tjednike odabran svaki novinski članak koji se odnosi na iregularne migracije u Hrvatskoj i EU. Tijekom navedenog razdoblja u sklopu četiri tiskovine koje su izvor analize, odabrana su ukupno 83 članka (N=83). Drugo razdoblje analize obuhvaća cijelu 2019. godinu.¹⁹ Kod tjednih tiskovina u obzir su uzeti jednaki kriteriji kao i kod prvog razdoblja. Zbog manjeg broja tekstova i činjenice da Globus od 2019. godine izlazi kao dvotjednik, u drugom je razdoblju u tjednicima analiziran svaki tekst koji se odnosi na iregularne migracije u Hrvatskoj. Od ukupno 12 mjeseci u godini i četiri tiskovine koje su izvor podataka za analizu, odabrano je 68 novinskih članaka (N=68). Stoga je kvalitativnom analizom sadržaja novinskih članaka i izjava političkih aktera prezentiranih u tim člancima u sklopu dva navedena vremenska razdoblja i u sklopu četiri različite tiskovine, ukupno je obrađen 151 novinski članak (N=151). U tablici 2 i tablici 3 prikazana su sva izdanja tiskovina u sklopu kojih su analizirani tekstovi na razini popularne i praktične geopolitike.

Tablica 2: Izdanja tiskovina u sklopu kojih su analizirani tekstovi na razini popularne i praktične geopolitike u razdoblju od 1.10.2015. do 31.3.2016.

	Večernji list	Jutarnji list	Nacional	Globus
1.	4. listopada, 2015., str. 1	4. listopada, 2015., str. 2	20. listopada, 2015., str. 24	2. listopada, 2015., str. 24
2.	14. listopada, 2015., str. 4	9. listopada, 2015., str. 3	27. listopada, 2015., str. 32	9. listopada, 2015., str. 29
3.	20. listopada, 2015., str. 1	20. listopada, 2015., str. 1	27. listopada, 2015., str. 59	16. listopada, 2015., str. 41
4.	24. listopada, 2015., str. 5	27. listopada, 2015., str. 2	24. studenoga, 2015., str. 25	23. listopada, 2015., str. 14

¹⁸ U slučaju da tiskovina nema objavljen članak o iregularnim migracijama na tjednoj bazi, analiziran je prvi članak koji je vremenski najbliže tjednu ili mjesecu u kojem se provodi analiza. Prednost je dana člancima koji sadrže izjave političkih ili nepolitičkih aktera.

¹⁹ Očekivano je kako je „migracijska kriza“ kao tema bila zastupljenija u izdanjima tiskovina iz 2015./2016. godine za razliku od 2019. godine.

5.	4. studenoga, 2015., str. 3	3. studenoga, 2015., str. 1	24. studenoga, 2015., str 68	6. studenoga, 2015., str 48
6.	12. studenoga, 2015., str. 1	12. studenoga, 2015., str. 12	1. prosinca, 2015., str. 1	13. studenoga, 2015., str 29
7.	21. studenoga, 2015., str. 4	16. studenoga, 2015., str. 1	1. prosinca, 2015., str. 66	13. studenoga, 2015., str 76
8.	30. studenoga, 2015., str. 3	21. studenoga, 2015., str. 8	15. prosinca, 2015., str. 1	27. studenoga, 2015., str 17
9.	5. prosinca, 2015., str. 3	5. prosinca, 2015., str. 10	15. prosinca, 2015., str. 16	4. prosinca, 2015., str 17
10.	11. prosinca, 2015., str. 8	7. prosinca, 2015., str. 6	19. prosinca, 2015., str. 26	11. prosinca, 2015., str 21
11.	15. prosinca, 2015., str. 1	11. prosinca, 2015., str. 7	29. prosinca, 2015., str. 22	18. prosinca, 2015., str 23
12.	19. prosinca, 2015., str. 8	23. prosinca, 2015., str. 14	4. siječnja, 2016., str. 28	18. prosinca, 2015., str 77
13.	13. siječnja, 2016., str. 1	9. siječnja, 2016., str. 6	12. siječnja, 2016., str. 40	8. siječnja, 2016., str 37
14.	15. siječnja, 2016., str. 17	10. siječnja, 2016., str. 7	19. siječnja, 2016., str. 24	11. veljače, 2016., str. 35
15.	22. siječnja, 2016., str. 20	18. siječnja, 2016., str. 8	2. veljače, 2016., str. 24	11. ožujka, 2016., str. 22
16.	29. siječnja, 2016., str. 1	1. veljače, 2016., str 1	23. veljače, 2016., str. 48	11. ožujka, 2016., str. 55
17.	8. veljače, 2016., str. 2	5. veljače, 2016., str. 7		18. ožujka, 2016., str. 28
18.	18. veljače, 2016., str. 6	10. veljače, 2016., str. 8		18. ožujka, 2016., str. 45
19.	26. veljače, 2016., str. 18	17. veljače, 2016., str. 6		25. ožujka, 2016., str. 50
20.	27. veljače, 2016., str. 16	29. veljače, 2016., str. 8		
21.	5. ožujka, 2016., str. 4	3. ožujka, 2016., str. 10		
22.	9. ožujka, 2016., str. 1	5. ožujka, 2016., str. 8		
23.	10. ožujka, 2016., str. 6	9. ožujka, 2016., str. 6		
24.	29. ožujka, 2016., str. 4	10. ožujka, 2016., str. 8		

Tablica 3: Izdanja tiskovina u sklopu kojih su analizirani tekstovi na razini popularne i praktične geopolitike u razdoblju od 1.1.2019. do 31.12.2019.

	Večernji list	Jutarnji list	Nacional	Globus
1.	17. siječnja, 2019., str. 1	5. siječnja, 2019., str. 12	30. travnja, 2019., str. 16	18. siječnja, 2019., str. 36
2.	18. siječnja, 2019., str. 15	14. siječnja, 2019., str. 10	30. travnja, 2019., str. 54	30. siječnja, 2019., str. 53
3.	20. veljače, 2019., str. 3	14. veljače, 2019., str. 22	7. svibnja, 2019., str. 6	24. travnja, 2019., str. 16
4.	23. veljače, 2019., str. 3	26. veljače, 2019., str. 10	21. svibnja, 2019., str. 26	17. srpnja, 2019., str. 30
5.	14. ožujka, 2019., str. 3	14. ožujka, 2019., str. 9	4. lipnja, 2019., str. 14	17. srpnja, 2019., str. 34
6.	27. ožujka, 2019., str. 31	27. ožujka, 2019., str. 22	20. kolovoza, 2019., str. 14	31. srpnja, 2019., str. 8
7.	24. travnja, 2019., str. 2	4. travnja, 2019., str. 12	24. rujna, 2019., str. 40	18. prosinca, 2019., str. 26
8.	27. travnja, 2019., str. 14	25. travnja, 2019., str. 6	7. listopada, 2019., str. 30	
9.	18. svibnja, 2019., str. 30	11. svibnja, 2019., str. 4	15. listopada, 2019., str. 43	
10.	19. svibnja, 2019., str. 1	14. svibnja, 2019., str. 7	22. listopada, 2019., str. 46	
11.	14. lipnja, 2019., str. 7	4. lipnja, 2019., str. 1	29. listopada, 2019., str. 22	
12.	21. lipnja, 2019., str. 14	5. lipnja, 2019., str. 12	10. prosinca, 2019., str. 35	
13.	12. srpnja, 2019., str. 1	17. srpnja, 2019., str. 4	24. prosinca, 2019., str. 64	
14.	23. srpnja, 2019., str. 1	26. srpnja, 2019., str. 20		
15.	10. kolovoza, 2019., str. 2	26. kolovoza, 2019., str. 1		
16.	31. kolovoza, 2019., str. 1	27. kolovoza, 2019., str. 8		

17.	24. rujna, 2019., str. 4	6. rujna, 2019., str. 1		
18.	25. rujna, 2019., str. 2	15. rujna, 2019., str. 10		
19.	9. listopada, 2019., str. 10	17. listopada, 2019., str. 1		
20.	26. listopada, 2019., str. 1	30. listopada, 2019., str. 14		
21.	7. studenoga, 2019., str. 9	11. studenoga, 2019., str. 6		
22.	30. studenoga, 2019., str. 13	20. studenoga, 2019., str. 22		
23.	18. prosinca, 2019., str. 4	3. prosinca, 2019., str. 7		
24.	24. prosinca, 2019., str. 14	16. prosinca, 2019., str. 7		

2.4. UOKVIRIVANJE

Ističući važnost uloge medija u procesu kreiranja geopolitičkih imaginacija, istraživanja koja se bave geopolitičkim diskursom pokazuju kako geopolitika nije ograničena samo na prakse političkih elita. Osim političkih aktera, i mediji stvaraju granice između „nas“ i „njih“ i prezentiraju vlastite stavove oko važnih sigurnosnih pitanja (Ojala i Pantti, 2017; Ó Tuathail, 1996; Mamadouh i Dijkin, 2006; Purcell i dr., 2010; Sharp, 1993). Cooper i dr. (2016: 87) navodi kako mediji imaju „privilegiranu socio-kulturnu ulogu u legitimaciji partikularnih istina i oblikovanju stavova javnosti.“ Stoga će u istraživanju geopolitičkog diskursa na razini popularne i praktične geopolitike biti korišten koncept uokvirivanja (eng. *framing*) koji je svojstven medijskim studijama. U sklopu analize na razini popularne i praktične geopolitike istražiti će se prisutnost unaprijed postavljenih okvira kojima se koriste mediji i politički akteri kako bi se utvrdilo jesu li iregularni migranti uokvirani kao sigurnosna prijetnja tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. i 2019. godine.

Uokvirivanje je društveno-kognitivni proces u sklopu kojeg se određeni problem prezentira na način kojim se nastoji stvoriti željeni učinak (Goffman, 1986). Efekt uokvirivanja javlja se kada rečenica, slika ili iskaz impliciraju određeno značenje ili interpretaciju problema, stoga okviri

povezuju određene probleme s postojećim uvjerenjima koja sa sobom nose koncepte za tumačenje podrijetla, implikacija i načina rješavanja tih problema (Tewksbury i Scheufele, 2009: 20). Entman (1993: 52) ističe kako uokvirivanje podrazumijeva odabir određenih obrazaca doživljaja stvarnosti i naglašavanja tih doživljaja u komunikaciji. Kreiranjem okvira definira se određeni problem, uzročna interpretacija, moralna procjena ili prijedlog za rješavanje određenog problema. Gitlin (1980: 7) okvire definira kao „trajne obrasce spoznaje, interpretacije, predstavljanja, odabira, naglašavanja i izostavljanja sadržaja od strane onih koji raspolažu simbolima i tako rutinski organiziraju diskurs.“ Bennett (2002: 42) navodi kako su okviri „široko organizirane teme kojima se odabiru, ističu i povezuju elementi priča o događajima, akterima, njihovim postupcima i popratim sadržajem“.

Uokvirivanje se odvija na dvije razine. Na makro razini, uokvirivanje se odnosi na načine na koje se informacije prilagođavaju i plasiraju u sklopu razumljivih okvira. Drugim riječima, okviri se koriste kako bi se pojednostavnile kompleksne teme koje se predstavljaju javnosti. Uokvirivanje na mikro razini odnosi se na načine na koje publike koriste informacije i na temelju njih formiraju vlastite stavove (Scheufele i Tewksbury, 2009: 12). Uokvirivanje je prisutno u najmanje tri povezana područja ljudskog djelovanja: u novinarskim normama, u diskursu političkih aktera i u kulturnom kontekstu (Tewksbury i Scheufele, 2009: 22).

U radu će biti obuhvaćeno djelovanje medijskih profesionalaca i političkih/nepolitičkih aktera, odnosno istražiti će se na koji su način iregularni migranti predstavljeni u geopolitičkom diskursu na razini popularne i praktične geopolitike. Politički akteri i masovni mediji važan su čimbenik kod kreiranja okvira unutar kojih su iregularni migranti predstavljeni kao sigurnosna prijetnja i stoga je koncept uokvirivanja pogodan za istraživanje procesa sekuritizacije. Prema Malešiću (2017: 952), uokvirivanje u kontekstu procesa sekuritizacije služi za „postizanje ciljanog utjecaja na percepciju javnosti o nekom društvenom događaju ili procesu.“

Prema tvrdnjama različitih autora (Malović, 2005; McNair, 2003; Street, 2003), unatoč načelima objektivnosti, mediji konstruiraju stvarnost, a medijski tekst samo je prezentacija događaja i osobni odabir informacija medijskih profesionalaca. Stoga se mediji služe medijskim efektima koje Valkenburg i dr. (2016) definira kao „namjerne ili nenamjerne kratkoročne ili dugoročne intrapersonalne promjene u spoznajama, uvjerenjima, osjećajima, stavovima i ponašanju koje su

uvjetovane konzumacijom medijskog sadržaja.“ Uz postavljanje dnevnog reda (*agenda-setting*) i učenje (*priming*), uokvirivanje spada u kognitivne medijske efekte (Scheufele, 2009).²⁰

Entman (1991: 7) smatra kako su okviri u medijima prisutni na dvije razine. Prvo, kao mentalno pohranjeni principi za procesiranje informacija iz medijskog teksta. Na drugoj razini, uokvirivanje predstavlja proces u kojem izvor načinom proizvodnje informacije definira društveni ili politički problem (Nelson i dr., 1997: 221 prema Grbeša, 2012: 90). Drugim riječima, mediji zapravo prezentiraju određene probleme i tako organiziraju i pojednostavljaju kompleksne teme koje predstavljaju javnosti. Mediji korištenjem okvira stoga značajno utječu na interpretaciju poruka u javnosti (Entman, 1993). Osim toga, sudjeluju u kreiranju geopolitičkog diskursa jer konstruiraju vijesti na željeni način i izdvajaju elemente iz složenih događaja i tako ih, najčešće u nekom ideološkom ili vrijednosnom okviru, prezentiraju javnosti (Vozab, 2016: 84). Istraživanje geopolitičkog diskursa na razini popularne geopolitike fokusirat će se na ulogu okvira u medijskom tekstu preko kojih mediji prema javnosti usmjeravaju svoj odabir prezentiranja problema i tako sudjeluju u procesu sekuritizacije iregularnih migracija.

Uokvirivanje nije svojstveno samo medijima i medijskim profesionalcima, nego predstavlja središnji koncept u političkoj komunikaciji i moćan politički alat (Boydston i dr., 2014). Nelson i dr. (1997) smatra kako uokvirivanje izaziva značajan efekt u pogledu utjecanja na stavove i mišljenje javnosti o određenom društvenom problemu. Korištenje okvira od strane političkih aktera ima važnu ulogu u kreiranju dominantnih geopolitičkih imaginacija koje stoje u pozadini geopolitičkog diskursa (Ojala i Pantti, 2017: 14). Kinder i Sanders (1990: 74) tvrde kako se političke elite okvirima koriste s ciljem isticanja vlastitih interesa i ideologija i s namjerom da tako utječu na interpretacije njihovih iskaza. Stoga se sekuritizacijski akteri često koriste okvirima kako bi određeno pitanje javnosti predstavili kao sigurnosnu ugrozu.

---

²⁰ Uokvirivanje u ovom radu koristi se isključivo kao koncept u istraživanju geopolitičkog diskursa s ciljem detektiranja okvira u kojima su mediji i akteri predstavljali migrante. Ostali medijski efekti, kao i detaljno ulaženje u teorije medijskih efekata, u radu se ne razmatraju.

2.4.1. Uloga uokvirivanja u procesu sekuritizacije

Teorija sekuritizacije počiva na temeljima konstruktivizma kojim se određena prijetnja promatra kao društveni konstrukt, a sekuritizacijski akteri upravo korištenjem okvira konstruiraju zbilju i predstavljaju određeni problem kao sigurnosno pitanje (Onuf, 1998; Kovačević, 2016; Wendt, 1999; Vuori, 2017; Ejodus, 2016). Buzan i dr. (1998: 23) definira sekuritizaciju kao „potez kojim se politika premješta izvan ustaljenih pravila igre i kojim se određeni problem uokviruje kao posebna vrsta politike ili koji je izvan domene politike.“ Wæver (1996: 106) navodi kako sekuritizacija predstavlja „specifičan način uokvirivanja problema“ pri čemu dramatiziranje povodom određenog problema postaje apsolutni prioritet. Stoga se sekuritizacijski akteri često koriste okvirima kako bi naglasili karakteristike problema ili pitanja i tako ga predstavili kao egzistencijalnu prijetnju koja zahtijeva poduzimanje izvanrednih mjera.

Koncept uokvirivanja predstavlja provjeren i učinkovit način u istraživanju procesa sekuritizacije, a posebno je primjenjiv u istraživanju načina na koje mediji, kao bitan čimbenik u procesu sekuritizacije, predstavljaju migrante (Grbeša, 2012; Huysmans, 2006; Vozab, 2016; Heidenreich i dr., 2019; Dekker i Scholten, 2017; Ogan i dr., 2018; Huysmans i Buonfino, 2008).

Osim medija, okvirima se koriste i političke elite koje stvaranjem okvira utječu na percepciju javnosti o migrantima kao sigurnosnoj ugrozi (Huysmans i Squire, 2009). Sekuritizacijski akteri koriste jezik sigurnosti kojim se, korištenjem okvira, stvaraju određene percepcije kao mogući odgovori na probleme i identitete koji se uokviruju (Huysmans, 2006: 24 prema Vuori, 2011: 21). Baele i Thomson (2017: 658) smatraju kako odnos između sekuritizacijskog aktera i publike uvelike ovisi o korištenju okvira. Naime, prihvaćanje ili odbijanje okvira od strane javnosti ovisi o legitimitetu i autoritetu osobe koja komunicira jezikom sigurnosti. Jezik služi kao alat za postizanje ciljeva i generiranja moći u društvu, a ključan element u govornom činu je autoritet, odnosno izvor informacije koji kod javnosti ima legitimitet (Fairclough, 2005). Chong i Druckman (2007) također ističu kako uspješnost postizanja efekta uokvirivanja uvelike ovisi o autoritetu i društvenom legitimitetu osobe koja se koristi okvirima. Proces sekuritizacije može se okarakterizirati kao Entmanov (2004) model kaskadne aktivacije kojim je objašnjen nastanak i širenje okvira odozgo prema dolje, odnosno političke elite kreiraju okvire koji se preko medija prenose javnosti.

U procesu sekuritizacije iregularnih migracija, iregularni migranti se najčešće predstavljaju kao ekonomska prijetnja, sigurnosna prijetnja ili kao prijetnja nacionalnom identitetu (Innes, 2010). S druge strane, pitanje iregularnih migracija može se depolitizirati pri čemu se ističe važnost humanitarnog pristupa u rješavanju problema masovnih migracija. Tako se iregularne migrante promatra kao pojedince kojima je potrebna pomoć, a mediji ili akteri ističu moralnu dužnost i odgovornost kao glavne argumente za primjenu humanitarnog pristupa. U narednim potpoglavljima bit će predstavljena klasifikacija okvira unutar kojih će se istraživati odnos medija i aktera naspram iregularnih migranata u dva različita razdoblja, odnosno za vrijeme „migracijske krize“ 2015./2016. i tijekom 2019. godine.

2.4.2. Klasifikacija okvira

Bez obzira na svoje korijene ili teorijske podloge, uokvirivanje predstavlja iznimno važan koncept u istraživanju ljudske komunikacije u različitim znanstvenim disciplinama (Entman, 1991; Tewksbury i Scheufele, 2009; Nelson, 1997). Tewksbury i Scheufele (2009: 17) navode kako se različiti pristupi teoriji uokvirivanja mogu podijeliti na dvije dimenzije: kao *disciplinarni korijeni* uokvirivanja (psihološki i sociološki pristupi) i *eksplanatorni modeli* (modeli primjenjivosti i ostali modeli efekata). Psihološki i sociološki, odnosno *disciplinarni korijeni* uokvirivanja potječu još iz sredine prošloga stoljeća kad su znanstvenici istraživali utjecaj uokvirivanja na percepciju i donošenje odluka na društvenoj ili individualnoj razini (Heider, 1959; Heider i Simmel, 1944; Goffman, 1974; Sherif, 1967; Kahneman i Tversky, 1979). Tewksbury i Scheufele (2009: 22) smatraju kako uokvirivanje može izazvati relativno značajan utjecaj na uvjerenja, stavove i ponašanje građana, a koristi se u sklopu različitih istraživanja iz perspektive *eksplanatornih modela*. Na tom polazištu utemeljen je i ovaj rad.

De Vreese (2005) ističe kako se u istraživanjima najčešće koriste *generički* i *specifični* okviri. Obje vrste okvira svojstveni su istraživanjima političke komunikacije (Cappella i Jamieson, 1997; Semetko i Valkenburg, 2000; Shah i dr., 2001, Huysmans i Buonfino, 2008; Boydston i dr., 2013; Brugman i dr., 2017). Specifični okviri najčešće se koriste u istraživanju specifičnosti i detalja vezanih uz određeni događaj. Takvi okviri obuhvaćaju „određene aspekte odabira, organizacije i razrade nekog problema koji je prezentiran u vijestima i koji je jasno definiran“ (de Vreese i dr.,

2001: 108). S druge strane, generički okviri najčešće se koriste u istraživanjima koje obuhvaćaju različite teme i nisu ograničeni na specifične teme ili događaje (de Vreese, 2005). Generički okviri su unaprijed definirani i nadilaze ograničenja vezana samo za određenu temu i mogu biti korišteni u različitim kulturnim kontekstima (de Vreese, 2002). Boydstun i dr. (2014) objašnjava kako se u istraživanju određenog problema iz koncepta uokvirivanja može pristupiti na dva načina. Prvi način je *otkrivanje okvira* koje se koristi u istraživanju jedne kompleksne teme, a drugi način je *analiza okvira* koji su unaprijed postavljeni i njihovo kodiranje unutar teksta. U radu je primijenjen pristup unaprijed postavljenih generičkih okvira u sklopu istraživanja geopolitičkog diskursa na popularnoj i praktičnoj razini. U odnosu na specifične okvire, generički okviri su pouzdaniji za dokazivanje predložene tvrdnje u sklopu istraživanja (Matthes, 2009).

Na temelju frekventnosti korištenja okvira u novinarskim člancima Neuman i dr. (1992) detektirao je četiri generička okvira koji se najčešće pojavljuju, a to su: okvir konflikta, okvir ekonomskih posljedica, okvir moralnosti i okvir ljudskog utjecaja. Valkenburg, Semetko i de Vreese (1999) utvrdili su jednake okvire i dodali okvir pripisivanja odgovornosti, a okvir ljudskog utjecaja su preimenovali u okvir ljudskog interesa. Ti su okviri u širokoj uporabi i koriste se u sklopu različitih akademskih istraživanja (Semetko i Valkenburg, 2000; Cho i Gower, 2006; Matthes, 2009; Schuck i de Vreese, 2006; Dirikx i Gelders, 2010). U istraživanjima sigurnosnih implikacija iregularnih migracija najčešće se koriste okvir ljudskog utjecaja, okvir kulturne ugroze, sigurnosni okvir i ekonomski okvir (Quinsaat, 2014; Innes, 2010; Lawlor i Tolley, 2017; Boydstun i dr., 2014, de Vreese i dr., 2011, Koenig i dr., 2006). Pri odabiru okvira važno je u obzir uzeti i kriterije Cappella i Jamiesona (1997: 47) koji smatraju kako je kod analize sadržaja potrebno unaprijed definirati okvire i istraživati njihovu prisutnost. Stoga je pri odabiru okvira koji se namjeravaju istraživati potrebno obratiti pažnju na tri kriterija:

- a) okvir mora imati prepoznatljive konceptualne i jezične karakteristike;
- b) okvir mora biti u širokoj uporabi u sklopu novinarske prakse;
- c) okvir se mora bitno razlikovati od ostalih okvira.

Slijedom navedena tri kriterija i uzimajući u obzir učestalost korištenja u dosadašnjim istraživanjima na području sigurnosti i iregularnih migracija u radu se koriste generički okviri koji

obuhvaćaju široki spektar političkih pitanja i pogodni su za istraživanje okvira u sklopu više različitih izvora i različitih razdoblja (Matthes, 2009: 350-356).

Kako je ranije istaknuto, u istraživanju su postavljeni sljedeći okviri: *okvir ljudskog interesa*, *okvir moralnosti*, *okvir pripisivanja odgovornosti*, *okvir ekonomskih posljedica* i *sigurnosni okvir*. Svaki od navedenih okvira može imati dvojako značenje, odnosno može se koristiti u pozitivnom ili negativnom smislu. Primjerice, korištenjem *okvira ekonomskih posljedica* mediji ili politički akteri iregularne migrante mogu uokviriti kao jeftinu radnu snagu koja će ugroziti radna mjesta lokalnog stanovništva ili kao priliku za ekonomski razvoj i popunjavanje deficitarnih radnih mjesta. Stoga je u postupku kodiranja uz svaki okvir navedena napomena „pozitivno“ i „negativno“, odnosno naznačeno je u kojem je odnosu okvir naspram iregularnih migranata. U nastavku je elaborirana kontrastna priroda svakog okvira i shema kodiranja koja se koristi pri istraživanju.

Okvir ljudskog interesa

Korištenjem okvira ljudskog interesa mediji ili političke elite predstavljaju pojedince s ciljem postizanja emocionalnog učinka kod publike (Neuman i dr., 1992, Semetko i Valkenburg, 2000). Okvirom ljudskog interesa dramatizira se određeni događaj i problem se predstavlja iz perspektive grupe ljudi ili osobe koja je uključena u događaj (Semetko i Valkenburg, 2000; Kozman, 2017). Figenschou i Thorbjørnsrud (2015) smatraju kako se naglašavanjem ovog okvira pruža drugačija dimenzija fenomena migracija kroz priče o migrantima kao pojedincima. Kroz uporabu okvira ljudskog interesa u novinskim člancima ili izjavama političkih aktera vezanih uz iregularne migracije, migranti u sklopu perspektive nacionalne sigurnosti mogu biti prikazani kao sigurnosna prijetnja, dok s druge strane, u pozitivnom kontekstu, migranti mogu biti prikazani kao žrtve kojima je potrebno pružiti humanitarnu pomoć. Primjerice u Mađarskoj, koja je sekuritizirala iregularne migracije, mediji su korištenjem okvira ljudskog interesa iregularne migrante predstavljali u negativnom kontekstu kao sigurnosnu prijetnju, odnosno potencijalne teroriste ili kriminalce. U medijima su namjerno izostavljene žene i djeca, a uglavnom su prikazivani muškarci aludirajući tako na njihovu borbenu spremnost (Kiss, 2016; Szalai, 2017; Kantor i Cepoi, 2018). Također, slovenski su mediji iregularne migrante prikazivali iz više perspektiva. Osim kriminalnih

djela među migrantima, mediji su prenosili i potresne priče o pomorskim nesrećama migranata i njihovoj pogibiji, pogotovo djece, na Mediteranskom moru, čime su, osim stvaranja animoziteta, migranti predstavljani kao i žrtve (Zupančić, 2016; Malešić, 2017; Vezovnik, 2017). Slijepčević i Fligić (2017) su analizom medijskog praćenja „migracijske krize“ u Hrvatskoj 2015. godine utvrdile kako su mediji uglavnom koristili okvire u kojima su migranti prikazivani kao žrtve kroz priče o njihovim dramatičnim sudbinama. Okvir ljudskog interesa zbog pojednostavljivanja ne pruža dovoljno informacija o samom fenomenu migracija, međutim njegovo korištenje u negativnom ili pozitivnom kontekstu može dati bitne informacije o načinima na koje mediji ili politički akteri percipiraju migrante (Lindström, 2016; Chong i Druckman, 2007; Matthes, 2009).

Okvir moralnosti

Korištenjem okvira moralnosti događaj, problem ili određeno pitanje stavlja se u kontekst religijskih načela ili moralnih pravila (Semetko i Valkenburg, 2000). Unatoč težnji k načelima objektivnosti, medijski profesionalci često koriste moralne okvire, ako ne izravno, onda citiranjem drugih osoba koje se u svojim izjavama koriste ovim okvirom (Neuman i dr., 1992). Lindström (2016) smatra kako se u kontekstu migracija okvir moralnosti uglavnom koristi prenošenjem izjava osoba koje djeluju u sklopu humanitarnih organizacija ili drugih aktera koji ističu humanitarni pristup u rješavanju problema masovnih migracija. Seon-Kyoung i Gower (2009: 111) u svom su istraživanju došle do zaključka kako se okvir moralnosti često koristi u slučaju kriza koje su se mogle spriječiti. Na takav se način naglašavaju moralni i etički aspekti krize s ciljem utjecanja na moralni sud javnosti naspram aktera koji se smatraju odgovornima za nastalu krizu. Tako se želi stvoriti određeni pritisak na odgovorne osobe kako bi se kriza riješila s pozitivnim ishodom za osobe koje su njome zahvaćene (Seon-Kyoung i Gower, 2009). Primjerice, za vrijeme „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, migranti koji su iz Hrvatske transferirani u Sloveniju, na humanitarnu pomoć su čekali nekoliko dana u prihvatnom centru na samoj granici (Ladić i Vučko, 2016). Tako su mediji korištenjem okvira moralnosti utjecali na bržu reakciju nadležnih institucija i organizacija kako bi migrantima bila pružena prijeko potrebna pomoć. Korištenjem okvira moralnosti pravi se „jasna distinkcija između dobra i zla čime se ističu moralni razlozi za djelovanje“ (Torwel, 2015: 258).

Okvir pripisivanja odgovornosti

Ovaj se okvir definira kao „način pripisivanja odgovornosti pojedincu, vladi ili nekoj drugoj grupi ljudi za uzrok ili rješenje određenog problema“ (Semetko i Valkenburg, 2000: 96). Korištenjem ovog okvira mediji kreiraju javno mnijenje i određuju tko je odgovoran za stvaranje ili rješavanje određenog političkog ili društvenog problema (Iyengar i Kinder, 1987). Prema Iyengar (1991), postoje epizodički okviri, koji se fokusiraju na pojedince ili određene događaje, i tematski okviri koji stavljaju određeno pitanje ili događaj u širi društveni ili politički kontekst. Iyengar (1987, prema Lindström, 2016: 15-16) okvir pripisivanja odgovornosti objašnjava na primjeru osoba koje žive u siromaštvu. Takav društveni problem može se predstaviti kroz okvire unutar kojih je siromašna osoba sama kriva za siromaštvo ili se isti problem može predstaviti kao širi društveni problem za koji su odgovorne vladajuće strukture u državi.

Odgovornost i kompetencije političkih aktera posebno su izražene u vrijeme različitih kriza kada kreatori javnih politika moraju donositi važne odluke koje su u interesu društvene zajednice. Hasler i Greuter (2010: 4) ističu kako je okvir pripisivanja odgovornosti najbitniji okvir kojim se koriste politički akteri u demokratskim društvima. Kod uključenosti velikog broja državnih i nedržavnih aktera, koji su u horizontalnom ili vertikalnom međuodnosu, u kriznim situacijama često dolazi do zamagljivanja raspodjele odgovornosti. Stoga politički akteri imaju tendenciju pripisivati odgovornost drugima, odnosno označavati osobe, države ili grupe ljudi kao odgovorne za neki problem (Hasler i Greuter, 2010).

U slučaju iregularnih migracija, mediji ili politički akteri, koji ovaj problem promatraju iz humanitarne perspektive, mogu pripisivati odgovornost vladama ili drugim oblicima društvenih ili političkih organizacija. S druge strane, odgovornost se može pripisivati i iregularnim migrantima koji su sami krivi zbog odluke o migraciji na iregularne načine i rizika s kojima se susreću.

Okvir ekonomskih posljedica

Ovim se okvirom naglašavaju ekonomske posljedice koje će događaj ili određeni problem imati na pojedinca, grupu, instituciju, regiju ili državu (Semetko i Valkenburg, 2000: 96). Ekonomski disbalans između izvorišnih i odredišnih država u kontekstu migracija predstavlja jedan od glavnih faktora privlačenja i odvlačenja koji generiraju migracije. Stoga se okvir ekonomskih posljedica

često koristi kod istraživanja utjecaja migracija na različite sfere društvenog ili političkog života. Razvijenije države EU masovnim migracijama iz 2015. i 2016. godine upravljale su prema vlastitim ekonomskim potrebama ističući važnost migranata u popunjavanju deficitarnih radnih mjesta s ciljem očuvanja i unaprjeđenja gospodarstva. Ekonomski slabije razvijene članice i države na rubnim područjima EU našle su se pod velikim pritiskom zbog masovnih migracija, pogotovo zbog nedostatka kapaciteta ili materijalnih resursa, stoga su ekonomske implikacije masovnih migracija razložno bile u fokusu medija i političkih aktera. Heidenreich i dr. (2019) u svom je istraživanju okvira koji su bili prisutni za vrijeme „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine utvrdio izraženu prisutnost okvira ekonomskih posljedica, pogotovo u državama koje su ekonomski slabije razvijene. Lindström (2016) je provela istraživanje okvira u sklopu kojih su iregularni migranti predstavljeni u švedskim i britanskim medijima. Mediji u Švedskoj iregularne migrante su predstavili kao prednost domaćem gospodarstvu, međutim u Velikoj Britaniji iregularni migranti su predstavljeni u negativnom kontekstu kao jeftina radna snaga koja zauzima radna mjesta britanskim građanima. U okvirima je predstavljen negativan utjecaj migranata na tržište rada ili blagostanje države (Lindström, 2016). Unatoč benefitima koje migranti donose razvijenijim državama zbog terorističkih napada ili kriminala iregularne migracije vrlo lako prelaze u domenu sigurnosne ugroze koja zahtijeva brz odgovor i prioritet u odnosu na gospodarstvo države (Huysmans, 2000). Stoga će se u sklopu novinskih članaka i izjava političkih aktera analizom okvira ekonomskih posljedica istražiti ekonomski efekti iregularnih migracija.

Sigurnosni okvir

Iregularne migracije mogu se promatrati iz perspektive koncepta nacionalne sigurnosti i koncepta ljudske sigurnosti, prema tome, korištenje sigurnosnog okvira može imati dvojako značenje. U sklopu koncepta nacionalne sigurnosti iregularni migranti mogu biti označeni kao prijetnja i pitanje kojeg je potrebno sekuritizirati. S druge strane, u okviru koncepta ljudske sigurnosti masovne migracije uglavnom se promatraju kao humanitarni problem kojeg je potrebno depolitizirati, a migranti su predstavljeni kao žrtve kojima je humanitarna pomoć prijeko potrebna (Huysmans i Squire, 2009: 7). Prisutnost sigurnosnog okvira odnosi se na zaštitu pojedinca, grupe ljudi, obitelji ili nacije, a njegovo korištenje ima cilj potaknuti djelovanje kojim se omogućuje zaštita navedenih entiteta (Boydstun i dr., 2014: 7). U procesu sekuritizacije, iregularni migranti su najčešće uokvirani kao prijetnja tradicionalnim vrijednostima i identitetu (Cvrtila i dr., 2019: 7). Huysmans (2000: 758, prema Cvrtila i dr., 2019: 12) smatra kako se uokvirivanjem migranata kroz sigurnosni okvir nastoji stvoriti politički mit o homogenosti nacionalnih društava u zapadnim civilizacijama, odnosno homogenosti društava kakva je postojala na samom početku stvaranja nacionalnih država u Europi. Predstavljanje iregularnih migranata unutar sigurnosnih okvira svojevrsni je oblik stvaranja „drame“ u sklopu koje se stvaraju diskursi o „nama“ i „drugima“ i međusobnoj borbi za opstanak. Slijedom toga, takvi diskursi pojačavaju rizik za nasilne čino ve između domicilnog stanovništva i stranaca, a prisutni su argumenti kako je taj rizik u Zapadnoj Europi vrlo visok (Huysmans, 1995: 63). Iako su heterogena grupa, migrante se kroz sigurnosni okvir u negativnom kontekstu nastoji prikazati kao homogenu grupu koja predstavlja prijetnju za društvo unutar odredišnih zemalja (Cvrtila i dr., 2019: 11). Primjerice, takav model uokvirivanja iregularnih migranata bio je prisutan kod političkih aktera u Sloveniji i državama Višegradske skupine²¹ koje su za vrijeme „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine iregularne migrante predstavljali kao sigurnosnu prijetnju i tako sekuritizirali iregularne migracije postavljanjem fizičkih barijera na granice i donošenjem restriktivnih zakona. Korištenjem sigurnosnog okvira, mediji ili politički akteri mogu staviti naglasak na fizičku sigurnost stanovništva sigurnost ili kulturnog identiteta, a s druge strane mogu ukazivati na narušenu sigurnost iregularnih migranata koji se nalaze u situacijama opasnim po život kako bi se domogli odredišnih zemalja. Stoga će

---

²¹ Države Višegradske skupine su Češka, Slovačka, Poljska i Mađarska.

prisutnost ili odsutnost sigurnosnih okvira pokazati jesu li iregularni migranti percipirani kao sigurnosni problem u Hrvatskoj.

2.5. KODIRANJE

U sklopu kategorija analize (novinski članci i izjave političkih/nepolitičkih aktera) postavljena je shema kodiranja u obliku 20 pitanja kako bi se iščitali okviri kojima su iregularni migranti označeni kao sigurnosni problem i oni kojima su iregularni migranti označeni kao žrtve kojima treba pomoći. U postupku kodiranja uz svaki okvir naznačena je napomena *pozitivno* ili *negativno*. Pozitivno usmjerenim okvirima iregularni migranti uglavnom su prikazani kao osobe kojima je potrebno pomoći, dok su korištenjem negativnih okvira uglavnom označeni kao sigurnosna ugroza. Svi su okviri navedeni u dodatku A (popularna geopolitika) i dodatku B (praktična geopolitika), a svaki okvir je označen zasebnim kodom.

Shema kodiranja: Okvir ljudskog interesa

1. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera osobnu priču o iregularnom migrantu kao pojedincu (u pozitivnom ili negativnom kontekstu)?
2. Je li problem u sklopu novinskog članak ili izjave aktera prikazan iz perspektive iregularnog migranta (u pozitivnom ili negativnom kontekstu)?
3. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera pridjeve ili opise iregularnog migranta kao pojedinca koji stvaraju osjećaje brige, suosjećanja i sažaljenja s jedne, i straha, ljutnje i osude naspram iregularnog migranata s druge strane?
4. Ističe li novinski članak ili izjava aktera na koji su način pojedinci ili grupe iregularnih migranata pogođeni migracijama?

Shema kodiranja: Okvir moralnosti

1. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera moralnu poruku?
2. Spominju li se u novinskom članku ili izjavi aktera ljudska prava iregularnih migranata?
3. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera specifične naputke vezane uz pružanje pomoći iregularnim migrantima ili u kontekstu dodatnog osiguravanja granica s naglaskom na sekuritizaciju iregularnih migracija?

4. Spominje li se u novinskom članku ili izjavi aktera pružanje zdravstvene zaštite, psihološke pomoći, osiguravanje hrane i skloništa za iregularne migrante?

Shema kodiranja: Okvir pripisivanja odgovornosti

1. Je li u novinskom članku ili izjavi aktera izravno imenovan pojedinac, vlada ili bilo koja druga društvena ili politička organizacija kao odgovorna za iregularne migracije prema EU?
2. Sugerira li novinski članak ili izjava aktera da pojedinac, vlada ili bilo koja druga društvena ili politička organizacija ima mogućnost riješiti problem iregularnih migracija prema EU?
3. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera prijedloge za rješavanje problema iregularnih migracija prema EU?
4. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera poruku o hitnom rješavanju problema iregularnih migracija prema EU?

Shema kodiranja: Okvir ekonomskih posljedica

1. Spominju li se u novinskom članku ili izjavi aktera financijski gubitci ili benefiti u kontekstu iregularnih migracija?
2. Spominju li se u novinskom članku ili izjavi aktera troškovi u rješavanju problema iregularnih migracija?
3. Sadrži li novinski članak ili izjava aktera poruku o ekonomskim implikacijama djelovanja ili nedjelovanja kod rješavanja problema iregularnih migracija?
4. Je li ekonomski disbalans između izvorišnih i odredišnih zemalja naveden kao jedan od faktora privlačenja i odvlačenja koji generiraju iregularne migracije prema EU?

Shema kodiranja: Sigurnosni okvir

1. Jesu li u novinskom članku ili izjavi aktera iregularni migranti predstavljeni kao sigurnosna ugroza za nacionalnu sigurnost ili kulturni identitet u Hrvatskoj?
2. Spominju li se u novinskom članku ili izjavi aktera teroristički napadi ili kriminalne radnje počinjene od strane iregularnih migranata?
3. Jesu li u novinskom članku ili izjavi aktera istaknute opasnosti s kojima se susreću iregularni migranti?

4. Spominju li se u novinskom članku ili izjavi aktera pozitivni aspekti zaustavljanja iregularnih migracija prema EU, odnosno benefiti u pogledu demokratizacije i ekonomskog rasta u zemljama koje su ishodište migranata?

2.6. SEKURITIZACIJA IREGULARNIH MIGRACIJA KROZ PRAKSU – OPERACIONALIZACIJA

Sekuritizacija iregularnih migracija kao i uvođenje mjera nadzora granice ne mogu se promatrati isključivo kao rezultat diskurzivnog, političkog ili legislativnog djelovanja, nego se apstraktnost politika upravljanja državnom granicom nadopunjuje empirijskim promatranjem kroz stvarne primjere svakodnevnih praksi u koje su uključeni, osim političkih aktera, i sigurnosni stručnjaci koji rade na suzbijanju iregularnih migracija (Côté Boucher i dr., 2014: 198). Stoga će se na razini praktične geopolitike provesti istraživanje s ciljem utvrđivanja operativnih i praktičnih mjera koje je Hrvatska poduzela ili namjerava poduzeti kako bi suzbila iregularne migracije.

Operativne i tehničke mjere u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj analiziraju se na dvije razine, i to u sklopu Strategije integriranog upravljanja granicom RH (NN 91/2019) i novinskih članaka iz tiskovina koji su korišteni za analizu geopolitičkog diskursa na popularnoj i praktičnoj razini (Večernji list, Jutarnji list, Nacional i Globus). Za analizu novinskih članaka korištena je arhiva dnevnih tiskovina agencije Briefing mediji d.o.o. u razdobljima od 1. listopada 2015. do 31. ožujka 2016. i od 1. siječnja 2019. do 31. prosinca 2019. godine. Pregledani su svi članci (N=1286) Večernjeg lista, Jutarnjeg lista, Nacionala i Globusa, a za analizu su odabrani oni članci u kojima se spominje uvođenje operativnih ili tehničkih mjera s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. Ukupno su odabrana 23 članka iz navedenih tiskovina, a članci su birani prema 11 elemenata na kojima se temelji Strategija integriranog upravljanja granicom (NN 91/2019) iz 2019. godine kao krovni pravni akt za provođenje kontrole i zaštite granica, a to su: 1.) nadzor državne granice; 2.) traganje i spašavanje; 3.) analize rizika; 4.) suradnja između država članica; 5.) međuagencijska suradnja; 6.) suradnja s trećim državama; 7.) tehničke i operativne mjere unutar Schengenskog prostora; 8.) vraćanje državljanima trećih država; 9.) upotreba najsuvremenije tehnologije, uključujući velike informacijske sustave; 10.) mehanizmi za kontrolu kvalitete; i 11.) mehanizmi solidarnosti.

Bitno je napomenuti kako nisu svi primjeri sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu (koji su utvrđeni u sklopu novinskih članaka) dio operativnih i tehničkih mjera koje su predviđene Strategijom integriranog upravljanja granicom RH. Međutim, kao temeljni dokument kojim je na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini definirano provođenje mjera za uspješno rješavanje migracijskih izazova, potencijalnih prijetnji i transnacionalnog organiziranog kriminala s ciljem postizanja visoke razine sigurnosti unutar granica EU i Schengenskog prostora, 11 elemenata na kojima se temelji Strategija integriranog upravljanja RH služe kao istraživački okvir u sklopu kojeg se utvrđuju primjeri i indikatori sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu u Hrvatskoj.

2.7. ANALIZA NORMATIVNOG OKVIRA

Kreiranjem pravnih okvira političke elite aktivno sudjeluju u procesu sekuritizacije ili desekuritizacije iregularnih migracija. Donošenje novih ili izmjene/dopune postojećih zakonskih akata, u kontekstu njihovog postroživanja, predstavljaju legitiman indikator sekuritizacije, koji se naziva i institucionalni indikator (Bourbeau, 2011). Zakonodavni okvir ili institucionalni indikator daje uvid u ishode procesa sekuritizacije jer predstavlja konačnu odluku kojom je izraženo dominantno stajalište vezano uz „paket administrativnih ovlasti i postupaka kojima se kreira okvir za prakse povezane s nacionalnom sigurnosti“ (Bourbeau, 2008: 85). Promjenom ili dopunama postojećih i usvajanjem novih pravnih akata iregularne migracije mogu se označiti kao sigurnosna ugroza čime se stvara preduvjet za poduzimanje praktičnih koraka ili poteza s ciljem zaštite referentnog objekta. Prema tome, normativna analiza se temelji na istraživanju Bourbeaua (2011) koji institucionalni indikator promatra kao uvodni korak za provođenje sekuritizacije kroz praksu.

Pravni okvir kojim se kreiraju migracijske politike s ciljem kontrole iregularnih migracija može se promatrati u sklopu formalne geopolitike kojom se, uz različite institute, akademsku zajednicu i intelektualce, bave i državne institucije koje „oblikuju geopolitičku misao o određenim mjestima i kontekstima“ (Ó Tuathail, 1999: 110). Stoga državne institucije predstavljaju važnog aktera u kreiranju politika koje izravno utječu na načine na koje država upravlja iregularnim migracijama. Osim geopolitičkih imaginacija, formalni geopolitički diskurs sadrži i geopolitičke vizije koje se sastoje od geopolitičkih kodova preko kojih države procjenjuju potencijalne prijetnje i donose zaključke o strateški važnim interesima (Taylor i Flint, 2000: 91). S obzirom da donošenje propisa,

odnosno zakona, strategija, uredbi, odluka, rješenja i drugih pravnih akata predstavlja temeljni instrument u ostvarivanju ciljeva i javnih politika u Hrvatskoj (Vlada RH, 2023), a kod donošenja propisa sudjeluje niz dionika, od vlade, javnosti, stručnih radnih skupina do sabora kao zastupničkog tijela građana i nositelja zakonodavne vlasti u Hrvatskoj, onda je opravdano da se institucionalni indikator promatra kao dio formalnog geopolitičkog diskursa u sklopu kojeg se upravlja iregularnim migracijama.

Normativna analiza pravnih akata u radu služi kako bi se iz njih donijeli zaključci jesu li iregularni migranti u sklopu formalnog geopolitičkog diskursa promatrani kao sigurnosna prijetnja nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine. Analiza obuhvaća verzije pravnih akata u dva različita razdoblja istraživanja, odnosno uspoređuju se posljednja izdanja pravnih akata prije 2015. godine i izdanja pravnih akata koji su stupili na snagu od 2015. godine do kraja 2019. godine.²² Analizirani pravni akti u radu se promatraju kao cjelina koja čini pravni okvir kojim se kreiraju politike i prakse u kontekstu nadzora granice i upravljanja iregularnim migracijama u Hrvatskoj.

Potrebno je istaknuti kako u radu nisu obuhvaćeni svi pravni akti koji se zbog svoga sadržaja i namjene u većoj ili manjoj mjeri odnose na upravljanje iregularnim migracijama. Primjerice, Ustav RH može se smatrati pravnim aktom koji se odnosi na reguliranje unutarnjih i prekograničnih migracija, međutim nije uvršten u analizu jer je posljednja verzija Ustava objavljena početkom 2014. godine, odnosno u trenutku prije „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine. Uz to, Kazneni zakon, Zakon o policijskim poslovima i ovlastima i Nacionalna strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma su pravni akti koji se u svom sadržaju odnose na sigurnost, međutim oni također nisu analizirani jer u izdanjima nakon 2015. godine nisu utvrđene izmjene ili dopune u kontekstu regulacije iregularnih migracija i nadzora granice. Međutim, pravni akti koji su predmet analize predstavljaju plauzibilan pravni okvir kojim se reguliraju iregularne migracije, kao i zaštita državne granice te predstavljaju reprezentativan uzorak za istraživanje općeg odnosa Hrvatske prema iregularnim migracijama u sklopu pravnog okvira.

Ukupno se analiziraju četiri zakona i jedna strategija sa svim njihovim izdanjima nakon 2015. godine. U tablici 4 prikazani su pravni akti koji su predmet analize.

---

²² Analizom su obuhvaćene sve verzije zakona sa svim njihovim izmjenama i dopunama od početka 2015. do kraja 2019. godine.

Tablica 4: Pravni dokumenti koji se analiziraju u sklopu geopolitičkog diskursa na formalnoj razini

Pravni akti objavljeni prije 2015. godine	Izdanja pravnih akata objavljena u razdoblju od 2015. godine do kraja 2019. godine
Zakon o strancima (NN 130/2011)	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 69/2017); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 46/2018)
Zakon o azilu (NN 79/2007)	Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 127/2017)
Zakon o obrani (NN 73/2013)	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (NN 75/2015); Zakon o dopuni Zakona o obrani (NN 27/2016); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (NN 30/2018); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (NN 70/2019)
Zakon o nadzoru državne granice (NN 83/2013)	Zakon o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016)
Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (NN 32/2002)	Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (NN 73/2017)

2.8. OGRANIČENJA DISERTACIJE

Ograničenja vezana uz empirijsko istraživanje na razini popularne i praktične geopolitike sastoje se u činjenici kako je kvalitativna analiza sadržaja subjektivna metoda pri kojoj istraživač „interpretira podatke kroz sistematsku klasifikaciju procesa kodiranja i detektiranja tema ili uzoraka“ (Hsieh i Shannon, 2005: 1278). Utvrđivanje, kao i sama interpretacija generičkih okvira, podložna je subjektivnoj procjeni istraživača. Prema tome, postoji mogućnost kako bi dva različita istraživača detektirali različite interpretacijske okvire u istom novinskom članku ili bi pak iste okvire klasificirali na drugačiji način. Takav nedostatak kvalitativne analize sadržaja, kao i samog koncepta uokvirivanja, u radu se nastoji umanjiti primjenom generičkih, umjesto specifičnih ili problemskih okvira. Generički okviri su unaprijed postavljeni okviri koji su definirani sukladno rezultatima različitih empirijskih istraživanja i koji su se pokazali kao vjerodostojni za potvrđivanje hipoteze ili odgovora na istraživačka pitanja (Neuman, i dr, 1992; Semetko i Valkenburg, 2000; Matthes, 2009; Boydston i dr., 2013). Primjenom generičkih okvira u radu se nastoji smanjiti subjektivnost u detekciji i samoj interpretaciji okvira pri čemu je konzultirana relevantna znanstvena literatura.

Osim samog teksta, elementi novinskog članka koji imaju važan utjecaj na čitatelja su naslov, nadnaslov i podnaslov članka, naslovnica tiskovine, odabir fotografije i grafički prikazi. Takvi su elementi vrlo bitan mehanizam uokvirivanja (Tankard, 2001).²³ Vrtič i Car (2016: 150) smatraju kako fotografije kao neverbalni elementi u novinskim člancima ili internetskim portalima mogu ukazati na nove prostore manipulacije i stoga se izuzimanje fotografija iz istraživanja može smatrati ograničenjem. Međutim, ukupno je obrađen 151 članak i utvrđen je 671 interpretacijski okvir, što je reprezentativan uzorak za odgovor na istraživačka pitanja.

Sljedeće ograničenje disertacije odnosi se na analizu primjera i indikatora sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu. Naime, u Godišnjim izvješćima o provedbi Strategije integriranog upravljanja granicom RH koja objavljuje MUP detaljno su prikazane sve operativne i tehničke

---

²³ Primjerice, istraživanje Peran i Raguž (2019) vezano uz medijske prezentacije iregularnih migranata u Hrvatskoj pokazalo je kako su fotografije i tekst u novinskim člancima često oprečni. Primjerice, tekst u članku je neutralan, dok je fotografija pozitivno ili negativno usmjerena prema iregularnim migrantima. S obzirom da je kao jedinica analize na razini istraživanja popularnog geopolitičkog diskursa uzet isključivo tekstualni dio članka (uključujući naslove, nadnaslove i podnaslov), elementi kao što su fotografija, grafički prikazi ili pozicija članka nisu razmatrani što predstavlja ograničenje pri utvrđivanju okvira.

mjere koje je Hrvatska provela s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. Izvješća MUP-a nisu razmatrana iz razloga što su u sklopu empirijskog istraživanja kao jedinice analize također korišteni novinski članci u kojima je detektiran dovoljan broj primjera i indikatora sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu kako bi se ponudio odgovor na istraživačko pitanje. Iako je uzorak za analizu manji, zbog načela objektivnosti i izbjegavanja pristranosti, kao izvor podataka za analizu sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu odabrani su mediji umjesto izvješća MUP-a.²⁴

Budući da je javnost bitan element procesa sekuritizacije, jedno od ograničenja istraživanja svakako je izostanak ispitivanja javnog mnijenja vezanog uz iregularne migrante. Sekuritizacijski akteri putem govornog čina oblikuju percepciju javnosti i kreiraju uvjerenje da je određeni referentni objekt egzistencijalno ugrožen. Uspješnost sekuritizacije uvelike ovisi o prihvaćanju javnosti i stoga je ona jedan od najvažnijih elemenata procesa sekuritizacije (Buzan i dr., 1998). Međutim, Vuori (2011: 13) naglašava kako je empirijski teško dokazati slaže li se javnost s određenim sekuritizacijskom potezom, pogotovo jer se različiti referentni objekti, kao i ugroze, odnose na različite skupine javnosti. Drugim riječima, u procesu sekuritizacije javnost je heterogena skupina koja može, ali i ne mora imati interes vezano uz određeno sigurnosno pitanje. Stoga je u radu umjesto ispitivanja javnog mnijenja provedena normativna analiza pravnih akata koji su usvojeni od strane predstavničkog tijela, odnosno parlamentarnom većinom koja je izabrana demokratskim procesima. Osim toga, pokazalo se kako prihvaćanje javnosti nije presudno za provođenje sekuritizacijskog poteza²⁵, pogotovo iz razloga jer određeno pitanje moguće je sekuritizirati mimo primjene govornih činova kroz provođenje konkretnih operativnih mjera s ciljem zaštite označenog referentnog objekta (Bigo, 2000; Floyd, 2010; Léonard, 2010; Bourbeau, 2017).

---

²⁴ Naime MUP je tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine namjerno manipulirao podacima o registriranim iregularnim migrantima i brisao ih sa službenih mrežnih stranica, a istraživanjem je utvrđeno kako službenici MUP-a koriste interpretacijske okvire koji su oprečni praksi koju provode.

²⁵ Kao dokaz za to često se navodi odluka bivšeg britanskog premijera Tonyja Blaira koji je poslao trupe u Irak iako nije imao podršku javnosti.

2.9. ZNANSTVENI DOPRINOS DISERTACIJE

Analiza povezanosti sekuritizacije iregularnih migracija s geopolitičkim diskursom na praktičnoj, popularnoj i formalnoj razini predstavlja autentičan pristup u istraživanju fenomena migracija u sklopu kritičkih sigurnosnih studija. Disertacija predstavlja znanstveni doprinos u razvoju znanosti o međunarodnim političkim odnosima jer pokazuje kako je procesu sekuritizacije iregularnih migracija opravdano pristupati na kritički način te kako geopolitički diskursi, koji nastaju u sklopu procesa sekuritizacije, mogu biti polazna točka u razumijevanju odnosa država prema iregularnim migrantima, kao i posljedica i sigurnosnih izazova koje proizlaze iz toga odnosa.

Geopolitički diskursi koji nastaju u procesu sekuritizacije promatraju se kao rezultat političke i društvene konstrukcije sigurnosnog značaja koji se pridodaje iregularnim migrantima, a kojim države za cilj imaju postizanje različitih geopolitičkih interesa. Istraživanje na razini popularnog, praktičnog i formalnog geopolitičkog diskursa polazi od pretpostavke kako su iregularne migracije konstruirane kao sigurnosna ugroza, a kroz proces sekuritizacije države nastoje ostvariti različite geopolitičke interese, a time se nastoji ispuniti temeljna zadaća kritičke geopolitike, kao i kritičkih sigurnosnih studija. Iregularne migracije postale su važan element geopolitičkog diskursa ne samo u EU nego i na globalnoj razini, stoga je bitno nastaviti kritički razmatrati perspektive država u odnosu iregularne migracije.

Osim toga, u disertaciji su razjašnjeni problemi koji proizlaze iz sekuritizacije iregularnih migracija na nacionalnoj razini. Vremenom se pokazalo kako sekuritizacija iregularnih migracija u EU nije zaustavila iregularne migrante u njihovom kretanju prema EU, međutim stvorila je plodno tlo za uspon radikalnih i antieuropskih političkih opcija koje mogu ugroziti opstojnost EU. Disertacija sugerira kako je potreban daljnji razvoj i institucionalizacija ljudskih prava, kao i implementacija zajedničkih sigurnosnih i migracijskih politika na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini. Uz to, rad zauzima pristup koji ne diskriminira države članice na temelju geografskih datosti u kontekstu negativnih efekata teorije centar-periferija.

U teorijskom pogledu radom se nastoji ukazati na opravdanost kritike teorije sekuritizacije Kopenhaške škole prema kojoj govorni činovi i javnost imaju ključnu ulogu za uspješno provođenje sekuritizacije. Umjesto promatranja teorije sekuritizacije isključivo kroz govorne činove, kako nalaže Kopenhaška škola, u disertaciji se proces sekuritizacije istražuje i kroz

svakodnevne sigurnosne prakse koje provode sigurnosni stručnjaci, što predstavlja bitan indikator sekuritizacije iregularnih migracija. Osim toga, disertacija se temelji na pretpostavci da za provođenje sekuritizacije nije potrebno donositi mjere izvan standardne političke procedure, nego su jednako bitne i mjere koje su poduzete, a koje su specifične u kontekstu u kojem se donose ili nikad ranije nisu implementirane. Takve mjere uglavnom se odnose na izmjene pravnih akata kojima se omogućuje provođenje sekuritizacije kroz praksu (Bigo, 2000; Balzacq, 2005; Léonard, 2010; Floyd 2011; Bigo, 2014).

S obzirom da se rad temelji na osnovnim postavkama konstruktivizma prema kojem su iregularne migracije dio intersubjektivnog procesa konstrukcije s ciljem postizanja različitih političkih ciljeva, istraživanje je poticaj za povećanje razine objektivnosti medijskih profesionalaca u izvještavanju o iregularnim migracijama u Hrvatskoj i EU, kao i nevladinim organizacijama i znanstvenicima da nastave kritički promatrati proces sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj. Međutim, istraživanje je korisno i za cjelokupnu javnost koja bi trebala kritički propitivati diskurs i prakse političkih elita koje iregularne migrante koriste za opravdanje provođenja sekuritizacijskih praksi, ali i za mobilizaciju biračkog tijela.

3. TEORIJSKI OKVIR

U ovom poglavlju predstavljen je teorijski okvir, odnosno prikazane su osnovne teorijske postavke kritičke geopolitike, konstruktivizma i teorije sekuritizacije na kojima se rad temelji. Teorijski okvir disertacije predstavlja temelj provođenja empirijske i normativne analize, kao i same interpretacije podataka koji su dobiveni istraživanjem.

3.1. KONSTRUKTIVIZAM

Društveni konstruktivizam pojavio se kao odgovor na dominaciju realizma i liberalizma u međunarodnim odnosima od kraja Drugog svjetskog rata do završetka Hladnog rata. Međutim, realizam nije ponudio odgovore na pitanja vezana uz raspad Sovjetskog saveza, odnosno nije mogao objasniti kako se takva globalna velesila raspala samo od sebe, a da joj pritom nisu pomogle ni *ravnoteža moći*, ni *sigurnosna dilema*²⁶ (Jović, 2016: 11). Liberalna paradigma također je dovedena u pitanje. Kolodziej (2011: 175) navodi kako „bez vjerodostojna objašnjenja stvaranja ili propasti države, liberalna teorija ne može dobro objasniti zašto je Hladni rat završio, i to tako naglo i neočekivano. Ona može opravdano tvrditi da je dio nužnog objašnjenja tih značajnih događaja, ali za zadovoljavajuće objašnjenje potrebni su i drugi oblici „racionalnosti“ jer su na djelu bili i neki drugi akteri i čimbenici koji dovode u pitanje liberalnu paradigmu i njezine realističke konkurente.“ Stoga konstruktivizam predstavlja prvi usklađen i konkretan odgovor na paradigme koje su dominirale teorijama međunarodnih odnosa za vrijeme Hladnog rata (Hough, 2008: 6).

Konstrukciju geopolitičkog diskursa moguće je objasniti iz perspektive konstruktivizma jer se kreiranje geopolitičkog diskursa odvija kroz društveno konstruiranu uporabu jezika, što pomaže u razumijevanju kompliciranog svijeta politike i uloge geografskog znanja u sklopu svijeta u kojem živimo (Ó Tuathail i Agnew, 1992: 191). Konstrukcija geopolitičkog diskursa odnosi se na imaginarni, a ne na opipljivi svijet i ona ne obuhvaća samo društvene konstrukte s kojima se

---

²⁶ Sintagmu „sigurnosna dilema“ formulirao je John Herz 1950. godine navodeći kako je sigurnost jedne države moguće ostvariti jedino na račun druge države. Odnosno, država A se naoružava kako bi zaštitila sebe, međutim njezine radnje stvaraju dilemu i osjećaj nesigurnosti kod države B koja poduzima iste radnje u pogledu maksimiziranja vojne moći.

svakodnevno susrećemo, nego predstavlja „stvarne skupove mogućnosti čije postojanje iščitavamo iz njihovih spoznaja u aktivnostima, tekstu i govorima“ (Ó Tuathail i Agnew, 1992: 193). Geopolitički diskurs predstavlja društvenu konstrukciju i perpetuaciju kolektivnog shvaćanja prostora i stanovništva (Ó Tuathail, 1999: 110). Svaka država konstruira vlastite geopolitičke imaginacije na temelju kojih donosi vanjskopolitičke odluke i pozicionira sebe u odnosu na druge države (Güney i Gökcan, 2010). Latham (2001: 140) za primjer navodi kako nove geopolitičke imaginacije konstruiraju prostore kao što su „zone mira“ i „zone konflikta“ tako predstavljaju svijet u dvije boje: s jedne strane imamo Zapad (razvijen, demokratski i pacifistički) i ostatak svijeta (zona konflikta, nemira i opasnosti).

Nicholas Onuf (1998), autor koji je konstruktivizam preuzeo iz filozofije i integrirao ga u teorije međunarodnih odnosa tvrdi kako konstruktivizam nije teorija, nego je riječ o pristupu koji vrijedi za sva polja društvenog istraživanja (Kolodziej, 2005: 206). Prema shvaćanju konstruktivista, sve što znamo o svijetu koji nas okružuje proizvod je društvenog konstrukta, odnosno znanje je resurs kojeg rabimo u svakodnevnom životu za konstrukciju društvene stvarnosti (Kolodziej, 2005: 212). Kratochwil (1989) objašnjava kako ljudski svijet ne postoji sam od sebe nego je umjetno stvoren, odnosno ljudi ga konstruiraju kroz vlastito djelovanje. Drugim riječima, „mi konstruiramo svjetove koje poznajemo u svijetu kojeg ne poznajemo“ (Onuf, 1989: 38). Onuf (2010: 3-4) smatra kako društvo konstruira ljude, a ljudi konstruiraju društvo, što predstavlja kontinuiran dvosmjerni proces kojim upravljaju pravila ponašanja. Društveni odnosi nas čine onakvima kakvi jesmo, a samim time i moderne države su produkt istih odnosa (Onuf, 2010).

3.1.1. Konstruktivizam i sigurnost

Bez obzira na materijalne faktore kao što su naoružanje, geografski položaj ili ekonomska moć, konstruktivizam u obzir uzima i načine na koje akteri doživljavaju ili predstavljaju jedni druge. Stoga je iz konstruktivističke perspektive identitet od ključne važnosti za konstrukciju sigurnosti (Kovačević, 2016: 37). Konstruktivisti ukazuju kako politički akteri, pojedinci, političke stranke, države ili međunarodne organizacije stječu identitete koji proizvode materijalne i nematerijalne interese tih aktera (Kolodziej, 2011: 208). Prema Joviću (2016: 16), „identitet je kategorija koju konstruktivisti uvode u polje analiza vanjskih politika povezujući je s pojmovima *interes* i

akcija/djelovanje. Identitet ima dvije dimenzije: unutarnju (tko smo *Mi*) i izvanjsku (tko su *Oni*). Djelovanje država u međunarodnoj politici izravno je povezano s obje te dimenzije. Primjerice, da bi država uopće mogla djelovati u međudržavnim odnosima, mora prihvatiti granicu između *Sebe* i *Drugoga* (Jović, 2016: 16). Države mogu imati različite identitete koji su konstruirani kroz interakciju s drugim državama. Stoga se od država koje se konformiraju s određenim identitetima očekuje kako će se ponašati prema normama koja su povezana s njihovim identitetom (Theys, 2017: 38). Tako su male države uglavnom fokusirane na opstanak, dok je primarni cilj velikih država dominacija na globalnom planu u političkom, ekonomskom i vojnom pogledu (Theys, 2017: 37).

Stavovi konstruktivista razlikuju se oko tumačenja povezanosti identiteta i sigurnosti. Rasprava se uglavnom vodi unutar dvije struje mišljenja, odnosno „konvencionalnih“ i „kritičkih“ načina interpretacije odnosa između identiteta i sigurnosti (Hopf 1998: 181–185 prema McDonald, 2008: 62). Konvencionalni konstruktivizam bliži je tradicionalnim teorijama međunarodnih odnosa kao što su liberalizam i realizam, jer izvanjski svijet promatra kao nešto što treba biti istraženo i opisano na objektivni način. Konvencionalni konstruktivizam u kontekstu odnosa identiteta i sigurnosti nastoji ukazati kako nacionalni identitet doprinosi u stvaranju nacionalnih interesa i načinu na koji se država ponaša na međunarodnoj političkoj sceni (McDonald, 2008: 62). Takva interpretacija identiteta u skladu je s načelima pozitivističke epistemologije u okviru koje se identiteti mogu promatrati kao relativno stabilni ili čvrsti, pomažući istraživaču da istraži zbog čega se države ponašaju onako kako se ponašaju s posebnim fokusom na vezu između identiteta i interesa. Takav pristup interpretaciji konstruktivizma imaju primjerice Wendt (1999) i Katzenstein (1996).

S druge strane, kritički konstruktivizam ukazuje na važnost načina prema kojima se konstruira vanjski svijet. Kod istraživanja povezanosti sigurnosti i identiteta, kritički konstruktivizam nastoji ukazati na načine prema kojima narativi nacionalnog identiteta dominiraju u određenom kontekstu. Prema tome, identitet je sam po sebi nestabilan, promjenjiv, zavisn i predmet stalnih nadmetanja (McDonald, 2008). Za kritičke konstruktiviste definicija nacionalnog identiteta i nacionalnih interesa uvijek dovodi u rizik objektivnost jer se prednost daje nekim narativima i identitetima dok se drugi marginaliziraju. Takva je pozicija bliža post-pozitivističkoj epistemologiji prema kojoj istraživač ne može izići iz okvira svijeta u kojem se nalazi i kojeg pokušava definirati ili opisati.

Kritički konstruktivisti ne pokušavaju odgovoriti na pitanja zbog čega se države ponašaju onako kako se ponašaju, nego nastoje odgovoriti kako se proizvode značenja koja se odnose na određene društvene subjekte/objekte pri čemu glavnu ulogu imaju norme prema kojima se akteri međunarodnih odnosa usklađuju i ponašaju (McDonald, 2008).²⁷ Takav kritički pristup u interpretaciji odnosa identiteta i sigurnosti zauzima i ovaj rad.

3.1.2. Prednosti i ograničenja konstruktivizma

Wendt (1999: 41) kao jedan od najpoznatijih konstruktivista, na tragu je Onufovog shvaćanja konstruktivizma prema kojem su moć i interes neupitno važni čimbenici u međunarodnim odnosima, no oni su posljedica funkcija kulturno konstruiranih ideja. Wendt smatra kako materijalna moć nije zanemariva, ali njezina važnost otkriva se tek u interakciji sa subjektivnim. Primjerice, Wendt objašnjava kako je anarhija ono što država učini od nje, ona može biti izvor straha i prijetnji, ali i izvor slobode i suradnje (Wendt, 1992, prema Jović, 2016: 12). Države su te koje „konstruiraju svoje odnose na temelju zajedničkih predodžbi o tome što je država i, prema tome, u čemu leže njezini interesi“ (Wendt, 1992, prema Kolodziej, 2011: 220).

Kratochwil (1989) kritizira Wendta navodeći kako je njegova interpretacija „znanstvenog realizma, kao koncepcije o postojanju objekta koji su predmet proučavanja znanosti, neovisna o našoj svijesti. Bez obzira jesu li ti objekti dostupni pri neposrednom promatranju ili ne, oni postoje, a prirodna znanost utvrđuje njihova svojstva i način njihova djelovanja na onoj razini stvarnosti koja je rezultat društvene konstrukcije“ (Kovačević, 2016: 59). Kratochwil Wendtove tvrdnje smatra nespojivim s temeljima konstruktivizma prema kojima su sve spoznaje društveno konstruirane, pa je prema tome, predodžba o svijetu objektivno samo jedna od mnogih društvenih konstrukcija, a ne vjerodostojna slika objektivne stvarnosti (Kovačević, 2016: 60).

Glavni doprinos Wendta proizlazi iz njegovog nastojanja da konstruktivističko mišljenje poveže s ostalim paradigmama i pristupima koji se koriste u međunarodnim odnosima. No njegov je rad

---

²⁷ Katzenstein (1996) smatra kako su osim identiteta, u konstruktivizmu ključne i društvene norme koje predstavljaju standard prikladnog ponašanja za aktere s danim identitetima. Finnemore i Sikkink (1998: 891) tvrde kako konstruktivisti uglavnom razlikuju regulativne norme koje upravljaju poretkom i ograničavaju ponašanje i konstitutivne norme koje stvaraju nove aktere, interese ili kategorije djelovanja.

predmet kritičara koji smatraju kako je takav pothvat nemoguć jer Wendt ponašanje države promatra kao ontološki, a ne epistemološki problem (Kolodziej, 2011: 208). Pošto konstruktivizam problematizira načine na koje je stvarnost konstruirana, Guzzini (2000) smatra kako je bitno razumjeti poveznicu između razine *promatranja* i razine *djelovanja*. Kod razine *promatranja*, konstruktivizam, u epistemološkom pogledu, podrazumijeva društvenu konstrukciju znanja, dok u ontološkom pogledu predstavlja konstrukciju društvene zbilje. S druge strane, razina *djelovanja* predstavlja intersubjektivnu jedinicu analize. Stoga je težište potrebno postaviti između dvije navedene razine (Guzzini, 2000: 175). Guzzini (2004: 46) ističe kako je konstruktivizam meta-teorija koja je „posebno osjetljiva na distinkciju između razine *djelovanja*, razine *promatranja* i njihove međusobne povezanosti (obično u pogledu raspodjele moći); koja zauzima epistemološku poziciju pri kojoj je naglašena društvena konstrukcija značenja (a time i ukupnog znanja); i koja zauzima i ontološku poziciju koja naglašava konstrukciju društvene stvarnosti.“

Vuori (2017: 128) navodi kako se kroz konstruktivizam pokušava dati odgovor na pitanje kako se „ontološki subjektivne i epistemološki objektivne mentalne reprezentacije kao identiteti, države ili sigurnost, pretvaraju u recipročno institucionalizirane uloge koje postaju stvarne poput materijalne stvarnosti koju možemo dodirnuti, osjetiti ili vidjeti.“ Hacking (1999 prema Vuori, 2017) također se slaže kako je konstruktivizam meta-teorija u međunarodnim odnosima zbog mnoštva njegovih nijansi u ontološkom, epistemološkom i normativnom pogledu.

Konstruktivizam nudi mogućnost objašnjenja društvene konstrukcije svijeta koji nas okružuje, bez napuštanja ideja znanstvenog objašnjenja kakve su obično konstruirane u okvirima međunarodnih odnosa (Zehfuss, 2001: 34). Iako spada među glavne kritičare konstruktivizma unutar međunarodnih odnosa, Zehfuss (2002: 6, prema Kovačević, 2016: 62) smatra kako je konstruktivizam koristan ne samo što predstavlja „srednji put“ u međunarodnim odnosima, nego učinkovito isključuje radikalnije metode u proučavanju međunarodnih odnosa. Razvidno je kako je u teorijskom i empirijskom pogledu teško dokazati osnovne postulate konstruktivizma, no zagovaratelji konstruktivizma njegovu fleksibilnost vide kao glavnu prednost u istraživanju međunarodnih odnosa (Bourbeau, 2011: 31).

Konstruktivisti smatraju kako je sigurnost društveno konstruirana i tumači se u odnosu na kontekst u kojem se spominje. Identiteti i norme su ključni faktori kod istraživanja sigurnosti jer zajedno pružaju ograničenja za izvodivost i opravdanost političkog djelovanja (McDonald, 2008: 67). U

ovom su poglavlju naglašene bitne razlike između kritičkih i konvencionalnih konstruktivističkih pristupa u pogledu epistemologije i identiteta, no ti su pristupi u srži jednaki, odnosno oba pristupa naglašavaju kako sigurnost kao društveno konstruiran pojam, pruža kvalitetnu raspravu u sklopu konstruktivističkog pristupa istraživanja sigurnosti (McDonald, 2008). Međutim, konstruktivisti nisu u potpunosti uspjeli objasniti kako sigurnost funkcionira i kako bi točno trebalo istraživati društvene konstrukcije sigurnosti. Stoga je Kopenhaška škola razvila koherentniji teorijski okvir u sklopu kojeg se istražuje sigurnost (McDonald, 2008), što će biti objašnjeno u jednom od narednih potpoglavlja.

3.2. KRITIČKA GEOPOLITIKA

Pojam geopolitike teško je precizno definirati jer zbog promjena u odnosima moći na globalnoj razini poprima drugačije značenje tijekom različitih razdoblja (Kristof, 1960; Ó Tuathail i dr., 2003). U okviru tradicionalnog shvaćanja, pojam geopolitika označava geografiju međunarodnih odnosa ili odnos između fizičkog okruženja i vođenja vanjske politike (Sprout i Sprout, 1960). U širem smislu, pojam geopolitika predstavlja diskurs svjetske politike s naglaskom na geografsku dimenziju moći i natjecanja između država. Tradicionalna geopolitika koja je dominirala 1980-ih i 1990-ih godina zamijenjena je kritičkom geopolitikom kojom se nastoje istražiti „širi uvjeti u kojima je nastalo određeno mišljenje i geopolitičko djelovanje te ga vezati uz određeno razdoblje“ (Zorko, 2014). Agnew i Ó Tuathail (1992: 192) navode kako je tradicionalnu geopolitiku potrebno „kritički rekonceptualizirati kao diskurzivnu praksu kojom državnički intelektualci ‘spacijaliziraju’ međunarodnu politiku na način da je predstavljaju kao svijet okarakteriziran posebnim vrstama mjesta, ljudi i drama.“ Geopolitika se odnosi i na djelovanje država kroz praksu (primjerice kroz djelovanje protiv drugih sila, vođenje rata ili razvijanje vojne strategije), međutim, prije poduzimanja praktičnih koraka, geopolitički diskurs je ono što vanjskopolitičke odluke čini važnima i opravdanima (Agnew i Ó Tuathail, 1992: 191). Kritička geopolitika promatra međusobni utjecaj prostornih i političkih procesa kao dio neprekidnih dinamičkih procesa promjene, dok se kod tradicionalne geopolitike teritorij, kao prostorna dimenzija, promatrao isključivo kao „fizički ishod političkih procesa“ (Agnew i dr., 2020: 1205).

Kritička geopolitika pod velikim je utjecajem Foucaulta prema kojem strukture moći u društvu (primjerice vojska, policija, liječnici itd.) kreiraju znanje kojima opravdavaju vlastiti autoritet i primjenu moći nad određenom populacijom (Ó Tuathail i dr., 2003: 4). Prema Foucaultu (1980: 68) „geografske metafore“ kao što su *teritorij, polje, raseljenost, domena, tlo, regija i horizont* nisu samo geografski pojmovi, nego imaju određeno pravno-političko značenje. Foucault (1980: 68) za primjer navodi Solženjicinovo djelo *Arhipelag Gulag*, gdje je *arhipelag* nesumnjivo geografski pojam, međutim Solženjicin se služi geopolitičkom metaforom kojom pod pojmom arhipelag označava karceralni prostor (lat. *carcer* = zatvor), odnosno oblik kaznenog sustava koji je fizički raspršen, a istodobno pokriva cijelo društvo unutar Sovjetskog Saveza. Ó Tuathail i dr. (2003: 3) smatra kako kritička geopolitika otkriva skrivene procese geopolitičkog znanja. „Umjesto definiranja geopolitike kao neproblematičnog opisa svjetske političke mape, geopolitika se promatra kao diskurs, odnosno kao kulturno i politički raznolik način opisivanja, predstavljanja i pisanja o geografiji i međunarodnoj politici“ (Ó Tuathail i dr., 2003: 3). Kritička geopolitika ne promatra geopolitički diskurs kao jezik istine, nego kao diskurs koji kreira vlastitu istinu, odnosno politizira stvaranje geopolitičkog znanja intelektualaca, institucija ili političkih elita (Ó Tuathail i dr., 2003).

U okvirima kritičke geopolitike Ó Tuathail, Dalby i Routledge (2003) razvili su model za objašnjavanje vanjskopolitičkih akcija u okvirima geopolitičke kulture država. Svaki geopolitički sustav ima geopolitičku kulturu iz koje proizlazi državna praksa, odnosno načini na koje država kreira vanjsku politiku (Zorko, 2011). Geopolitička kultura neke države sastoji se od „geopolitičkih imaginacija (percepcije o vlastitom položaju u odnosu na ostatak svijeta) i geopolitičkih tradicija (teorijskih promišljanja vanjskopolitičkih orijentacija države)“ Zorko (2011: 44). Zorko (2011: 44) dodatno pojašnjava kako geopolitički sustav države čini državna struktura koja se sastoji od geografskog položaja države, povijesne uvjetovanosti, diskursa nacionalnog identiteta, državne aparature i mreža moći.

Geopolitičke imaginacije predstavljaju okvir kroz koji kreatori politika, novinari, akademska zajednica, pa čak i filmski producenti promatraju svijet u kojem živimo i daju mu vlastiti smisao (Latham, 2001: 141). Drugim riječima, politički akteri ili mediji dijele određene „geopolitičke pretpostavke, predodžbe i designacije koje čine temeljni interpretacijski okvir (ili imaginarij) koji oblikuje načine na koje politički akteri razumijevaju politiku i na temelju toga donose odluke“

(Latham, 2001: 138). Latham (2001: 139) za primjer navodi središnju geopolitičku imaginaciju koja je u vanjskoj politici SAD-a dominirala tijekom Hladnog rata, a u sklopu koje je Sovjetski savez bio označen kao agresivna, militaristička, ekspanzionistička i neprijateljski nastrojena država prema SAD-u. Geopolitičke imaginacije su važne jer državama omogućuju opravdanje za djelovanje u sklopu vanjske politike, a njihovim konstruiranjem države štite vlastite nacionalne interese (Güney i Gökcan, 2010: 23).

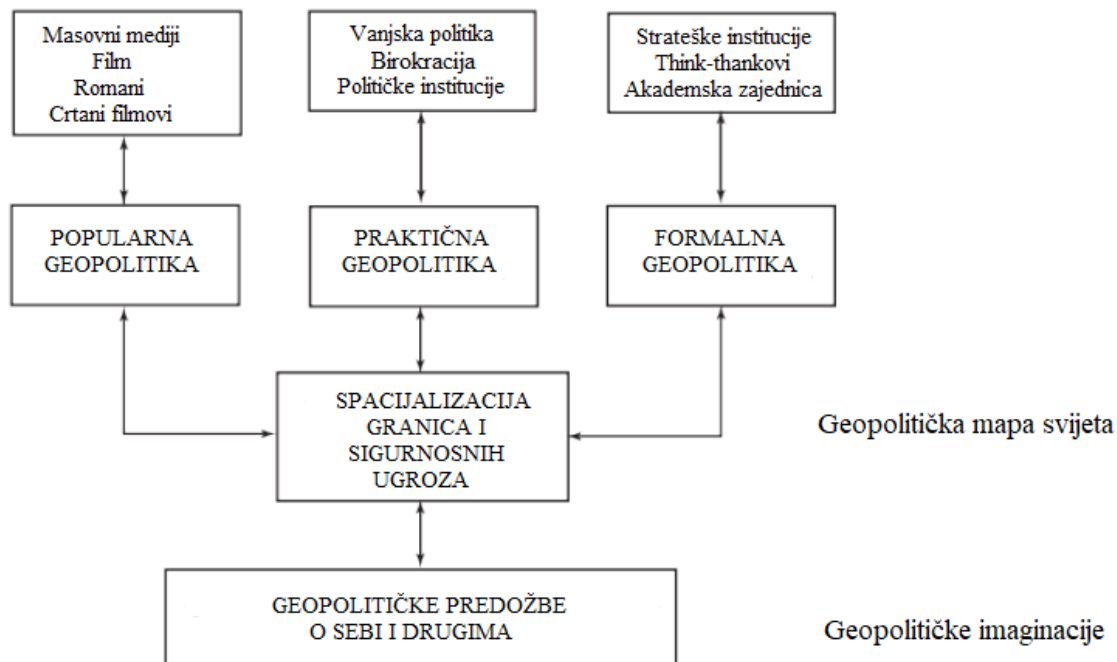
Geopolitičke imaginacije konstruirane su kroz geopolitičke vizije neke države, odnosno kroz predodžbu koju država ima o sebi u odnosu na druge države. Geopolitičke vizije nastaju kroz pretvorbu koncepata nacionalnog identiteta u geografske pojmove i simbole. Tako su ideje o nacionalnom identitetu neke države često u sukobu sa strukturama moći u drugim državama i zbog toga se razvijaju geopolitičke vizije koje državama pomažu kako bi se nosile s prijetnjama koje proizlaze iz razlika u nacionalnim interesima država (Dijkink, 1996; Güney i Gökcan, 2010). Gaddis (1982) smatra da geopolitičke vizije države čine geopolitički kodovi kao strateške pretpostavke na temelju kojih se države orijentiraju prema ostatku svijeta. Jednostavnije rečeno, geopolitički kodovi odnose se na „društvene predodžbe temeljene na nacionalnom političkom identitetu, uključujući ideje o prirodnim neprijateljima i saveznicima države te ostale međunarodne probleme i načine na koje ih je potrebno rješavati“ (Güney i Gökcan, 2010: 23-24). Geopolitički kodovi pohranjeni su u nacionalnim mitovima i nacionalnom identitetu neke države. Taylor i Flint (2000: 91) tvrde kako su geopolitički kodovi pristrane slike o svijetu koje države stvaraju kako bi donosile vanjskopolitičke odluke i na temelju kojih države stvaraju percepcije prema drugim državama i tako kreiraju vanjsku politiku.

Zorko (2018b: 83-84) ističe kako su geopolitički diskursi dio geopolitičke kulture svake nacije. Već i sam naziv „migracijska kriza“ u svojoj pozadini ima geopolitičke diskurse duboko ukorijenjene u geopolitičku kulturu europskog kontinenta (eurocentričnost), suprotstavljene ekonomske i humanitarne okvire (pojam migrant nasuprot pojma izbjeglica), te predznak izazova sigurnosti (pojmovi kao što su „kriza“, „ilegalni migranti“, „ilegalne migracije“). Migracijski procesi mogu se analizirati iz geopolitičke perspektive jer uključuju sva tri elementa geopolitičke analize – teritorij, stanovništvo i moć. Elementi teritorijalnosti i stanovništva u ovom slučaju mogu se objasniti geografskim uzorcima kretanja, trendovima, faktorima privlačenja i odvlačenja ili kvantitativnim pokazateljima (Zorko, 2018b), dok je segment moći povezan je s etiketiranjem s

jedne i (de)sekuritizacijom fenomena migracija s druge strane. Upotreba moći stoga je uvijek isprepletena s produkcijom znanja i diskursa (Foucault, 1980; Ó Tuathail i dr., 2003). Na temelju geopolitičkih imaginacija i geopolitičke tradicije stvaraju se popularni, praktični i formalni geopolitički diskursi, koji su u središtu geopolitičke kulture svake države (Zorko i Sršen, 2020: 163). Diskurs se može definirati kao skup sposobnosti koje ljudi imaju, kao i skup socio-kulturnih resursa koje ljudi koriste u konstrukciji znanja kojim daju značenje svijetu u kojem žive (Ó Tuathail i Agnew, 2003).

Routledge (2007: 22) je definirao produkte popularne, praktične i formalne geopolitike (grafički prikaz 3). Predodžbe države kroz medije i proizvode popularne kulture proizvodi su popularne geopolitike; govori političkih aktera, vanjskopolitičke odluke i potezi političkih aktera produkt su praktične geopolitike; državništvo, strategije, strateške studije i zakonski akti produkt su formalne geopolitike. Ciută i Klinke (2010) smatraju kako se popularna, praktična i formalna geopolitika razlikuju prema sudionicima koji sudjeluju u produkciji geopolitičkog diskursa. Ti su akteri javnost (popularna geopolitika), kreatori javnih politika (praktična geopolitika), intelektualci, instituti i državne institucije (formalna geopolitika). Također, popularni, praktični i formalni geopolitički diskursi razlikuju se prema vrsti foruma (područja) u sklopu kojih akteri djeluju: masovni mediji, politička praksa, akademska zajednica i instituti (Szostek, 2017: 196).

Grafički prikaz 3: Popularna, praktična i formalna geopolitika

Izvor: Klaus Dodds (2009: 46)

3.2.1. Popularna geopolitika

U okvirima popularne geopolitike stvaraju se predodžbe o drugim državama koje se prezentiraju u sklopu popularne kulture. Predodžbe o drugim državama u kontekstu međunarodne politike mogu se primjerice prikazati unutar sadržaja masovnih medija, crtanih filmova, stripova, filmova, video igara itd. (Szostek, 2017: 195). O’Loughlin i dr. (2006: 131) definira popularne geopolitičke imaginacije kao „prevladavajuće slike, konceptualizacije i diskurse u popularnoj kulturi i među općom populacijom gdje je država pozicionirana u sklopu svjetske zajednice država“. Ovaj tip neformalne geopolitike usmjeren je na široke mase, a geopolitičke poruke su, bez utjecaja političkih elita, namijenjene „običnim ljudima“ (Ó Tuathail i dr., 2007: 23). „Obični ljudi“ čine širu javnost koja pristaje, ili se barem ne odupire, na uvođenje izvanrednih mjera u procesu sekuritizacije (Vuori, 2017). Car (2021: 38) smatra kako novinari i urednici, ali i svi ostali medijski djelatnici, sudjeluju u procesu oblikovanja medijskog sadržaja kojim se kreira medijska slika o nekoj lokaciji. Autori medijskog teksta izborom riječi, teme, izvora informacija, okvira i naracije

sugeriraju vrijednosti i stavove kojima konstruiraju sliku o nekom prostoru, lokaciji ili mjestu (Car, 2021: 38-39).

Bilo da se radi o diskursima utemeljenim na geopolitičkoj kulturi, geopolitičkim imaginacijama ili pak geografskim elementima koji uvjetuju prethodno spomenute dugotrajne i kratkotrajne geopolitičke diskurse, Zorko i Mostarac (2014: 7) navode kako je analizom geopolitičkog diskursa i geopolitičkih imaginacija u okvirima popularne geopolitike moguće interpretirati „ugroze, strahove, svjetonazore, a samim time i moguće poteze, odluke ili stavove kako elita tako i građana.“ Naime, javnost predstavlja bitan element procesa sekuritizacije jer političari kroz javno mnijenje i medije traže legitimaciju za sekuritizacijske mjere koje provode.

Geopolitički diskurs na popularnoj razini istražuje se u sklopu novinskih članaka vezanih uz „migracijsku krizu“ iz 2015. i 2016. godine i tijekom 2019. godine. Novinski članci legitiman su izbor za istraživanje geopolitičkog diskursa jer se popularna geopolitika odnosi na priče o svjetskoj politici koje svoj izričaj pronalaze osim u filmovima, crtanim filmovima, literarnim djelima, i u masovnim medijima (Zorko i Mostarac, 2014).

O načinima na koje iregularni migranti dolaze u EU javnost je informirana uglavnom putem medija koji oblikuju javno mnijenje i utječu na percepciju javnosti o iregularnim migrantima. Mediji za vrijeme kriza daju važan uvid u dinamiku sekuritizacije, pogotovo jer su iregularne migracije u tranzitnim zemljama balkanskog pravca migracija prošle gotovo neopaženo od strane lokalnog stanovništva, a o kretanjima migranata i broju ilegalnih ulazaka moglo se doznati samo putem medijskih izvještaja (Zorko, 2018a). Osim što pomažu u detektiranju osnovnih elemenata sekuritizacije, odnosno sekuritizacijskih aktera, govornih činova, referentnog objekta i izvora ugroze, mediji posredstvom interpretacijskih okvira mogu utjecati na dinamiku procesa sekuritizacije ili se kritički postaviti i propitivati legitimnost sekuritizacije (Watson, 2009).

3.2.2. Praktična geopolitika

Praktična geopolitika odnosi se na priče kojima se koriste tvorci javnih politika u svakodnevnom upravljanju državom, a diskursi su sadržani u političkim govorima, diplomatskoj praksi i kao akceleratori državnih akcija (Zorko, 2011). Agnew i Ó Tuathail (1992) ističu kako državnici, intelektualci i kreatori javnih politika (političke elite) u svakodnevnom upravljanju političkim procesima kreiraju diskurs unutar kojeg je moguće iščitati njihove geopolitičke imaginacije, vizije ili geopolitičke kodove kojima državu pozicioniraju u odnosu na druge države. Schneider i Ingram (1993: 336) smatraju kako sekuritizacijski akteri govornim činom svjesno ciljaju na određene skupine javnosti, uzimajući u obzir stereotipe i uvjerenja koja prevladavaju u tom segmentu društva, a koji su izravno vezani uz referentni subjekt (prijetnju). Teritorijalni okvir države, njezini nacionalni interesi i dominantni geopolitički kodovi (predodžbe temeljene na nacionalnom identitetu, predodžbe o neprijateljima, saveznicima itd.) određuju geopolitički diskurs političkih elita na praktičnoj razini (Güney i Gökcan, 2010).

Geopolitički diskurs u Hrvatskoj uvelike je determiniran njezinim položajem unutar vrlo dinamičnog geografskog prostora. Budući da Hrvatska ima karakteristike *gateway* država koje su obično smještene kao poveznica duž granice između svjetskih geostrateških područja i geopolitičkih regija, ona se, kao tranzitna zemlja, nakon kulminacije europske „migracijske krize“ u jesen 2015. godine, našla pred različitim izazovima. Upravo geografski položaj Hrvatske, povijesna uvjetovanost, diskurs nacionalnog identiteta, državna aparatura i mreže moći bitno utječu na prakse koje Hrvatska poduzima u pogledu rješavanja problema iregularnih migracija i tako posljedično konstruira diskurse prema kojima pozicionira sebe u odnosu na druge države.

3.2.3. Formalna geopolitika

Formalna geopolitika najčešće se povezuje s geopolitikom u cijelosti, a odnosi se na geopolitičke teorije i vizije stvorene od strane državnika i intelektualaca koji se bave državništvom. Ti su diskursi važan dio strateških studija, zakonskih akata, birokratskih izvještaja i političkih doktrina. (Ó Tuathail i dr., 2007; Zorko, 2011; Zorko i Sršen, 2020). Geografski položaj Hrvatske, kao tranzitne zemlje između integriranog i neintegriranog dijela Europe i njezin povijesni položaj kao

periferije Zapadne Europe, uvelike su utjecali na njezin pristup u rješavanju problema masovnih migracija iz 2015./2016. godine (Zorko, 2015). Sigurnosna politika Hrvatske naspram iregularnih migracija stoga ovisi o nizu čimbenika kao što su članstvo u NATO-u i EU, njezin geografski položaj (Hrvatska se nalazi na rubnom području EU i Schengenskog prostora te je dio balkanskog pravca iregularnih migracija) i njezin odnos s državama s kojima dijeli kopnenu granicu. Istraživanjem geopolitičkog diskursa na formalnoj razini obuhvaćen je institucionalni indikator koji se odnosi na promjene zakonskih akata, a pooštavanje zakona promatra se kao legitiman indikator sekuritizacije iregularnih migracija. Institucionalni indikator odnosi se na najvažnije pravne akte u kojima se sigurnost dovodi u vezu s regulacijom graničnog protoka roba i osoba u Hrvatskoj.

3.3. TEORIJA SEKURITIZACIJE

Nakon završetka Hladnog rata konstruktivizam je postao jedan od najdominantnijih pristupa u proučavanju međunarodnih odnosa (Onuf 1989; Wendt 1999; Guzzini 2000; Zehfuss 2002; Huysmans 2002). Do raspada Sovjetskog saveza sigurnosne studije bile su uglavnom usredotočene na primjenu vojne moći kao izvor najveće sigurnosne prijetnje, no nakon završetka Hladnog rata fokus sigurnosnih studija postavljen je na nevojne prijetnje kao što su iregularne migracije, klimatske promjene, pandemije, transnacionalni organizirani kriminal, infektivne bolesti itd. Predstavnici Kopenhaške škole Buzan, Wæver i de Wilde (1998) 1990-ih su godina na tradicionalno shvaćanje pojma sigurnosti odgovorili kritikom i ukazali na njezin širi kontekst ističući upravo nevojne prijetnje kao značajan izvor ugroze. Kopenhaška škola nudi širi pogled proučavajući svojstva sigurnosti unutar pet različitih sektora: vojnog, političkog, ekonomskog, ekološkog i socijetalnog. Prema Buzanu i dr. (1998: 23-24), bilo koje javno pitanje može biti nepolitizirano (problemom se ne bavi država, niti je na bilo koji način dio javne rasprave), politizirano (problem postaje dio javnih politika i zahtijeva reakciju vlade) i sekuritizirano (problem je predstavljen kao egzistencijalna prijetnja i zahtijeva hitne mjere i djelovanje izvan granica standardne političke procedure).

Prema Kopenhaškoj školi, sekuritizacija je proces u kojem je određeni problem putem govornog čina predstavljen kao egzistencijalna prijetnja koja zahtijeva poduzimanje izvanrednih mjera izvan granica regularne političke procedure (Buzan i dr., 1998). Balzacq (2005: 179) smatra kako je osim korištenja govornih činova, bitna i nejezična varijabla procesa sekuritizacije koja uključuje provođenje sigurnosnih praksi vezanih uz zaštitu referentnog objekta. Stoga je Balzacq (2011: 3) ponudio ekstenzivnu, ali vrlo preciznu definiciju sekuritizacije koju tumači kao „artikuliranu skupinu praksi u kojima su heuristički artefakti (metafore, *policy* alati, analogije, stereotipi, osjećaji itd.) kontekstualno mobilizirani od strane sekuritizacijskih aktera, i koji imaju za cilj potaknuti javnost na izgradnju koherentne mreže implikacija (osjećaji, senzacije, misli i intuicija) vezanih uz zabrinjavajuću ranjivost referentnog objekta, što se podudara s razlozima sekuritizacijskih aktera da donose određene odluke i poteze kojima referentnom subjektu pridodaju okvir kompleksne ugroze bez presedana koja hitno mora biti riješena posebno prilagođenim politikama.“

Konstruktivistički pristup u proučavanju sigurnosnih prijetnji ne umanjuje destruktivni potencijal sigurnosnih ugroza koje predstavljaju različite materijalne ili nematerijalne prijetnje. Naprotiv, takva sigurnosna ugroza nije izmišljena ili nerealna, no konstruktivizam u kontekstu sigurnosti podrazumijeva kako presudan utjecaj na značenje neke opasnosti nema njezin destruktivni potencijal, nego intersubjektivni proces konstrukcije (Ejdus, 2016: 199). Balzacq (2009: 56) tvrdi kako se jezik u teoriji sekuritizacije ne odnosi samo na ono što je materijalno, kao što realisti i neorealisti tvrde, nego predstavlja dio društvene stvarnosti. Svaka sigurnosna ugroza može biti konstruirana na diskurzivnoj i praktičnoj razini. Prema Giddensu (1984), koji je razvio koncept diskurzivne i praktične svijesti, diskurzivna svijest podrazumijeva ono što akteri verbaliziraju vezano uz neki društveni događaj, dok se praktična svijest odnosi na ono što akteri znaju o društvenim uvjetima (Giddens, 1984 prema Ejdus, 2016: 200).²⁸

---

²⁸ Ejdus (2016: 200-201) kao primjer diskurzivne konstrukcije društvene zbilje navodi dramatičan govor izraelskog premijera Benjamina Netanyahu koji u govoru pred Općom skupštinom UN-a iransko nuklearno naoružanje predstavlja kao globalnu prijetnju. S druge strane, kao primjer praktične svijesti navodi radnje koje automatski obavljamo u svakodnevnom životu. Netanyahu sudjeluje u diskurzivnoj konstrukciji međunarodne sigurnosti, no veliki broj aktivnosti u političkoj zbilji događa se i na razini praktične svijesti. Ejdus (2016) za primjer navodi kršenje zračnog prostora i aktivaciju procedura kojima se šalju borbeni avioni koji će presresti letjelicu i ispratiti je izvan domaćeg zračnog prostora, odnosno ovdje nije potrebno primjenjivati diskurs suverenosti kojim se država poziva na vlastiti ustav, različite zakone itd.

Wæver (1989), koji je pojam sekuritizacije uveo u sigurnosne studije, smatra kako je *teorija govornih činova* zapravo glavni oslonac teoriji sekuritizacije. Stoga se diskurzivni pristup istraživanja sigurnosti uvelike se oslanja na Austinovu (1962) teoriju govornih činova. Prema Austinu govornim činom ne opisujemo samo svijet kojim smo okruženi, nego smo u interakciji s njime. Kao primjer navodi iskaze kojima „djelujemo“, poput klađenja, davanja obećanja ili imenovanja predmeta (Wæver, 1989). Austin (2014) smatra kako ljudi putem govornog čina utječu na svijet oko sebe i to kroz tri vrste govornog čina:

- *Lokucijski čin* (izricanje riječi s nekim značenjem)
- *Ilokucijski čin* (korištenje jezika kako bismo iskazali neku namjeru, primjerice obavještanje ili upozoravanje)
- *Perlokucijski čin* (ono što postizemo jezikom, primjerice plašenje ili uvjeravanje)

Austin (2014) ističe kako je *lokucijski čin* potpuna govorna jedinica, odnosno čin izricanja određene rečenice određenog smisla i reference. Izvođenjem lokucijskog čina koristimo se jezikom kako bismo nešto rekli, no u različitim situacijama jezikom se koristimo u različitom smislu, a taj smisao je *ilokucija*. *Perlokucijski čin* je ono što postizemo iskazom i njime se utječe na osjećaje, misli i djelovanje recipijenta i on je najbitniji u procesu sekuritizacije. Stoga Balzacq (2005: 172) argumentira kako proces sekuritizacije ne treba promatrati kao autoreferencijalni govorni čin, nego kao stratešku ili pragmatičku praksu koja uključuje diskurs za buđenje svijesti javnosti i privrženosti ideji koja je posebno korisna za javnost. Vuori (2017: 129) smatra kako proces sekuritizacije sadrži elemente lokucijskog, ilokucijskog i perlokucijskog čina. Konačan cilj govornog čina je provođenje izvanrednih mjera koje javnost prihvaća ili im se, u najmanju ruku, ne odupire. Stoga proces sekuritizacije možemo zamisliti kao niz pravila koja moraju biti zadovoljena, a u kojima su govorni čin i prihvaćanje javnosti u uzročno-posljedičnoj vezi unutar procesa sekuritizacije. Međutim, od iznimne su važnosti i ostali elementi bez kojih sekuritizacija ne bi bila moguća.

Ovaj rad slijedi model sekuritizacije Kopenhaške škole prema kojoj proces sekuritizacije uključuje pet elemenata, a to su: sekuritizacijski akter, prijetnja, referentni objekt, javnost i funkcionalni akteri (Buzan i dr., 1998).

1. *Sekuritizacijski akter* (uglavnom politička elita koja ima društveni kapital određeni problem prebaciti iz sfere politizacije u sferu sekuritizacije)
2. *Referentni objekt* (ono što treba biti zaštićeno)
3. *Prijetnja* (ono što predstavlja prijetnju referentnom objektu)
4. *Javnost* (čija je suglasnost bitna kako bi proces sekuritizacije bio proveden)
5. *Funkcionalni akteri* (nemaju društveni kapital kojim mogu pokrenuti proces sekuritizacije, ali utječu na njegovu dinamiku).

Emmers (2010: 136) objašnjava kako su *sekuritizacijski akteri* najčešće državna elita koja putem govornog čina određeni problem transferira iz sfere politizacije u sferu sekuritizacije. Međutim, bitno je naglasiti kako sekuritizacijski akteri ne moraju biti isključivo političari. Sigurnosni stručnjaci, policija, vojska, znanstvenici, nacionalne i međunarodne organizacije, također mogu biti sekuritizacijski akteri ako je sigurnosna ugroza unutar njihove domene profesionalnog djelovanja.

Sekuritizacijski akteri nastoje zaštititi ono što je od sigurnosnog značaja, što nazivamo *referentnim objektom* „na kojeg se gleda kao da je egzistencijalno ugrožen i koji ima legitimno pravo za opstankom“ (Buzan i dr., 1998: 36). Referentni objekti mogu biti različiti s obzirom na sigurnosni sektor kojem pripadaju. Tako primjerice u ekološkom sektoru referentni objekt može biti ekosustav, u vojnom sektoru naglašava se ugroženost opstojnosti države, a u ekonomskom sektoru ekonomska stabilnost na mikrorazini ili makrorazini. Iregularne migracije se uglavnom proučavaju unutar socijetalnog sigurnosnog sektora, a u slučaju iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze, kao referentni objekt najčešće se navode kulturna homogenost, ekonomsko blagostanje i nacionalna sigurnost (Huysmans, 2000). Iako su iregularne migracije jedna od glavnih prijetnji unutar socijetalnog sektora, Roe (2010: 197) ističe kako društvu, kao referentom objektu, iregularne migracije mogu predstavljati ugrozu u sklopu svih pet Buzanovih sigurnosnih dimenzija (vojna, politička, socijetalna, ekološka, ekonomska).

Kako bi se određeni problem sekuritizirao, potrebna je *prijetnja* (ugroza) zbog koje je referentni objekt egzistencijalno ugrožen. Egzistencijalna prijetnja u sklopu teorije sekuritizacije promatra se kao društvena konstrukcija u kojoj je ključna interpretacija materijalnih i idejnih čimbenika od strane sekuritizacijskih aktera koji za konačan cilj imaju uvjeriti javnost u ugroženost referentnog objekta (Bourbeau, 2011). Kako je ranije naznačeno, bilo bi iracionalno umanjiti razoran potencijal

određenih prijetnji, no u procesu sekuritizacije od presudnog je značaja diskurzivna konstrukcija prijetnje od strane sekuritizacijskih aktera.

Predstavnici Kopenhaške škole (Buzan i dr., 1998) ističu kako uspješnost provođenja sekuritizacije ovisi o *javnosti*, odnosno o uvjeravanju javnosti u egzistencijalnu prijetnju. Schneider i Ingram (1993: 336 prema Balzacq, 2005: 184) smatraju kako sekuritizacijski akteri govornim činom svjesno ciljaju na određene skupine javnosti, uzimajući u obzir stereotipe i uvjerenja koja preovladavaju u tom segmentu društva, a koji su izravno vezani uz referentni subjekt (prijetnju). Stoga uspješnost sekuritizacije uvelike ovisi o sposobnosti sekuritizacijskih aktera da se poistovjete s osjećajima, potrebama i interesima određenog segmenta javnosti. Jedino je tako moguće uspješno postići željeni učinak na razini perlokucijskog govornog čina (Schneider i Ingram, 1993: 336 prema Balzacq, 2005: 184). Kako je sekuritizacija intersubjektivan proces konstrukcije, perlokucijski učinak govornog čina od presudne je važnosti kod određivanja uspješnosti ili bezuspješnosti sekuritizacije, a uspješnost ili bezuspješnost ovisi upravo o javnosti koja će prihvatiti ili odbaciti sigurnosni značaj prijetnje (Vuori, 2011: 13). Zbog toga su učinci popularnog geopolitičkog diskursa od iznimne važnosti za legitimaciju provođenja vanjskopolitičkih odluka. Vuori (2011) smatra kako je empirijski teško dokazati je li javnost prihvatila uvođenje izvanrednih mjera, a problematično je i precizno detektirati sekuritizacijske aktere i javnost. Različite vrste izvanrednih mjera zahtijevaju uvjeravanje različitih skupina javnosti. Stoga procjena uspješnosti provođenja sekuritizacije zahtijeva istraživanje i analizu izvan područja teorije govornog čina (Vuori, 2011).

Kao jedinice sigurnosne analize u procesu sekuritizacije, bitno je spomenuti i *funkcionalne aktere* koji ne mogu sekuritizirati određeno pitanje, ali bitno utječu na dinamiku sekuritizacije (Vuori, 2011: 36). Funkcionalni akteri postaju važni kod uokvirivanja problema koji predstavlja egzistencijalnu prijetnju i često stvaraju podjele na „nas“ i „njih“, odnosno priključuju se sekuritizacijskim akterima ili su na strani onih koji desekuritiziraju određeno pitanje. Primjeri funkcionalnih aktera su akademska zajednica, nevladine organizacije, različiti instituti i utjecajni pojedinci (Eroukhmanoff, 2017: 107-108). Popa (2009) ističe kako su funkcionalni akteri u teorijskim raspravama zanemareni, iako imaju važnu ulogu u procesu sekuritizacije. Kao što je ranije istaknuto, sekuritizaciju nije moguće uspješno provesti putem govornog čina, nego je potreban pristanak javnosti, a funkcionalni akteri su upravo ti koji materijaliziraju sekuritizaciju,

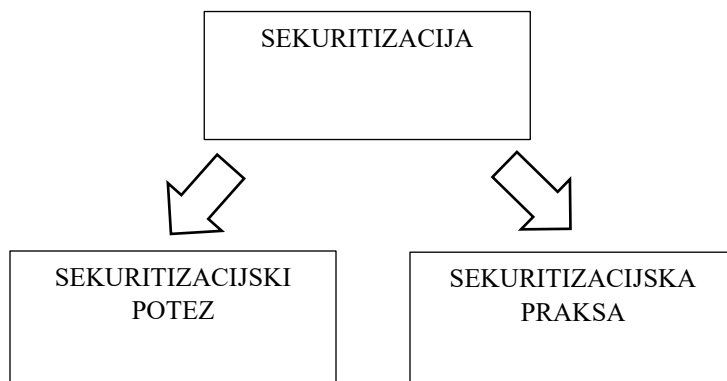
odnosno zbog njih javnost tolerira zaobilaženje standardnih političkih procedura koje se u regularnim okolnostima moraju poštovati (Popa, 2009). Iako se mediji spominju kao funkcionalni akteri u procesu sekuritizacije, različiti autori tvrde kako su mediji ipak samo mehanizam koji povezuje sekuritizacijskog aktera i publiku, odnosno populariziraju diskurs sekuritizacijskih aktera, umjesto da predstavljaju neovisnog i strateški važnog aktera (O'Reilly, 2008; Baum i Potter, 2008; Bloch i Lehman-Wilzig, 2002; Herman i Chomsky, 2002).

3.4. SEKURITIZACIJA KROZ PRAKSU

Sekuritizacija kroz praksu predstavlja drugačiji pristup u istraživanju procesa sekuritizacije naspram sekuritizacije putem govornog čina, jer prema tzv. Pariškoj školi sigurnosnih studija određeni referentni objekt može biti sekuritiziran izvan diskurzivnih formulacija. Primjerice, određeno pitanje moguće je sekuritizirati bez govornog čina jer su u procesu sekuritizacije praktični rad i ekspertiza jednako važni kao i govorni čin (Bigo, 2000). Sekuritizaciju kroz praksu provode uglavnom službene osobe i stručnjaci iz područja sigurnosti pri čemu je važno naglasiti i ulogu tehnologije (Bourbeau, 2017: 106-107). S time se slaže i Floyd (2011) koja ističe nedostatke teorije sekuritizacije Kopenhaške škole navodeći kako govorni čin u procesu sekuritizacije predstavlja korištenje jezika samo kao oblik upozorenja koje je gotovo uvijek upotpunjeno sekuritizacijskim potezom.

Prema Floyd (2010: 52-25), proces sekuritizacije moguć je isključivo uz kombinaciju sekuritizacijskog poteza i sekuritizacijske prakse (shematski prikaz 1). Floyd (2010; 2011) tvrdi kako govorni čin predstavlja tek svojevrсно upozorenje ili obećanje, međutim za provođenje sekuritizacije potrebna je i sekuritizacijska praksa koja se može provesti kroz implementaciju operativnih mjera kojima države nastoje unaprijediti sustav upravljanja granicom i time se dodatno zaštititi od nepovoljnih vanjskih, ali i unutarnjih utjecaja. Floyd (2011: 437) govorni čin definira kao upozorenje ili određeno obećanje vezano uz egzistencijalne prijetnje, dok je sekuritizacijska praksa konkretna promjena koja je donesena od strane subjekta koji je izravno povezan s procesom zaštite referentnog objekta od ugroze. Stoga je u radu proces sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj, osim na diskurzivnoj, upotpunjen i analizom na praktičnoj razini.

Shematski prikaz 1: Proces sekuritizacije prema R. Floyd (2010)

Izvor: Floyd (2010)

U istraživanju procesa sekuritizacije kroz praksu Léonard (2010: 30) naglašava kako je bitno obratiti pažnju na dva tipa sekuritizacijske prakse, odnosno dvije vrste aktivnosti koje se tradicionalno implementiraju kod rješavanja problema vezanih uz sigurnosne ugroze i izvanredne situacije. Prema Léonard (2010: 13), prvi tip sekuritizacijske prakse odnosi se na rješavanje problema vezanih uz sigurnosne ugroze kao što su oružani napad ili terorizam. Primjerice, takva praksa uključuje slanje oružanih snaga na granice ili nabavku naoružanja čime se izravno, provođenjem navedene prakse, želi eliminirati sigurnosna ugroza. Drugi tip je izvanredna sekuritizacijska praksa. Takva praksa determinirana je vrstom problema koji je također izvanredan i stoga njegovo rješavanje podrazumijeva mjere koje nisu svakidašnje ili uobičajene. Léonard (2010: 13-14) napominje da se „izvanrednost mjera“ u ovom smislu ne odnosi na prakse izvan granica regularne političke procedure. Naprotiv, izvanredno obilježje ovih praksi determinirano je specifičnošću problema u određenom političkom kontekstu. Preciznije, izvanredna mjera ne mora biti nešto novo i nikad ranije primijenjeno, međutim zbog specifičnosti problema koji se nastoji riješiti takva mjera nije nikada implementirana u novonastalom političkom kontekstu.

4. KONTEKSTUALIZACIJA IREGULARNIH MIGRACIJA U HRVATSKOJ

Europa je u migracijskom pogledu od prapovijesti do danas bila i ostala dinamično područje. Iako su migracije populacija unutar Europe, kao i migracije populacija s Bliskog istoka i Afrike, oblikovale današnju Europu i bitno utjecale na trenutne geopolitičke odnose modernih država, u ovom će se poglavlju razmatrati isključivo faktori privlačenja i odvlačenja koji generiraju migracije prema EU nakon tzv. „Arapskog proljeća“²⁹ iz 2010. godine. Od tada se događaju različite krize koje izravno utječu na iregularne migracije iz zemalja Bliskog istoka, Azije i sjevernog dijela Afrike prema Europi.

Faktori odvlačenja predstavljaju razloge zbog kojih se osobe odlučuju na migracije iz ishodišnih zemalja, dok faktori privlačenja potiču migrante na njihovo kretanje prema odredišnim zemljama (Mikac i Dragović, 2017: 137). „Arapsko proljeće“ nije izravan okidač nastanka kriznih žarišta u zahvaćenim zemljama, međutim predstavlja prijelomnu točku, odnosno događaj koji je nepovratno promijenio situaciju na tom području i bitno utjecao na dinamiku masovnih migracija prema EU. Stoga je važno istaknuti i širi kontekst društvenih promjena koje utječu na masovne migracije (Mikac i Dragović, 2017: 137-138).

Migracije se mogu proučavati i iz perspektive socioloških teorija, a najčešće se klasificiraju kao dobrovoljne i prisilne migracije. Richmond (1993) migrante dijeli na proaktivne (koji migracijom žele poboljšati socio-ekonomski status) i reaktivne (koji su ugroženi zbog naglih ekonomskih, političkih, društvenih ili ekoloških promjena). U sociološkom smislu, iregularne migracije prema EU tijekom 2015./2016. godine bile su uglavnom reaktivne, međutim, nakon 2016. godine i ovisno iz koje ishodišne zemlje dolaze, veći broj iregularnih migranata prema EU kreće se iz proaktivnih razloga.

Uzimajući u obzir faktore koji uzrokuju masovne migracije iz država Bliskog istoka, Azije i sjevernog dijela Afrike, u ovom su poglavlju predstavljeni geopolitički uzroci masovnih migracija prema EU. Loša ekonomska situacija, politička nestabilnost i građanski ratovi predstavljaju glavne faktore odvlačenja koji su uzrokovali masovne migracije prema EU iz zemalja sjevernog dijela

---

²⁹ Cvrtić (2012: 49) ističe kako autori u arapskom svijetu „preferiraju izraz „Arapsko buđenje“, želeći time istaknuti da su suvremeni događaji slični zbivanjima u arapskim društvima u drugoj polovici 19. i početkom 20. stoljeća.

Afrike, Azije i Bliskog istoka, dok su glavni faktori privlačenja ekonomski i demografski disbalans između ishodišnih i odredišnih zemalja (Europski parlament, 2020).

4.1. FAKTORI PRIVLAČENJA I ODVLAČENJA IREGULARNIH MIGRACIJA PREMA EU

Događaj koji je obilježio početak „Arapskog proljeća“ je samospaljivanje uličnog trgovca Mohameda Bouazizia ispred zgrade lokalnih vlasti u gradu Sidi Bouzid u Tunisu krajem prosinca 2010. godine. Time je krenulo rušenje diktatorskog režima Zinea al-Abidinea Ben Alija koji je u Tunisu bio na vlasti od 1987. godine. Kao glavni uzroci nastanka „Arapskog proljeća“ smatraju se ograničenja sloboda, korupcija i loša ekonomska situacija, a prosvjedima su zahvaćene države od Mauritanije na zapadu Afrike do Omana na jugoistoku Arapskog poluotoka. Vijeće za vanjske odnose (eng. CFR - Council on Foreign Relations) ističe kako su Bahrein, Egipat, Libija, Sirija, Tunis i Jemen svojevrsna žarišta „Arapskog proljeća“, međutim taj je popis širi. Osim manjih ili većih prosvjeda, države sjevernog dijela Afrike i Bliskog istoka zahvaćene su i promjenama u političkom sustavu, svrgavanju postojećih režima (jednom ili više puta) i građanskim ratovima koji su u najvećoj mjeri uzrokovali masovne migracije prema EU (tablica 5) (Geopolitical Intelligence Service, 2017).

Tablica 5: Države zahvaćene „Arapskim proljećem“ i njegovi ishodi

Država	Ishodi „Arapskog proljeća“
Alžir	Veliki prosvjedi
Bahrein	Promjene u političkom sustavu
Džibuti	Veliki prosvjedi
Egipat	Svrgavanje režima više puta
Irak	Veliki prosvjedi
Jemen	Svrgavanje režima više puta
Jordan	Prosvjedi i promjene u političkom sustavu
Kuvajt	Prosvjedi i promjene u političkom sustavu
Libanon	Veliki prosvjedi
Libija	Građanski rat

Maroko	Prosvjedi i promjene u političkom sustavu
Mauritanija	Manji prosvjedi
Oman	Prosvjedi i promjene u političkom sustavu
Palestinska autonomna područja	Promjene u političkom sustavu
Saudijska Arabija	Manji prosvjedi
Sirija	Građanski rat
Somalija	Manji prosvjedi
Sudan	Veliki prosvjedi
Tunis	Svrgavanje postojećeg režima
Zapadna Sahara	Prosvjedi i promjene u političkom sustavu

Izvor: Geopolitical Intelligence Services (2017)

Karta 1: Države zahvaćene „Arapskim proljećem“

Bhardwaj (2012: 80 prema Cvrtila, 2012) smatra kako je „Arapsko proljeće“ potaknulo promjene koje su nužne u arapskim zemljama, međutim prosvjedi su poprimili različite oblike i polučili različite rezultate. Primjerice, u Egiptu su izbili veliki prosvjedi koji su rezultirali svrgavanjem Hosnija Mubaraka koji je na vlasti bio 30 godina (1981.-2011.), u Libiji je svrgnut i ubijen

Muammar Muhammad Gaddafi koji je Libijom vladao preko 40 godina (od 1969. do 2011. godine), a u Tunisu su 2014. godine održani parlamentarni i predsjednički izbori čime je Tunis postao demokratska država. Stoga je razvidno kako je „Arapsko proljeće“ imalo različite učinke na pojedine države sjevernog dijela Afrike i Bliskog istoka. Prema Vijeću za vanjske odnose (CFR, 2020), iako je „Arapsko proljeće“ donijelo umjerena poboljšanja u političkom, društvenom i ekonomskom pogledu, ratovi, masovne migracije, povećanje represije i pad životnog standarda u pojedinim regijama, također su izravne posljedice „Arapskog proljeća“ koje ne smiju biti zanemarene.

4.1.1. Građanski ratovi

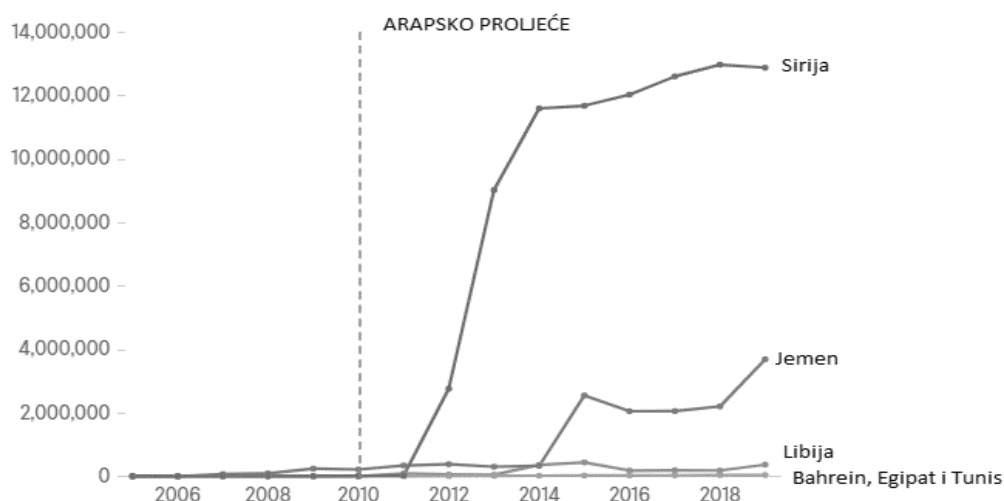
Unatoč problemima s demokratskim procesima, lošom ekonomskom situacijom i ostalim faktorima nestabilnosti, građanski ratovi glavni su razlog emigracije stanovništva. U Siriji je nakon velikih prosvjeda 2011. godine izbio građanski rat između sirijske vlade i različitih pobunjeničkih frakcija i milicija, pri čemu se posebno uzdigla tzv. Islamska država (eng. ISIL - Islamic State of Iraq and the Levant) koja je do kraja 2017. godine, kad je vojno poražena, bila jedan od glavnih destabilizirajućih političkih faktora kako na Bliskom istoku, tako i na globalnoj razini. Upravo građanski rat u Siriji predstavlja jedan od najvažnijih okidača masovnih migracija prema EU 2015./2016. godine. Prije građanskog rata, koji je počeo 2011. godine, u Siriji je živjelo oko 22 milijuna ljudi, a zbog stradanja i emigracije taj je broj smanjen za više od 50 posto (Liječnici bez granica, 2015). Nakon početka rata iz 2011. godine, Njemačka, Švedska, Nizozemska i Austrija primile su preko 700 tisuća sirijskih izbjeglica, od kojih su većina njih u Europu stigli u jeku „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, a njihov dolazak zaustavljen je u Turskoj gdje se nalazi nekoliko milijuna sirijskih izbjeglica (Relief Web, 2020).

Građanski rat izbio je i u Jemenu koji se s razlogom naziva „razoreno plemensko društvo“ u kojem, nakon pada Abdullaha Saleha, koji je na vlasti bio 22 godine, i dolaska na vlast Mansura Hadija, ni danas ne postoji niti središnja državna vlast, niti ključne institucije koje uključuju i vojsku. Stoga u Jemenu i dalje traje građanski rat između Hadija i hutista, obje strane polažu pravo na vlast, a veliki utjecaj imaju različite radikalne i ekstremističke struje koje dodatno destabiliziraju Jemen (Blagojević, 2016: 21-22), pogotovo Al-Qaeda, al-Sharia i jemenski ogranak tzv. Islamske države.

U Libiji je također izbio građanski rat između libijskih snaga predvođenih Gaddafijem s jedne, i pobunjenika, NATO-a i saveznika s druge snage. Vojnom intervencijom protiv libijskih snaga, Gaddafi je svrgnut u listopadu 2011. godine i time je završena njegova 40-godišnja vladavina Libijom. Nakon 2011. i svrgavanja Gaddafija, Libija se, osim građanskog rata koji je ponovno izbio i trajao od 2014. do 2020. godine, suočava s velikim problemima uslijed ekonomske i političke nestabilnosti. Uz to, kroz „posrednički rat“ u Libiji svoje političke interese pokušavaju ostvariti velesile kao što su SAD i Ruska Federacija te Turska, Ujedinjeni Arapski Emirati, Saudijska Arabija, Egipat i neke države članice EU (Međunarodni institut IFIMES, 2020). Nestabilnost zemlje koriste migranti iz Afrike i Bliskog istoka koji se upravo preko Libije, morskim migracijskim pravcima žele domoći EU. Prema IOM (2016), 2016. godine u Libiji se nalazilo 700 tisuća do milijun migranata, a njih oko 278 tisuća uspjelo je doći do EU.

Grafički prikaz 4: Raseljene osobe nakon „Arapskog proljeća“

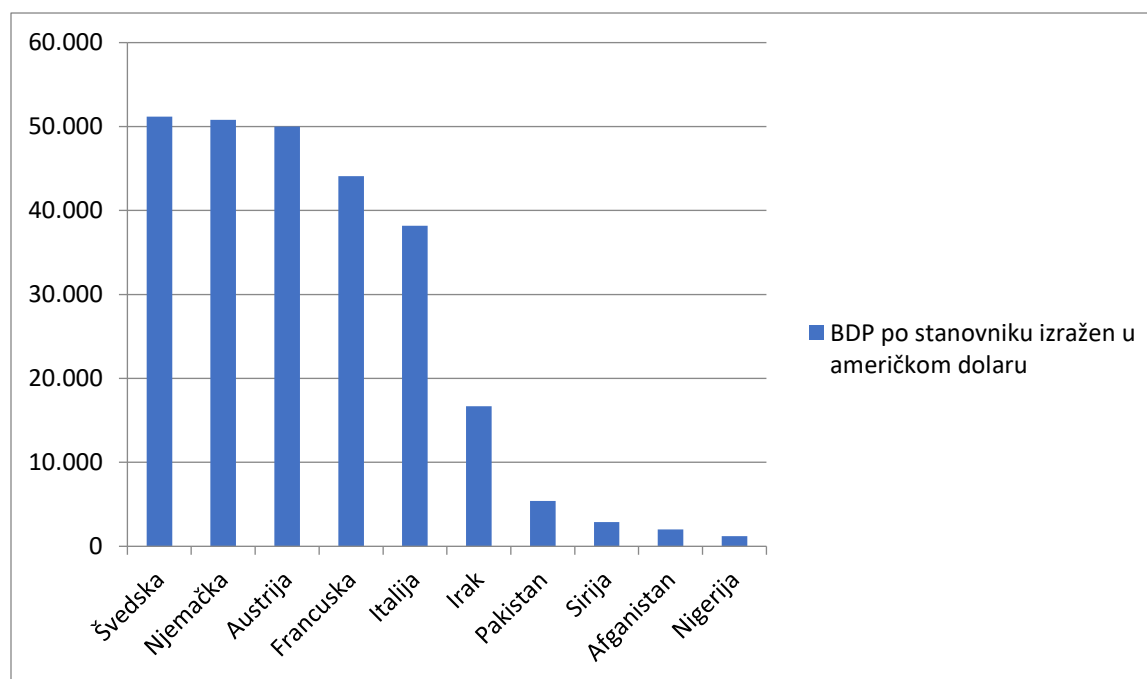
Izvor: UNHCR (prilagodio CFR)

4.1.2. Ekonomski disbalans

Unatoč tome što je u nekim državama uspostavljena stabilna vlast i potaknuti su demokratski procesi, ekonomski rast je iznimno usporen ili je nastao dodatni pad. Ekonomski pad državama zahvaćenim „Arapskim proljećem“ izravno je uvjetovan građanskim ratovima koji u nekim

državama traju i danas. Uz to, velike razlike u raspodjeli bogatstva i ekonomskim prilikama na globalnoj razini predstavljaju dodatni motiv za migracije osoba iz područja Bliskog istoka, Afrike i srednje Amerike, bez obzira na rizike koje migracije donose sa sobom (Colic Pešker, 2017: 4). Primjerice, prema informacijama Eurostata (Statistički ured Europske zajednice) od 2014. do 2017. godine najviše osoba koje su dobile azil u državama EU dolazi iz Sirije, Iraka, Afganistana, Nigerije i Pakistana, a njihova konačna odredišta, odnosno države koje su odobrile azil su Njemačka, Francuska, Italija, Austrija i Švedska (Europska komisija, 2016). Prema istraživanjima Središnje obavještajne agencije (eng. CIA - Central Intelligence Agency) na grafičkom prikazu 5 prikazana je razlika između vrijednosti bruto domaćeg proizvoda po stanovniku u navedenim državama.

Grafički prikaz 5: BDP po stanovniku po standardu kupovne moći izražen u američkom dolaru (2017)

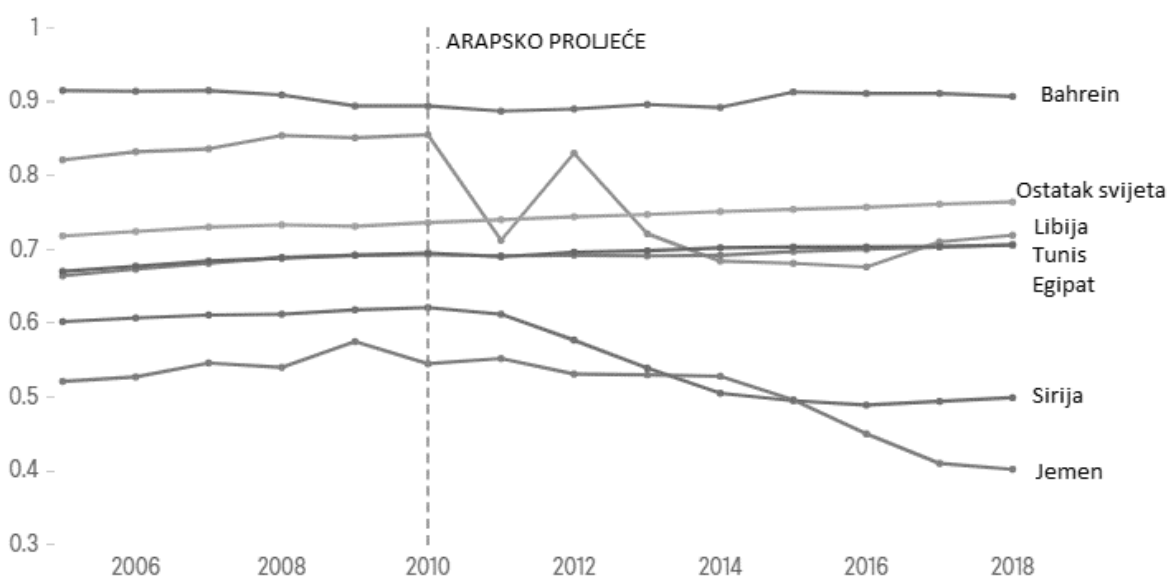

Izvor: Središnja obavještajna agencija - CIA (2017)

Ekonomska situacija u nekim državama zahvaćenim „Arapskim proljećem“ nije se bitno promijenila nakon početka „Arapskog proljeća“. Naprotiv, pojedine države zahvaćene prosvjedima bilježe ekonomski pad nakon 2011. godine. U grafičkom prikazu 6 u razdoblju od 2006. do 2018. godine prikazan je kontinuiran rast BDP-a u ostatku svijeta, dok Bahrein, Sirija,

Libija i Jemen bilježe pad. Od navedenih država jedino je u Tunisu povećan BDP po stanovniku (CFR, 2020). Prema podacima Svjetskog ekonomskog foruma (eng. WEF - World Economic Forum) ekonomski pad u državama koje su zahvaćene „Arapskim proljećem“, ali ne i građanskim ratom, uvjetovan je rizicima koji su za privatne investitore i dalje visoki, pogotovo zbog korupcije koja je prisutna u velikoj mjeri. Prema Transparency International (2020), Sirija, Jemen i Libija su među deset najkorumpiranijih država na svijetu, međutim i ostale države koje su zahvaćene „Arapskim proljećem“ suočavaju se s problemom korupcije.

Grafički prikaz 6: Životni standard prije i nakon „Arapskog proljeća“ (BDP po stanovniku)

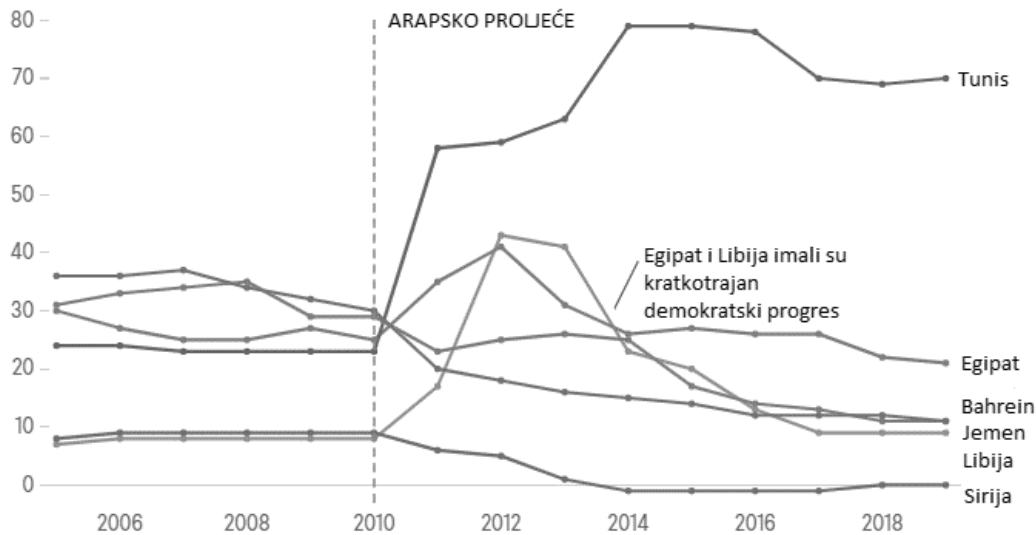
Izvor: Program Ujedinjenih naroda za razvoj (prilagodio CFR)

4.1.3. Demokratske slobode

Demokratske slobode mjerene kroz izborne procese, politički pluralizam i slobodu govora bilježe značajan pad. Samo je Tunis napravio kontinuiran i dugotrajan demokratski napredak, dok su ostale države, nakon privremenog progressa, imaju veliki pad, što je predstavljeno u grafičkom prikazu 7. Najveći pad, uvjetovan građanskim ratom, bilježe Sirija i Jemen. Medijske slobode su

u državama zahvaćenima „Arapskim proljećem“ u lošijem stanju nego prije prosvjeda. Mnoge vlasti poduzimaju radikalne mjere u suzbijanju slobode govora putem medija, bilo da se radi o inozemnim ili lokalnim novinarima, koji često bivaju cenzurirani, uhićeni ili ubijeni. Primjerice, Egipat je država koja ima najviše novinara među ukupnim brojem zatvorenika (CFR, 2020). Iako je internet bio presudni alat u dizanju pobuna i organizaciji prosvjeda na početku „Arapskog proljeća“, većina je država ograničila korištenje izvora informacija preko interneta i pojačala cenzuru sadržaja. Jedino Tunis nakon 2014. godine bilježi povećanje sloboda na internetu.

Grafički prikaz 7: Političke slobode i građanska prava (mjereni kroz izborne procese, politički pluralizam i slobodu govora)

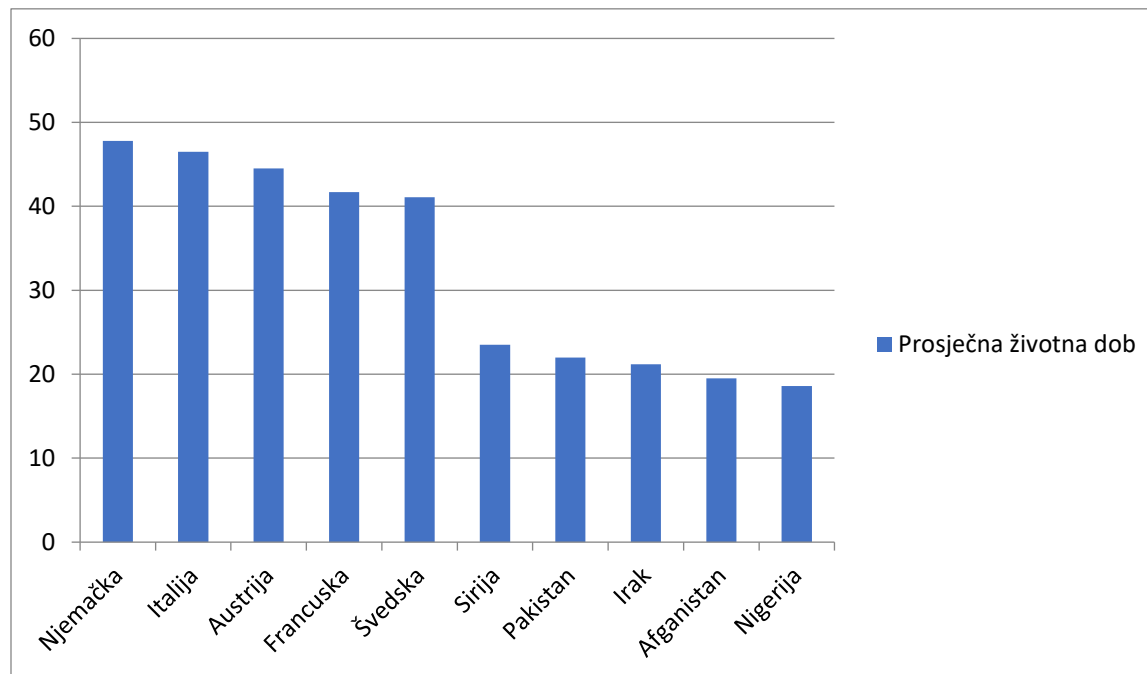
Izvor: Freedom House (prilagodio CFR)

4.1.4. Demografski disbalans

Demografski disbalans između razvijenih i nerazvijenih država također je veliki pokretač iregularnih migracija. Naime, nerazvijene države s visokim natalitetom i niskim životnim vijekom izravno su suprotstavljene razvijenim državama koje se suočavaju s problemom niske stope nataliteta (Colic Peisker, 2017: 4), što je prikazano u grafičkom prikazu 8. Primjerice, prosječna

starost stanovništva Njemačke iznosi 47,8 godina, Italije 46,5 godina, Austrije 44,5 godina, Francuske 41,7 godina i Švedske 41,1 godina, dok s druge strane, prosječna starost stanovništva u ishodišnim državama je sljedeća: Sirija 23,5 godina, Pakistan 22 godine, Irak 21,2 godine, Afganistan 19,5 godina i Nigerija 18,6 godina.³⁰

Grafički prikaz 8: Prosječna starost stanovništva u državama koje su ishodište i odredište migranata (2018)

Izvor: Središnja obavještajna agencija – CIA (2018)

Migranti iz sjevernog dijela Afrike, Bliskog istoka i Azije koji pristižu u države EU u prosjeku su značajno mlađi u odnosu na ukupno stanovništvo EU. Primjerice, 1. siječnja 2019. godine prosječna starost ukupnog broja stanovnika država EU iznosila je 43,7 godina, dok je prosječna starost migranata koji su pristigli u EU iznosila 29,2 godine (Europska komisija, 2018). Colic Peisker (2017: 4) smatra kako je „demografska dividenda“³¹ jedan od najvažnijih dugoročnih razloga za migracije prema razvijenim zemljama, ne samo zbog starenja stanovništva, nego i zbog

³⁰ Prema Državnom zavodu za statistiku RH (2022), prosječna starost ukupnog stanovništva Hrvatske iznosi 44,3 godine što prati trend prosječne starosti ukupnog stanovništva u EU.

³¹ Demografska dividenda predstavlja povezanost rasta ekonomije i promjene u dobnoj strukturi na ukupnoj populaciji neke države. Promjena dobne strukture uvelike ovisi o padu ili porastu nataliteta, no migracije također imaju bitnu ulogu u izmjeni prosječne starosti stanovništva.

manjka radne snage. Migracije pridonose stvaranju raznolikosti društva, omogućuju razmjenu vještina i znanja, stimuliraju ekonomski rast i razvoj (Izvješće Povjerenstva za ljudsku sigurnost UN-a, 2003: 41). Upravo su glavni razlozi migracija potražnja za novim mogućnostima i spajanje s raseljenim članovima obitelji. Međutim, oružani sukobi, rat, kršenje ljudskih prava, bijeg od siromaštva ili diskriminacija, također su uzroci migracija (Izvješće Povjerenstva za ljudsku sigurnost UN-a, 2003: 41), što je potvrđeno na primjeru iregularnih migracija prema EU iz 2015./2016. i 2019. godine koje su uvelike uzrokovane ratnim sukobima i siromaštvom u ishodišnim državama. Upravo zbog deficita radne snage, posebno one jeftinije, ekonomski najrazvijenije članice EU iregularnim migracijama iz 2015./2016. upravljale su prema vlastitim ekonomskim potrebama. Tako su države članice na rubnim dijelovima EU, bez obzira na njihove kapacitete i resurse, ostavljene pred velikim izazovima koje donosi nekontrolirani priljev migranata.

U Izvješću Skupine za razmatranje budućnosti EU-a 2030. koje je upućeno Europskom vijeću pod nazivom „Projekt Europa 2030. – izazovi i prilike“, navodi se kako će do 2050. godine radno stanovništvo u EU vjerojatno biti smanjeno za 68 milijuna ljudi i stoga su migranti dio rješenja za održavanje postojećeg stupa razvoja EU (Europsko vijeće, 2010). U Izvješću se navodi kako bi manjak radne snage u EU kompenziralo oko 100 milijuna radno sposobnih migranata (Mikac i Dragović, 2017: 139), međutim za sada se pokazalo kako EU nema jedinstveno rješenje u slučaju masovnih migracija koje se u sve većoj mjeri promatraju kao sigurnosna ugroza na razini cijele EU.

5. EMPIRIJSKA ANALIZA GEOPOLITIČKOG DISKURSA NA POPULARNOJ I PRAKTIČNOJ RAZINI

U ovom će poglavlju biti prezentirani rezultati istraživanja geopolitičkog diskursa na popularnoj, praktičnoj i formalnoj razini. Prvo će biti predstavljeni rezultati kvalitativne analize sadržaja koja je provedena u svrhu istraživanja sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj na razini *popularnog geopolitičkog diskursa*. Zatim će biti predstavljeni rezultati istraživanja *geopolitičkog diskursa na praktičnoj razini*, a istraživanje je također provedeno kvalitativnom analizom sadržaja. U sklopu praktične geopolitike dodatno će biti provedena analiza Strategije integriranog upravljanja granicom RH kao i analiza indikatora sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu. Na razini *formalnog geopolitičkog diskursa* bit će provedena analiza normativnog okvira, odnosno analiziraju se promjene u pravnim aktima u Hrvatskoj koji se odnose na nadzor državne granice i regulaciju graničnog protoka osoba i roba, a koji su na snagu stupili od početka 2015. godine do kraja 2019. godine.

5.1. POPULARNA GEOPOLITIKA

Korištenjem koncepta uokvirivanja u sklopu novinskih članaka u ovom je potpoglavlju analizirana zastupljenost unaprijed postavljenih generičkih okvira, a to su *okvir ljudskog interesa*, *okvir moralnosti*, *okvir pripisivanja odgovornosti*, *okvir ekonomskih posljedica* i *sigurnosni okvir*.³² U tablicama u nastavku predočena je distribucija utvrđenih okvira sukladno njihovom usmjerenju, odnosno jesu li iregularni migranti u njima prikazani na pozitivan ili negativan način. Prvo su predočeni podaci vezani uz prvo istraživačko razdoblje, a zatim uz drugo razdoblje.

---

³² Svi analizirani okviri u sklopu novinskih članaka nalaze se u dodatku A, a u ovom su poglavlju označeni s kodom koji je naveden i u dodatku. Primjerice, prvi analizirani članak Večernjeg lista iz prvog razdoblja označen je s kodom VL1, a iz drugog razdoblja kodom VL1a.

5.1.1. Večernji list

U sklopu prvog razdoblja u Večernjem listu je utvrđeno 77 okvira, dok su u drugom razdoblju utvrđena 64 okvira. U grafičkom prikazu 9 prezentiran je ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje).

Tablica 6: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Večernji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	3	0	3
Okvir moralnosti	9	1	10
Okvir pripisivanja odgovornosti	3	1	4
Okvir ekonomskih posljedica	0	5	5
Sigurnosni okvir	4	51	55
Ukupno	19	58	77

Tablica 7: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A) (Večernji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(VL3), (VL13), (VL14)	/	3
Okvir moralnosti	(VL4), (VL8), (VL5), (VL7), (VL15), (VL50), (VL52), (VL54), (VL59)	(VL46)	10

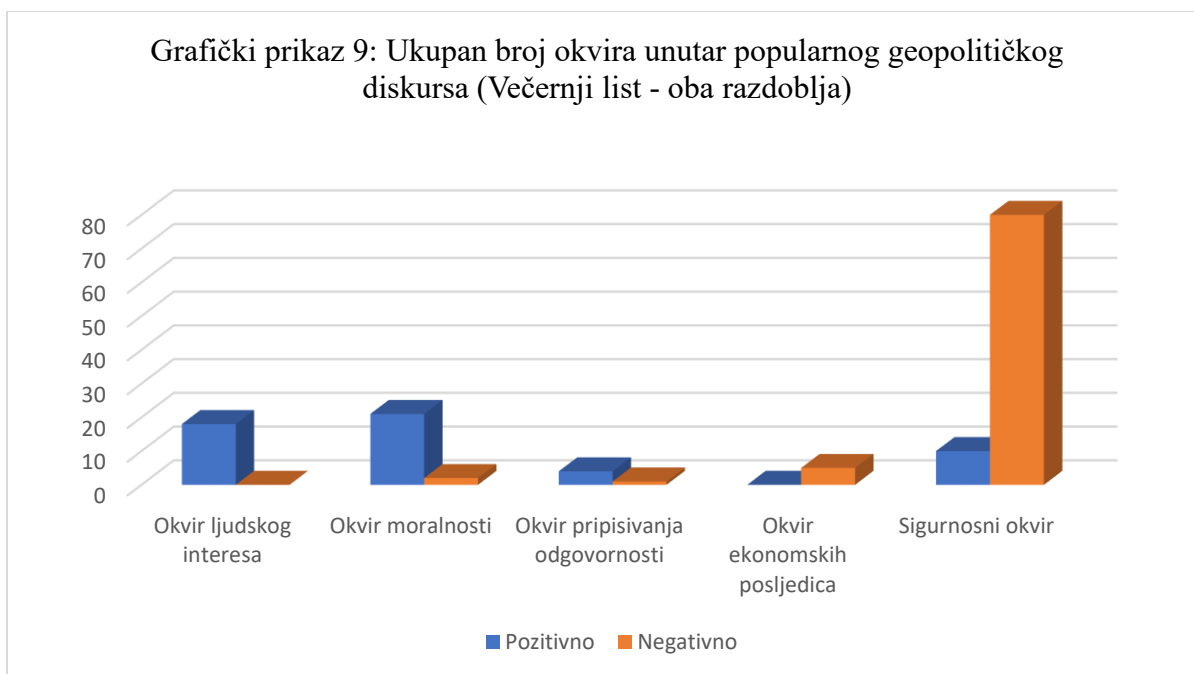
Okvir pripisivanja odgovornosti	(VL1), (VL9), (VL11)	(VL45)	4
Okvir ekonomskih posljedica	/	(VL21), (VL22), (VL23), (VL27), (VL48)	5
Sigurnosni okvir	(VL12), (VL16), (VL57), (VL66)	(VL2), (VL6), (VL10), (VL17), (VL18), (VL19), (VL20), (VL24), (VL25), (VL26), (VL28), (VL29), (VL30), (VL31), (VL32), (VL33), (VL34), (VL35), (VL36), (VL37), (VL38), (VL39), (VL40), (VL41), (VL42), (VL43), (VL44), (VL47), (VL49), (VL51), (VL53), (VL55), (VL56), (VL58), (VL60), (VL61), (VL62), (VL63), (VL64), (VL65), (VL67), (VL68), (VL69), (VL70), (VL71), (VL72), (VL73), (VL74), (VL75), (VL76), (VL77)	55
Ukupno	19	58	77

Tablica 8: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Večernji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	15	0	15
Okvir moralnosti	12	1	13
Okvir pripisivanja odgovornosti	1	0	1
Okvir ekonomskih posljedica	0	0	0
Sigurnosni okvir	6	29	35
Ukupno	34	30	64

Tablica 9: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A)
(Večernji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(VL1a), (VL2a), (VL6a), (VL7a), (VL8a), (VL9a), (VL25a), (VL26a), (VL27a), (VL30a), (VL35a), (VL50a), (VL57a), (VL60a), (VL61a)	/	15
Okvir moralnosti	(VL5a), (VL15a), (VL23a), (VL37a), (VL38a), (VL39a), (VL41a), (VL44a), (VL49a), (VL58a), (VL59a), (VL64a)	(VL53a)	13
Okvir pripisivanja odgovornosti	(VL33a)	/	1
Okvir ekonomskih posljedica	/	/	0
Sigurnosni okvir	(VL3a), (VL4a), (VL28a), (VL31a), (VL32a), (VL34a)	(VL10a), (VL11a), (VL12a), (VL13a), (VL14a), (VL16a), (VL17a), (VL18a), (VL19a), (VL20a), (VL21a), (VL22a), (VL24a), (VL29a), (VL36a), (VL40a), (VL42a), (VL43a), (VL45a), (VL46a), (VL47a), (VL48a), (VL51a), (VL52a), (VL54a), (VL55a), (VL56a), (VL62a), (VL63a)	35
Ukupno	34	30	64

5.1.2. Jutarnji list

U sklopu prvog razdoblja u Jutarnjem listu je utvrđeno 78 okvira, dok su u drugom razdoblju utvrđena 64 okvira. U grafičkom prikazu 10 prezentiran je ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje).

Tablica 10: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	7	4	11
Okvir moralnosti	5	0	5
Okvir pripisivanja odgovornosti	5	0	5
Okvir ekonomskih posljedica	0	9	9
Sigurnosni okvir	3	45	48
Ukupno	20	58	78

Tablica 11: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A)
(Jutarnji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(JL19), (JL21), (JL39), (JL41), (JL57), (JL58), (JL59)	(JL17), (JL25), (JL45), (JL26)	11
Okvir moralnosti	(JL40), (JL60), (JL62), (JL68), (JL70)	/	5
Okvir pripisivanja odgovornosti	(JL1), (JL13), (JL15), (JL35), (JL52)	/	5
Okvir ekonomskih posljedica	/	(JL38), (JL44), (JL46), (JL51), (JL61), (JL67), (JL69), (JL71), (JL75)	9
Sigurnosni okvir	(JL2), (JL36), (JL37)	(JL3), (JL4), (JL5), (JL6), (JL7), (JL8), (JL9), (JL10), (JL11), (JL12), (JL14), (JL16), (JL18), (JL20), (JL22), (JL23), (JL24), (JL27), (JL28), (JL29), (JL30), (JL31), (JL32), (JL33), (JL34), (JL42), (JL43), (JL47), (JL48), (JL49), (JL50), (JL53), (JL54), (JL55), (JL56), (JL63), (JL64), (JL65), (JL66), (JL72), (JL73), (JL74), (JL76), (JL77), (JL78)	48
Ukupno	20	58	78

Tablica 12: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

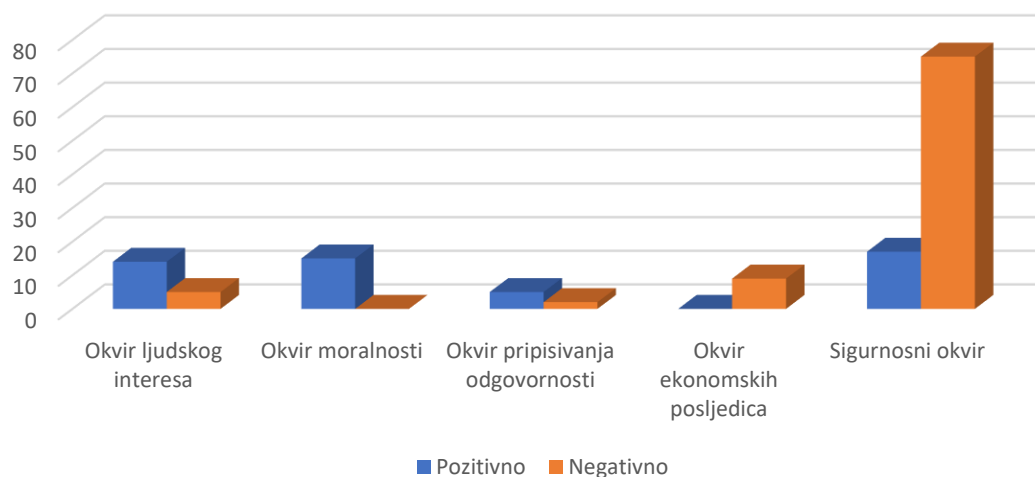
Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	7	1	8
Okvir moralnosti	10	0	10
Okvir pripisivanja odgovornosti	0	2	2
Okvir ekonomskih posljedica	0	0	0
Sigurnosni okvir	14	30	44
Ukupno	31	33	64

Tablica 13: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A) (Jutarnji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(JL9a), (JL23a), (JL37a), (JL38a), (JL39a), (JL57a), (JL58a)	(JL1a)	8
Okvir moralnosti	(JL5a), (JL20a), (JL27a), (JL29a), (JL30a), (JL32a), (JL34a), (JL52a), (JL54a), (JL61a)	/	10
Okvir pripisivanja odgovornosti	/	(JL15a), (JL63a)	2
Okvir ekonomskih posljedica	/	/	0

Sigurnosni okvir	(JL4a), (JL8a), (JL10a), (JL12a), (JL14a), (JL21a), (JL22a), (JL28a), (JL33a), (JL35a), (JL36a), (JL56), (JL59a), (JL60a)	(JL2a), (JL3a), (JL6a), (JL7a), (JL11a), (JL13a), (JL16a), (JL17a), (JL18a), (JL19a), (JL24a), (JL25a), (JL26a), (JL31a), (JL40a), (JL41a), (JL42a), (JL43a), (JL44a), (JL45a), (JL46a), (JL47a), (JL48a), (JL49a), (JL50a), (JL51a), (JL53a), (JL55a), (JL62a), (JL64a)	44
Ukupno	31	33	64

Grafički prikaz 10: Ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list - oba razdoblja)

5.1.3. Nacional

U sklopu prvog razdoblja u Nacionalu je utvrđeno 46 okvira, dok su u drugom razdoblju utvrđena 24 okvira. U grafičkom prikazu 11 prezentiran je ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje).

Tablica 14: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	8	0	8
Okvir moralnosti	8	0	8
Okvir pripisivanja odgovornosti	5	1	6
Okvir ekonomskih posljedica	1	3	4
Sigurnosni okvir	8	12	20
Ukupno	30	16	46

Tablica 15: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A) (Nacional 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(N5), (N6), (N7), (N10), (N15), (N32), (N39), (N40)	/	8
Okvir moralnosti	(N2), (N4), (N13), (N14), (N16), (N22), (N29), (N37)	/	8

Okvir pripisivanja odgovornosti	(N8), (N9), (N21), (N38), (N43)	(N45)	6
Okvir ekonomskih posljedica	(N34)	(N26), (N27), (N41)	4
Sigurnosni okvir	(N1), (N3), (N30), (N31), (N33), (N35), (N36), (N42)	(N11), (N12), (N17), (N18), (N19), (N20), (N23), (N24), (N25), (N28), (N44), (N46)	20
Ukupno	30	16	46

Tablica 16: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.1.2019. – 31.12.2019.)

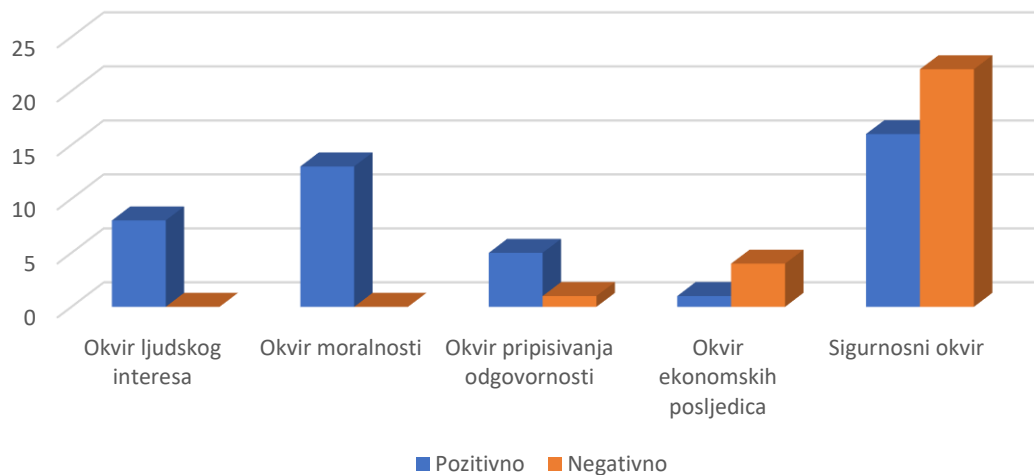
Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	0	0	0
Okvir moralnosti	5	0	5
Okvir pripisivanja odgovornosti	0	0	0
Okvir ekonomskih posljedica	0	1	1
Sigurnosni okvir	8	10	18
Ukupno	13	11	24

Tablica 17: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A)
(Nacional 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	/	/	0
Okvir moralnosti	(N1a), (N3a), (N6a), (N8a), (N13a)	/	5
Okvir pripisivanja odgovornosti	/	/	0
Okvir ekonomskih posljedica	/	(N24a)	1
Sigurnosni okvir	(N7a), (N12a), (N14a), (N15a), (N16a), (N17a), (N19a), (N20a)	(N2a), (N4a), (N5a), (N9a), (N10a), (N11a), (N18a), (N21a), (N22a), (N23a)	18
Ukupno	13	11	24

Grafički prikaz 11: Ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Nacional - oba razdoblja)

5.1.4. Globus

U sklopu prvog razdoblja u Globusu je utvrđeno 64 okvira, dok je u drugom razdoblju utvrđeno 29 okvira. U grafičkom prikazu 12 prezentiran je ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje).

Tablica 18: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Globus 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	1	1	2
Okvir moralnosti	6	0	6
Okvir pripisivanja odgovornosti	7	0	7
Okvir ekonomskih posljedica	1	7	8
Sigurnosni okvir	8	33	41

Ukupno	23	41	64
--------	----	----	-----------

Tablica 19: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A)
(Globus 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(G19)	(G51)	2
Okvir moralnosti	(G15), (G20), (G26), (G31), (G46), (G63)	/	6
Okvir pripisivanja odgovornosti	(G3), (G27), (G43), (G48), (G55), (G57), (G58)	/	7
Okvir ekonomskih posljedica	(G62)	(G7), (G8), (G14), (G30), (G34), (G53), (G59)	8
Sigurnosni okvir	(G1), (G22), (G37), (G38), (G39), (G40), (G52), (G61)	(G2), (G4), (G5), (G6), (G9), (G10), (G11), (G12), (G13), (G16), (G17), (G18), (G21), (G23), (G24), (G25), (G28), (G29), (G32), (G33), (G35), (G36), (G41), (G42), (G44), (G45), (G47), (G49), (G50), (G54), (G56), (G60), (G64)	41
Ukupno	23	41	64

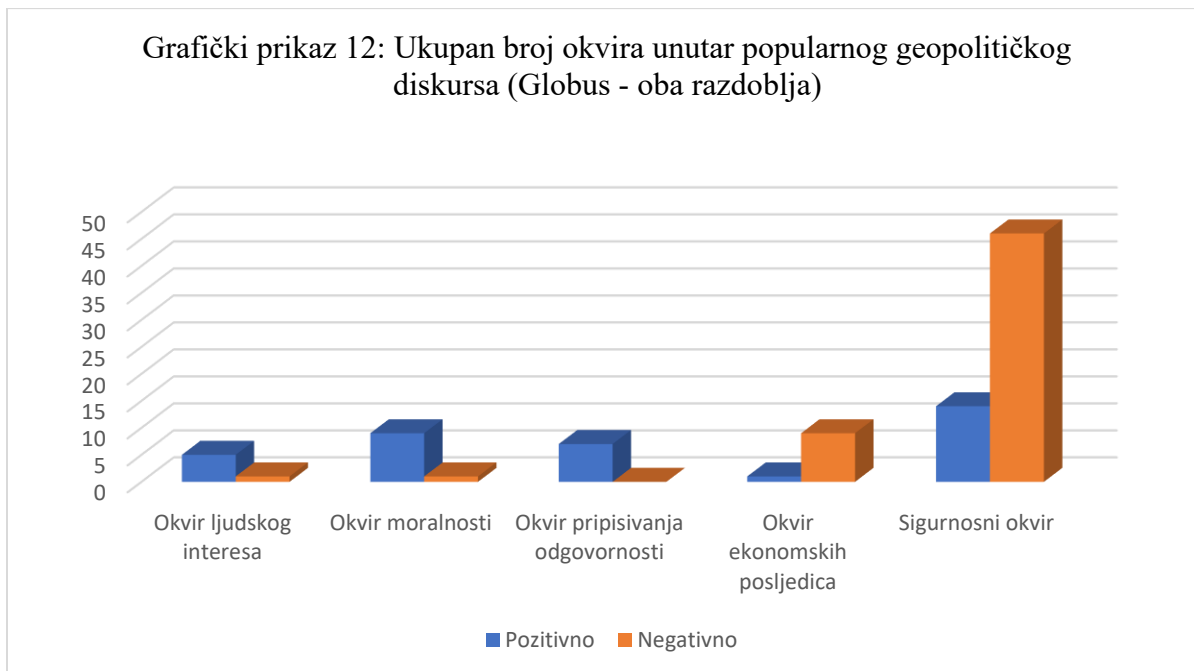
Tablica 20: Broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (Globus 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	4	0	4
Okvir moralnosti	3	1	4
Okvir pripisivanja odgovornosti	0	0	0
Okvir ekonomskih posljedica	0	2	2
Sigurnosni okvir	6	13	19
Ukupno	13	16	29

Tablica 21: Kodovi okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku A) (Globus 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(G10a), (G22a), (G24a), (G26a)	/	4
Okvir moralnosti	(G1a), (G14a), (G20a)	(G3a)	4
Okvir pripisivanja odgovornosti	/	/	0
Okvir ekonomskih posljedica	/	(G23a), (G29a)	2
Sigurnosni okvir	(G8a), (G13a), (G16a), (G21a), (G25a), (G28a)	(G2a), (G4a), (G5a), (G6a), (G7a), (G9a), (G11a),	19

		(G12a), (G15a), (G17a), (G18a), (G19a), (G27a),	
Ukupno	13	16	29

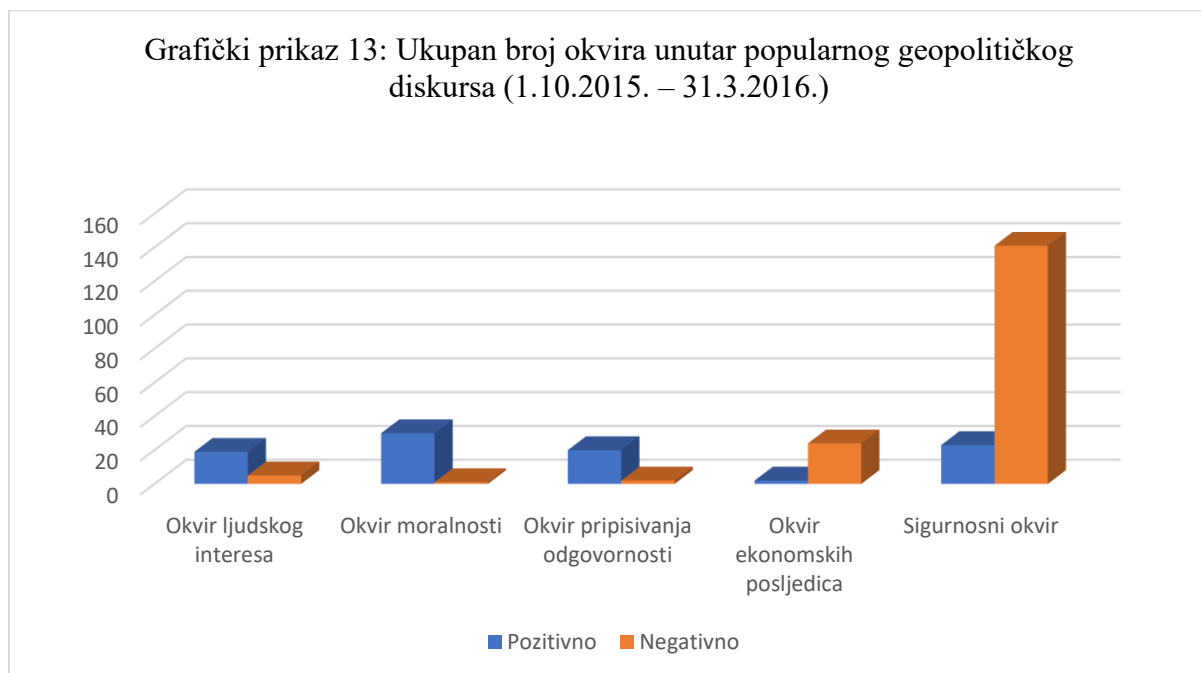
5.1.5. Ukupni rezultati (popularna geopolitika)

U četiri tiskovine i oba istraživačka razdoblja ukupno je utvrđeno 446 okvira (tablica 24). Iregularni migranti pozitivno su predstavljeni unutar 183 okvira (41,031 posto), dok su u negativnom kontekstu predstavljeni unutar 263 okvira (58,969 posto) (tablica 24). U prvom razdoblju dominiraju negativni sigurnosni okviri (141) na koje spada 52,809 posto ukupnog broja okvira unutar prvog razdoblja (tablica 22). U drugom razdoblju broj negativnih i pozitivnih okvira gotovo je jednak, odnosno utvrđeno je 89 pozitivnih i 90 negativnih okvira (tablica 23). U sklopu okvira ljudskog interesa, okvira moralnosti i okvira pripisivanja odgovornosti, iregularni migranti uglavnom su predstavljeni pozitivno, dok su u okviru ekonomskih posljedica i sigurnosnom okviru uglavnom predstavljeni negativno (tablica 24). Uzevši u obzir oba razdoblja, najčešće je korišten negativni sigurnosni okvir, odnosno 223 puta, što predstavlja 50 posto ukupnog broja okvira, dok

je u najvećoj mjeri korišten pozitivan okvir moralnosti, odnosno 58 puta što predstavlja 13,004 posto ukupnog broja okvira.

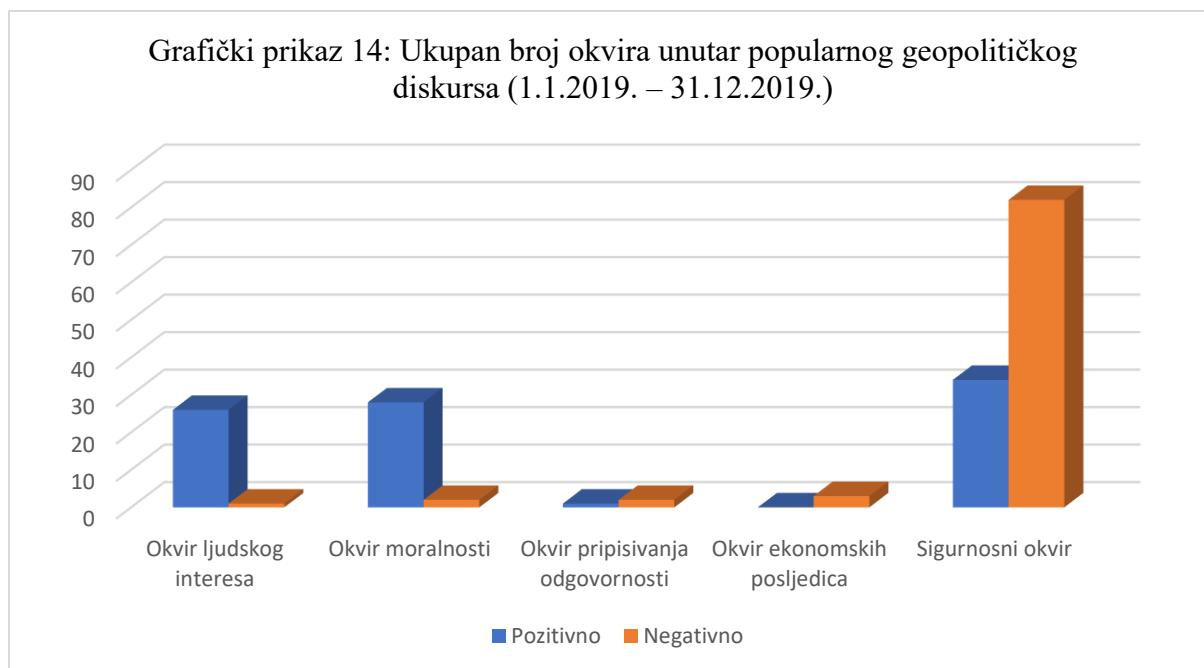
Tablica 22: Ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	19	5	24
Okvir moralnosti	30	1	31
Okvir pripisivanja odgovornosti	20	2	22
Okvir ekonomskih posljedica	2	24	26
Sigurnosni okvir	23	141	164
Ukupno	94	173	267

Tablica 23: Ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (1.1.2019. – 31.12.2019.)

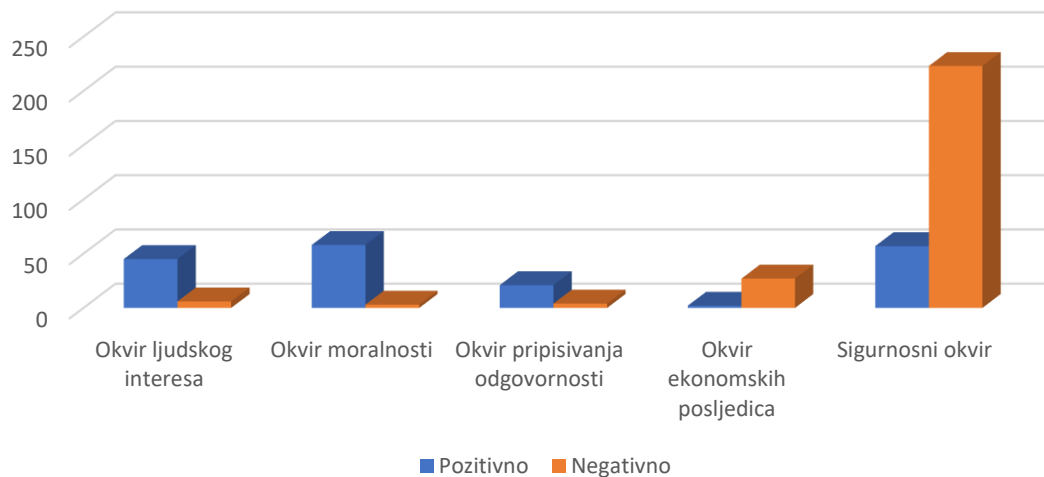
Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	26	1	27
Okvir moralnosti	28	2	30
Okvir pripisivanja odgovornosti	1	2	3
Okvir ekonomskih posljedica	0	3	3
Sigurnosni okvir	34	82	116
Ukupno	89	90	179

Tablica 24: Ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (1. i 2. razdoblje)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	45	6	51
Okvir moralnosti	58	3	61
Okvir pripisivanja odgovornosti	21	4	25
Okvir ekonomskih posljedica	2	27	29
Sigurnosni okvir	57	223	280
Ukupno	183	263	446

Grafički prikaz 15: Ukupan broj okvira unutar popularnog geopolitičkog diskursa (1. i 2. razdoblje)

5.2. PRAKTIČNA GEOPOLITIKA

Na razini praktične geopolitike također je primijenjena usmjerena kvalitativna analiza sadržaja u sklopu novinskih članaka. Korištenjem koncepta uokvirivanja u sklopu izjava političkih i nepolitičkih aktera analizirana je zastupljenost unaprijed postavljenih generičkih okvira, a to su *okvir ljudskog interesa, okvir moralnosti, okvir pripisivanja odgovornosti, okvir ekonomskih posljedica i sigurnosni okvir*.³³ U tablicama koje slijede predočena je distribucija utvrđenih okvira sukladno njihovom usmjerenju, odnosno jesu li iregularni migranti u okvirima prikazani na pozitivan ili negativan način. Prvo su predočeni podaci vezani uz prvo istraživačko razdoblje, a zatim i uz drugo razdoblje. Nakon svakog razdoblja prikazani su politički i nepolitički akteri čije su izjave prenesene u sklopu novinskih članaka.³⁴ Uz ime i prezime aktera navedena je funkcija koju obavljaju ili naziv institucije u sklopu koje javno istupaju te broj pozitivnih i negativnih okvira koje koriste.³⁵

5.2.1. Večernji list

U sklopu prvog razdoblja u Večernjem listu je utvrđeno 46 okvira, dok je u drugom razdoblju utvrđeno 45 okvira. U grafičkom prikazu 16 prezentiran je ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje) uz tablicu s popisom aktera koji su koristili okvire vezane uz iregularne migrante.

---

³³ Svi analizirani okviri u sklopu novinskih članaka nalaze se u dodatku B, a u ovom su poglavlju označeni s kodom koji je naveden i u dodatku. Primjerice, prvi analizirani članak Večernjeg lista iz prvog razdoblja označen je s kodom VL1, a iz drugog razdoblja kodom VL1a.

³⁴ Izuzetak su akteri koji su anonimni ili je prenesena izjava institucije/organizacije bez navođenja imena i prezimena osobe koja djeluje u sklopu te institucije/organizacije.

³⁵ Popis aktera koji se služe okvirima vezanim uz iregularne migrante bitan je za raspravu i interpretaciju rezultata. Uz učestalost pojavljivanja u medijskim tekstovima i broj okvira koje koriste, bitna je i funkcija aktera jer prema teoriji sekuritizacije samo oni akteri koji imaju društveni kapital mogu sekuritizirati ili desekuritizirati određeno pitanje, dok se ostali akteri definiraju kao funkcionalni akteri koji nemaju tu količinu moći, ali bitno utječu na dinamiku procesa sekuritizacije, odnosno desekuritizacije.

Tablica 25: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Večernji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	2	0	2
Okvir moralnosti	3	0	3
Okvir pripisivanja odgovornosti	14	0	14
Okvir ekonomskih posljedica	0	2	2
Sigurnosni okvir	4	21	25
Ukupno	23	23	46

Tablica 26: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Večernji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(VL11), (VL12)	/	2
Okvir moralnosti	(VL4), (VL5), (VL13)	/	3
Okvir pripisivanja odgovornosti	(VL1), (VL2), (VL3), (VL9), (VL10), (VL14), (VL15), (VL23), (VL25), (VL26), (VL28) (VL29), (VL30), (VL44)	/	14
Okvir ekonomskih posljedica	/	(VL19), (VL35)	2

Sigurnosni okvir	(VL7), (VL8), (VL31), (VL45)	(VL6), (VL16), (VL17), (VL18), (VL20), (VL21), (VL22), (VL24), (VL27), (VL32), (VL33), (VL34), (VL36), (VL37), (VL38), (VL39), (VL40), (VL41), (VL42), (VL43), (VL46)	25
Ukupno	23	23	46

Tablica 27: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Večernji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH	15	5	20
Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH	0	6	6
Zoran Milanović – Premijer RH	3	2	5
Maja Sporiš – zamjenica ministrice socijalne skrbi RH	3	0	3
Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH	0	3	3
Tihomir Orešković – Premijer RH	2	2	4
Mladen Pemper - voditelj Službe terorizma u Ravnateljstvu policije	0	1	1

Domagoj Džigumović - glasnogovornik PU vukovarsko-srijemske	0	1	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	1	1
Emina Bužinkić - Centar za mirovne studije (CMS)	1	0	1
Josip Buljević - Ministar obrane RH	0	1	1
Ukupno	23	23	46

Tablica 28: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Večernji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	6	0	6
Okvir moralnosti	11	0	11
Okvir pripisivanja odgovornosti	5	0	5
Okvir ekonomskih posljedica	0	0	0
Sigurnosni okvir	1	22	23
Ukupno	23	22	45

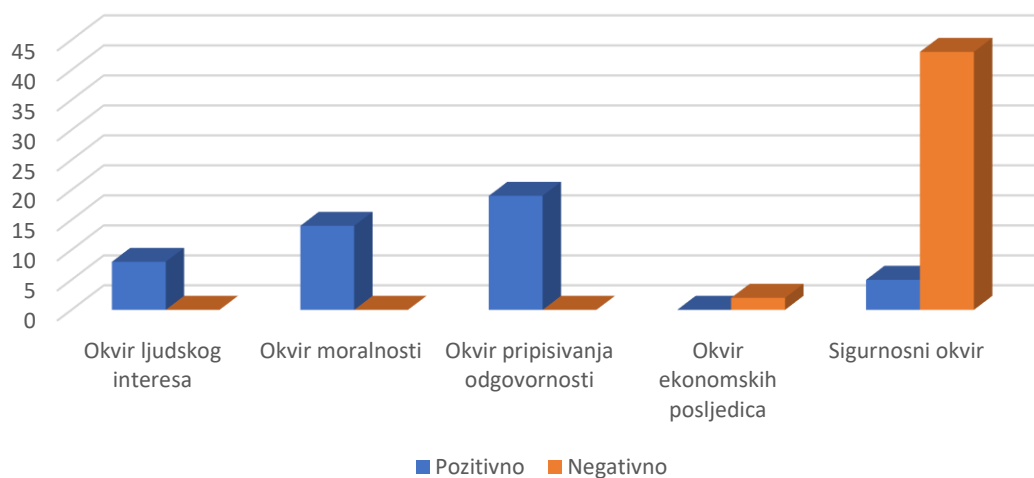
Tablica 29: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B)
(Večernji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(VL2a), (VL3a), (VL6a), (VL7a), (VL23a), (VL25a)	/	6
Okvir moralnosti	(VL1a), (VL4a), (VL5a), (VL18a), (VL19a), (VL24a), (VL28a), (VL38a), (VL43a), (VL44a), (VL45a)	/	11
Okvir pripisivanja odgovornosti	(VL14a), (VL20a), (VL21a), (VL26a), (VL27a)	/	5
Okvir ekonomskih posljedica	/	/	0
Sigurnosni okvir	(VL41a)	(VL8a), (VL9a), (VL10a), (VL11a), (VL12a), (VL13a), (VL15a), (VL16a), (VL17a), (VL22a), (VL29a), (VL30a), (VL31a), (VL32a), (VL33a), (VL34a), (VL35a), (VL36a), (VL37a), (VL39a), (VL40a), (VL42a)	23
Ukupno	23	22	45

Tablica 30: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Večernji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Marin Posavac - policajac (MUP)	3	0	3
Mladen Tomić - policajac (MUP)	1	0	1
Maja Brozičević - glasnogovornica PU ličko-senjske (MUP)	2	0	2
Mirjana Pećina – liječnica	1	0	1
Željko Cvrtila – stručnjak za sigurnost	0	3	3
MUP	1	2	3
Dubravko Klarić – kriminalist	0	1	1
Andrej Plenković – Premijer RH	1	2	3
Dubravko Jagić – predsjednik Sindikata policije Hrvatske	0	2	2
Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)	3	0	3
Žarko Puhovski – politički analitičar	2	0	2
Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH	0	9	9
Dario Kačmarčik – glasnogovornik PU sisačko-moslovačke	1	0	1
Zoran Ničeno – Načelnik uprave za granicu MUP-a	0	1	1
Zoran Milanović – kandidat za predsjednika RH	1	0	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	1	1
Miroslav Škoro – kandidat za predsjednika RH	0	1	1
Tvrtko Barun – svećenik isusovačkog reda	3	0	3
Ukupno	23	22	45

Grafički prikaz 16: Ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Večernji list - oba razdoblja)

5.2.2. Jutarnji list

U sklopu prvog razdoblja u Jutarnjem listu je utvrđeno 47 okvira, dok je u drugom razdoblju utvrđeno 16 okvira. U grafičkom prikazu 17 prezentiran je ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje) uz tablicu s popisom aktera koji su koristili okvire vezane uz iregularne migrante.

Tablica 31: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	1	0	1
Okvir moralnosti	2	0	2
Okvir pripisivanja odgovornosti	11	0	11
Okvir ekonomskih posljedica	0	0	0

Sigurnosni okvir	6	27	33
Ukupno	20	27	47

Tablica 32: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Jutarnji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(JL26)	/	1
Okvir moralnosti	(JL35), (JL37)	/	2
Okvir pripisivanja odgovornosti	(JL1), (JL5), (JL10), (JL15), (JL22), (JL24), (JL25), (JL27), (JL30), (JL31), (JL36)	/	11
Okvir ekonomskih posljedica	/	/	0
Sigurnosni okvir	(JL3), (JL4), (JL6), (JL7), (JL8), (JL11)	(JL2), (JL9), (JL12), (JL13), (JL14), (JL16), (JL17), (JL18), (JL19), (JL20), (JL21), (JL23), (JL28), (JL29), (JL32), (JL33), (JL34), (JL38), (JL39), (JL40), (JL41), (JL42), (JL43), (JL44), (JL45), (JL46), (JL47)	33
Ukupno	20	27	47

Tablica 33: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH	6	7	13
Zoran Milanović – Premijer RH	7	2	9
Miro Kovač – tajnik HDZ-a za međunarodne odnose	1	1	2
Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH	3	1	4
Tihomir Orešković – Premijer RH	0	5	5
Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH	0	5	5
Neimenovani izvor iz Vlade	0	2	2
Helena Biočić – glasnogovornica MUP-a RH	0	1	1
Josip Buljević – Ministar obrane RH	0	1	1
Vlado Dominić – Glavni ravnatelj MUP-a RH	0	1	1
Andrej Plenković – potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta	1	1	2
Centar za mirovne studije (CMS)	0	1	1
Tomislav Karamarko – Prvi potpredsjednik vlade RH	0	1	1
Ukupno	18	29	47

Tablica 34: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	0	0	0
Okvir moralnosti	4	0	4

Okvir pripisivanja odgovornosti	0	0	0
Okvir ekonomskih posljedica	0	1	1
Sigurnosni okvir	5	6	11
Ukupno	9	7	16

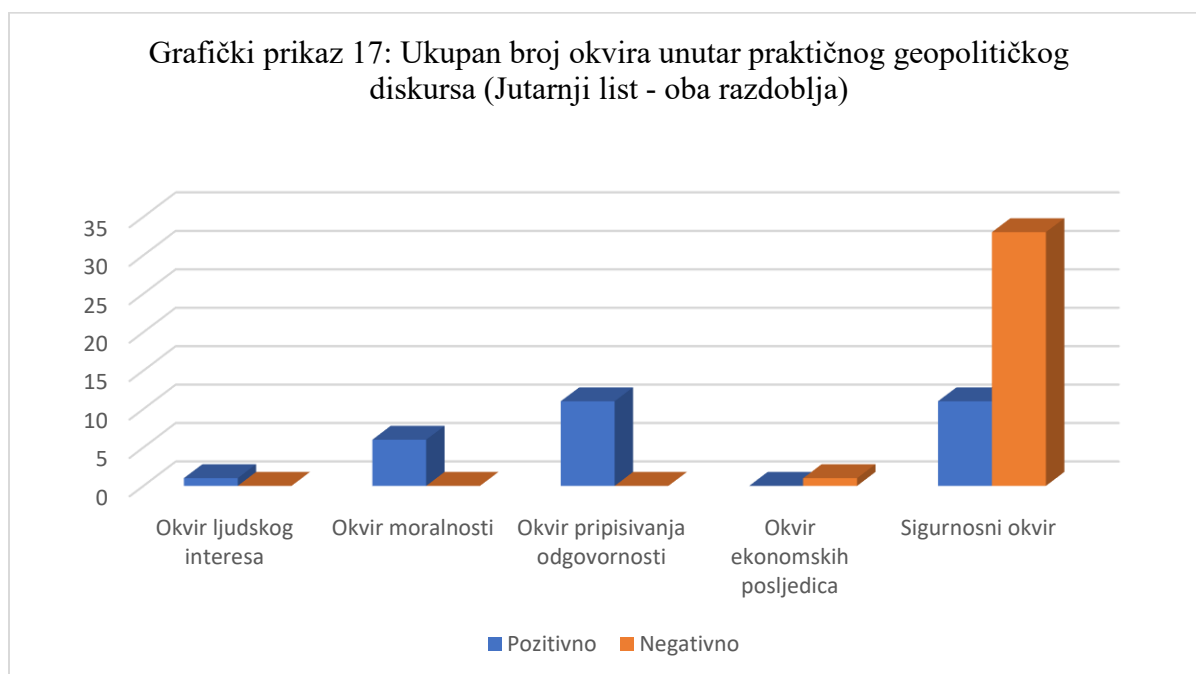
Tablica 35: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Jutarnji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	/	/	0
Okvir moralnosti	(JL1a), (JL5a), (JL7a), (JL9a)	/	4
Okvir pripisivanja odgovornosti	/	/	0
Okvir ekonomskih posljedica	/	(JL4a)	1
Sigurnosni okvir	(JL2a), (JL6a), (JL8a), (JL12a), (JL15a),	(JL3a), (JL10a), (JL11a), (JL13a), (JL14a), (JL16a)	
Ukupno	9	7	16

Tablica 36: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Jutarnji list 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH	5	0	5

Lora Vidović – pučka pravobraniteljica	1	0	1
Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)	1	0	1
građani Petrinje	0	2	2
Žarko Katić – državni tajnik (MUP)	0	1	1
Damir Krstičević – Ministar obrane RH	0	2	2
MUP	1	0	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	1	1
Anonimni policajac	0	1	1
Dario Kačmarčik - glasnogovornik PU sisačko-moslavačke	1	0	1
Ukupno	9	7	16

5.2.3. Nacional

U sklopu prvog razdoblja u tjedniku Nacional su utvrđena 24 okvira, dok je u drugom razdoblju utvrđeno 19 okvira. U grafičkom prikazu 18 prezentiran je ukupan broj okvira unutar praktičnog

geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje) uz tablicu s popisom aktera koji su koristili okvire vezane uz iregularne migrante.

Tablica 37: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	0	0	0
Okvir moralnosti	8	0	8
Okvir pripisivanja odgovornosti	1	0	1
Okvir ekonomskih posljedica	3	0	3
Sigurnosni okvir	6	6	11
Ukupno	18	6	24

Tablica 38: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Nacional 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	/	/	0
Okvir moralnosti	(N1), (N2), (N11), (N12), (N13), (N18), (N23), (N24)	/	8
Okvir pripisivanja odgovornosti	(N3)	/	1
Okvir ekonomskih posljedica	(N17), (N20), (N21)	/	3

Sigurnosni okvir	(N4), (N10), (N15), (N16), (N19), (N22)	(N5), (N6), (N7), (N8), (N9), (N14)	11
Ukupno	18	6	24

Tablica 39: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Emina Bužinkić - Centar za mirovne studije (CMS)	1	0	1
Marko Gregović - pokretač društvenog poduzeća Brodoto	1	0	1
Damir Martinović – glazbenik	2	0	2
Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj	5	6	11
Stjepko Galović – glazbenik	1	0	1
Vedrana Baričević - Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija	3	0	3
Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja	5	0	5
Ukupno	18	6	24

Tablica 40: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	3	0	3
Okvir moralnosti	3	0	3
Okvir pripisivanja odgovornosti	1	0	1
Okvir ekonomskih posljedica	0	0	0
Sigurnosni okvir	4	8	12
Ukupno	11	8	19

Tablica 41: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Nacional 1.1.2019. – 31.12.2019.)

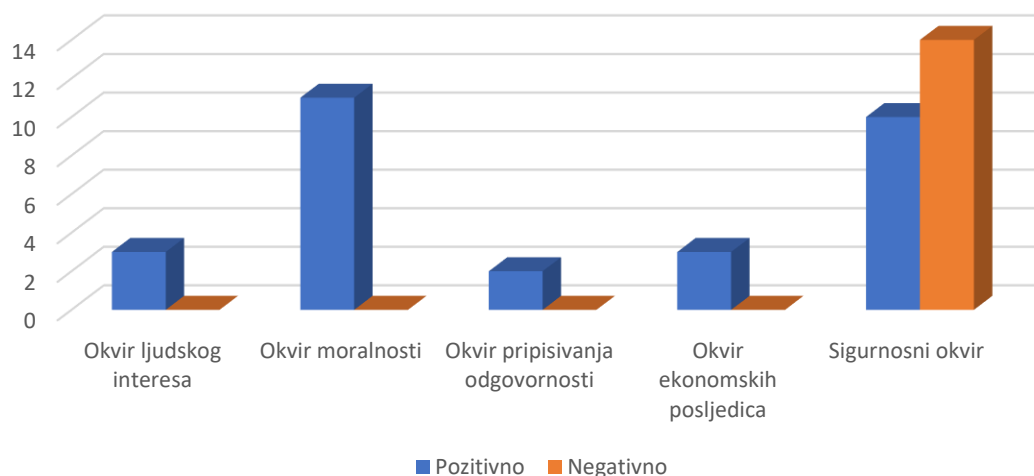
Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(N1a), (N2a), (N5a)	/	3
Okvir moralnosti	(N3a), (N7a), (N8a)	/	3
Okvir pripisivanja odgovornosti	(N10a)	/	1
Okvir ekonomskih posljedica	/	/	0
Sigurnosni okvir	(N4a), (N6a), (N9a), (N13a)	(N11a), (N12a), (N14a), (N15a), (N16a), (N17a), (N18a), (N19a)	12

Ukupno	11	8	19
---------------	----	---	-----------

Tablica 42: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara	6	0	6
Papa Franjo	1	0	1
Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH	4	2	6
Valter Flego – zastupnik IDS-a u Europskom parlamentu	0	1	1
Fred Matić – zastupnik SDP-a u Europskom parlamentu	0	1	1
Željana Zovko – zastupnica HDZ-a u Europskom parlamentu	0	3	3
Stipe Nobilo – slikar	0	1	1
Ukupno	11	8	19

Grafički prikaz 18: Ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Nacional - oba razdoblja)

5.2.4. Globus

U sklopu prvog razdoblja u tjedniku Globus je utvrđeno 18 okvira, dok je u drugom razdoblju utvrđeno 10 okvira. U grafičkom prikazu 19 prezentiran je ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prvo i drugo razdoblje) uz tablicu s popisom aktera koji su koristili okvire vezane uz iregularne migrante.

Tablica 43: Broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Globus 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	2	0	2
Okvir moralnosti	6	0	6
Okvir pripisivanja odgovornosti	2	0	2
Okvir ekonomskih posljedica	0	0	0
Sigurnosni okvir	5	3	8

Ukupno	15	3	18
--------	----	---	-----------

Tablica 44: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Globus 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	(G15), (G16)	/	2
Okvir moralnosti	(G8), (G10), (G13), (G14), (G17), (G19)	/	6
Okvir pripisivanja odgovornosti	(G3), (G5)	/	2
Okvir ekonomskih posljedica	/	/	/
Sigurnosni okvir	(G1), (G6), (G9), (G11), (G12)	(G2), (G4), (G7)	8
Ukupno	15	3	18

Tablica 45: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Nacional 1.10.2015. – 31.3.2016.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH	5	3	8
Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	5	0	5

Dean Ajduković – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	1	0	1
Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Ukupno	15	3	18

Tablica 46: Okviri unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Globus 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	0	0	0
Okvir moralnosti	3	0	3
Okvir pripisivanja odgovornosti	2	0	2
Okvir ekonomskih posljedica	1	0	1
Sigurnosni okvir	2	2	4
Ukupno	8	2	10

Tablica 47: Kodovi okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (prikazani u dodatku B) (Globus 1.1.2019. – 31.12.2019.)

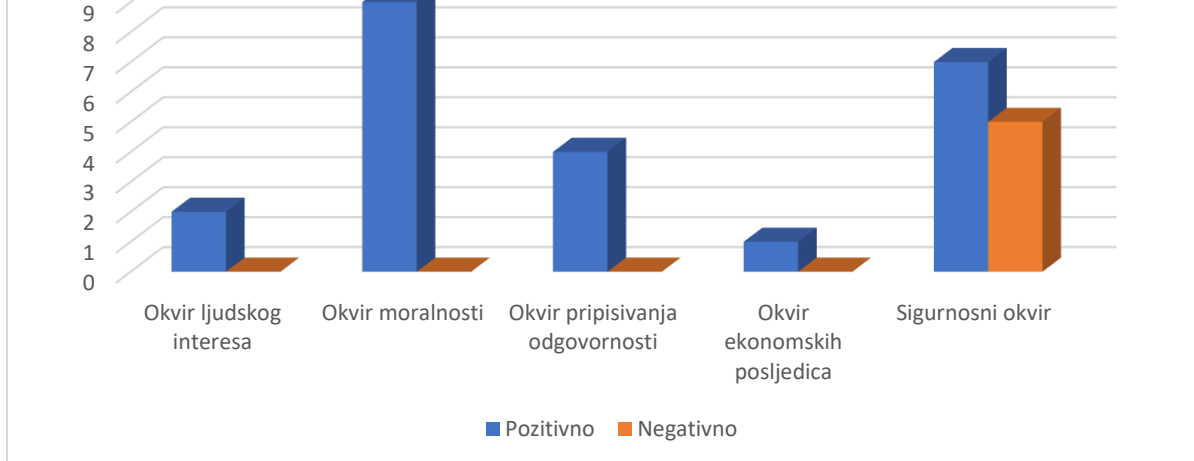
Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	/	/	0
Okvir moralnosti	(G4a), (G8a), (G10a)	/	3

Okvir pripisivanja odgovornosti	(G5a), (G7a)	/	2
Okvir ekonomskih posljedica	(G6a)	/	1
Sigurnosni okvir	(G3a), (G9a)	(G1a), (G2a)	4
Ukupno	8	2	10

Tablica 48: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (Globus 1.1.2019. – 31.12.2019.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Dejan Dretar - voditelj Službe organiziranog kriminaliteta u Ravnateljstvu policije (MUP)	0	1	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	1	1
Tatjana Tadić – humanitarna aktivistica	1	0	1
Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a	7	0	7
Ukupno	8	2	10

Grafički prikaz 19: Ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (Globus - oba razdoblja)

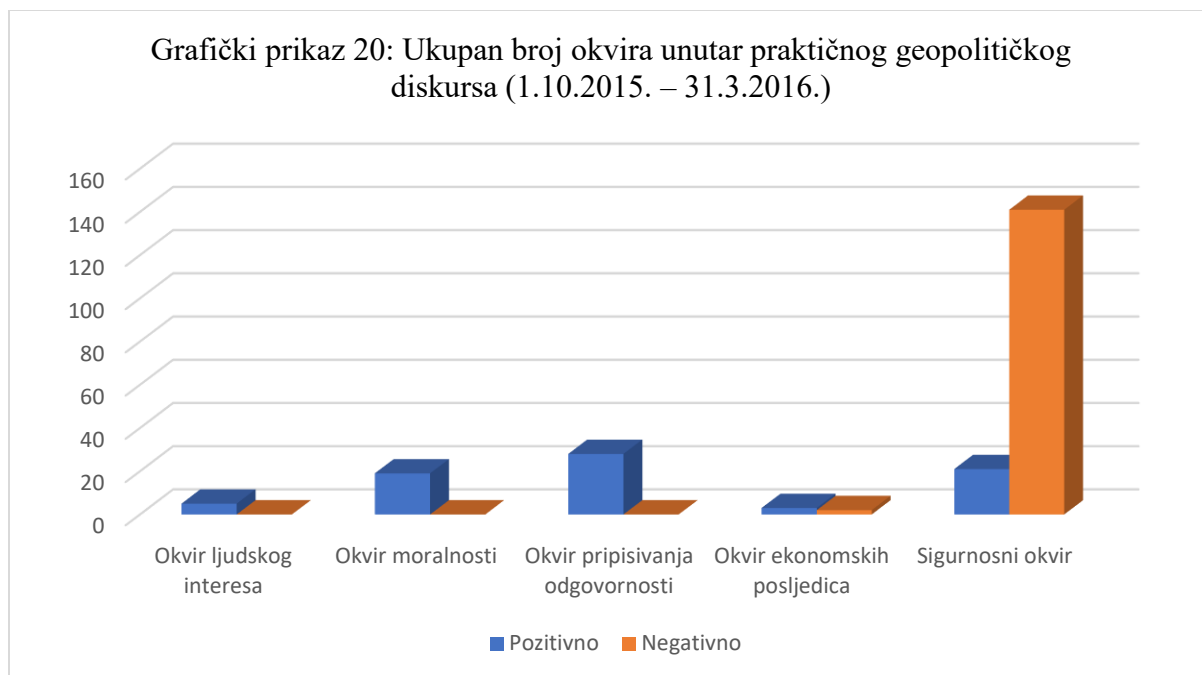

5.2.5. Ukupni rezultati (praktična geopolitika)

U četiri tiskovine i oba istraživačka razdoblja ukupno je utvrđeno 225 okvira (tablica 53). Iregularni migranti pozitivno su predstavljani unutar 127 okvira (56,444 posto), dok su u negativnom kontekstu predstavljani unutar 98 okvira (43,556 posto) (tablica 53). U prvom je razdoblju broj pozitivnih okvira (56,296 posto) viši u odnosu na negativne okvire, a u drugom razdoblju je utvrđeno gotovo identično stanje u korist pozitivnih okvira (56,667 posto). Ukupno gledajući, najčešće korišten pozitivan okvir je okvir moralnosti (40), što predstavlja 17,778 posto ukupnog broja utvrđenih okvira. Najčešće korišten negativan okvir je sigurnosni okvir (95), što predstavlja 42,222 posto ukupnog broja utvrđenih okvira. U tablici 54 prikazani su akteri prema korištenim pozitivnim i negativnim okvirima u kontekstu iregularnih migranata. Utvrđeno je 60 aktera, od kojih je 25 političkih aktera i 35 osoba iz javnog života, nevladinih organizacija, sigurnosnih stručnjaka, znanstvenika, osoba iz vjerskih zajednica i aktivista (tablica 54).

Tablica 49: Ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (1.10.2015. – 31.3.2016.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	5	0	5
Okvir moralnosti	19	0	19
Okvir pripisivanja odgovornosti	28	0	28
Okvir ekonomskih posljedica	3	2	5
Sigurnosni okvir	21	57	78
Ukupno	76	59	135

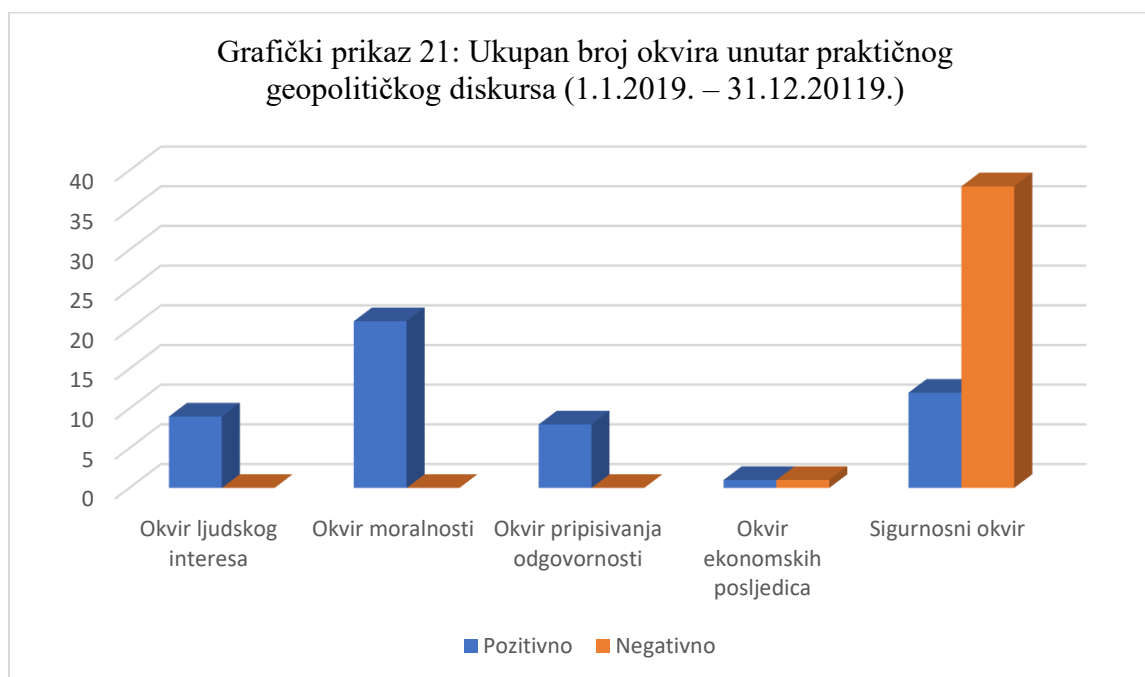
Tablica 50: Akteri i broj korištenih okvira u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (1.10.2015. – 31.3.2016.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH	22	12	34
Zoran Milanović – Premijer RH	10	4	14
Miro Kovač – tajnik HDZ-a za međunarodne odnose	3	4	7
Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH	1	1	2
Tihomir Orešković – Premijer RH	2	6	8
Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH	0	11	11
Neimenovani izvor iz Vlade	0	2	2
Helena Biočić – glasnogovornica MUP-a RH	0	1	1
Josip Buljević – Ministar obrane RH	0	2	2
Vlado Dominić – Glavni ravnatelj MUP-a RH	0	1	1
Andrej Plenković – potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta	1	1	2
Centar za mirovne studije (CMS)	1	0	1
Tomislav Karamarko – Prvi potpredsjednik vlade RH	0	1	1
Maja Sporiš – zamjenica ministrice socijalne skrbi RH	3	0	3
Mladen Pemper - voditelj Službe terorizma u Ravnateljstvu policije	0	1	1
Domagoj Džigumović - glasnogovornik PU vukovarsko-srijemske	0	1	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	1	1
Emina Bužinkić - Centar za mirovne studije (CMS)	2	0	2

Marko Gregović - pokretač društvenog poduzeća Brodoto	1	0	1
Damir Martinović – glazbenik	2	0	2
Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj	5	6	11
Stjepko Galović – glazbenik	1	0	1
Vedrana Baričević - Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija	3	0	3
Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja	5	0	5
Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH	5	3	8
Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	5	0	5
Dean Ajduković – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	1	0	1
Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Ukupno	76	59	135

Tablica 51: Ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (1.1.2019. – 31.12.2019.)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	9	0	9
Okvir moralnosti	21	0	21
Okvir pripisivanja odgovornosti	8	0	8
Okvir ekonomskih posljedica	1	1	2
Sigurnosni okvir	12	38	50
Ukupno	51	39	90

Tablica 52: Sekuritizacijski/desekuritizacijski akteri i ukupan broj korištenih okvira u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (1.1.2019. – 31.12.2019.)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Marin Posavac - policajac (MUP)	3	0	3
Mladen Tomić - policajac (MUP)	1	0	1
Maja Brozičević - glasnogovornica PU ličko-senjske (MUP)	2	0	2
Mirjana Pećina – liječnica	1	0	1
Željko Cvrtila – stručnjak za sigurnost	0	3	3
MUP	2	2	4
Dubravko Klarić – kriminalist	0	1	1
Andrej Plenković – Premijer RH	1	2	3
Dubravko Jagić – predsjednik Sindikata policije Hrvatske	0	2	2
Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4

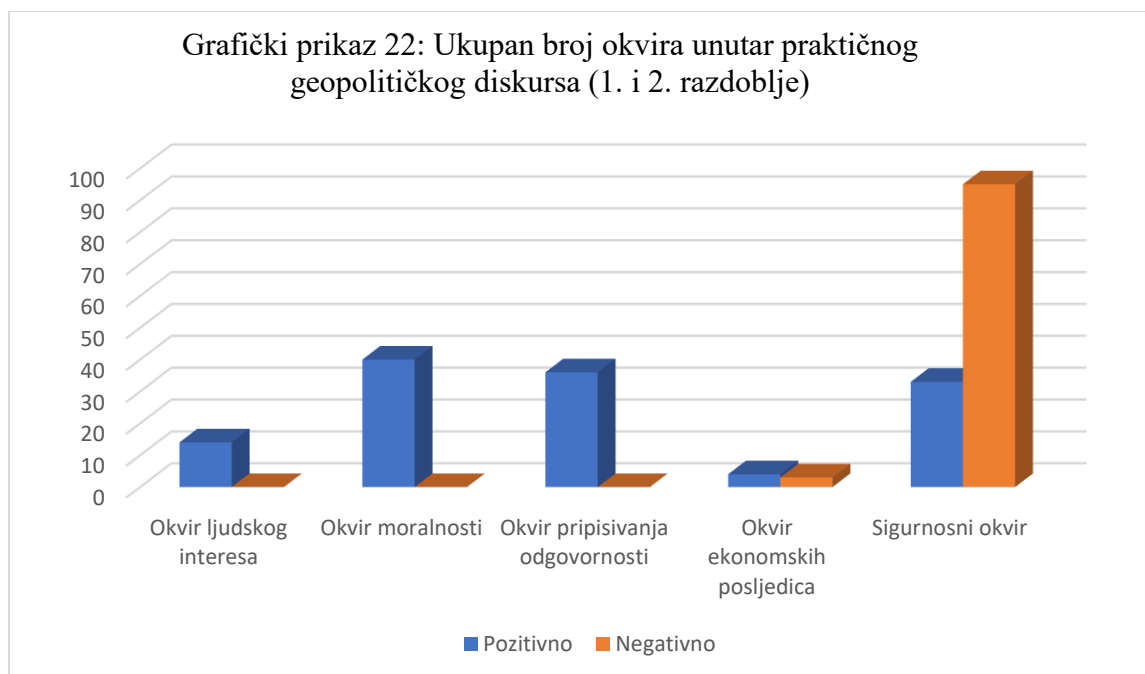

Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Žarko Puhovski – politički analitičar	2	0	2
Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH	5	9	14
Dario Kačmarčik – glasnogovornik PU sisačko-moslavačke	2	0	2
Zoran Ničeno – Načelnik uprave za granicu MUP-a	0	1	1
Zoran Milanović – kandidat za predsjednika RH	1	0	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	3	3
Miroslav Škoro – kandidat za predsjednika RH	0	1	1
Tvrtko Barun – svećenik isusovačkog reda	3	0	3
Lora Vidović – pučka pravobraniteljica	1	0	1
građani Petrinje	0	2	2
Žarko Katić – državni tajnik (MUP)	0	1	1
Damir Krstičević – Ministar obrane RH	0	2	2
Anonimni policajac	0	1	1
Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara	6	0	6
Papa Franjo	1	0	1
Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH	11	2	13
Valter Flego – zastupnik IDS-a u Europskom parlamentu	0	1	1
Fred Matić – zastupnik SDP-a u Europskom parlamentu	0	1	1

Željana Zovko – zastupnica HDZ-a u Europskom parlamentu	0	3	3
Stipe Nobilo – slikar	0	1	1
Dejan Dretar - voditelj Službe organiziranog kriminaliteta u Ravnateljstvu policije (MUP)	0	1	1
Tatjana Tadić – humanitarna aktivistica	1	0	1
Ukupno	51	39	90

Tablica 53: Ukupan broj okvira unutar praktičnog geopolitičkog diskursa (1. i 2. razdoblje)

Okviri	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Okvir ljudskog interesa	14	0	14
Okvir moralnosti	40	0	40
Okvir pripisivanja odgovornosti	36	0	36
Okvir ekonomskih posljedica	4	3	7
Sigurnosni okvir	33	95	128
Ukupno	127	98	225

Tablica 54: Akteri i broj okvira koje koriste u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa (1. i 2. razdoblje)

Akter	Pozitivno	Negativno	Ukupno
Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH	22	12	34
Zoran Milanović – Premijer RH	10	4	14
Miro Kovač – tajnik HDZ-a za međunarodne odnose	3	4	7
Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH	1	1	2
Tihomir Orešković – Premijer RH	2	6	8
Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH	0	11	11
Neimenovani izvor iz Vlade	0	2	2
Helena Biočić – glasnogovornica MUP-a RH	0	1	1
Jospi Buljević – Ministar obrane RH	0	2	2
Vlado Dominić – Glavni ravnatelj MUP-a RH	0	1	1
Andrej Plenković – potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta	1	1	2

Centar za mirovne studije (CMS)	1	0	1
Tomislav Karamarko – Prvi potpredsjednik vlade RH	0	1	1
Maja Sporiš – zamjenica ministrice socijalne skrbi RH	3	0	3
Mladen Pemper - voditelj Službe terorizma u Ravnateljstvu policije	0	1	1
Domagoj Džigumović - glasnogovornik PU vukovarsko-srijemske	0	1	1
Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH	0	4	4
Emina Bužinkić - Centar za mirovne studije (CMS)	2	0	2
Marko Gregović - pokretač društvenog poduzeća Brodoto	1	0	1
Damir Martinović – glazbenik	2	0	2
Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj	5	6	11
Stjepko Galović – glazbenik	1	0	1
Vedrana Baričević - Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija	3	0	3
Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja	5	0	5
Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH	5	3	8
Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	5	0	5
Dean Ajduković – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	1	0	1
Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Marin Posavac - policajac (MUP)	3	0	3
Mladen Tomić - policajac (MUP)	1	0	1

Maja Brozičević - glasnogovornica PU ličko-senjske (MUP)	2	0	2
Mirjana Pećina – liječnica	1	0	1
Željko Cvrtila – stručnjak za sigurnost	0	3	3
MUP	2	2	4
Dubravko Klarić – kriminalist	0	1	1
Andrej Plenković – Premijer RH	1	2	3
Dubravko Jagić – predsjednik Sindikata policije Hrvatske	0	2	2
Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)	4	0	4
Žarko Puhovski – politički analitičar	2	0	2
Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH	5	9	14
Dario Kačmarčik – glasnogovornik PU sisačkomoslovačke	2	0	2
Zoran Ničeno – Načelnik uprave za granicu MUP-a	0	1	1
Zoran Milanović – kandidat za predsjednika RH	1	0	1
Miroslav Škoro – kandidat za predsjednika RH	0	1	1
Tvrtko Barun – svećenik isusovačkog reda	3	0	3
Lora Vidović – pučka pravobraniteljica	1	0	1
građani Petrinje	0	2	2
Žarko Katić – državni tajnik (MUP)	0	1	1
Damir Krstičević – Ministar obrane RH	0	2	2
Anonimni policajac	0	1	1
Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara	6	0	6
Papa Franjo	1	0	1

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH	11	2	13
Valter Flego – zastupnik IDS-a u Europskom parlamentu	0	1	1
Fred Matić – zastupnik SDP-a u Europskom parlamentu	0	1	1
Željana Zovko – zastupnica HDZ-a u Europskom parlamentu	0	3	3
Stipe Nobile – slikar	0	1	1
Dejan Dretar - voditelj Službe organiziranog kriminaliteta u Ravnateljstvu policije (MUP)	0	1	1
Tatjana Tadić – humanitarna aktivistica	1	0	1
Ukupno	127	98	225

5.3. SEKURITIZACIJA IREGULARNIH MIGRACIJA KROZ PRAKSU

Sekuritizacijski akteri putem govornog čina utječu na percepciju javnosti i kreiraju uvjerenje da je određeni referentni objekt egzistencijalno ugrožen, međutim određeno pitanje moguće je sekuritizirati i provođenjem konkretnih operativnih i tehničkih mjera (Bigo, 2000; Floyd, 2010; Léonard, 2010; Bourbeau, 2017). U ovom se potpoglavlju provodi analiza sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu kako bi se utvrdilo jesu li u Hrvatskoj poduzete ili planirane tehničke i operativne mjere s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. Prvo se analizira Strategija integriranog upravljanja granicom RH, a nakon toga analiziraju se novinski članci s ciljem utvrđivanja primjera i indikatora sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu.³⁶ Članci su birani prema 11 elemenata na kojima se temelji Strategija integriranog upravljanja granicom RH (NN 91/2019) iz 2019. godine kao krovni pravni akt za provođenje kontrole i zaštite granica.³⁷

³⁶ Radi se o istim člancima koji su korišteni u sklopu analize govornih činova u procesu sekuritizacije iregularnih migracija na razini popularne i praktične geopolitike.

³⁷ Postoji mogućnost da neke od utvrđenih tehničkih i operativnih mjera nisu usko vezane uz Strategiju integriranog upravljanja granicom RH, međutim njihova implementacija ima jednako važnu ulogu u nadzoru državne granice kao i mjere koje su provedene u sklopu Strategije.

Članci su analizirani kronološki od najstarijeg prema najnovijem objavljenom članku u sklopu definiranog razdoblja. Prvo je u svakom novinskom članku utvrđen primjer sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu. Zatim je utvrđeni primjer svrstan u jedan ili više elemenata na kojima se temelji Strategija integriranog upravljanja granicom RH, a nakon toga je u analizi naveden razlog uvođenja utvrđene tehničke ili operativne mjere, odnosno indikator sekuritizacije kroz praksu.

5.3.1. Strategija integriranog upravljanja granicom Republike Hrvatske

Strategija integriranog upravljanja granicom RH predstavlja krovni pravni akt za provođenje kontrole i zaštite granica ili integriranog upravljanja granicom u širem smislu. Osim što predstavlja glavni dokument kojim se nacionalni zakonodavni okvir usklađuje s pravnom stečevinom EU u kontekstu suzbijanja iregularnih migracija, Strategijom se propisuje uvođenje niza tehničkih i operativnih mjera kojima se kontrolira i štiti državna granica, kao i vanjska granica EU i Schengenskog prostora. Sekuritizaciju iregularnih migracija kroz praksu najčešće provode službene osobe koji uz svoju ekspertizu i praktični rad u kontroli i zaštiti granice, pri čemu posebno važnu ulogu ima tehnologija uz uvođenje operativnih mjera (Floyd, 2010; Léonard, 2010; Bourbeau, 2017). Prema tome, Strategija integriranog upravljanja granicom predstavlja ključni dokument za analizu provođenja tehničkih i operativnih mjera u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija. U ovom dijelu rada, uz analizu promjena u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija u novoj Strategiji integriranog upravljanja granicom RH (NN 91/2019) u odnosu na Strategiju (NN 99/2014) iz 2014. godine, posebna je pažnja posvećena provođenju operativnih i tehničkih mjera s ciljem sekuritizacije iregularnih migracija u praktičnom pogledu.

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi RH (»Narodne novine«, br. 150/11, 119/14, 93/16 i 116/18), Vlada RH je 26. rujna 2019. godine donijela Strategiju integriranog upravljanja granicom RH (NN 91/2019). U poglavlju 1. *Svrha i uloga* navodi se kako je svrha europskog modela integriranog upravljanja granicom učinkovito i koordinirano upravljanje granicama s ciljem očuvanja unutarnje sigurnosti zemalja članica EU, a posebno u cilju sprječavanja i otkrivanja „nezakonitih migracija“ i ostalog prekograničnog kriminala. Strategija obvezuje sva nadležna tijela državne uprave koja sudjeluju u upravnim i drugim postupcima nadzora i kontrole

granica da prioritetno ispunjavaju zadatke i obavljaju poslove iz svoje nadležnosti kako bi sustav zaštite i kontrole vanjskih granica Hrvatske i EU bio integriran s EU konceptom, a sve u svrhu pristupanja Hrvatske Schengenskom prostoru.

Kako je ranije istaknuto, u 1. poglavlju Strategije navodi se kako je Strategija integriranog upravljanja granicom iz 2019. godine oblikovana prema 11 elemenata, a to su: nadzor državne granice; traganje i spašavanje; analize rizika; suradnja između država članica; međuagencijska suradnja; suradnja s trećim državama; tehničke i operativne mjere unutar Schengenskog prostora; vraćanje državljana trećih država; upotreba najsuvremenije tehnologije, uključujući velike informacijske sustave; mehanizmi za kontrolu kvalitete i mehanizmi solidarnosti. U 2. i 3. poglavlju istaknuto je kako je pristup Hrvatske Schengenskom prostoru nacionalni prioritet te kako je potrebno uložiti sve institucionalne, financijske i administrativne kapacitete kako bi se osigurao nesmetan protok ljudi i roba uz istovremeno sprječavanje „nezakonitih prelazaka“ kao i svih oblika prekograničnog kriminala.

U poglavlju 3. *Misija*, navodi se kako je uloga Hrvatske, zajedno s ostalim državama članicama EU i FRONTEX-om, postići sigurnu i dobro nadziranu vanjsku granicu kako bi se kroz integrirano upravljanje granicom postigla ukupna sigurnost i očuvanje europskog područja slobode pravde i sigurnosti. U istom se poglavlju navodi kako je u svrhu pristupa Hrvatske Schengenskom prostoru, osim usklađivanja zakonodavnog okvira s pravnom stečevinom EU i izmjene postojećih bilateralnih sporazuma o prelasku granice i graničnoj kontroli, poduzeto niz aktivnosti kao što su reforma organizacijskog i kadrovske koncepta, nadogradnja nacionalnog IT sustava i infrastrukture i nabava tehničke opreme za graničnu kontrolu i zaštitu granice.

U potpoglavlju 4.1. *Karakteristike granice*, osim brojnih specifičnosti koje su navedene, a koje otežavaju kontrolu i zaštitu granice, navodi se kako se zbog iregularnih graničnih prelazaka najveća sigurnosna ugroza bilježi na središnjem dijelu hrvatske vanjske granice prema BiH, a trend pritiska nezakonitih migracija na vanjsku granicu prema Srbiji je u smanjenju. Također se ističe kako je jedna od otegotnih okolnosti u pogledu kontrole i zaštite granice i relativno mala udaljenost slovenske i bosansko-hercegovačke granice na karlovačkom području, odnosno implicira se kako se iregularni migranti upravo preko toga područja pokušavaju domoći slovenske granice i nastaviti kretanje prema odredišnim zemljama. Stoga je pritisak na tom dijelu državne granice, ali i vanjske granice EU, očekivan, a taj je dio granice pod pojačanim nadzorom još od 2015. godine. Prema

podacima MUP-a, u prvih osam mjeseci 2019. godine pokušaji iregularnih prelazaka granica Hrvatske bili su u porastu za 70 posto u odnosu na 2017. godinu, a u osam mjeseci 2019. godine čak je zabilježeno 211 posto više pokušaja iregularnih prelazaka nego u istom razdoblju 2018. godine. Najveći pritisak iregularnih migranata bilježi se na područjima Policijske uprave karlovačke, potom sisačko-moslavačke i ličko-senjske (MUP, 2019).

U poglavlju 5. *Integrirano upravljanje granicom* navedene su operativne i tehničke mjere koje su usvojene zbog unaprjeđenja nadzora državne granice³⁸, pogotovo u kontekstu opremanja graničnih prijelaza najnovijom tehničkom opremom, uključujući i korištenje napredne specijalizirane tehničke opreme za otkrivanje krivotvorenih dokumenata, kao i informatičke opreme kojom je omogućeno spajanje na međunarodne baze podataka na graničnim prijelazima. U tom smislu, u potpotpoglavlju 5.1.1. *Kontrola granice* navodi se implementacija Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom (NISUDG), Hrvatskog viznog informacijskog sustava (HVIS), omogućeno je spajanje na Interpolov sustav provjera kroz sustav otuđenih i izgubljenih dokumenata (SLTD), Schengenski informacijski sustav (SIS II) te pristup iFADO bazi podataka u kojoj se provjerava vjerodostojnost dokumenata. Za potrebe obavljanja granične kontrole u lukama na moru dodatno se koristi i sustav Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture - CIMIS koji omogućuje razmjenu podataka o putnicima i članovima posade prije dolaska/odlaska određene kategorije broda, a u Strategiji je najavljena i implementacija sustava National Single Window s ciljem nadzora morske granice. Za obavljanje granične kontrole u zračnim lukama 2017. godine u rad je puštena funkcionalnost prihvata, provjere i spremanja podataka o putnicima koji dolaze zrakoplovom iz trećih zemalja, tzv. API lista (eng. API-Advanced Passenger Information). Prema tome, implementiran je niz različitih sustava za nadzor kopnene i morske granice, kao i zračnog prometa, a u istom je potpotpoglavlju, vezano uz kontrolu državne granice, najavljena nabava nove opreme namijenjene poslovima granične kontrole, prvenstveno u pogledu uvođenja suvremenih uređaja za otkrivanje krivotvorenih dokumenata, uređaja za detekciju skrivenih osoba u vozilima, opreme za pregled vozila, nadogradnje IT sustava za provjere u bazama podataka itd.

---

³⁸ Prema Strategiji, nadzor državne granice sastoji se od granične kontrole i zaštite državne granice. Kontrola granice odnosi se na kontrolu koja se provodi na graničnim prijelazima kako bi se osobama i njihovim prijevoznim sredstvima te predmetima koje posjeduju odobrio ulazak u ili izlazak iz državnog područja Hrvatske, dok se pojam zaštita državne granice odnosi na kontrolu granice između graničnih prijelaza i kontrolu graničnih prijelaza izvan utvrđenog radnog vremena kako bi se spriječilo da osobe izbjegnu graničnu kontrolu.

U potpoglavlju 5.1.2. *Zaštita državne granice* istaknuto je kako će Hrvatska posebnu pažnju posvetiti obnavljanju i daljnjem razvoju opreme namijenjene poslovima zaštite državne granice naročito u pogledu bespilotnih sustava, stacionarnih i pokretnih termovizijskih sustava velikog dometa, dnevno/noćnih kamera, opreme za osiguravanje mobilnosti granične policije, kao i korištenja svake druge suvremene tehničke opreme u cilju zaštite granice, pogotovo izvan regularnih graničnih prijelaza.

U nastavku poglavlja 5. *Integrirano upravljanje granicom* za razliku od Strategije iz 2014. godine, u novoj je Strategiji značajna pozornost posvećena suradnji između država članica EU koju podupire i koordinira FRONTEX (posebno se ističe važnost bilateralne suradnje s Mađarskom i Slovenijom) i suradnje na nacionalnoj razini između državnih i drugih tijela koja su uključena u upravljanje granicom. U istom je potpoglavlju istaknuta i važnost bilateralne suradnje s trećim zemljama, odnosno Srbijom, BiH i Crnom Gorom, a implicira se kako upravo iz tih zemalja dolazi opasnost od nezakonitih migracija, prekograničnog kriminaliteta i ostalih aktivnosti koje mogu utjecati na unutarnju sigurnost Hrvatske i ostalih država članica EU.

S obzirom na visok postotak zlouporaba instituta međunarodne zaštite³⁹, u Strategiji se navodi kako se posebna pozornost posvećuje provedbi operativnih mjera na mjestima koja se često dovode u vezu s iregularnim migrantima, a to su kolodvori, odmorišta, autoceste, ugostiteljski objekti itd. Zbog toga se u potpoglavlju 5.8. *Povratak* navodi kako je efikasno i brzo vraćanje svih državljana trećih zemalja koji su zatečeni za vrijeme i nedugo nakon nezakonitog prelaska granice, kao i onih koji nezakonito borave, „apsolutni prioritet Hrvatske“, što je u skladu s izmjenama i dopunama Zakona o strancima i Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti u kojima se također ističe prioritetnost brzog povratka državljana trećih zemalja.⁴⁰

Uvođenjem Strategije integriranog upravljanja granicom 2019. godine Hrvatska je učinila važan iskorak u usuglašavanju nacionalnog pravnog okvira s pravnom stečevinom EU i Schengena u pogledu kontrole i zaštite granice. Time je u nacionalnu praksu uvedena i provedba svih operativnih i tehničkih mjera s ciljem kontrole i zaštite državne granice kao i vanjske granice EU. U Strategiji je više puta istaknuto kako je pristupanje Hrvatske Schengenskom prostoru glavni

---

³⁹ U Strategiji je istaknuto kako 70 posto osoba koje zatraže međunarodnu zaštitu nezakonito napuste Hrvatsku prije okončanja postupka.

⁴⁰ „Povratak“ u sklopu navedenih zakona, ali i Strategije integriranog upravljanja granicom, označava prisilno udaljenje državljanina treće zemlje koji nezakonito boravi u Hrvatskoj u treću zemlju.

nacionalni prioritet, stoga je osnovni cilj Strategije ispunjavanje svih kriterija u kontekstu pristupa, pogotovo u pogledu borbe protiv iregularnih migracija i prekograničnog kriminala. U Strategiji iz 2019. godine utvrđen je značajan broj primjera provođenja ili planiranja provođenja sigurnosnih praksi vezanih uz integrirano upravljanje granicom, koja između ostalog, podrazumijeva i nadzor, odnosno zaštitu i kontrolu vanjskih granica EU i Schengenskog prostora, posebno u smislu iregularnih migracija iz trećih zemalja. Konkretni primjeri provođenja sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu u sklopu Strategije navedeni su u sljedeća dva potpoglavlja.

5.3.2. Prvo istraživačko razdoblje (1.10.2015. – 31.3.2016.)

Primjer sekuritizacije kroz praksu	Elementi integriranog upravljanja granicom	Indikator sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu
<i>Netko mora dokazati da su došli prvo u Hrvatsku. Sad je jasnije zašto nismo dijelili podatke o registriranima. Ali prvo neka vrate 500 tisuća u Mađarsku prije žice. (Večernji list, 12.11.2015., str. 1)</i>	VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	HRVATSKA ODBIJA DIJELITI PODATKE IZ EURODAC SUSTAVA ZA USPOREDBU OTISAKA PRSTIJU KAKO NE BI POSTALA HOT-SPOT DRŽAVA
<i>Zemlja prvog prihvata izbjeglica iz Sirije je Grčka. Uspije li Njemačka ili bilo koja druga zemlja za nekog izbjeglicu dokazati da je on na tlo EU prvi put stupio u Hrvatskoj, nema nikakvih problema da ga primimo natrag. (Večernji list, 12.11.2015., str. 1)</i>	VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA	HRVATSKA ODBIJA PRIMITI VRAĆENE IREGULARNE MIGRANTE JER SMATRA DA NIJE ZEMLJA PRVOG ULASKA I KAKO NE BI POSTALA HOT-SPOT DRŽAVA
<i>Nakon što je Hrvatska odbila zahtjev Slovenije o povratku 162 migranta iz zemalja koje nisu izravno pogođene ratnim sukobima u našu zemlju, novih zahtjeva u tom smislu nije bilo. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA	HRVATSKA ODBIJA PRIMITI IREGULARNE MIGRANTE IZ SLOVENIJE JER HRVATSKA NIJE ZEMLJA PRVOG ULASKA I KAKO BI IZBJEGLA MOGUĆNOST DA POSTANE HOT-SPOT DRŽAVA

<i>Ukoliko nam Srbija pokuša ponovno poslati ekonomske migrante, mi ćemo ih vratiti, odnosno bit će im zapriječen ulazak u Hrvatsku. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA	HRVATSKA ODBIJA PRIMATI EKONOMSKE MIGRANTE KOJI DOLAZE IZ SRBIJE KAO TRANZITNE ZEMLJE
<i>Dogovoreno da se građani Europske unije strože kontroliraju pri prelasku granica kako bi se smanjila opasnost od potencijalnih terorista koji imaju državljanstvo zemalja EU. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE	DOGOVOR DRŽAVA ČLANICA EU O POJAČANOM NADZORU GRANICA EU ZBOG OTKRIVANJA POTENCIJALNIH TERORISTA I SUZBIJANJA TERORISTIČKIH NAPADA
<i>Europa se na neki način mora obraniti, a to znači da će na vanjskim granicama primjena schengenskog sustava biti značajnija. Vjerojatno će biti malo više čekanja u redu, ali Hrvatska to može provesti. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / SURADNJA S DRŽAVAMA ČLANICAMA EU	DOGOVOR DRŽAVA ČLANICA EU O POJAČANOM NADZORU VANJSKIH GRANICA EU ZBOG STRAHA OD TERORISTIČKIH NAPADA
<i>Zemlje članice odmah će provesti potrebne sustavne i koordinirane kontrole na vanjskim granicama, uključujući i nad pojedincima koji uživaju pravo na slobodu kretanja. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / SURADNJA S DRŽAVAMA ČLANICAMA EU	DOGOVOR DRŽAVA ČLANICA EU O POJAČANOM NADZORU VANJSKIH GRANICA EU S POSEBNIM NAGLASKOM NA POJAČANU KONTROLU DRŽAVLJANA EU ZBOG MOGUĆEG ULASKA TERORISTA I POTENCIJALNO OPASNIH OSOBA
<i>Sada, međutim, ministri unutarnjih poslova 28 država članica žele da kontrole putnih isprava građana EU postaju sustavne, odnosno da se za svakog provjeri je li upisan u bazu podataka koja se službeno naziva Schengenski informacijski sustav (SIS). U njoj se nalaze podaci o potencijalnim teroristima, kriminalcima, nestalim ili jednostavno traženim osobama zbog</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / SURADNJA S DRŽAVAMA ČLANICAMA EU / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	UPOTREBA TEHNOLOGIJE I SURADNJA S DRŽAVAMA ČLANICAMA EU I TREĆIM ZEMLJAMA U SVRHU OTKRIVANJA POTENCIJALNIH TERORISTA I KRIMINALACA MEĐU IREGULARNIM MIGRANTIMA

<i>nekoj drugog razloga. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>		
<i>Strože kontrole očekuju građane EU i u zračnim lukama, a do kraja godine ministri unutarnjih poslova očekuju da konačno bude usvojena tzv. PNR direktiva, koja će obvezati zrakoplovne kompanije da s vlastima automatski dijele ime, prezime, adresu i plan putovanja svakog putnika u zračnom prometu, ne samo prema destinacijama izvan EU, nego i unutar EU. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	UPOTREBA TEHNOLOGIJE PRI POJAČANOJ KONTROLI PUTNIKA U ZRAČNOM PROMETU S CILJEM OTKRIVANJA POTENCIJALNIH TERORISTA I KRIMINALACA
<i>Oko 6200 hrvatskih graničnih policajaca na tom je sastanku zapravo dobilo potpuno nova zaduženja: da kontroliraju i građane EU onako kako su kontrolirali državljane zemalja izvan EU. (Večernji list, 21.11.2015., str. 4)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / SURADNJA S DRŽAVAMA ČLANICAMA EU	NOVA ZADUŽENJA GRANIČNIH POLICAJACA KAO REZULTAT DOGOVORA DRŽAVA ČLANICA EU O POJAČANOM NADZORU NAD DRŽAVLJANIMA EU S CILJEM OTKRIVANJA POTENCIJALNO OPASNIH OSOBA
<i>Ostojić: Ne damo podatke Eurodacu da nam ne vrate izbjeglice. (Večernji list, 11.12.2015., str. 8)</i>	UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA	HRVATSKE VLASTI ODBIJAJU DIJELITI PODATKE IZ EURODAC SUSTAVA ZA USPOREDBU OTISAKA PRSTIJU KAKO IM DRUGE ZEMLJE NE BI VRATILE IREGULARNE MIGRANTE
<i>Više od 340 tisuća migranata i izbjeglica koji su prošli kroz Hrvatsku od 16. rujna do kraja studenog u sustav Eurodac Hrvatska je poslala podatke o registraciji njih samo 575, otkrila je glasnogovornica EK Natasha Bertaud. (Večernji list, 11.12.2015., str. 8)</i>	UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA	HRVATSKE VLASTI ODBIJAJU DIJELITI PODATKE IZ EURODAC SUSTAVA ZA USPOREDBU OTISAKA PRSTIJU KAKO IM DRUGE ZEMLJE NE BI VRATILE IREGULARNE MIGRANTE
<i>Eurodac je baza podataka EU s otiscima prstiju tražitelja azila, a europska uredba propisuje da se podaci prikupljeni uzimanjem otiska</i>	UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / VRAĆANJE	HRVATSKE VLASTI ODBIJAJU DIJELITI PODATKE IZ EURODAC SUSTAVA ZA

<p><i>prstiju šalju u Eurodac unutar 72 sata, što Hrvatska ne čini. Ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić prije mjesec dana pohvalio se da Hrvatska to ne čini. (Večernji list, 11.12.2015., str. 8)</i></p>	<p>DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA</p>	<p>USPOREDBU OTISAKA PRSTIJU KAKO IM DRUGE ZEMLJE NE BI VRATILE IREGULARNE MIGRANTE</p>
<p><i>Zračna flota hrvatske policije od jučer je bogatija za novi moderni helikopter AW139, vrijedan 119 milijuna kuna, koji je MUP nabavio sredstvima iz Schengen Facility Fonda za nadzor državne granice. (Jutarnji list, 21.1.2016., str. 9)</i></p>	<p>MEHANIZAM SOLIDARNOSTI / NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJIH TEHNOLOGIJA / TRAGANJE I SPAŠAVANJE</p>	<p>NABAVKA MODERNOG HELIKOPTERA IZ FONDOVA SCHENGENA U SVRHU NADZORA GRANICE</p>
<p><i>Dosad je iz Schengen Facility Fonda, uz ostalo, nabavljeno 240 auta, 10 plovila i dva helikoptera. (Jutarnji list, 21.1.2016., str. 9)</i></p>	<p>MEHANIZAM SOLIDARNOSTI / NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJIH TEHNOLOGIJA / TRAGANJE I SPAŠAVANJE</p>	<p>KORIŠTENJE SCHENGENSKIH FONDOVA S CILJEM NABAVE MODERNE OPREME ZA NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>
<p><i>Hrvatska policija možda već u ponedjeljak kreće u Makedoniju, gdje će uz srbijanske i slovenske policajce pomagati makedonskim kolegama na granici s Grčkom u profilaciji izbjeglica imigranata koji će prolaziti zapadnobalkanskom rutom. Dogovoreno je to na sastanku ravnatelja policija Austrije, Hrvatske, Makedonije, Srbije i Slovenije koji je u srijedu održan u Skoplju. (Jutarnji list, 5.2.2016., str. 7)</i></p>	<p>SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA</p>	<p>SLANJE HRVATSKIH POLICAJACA NA GRANICU IZMEĐU MAKEDONIJE I GRČKE S CILJEM ODVRAĆANJA EKONOMSKIH MIGRANATA</p>
<p><i>Selekcija izbjeglica provodit će se na način da će balkanskom rutom moći prolaziti samo migranti koji stižu iz ratom zahvaćenih područja, koji nemaju krivotvorene isprave ili</i></p>	<p>SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU /</p>	<p>SLANJE HRVATSKIH POLICAJACA NA GRANICU IZMEĐU MAKEDONIJE I GRČKE S CILJEM ODVRAĆANJA</p>

<p>lažu o državljanstvu i s unaprijed utvrđenim krajnjim odredištem. (Jutarnji list, 5.2.2016., str. 7)</p>	<p>VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>SVIH IREGULARNIH MIGRANATA OSIM IZBJEGLICA IZ PODRUČJA KOJA SU ZAHVAĆENA RATOM</p>
<p>Šef hrvatske policije rekao je da je Hrvatska sposobna odgovoriti na ovu izbjegličku krizu te da će se sve raditi u suradnji sa svim policijama zemalja na balkanskoj ruti. (Jutarnji list, 5.2.2016., str. 7)</p>	<p>SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>SURADNJA HRVATSKE SA ZEMLJAMA NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJA S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA PREMA EU</p>
<p>Uspostavit će se i zajednički kriteriji koje migranti moraju ispuniti kako bi mogli prolaziti rutom, a zato je nužno da se države dogovore o standardima za načine registracije. (Jutarnji list, 5.2.2016., str. 7)</p>	<p>SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>USPOSTAVLJANJE KRITERIJA PREMA KOJIMA ĆE ZEMLJE NA BALKANSKOJ RUTI PROPUSTATI SAMO IREGULARNE MIGRANTE KOJI DOLAZE IZ PODRUČJA ZAHVAĆENIH RATOM</p>
<p>Vlaho Orepić: Mi smo dali takvu inicijativu i u početku ćemo najviše pomoći u tehnici i ljudstvu. (Jutarnji list, 5.2.2016., str. 7)</p>	<p>SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE</p>	<p>HRVATSKA KAO TRANZITNA ZEMLJA POKREĆE INICIJATIVU O SURADNJI ZEMALJA NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJA S CILJEM UČINKOVITOG ODVRAĆANJA EKONOMSKIH MIGRANATA</p>
<p>Prema najavi ministra unutarnjih poslova Vlahu Orepića, vlakovi s migrantima ubuduće se neće zaustavljati ni u jednoj od navedenih zemalja nego će direktno s grčko-makedonske granice voziti na slovensko-austrijsku. Rezultat je to dogovora policija tih zemalja i Austrije, a njegov sastavni dio je i zajednički rad policajaca navedenih zemalja na prijemu izbjeglica u Makedoniji. (Jutarnji list, 10.2.2016., str. 8)</p>	<p>SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU</p>	<p>SURADNJA IZMEĐU ZEMALJA NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJA I ODREDIŠNIH ZEMALJA S CILJEM BRŽEG TRANSPORTA IREGULARNIH MIGRANATA KOJI SE KREĆU PREMA ODREDIŠNIM ZEMLJAMA</p>

<i>Tako je jučer ujutro u tu zemlju otputovalo 15 hrvatskih policajaca koji će se tamo pridružiti petorici kolega – stručnjaka za granice, koji su u Makedoniji otprije. (Jutarnji list, 10.2.2016., str. 8)</i>	SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA	HRVATSKA ŠALJE POLICIJSKE SLUŽBENIKE NA GRANICU IZMEĐU MAKEDONIJE I GRČKE S CILJEM ODVRAĆANJA EKONOMSKIH MIGRANATA
<i>Novim načinom rada prestat će i potreba da se migrante registrira u svakoj zemlji posebno. Ravnatelj policija pet zemalja dogovorili su strategiju, a troškovi će biti podijeljeni. (Jutarnji list, 10.2.2016., str. 8)</i>	SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU	DOGOVOR DRŽAVA NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJA PREMA KOJEM ĆE SAMO JEDNA DRŽAVA REGISTRIRATI IREGULARNE MIGRANTE, A PODATKE ĆE SLATI SVIM ZEMLJAMA KOJE SE NALAZE NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJA
<i>Dodaju i da je glavni ravnatelj policije Vlado Dominić uputio dodatne snage interventne i granične policije koje će pojačano nadzirati granicu prema Srbiji. (Jutarnji list, 17.2.2016., str. 6)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE	HRVATSKA ŠALJE DODATAN BROJ POLICIJSKIH SLUŽBENIKA NA GRANICU SA SRBIJOM S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA PREMA EU
<i>Sve države s tzv. zapadnobalkanske rute, čiji se lideri večeras sastaju u Bruxellesu, najavile su oštrije mjerena granicama kao posljedicu odluke Njemačke i Austrije da uspore i uvjetuju ulazak izbjeglica na njihov teritorij. (Jutarnji list, 17.2.2016., str. 6)</i>	SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE	SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU I ZEMALJA NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJA S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA PREMA EU
<i>Moramo zaštititi vanjske granice, i to zajedno. U ovom konkretnom slučaju, granicu Grčke i Turske i istovremeno Makedonije i Grčke. Poslali smo policajce u Makedoniju i spremni smo ih poslati još. (Večernji list, 26.2.2016., str. 18)</i>	SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU	HRVATSKA ŠALJE DODATAN BROJ POLICIJSKIH SLUŽBENIKA NA GRANICU IZMEĐU MAKEDONIJE I GRČKE CILJEM ZAŠTITE VANJSKE GRANICE EU
<i>Vlada je jučer usvojila dopune Zakona o nadzoru državne granice i Zakona o obrani, u kojima se</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE	IZMJENA ZAKONSKOG OKVIRA KOJOM SE OMOGUĆUJE SLANJE

<i>dopušta upotreba vojske na granicama kao ispomoć policiji u migrantskoj krizi. Dogodi li se ta mogućnost, vojska će na terenu, prema riječima ministra obrane Josipa Buljevića, postupati isključivo po napucima policije. (Jutarnji list, 5.3.2016., str. 8)</i>		ORUŽANIH SNAGA NA DRŽAVNU GRANICU KAO ISPOMOĆ POLICIJI U ZAŠTITI GRANICE
<i>Ono što policija ocijeni da je potrebno i ono što traži od vojske, vojska će izvršiti ovisno o konkretnom slučaju – rekao je ministar nakon sjednice Vlade. (Jutarnji list, 5.3.2016., str. 8)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE	ORUŽANE SNAGE RH KAO DODATNA ISPOMOĆ POLICIJI S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA
<i>Oružane snage raspolažu sa 15.000 pripadnika, a Buljević kaže da policija može računati na sve njih ako bude potrebno. (Jutarnji list, 5.3.2016., str. 8)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE	HRVATSKE VLASTI ISTIČU MOGUĆNOST SLANJA SVIH PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA U SVRHU ZAŠTITE GRANICE

5.3.3. Drugo istraživačko razdoblje (1.1.2019. – 31.12.2019.)

Primjer sekuritizacije kroz praksu	Element integriranog upravljanja granicom	Indikator sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu
<i>MUP nabavlja nove pse za kontrolu granica. (Jutarnji list, 14.1.2019., str. 10)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	MUP NABAVLJA DODATNE POLICIJSKE PSE ZA NADZOR GRANICE
<i>MUP nabavlja pse za potrebe Uprave za granicu, a bit će namijenjeni detekciji eksploziva i droga. Namjena im je zaštitno-tragačka te za pomoć kod granične kontrole. (Jutarnji list, 14.1.2019., str. 10)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	NOVI POLICIJSKI PSI NA GRANICI SLUŽE ZA DETEKCIJU EKSPLOZIVA I DROGA, MEĐUTIM NJIHOVA JE NAMJENA I ZAŠTITNA TE ZA POMOĆ KOD GRANIČNE KONTROLE
<i>MUP je do 2018. imao sporazum isključivo s Ministarstvom obrane</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE /	MUP ISTIČE KAKO ZBOG POVEĆANIH POTREBA

<p><i>o nabavi pasa iz njihova uzgoja, ali s obzirom na to da su se potrebe povećale, otvorili su natječaj i pse nabavljaju od svih pravnih i fizičkih osoba iz Hrvatske. U obzir dolaze i psi koji se nalaze u skloništima za napuštene životinje. (Jutarnji list, 14.1.2019., str. 10)</i></p>	<p>TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE</p>	<p>NABAVLJAJU PSE I IZ PRIVATNIH UZGOJA TE IZ SKLONIŠTA ZA NAPUŠTENE ŽIVOTINJE, ŠTO RANIJE NIJE BIO SLUČAJ</p>
<p><i>Mi smo istaknuli suradnju u upravljanju migracijskim tokovima, gradnju kapaciteta za zaštitu vanjske granice EU i nastavak bilateralnih razgovora i suradnje kad je riječ o članstvu u Schengenu. Definirali smo da bismo svakako radili na tješnjoj operativnoj suradnji i razmjeni stajališta, posebice o sigurnosnim pitanjima, i jačali suradnju kriminalističkih policija. (Večernji list, 14.3.2019., str. 3)</i></p>	<p>SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>UPRAVLJANJE IREGULARNIM MIGRACIJAMA I ZAŠTITA VANJSKE GRANICE EU KAO PRIORITETNI CILJ SURADNJE MINISTARSTAVA UNUTARNJIH POSLOVA I MINISTARSTAVA OBRANE HRVATSKE I NJEMAČKE U SKLOPU AKCIJSKOG PLANA O SURADNJI</p>
<p><i>U sklopu te točke radit će se na jačanju zajedničke vanjske i sigurnosne politike, obrambene politike te na konzultacijama o pitanjima jugoistočne Europe. (Večernji list, 14.3.2019., str. 3)</i></p>	<p>SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>SURADNJA HRVATSKE I NJEMAČKE S CILJEM PROVOĐENJA ZAJEDNIČKE VANJSKE SIGURNOSNE POLITIKE U POGLEDU SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA</p>
<p><i>Državni tajnik u MUP-u Žarko Katić zaniijekao je da je državna granica pod posebnim pritiskom i naveo da je lani u nezakonitom prelasku granice ili boravku uhićeno više od 8000 migranata. Naglasio je da je obveza policije da kontrolira prelazak granice i da je štiti. (Jutarnji list, 11.5.2019., str. 4)</i></p>	<p>NADZOR DRŽAVNE GRANICE / VRAĆANJE DRŽAVLJANA TREĆIH ZEMALJA</p>	<p>HRVATSKA PROVODI UHIĆENJA IREGULARNIH MIGRANATA PRI IREGULARNOM PRELASKU GRANICE ILI NAKON UTVRĐENOG NEZAKONITOG BORAVKA</p>
<p><i>Šest dronova čuvat će hrvatski dio Jadrana. (Jutarnji list, 14.5.2019., str. 7)</i></p>	<p>NADZOR DRŽAVNE GRANICE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE</p>	<p>HRVATSKA NABAVLJA ŠEST BESPILOTNIH LETJELICA ZA NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>

<p><i>Sustav je odnedavno opremljen sa šest bespilotnih letjelica s rasponom krila od 4,4 metra. Njihov je domet 150 kilometara po lansiranju, a u zraku mogu biti šest sati. (Jutarnji list, 14.5.2019., str. 7)</i></p>	<p>NADZOR DRŽAVNE GRANICE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE</p>	<p>HRVATSKA NABAVLJA ŠEST BESPILOTNIH LETJELICA ZA NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>
<p><i>Sredstvima europskih fondova preko Ministarstva poljoprivrede jačamo sposobnosti Hrvatske vojske u vojno-civilnim zadaćama. S ovih šest letjelica Hrvatska prvi put nakon Domovinskog rata ima sposobnost bespilotnog izviđanja. (Jutarnji list, 14.5.2019., str. 7)</i></p>	<p>NADZOR DRŽAVNE GRANICE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / MEĐUAGENCIJSKA SURADNJA</p>	<p>HRVATSKA KORISTI MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE ZA PRIBAVLJANJE SREDSTAVA IZ EU FONDOVA S CILJEM NABAVE OPREME ZA NADZOR GRANICE</p>
<p><i>Osim nadzora za potrebe ribarstva, letjelice će se koristiti za preventivne protupožarne svrhe, ali i za nadzor ilegalnih prelazaka granice na moru i kopnu. (Jutarnji list, 14.5.2019., str. 7)</i></p>	<p>NADZOR DRŽAVNE GRANICE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / MEĐUAGENCIJSKA SURADNJA</p>	<p>BESPILOTNE LETJELICE JE NABAVILO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE MEĐUTIM, KORISTIT ĆE SE U SKLOPU MEĐUAGENCIJSKE SURADNJE DRŽAVNIH TIJELA U KONTEKSTU KORIŠTENJA POSTOJEĆIH TEHNIČKIH RESURSA ZA NADZOR GRANICE</p>
<p><i>Američka tvrtka Martin UAV, proizvođač najmodernijih bespilotnih letjelica koje je testirala američka vojska, odlučila je 'napasti' izraelski Aeronautics na tenderu za dnevni i noćni nadzor državne granice koji je raspisao MUP. (Nacional, 4.6.2019., str. 14)</i></p>	<p>UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>HRVATSKA JE ANGAŽIRALA DVIJE INOZEMNE KOMPANIJE KOJE SE NATJEČU ZA ISPORUKU OPREME ZA DNEVNI I NOĆNI NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>
<p><i>No ovaj put glavnu riječ neće imati ministar obrane Damir Krstičević, već ministar unutarnjih poslova Davor Božinović jer je riječ o natječaju za zračni dnevni i noćni nadzor državne granice uz pomoć bespilotnih letjelica malog, srednjeg i velikog dometa koji je</i></p>	<p>UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / NADZOR DRŽAVNE GRANICE</p>	<p>MUP NABAVLJA LETJELICE MALOG, SREDNJEG I VELIKOG DOMETA U SVRHU NADZORA DRŽAVNE GRANICE</p>

<i>raspisalo Ministarstvo unutarnjih poslova. (Nacional, 4.6.2019., str. 14)</i>		
<i>Upravo u tome vide svoju prednost jer smatraju da će s njihovim bespilotnim letjelicama Hrvatska na najbolji mogući način moći zaštititi svoje i granice Europske unije, što bi automatski značilo još jednu izvrsnu referencu za daljnji prodor njihove tvrtke na tržište Europske unije. (Nacional, 4.6.2019., str. 14)</i>	UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / NADZOR DRŽAVNE GRANICE	NABAVKA BESPILOTNIH LETJELICA IMA ZA CILJ, OSIM ZAŠTITE DRŽAVNE GRANICE, ŠTITITI I VANJSKU GRANICU EU
<i>Nabava bespilotnih letjelica trebala bi biti tek manji dio cijelog sustava sigurnosti hrvatskih granica koji uključuje i integrirani radarski sistem, kamere, helikoptere i redovne snage ljudstva na terenu. Koncept virtualne zaštite granice "u dubinu" bit će dio borbe protiv trgovine ljudima, prvenstveno u kontekstu ilegalnog prelaska imigranata, borbe protiv trgovine narkoticima, krivolova na moru i redovnog nadgledanja granica. (Nacional, 4.6.2019., str. 14)</i>	UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / NADZOR DRŽAVNE GRANICE	NABAVA BESPILOTNIH LETJELICA KAO DIO MODERNIZACIJE SUSTAVA U TEHNIČKOM POGLEDU S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA I PREKOGRANIČNOG KRIMINALA
<i>Bespilotna letjelica treba moći detektirati i locirati potencijalne prijetnje, a potom se na temelju tih podataka dalje po potrebi aktiviraju helikopteri i ljudske snage koje se na ovaj način maksimalno štede, uz visoku učinkovitost. (Nacional, 4.6.2019., str. 14)</i>	UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / NADZOR DRŽAVNE GRANICE	NABAVOM I KORIŠTENJEM BESPILOTNIH LETJELICA HRVATSKA POLICIJA ŠTEDI LJUDSKE SNAGE I OSTALE RESURSE KOJI SE KORISTE U NADZORU GRANICE
<i>Vlada je donijela odluke o zaprječivanju 65 cestovnih komunikacija na državnoj granici s BiH i Srbijom. Dodatno je tehničkim preprekama i vratima na graničnim prijelazima zapriječeno još sedam lokacija, a u tijeku je i izrada šumskih prosjeka na Plješivici i drugim lokacijama na</i>	TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / NADZOR DRŽAVNE GRANICE	POSTAVLJANJE FIZIČKIH BARIJERA NA CESTOVNIM KOMUNIKACIJAMA NA GRANICAMA PREMA TREĆIM ZEMLJAMA I SJEČA ŠUME S CILJEM LAKŠEG NADZORA ZELENE GRANICE

<i>graničnoj crti radi poboljšanja vidljivosti državne granice. (Večernji list, 12.7.2019., str. 1)</i>		
<i>Ulažu, kažu, značajne napore u jačanje suradnje sa svim državama duž tzv. istočno-sredozemnog, odnosno zapadno-balkanskog migracijskog pravca radi prevencije nezakonitih migracija prije nego što dopiju na hrvatsku granicu. (Večernji list, 12.7.2019., str. 1)</i>	SURADNJA S TREĆIM ZEMLJAMA / SURADNJA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU	HRVATSKA SURADUJE SA ZEMLJAMA EU I ZEMLJAMA NA BALKANSKOM PRAVCU MIGRACIJE S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA PRIJE DOLASKA IREGULARNIH MIGRANATA NA HRVATSKU GRANICU
<i>Prije svega zbog višegodišnje migrantske krize i potreba pojačanog nadzora državnih granica, Ministarstvo unutarnjih poslova planira privremeno zaposliti gotovo 2000 umirovljenih policajaca, koji su i dalje u vrhunskoj psihotjelesnoj formi, navodi se u Uredbi koju je Vlada premijera Andreja Plenkovića dala u javnu raspravu. (Jutarnji list, 6.9.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	HRVATSKA ANGAŽIRA DVIJE TISUĆE UMIROVLJENIH POLICAJACA PRVENSTVENO ZBOG SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA
<i>Za sigurnosni sustav od iznimnog je značaja na raspolaganju ima osposobljene i spremne pričuvne snage, a rizici koji u današnje vrijeme utječu na sigurnosnu situaciju kao što su migrantski pritisak, terorizam, prirodne katastrofe, velike nesreće, zahtijevaju brzu reakciju redovnih snaga sigurnosti kojima, po potrebi, moraju biti spremne pružiti pomoć i osposobljene pričuvne snage. (Jutarnji list, 6.9.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	ANGAŽMAN PRIČUVNIH DJELATNIKA MUP-A SMATRA SE OD IZNIMNOG ZNAČAJA ZA SIGURNOSNU SITUACIJU U KONTEKSTU PRIJETNJI KAO ŠTO SU IREGULARNE MIGRACIJE, TERORIZAM, PRIRODNE KATASTROFE I VELIKE NESREĆE
<i>Može se pretpostaviti da će slično biti i na granici s BiH, posebno na područjima Ličke i Karlovačke županije, u kojima je angažiran veći broj policajaca iz drugih</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	PRIČUVNI DJELATNICI MUP-A BIT ĆE ANGAŽIRANI NA NAJOSJETLJIVIJIM DIJELOVIMA GRANICE,

<i>dijelova Hrvatske, na sprečavanju nelegalnih ulazaka migranata. (Jutarnji list, 6.9.2019., str. 1)</i>		ODNOSNO NA PODRUČJU LIČKO-SENJSKE I KARLOVAČKE ŽUPANIJE GDJE SE BILJEŽI NAJVEĆI BROJ IREGULARNIH GRANIČNIH PRELAZAKA
<i>Barem stotinjak preporuka bilo je napisano i Hrvatska ih je ispunjavala jednu po jednu, a preporuke su, kako doznajemo, sezale od broja posebno dresiranih policijskih pasa u svakoj smjeni u svakoj policijskoj postaji koja ima zadaću nadzora granica do zatvaranja cesta na granici s Bosnom i Hercegovinom koje nisu definirane kao granični prijelazi. (Večernji list, 24.9.2019., str. 4)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	HRVATSKA JE USVOJILA SVE TEHNIČKE I OPERATIVNE PREPORUKE KOJE JE EUROPSKA KOMISIJA NALOŽILA U POGLEDU UVJETA ZA PRISTUP SCHENGENSKOM PROSTORU
<i>Tražilo se postavljanje fizičkih barijera na takve ceste, ali i razvijanje pouzdanog tehničkog rješenja s nadzornim kamerama, sve u cilju ranog obavješćivanja o potencijalnim nelegalnim prelascima granice. (Večernji list, 24.9.2019., str. 4)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	PREPORUKE EUROPSKE KOMISIJE KOJE JE HRVATSKA MORALA USVOJITI U KONTEKSTU PRISTUPA SCHENGENU UKLJUČUJU I POSTAVLJANJE FIZIČKIH BARIJERA NA CESTOVNIM KOMUNIKACIJAMA I POSTAVLJANJE NAJSUVREMENIJIH KAMERA ZA NADZOR GRANICE
<i>Policija će braniti našu granicu od migranata s 5 bespilotnih letjelica. (Jutarnji list, 17.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	KORIŠTENJE BESPILOTNIH LETJELICA U SVRHU ZAŠTITE DRŽAVNE GRANICE
<i>Osim letjelica, MUP kupuje taktičke borbene odore s vrećama za spavanje, prijenosne dnevno-noćne kamere i tisuću i pol madraca. (Jutarnji list, 17.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	NABAVKA DODATNE OPREME KOJU ĆE KORISTITI POLICIJSKI SLUŽBENICI U NADZORU DRŽAVNE GRANICE

<i>U tijeku je opremanje granične policije, ali i prihvatnih centara u vrijednosti većoj od 23 milijuna kuna od čega je najveći dio sredstava osiguran iz fondova EU. (Jutarnji list, 17.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / MEHANIZAM SOLIDARNOSTI	OPREMANJE GRANIČNE POLICIJE POMOĆU SREDSTAVA IZ FONDOVA EU S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA
<i>Tako će MUP od tvrtke Alfatec kupiti tri bespilotne letjelice srednjeg dometa u vrijednosti od 3,5 milijuna kuna, a od tvrtki KING ICT i Ericsson Nikola Tesla dvije bespilotne letjelice velikog dometa u vrijednosti 17,3 milijuna kuna. (Jutarnji list, 17.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	NABAVKA BESPILOTNIH LETJELICA SREDNJEG I VELIKOG DOMETA U SVRHU NADZORA DRŽAVNE GRANICE
<i>Također je ugovorena nabava 450 prijenosnih dnevnonoćnih kamera za slanje snimki putem mobitela za 624 tisuće kuna. Nadalje, u vrijednosti gotovo dva i pol milijuna kuna nabavljaju se taktičke borbene odore s vrećom za spavanje stoje najvećim dijelom namijenjeno za graničnu policiju. (Jutarnji list, 17.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	NABAVA SUVREMENE TEHNOLOGIJE S CILJEM SUZBIJANJA IREGULARNIH MIGRACIJA
<i>Bitno je naglasiti da je ispunjavanje tehničkih uvjeta bio opsežan i zahtjevan posao koji smo odradili do zadnjeg slova i Komisija je to potvrdila. (Večernji list, 26.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	HRVATSKA JE ISPUNILA SVE TEHNIČKE UVJETE ZA NADZOR DRŽAVNE GRANICE, GRANICE EU I GRANICE SCHENGENA KOJE JE ZAHTIJEVALA EUROPSKA KOMISIJA
<i>Hrvatska je za pripreme imala na raspolaganju 120 milijuna eura iz Schengenskoga instrumenta te dodatnih 85 milijuna eura koje smo uglavnom uložili u opremanje vanjske granice s Bosnom i Hercegovinom, u jačanje kapaciteta policije i usklađivanje s pravnom stečevinom u području međunarodne zaštite. (Večernji list, 26.10.2019., str. 1)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / MEHANIZAM SOLIDARNOSTI	KORIŠTENJE MEHANIZMA SOLIDARNOSTI I EU INSTRUMENTATA FINANCIRANJA PRI NABAVI TEHNIČKE OPREME ZA NADZOR DRŽAVNE GRANICE, GRANICE EU I GRANICE SCHENGENA
<i>U prvih 10 mjeseci ove godine policija bilježi 17.100 postupanja nad ilegalnim migrantima, a među</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I	U PRVIH 10 MJESECI 2019. GRANIČNA POLICIJA POSTUPALA JE PREKO 17

<i>njima je dio migranata koji su više puta pokušavali prijeći granicu. (Večernji list, 30.11.2019., str. 13)</i>	OPERATIVNE MJERE	TISUĆA PUTA NAD IREGULARNIM MIGRANTIMA TIJEKOM POKUŠAJA IREGULARNOG PRELASKA GRANICE
<i>Imamo 1627 tražitelja azila i izražavatelja namjera traženja azila ove godine. Problem je što onda opet pokušavaju ilegalno prijeći granice i zato i imamo tako veliki broj postupanja policije. (Večernji list, 30.11.2019., str. 13)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE	POLICIJSKI SLUŽBENICI POSTUPAJU I PREMA TRAŽITELJIMA AZILA JER BJEŽE IZ CENTARA I POKUŠAVAJU IREGULARNIM NAČINIMA NAPUSTITI HRVATSKU
<i>Saborski Odbor za obranu jučer je jednoglasno prihvatio da Hrvatska kupi dva helikoptera Black Hawk s pripadajućom opremom, rezervnim dijelovima i obukom u vrijednosti 88 milijuna dolara te prihvati donaciju. (Jutarnji list, 3.12.2019., str. 7)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	NABAVA DVA VIŠENAMJENSKA BORBENA HELIKOPTERA KOJI ĆE, IZMEĐU OSTALOG, SLUŽITI I ZA ZAŠTITU DRŽAVNE GRANICE
<i>Helikopteri će imati brojne zadaće: nadzor državne granice, mogu se koristiti i kao ispomoć civilnim institucijama za gašenje velikih šumskih požara, traganje i spašavanje, hitni medicinski prijevoz i strateški prijevoz. (Jutarnji list, 3.12.2019., str. 7)</i>	NADZOR DRŽAVNE GRANICE / TEHNIČKE I OPERATIVNE MJERE / UPOTREBA NAJSUVREMENIJE TEHNOLOGIJE	VIŠENAMJENSKI BORBENI HELIKOPTERI SLUŽIT ĆE, IZMEĐU OSTALOG, I U SVRHU NADZORA DRŽAVNE GRANICE

6. FORMALNA GEOPOLITIKA - ANALIZA NORMATIVNOG OKVIRA

Analiza procesa sekuritizacije na razini praktične i popularne geopolitike upotpunjena je analizom pravnih akata u Hrvatskoj koji se odnose na regulaciju graničnog protoka osoba i sigurnosne aspekte upravljanja migracijama, a koji se promatraju kao dio formalnog geopolitičkog diskursa. Analiziraju se promjene u izdanjima pravnih akata koji su stupili na snagu od 2015. do kraja 2019. godine. Prvo se analizira Zakon o strancima, a potom Zakon o privremenoj i međunarodnoj zaštiti, Zakon o obrani, Zakon o nadzoru državne granice i Strategija nacionalne sigurnosti RH.

6.1. ZAKON O STRANCIMA

Zakonom o strancima (2011: čl. 1) propisani su „uvjeti ulaska, kretanja i boravka te rada stranaca u Republici Hrvatskoj.“ Zakon o strancima (NN 130/2011) donesen je 4. studenog 2011. godine, a nakon toga je do kraja 2019. godine izmijenjen tri puta. U lipnju 2013. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 74/2013), a verzije zakona koji se analiziraju su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 69/2017), donesen 30. lipnja 2017. godine i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 46/2018), donesen 15. svibnja 2018. godine. Milković (2020: 1108) ističe kako je Zakon o strancima jedan od glavnih pravnih akata kojima se reguliraju iregularne migracije u Hrvatskoj.

Površnim uvidom u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. godine očigledno je kako se radi velikom broju izmjena i dopuna u odnosu na isti Zakon koji je izmijenjen i dopunjen 2013. godine. Primjerice, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2013. ispisan je na ukupno 14 stranica A4 formata, dok je Zakon iz 2017. godine ispisan na 47 stranica A4 formata. Također, pregledom Zakona iz 2011. godine državljani trećih zemalja spominju se 60 puta, u Zakonu iz 2013. godine spominju se 11 puta, a u Zakonu iz 2017. godine čak 349 puta.⁴¹ Prema tome, u Zakonu iz 2017. državljanima trećih zemalja pridodaje se značajno veća pozornost za razliku od ranijih verzija Zakona, čime se, između ostalih, implicira i na državljane ishodišnih zemalja iz kojih dolaze iregularni migranti koji se kreću prema EU.

---

⁴¹ Državljanin treće zemlje je osoba koja nema državljanstvo države članice EGP-a (Europski gospodarski prostor) ili Švicarske konfederacije (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, 2017: čl. 2)

Na samom početku Zakona iz 2017. godine, odnosno u članku 1., napravljene su izmjene i dopune koje se uglavnom temelje na usklađivanju s pravnom stečevinom EU u kontekstu uvjeta ulaska, kretanja, boravka i rada stranaca na području EU. Primjerice, u stavku 5. dodan je podstavak 6. koji glasi: „Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o Zakoniku Unije o pravilima kojima se uređuje kretanje osoba preko granica (Zakonik o Schengenskim granicama) (SL L 77, 23. 3. 2016.)“⁴². Dio navedene Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća posvećen je zaštiti državne granice i zabrani ulazaka „nezakonitih migranata“⁴² iz trećih zemalja, posebice u člancima 13. i 14. te dijelu A Priloga V. U članku 13. Uredbe navodi se kako osoba koja je „nezakonito prešla granicu i koja nema pravo boravka na državnom području dotične države članice mora se uhititi i podvrgnuti procedurama u skladu s Direktivom 2008/115/EZ, a zaštitu granice vrše stacionarne ili pokretne jedinice koje svoje dužnosti obavljaju ophodnjom ili smještajem na mjestima koja jesu ili koja se smatraju osjetljivima, a svrha takvog postupanja je uhititi pojedince koji nezakonito prelaze granicu. Navodi se kako se zaštita može provoditi i tehničkim sredstvima, uključujući i elektronička sredstva.“ Osim na osjetljive dijelove granice, u članku 13. Uredbe koja je uvrštena u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. godine, značajna je pažnja usmjerena na dijelove granice koji su izvan regularnih graničnih prijelaza, a koji su zbog svoga geografskog položaja posebno pogodni za iregularne prelaskе, pri čemu je u suzbijanju iregularnih prelazaka naglašena uloga tehničkih, odnosno elektroničkih sredstava u kontekstu sekuritizacije kroz praksu. Hameršak i Pleše (2021: 204, 205, 216) navode kako se „skrivenе migracijske rute“ u Hrvatskoj uglavnom nalaze u šumovitim predjelima Gorskog Kotara i Like, a za primjer navode planinu Lička Plješivica na kojoj je s namjerom posječen dio šume radi bolje kontrole pograničnog dijela. Također, važnu ulogu u nadzoru tog dijela granice s BiH imaju i termovizijski sustavi koji su od velike pomoći policiji tijekom večeri ili slabije vidljivosti. Osim toga, u prilogu VI. Uredbe naznačena je važnost strože kontrole na različitim vrstama granica i prijevoznim sredstvima koja se koriste pri prelasku graničnih prijelaza, uključujući kontrole u sklopu cestovnog, željezničkog, zračnog i morskog prometa. Osim zaštite državnih granica, u prilogu VI. navode se precizne procedure u slučaju kad službenik graničnog nadzora sumnja u nezakonit ulazak ili nezakonito useljavanje, a ne može djelovati u skladu s nacionalnim propisima. Tada je službenik dužan obavijestiti države članice prema čijem se području kreće prijevozno sredstvo u kojem se nalazi državljanin treće zemlje, pri čemu je

---

⁴² U Uredbi se isključivo koristi pridjev „nezakoniti“ ispred imenica imigranti, migranti, itd.

naglašena važnost suradnje i razmjene informacija među državama članicama EU s ciljem suzbijanja iregularnih migracija.

U članku 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. dodano je ukupno 25 zasebno objašnjenih pojmova, koji su većinom korišteni i u prethodnim verzijama Zakona, no 2017. godine su dodatno elaborirani, a odnose se uglavnom na državljane trećih zemalja i njihov ulazak, boravak, kretanje ili rad u Hrvatskoj. Primjerice, definirani su pojmovi kao što su „državljanin treće zemlje“ ili „treća zemlja“ koji se odnose na sve državljane, osobe bez državljanstva ili države koje nisu države članice EGP-a (Europski gospodarski prostor) niti Švicarska Konfederacija, što nije slučaj u ranijim verzijama Zakona, a definiran je i pojam „povratak“ koji osim dragovoljnog odlaska, označava i prisilno udaljenje (u izvorišnu zemlju) državljanina treće zemlje koji nezakonito boravi u Hrvatskoj.⁴³ U istom članku redefiniran je i pojam „stranac“ koji glasi: „Stranac je osoba koja nije hrvatski državljanin, a ima državljanstvo države članice EGP-a, Švicarske Konfederacije, državljanstvo treće zemlje ili je osoba bez državljanstva.“ Naime, u Zakonu o strancima iz 2011. godine pojam „stranac“ definiran je kao osoba koja nema hrvatsko državljanstvo, međutim u Zakonu o izmjenama dopunama Zakona o strancima iz 2017. ta je definicija proširena i njome su obuhvaćeni i državljani trećih zemalja i osobe bez državljanstva pri čemu se implicira na iregularne migrante koji pokušavaju ući u Hrvatsku, a dolaze iz zemalja sjeverne Afrike, Bliskog istoka i Azije ili nemaju državljanstvo.

U članku 4. stavak 2. je izmijenjen i u njemu se navodi kako se „državljanin treće zemlje kojemu je bilateralnim međunarodnim ugovorom ograničeno kretanje na određenom području u određenom vremenu, smije kretati samo na tom području i u vremenu koje je određeno.“ Osim što je razvidno kako je pravni okvir usklađen s pravnom stečevinom EU i pravnim okvirima država članica, u ovoj se izmjeni zakona može zaključiti kako se radi o zakonski reguliranom uspostavljanju veće kontrole nad državljanima trećih zemalja u vremenskom i prostornom smislu koji se nalaze na teritoriju Hrvatske, bilo da se radi o prihvatnim centrima, tranzitnim centrima, prihvatilištima za tražitelje azila, međunarodne zaštite, supsidijarne zaštite ili privremene zaštite.

Nadalje, u članku 12. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o strancima iz 2017. uvrštena je izmjena koja glasi: „U članku 43. (Zabrana pomaganja strancu, op.a.) stavku 1. iza riječi:

---

⁴³ Povratak državljanina iz trećih zemalja u Zakonu iz 2011. godine spominje se 20 puta, dok se u Zakonu iz 2017. spominje 69 puta.

»Zabranjeno je pomaganje« dodaju se riječi: »i pokušaj pomaganja«, odnosno izravno se implicira da je bilo kakvo pomaganje pri iregularnim migracijama dodatno regulirano i Zakonom o strancima. Naime, osim Zakona o strancima, krijumčarenje ljudi i trgovina ljudima regulirani su i Kaznenim zakonom i to prema „članku 326. KZ/15 Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma, za kazneno djelo prema članku 177. KZ/97 Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice te za kazneno djelo prema članku 106. KZ/13 Trgovanje ljudima i za kazneno djelo prema članku 175. KZ/97 Trgovanje ljudima i ropstvo u prijelazne dvije godine, 2012. i 2013. godine u odnosu na primjenu staroga i novog KZ-a“ (Božić, 2015: 846). Božić (2015: 869) navodi kako se krijumčarenje ljudi kao oblik kriminala u svijesti ljudi rijetko karakterizira kao teško kazneno djelo, ponekad se čak smatra i pružanjem pomoći onima koji su u nevolji, stoga je u članku 12. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o strancima iz 2017. jasno naznačeno da je, uz pomaganje, zakonski reguliran pokušaj pomaganja u iregularnom graničnom prelasku, uz napomenu kako se pomaganjem i pokušajem pomaganja ne smatra pomaganje u „nezakonitom prelasku državne granice radi spašavanja života, sprječavanja ozljeđivanja, pružanja hitne medicinske pomoći i pružanja humanitarne pomoći sukladno posebnim propisima, pomaganje u nezakonitom boravku iz humanitarnih razloga i bez namjere sprječavanja ili odgađanja poduzimanja mjera za osiguranje povratka.“

Od članka 24. do članka 39. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o strancima iz 2017. godine posvećena je pozornost strožoj regulaciji rada stranaca iz trećih zemalja pri čemu je za razliku od prethodnih verzija Zakona precizirano koje uvjete za boravak i rad u Hrvatskoj moraju zadovoljiti sezonski radnici iz trećih zemalja, radnici iz trećih zemalja na dugoročnom boravku, pružatelji usluga, pogranični radnici, upućeni radnici, osobe premještene unutar društva itd. Za razliku od prethodnih verzija u tom je dijelu Zakona (NN 69/2017) detaljno objašnjena i procedura u slučaju odbijanja izdavanja radnih dozvola, kao i povratka radnika iz trećih zemalja u ishodišne zemlje u slučaju da ne zadovoljavaju uvjete boravka i rada u Hrvatskoj.

Nastavno na uvjete za boravak i rad u Hrvatskoj, u članku 40. Zakona iz 2017. godine naglašeno je da osobe koje ne zadovoljavaju uvjete boravka i rada u Hrvatskoj podliježu mjerama za osiguranje povratka što, između ostalog, uključuje i ograničenje slobode kretanja, zabranu ulaska i boravka i prisilno udaljenje. U kontekstu iregularnih graničnih prelazaka u stavku 3. članka 40. Zakona istaknuto je kako mjerama za osiguranje povratka ne podliježu „državljeni treće zemlje

koji su zatečeni na granici s trećom zemljom prilikom ili neposredno nakon nezakonitog ulaska, državljani treće zemlje kojima treba odbiti ulazak na graničnom prijelazu, državljani treće zemlje koje treba izručiti temeljem međunarodnog ugovora.“ Sukladno navedenom, jasno je naznačeno da iregularni migranti iz trećih zemalja koji se zateknu u iregularnom prelasku granice ili neposredno nakon prelaska granice, ne podliježu mjerama za osiguranje povratka, nego se s njima postupa sukladno stavku 6. članka 40. u kojem se navodi kako Ministar nadležan za unutarnje poslove donosi pravilnik o načinu postupanja prema državljanima treće zemlje iz stavka 3. podstavka 1. ovoga članka koji su zatečeni na granici prilikom iregularnog prelaska granice ili neposredno nakon prelaska granice. Sukladno zakonskom okviru u Hrvatskoj kojim se reguliraju iregularne migracije, osobe koje bez ičije pomoći nezakonito ulaze, kreću se ili izlaze iz Hrvatske ne mogu kazneno odgovarati, nego se navedene radnje smatraju prekršajem (Nikač i Božić, 2016: 210). Stoga se može zaključiti kako se opsežnim izmjenama Zakona o strancima nakon „migracijske krize“ nastojalo obuhvatiti što više okolnosti u kojima se mogu naći iregularni migranti, pogotovo za vrijeme ili neposredno nakon iregularnog prelaska, kako bi ih se sankcioniralo i prioritarno vratilo u ishodišne ili susjedne zemlje.

U članku 42. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o strancima iz 2017. dodana je izmjena naslova iznad članka 102. Zakona o strancima koji od 2017. glasi: „Nezakoniti boravak“. U tom je članku, između ostalog, navedeno da se nezakonitim boravkom smatra ako se državljani treće zemlje kreće izvan područja na kojem mu je ograničeno kretanje na temelju bilateralnog međunarodnog ugovora. S obzirom da se radi o nezakonitom boravku, prema tom istom članku, državljani treće zemlje dužan je bez odgađanja napustiti Hrvatsku. Prema navedenoj izmjeni izvodi se zaključak kako je ograničavanje kretanja državljanima trećih zemalja, osim Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015), dodatno regulirano i Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o strancima iz 2017. godine, čime se implicira da se osobe koje su primjerice smještene u prihvatnom centru za strance i njihovo je kretanje i boravak prostorno i vremenski ograničeno, ne smiju kretati izvan strogo određenog područja, jer u protivnom ulaze u proceduru povratka u ishodišnu zemlju. Navedena izmjena u Zakonu ima za cilj dodatno postrožiti i spriječiti iregularne migracije državljanima trećih zemalja prema EU, a koji se nalaze na teritoriju Hrvatske i čekaju rješenje o protjerivanju, povratku, produljivanju smještaja, rješenje kojim im prestaje zakoniti boravak ili drugu vrstu rješenja koje iregularne migrante sprječava pri odlasku u određene zemlje.

Zakon o strancima iz 2011. godine sadrži članak 124. iznad kojeg stoji naslov Pripremni smještaj u centar, a u njemu se navodi kako se strancu „može ograničiti sloboda kretanja smještajem u Prihvatni centar za strance radi osiguranja njegove nazočnosti u postupku donošenja rješenja o protjerivanju, ako stranac predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost ili je osuđen zbog kaznenog djela koje se progoni po službenoj dužnosti.“ Međutim, taj je članak izmijenjen u Zakonu o izmjenama i dopuna zakona o strancima iz 2017. i glasi: „Državljanina treće zemlje može se smjestiti u centar do šest mjeseci ako postoji rizik od izbjegavanja obveze napuštanja EGP-a odnosno Republike Hrvatske sukladno članku 102. stavku 2. i 3. ovoga Zakona ili ako državljanin treće zemlje onemogućava prisilno udaljenje.“ Razvidno je kako Zakon iz 2017. godine uz prostornu, uključuje i vremensku dimenziju kojom se predviđa rizik od izbjegavanja obaveze napuštanja EGP-a ili Hrvatske, pogotovo državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje se privremeno nalaze u Hrvatskoj, a kojima je ograničeno kretanje jer čekaju neku vrstu rješenja kojim se regulira njihov ostanak, povratak ili daljnji tranzit. S obzirom da je Hrvatska država tranzitnog karaktera, a iregularni migranti uglavnom nemaju namjeru zadržati se u njoj, ovom izmjenom Zakona predviđena je realna opasnost bijega iz centara i daljnjem kretanju prema odredišnim zemljama.

U članku 133. Zakona iz 2017. godine detaljno su opisane okolnosti koje ukazuju na rizik od izbjegavanja obveze napuštanja EGP-a ili Hrvatske uključujući odbijanje davanja osobnih ili drugih podataka, davanje lažnih podataka, krivotvorenje isprava, korištenje tuđih isprava, odbacivanje ili uništavanje isprave o identitetu, odbijanje davanja otisaka prstiju, ne napuštanje EGP-a i Hrvatske u roku predviđenim u rješenju i izjavu da osoba odbija izvršiti obvezu napuštanja EGP-a i Hrvatske. Europska migracijska mreža (eng. European migration network - EMN) 2016. godine provela je istraživanje o izazovima i praksama utvrđivanja identiteta državljanina trećih zemalja u migracijskim postupcima temeljene na nacionalnim izvješćima nacionalnih država, a u istraživanju se navodi kako primjerice u Norveškoj, koja je odredišna zemlja iregularnih migranata, 2016. godine čak 75 posto iregularnih migranata koji su čekali rješenje o pružanju međunarodne zaštite nije imalo dokumente, dok u Švedskoj čak 83 posto iregularnih migranata nije imalo dokumente (Europska migracijska mreža, 2017). Osim pojedinih medijskih napisa o iregularnim migrantima bez dokumenata, za Hrvatsku nije javno dostupan službeni podatak o broju iregularnih migranata koji ne posjeduju dokumente preko kojih bi se mogao utvrditi njihov identitet, no sudeći prema postotcima u odredišnim zemljama, može se zaključiti da je njihov

postotak i u Hrvatskoj visok i stoga je dodatno zakonski reguliran pogotovo u kontekstu uzimanja biometrijskih podataka kao što su otisci papilarnih linija prstiju, dlanova i stopala, fotografije, prikazi lica i karakteristike šarenice oka s ciljem dokumentiranja i utvrđivanja njihovog identiteta.

Još jedna izmjena u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. može se promatrati u kontekstu postroživanja zakonskog okvira s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. U članku 116. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. navodi se izmjena koja glasi: „U članku 225. stavku 3. iza riječi: »pomaže« dodaju se riječi: »ili pokuša pomoći«.“ Naime, članak 225. stavak 3. Zakona o strancima iz 2011. glasi kako će se kaznom zatvora do 60 dana i novčanom kaznom u iznosu od 23 tisuće kuna kazniti fizička osoba za svakog potpomognutog stranca kojem pomaže, ili sukladno izmjeni, pokuša pomoći u nezakonitom prelasku, tranzitu i boravku u Hrvatskoj. Iregularni migranti iz trećih zemalja koji se preko Hrvatske kao tranzitne zemlje pokušavaju domoći odredišnih zemalja, najčešće se služe krijumčarskim lancima i kopnenim krijumčarskim rutama. Stoga je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. posebno naglašeno kako je i sam pokušaj pomaganja u nezakonitom prelasku granicom kršenje zakona, što je dodatno regulirano Kaznenim zakonom u kojem pomaganje u nezakonitom ulaženju, kretanju i boravku predstavlja počinjenje niza kaznenih dijela.

U nastavku Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. utvrđena je izmjena u pogledu povećanja novčanih kazni za iregularne migrante, pravne i fizičke osobe u Hrvatskoj koje su uključene u ulazak, tranzit, boravak ili rad državljana iz trećih zemalja, međutim povećanje novčanih kazni je neznatno i ne može se okarakterizirati kao mjera koja bi bitnije utjecala na uspješnije suzbijanje iregularnih migracija.

Zakon o izmjenama i dopuna Zakona o strancima koji je donesen 2018. godine, ima manji broj izmjena u odnosu na Zakon iz 2017. godine, no njegov se sadržaj uglavnom temelji na usklađivanju s pravnom stečevinom EU u kontekstu pooštavanja zakona kojima se reguliraju iregularne migracije. Ovim su Zakonom u pravni poredak Hrvatske prenesene 24 direktive Europske unije, od kojih su četiri izravno povezane s izmjenama koje imaju za cilj uspješnije suzbijanje iregularnih migracija na području Hrvatske i EU.

U tom smislu, prva je Direktiva Vijeća 2001/51/EZ od 28. lipnja 2001. kojom se dopunjuju odredbe članka 26. Konvencije o primjeni Sporazuma iz Schengena od 14. lipnja 1985. (SL L 187,

10. 7. 2001.), a predstavlja jednu od općih odredaba čiji je cilj reguliranje migracijskih tokova i suzbijanje iregularnih migracija. Primorac (2020: 1142-1143) ističe kako je jedan od glavnih ciljeva Direktive 2001/51/EZ67 uskladiti iznose novčanih kazni za prijevoznike koji prevoze putnike bez potrebnih dokumenata. U Direktivi je istaknuto kako su sve države članice dužne „uvesti odredbe kojima se utvrđuju obveze prijevoznika koji prevoze strane državljane na državno područje država članica. Osim toga, radi osiguravanja veće učinkovitosti pri postizanju ovoga cilja, novčane kazne koje države članice trenutačno propisuju za slučajeve u kojima prijevoznici ne ispunjavaju svoje obveze kontrole trebale bi biti usklađene u što većoj mjeri, uzimajući u obzir razlike u pravnim sustavima i praksi između država članica“ (EUR-Lex, 2001). Prema Direktivi, obveza svih država članica je poduzeti potrebne mjere kako bi sankcije za prijevoznike bile primjenjive, učinkovite i proporcionalne u skladu s odredbama članka 26. stavka 2. Schengenske konvencije (Primorac, 2000: 1143). To podrazumijeva da najviši iznos primjenjive novčane kazne za svaku prevezenu osobu ne bude niži od pet tisuća eura, da najniži iznos tih kazni za svaku prevezenu osobu ne bude niži od tri tisuće eura i da najviši iznos novčane kazne, propisan kao paušalni iznos za svako kršenje, ne bude niži od 500 tisuća eura, bez obzira na broj prevezenih osoba (EUR-Lex, 2001).

Druga Direktiva koja je integrirana u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2018. je Direktiva Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenoga 2002. godine o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka. Direktiva je donesena u sklopu „mjera za borbu protiv omogućavanja nezakonite imigracije u vezi s neovlaštenim prelaskom granice u najstrožem smislu i u vezi s održavanjem mreža koje izrabljuju ljude“ (EUR-Lex, 2002). Božić (2015: 849) navodi kako Direktiva u članku 1. državama članicama nalaže sankcioniranje i kažnjavanje „svake osobe koja namjerno pomaže osobi koja nije državljanin države članice da uđe ili prijeđe preko državnog područja države članice te na taj način krši zakone te države o ulasku i tranzitu stranaca.“ Također, u članku 2. Direktive navodi se kako je svaka država članica dužna donijeti potrebne mjere kako bi osigurala da sankcije iz članka 1. budu primjenjive na svaku osobu koja je poticatelj, sudionik ili je pokušala pomoći u nezakonitom prelasku državnih granica (EUR-Lex, 2002).

Treća Direktiva Vijeća 2001/40/EZ od 28. svibnja 2001. godine o uzajamnom priznavanju odluka o protjerivanju državljanina trećih zemalja predstavlja nadogradnju schengenske pravne stečevine koju je i Hrvatska dužna usvojiti s obzirom da je u vrijeme donošenja Zakona o izmjenama i

dopunama Zakona o strancima iz 2018. bila službeni kandidat za ulazak u Schengenski prostor. Direktiva je donesena zbog potrebe osiguravanja veće učinkovitosti pri izvršavanju odluka o protjerivanju i bolje suradnje između država članica, što podrazumijeva i uzajamno priznavanje odluka o protjerivanju (EUR-Lex, 2001a). Preciznije, ova Direktiva ima za cilj priznavanje odluke o protjerivanju koju donese nadležno tijelo jedne države članice, protiv državljanina treće zemlje prisutnog na državnom području druge države članice (EUR-Lex, 2001a). Integriranje Direktive Vijeća 2001/40/EZ u nacionalni zakonodavni okvir može se promatrati kao usvajanje nadnacionalnih mjera koje su dodatno osiguranje od iregularnih migracija, pogotovo što je i u samoj Direktivi istaknuto kako proces protjerivanja državljanina trećih zemalja ne može biti dostatno postignut na razini država članica, odnosno nacionalnoj razini, nego mora biti postignut na razini cijele EU. Primjerice, ako se državljanin treće zemlje nađe u Hrvatskoj, a već je ranije dobio izgon u nekoj drugoj članici EU, Hrvatska sukladno Direktivi 2001/40/EZ može odmah izdati rješenje o protjerivanju sukladno Zakonu o strancima.

Četvrta Okvirna odluka Vijeća od 28. studenoga 2002. o jačanju kaznenopravnog okvira za sprječavanje pomaganja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka u svome sadržaju iregularne migracije izravno povezuje sa sigurnosti građana EU. Naime, u Odluci se navodi kako je jedan od glavnih ciljeva EU pružiti građanima visoki stupanj sigurnosti u području slobode, sigurnosti i pravde, pogotovo u poduzimanju mjera „za borbu protiv pomaganja ilegalne imigracije, kako u vezi s neovlaštenim prelaskom granice u najužem smislu, tako i u vezi s održavanjem mreža koje izrabljuju ljude“ (EUR-Lex, 2002a). Također, u Odluci se navodi kako se djelovanje u suzbijanju iregularnih migracija ne smije odnositi samo na fizičke, nego i na pravne osobe, a u članku 1. i članku 2. navedene su kazne i sankcije poput zapljene prijevoznih sredstava korištenih pri počinjenju kaznenoga djela, protjerivanja, privremene ili trajne zabrane obavljanja gospodarskih djelatnosti, stavljanje pod sudski nadzor itd. (EUR-Lex, 2002a).

Milković (2020: 1108) ističe kako je u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2018. uočljiva još jedna promjena u kontekstu pooštavanja zakona, a odnosi se na proširivanje popisa okolnosti koje mogu ukazivati na postojanje rizika od izbjegavanja povratka, uključujući sljedeće okolnosti: 1) državljanin treće zemlje nema ispravu o identitetu ili putnu ispravu, 2) državljanin treće zemlje nema osiguran smještaj, 3) državljanin treće zemlje nema prijavljen boravak, 4) državljanin treće zemlje izjavio da neće izvršavati ili da će onemogućavati izvršenje

mjera za osiguranje povratka, 5) državljanin treće zemlje ne posjeduje dovoljno financijskih sredstava itd.⁴⁴

6.2. ZAKON O MEĐUNARODNOJ I PRIVREMENOJ ZAŠTITI

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015) na snagu je stupio 17. lipnja 2015. godine, a zamijenio je Zakon o azilu koji je od 1. srpnja 2015. godine prestao važiti. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti je krovni zakon za integraciju migranata (Blagojević, 2020: 720). Ovim se Zakonom propisuju načela, uvjeti i postupak odobrenja međunarodne zaštite i privremene zaštite, status, prava i obveze za tri kategorije osoba, odnosno: 1) tražitelje međunarodne zaštite 2) azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom te 3) strance pod privremenom zaštitom (Blagojević, 2020: 720).

U članku 2. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015) navedene su direktive EU koje su ovim Zakonom prenesene u pravni poredak Hrvatske. Jedna od prenesenih direktiva je i Uredba (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine kojom se uspostavlja sustav poznat pod nazivom „EURODAC“. Sustav „EURODAC“ sastoji se od središnjeg sustava kojim se upravlja računalnom središnjom bazom podataka o otiscima prstiju, kao i elektroničkim sredstvima prijenosa između država članica i središnjeg sustava (EUR-Lex, 2013). Otisci prstiju čine važan element utvrđivanja točnog identiteta osoba koje podnose zahtjev za međunarodnu zaštitu ili osoba zadržanih pri iregularnom prelasku vanjskih granica EU. Sustav omogućuje svakoj državi članici da provjeri je li državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja nezakonito boravi podnijela zahtjev za međunarodnu zaštitu u drugoj državi članici, a u Uredbi se navodi da je sustav „EURODAC“ od ključne važnosti za borbu protiv terorističkih kaznenih dijela i drugih teških kaznenih dijela jer tijela kaznenog progona u državama članicama moraju imati najpotpunije i najaktualnije podatke kako bi uspješno obavljala zadaću zaštite granica EU (EUR-Lex, 2013).

U stavku 2. članka 6. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti iz 2015. navedeno je da se državljanina treće zemlje koji zadovoljava uvjete međunarodne zaštite ili mu je ona odobrena,

---

⁴⁴ Popis okolnosti u članku 27. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (NN 46/2018) je širi, a u radu su navedene samo one okolnosti koje najčešće mogu nastati za vrijeme ili nedugo nakon iregularnog prelaska granice.

svejedno može prisilno udaljiti ako takva osoba predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost ili je pravomoćno osuđena za teško kazneno djelo radi kojeg predstavlja opasnost za javni poredak. Naime, za vrijeme „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine otvaranjem koridora za nekontrolirani priljev iregularnih migranata urušio se pravni i sigurnosti poredak EU i pojedinih država članica, a posljedica takvog propusta je neutvrđivanje identiteta stotina tisuća iregularnih migranata koji pri ulazu nisu registrirani (Tadić i dr., 2016: 15). Stoga su u sigurnosnom kontekstu u Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti iz 2015. predviđene okolnosti u kojima se može dogoditi da je država članica odobrila međunarodnu zaštitu državljaninu treće zemlje, no ona ovim Zakonom nakon naknadne provjere ili zaprimljenih informacija svejedno može poništiti odluku i prisilno udaljiti osobu za koju se utvrdi da predstavlja opasnosti navedene u stavku 2. članka 6. ovoga Zakona. Nastavno na članak 6., i u članku 7. Zakona navodi se kako postupak odobrenja međunarodne zaštite ne sprječava izvršenje izručenja tražitelja trećoj zemlji za kojim je raspisana međunarodna potraga.

Članak 40. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti iz 2015. odnosi se na ubrzani postupak donošenja odluka kojima se regulira status tražitelja međunarodne ili privremene zaštite. U tom se članku navodi niz okolnosti sukladno kojima će se po ubrzanom postupku donijeti odluka o statusu državljanina treće zemlje, a navodi se deset okolnosti koje u negativnom kontekstu utječu na status tražitelja međunarodne zaštite, azila, supsidijarne ili privremene zaštite koji čeka odluku za rješavanje svoga statusa. Pri tome su, između ostalih, navedene i sljedeće okolnosti: 1) tražitelj je iznio samo one podatke koji nisu važni za procjenu osnovanosti zahtjeva; 2) tražitelj je svjesno doveo u zabludu Ministarstvo unutarnjih poslova iznoseći lažne podatke ili predočivši nevjerodostojne dokumente; 3) tražitelj je vjerojatno sa zlom namjerom postupao ili uništio isprave za utvrđivanje identiteta i/ili državljanstva, u svrhu pružanja lažnih podataka o identitetu i/ili državljanstvu; 4) tražitelj je izrazio namjeru s očitom namjerom da odgodi ili spriječi izvršenje odluke koja bi imala kao posljedicu njegovo prisilno udaljenje iz Hrvatske; 5) tražitelj je odbio dati otiske prstiju sukladno članku 33. stavku 5. ovoga Zakona itd. Iregularni migranti koji su zatečeni za vrijeme ili neposredno nakon iregularnog prelaska granice često zatraže međunarodnu zaštitu, azil, supsidijarnu ili privremenu zaštitu, međutim svjesni su kako rješenje može negativno utjecati na njihov status u Hrvatskoj ili a priori nemaju namjeru ostati u Hrvatskoj.⁴⁵ Zbog toga

---

⁴⁵ Primjerice, u Strategiji integriranog upravljanja granicom RH (NN 91/2019) iz 2019. godine navodi se kako 70 posto osoba koje zatraže međunarodnu zaštitu nezakonito napuste Hrvatsku prije okončanja postupka.

ubrzani postupak uslijed navedenih okolnosti predstavlja još jedan od načina u kojima se u Hrvatskoj kroz promjenu zakona nastoji u većoj mjeri kontrolirati, ali i suzbiti iregularne migracije.

U Zakonu o azilu i njegovim izmjenama i dopunama do 2015. godine sigurna treća zemlja kratko je definirana kao zemlja u kojoj je stranac boravio prije dolaska u Hrvatsku, pod uvjetom da je u njoj siguran od proganjanja i od trpljenja ozbiljne nepravde. U Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015) je u kontekstu česte zlouporabe prava na azil, međunarodnu, privremenu ili supsidijarnu zaštitu, preciznom definiranju sigurne treće zemlje posvećena mnogostruko veća pozornost za razliku od ranijih verzija Zakona. Naime, u članku 44. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015) navodi se kako se za svaku osobu zasebno utvrđuje zahtjev za ispunjenje uvjeta za primjenu instituta sigurne zemlje podrijetla. Zemlja navedena na listi sigurnih zemalja podrijetla može se smatrati sigurnom zemljom podrijetla samo ako je tražitelj državljanin te zemlje ili je u toj zemlji imao prethodno boravište kao osoba bez državljanstva i nije vjerodostojno obrazložio zašto se ta zemlja podrijetla za njega ne može smatrati sigurnom zemljom podrijetla. Naime, na temelju članka 93. stavka 2. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015), ministar unutarnjih poslova, uz prethodnu suglasnost ministra vanjskih i europskih poslova, 13. svibnja 2016. godine donio je Odluku o listi sigurnih zemalja podrijetla u postupku odobrenja međunarodne zaštite, a kao sigurne zemlje podrijetla navedene su Alžir, BiH, Crna Gora, Maroko, Albanija, Kosovo, Makedonija⁴⁶, Srbija, Turska i Tunis, odnosno države iz kojih iregularni migranti najčešće dolaze. Prema tome, u Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti iz 2015. godine u odnosu na ranije verzije Zakona o azilu jasno je definirano koje se sve zemlje smatraju sigurnim trećim zemljama i to s ciljem sprječavanja zlouporabe prava na azil, međunarodnu, supsidijarnu ili privremenu zaštitu.

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti nakon 2015. godine izmijenjen je i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 127/2017) koji je na snagu stupio 13. prosinca 2017. U toj verziji Zakona nisu zabilježene izmjene i dopune koje se mogu povezati s postroživanjem zakonskog okvira u pogledu iregularnih migracija.

---

⁴⁶ Današnja Sjeverna Makedonija.

6.3. ZAKON O OBRANI

U Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (NN 75/2015) koji je na snagu stupio 23. lipnja 2015. godine nisu utvrđene promjene u kontekstu utjecaja ovoga Zakona na regulaciju iregularnih migracija u Hrvatskoj. Međutim, 23. ožujka 2016. godine prema hitnoj proceduri donesen je Zakon o dopuni Zakona o obrani (NN 27/2016) i dopunjen je člankom 62.a koji sadrži jednu od najvećih zakonskih promjena u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj. Na članak 62. Zakona o obrani (NN 73/2013) koji glasi: Oružane snage mogu se koristiti kao pomoć u nadzoru i zaštiti prava i interesa Republike Hrvatske na moru, dodan je i članak 62.a koji glasi: Oružane snage mogu pružati potporu policiji u zaštiti državne granice u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadzor državne granice. Naime, navedena dopuna zakona predstavlja presedan u pogledu zaštite granica Hrvatske i vanjskih granica EU, jer je do tog trenutka, vezano uz eventualne krize uzrokovane masovnim migracijama, vojska prema zakonu mogla sudjelovati samo u operacijama odgovora na krize i humanitarnim operacijama, međutim člankom 62.a navodi se kako se oružane snage mogu poslati na granicu ne samo iz humanitarnih razloga, nego i zbog zaštite granice u pogledu potpore policije u čijoj je nadležnosti zaštita granice. Sadrić (2019: 493) je u svome istraživanju vezano uz navedenu promjenu Zakona o obrani kontaktirao Ministarstvo obrane RH (MORH) s ciljem da dobije točnu interpretaciju članka 62.a, odnosno da istraži može li vojska prema članku 62.a primjenjivati silu na granici, a ako ne može, koja je uloga vojske u zaštiti granica. Od MORH-a je dobio odgovor kako vojska ne smije primjenjivati silu na granici, odnosno zauzimati ulogu policije koja je zadužena za to. Također, u odgovoru MORH-a navodi se kako u slučaju potrebe slanja vojske na granicu vojska neće obavljati zadatke koji su vezani uz izravne kontakte s iregularnim migrantima, nego će davati podršku u transportu, zračnom nadzoru, opskrbljivanju vodom i hranom, spasilačkim misijama, infrastrukturnim radovima, morskim patrolama itd. (Sadrić, 2019: 493). Međutim, nevladine organizacije kao što su Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Centar za mirovne studije, Inicijativa Dobrodošli, Miramida centar i Regionalna adresa za nenasilno djelovanje burno su reagirale na ovu dopunu Zakona o obrani navodeći kako ovim zakonom dolazi do militarizacije društva, izbjeglice se predstavljaju kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti, a dopuna predstavlja ozbiljnu povredu Ustava RH prema kojem je uloga oružanih snaga zaštita suvereniteta i neovisnosti RH te se mogu koristiti kao pomoć i u protupožarnoj zaštiti, spašavanju te u nadzoru

i zaštiti prava Hrvatske na moru (Dnevnik hr, 2016). Prema tome, jasno je kako postoje prijepori u tumačenju članka 62.a, međutim, bez obzira na vrstu djelovanja vojske na granici, nedvojbeno je kako ova dopuna Zakona o obrani predstavlja jedan od važnijih koraka u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj. Iako je 2015. i 2016. godine kao tranzitna zemlja primijenila humanitarni pristup u rješavanju problema masovnog priljeva migranata, dopuna Zakona o obrani ukazuje kako je Hrvatska zbog svoga geografskog položaja, ali i činjenice da je rubna država EU i buduća članica Schengenskog prostora, poduzela važan korak u procesu sekuritizacije iregularnih migracija pokazujući pripremljenost u pogledu eventualnih novih masovnih migracija prema EU.

Zakon o obrani još je dopunjavan i mijenjan tri puta do kraja 2019. godine (NN 110/2017, NN 30/2018, NN 70/2019), međutim u izmjenama i dopunama nisu pronađene izmjene ili dopune koje bi se mogle povezati s iregularnim migracijama i ulogom Oružanih snaga RH u zaštiti državnih granica.

6.4. ZAKON O NADZORU DRŽAVNE GRANICE

Zakon o nadzoru državne granice (NN 83/2013) na snagu je stupio 28. lipnja 2013. godine, a nakon toga je dopunjen 2016. godine kada je prema hitnoj proceduri izašao Zakon o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016). U Zakonu o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016) u članku 5. iza stavka 2. dodani su novi stavci 3. i 4. koji glase: a) Iznimno, kada Ministarstvo ili predsjednik Vlade RH to ocijene potrebnim zbog sigurnosnih i/ili humanitarnih razloga, Oružane snage RH mogu pružiti potporu u zaštiti državne granice na način propisan zakonom kojim se uređuje obrana RH. b) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka pripadnici Oružanih snaga RH postupaju prema uputama policije. Zakon o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016) na snagu je stupio 23. ožujka 2016. godine, odnosno na isti dan kao i Zakon o dopuni Zakona o obrani (NN 27/2016).⁴⁷ Zakon o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016) vezan je uz Zakon o obrani (NN 27/2016). Člankom 62.a Zakona o obrani slanje vojske na granice izravno je povezano s nadležnostima MUP-a, odnosno policije, prema tome, ukazala se

---

⁴⁷ Znakovito je kako su oba zakona na snagu stupila samo pet dana nakon što je potpisana „Izjava EU - Turska“ kojom su zaustavljene masovne migracije prema EU, a EU se obvezala pružiti financijsku pomoć Turskoj u zbrinjavanju migranata.

potreba i za izmjenom Zakona o nadzoru državne granice. Za razliku od članka 62.a Zakona o obrani, u Zakonu o dopuni Zakona o nadzoru državne granice iz 2016. godine detaljnije je objašnjeno kako pripadnici Oružanih snaga RH postupaju po uputama policije, a u stavku 3. članka 5. nedvosmisleno je istaknuto kako Oružane snage RH mogu pružiti potporu policiji u zaštiti državne granice kako iz humanitarnih, tako i iz sigurnosnih razloga. Ova je izmjena, kao i izmjena Zakona o obrani u kontekstu članka 62.a donesena prema hitnom postupku bez savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (Obris, 2016). Iako zakonske promjene nisu donesene izvan standardne političke procedure, one su donesene prema hitnom postupku što predstavlja jedan od glavnih kriterija za uspješno provođenje procesa sekuritizacije prema Kopenhaškoj školi (Buzan i dr., 1998).

Ova izmjena, kao i izmjena Zakon o obrani, predstavlja presedan u pogledu zaštite granica Hrvatske u kontekstu iregularnih migracija jer je prvi put od osnutka Hrvatske u mirnodopsko vrijeme iz sigurnosnih razloga zakonski regulirano slanje Oružanih snaga RH s ciljem zaštite državne granice. Bez obzira na promjene vladajućih struktura u Hrvatskoj, ovaj zakon do danas nije izmijenjen. MUP je 2019. godine na svojim mrežnim stranicama objavio kratko izvješće u kojem se navodi kako u svrhu zaštite granice uz postojeće policijske kapacitete, ima na raspolaganju i Oružane snage RH, no za sada ne postoje sigurnosni ili humanitarni razlozi zbog kojih bi postojala potreba za angažmanom Oružanih snaga RH u zaštiti granice, međutim navodi se kako su masovne migracije globalni fenomen koji „iziskuje velik operativni i diplomatski napor kako bi se na međunarodnoj razini izbjeglo ponavljanje krize iz 2015. odnosno 2016. godine, time i izbjeglo moguće aktiviranje scenarija za slučaj pokretanja velikih migrantskih valova“ (MUP, 2019a).

6.5. STRATEGIJA NACIONALNE SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE

Strategija nacionalne sigurnosti definira se kao „ključni konceptualni dokument s područja sigurnosti koji se bavi razvojem, primjenom i koordiniranjem instrumenata nacionalne moći (diplomatske, ekonomske, vojne, obavještajne) za postizanje ciljeva koji pridonose nacionalnoj sigurnosti“ (Tatalović, 2011: 34). Na temelju članka 80. Ustava RH, Hrvatski sabor je na sjednici 19. ožujka 2002. godine donio Strategiju nacionalne sigurnosti RH (NN 32/2002) koja je bila na snazi do 2017. godine. Naime, mnogi dijelovi Strategije nacionalne sigurnosti iz 2002. godine nisu operacionalizirani, što dovodi do zaključka kako je dokument „percipiran kao ispunjavanje vanjskih zahtjeva da se donese, a ne kao izraz shvaćanja da se njime stvaraju osnove za razvoj vanjske i sigurnosne politike Republike Hrvatske“ (Tatalović, 2011: 35). Nakon Strategije iz 2002. bilo je nekoliko neuspjelih pokušaja da se donese nova strategija nacionalne sigurnosti koja bi odgovarala suvremenim sigurnosnim izazovima, međutim nacrti su odbačeni zbog mnoštva nedostataka (Jakešević, 2012). Nova Strategija nacionalne sigurnosti (NN 73/2017) donesena je tek 2017. godine.

Strategija nacionalne sigurnosti iz 2017. godine prilagođena je modernoj sigurnosnoj paradigmi s naglaskom na nekonvencionalne sigurnosne prijetnje koje su dominantne u odnosu na konvencionalne prijetnje. Pomak koji je napravljen u Strategiji nacionalne sigurnosti iz 2017. godine u odnosu na prvotnu verziju je očekivan i u skladu je sa suvremenim sigurnosnim izazovima.

Zorko (2023: 97-98) smatra kako je geopolitički položaj neke države važan čimbenik sigurnosnih izazova koji oblikuje nacionalnu sigurnost kroz izradu strategija. Stoga je po pitanju iregularnih migracija u Strategiji iz 2017. godine posvećena je mnogostruko veća pozornost za razliku od prvotne Strategije. Primjerice pojam migracija u Strategiji iz 2002. godine spominje se samo tri puta, dok se u Strategiji iz 2017. godine migracije spominju 17 puta. U uvodnom dijelu Strategije nacionalne sigurnosti iz 2017. navodi se kako strategija „uvodi novu paradigmu koja se temelji na modelu ljudske sigurnosti, odnosno sigurnosti pojedinca - svakoga građanina Republike Hrvatske.“ „Nezakonite migracije“ i „nezakoniti prelasci granice“ spominju se u tri od ukupno pet poglavlja Strategije nacionalne sigurnosti iz 2017. godine i to u poglavljima III. *Sigurnosno*

okruženje, IV. *Strateški ciljevi, instrumenti i mehanizmi njihova ostvarivanja* i poglavlju V. *Zaključak*.

Poglavlje III. *Sigurnosno okruženje* podijeljeno je na četiri potpoglavlja koja se odnose na sigurnost na globalnoj razini, sigurnost na razini Europe i susjedstva, sigurnost u jugoistočnom susjedstvu, a u četvrtom potpoglavlju obrađene su sigurnosne prijetnje, rizici i izazovi za Hrvatsku. U svakom od navedenih potpoglavlja migracije se spominju kao sigurnosna ugroza. Primjerice, na globalnoj razini masovne migracije promatrane su kao dio procesa globalizacije kojim, uz brojne dobrobiti, svijet postaje i složeniji i nesigurniji. Istaknuto je kako je sve veća nejednakost između razvijenih i nerazvijenih država jedan od glavnih uzroka masovnih migracija, pri čemu su istaknuti ekonomski i demografski disbalans kao i razlike u razinama demokratskih sloboda između razvijenih i nerazvijenih država, o čemu je bila riječ u jednom od prethodnih poglavlja rada. Na kraju potpoglavlja koji se odnosi na globalnu sigurnost, masovne migracije se spominju kao sigurnosna ugroza u kontekstu širenja opasnih bakterija i virusa, odnosno nastanka pandemija kojima dodatno pogoduju klimatske promjene, onečišćenje okoliša i intenziviranje svih oblika međunarodnog prometa. Na sigurnosnoj razini Europe i susjedstva navodi se kako EU okružuje pojas nestabilnosti koji se proteže od sjeverne Afrike, preko Bliskog istoka do Kavkaza i srednje Azije, odnosno iz dijelova svijeta iz kojih najčešće pristižu iregularni migranti prema EU. Stoga se u Strategiji iz 2017. godine migracije spominju kao jedan od najvećih sigurnosnih problema u EU koji će dugoročno biti prisutan uz ostale sigurnosne izazove kao što su terorizam, ekstremizam, organizirani kriminal, hibridno djelovanje i otvoreni regionalni oružani sukobi. U potpoglavlju vezanom uz sigurnost u jugoistočnom susjedstvu posebno se ističe važnost geografskog položaja Hrvatske, odnosno činjenice da je Hrvatska dio balkanske rute kojom se koriste organizirane kriminalne skupine za krijumčarenje oružja, ljudi, droga i ostalih opasnih sredstava koju predstavljaju ozbiljnu ugrozu. Na kraju, u potpoglavlju *Sigurnosne prijetnje, rizici i izazovi za Republiku Hrvatsku* poglavlja III. iregularne migracije se izravno povezuju s povećanom opasnosti od terorizma. Navodi se kako je vjerojatnost terorističkog napada u Hrvatskoj niska, međutim potencijalne posljedice su teške iz više razloga, a poseban sigurnosni izazov, prema Strategiji, predstavlja tranzit pripadnika terorističkih organizacija preko hrvatskog teritorija, za što se koriste i „nezakonite migracije“.

U poglavlju IV. *Strateški ciljevi, instrumenti i mehanizmi njihova ostvarivanja* zaštita granice od iregularnih migracija egzaktno se povezuje s postizanjem većeg stupnja sigurnosti, ne samo u Hrvatskoj nego u cijeloj EU, a iregularne migracije su istaknute kao ozbiljna sigurnosna prijetnja. U potpoglavlju *Dostizanje najvišeg stupnja sigurnosti i zaštita stanovništva te kritičnih infrastruktura* poglavlja IV. iregularne migracije spominju se kao jedna od najvećih sigurnosnih ugroza uz korupciju, terorizam i organizirani, gospodarski i kibernetički kriminal, a istaknuto je kako navedene ugroze imaju sve naglašenije međunarodne značajke i stoga odgovor na njih zahtijeva kvalitetniju međunarodnu suradnju. U nastavku se ističe važnost integriranog upravljanja državnom granicom, kao i vanjskom granicom EU, a spominju se i naponi pri ispunjavanju zahtjeva za pristupanje Schengenskom prostoru čime se implicira na zaštitu i granica Schengenskog prostora. Pri tome se spominje kako će Hrvatska ne samo sudjelovati u zakonodavnim i operativnim mjerama u kontekstu jačanja sposobnosti za odgovor na migracijske izazove i nadzor vanjske granice, nego i inicirati takve mjere. Također se navodi kako će Hrvatska uložiti značajne napore u suzbijanju „nezakonitih migracija“ i provoditi intenzivne mjere vraćanja državljana trećih zemalja koji nezakonito borave u Hrvatskoj, a ponovno je istaknuto kako će tim mjerama povećati ukupnu sigurnost Hrvatske i EU.

Neosporno je kako je problemu iregularnih migracija u Strategiji nacionalne sigurnosti iz 2017. godine posvećena značajna pozornost. U njoj su prepoznati rizici procesa globalizacije čije je bitno obilježje pojačan prekogranični protok ljudi, a oružani sukobi i sve veće nejednakosti između razvijenih i nerazvijenih država prepoznati su kao glavni čimbenici koji utječu na iregularne migracije prema EU. Iregularne migracije kao nevojna prijetnja u Strategiji su postavljene uz bok ostalim sigurnosnim ugrozama kao što su terorizam, organizirani kriminal i korupcija. Prema tome, promjene u Strategiji nacionalne sigurnosti iz 2017. u odnosu na Strategiju iz 2002. godine u skladu su s izmjenama i dopunama u ostalim pravnim aktima u kojima se iregularni migranti također promatraju kao sigurnosni problem i prema kojima su donesene različite mjere s ciljem suzbijanja iregularnih migracija i zaštite državne granice.

7. RASPRAVA

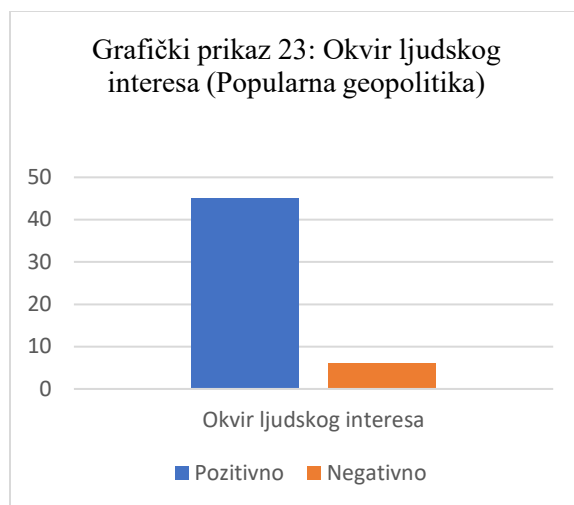
U ovom dijelu rada analiziraju se dobiveni rezultati istraživanja provedenog na razini popularne, praktične i formalne geopolitike. Na razini popularne geopolitike analiziraju se geopolitičke imaginacije, geopolitički kodovi i geopolitičke vizije o Hrvatskoj u kontekstu utvrđenih okvira ljudskog interesa, moralnosti, pripisivanja odgovornosti, ekonomskih posljedica i sigurnosti. Prema istom konceptu analiziraju se utvrđeni okviri u sklopu praktične geopolitike, pri čemu se dodatno analiziraju i provedene operativne i tehničke mjere svrhu sekuritizacije iregularnih migracija. Na kraju se razmatraju promjene u pravnim aktima koje su utvrđene normativnom analizom, a koje su dio institucionalnog indikatora sekuritizacije iregularnih migracija.

7.1. POPULARNA GEOPOLITIKA

Na razini popularne geopolitike rasprava je podijeljena prema utvrđenim interpretacijskim okvirima. Iako su rezultati istraživanja predstavljeni u prethodnom poglavlju, u raspravi su neki od statističkih podataka ponovno prezentirani radi lakšeg praćenja analize dobivenih rezultata.

7.1.2. Okvir ljudskog interesa

Ukupno je utvrđen 51 okvir ljudskog interesa, a od toga su iregularni migranti pozitivno prikazani u sklopu 45 okvira, dok su u šest okvira prikazani negativno (grafički prikaz 23). Okvir ljudskog interesa spada u okvire u kojima su iregularni migranti dominantno prikazani na pozitivan način i ne postoje značajne razlike po pitanju korištenja ovoga okvira između dva istraživačka razdoblja. Okviri ljudskog interesa čine 11,435 posto ukupnog broja utvrđenih okvira u sklopu istraživanja na razini popularne geopolitike, a time su nakon sigurnosnog okvira i okvira moralnosti treći po zastupljenosti u pogledu ukupnog broja utvrđenih okvira.

U okviru ljudskog interesa iregularni migranti mogu biti predstavljeni u pozitivnom ili negativnom kontekstu kao osoba ili kao grupa ljudi, a cilj korištenja takvog okvira je postizanje emocionalnog učinka kod čitatelja (Semetko i Valkenburg, 2000). Od samog početka kulminacije „migracijske krize“, do njezinog završetka u ožujku 2016. godine, zatim tijekom cijele 2019. godine, iregularni migranti uglavnom su prikazivani u sklopu pozitivnih okvira ljudskog interesa u kojima je u prvom planu teška situacija u kojoj se nalaze prilikom kretanja prema odredišnim zemljama. Popularna kultura, a pogotovo mediji, imaju vrlo važnu ulogu kod geopolitičkih diskursa jer se u sklopu nje kreiraju imaginacije o događajima i pobuđuju određeni osjećaji o „nama i drugima“ (Zorko i Sršen, 2020: 166). Tako u oba istraživačka razdoblja dominiraju osobne priče o djeci, trudnicama i majkama među iregularnim migrantima. Od ukupnog broja utvrđenih okvira ljudskog interesa (45), utvrđeno je čak 19 pozitivno usmjerenih okvira u kojima se prikazuju djeca. Primjerice prva tri okvira u Večernjem listu (primjerice okviri VL3, VL13 i VL14) korištena su u pozitivnom kontekstu s naglaskom na tešku situaciju u kojoj se nalaze djeca, novorođenčad i maloljetnici sirijskog podrijetla bez roditeljske pratnje. U sklopu navedenih okvira predstavljena je priča o dvoje djece iz Sirije, točnije o bebi staroj tri dana (VL3) koja je rođena u tijeku bijega iz ratom zahvaćene Sirije i jedanaestogodišnjem dječaku koji je tijekom masovnih migracija spletom okolnosti razdvojen od rodbine, pri čemu je naglašeno da mu je otac poginuo u ratu (VL14). Zatim u Jutarnjem listu u okvirima JL41, JL57, JL58 i JL59 utvrđene su osobne priče o rođenju sirijske djece u Hrvatskoj.

U drugom razdoblju također su utvrđeni okviri u kojima se spominju djeca, no postoji bitna razlika u načinu prezentiranja okvira. Naime, u drugom razdoblju, odnosno tijekom 2019. godine, djeca

su uglavnom prikazana u sklopu pozitivnih priča o hrvatskim policajcima koji u nadzoru državne granice pronalaze iregularne migrante u pogibeljnim situacijama i zatim ih spašavaju. Posebno su česti okviri u kojima je prezentirano stradavanje iregularnih migranata u prometnim nezgodama ili pucnjavi nakon okršaja hrvatskih policajaca s krijumčarima koji prevoze iregularne migrante (VL1a, VL2a, VL6a, VL8a, VL9a, VL25a, VL27a, VL49a, JL58, JL37a, JL39a). Osim djece, u sličnom kontekstu pojavljuju se i žene, starije osobe i iregularni migranti koji su ozlijeđeni ili su poginuli prilikom iregularnog graničnog prelaska (N6, N10, JL9a, JL57a).

U takvim je okvirima hrvatska policija predstavljena u pozitivnom tonu dok su u isto vrijeme (tijekom 2019. godine) na račun hrvatske policije stizale različite optužbe zbog nasilnog postupanja prema iregularnim migrantima i provođenja tzv. *pushbacka* na granici s BiH, što se može protumačiti kao operativna mjera koja je provedena s ciljem sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu.⁴⁸ Takve su optužbe stizale uglavnom od strane inozemnih i domaćih novinskih kuća koje su na području Karlovačke, Sisačko-moslavačke i Ličko-senjske županije provodile istraživanja vezana uz kršenje ljudskih prava iregularnih migranata (Tportal, 2019). Također, međunarodna organizacija Human Rights Watch zatražila je istragu od FRONTEx-a i hrvatskih vlasti zbog nezakonitog protjerivanja iregularnih migranata, uz javni apel da se prestane s takvim postupcima hrvatskih graničnih policajaca (Tportal, 2019a).

Pozitivni okviri ljudskog interesa u kojima su predstavljena djeca, žene, ranjeni i poginuli iregularni migranti, pogotovo izbjeglice iz Sirije, temelje se na geopolitičkim imaginacijama prema kojima je Hrvatska predstavljena kao zaštitnica izbjeglica kojima je ulaz u EU širom otvoren i kojima je zajamčen svaki oblik pomoći pri ulazu na teritorij Hrvatske kao tranzitne države. Pri tome se koristi geopolitički kod koji je ukorijenjen u nacionalni identitet Hrvatske kao države koja je bliskoj prošlosti bila suočena s nizom tragičnih događaja koje je uzrokovao Domovinski rat i koja je spremna pružiti pomoć iregularnim migrantima koji se nalaze u sličnoj situaciji, pogotovo državljanima ratom zahvaćene Sirije.

Države kreiraju geopolitičke kodove na temelju vlastitih mogućnosti i potreba koje usklađuju prema saveznicima i neprijateljima s ciljem postizanja vlastite koristi i sigurnosti (Flint i Nooral, 2023: 2-3). Prema tome, u sklopu pozitivnih okvira ljudskog interesa prisutni su i geopolitički kodovi prema kojima Hrvatska usklađuje vlastite interese s interesima ekonomski naj snažnijih

---

⁴⁸ Što je u skladu s rezultatima analize sekuritizacije kroz praksu koja je provedena na razini praktične geopolitike.

država članica EU koje su zagovarale dolazak iregularnih migranata zbog vlastitih ekonomskih potreba. Utvrđeno je ukupno šest negativnih okvira ljudskog interesa u kojima su prikazani državljani Turske, Alžira, Maroka i Tunisa i to u pogledu počinjenja kaznenih djela (JL17, JL45, JL1a), uz okvire (JL25, JL26) u kojima se spominje terorist iz Sirije koji je sudjelovao terorističkom napadu u Parizu 2015. godine, a koji je registriran je u Opatovcu 8. listopada 2015. godine (Večernji.hr, 2015). Iako primanje iregularnih migranata iz Sirije nosi određene sigurnosne rizike, u utvrđenim okvirima izražena je geopolitička imaginacija koja Hrvatsku u pogledu sigurnosnih politika smješta u blok članica EU koje su iregularne migrante iz Sirije bez većih problema propuštale pri tranzitu u određene zemlje, dok su državljani iz ostalih trećih zemalja, pogotovo ekonomski migranti, označeni kao nepoželjni i potencijalno opasni. U geopolitičkim kodovima u kojima se kriminaliziraju državljani trećih zemalja, odnosno ekonomski migranti, može se iščitati geopolitički interes Hrvatske. Naime, Hrvatska je u to vrijeme bila službeni kandidat za pristup Schengenskom prostoru zbog čega je morala poduzeti važne korake u pogledu nadzora državnih granica, kao i vanjskih granica EU, odnosno Schengena, dok je u isto vrijeme, također iz vlastitih interesa, morala slijediti politike najrazvijenijih država članica EU i propuštati iregularne migrante.

Bilo da se radi o humanitarnom ili sigurnosnom pristupu u rješavanju problema iregularnih migracija, Boukes i dr. (2015) smatra kako javnost koja je izložena okvirima ljudskog interesa u medijima sklonija podržati mjere vlade kako bi se određeni problem riješio, što je u skladu s pojavnosti okvira ljudskog interesa u oba istraživačka razdoblja. Stoga su tijekom 2015./2016. godine korišteni su pozitivni okviri ljudskog interesa u kojima su prikazivani uglavnom Sirijci, a hrvatske vlasti tada su sve raspoložive resurse usmjerile prema humanitarnom pristupu rješavanju problema masovnog priljeva migranata. S druge strane, tijekom 2019. godine pozitivni okviri ljudskog interesa korišteni su uglavnom u vezi s postupanjem policijskih službenika prema iregularnim migrantima kako bi se javnost senzibilizirala na djelovanje hrvatske policije u zaštiti državne granice. Iako su iregularni migranti tijekom 2019. godine uglavnom prikazivani u sklopu pozitivnih okvira ljudskog interesa, javnosti je diskretno prezentirano kako su iregularne migracije tijekom 2019. godine prisutne na području Hrvatske i zahtijevaju djelovanje u kontekstu pojačanog nadzora državne granice.

7.1.3. Okvir moralnosti

Ukupno je utvrđen 61 okvir moralnosti. Od toga je utvrđeno 58 pozitivnih okvira, dok su samo tri okvira negativno usmjerena prema iregularnim migrantima (grafički prikaz 24). Okvir moralnosti spada među okvire koji su dominantno pozitivni, a čini 13,677 posto ukupnog broja okvira prema čemu je, nakon sigurnosnog okvira, drugi prema zastupljenosti. Ne postoje značajne razlike u utvrđenom broju okvira u prvom i drugom istraživačkom razdoblju.

Okvir moralnosti najčešće se koristi u slučaju kriza gdje se pozivanjem na moralnu dužnost želi izvršiti određeni pritisak na osobe, države ili organizacije koje su odgovorne za krizu ili su zadužene za njezino rješavanje i pomoć osobama koje su žrtve te krize (Semetko i Valkenburg, 2000; Boydston, i dr., 2014; Lindström, 2016; Choi, 2021). Utvrđena su samo dva okvira koja ističu religijska načela u pogledu moralne obveze u pomaganju iregularnim migrantima i to kroz citiranje pape Franje u pozitivnom okviru N3a i citiranje Isusa u negativnom okviru moralnosti G3a. Svi ostali okviri moralnosti uglavnom se odnose na ljudska prava migranata i pružanje humanitarne pomoći. Primjerice u okvirima VL4, VL5, VL8 spominju se teški uvjeti u kojima se iregularni migranti u Hrvatskoj nalaze i prijeko potrebno toplo utočište koje im je pruženo kod Slavenskog Broda. U okviru VL15 naglašava se težak položaj djece koja su bez pratnje s naglaskom na moralno načelo da je njima pomoć najpotrebnija. U okvirima JL60, JL62, JL70, N17, VL15a i G1a ističe se kako je iregularnim migrantima potrebna ili pružena medicinska pomoć, smještaj ili hrana. Na tom tragu, u okvirima VL7, N13 i N16 naglašena je humanost i solidarnost građana Hrvatske koji su iregularnim migrantima pružili humanitarnu pomoć, dok je u

sklopu okvira JL40 istaknuto moralno i religijsko načelo kojim su se vodili građani Hrvatske kod ukopa preminule žene iz Afganistana kojoj je organizirana dženaza na muslimanskom groblju u Gunji. Povijesne traume i traumatični događaji važan su dio političke kulture svake države i kao takvi bitno utječu na stavove javnosti o određenom problemu (Just i Morgado, 2023). Stoga je razvidno kako su hrvatski građani tijekom 2015. i 2016. godine reagirali na očekivan način s obzirom na iskustvo trauma uzrokovanih ratnim zbivanjima na teritoriju Hrvatske.

Okviri u kojima se naglašava uloga građana u pomoći iregularnim migrantima nisu utvrđeni u drugom istraživačkom razdoblju, no hrvatske vlasti se spominju u negativnom kontekstu, odnosno kao krivac za lošu situaciju u kojoj se nalaze iregularni migranti. Naime, ranije je istaknuto kako se okvir moralnosti često koristi kao učinkovito sredstvo vršenja pritiska na subjekte koji su uzrokovali krizu ili su zaduženi za njezino rješavanje, stoga u prvom istraživačkom razdoblju, odnosno tijekom 2015. i 2016. godine, u okvirima se označavaju Grčka (VL54, VL59, JL68), neke članice EU (N2), FRONTEX (N36) i institucije EU (G15) kao odgovorni za humanitarnu krizu i lošu situaciju u kojoj se nalaze iregularni migranti, dok se u okvirima tijekom drugog razdoblja, odnosno tijekom 2019. godine, kao glavni krivac navodi Hrvatska (VL41a, VL44a, VL53a, JL20a, JL27a, JL32a, JL61a, N8a). Tako se u negativnom kontekstu spominju strogi zakoni prema kojima je zabranjeno pomaganje iregularnim migrantima, neprimanje iregularnih migranata koji dolaze morskim rutama, nesudjelovanje Hrvatske u sustavu dobrovoljnih kvota za zbrinjavanje iregularnih migranata i nepoštivanje ljudskih prava kod postupanja policije prema državljanima trećih zemalja pri suzbijanju iregularnih migracija iz pravca BiH. U tim su okvirima iregularni migranti predstavljeni kao žrtve, dok je Hrvatska predstavljena kao glavni krivac za njihovu situaciju.

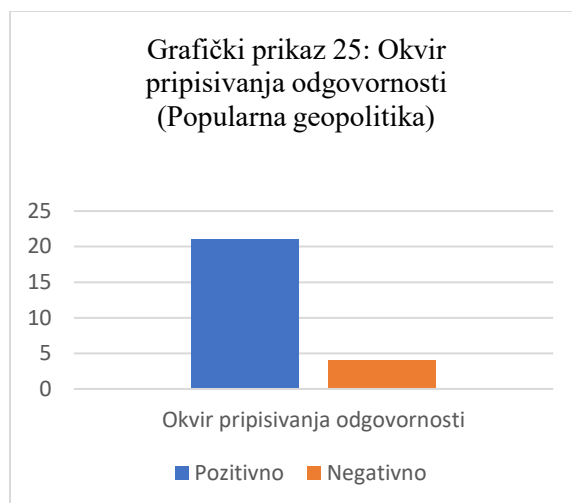
Iako su navedeni okviri u sklopu prvog i drugog istraživačkog razdoblja pozitivno usmjereni prema iregularnim migrantima, oni sadrže različite geopolitičke kodove. Uzevši u obzir da se korištenjem geopolitičkih kodova država orijentira u odnosu na druge države i da geopolitički kodovi u sklopu popularne kulture utječu na prostornu percepciju javnosti (Flint, 2006), onda se može izvesti sličan zaključak kao i u slučaju ranije obrađenog okvira ljudskog interesa. Naime, u prvom istraživačkom razdoblju Hrvatska i hrvatski građani predstavljeni su u pozitivnom kontekstu kao i iregularni migranti koji su predstavljeni kao žrtve, a moralna odgovornost usmjerena je prema Grčkoj kao zemlji prvog dolaska, institucijama EU i državama članicama koje su sekuritizirale iregularne

migracije. Djank (1996: 293) ističe kako su povijesni događaji bitan element svakog geopolitičkog koda što u potpunosti odgovara kodovima koji su utvrđeni tijekom 2015. i 2016. godine. Upravo su povijesni događaji, odnosno ratne traume iz bliske hrvatske povijesti utjecale na pozitivan odnos prema iregularnim migrantima koji su dolazili iz područja koja su zahvaćena građanskim ratom. S druge strane, iako su i tijekom 2019. godine iregularni migranti predstavljeni u sklopu pozitivno usmjerenih okvira moralnosti, oni sadrže poruke u kojima se poziva na moralnu odgovornost Hrvatske zbog lošeg postupanja prema iregularnim migrantima. Okviri moralnosti iz 2019. godine sadrže geopolitičke kodove koji proizlaze iz nacionalnog interesa Hrvatske da provodi pojačan nadzor državne granice, a sve u cilju postizanja jednog od najvažnijih nacionalnih interesa, odnosno pristupa Schengenskom prostoru i dodatnom prostornom pripajanju Zapadu što predstavlja geopolitičku imaginaciju koja je prisutna od samog nastanka Hrvatske. S obzirom da geopolitički kodovi impliciraju interese države koji su neizbježno geografski i uvijek se temelje na valorizaciji stranih mjesta ili prostora kojima žele ili ne žele pripadati (Taylor, 1990) i činjenicu kako su tijekom 2019. godine u Hrvatsku pristizali uglavnom ekonomski iregularni migranti, izostanak geopolitičkih kodova koji se temelje na ratnim traumama je očekivan, a Hrvatska se prioritizacijom nacionalnih interesa 2019. godine odrekla moralnog načela i uloge u pomaganju iregularnim migrantima, što nije bio slučaj tijekom 2015. i 2016. godine.

7.1.4. Okvir pripisivanja odgovornosti

Na razini popularne geopolitike okvir pripisivanja odgovornosti utvrđen je 25 puta. Od toga je utvrđen 21 pozitivan okvir, a četiri okvira su negativno usmjerena prema iregularnim migrantima (grafički prikaz 25). Okvir pripisivanja odgovornosti čini 5,605 posto ukupnog broja okvira na razini popularne geopolitike i pretežno je prisutan u prvom dijelu istraživanja, odnosno tijekom 2015./2016. godine. U prvom istraživačkom razdoblju utvrđena su 22 okvira, dok su tijekom 2019. godine utvrđena samo tri okvira pripisivanja odgovornosti.

Mediji u procesu sekuritizacije prate stanje određenog problema i dinamiku rješavanja tog problema, međutim njihova je uloga važnija od samog promatranja i prenošenja činjenica javnosti jer mediji imaju mogućnost označiti one koji su odgovorni za nastanak ili rješavanje problema. Semetko i Valkenburg (2000) smatraju kako je okvir pripisivanja odgovornosti najvažniji okvir kad su u pitanju teme velikog društvenog i političkog značaja u suvremenim demokratskim društvima. Korištenjem okvira pripisivanja odgovornosti mediji bitno utječu na mišljenje javnosti o određenom problemu jer tako utječu na percepciju o imidžu, kompetencijama i legitimnosti političkih aktera koji su odgovorni za rješavanje nastalog problema (Gerhards i dr., 2007; Hasler i Greuter, 2010).

Zastupljenost okvira pripisivanja odgovornosti vrlo je slična u sklopu popularnog i praktičnog geopolitičkog diskursa. Osim što je utvrđen sličan broj okvira na obje razine istraživanja, u oba slučaja dominiraju pozitivni okviri, a tijekom 2019. godine utvrđen je značajno manji broj okvira u odnosu na 2015./2016. godinu. Osim sličnosti u distribuciji i zastupljenosti okvira pripisivanja odgovornosti, sadržaj okvira na razini popularne i praktične geopolitike je sličan, a samim time slični su i geopolitički kodovi koje ti okviri sadrže. U oba istraživačka razdoblja utvrđena su četiri negativno usmjerena okvira u kojima se odgovornost zbog vlastitog lošeg položaja pripisuje izravno iregularnim migrantima. U okvirima VL45, N44, JL15a i JL64a iregularnim migrantima pripisuje se odgovornost zbog odbijanja popunjavanja zahtjeva za azil, nedavanja identifikacijskih isprava i otisaka prstiju i lažnih optužbi usmjerenih prema hrvatskoj policiji. Navedeni okviri u skladu su sa sadržajem negativnih sigurnosnih okvira na razini popularne geopolitike. Međutim

njihov broj je statistički manje značajan za razliku od pozitivnih okvira pripisivanja odgovornosti u sklopu kojih su utvrđeni geopolitički kodovi koji održavaju geopolitičke interese Hrvatske.

Osim nekoliko pozitivnih okvira u kojima se tijekom 2015./2016. godine odgovornost za uzrokovanje i rješavanje „migracijske krize“ pripisuje Mađarskoj (VL1, JL1), ISIL-u (N42) i institucijama EU (JL15, JL35, G3), većina okvira pripisivanja odgovornosti odnosi se na Grčku i, u nešto manjem broju, Tursku. Iyengar (1996: 60) razlikuje dvije vrste odgovornosti koja se pripisuje putem okvira. Prva vrsta odgovornosti odnosi se na osobu, državu ili bilo koju drugu vrstu organizacije koja je uzrokovala problem, dok se druga vrsta odgovornosti odnosi na iste subjekte koji mogu riješiti nastali problem. Slijedom toga, u okvirima VL11, JL13, JL52, N37, G43, G55 i G57 Grčka je eksplicitno označena kao glavni uzročnik „migracijske krize“ i nastanka humanitarne krize zbog neprovođenja kontrole na granicama, odbijanja registracije iregularnih migranata i neispunjavanja obaveza koje nalaže pravna stečevina Schengena. S druge strane, u okvirima JL13, JL52, N8, N9, G27 i G48 Turska je označena kao država koja ima mogućnost zaustaviti masovne migracije prema EU. Gaddis (1982) smatra kako geopolitički kodovi artikuliraju interese države u odnosu na druge države, kao i potencijalne prijetnje koje mogu ugroziti te interese. Stoga navedeni okviri sadrže geopolitičke kodove koji impliciraju partikularne interese Hrvatske, pogotovo u kontekstu pristupa Schengenskom prostoru i održavanju dobrih odnosa s najvažnijim gospodarskim partnerima, pogotovo Njemačkom. Naime, Njemačka je tijekom 2015./2016. u kontekstu primanja iregularnih migranata vodila politiku otvorenih vrata i slijedila vlastite ekonomske interese bez obzira na kapacitete i resurse kojima raspolažu rubne države članice EU ili tranzitne zemlje. Međutim, osim u okviru JL13, u kojem joj se djelomično pripisuje odgovornost, Njemačka nije niti u jednom okviru pripisivanja odgovornosti označena kao uzročnik „migracijske krize“ ili država koja može zaustaviti krizu. S druge strane, pripisivanjem odgovornosti Grčkoj, kao tranzitnoj zemlji i rubnoj državi članici EU i Schengena, do izražaja dodatno dolazi kompatibilnost interesa Grčke i Hrvatske, što se posebno odnosi na činjenicu da je i Hrvatska rubna država EU koja nastoji zaštititi vlastite ekonomske i sigurnosne interese ulaskom u Schengenski prostor u kojem se Grčka nalazi od 2000. godine, a koja, sukladno utvrđenim okvirima, nije opravdala svoju ulogu koju ima kao rubna država EU i Schengenskog prostora.

Osim toga, geopolitički interesi Hrvatske kao rubne članice EU i tranzitne zemlje dijelom su uvjetovani količinom sredstava iz fondova EU koje su rubne države članice dobile kako bi suzbile iregularne granice i zaustavile humanitarnu krizu, a koja su Hrvatskoj neophodna s obzirom da spada u ekonomski slabije razvijene države članice EU. Geografski položaj Grčke u kontekstu iregularnih migracija iz Bliskog istoka, Azije i sjeverne Afrike nepovoljniji je u odnosu na Hrvatsku, međutim postoji veliki nesrazmjer u financijskoj pomoći koja je pružena Grčkoj i Hrvatskoj. Tako je Grčka od 2015. do 2021. iz EU Fonda za azil, migracije i integraciju dobila preko dvije milijarde eura (Europska komisija, 2021), dok je Hrvatska iz istog fonda od 2015. do 2020. godine dobila nešto više od 27 milijuna eura (Europska komisija, 2023). Umanjivanjem uloge Grčke u suzbijanju iregularnih migracija prema EU Hrvatska nastoji maksimizirati vlastite ekonomske i sigurnosne interese, pogotovo u pogledu pristupa Schengenskom prostoru.

Osim navedenog okvira u kojoj se odgovornost djelomično pripisuje Njemačkoj, u okvirima N42 i VL33a označeni su ISIL, Europa i SAD kao glavni krivci za pokretanje masovnih migracija prema EU, no broj navedenih okvira je značajno manji u odnosu na broj okvira u kojima se spominju Grčka i Turska. Utvrđeni okviri pripisivanja odgovornosti potvrđuju Jovićevu (2011) tvrdnju kako se Hrvatska ne bavi globalnim vanjskopolitičkim pitanjima nego slijedi specifične nacionalne interese koji su u prostornom smislu vezani uglavnom uz teritorij EU i susjedne države, što je u skladu s ranije navedenim tvrdnjama. Jović (2011) smatra kako Hrvatska ulaskom u EU može prestati biti mala zemlja, a postati mala sila ili čak ozbiljan globalni akter. Međutim, sukladno odnosu Hrvatske prema problemu iregularnih migracija, u disertaciji su utvrđeni modeli vođenja vanjske politike Hrvatske koji su svojstveni malim državama. To su, prema Joviću (2011), politika korištenja multilateralizma kao zaklona, politika specijalizacije (odnosno pronalaženja niše), politika šutnje (*quietisma*) i politika klijentelističko-patronske odnosa, koja smanjuje razinu nezavisnosti, ali ne nužno i moći i sigurnosti kod malih zemalja.⁴⁹ Naime, iz

---

⁴⁹ Prema Joviću (2011) *politika korištenja multilateralizma kao zaklona* odražava vanjsku politiku Hrvatske koja EU koristi kao vrstu zaklona od ponašanja vanjskih sila i nestabilnog susjedstva preko kojeg dolaze iregularni migranti. *Politika niše* odnosi se na usko specijaliziranu politiku za specifično područje u sklopu kojeg država može dati bitan doprinos. Hrvatska *politika niše* u kontekstu odnosa prema iregularnim migrantima upravo je zaštita vanjskih granica EU i Schengenskog prostora iz čega Hrvatska nastoji ostvariti različite geopolitičke interese. Sukladno niskom broju utvrđenih okvira pripisivanja odgovornosti, sadržaju tih okvira i vrsti aktera koji koriste okvire pripisivanja odgovornosti, razvidno je kako se Hrvatska dobrovoljno isključuje iz velikih i kontroverznih vanjskopolitičkih pitanja kao što su iregularne migracije. *Politika klijentelističko-patronske odnosa* determinirana je odnosom Hrvatske prema najrazvijenijim državama članicama EU, pogotovo Njemačke. Upravo je vanjskopolitičkim odlukama Njemačke Hrvatska bila zahvaćena problemom masovnih migracija iz 2015./2016. godine, ali i dobrim dijelom, iregularnim migracijama nakon 2016. godine. Međutim, istraživanje je pokazalo kako je Hrvatska prema važnim strateškim

pristupa u rješavanju problema iregularnih migracija ne može se jasno definirati pozicija Hrvatske u odnosu na važna globalna pitanja (kao što su iregularne migracije prema EU), a razvidno je kako vanjskopolitička strategija Hrvatske u kontekstu iregularnih migracija prema EU ne izlazi iz okvira Europe.

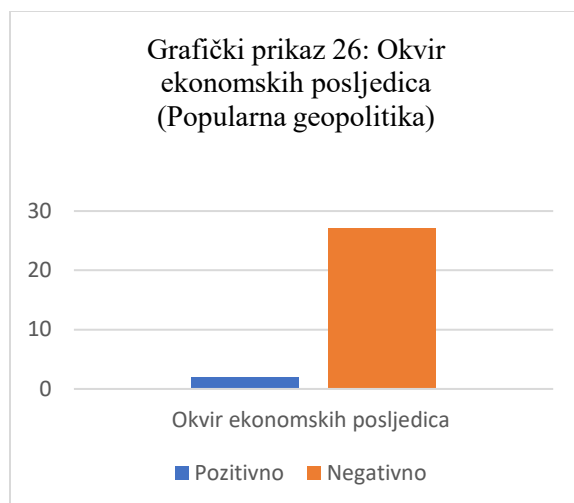
U drugom istraživačkom razdoblju, odnosno tijekom 2019. godine, utvrđena su samo tri okvira pripisivanja odgovornosti. S obzirom na manji broj okvira pripisivanja odgovornosti i uzevši u obzir njihovu važnost u procesu označavanja odgovornih subjekata za rješavanje određenog problema kao i nesrazmjer u odnosu na negativne sigurnosne okvire koji su utvrđeni tijekom 2019. godine, razvidno je kako iregularne migracije u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa nisu predstavljene kao objektivna sigurnosna ugroza, nego odražavaju subjektivnu konstrukciju koja je usko vezana uz materijalne i nematerijalne geopolitičke interese Hrvatske.

7.1.5. Okvir ekonomskih posljedica

U sklopu analize na razini popularnog geopolitičkog diskursa ukupno je utvrđeno 29 okvira ekonomskih posljedica. Od toga je utvrđeno 27 negativnih okvira, dok su dva okvira pozitivno usmjerena prema iregularnim migrantima (grafički prikaz 26). Okvir ekonomskih posljedica čini 6,502 posto ukupnog broja okvira. U prvom i drugom istraživačkom razdoblju postoji značajna razlika u broju utvrđenih okvira. Naime, tijekom 2015./2016. godine utvrđeno je 26 okvira, dok su tijekom 2019. godine utvrđena samo tri okvira ekonomskih posljedica.

---

partnerima, kao što je Njemačka, izrazito blagonaklona i ustručava se problematizirati ulogu najrazvijenijih država članica EU, ali i globalnih sila.

U sklopu okvira ekonomskih posljedica određeni problem ili događaj prezentiraju se u kontekstu posljedica koje taj događaj ili problem može imati na državu ili društvo. Okvir ekonomskih posljedica često se koristi u sklopu medijskog teksta, ima snažan učinak na mišljenje javnosti i prisutan je u širokom spektru tema koje su relevantne za javnost (Semetko i Valkenburg, 2000; Neuman i dr., 1992; Graber, 1993). S obzirom da je na razini popularnog (ali i praktičnog) geopolitičkog diskursa utvrđen neočekivano nizak broj okvira ekonomskih posljedica, moguće donijeti specifične zaključke. Primjerice, tijekom 2015./2016. i tijekom 2019. godine dominiraju negativni okviri u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao prijetnja ekonomiji i to u pogledu visokih troškova koje zahtijeva rješavanje masovnih migracija prema EU. Međutim, iregularni migranti su kao financijsko opterećenje Hrvatskoj prikazani u samo četiri negativna okvira ekonomskih posljedica (VL22, VL27, VL48, JL46), dok su u ostala 23 negativna okvira prikazani kao prijetnja ekonomiji EU i to u kontekstu pružanja financijske pomoći Turskoj koja je 18. ožujka 2016. godine potpisala ugovor s EU o zaustavljanju masovnih migracija prema EU. Bez obzira na njihov nizak broj, na temelju utvrđenih negativnih okvira ekonomskih posljedica u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao prijetnja gospodarstvu, mogu se izvesti određeni zaključci.

Iregularne migracije, kao nevojna ugroza, predstavljaju sigurnosnu prijetnju državama u kontekstu opterećivanja kapaciteta institucija koje se bave društvenim, ekonomskim, političkim i administrativnim djelatnostima, stoga u tranzitnim ili odredišnim državama nastaje otpor prema primanju iregularnih migranata što dodatno otežava ili ugrožava rad struktura koje upravljaju državom (Heisler i Layton-Henry 1993: 162). Huysmans (2000) ističe kako se iregularne migracije u EU u sklopu ekonomskog sigurnosnog sektora promatraju kao ugroza domaćem tržištu rada zbog

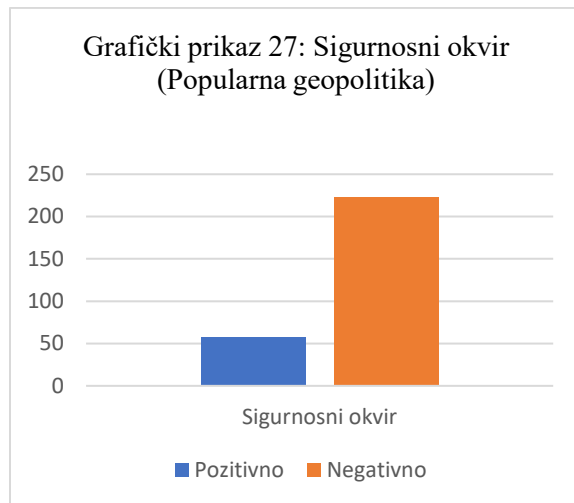
jeftine radne snage koju imigranti predstavljaju, povezuju se s kriminalom i pobunama u gradovima, transnacionalnim organiziranim kriminalom i prevarama u sustavu socijalne zaštite. Međutim, na temelju sadržaja i broja utvrđenih negativnih okvira ekonomskih posljedica ne može se zaključiti da su iregularni migranti u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa u Hrvatskoj označeni kao prijetnja domaćoj ekonomiji koja opravdava provođenje sekuritizacije. Stoga broj i sadržaj okvira ekonomskih posljedica u odnosu na druge okvire, pogotovo sigurnosni okvir, potvrđuju ranije predstavljena teorijska razmatranja koja ukazuju kako geopolitički diskurs ne obuhvaća objektivnu stvarnost, nego predstavlja društvenu konstrukciju iz koje proizlaze različiti interesi države (Ó Tuathail, 1999; Kolodziej, 2011).

Iako je EU Turskoj od 2015. do 2023. godine platila preko šest milijardi eura zbog troškova zbrinjavanja iregularnih migranata (Europska komisija, 2023b), iz negativnih okvira ekonomskih posljedica nije moguće kategorički tvrditi na koji se način potpora EU Turskoj negativno odražava na gospodarstvo Hrvatske. Također, negativni ili pozitivni aspekti iregularnih migracija nisu u zastupljeni dovoljnoj mjeri, niti su precizno artikulirani kako bi se izveli zaključci o njihovim negativnim ili pozitivnim učincima na gospodarstvo Hrvatske. To se posebno odnosi na drugo razdoblje istraživanja, odnosno 2019. godinu kada su utvrđena samo tri okvira ekonomskih posljedica. Broj i sadržaj okvira ekonomskih posljedica na razini popularne geopolitike ne može se promatrati odvojeno od ostalih okvira jer nesrazmjer negativnih okvira ekonomskih posljedica i sigurnosnih okvira na razini popularnog geopolitičkog diskursa ukazuje kako sekuritizacija iregularnih migracija političke i društvene aspekte iregularnih migracija svodi na stratešku interakciju između država. Drugim riječima, iregularne migracije postaju čimbenik ili resurs pomoću kojeg države odmjeravaju snage s drugim državama i nastoje realizirati vlastite geopolitičke interese (Huysmans i Squire, 2009).

7.1.6. Sigurnosni okvir

Ukupno je utvrđeno 280 sigurnosnih okvira, među kojima je 57 pozitivnih i 223 negativna okvira (grafički prikaz 27). Sigurnosni okvir je najzastupljeniji okvir u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa, a čini 62,78 posto ukupnog broja okvira u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa. Negativni sigurnosni okviri čine čak 50 posto ukupnog broja okvira. Ne postoji statistički značajna

korelacija između broja utvrđenih pozitivnih i negativnih sigurnosnih okvira iz prvog istraživačkog razdoblja u odnosu na drugo istraživačko razdoblje, odnosno pozitivni i negativni sigurnosni okviri na sličan su način raspodijeljeni u oba razdoblja.

Sekuritizacija putem govornog čina provodi se korištenjem okvira preko kojih sekuritizacijski akteri određeni problem predstavljaju kao sigurnosno pitanje (Wendt, 1999; Vuori, 2017). Uokvirivanje predstavlja važan koncept u medijskoj prezentaciji iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze jer se mediji, kao posrednici između sekuritizacijskih aktera i javnosti, koriste uokvirivanjem kako bi određeni problem predstavili unutar okvira kojima taj isti problem sekuritiziraju ili desekuritiziraju (Frohardt i Temin, 2003). Prema tome, uokvirivanje predstavlja pouzdan koncept koji omogućuje objektivnu procjenu odnosa okvira kojima se određeno pitanje sekuritizira ili desekuritizira (Watson, 2012). Na razini popularnog geopolitičkog diskursa odnos između pozitivnih i negativnih sigurnosnih okvira determiniran je razlikama sukladno broju utvrđenih pozitivnih i negativnih sigurnosnih okvira, kao i sličnostima u sadržaju okvira u sklopu dva istraživačka razdoblja. Tijekom prvog i drugog istraživačkog razdoblja najzastupljeniji su negativni sigurnosni okviri u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao potencijalni teroristi, kriminalci i nekontrolirana masa tuđinaca koja Hrvatsku može pretvoriti u hot-spot državu i koja može ugroziti kulturnu homogenost i identitet na razini EU. Osim toga, uz iregularne migrante vežu se metafore i različiti pridjevi kojima im se pridodaju neljudska svojstva, a prisutan je i visok broj okvira u kojima se zagovara ili spominje provođenje tehničkih i operativnih mjera s ciljem zaštite i kontrole državne granice.

U listopadu 2015. godine, kada je „migracijska kriza“ kulminirala, prednjače okviri u kojima se naglašava kako postoji opasnost da Hrvatska postane hot-spot za iregularne migrante u slučaju zatvaranja granica Njemačke ili Slovenije (VL2, VL17, VL29, VL30, VL31, VL32, VL37, VL47, VL67, JL34, JL47, JL50, G13, G41). U okvirima u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao sigurnosna ugroza ako Hrvatska postane hot-spot nije moguće jasno iščitati koji je referentni objekt ugrožen. Međutim, naglašava se kako postoji opasnost da u tom slučaju nastanu „kaos“, „neželjene posljedice“, „gubitak kontrole“, „povećan rizik“ itd. U tom smislu prisutno je više okvira u kojima se navodi da su hrvatske vlasti prestale unositi i dijeliti podatke o migrantima koji su prošli kroz Hrvatsku, jer bi, sukladno Dublinskog konvenciji, postojala opasnost da u slučaju zatvaranja granica odredišnih zemalja svi iregularni migranti budu vraćeni u Hrvatsku kao zemlju prvog dolaska. Također je uočeno kako u niti jednom utvrđenom sigurnosnom okviru odgovornost zbog mogućih sigurnosnih ugroza u Hrvatskoj u kontekstu masovnih migracija nije pripisana Mađarskoj ili Sloveniji koje su postavljanjem fizičkih zapreka na granici bitno utjecali na migracijske tokove u Hrvatskoj, i koje su uvođenjem operativnih i tehničkih mjera sekuritizirale migracije. Naprotiv, sekuritizacija iregularnih migracija u navedenim državama u sigurnosnim okvirima je predstavljena u afirmativnom tonu kao najava nove politike EU koja podrazumijeva čvrstu granicu Schengenskog prostora i Hrvatsku s njezine vanjske strane (G6). S druge strane, u okvirima VL17, VL24, VL25, VL43, VL53, VL58, VL69, JL3 i G33 jednako kao i u okvirima pripisivanja odgovornosti, iregularni migranti su prikazani kao prijetnja za koju je odgovorna Grčka zbog loše kontrole na granicama. Tako se primjerice u okviru VL58 navodi kako Grčkoj zbog migrantskog pritiska prijeti kaos i pretvaranje „*de facto* u državu Bliskog istoka“, čime se implicira na mogućnost sličnog scenarija u Hrvatskoj u slučaju da se granice Slovenije ili Njemačke zatvore za iregularne migrante.

Osim okvira u kojima se spominje opasnost da Hrvatska postane hot-spot za iregularne migrante, nakon terorističkih napada u Parizu sredinom studenoga 2015. godine u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa prevladavaju okviri u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao potencijalni teroristi i kriminalci (VL19, VL20, VL25, VL26, VL28, VL37, VL38, VL39, VL74, VL75, VL76, VL77, JL24, JL27, JL28, JL29, JL30, JL31, JL32, JL33, N20, N23, G23, G29). Naime, nakon terorističkih napada u SAD-u iz 2001. godine pojačan je animozitet prema iregularnim migrantima koji dolaze iz zemalja Bliskog istoka, a iregularne migracije povezuju se s infiltracijom terorista i zbog toga se uokviruju kao sigurnosna ugroza (Huysmans, 2006; Fauser,

2006; Cvrtila i dr., 2019). Stoga su nakon terorističkih napada u Parizu 2015. godine iregularni migranti označeni kao potencijalna prijetnja nacionalnoj sigurnosti Hrvatske i njezinim državljanima (Šelo Šabić i Borić, 2015). Osim što su predstavljeni kao potencijalni teroristi, iregularni migranti su u negativnim sigurnosnim okvirima označeni kao kriminalci jer se dovode u vezu sa seksualnim napadima, pljačkom, silovanjima, paleži u prihvatnim centrima, a označavaju se kao „ilegalci“ ili „ilegalni migranti“ (VL72, JL6, JL18, JL20) Vezovnik (2017: 49) ističe kako su okviri u kojim se iregularni migranti predstavljaju kao kriminalci usko vezani s negativnom percepcijom o migrantima kao potencijalnoj sigurnosnoj prijetnji. Erwing i dr. (2015) tvrdi kako se porast kriminalnih djela ne može dovoditi u vezu s migrantima, a manje je vjerojatno da će određeno kazneno djelo napraviti imigrant od domicilnih građana, međutim države kreiraju politike na temelju stereotipa o iregularnim migrantima kao kriminalcima što bitno utječe na percepciju javnosti. Bez obzira što su teroristički napadi počinjeni od strane osoba koje dolaze iz ishodišnih zemalja bili u padu (Europsko vijeće, 2023), sigurnosni okviri u kojima se iregularni migranti promatraju kao potencijalni teroristi ili kriminalci u jednakoj mjeri prisutni su i tijekom 2019. godine (VL10a, VL11a, VL13a, VL14a, JL24a, JL25a, JL43a, N22a).

Osim okvira u kojim se iregularne migrante povezuje s terorizmom i kriminalnim djelima, tijekom oba istraživačka razdoblja prisutni su i negativni sigurnosni okviri koji sadrže sintagme i metafore kao što su „val“, „bazen“, „biblijski razmjeri“, „pritisak“, „zapljuskivanje“, „preplavlivanje“, a kojima se iregularni migranti dehumaniziraju i izjednačavaju s nekontroliranim i prijetećim prirodnim nepogodama (VL18, VL55, VL56, JL18, JL20, JL42, JL43, N17, VL12a, VL47a, VL56a, JL45a, JL46a, JL49a, JL55a, N2a, N18a, N23a, G5a). Bigo (2014: 221) naglašava kako su politike modernih nacionalnih država indiferentne prema iregularnim migrantima koji se sve manje promatraju kao stvarne osobe, a sve više kao brojevi. U tom smislu, neki negativni sigurnosni okviri sadrže termine kao što su „horde“, „masovno“, „milijuni“, „tisuće“, „deseci tisuća“ i „stotine tisuća“. Machin i Mayr (2012) ističu da se prikazivanjem iregularnih migranata na neodređen način i kroz pretjerivanje iskrivljuje stvarna veličina problema s ciljem poticanja straha, a iregularni migranti se predstavljaju kao nekontrolirana i prekobrojna masa koja ugrožava sigurnost.

Tijekom siječnja 2016. godine utvrđen je visok broj okvira u kojima se zagovara ili spominje provođenje sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu (VL40, VL63, VL64, VL65, VL71,

VL73, JL7, JL9, JL10, JL12, JL14, JL23, JL48, JL53, JL65, JL66, JL72, N25, G25, G42). Pojavnost okvira u kojim se zagovara provođenje sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu podudara se s promjenom vlasti u Hrvatskoj. Naime, nakon parlamentarnih izbora 2015. godine u siječnju 2016. godine na vlast dolaze Domoljubna koalicija⁵⁰ i stranka Most, odnosno stranke koje su ideološki desno orijentirane za razliku od prethodne lijevo orijentirane vlade na čelu sa Socijaldemokratskom partijom Hrvatske (SDP). Jakešević i Tatalović (2016: 1248) smatraju kako su izbjeglice često korištene u političkim previranjima između ljevice i desnice, a stavovi o migracijama postali su jedna od središnjih tema političkog diskursa, pogotovo za vrijeme izbornih kampanja. Tako se već krajem 2015. godine u sklopu navedenih okvira spominje slanje dodatnih policijskih službenika na granicu, postavljanje fizičkih barijera, slanje vojske na granicu, nabava bespilotnih letjelica i ostalih tehnoloških pomagala za nadzor granice itd. U okvirima se također spominje i pooštavanje zakonskog okvira. Naime, početkom 2016. godine nova vlada prema hitnom postupku donijela je Zakon o dopuni Zakona o obrani (NN 27/2016) i Zakon o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016) kojim se oružanim snagama RH omogućuje pružanje potpore policiji u zaštiti državne granice, što predstavlja jedan od važnijih primjera sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu. Vlada Domoljubne koalicije i stranke Most nije se zadržala dugo na vlasti jer je već u listopadu 2016. godine vlast preuzeo HDZ s koalicijskim partnerima, a vlada na čelu s premijerom Andrejom Plenkovićem marginalizirala je istaknute članove HDZ-a koji su činili dio vlade u sklopu Domoljubne koalicije i stranke Most. Međutim, bez obzira na smjenu u vlasti i preslagivanje kadrova u HDZ-u, navedeni zakoni ostali su na snazi. Tijekom 2019. godine, kada je na vlasti bila ista vlada koja je upravljanje državom preuzela u listopadu 2016. godine, okviri u kojima se zagovara ili spominje sekuritizacija iregularnih migracija kroz praksu u vidu provođenja tehničkih i operativnih mjera prisutni su u još većoj mjeri nego 2015./2016. godine (VL17a, VL22a, VL36a, VL40a, VL45a, VL48a, VL51a, VL52a, JL2a, JL3a, JL13a, JL40a, JL41a, JL42a, JL44a, JL45a, JL47a, JL48a, JL62a, N10a).

Za razliku od negativnih sigurnosnih okvira, pozitivni sigurnosni okviri su u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa prisutni su u manjoj mjeri. U prvom istraživačkom razdoblju, odnosno tijekom 2015./2016. godine, u sklopu pozitivnih sigurnosnih okvira iregularni migranti prikazani

---

⁵⁰ Na čelu Domoljubne koalicije bila je, tada oporbena, Hrvatska demokratska zajednica te stranke Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević, Hrvatska socijalno-liberalna stranka, Hrvatska seljačka stranka, Hrast – Pokret za uspješnu Hrvatsku, Hrvatska demokrišćanska stranka, Blok umirovljenici zajedno i Zagorska demokratska stranka.

su kao globalni humanitarni problem, pogotovo zbog smrti tisuća migranata koji tijekom iregularnih migracija stradavaju zbog restrikcija koje uvode zemlje prvog dolaska, tranzitne zemlje ili odredišne zemlje (VL12, VL57, JL36, JL37, N1). Osim toga, manjem broju pozitivnih sigurnosnih okvira iregularni migranti predstavljeni su kao žrtve trgovine ljudima (N35, N36, G22). Tijekom 2019. godine utvrđen je veći broj pozitivnih sigurnosnih okvira koji su oprečni pozitivnim okvirima ljudskog interesa, moralnosti i pripisivanja odgovornosti. Kako je ranije navedeno, u pozitivnim okvirima ljudskog interesa, moralnosti i pripisivanja odgovornosti na razini popularnog geopolitičkog diskursa hrvatska policija predstavljena je u pozitivnom tonu u kontekstu pomaganja ugroženim iregularnim migrantima koji su zatečeni u iregularnom graničnom prelasku, međutim u sklopu pozitivnih sigurnosnih okvira iregularni migranti su predstavljeni u pozitivnom tonu kao žrtve, dok je hrvatska policija predstavljena izrazito negativno zbog uporabe sile i kršenja prava migranata pri provođenju tzv. *pushbacka* na granici s BiH (VL28a, VL34a, JL14a, JL21a, JL22a, JL28, JL33a, JL56a, JL59a, JL60a, N7a, N12a, N14a, N15a, N19a, N20a, G16a).

Osim što 2015./2016. godine, kao i tijekom 2019. godine, u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa dominiraju negativni sigurnosni okviri, istraživanje je pokazalo kako su okviri u oba istraživačka razdoblja sličnog sadržaja. Huysmans (2006: 51) smatra kako je cilj prikazivanja iregularnih migranata u sklopu sigurnosnih interpretacijskih okvira proizvodnja povjerenja u političke aktere i stvaranje straha od migranata, odnosno proizvodnja razlikovanja „onih kojima se može vjerovati“ od „onih kojih bismo se trebali bojati“. Osim u okvirima u kojima se iregularni migranti povezuju s terorizmom, koji se promatra kao ugroza nacionalne sigurnosti, iz ostalih okvira ne može se jasno iščitati zbog čega su iregularni migranti sigurnosna prijetnja u Hrvatskoj, međutim ugroženi referentni objekti mogu se promatrati u sklopu socijetalnog sigurnosnog sektora. Broj utvrđenih pozitivnih sigurnosnih okvira u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao žrtve kojima je potrebna pomoć znatno je niži od negativnih sigurnosnih okvira u kojima su prikazani kao potencijalni teroristi i tuđinci koji ugrožavaju nacionalnu sigurnost i kulturnu homogenost. Označavanjem nacionalne sigurnosti i kulturnog identiteta kao referentnih objekata, umjesto ljudske sigurnosti, odnosno života iregularnih migranata, razvidno je kako je u kontekstu proučavanja iregularnih migracija u okviru kritičkih sigurnosnih studija koncept ljudske sigurnosti i dalje inferioran u odnosu na tradicionalni koncept nacionalne sigurnosti. Pokazalo se kako je i dalje fokusu sigurnost nacionalnih država, dok se ljudska sigurnost koristi se za stjecanje kontrole

nad određenim sigurnosnim problemom i postizanje državnih interesa (Duffield, 2002; Booth, 2007; Zorko, 2012).

U okvirima socijalne sigurnosti društvo se u širem smislu promatra kao „društvena, kulturna i psihološka tvorevina koja se razlikuje od političkog i pravnog konstrukta kakav je država“ (Theiler, 2003: 250). Tako su iregularni migranti iz zemalja Bliskog istoka, sjeverne Afrike i Azije u sklopu negativnih sigurnosnih okvira prezentirani kao vanjska sigurnosna prijetnja Hrvatskoj i EU. Iregularni migranti koji dolaze iz ishodišnih zemalja u negativnim sigurnosnim okvirima prezentirani su kao predstavnici suparničke civilizacije čije vrijednosti i način života dovode u rizik i potkopavaju vrijednosti zapadne civilizacije (Huysmans, 2006: 20). Prezentacija iregularnih migranata u sklopu negativnih sigurnosnih okvira i njihovo povezivanje s terorizmom povezano je s „duboko ukorijenjenim rasizmom koji podržava eurocentričnu sliku svijeta koji je pretežno bjelački i kršćanski“ (Dempsey i McDowell, 2019: 25). Stoga se iregularne migracije u utvrđenim okvirima uglavnom promatraju kao nevojna prijetnja kojom, sukladno popularnom geopolitičkom diskursu, građani Hrvatske ili EU nisu fizički ugroženi, niti je ugrožen suverenitet Hrvatske, međutim ugrožena su identitet i kulturna homogenost Zapadnog društva. Takav način uokvirivanja migranata služi kao strategija utjecanja na javno mnijenje i opravdanje za poduzimanje operativnih i tehničkih mjera s ciljem nadzora državne granice (Huysmans, 2006; Bigo, 2014). Stoga je razvidno kako iregularne migracije u nisu objektivna sigurnosna ugroza, nego ovisi o subjektivnom načinu na koji ih država percipira u odnosu na vlastite interese (Weinter, 1992).

Geopolitički interesi Hrvatske u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija ogledaju se u činjenici kako je Hrvatska tzv. *gateway* država koja je tijekom 2015./2016. godine primijenila humanitarni pristup kod rješavanja problema masovnih migracija slijedeći ekonomske interese najrazvijenijih država članica EU, dok je u isto vrijeme, unatoč određenim prijeporima, održavala korektne odnose sa susjednim državama. Glavni geopolitički kod koji je ukorijenjen u negativnim sigurnosnim okvirima je projekcija Hrvatske kao europske zemlje „zaštitnice“ EU i „zapadnjačkih vrijednosti“ koje su u kontrastu s vrijednostima koje iregularni migranti donose sa sobom. Međutim, sukladno provedenoj analizi na razini popularnog geopolitičkog diskursa, utvrđeno je kako uokvirivanje iregularnih migranata u negativne sigurnosne okvire predstavlja bitan element koji Hrvatskoj služi kao legitimacija za provođenje različitih tehničkih, operativnih, ali i pravnih mjera s ciljem postizanja vlastitih geopolitičkih interesa kao što je konačno pripajanje

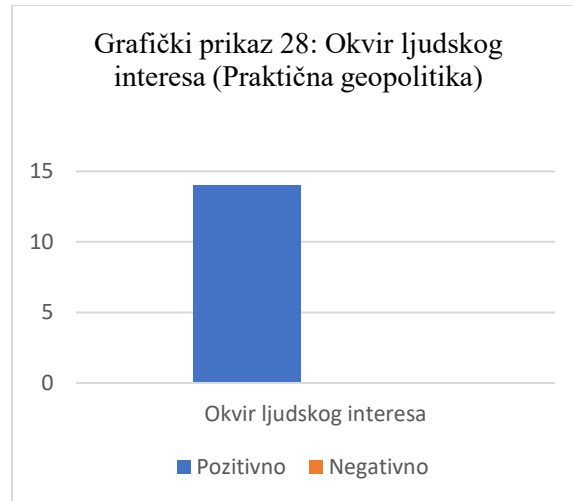
Schengenskom prostoru i postizanje važnog koraka u razdvajanju od balkanske „crne rupe“ (Pavić, 2005).

7.2. PRAKTIČNA GEOPOLITIKA

Na razini praktične geopolitike rasprava je podijeljena prema istom principu kao u prethodnom potpoglavlju, odnosno prema analiziranim interpretacijskim okvirima. Iako su rezultati istraživanja predstavljeni u prethodnom poglavlju, u raspravi na razini praktičnog geopolitičkog diskursa neki od statističkih podataka ponovno su predstavljeni zbog jednostavnijeg praćenja analize dobivenih rezultata.

7.2.1. Okvir ljudskog interesa

U sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa u oba istraživačka razdoblja ukupno je utvrđeno 14 pozitivnih okvira ljudskog interesa i niti jedan negativan okvir (grafički prikaz 28). Okvir ljudskog interesa u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa čini 6,222 posto ukupnog broja okvira, a nakon okvira ekonomskih posljedica u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa predstavlja najmanje zastupljen okvir. Okvir ljudskog interesa uglavnom je utvrđen u izjavama nepolitičkih aktera kao što su članovi nevladinih organizacija i vjerskih zajednica, dok je manji broj okvira utvrđen u sklopu izjava policijskih službenika i jednog političkog aktera. Ne postoje značajne razlike u broju korištenih okvira ljudskog interesa u prvom i drugom istraživačkom razdoblju.

Kao i u okvirima popularne geopolitike, okvir ljudskog interesa na razini praktične geopolitike predstavlja značajan indikator usmjeravanja pozornosti na odgovorne subjekte u trenucima jer utječe na mišljenje i reakciju javnosti koja se temelji na njihovom emocionalnom doživljaju krize (Cho i Gower, 2006). Istraživanja su pokazala kako korištenje okvira ljudskog interesa utječe na pripisivanje odgovornosti vladi, drugim državama, organizacijama i pojedincima ili se koriste kao podrška u provođenju politika kojima se namjerava riješiti određena kriza. Okviri ljudskog interesa pogotovo se koriste u situacijama gdje su osobe obuhvaćene krizom u sličnoj situaciji kao što je bila javnost kojoj su namijenjeni sadržaji u kojima su okviri predstavljeni (Boukes i dr., 2015; Ostfeld i Mutz, 2014; Andersen i dr., 2017).

Okviri u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa u svome sadržaju slični su okvirima na razini popularne geopolitike. Primjerice u prvom razdoblju u okvirima VL11 i VL12, koje koristi Maja Sporiš, zamjenica ministrice socijalne skrbi RH, spominje se maloljetno dijete koje je razdvojeno od roditelja, a u okviru JL26 trudnica s devetero djece koja je prošla kroz prihvatni centar u Slavanskom Brodu. U navedenim okvirima ne može se tvrditi da akteri korištenjem okvira ljudskog interesa žele pripisati odgovornost nekome tko bi se mogao smatrati odgovornim za tešku situaciju u kojoj se nalaze iregularni migranti, međutim implicira se na empatiju hrvatskih građana koji su zbog Domovinskog rata posebno osjetljivi na situaciju u kojoj se nalaze iregularni migranti iz Sirije. U navedenim okvirima naglašen je i humanitarni pristup koji je Hrvatska zauzela u rješavanju problema masovnog priljeva iregularnih migranata. Takvi okviri sadrže geopolitičke kodove kojima se Hrvatska distancira od članica EU koje su sekuritizirale iregularne migracije i fizičkim barijerama zapriječile ulazak iregularnih migranata, dok se u isto vrijeme implicira kako

Hrvatska slijedi politike ekonomski najrazvijenijih članica EU koje su masovnim migracijama tijekom 2015. i 2016. godine upravljale prema vlastitim ekonomskim potrebama, a koje u EU institucijama imaju bitan utjecaj na donošenje političkih odluka vezanih uz gospodarski razvoj Hrvatske i njezino pristupanje Schengenskom prostoru.

U drugom istraživačkom razdoblju utvrđene okvire VL2a, VL3a i VL6a koriste pripadnici MUP-a u kontekstu spašavanja 15 iregularnih migranata, uključujući trudnice i djecu, koje su na planini Lička Plješivica spasili hrvatski policajci. Navedeni okviri sadrže geopolitičke kodove koji odgovaraju okvirima na razini popularne i praktične geopolitike iz prvog dijela istraživačkog razdoblja, odnosno razdoblja za vrijeme „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine kad se u geopolitičkom smislu Hrvatska pozicionirala kao država koja je primijenila humanitarni pristup u transferu migranata prema određnim zemljama, međutim tim se okvirima izravno suprotstavljaju okviri VL23a i VL25a koje koristi Tea Vidović iz Centra za mirovne studije (CMS) u kojima se odgovornost za loše postupanje prema iregularnim migrantima pripisuje upravo hrvatskim vlastima.⁵¹

Sukladno utvrđenim pozitivnim okvirima ljudskog interesa, Hrvatska je djelovala sukladno vlastitim interesima u kontekstu pristupa Schengenskom prostoru što je tada bio jedan o prioritetnih državnih ciljeva, a što se podudara s rezultatima koji su dobiveni pri istraživanju sekuritizacije kroz praksu i sekuritizacije iregularnih migracija u pogledu postroživanja pravnog okvira. Ostatak pozitivnih okvira ljudskog interesa (N1a, N2a, N5a) utvrđen je u sklopu izjava Vesne Zovkić, redovnice iz Bratstva Isusovih malih sestara, međutim okviri se odnose na iskustva redovnice koja je stekla tijekom pružanja humanitarne pomoći iregularnim migrantima tijekom 2015. i 2016. godine, dok se u novinskom članku ne spominju iregularni migranti iz 2019. godine.

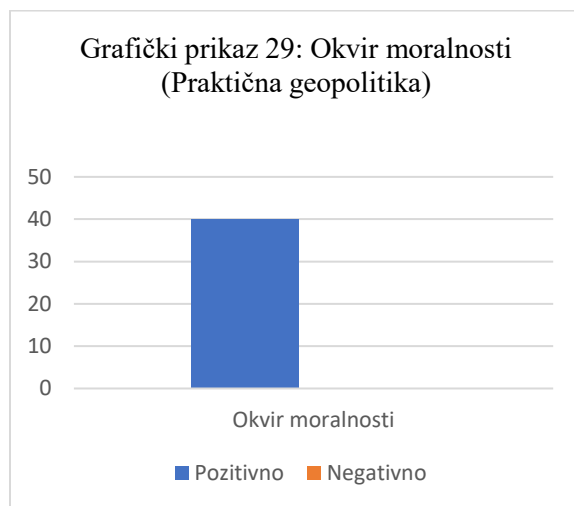
---

⁵¹ Takva je oprečnost među okvirima ljudskog interesa, pogotovo tijekom 2019. godine, utvrđena i na razini popularne geopolitike gdje se pozitivni okviri ljudskog interesa pojavljuju upravo za vrijeme različitih optužbi koje su pristizale na račun hrvatske policije zbog nasilnog odvratanja iregularnih migranata na granici s BiH.

7.2.2. Okvir moralnosti

U sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa pozitivni okviri moralnosti utvrđeni su 40 puta, dok nije utvrđen niti jedan negativan okvir moralnosti (grafički prikaz 29). Okvir moralnosti najčešće je korišten pozitivan okvir i čini 17,778 posto ukupnog broja okvira. Okvir moralnosti politički akteri koriste ukupno 12 puta, dok nepolitički akteri okvir koriste 28 puta. Nije utvrđena bitna razlika u broju korištenih okvira u prvom i drugom istraživačkom razdoblju.

U sklopu prvog istraživačkog razdoblja okviri moralnosti uglavnom se koriste u kontekstu pružanja humanitarne pomoći iregularnim migrantima, odnosno osiguravanja smještaja, hrane, transporta i liječničke pomoći (VL4, VL5, JL35, N1, G8, G14). Okvir moralnosti politički i nepolitički akteri najčešće koriste kod slučajeva u kojima žele prenijeti moralnu poruku, pozivaju se na religijska načela, ljudska prava migranata i pružanje humanitarne pomoći u vidu zdravstvene zaštite, opskrbe hranom i pružanja skloništa za iregularne migrante. Takve okvire moralnosti tijekom 2015./2016. godine koristi Ranko Ostojić, tadašnji ministar unutarnjih poslova RH. Ranko Ostojić je u sklopu prvog istraživačkog razdoblja, kao važan akter, korištenjem pozitivnih okvira moralnosti (VL4, VL5) projicirao stavove hrvatskih vlasti u pogledu važnosti primjene humanitarnog pristupa pri rješavanju problema masovnih migracija u Hrvatskoj.⁵² Njegove stavove dijeli i Branko Baričević, voditelj Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj koji u sklopu okvira N11, N12 i N13 evocira traumatična iskustva hrvatskih građana iz Domovinskog

⁵² Bez obzira što tijekom 2019. nije obnašao funkciju ministra, Ranko Ostojić je i tijekom 2019. godine koristio slične okvire u kontekstu kritiziranja hrvatskih vlasti zbog postupanja prema iregularnim migrantima.

rata, pogotovo nemilih događaja iz Vukovara, i izravno ih uspoređuje s izbjeglicama iz Sirije. Također, navedenim okvirima Branko Baričević Hrvatsku tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. promatra kao *gateway* državu koja je tijekom „migracijske krize“ bila svojevrsni most iregularnim migrantima na njihovom putu prema odredišnim zemljama. Branko Baričević u okvirima N11 i N12 eksplicitno navodi da je pristup Hrvatske tijekom 2015./2016. godine uvelike uvjetovan povijesnim okolnostima u kontekstu Domovinskog rata. Takvi stavovi prezentirani su i u sklopu okvira JL37, N1, N2, N24 i G13 i G19 u kojima politički i nepolitički akteri ističu empatiju i spremnost domaćeg stanovništva da prihvati i pomogne iregularnim migrantima s naglaskom na one koji dolaze iz područja zahvaćenih ratom.

U pozitivnim okvirima moralnosti N13, N23 i G10 institucije EU, kao i države članice koje su sekuritizirale iregularne migracije, neizravno su označene kao glavni krivci za humanitarnu krizu zbog zanemarivanja moralne odgovornosti u pomoći iregularnim migrantima. Pri tome se, kao i u slučaju okvira ljudskog interesa, koristi geopolitički kod prema kojem je Hrvatska predstavljena kao država koja slijedi politike i interese ekonomski najrazvijenijih zemalja EU, pogotovo Njemačke, i koja se tako distancira od zemalja Višegradske skupine koje su sekuritizirale migracije i tako narušile odnose s institucijama EU. Tim pristupom Hrvatska nastoji maksimizirati vlastitu korist u kontekstu gospodarskog razvoja, odnosno pristupa Schengenskom prostoru i postizanja više razine sigurnosti u pogledu financijske, tehničke i operativne pomoći pri zaštiti državne granice i vanjskih granica EU i Schengenskog prostora.

U drugom dijelu istraživačkog razdoblja, odnosno tijekom 2019. godine, kao i u slučaju okvira ljudskog interesa, utvrđena je dihotomija unutar utvrđenih okvira moralnosti. Naime iako su svi okviri pozitivno usmjereni prema iregularnim migrantima, akteri koji ih koriste imaju različite ciljeve. Primjerice, u okvirima moralnosti VL1a, VL4a, VL5a, VL28a, VL38a, JL1a i JL5a, koje koriste djelatnici MUP-a, kao i tadašnji ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, iregularni migranti su uokvireni kao žrtve kojima hrvatska policija pomaže i pruža svu potrebnu pomoć koja im je potrebna, što je u skladu s okvirima koji su korišteni tijekom 2015. i 2016. godine. Boydston i dr. (2014: 6) smatra kako u sklopu okvira moralnosti akteri određeno pitanje predstavljaju iz perspektive načela časti, pravednosti, etičnosti, dužnosti i osjećaja društvene odgovornosti s ciljem usmjeravanja pažnje na odgovorne koji su nadležni za rješavanje krize ili su svojim djelovanjem uzrokovali krizu. Prema tome, nepolitički akteri kao što su predstavnici Centra za mirovne studije

(CMS), pučka pravobraniteljica Lora Vidović i bivši ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić u okvirima VL18a, VL19a, VL24a, JL9a, N8a i G10a kritiziraju hrvatske vlasti i hrvatsku policiju zbog nehumanog postupanja prema iregularnih migrantima i djelatnicima humanitarnih organizacija, kršenja ljudskih prava i općenito zbog oštih stavova u kojima se iregularni migranti kriminaliziraju.

Prema tom principu potonji okviri imaju za cilj označiti hrvatske vlasti kao odgovorne za loše postupanje prema migrantima dok okviri koje koriste djelatnici MUP-a sadrže drugačije geopolitičke kodove. Naime, kao i na primjeru ostalih okvira u sklopu popularne i praktične geopolitike, ili konkretno u sklopu okvira moralnosti, utvrđeni su pozitivni okviri koje koristi MUP. Međutim, geopolitički kodovi koje sadrže takvi okviri su u jednakoj mjeri kako diskurzivne, tako i materijalne prirode i kroz njih se mogu detektirati prijetnje i interesu koje država projicira u sklopu tih kodova (Allen, 2003). Materijalna priroda geopolitičkih kodova koje koriste djelatnici MUP-a temelji se na provedenim operativnim i tehničkim mjerama pri nadzoru državne granice i njezinoj zaštiti od sigurnosne ugroze koju predstavljaju iregularni migranti, a Schengenski prostor, kao mjesto kojem Hrvatska teži, jedan od glavnih nacionalnih interesa. Nesumnjivo je kako je hrvatska policija više puta svojim intervencijama spašavala iregularne migrante od gotovo sigurne smrti, no diskurzivna priroda utvrđenih pozitivnih okvira moralnosti, osim popravljjanja imidža zbog optužbi hrvatske policije za provođenje *pushbacka*, za cilj ima odvratiti iregularne migrante demonstracijom prisutnosti i učinkovitosti hrvatske policije na nepristupačnim dijelovima tzv. zelene granice te opasnostima s kojima se iregularni migranti mogu suočiti ako se odluče na prelazak granice izvan službenih graničnih prijelaza.

Okviri moralnosti u sklopu izjava koriste se uglavnom implicitno, i to kroz prenošenje tuđih izjava ili citiranje drugih osoba (Semetko i Valkenburg, 2000). U tom smislu pozitivni okviri moralnosti tijekom drugog istraživačkog razdoblja utvrđeni su prenošenjem izjava osoba iz vjerske zajednice i citiranjem Pape Franje (VL43a, VL44a, VL45a, N3a, N7a). Takvi okviri sadrže geopolitičke kodove koji su svojstveni kodovima iz 2015. i 2016. godine, odnosno u njima je naglašena važnost humanitarnog pristupa i empatije pri postupanju s iregularnim migrantima, a hrvatske vlasti i zapadnoeuropske države neizravno su označeni kao odgovorni za loše postupanje prema iregularnim migrantima.

7.2.3. Okvir pripisivanja odgovornosti

U sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa utvrđeno je 36 pozitivnih okvira pripisivanja odgovornosti i niti jedan negativan okvir (grafički prikaz 30). Okvir pripisivanja odgovornosti čini 16,00 posto ukupnog broja okvira. Okvir pripisivanja odgovornosti u značajno je većoj mjeri prisutan tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, odnosno 28 puta, dok je tijekom 2019. godine utvrđen samo osam puta. Osim toga, okvir pripisivanja odgovornosti dominantno koriste politički akteri, točnije utvrđeno je 30 okvira koji koriste politički akteri, dok samo šest okvira koriste nepolitički akteri.

U prvom istraživačkom razdoblju, odnosno tijekom 2015./2016. godine okvir pripisivanja odgovornosti uglavnom koriste tadašnji ministar unutarnjih poslova RH, Ranko Ostojić i tadašnji premijer RH, Zoran Milanović. Navedeni politički akteri tijekom „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine bili su nadležni za rješavanje problema iregularnih migracija, a okvire pripisivanja odgovornosti koristili su uglavnom za označavanje drugih država koje su okrivljavali za humanitarnu krizu i tešku situaciju u kojoj se nalaze iregularni migranti, ali i tranzitne zemlje. Prema Semetko i Valkenburg (2000) ovim se okvirom država, pojedinac ili grupa označava kao odgovorna za uzrokovanje ili rješavanje određenog problema ili krize. Utvrđeno je kako su navedeni politički akteri u okvirima VL2, VL10, VL15, VL29, JL5 i JL10 nedvosmisleno optuživali Grčku zbog „migracijske krize“ u EU kao uzročnika krize i kao državu koja može riješiti krizu. Grčka kao zemlja prvog dolaska, uključujući ostale rubne države EU, bila je tijekom 2015./2016. godine pod posebnim pritiskom zbog masovnog priljeva migranata i propuštala je

iregularne migrante duž balkanskog pravca migracija bez da je prethodno registrirala svakog iregularnog migranta. Tako je Dublinska konvencija u potpunosti zakazala, a između država članica EU i između država na balkanskom pravcu migracija bile su prisutne tenzije u bilateralnim odnosima koje su dodatno produbljivale krizu. Osim Grčke, politički akteri su u sklopu okvira VL2, VL44, JL5, JL10 i JL15 označavali Tursku kao državu koja je nadležna za rješavanje „migracijske krize“, a u okvirima VL3, VL15, JL1, JL15 i JL25 označena je Njemačka kao država koja može zaustaviti masovne migracije prema EU. Međutim, politički akteri su Njemačku spominjali u znatno blažem tonu od Grčke ili Turske. Interesi države koji su utkani u geopolitičke kodove međusobno su isprepleteni i sadrže strateške ciljeve vezane uz vojne, sigurnosne ili političke aspiracije, no ekonomski interesi predstavljaju preduvjet za realizaciju bilo kojeg drugog interesa države (Arrighi 1990; Moisisio 2019). Prema tome, navedeni okviri sadrže geopolitičke kodove iz kojih se mogu iščitati vanjskopolitički interesi Hrvatske koji su u znatno većoj mjeri vezani uz Njemačku kao jednu od najrazvijenijih i najutjecajnijih članica EU i važnog gospodarskog partnera, nego uz Grčku ili Tursku.

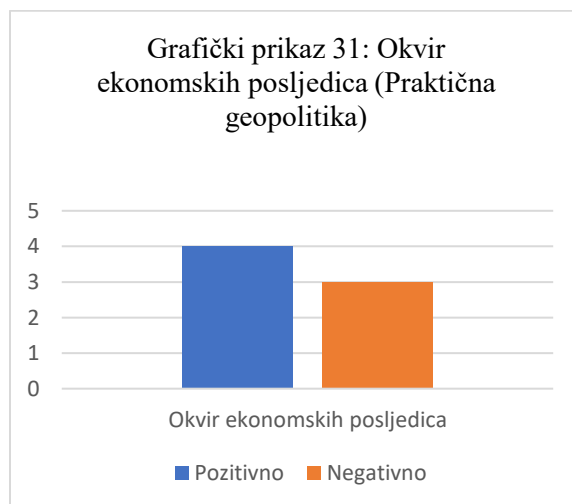
U drugom dijelu istraživačkog razdoblja također su prisutni pozitivni okviri pripisivanja odgovornosti u kojima iregularni migranti nisu označeni kao krivci za situaciju u kojoj se nalaze, međutim politički akteri krivnju pripisuju krijumčarima koji „zarađuju na leđima izbjeglica i destabiliziraju zemlje članice“ (VL14a) i Grčkoj koja je „dio Schengena i da nije dobila nikakvu kaznu, niti je isključena iz Schengena radi toga što zapravo pušta ljude iz Grčke onako kako joj odgovara“ (G7a). Nepolitički akteri koriste okvire u kojima označavaju EU i njezine članice kao krivce zbog lošeg postupanja prema iregularnim migrantima i označavajući EU kao odgovornu za generiranje iregularnih migracija prema EU, humanitarnu krizu i smrt velikog broja iregularnih migranata, pogotovo na Sredozemnom moru (VL20a, VL21a, VL26a, VL27a).

Vrednovanje mjesta (ili regija) i drugih država predstavlja praktično promišljanje u obliku geopolitičkih kodova kojima se kreira vanjska politika (Taylor, 1990: 13). Stoga niti jedan okvir pripisivanja odgovornosti ne odnosi se na ishodišne zemlje ili velike sile kao što su SAD ili Ruska Federacija, koje imaju velikog udjela u destabilizaciji i stabilizaciji država koje se nalaze u kompresijskim zonama ili *shatterbelt* zoni, a iz koji dolazi najveći broj iregularnih migranata. Pri tome je potvrđena i teza Markowitza i Farissa (2018: 393) prema kojoj se geopolitičko natjecanje, u kojem sudjeluju države, odnosi na geografski položaj države u odnosu na druge države, relativnu

ekonomsku moć svake druge države i stupnja do kojeg ima kompatibilne interese s drugim državama. To se posebno odnosi na ekonomske interese Hrvatske koji su uglavnom usmjereni prema državama Zapadne Europe. Primjerice, prema Državnom zavodu za statistiku (DZS) najvažniji gospodarski partneri Hrvatske su Italija, Njemačka, Slovenija i Mađarska, a robna razmjena s državama članicama EU-a u 2019. čini oko 68 posto ukupnog izvoza (DZS, 2020). Navedeni podaci dijelom objašnjavaju zbog čega okvirima pripisivanja odgovornosti nisu obuhvaćene Mađarska ili Slovenija kao zemlje članice EU koje su zbog postavljenih fizičkih prepreka na granicama izravno utjecale i utječu na smjer kretanja iregularnih migranata koji ulaze na teritorij Hrvatske. Međutim, osim što su važni gospodarski partneri, Hrvatska je morala u obzir uzeti i činjenicu kako Mađarska i Slovenija kao članice Schengenskog prostora mogu otežati ulazak Hrvatske u Schengenski prostor i tako dodatno ugroziti nacionalne interese, pogotovo u ekonomskom i sigurnosnom kontekstu.

7.2.4. Okvir ekonomskih posljedica

Okvir ekonomskih posljedica najmanje je zastupljen okvir u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa. Ukupno je utvrđen samo sedam puta. Tri negativna okvira koriste politički akteri i građani Petrinje, dok ukupno četiri okvira koriste nepolitički akteri i jedan politički akter. Okvir ekonomskih posljedica predstavlja 3,111 posto od ukupnog broja okvira. Ne postoji značajna razlika u broju korištenih okvira u prvom istraživačkom razdoblju u odnosu na drugo razdoblje.

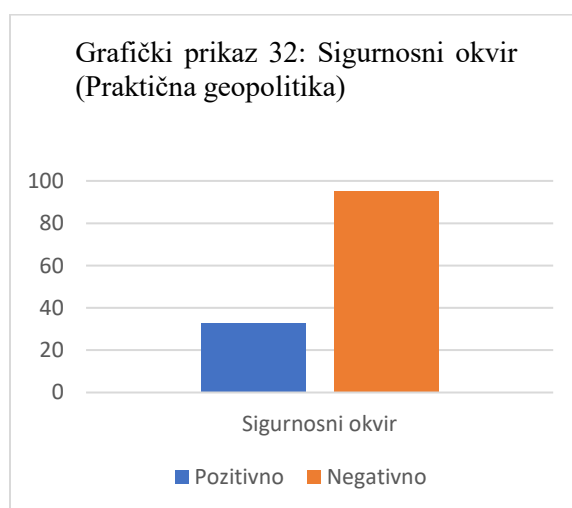
S obzirom da je okvir ekonomskih posljedica zastupljen u najmanjoj mjeri u odnosu na utvrđene okvire na razini popularne i praktične geopolitike, uzorak okvira za analizu u manjoj je mjeri plauzibilan u odnosu na ostale utvrđene okvire, međutim iz njih je moguće iščitati određene geopolitičke kodove. Primjerice, negativne okvire VL19 (studeni 2015.) i VL35 (veljača 2016.) koriste Zoran Milanović, tadašnji premijer RH i Miro Kovač, tadašnji ministar vanjskih poslova. Navedeni politički akteri dolaze iz ideološki suprotnih političkih stranaka, međutim njihovi stavovi su ujednačeni u kontekstu ekonomskih posljedica, odnosno opterećenja domaće ekonomije zbog visokih troškova koje je zahtijevao humanitarni pristup i brzi transfer iregularnih migranata prema Sloveniji. De Vreese (2004: 36) ističe kako se okvir ekonomskih posljedica obično koristi pri izražavanju neslaganja između suprotstavljenih političkih stranaka ili pojedinaca, međutim u pogledu iregularnih migracija razvidno je kako čak suprotstavljene političke stranke (SDP i HDZ) imaju slično mišljenje u pogledu ekonomskih posljedica koje su masovne migracije iz 2015./2016. godine imale na Hrvatsku. Treći negativni okvir JL4a koriste građani Petrinje koji se protive izgradnji prihvatnog centra nedaleko od grada Petrinje. U okviru su iregularni migranti označeni kao dodatna prijetnja domaćoj ekonomiji zbog već prisutnih problema siromaštva i nezaposlenosti u Petrinji. Navedeni okviri sadrže geopolitičke kodove kroz koje je Hrvatska predstavljena kao tranzitna zemlja koja zbog vlastitih ekonomskih problema nema kapacitete za zbrinjavanje većeg broja iregularnih migranata, a samim time umanjuje se njezina odgovornost u rješavanju iregularnih migracija u EU.

Pozitivni okviri ekonomskih posljedica tijekom prvog i drugog istraživačkog razdoblja (N17, N20, N21, G6a) odnose se na pozitivne učinke koje iregularni migranti mogu imati na domaću ekonomiju, pogotovo na negativne demografske trendove u Hrvatskoj. Navedene okvire (osim okvira G6a kojeg koristi Ranko Ostojić, kao bivši ministar unutarnjih poslova RH) koriste nepolitički akteri. U okvirima se ističe kako su troškovi populacijskih politika značajno viši od troškova integracijskih politika u stranaca u Hrvatskoj, a s obzirom na nedostatak radne snage, u okvirima su iregularni migranti predstavljeni kao rješenje za poboljšanje domaćeg gospodarstva. Međutim, nepolitički akteri nemaju moć i društveni kapital kako bi iregularne migracije desekuritizirali, a uzevši u obzir visok broj utvrđenih negativnih sigurnosnih okvira, učinci pozitivnih okvira ekonomskih posljedica su zanemarivi.

S obzirom da su ekonomski interesi države važan preduvjet za realizaciju bilo kojeg drugog geopolitičkog interesa (Flint i Noorali, 2023), a prisutnost okvira ekonomskih posljedica odražava značaj ekonomskog učinka određenog problema na javnost (Graber, 1993), do izražaja dolazi nesrazmjer između utvrđenih sigurnosnih okvira i okvira ekonomskih posljedica. Naime, iako je u sklopu popularne geopolitike utvrđen relativno veći broj okvira ekonomskih posljedica, na razini praktične geopolitike politički i nepolitički akteri okvir su koristili u neočekivano manjoj mjeri, dok je s druge strane broj negativnih sigurnosnih okvira značajno veći od bilo kojeg drugog okvira. Diskrepancija između sigurnosnih okvira i okvira ekonomskih posljedica idu u prilog tvrdnji da su iregularne migracije u Hrvatskoj konstruirane kao sigurnosna ugroza na diskurzivnoj i praktičnoj razini s ciljem postizanja vlastitih geopolitičkih interesa.

7.2.5. Sigurnosni okvir

Sigurnosni okvir u sklopu istraživanja na razini praktičnog geopolitičkog diskursa utvrđen je 128 puta. Od toga su utvrđena 33 pozitivna sigurnosna okvira i 95 negativnih sigurnosnih okvira (gafički prikaz 32). Pozitivni i negativni sigurnosni okviri raspodijeljeni su u sličnom omjeru u sklopu prvog i drugog istraživačkog razdoblja. Osim toga, slično kao i na razini popularnog geopolitičkog diskursa, sigurnosni okvir čini 56,889 posto ukupnog broja okvira, dok negativni sigurnosni okvir čini čak 42,222 posto ukupnog broja okvira.

Teorija sekuritizacije i koncept uokvirivanja imaju slično polazište jer „društveni akteri konstruiraju probleme/prijetnje kroz diskurzivne prakse“ (Watson, 2012: 283). Iregularni migranti u sklopu interpretativnih okvira prikazuju se kao opasnost za kulturni identitet, a korištenje negativnih sigurnosnih okvira jedna je od strategija za mobilizaciju mišljenja javnosti o ugroženosti referentnog objekta. Tako politički akteri nastoje utjecati na javno mnijenje isticanjem zajedničkih vrijednosti i povijesti, svjesno prešućujući činjenicu da migracije predstavljaju bitnu ulogu u oblikovanju društava kakva danas poznajemo (Huysmans, 2006: 50).

Utvrđeni negativni sigurnosni okviri u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa prema svome sadržaju ne razlikuju se od negativnih sigurnosnih okvira na razini popularnog geopolitičkog diskursa. Slijedom toga, u prvom istraživačkom razdoblju, odnosno tijekom 2015./2016. godine prevladavaju negativni sigurnosni okviri u kojima akteri navode kako postoji opasnost da Hrvatska postane hot-spot država ili su napravljeni sigurnosni koraci koji će takav scenarij spriječiti (VL22, VL34, JL9, JL13, JL14, JL20, JL23, JL29, JL37, JL47). Pojavnost takvih sigurnosnih okvira tijekom 2019. godine znatno je manja.

U sklopu prvog istraživačkog razdoblja utvrđen je veći broj negativnih sigurnosnih okvira u kojima akteri iregularne migrante povezuju s terorizmom (VL20, VL21, VL46, JL18, JL21, N6, N7, N8, N9), dok u drugom istraživačkom razdoblju takvi okviri nisu utvrđeni. Međutim, u oba istraživačka razdoblja najbrojniji su negativni sigurnosni okviri u kojima politički akteri zagovaraju ili spominju sekuritizaciju kroz praksu u vidu provođenja operativnih i tehničkih mjera s ciljem odvratanja iregularnih migranata (VL6, VL17, VL33, VL36, VL37, VL41, JL12, JL17, JL19, JL21, JL33, JL34, JL38, JL39, JL41, JL42, JL43, JL47, N6, N8, VL8a, VL9a, VL10a, VL11a, VL16a, VL17a, VL22a, VL35a, VL37a), VL39a, VL40a, VL42a, JL11a, JL13a, JL14a, G2a). Utvrđeno je kako u prvom istraživačkom razdoblju učestalost negativnih sigurnosnih okvira koji se odnose na provođenje sekuritizacije kroz praksu koincidira s dolaskom na vlast Domoljubne koalicije i Mosta u siječnju 2016. godine, dok se u drugom istraživačkom razdoblju veći broj negativnih sigurnosnih okvira u kojima se zagovara sekuritizacija kroz praksu uglavnom pojavljuje netom prije početka i za vrijeme političke kampanje za predsjedničke izbore 2019. godine.⁵³ Bigo (2014) smatra kako je sekuritizacija kroz praksu kao i djelatnost u sklopu koje

---

⁵³ Anti-migrantski diskurs u Europi uglavnom se veže uz političke stranke i političare iz desnog ideološkog spektra koji predstavljajući iregularne migrante kao sigurnosnu ugrozu imaju za cilj ostanak ili dolazak na vlasti (Ruzza, 2018). Primjerice, tijekom 2015./2016. godine utvrđeno je da takve okvire uglavnom koriste tadašnja predsjednica

djeluje sekuritizacijski ili desekuritizacijski akter značajnija od bilo kojeg diskursa, odnosno govornih činova kojima se sekuritizira određeno pitanje. S time se slaže i Floyd (2011) prema kojoj se pri proučavanju procesa sekuritizacije u obzir mora uzeti kombinacija sekuritizacijskog poteza⁵⁴ i sigurnosne prakse, kao i relevantnost sekuritizacijskog aktera, za razliku od analize isključivo govornih činova. Analiza je pokazala kako su nepolitički akteri utvrđeni u samo 29 negativnih sigurnosnih okvira, dok ostalih 99 sigurnosni okvira koriste politički akteri. Pri tome je utvrđeno kako većinu nepolitičkih aktera predstavljaju sigurnosni stručnjaci i djelatnici MUP-a.

Za razliku od okvira ljudskog interesa, okvira moralnosti, okvira pripisivanja odgovornosti i okvira ekonomskih posljedica, u negativnim sigurnosnim okvirima jasno je naznačeno zbog čega se poduzimaju i zagovaraju tolike mjere kojima se nastoje suzbiti iregularne migracije. Naime, tijekom 2019. godine politički akteri u većem broju negativnih sigurnosnih okvira sekuritizaciju iregularnih migracija dovode u izravnu vezu s ulaskom Hrvatske u Schengenski prostor (VL11a, VL13a, VL17a, VL29a, VL30a, VL31a, VL32a, VL33a, VL36a, N14a). Tako ministar unutarnjih poslova Davor Božinović u sklopu okvira VL29a navodi kako „Hrvatska ima ključnu ulogu u onemogućavanju sekundarnih kretanja tražitelja međunarodne zaštite koja su dovela u pitanje opstojnost europskoga sustava azila i rezultirala uvođenjem kontrola na unutarnjim granicama Schengena“ ili u sklopu okvira VL36a navodi da će se Hrvatska „pojačano angažirati na upravljanju granicama i jačanju graničnih kontrola“ i kako će dati „svoj doprinos da bi se Europska unija što prije vratila normalnom funkcioniranju Schengena“. Time su nedvosmisleno istaknuti geopolitički interesi Hrvatske u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija, a Hrvatska je predstavljena kao država koja je sposobna štititi vanjsku granicu EU i Schengena i, prema tome, zaslužuje mjesto među državama Schengenskog prostora.

Za razliku od negativnih sigurnosnih okvira na razini popularnog geopolitičkog diskursa, akteri u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa ne koriste sintagme, metafore, brojčane termine ili različite pridjeve kojima se iregularnim migrantima pripisuju neljudska svojstva, međutim,

---

RH, Kolinda Grabar Kitarović; ministar vanjskih poslova RH, Miro Kovač; ministar unutarnjih poslova, Vlaho Orepić; ministar obrane RH, Josip Buljević; prvi potpredsjednik vlade RH, Tomislav Karamarko, a tijekom 2019., premijer RH, Andrej Plenković; ministar unutarnjih poslova RH, Davor Božinović; ministar obrane RH, Damir Krstičević; predsjednica RH, Kolinda Grabar Kitarović i kandidat za predsjednika RH, Miroslav Škoro. Manji broj sigurnosnih okvira u kojima se spominje sekuritizacija kroz praksu u sklopu prvog istraživačkog razdoblja koristi tadašnji ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić koji dolazi iz stranke SDP koja je iz lijevog ideološkog spektra.

⁵⁴ Sekuritizacijski potez odnosi se na određeno upozorenje ili obećanje vezano uz egzistencijalnu prijetnju.

izrijekom se koriste termini kao što su „ilegalni migranti“, „ilegalne migracije“ ili „ilegalni prelasci“. Naime, korištenjem termina „ilegalni“ ili „ilegalno“ politički akteri iregularne migrante predstavljaju kao sigurnosnu prijetnju i problem, što često dovodi do kriminalizacije iregularnih migranata i pokretanja različitih aktivnosti s ciljem ograničavanja prekograničnog kretanja određenih kategorija osoba (Iosifides, 2018: 98). Osim u okviru JL38 u kojem tadašnji prvi potpredsjednik Vlade RH Tomislav Karamarko naglašava kako će „Vlada učiniti sve da zaštiti domovinu i građane“ i okviru N19a u kojem slikar Stipo Nobilo navodi da se migracijama želi „destabilizirati kršćanska Europa i naša kulturna tradicija“, u niti jednom drugom okviru politički i nepolitički akteri nisu naveli zbog čega su iregularni migranti prijetnja. Međutim, može se izvesti opći zaključak kako su u sklopu negativnih sigurnosnih okvira kao referentni objekti označeni nacionalna sigurnost i kulturna homogenost. Kroz takve okvire iregularni migranti predstavljeni su kao prijetnja za geografski uokviren svakodnevni život unutar „tvrđave zvane Europa“ (Dempsey i McDowell, 2019: 20), kojoj pripada i Hrvatska.

Pozitivne sigurnosne okvire u kojima je u fokusu sigurnost iregularnih migranata tijekom 2015. godine najvećoj mjeri koristi Zoran Milanović kao tadašnji premijer RH i 2019. godine kao predsjednički kandidat, dok ostatak pozitivnih sigurnosnih okvira uglavnom koriste nepolitički akteri, odnosno, aktivisti, umjetnici i znanstvenici koji naglašavaju kako kršenje ljudskih prava, krijumčarenje i provođenje sekuritizacije kroz praksu ugrožava živote migranata te kako su iregularni migranti bespotrebno označeni kao sigurnosna ugroza (VL7, VL31, JL3, N4, N10, G9, VL41a, JL6a, JL8a, N9a, N13a, G3a, G9a).

Sukladno dobivenim rezultatima, razvidno je kako je broj pozitivnih sigurnosnih okvira mnogostruko manji u odnosu na negativne sigurnosne okvire u sklopu kojih se iregularni migranti promatraju kao sigurnosna ugroza, odnosno kao masa tuđinaca koji sa sobom nose drugačije vrijednosti i kulturu koja može ugroziti europsku kulturnu homogenost. Također, iregularne migracije povezuju se izravno s terorizmom i ugrozom nacionalne sigurnosti. Prema konstruktivističkom shvaćanju sigurnost je subjektivna kategorija, a sigurnosna prijetnja je rezultat društvene konstrukcije prema kojoj države stvaraju identitete, odnose s drugim državama i vlastite interese (Newman, 2001). Finnemore i Sikkink (1999: 892, 902, 903) ističu kako su interesi države i sigurnosne prijetnje glavni pokretači djelovanja država koje na temelju donesenih odluka ujedno kreiraju vlastiti identitet u odnosu na druge države. Prema tome, „sigurnosni imaginarij“ ima važnu

ulogu u konstrukciji nacionalnih interesa i nacionalnih identiteta bez obzira što sigurnosna ugroza ne predstavlja stvarnu prijetnju (Guzzini, 2004). Sukladno broju utvrđenih negativnih sigurnosnih okvira u kojima su iregularni migranti predstavljeni kao sigurnosna ugroza, razvidno je kako Hrvatska sekuritizacijom iregularnih migracija ima za cilj realizirati vlastite geopolitičke interese u sigurnosnom i gospodarskom pogledu ulaskom u Schengenski prostor. Osim toga, nastoji učvrstiti vlastiti kulturni i povijesni identitet europske države koja ishodišne zemlje, i još važnije, susjedne zemlje, percipira kao države s „druge strane granice“ koje pripadaju geopolitički nestabilnom prostoru i koje sa sobom nose identitete koji su izravno suprotstavljeni europskom identitetu.

7.2.6. Sekuritizacija iregularnih migracija kroz praksu u novinskim tekstovima

Ukupno su utvrđena 62 primjera sekuritizacije kroz praksu koji sadrže jedan ili više elemenata na kojima se temelji Strategija integriranog upravljanja granicom (NN 91/2019) (u nastavku teksta Strategija). U prvom dijelu istraživačkog razdoblja, odnosno tijekom 2015./2016. godine u sklopu novinskih članaka utvrđeno je 29 primjera sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu, dok su 33 primjera utvrđena u drugom dijelu istraživačkog razdoblja, odnosno tijekom 2019. godine. U sklopu utvrđenih primjera, 11 elemenata na kojima se temelji Strategija ponavljaju se ukupno 149 puta, odnosno 63 puta u prvom i 86 puta u drugom istraživačkom razdoblju.

Najveći broj utvrđenih primjera obuhvaćeno je elementom Strategije koji se naziva *nadzor državne granice*. Nadzor državne granice u jednakoj mjeri obuhvaća i dio drugih elemenata Strategije kao što su *upotreba najsuvremenije tehnologije, tehničkih i operativnih mjera, suradnja između država članica EU i suradnja s trećim zemljama*, a općenito govoreći, odnosi se na sve provedene i planirane aktivnosti koje se odnose na kontrolu i zaštitu državne granice i koje su obuhvaćene analizom. U Strategiji integriranog upravljanja u poglavlju 5. *Integrirano upravljanje granicom* navodi se kako je cilj nadzora državne granice efikasna kontrola na graničnim prijelazima i zaštita državne granice, a nadzor se obavlja u skladu s procjenom rizika za unutarnju sigurnost i procjenom prijetnji koje bi mogle ugroziti sigurnost granice. Nadzor državne granice je sveobuhvatni pojam koji se odnosi na kontrolu i zaštitu granice. Nadzor državnih granica u sve je većoj mjeri militariziran i provodi se uz pomoć modernih komunikacijskih i informacijskih

tehnologija koje državama olakšavaju otvaranje i zatvaranje granica s ciljem postizanja sigurnosti, ali i vlastitih geopolitičkih interesa (Giray i Ceren, 2020; Jones i dr., 2017; Jones i Johnson, 2016; Vallet i David, 2012). Dunn (1996: 3) militarizaciju granice definira kao implementaciju „vojne retorike i ideologije, vojnih taktika, strategija, tehnologije, opreme i oružanih snaga.“ Primjerice u potpotpoglavlju Strategije 5.1.1. *Granična kontrola* navodi se kako se kontrola državne granice odnosi na kontrolu na graničnim prijelazima „sukladno najvišim standardima, koristeći modernu tehničku i informatičku opremu i infrastrukturu“, dok se u potpotpoglavlju 5.1.2. *Zaštita državne granice* navodi kako se zaštita državne granice provodi između graničnih prijelaza i na nekim graničnim prijelazima izvan radnog vremena, a u istom potpotpoglavlju navodi se kako će od 2019. godine pa nadalje posebna pažnja biti posvećena „obnavljanju i daljnjem razvoju opreme namijenjene poslovima zaštite državne granice naročito u pogledu bespilotnih sustava, stacionarnih i pokretnih termovizijskih sustava velikog dometa, dnevno/noćnih kamera, opreme za osiguravanje mobilnosti granične policije, kao i korištenja svake druge suvremene tehničke opreme u cilju učinkovite zaštite vanjske granice.“ Iz utvrđenih primjera sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu razvidno je kako je Hrvatska tijekom 2015./2016. i 2019. godine provodila ili planirala provođenje niza različitih operativnih i tehničkih mjera koje su obuhvaćene Strategijom. Utvrđeni primjeri dio su svakodnevne prakse koju provode sigurnosni stručnjaci, a uz upotrebu tehnologije u nadzoru državne granice mogu se smatrati važnim indikatorima sekuritizacije iregularnih migracija (Bigo, 2002; Huysmans, 2006; Balzacq, 2008; Bigo 2016).

Primjeri u sklopu elemenata *upotreba najsuvremenije tehnologije i tehničke i operativne mjere* drugi su prema učestalosti u sklopu oba istraživačka razdoblja. Tijekom prvog istraživačkog razdoblja, odnosno tijekom 2015./2016. godine, primjeri sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu u pogledu upotrebe najsuvremenije tehnologije i provođenja operativnih i tehničkih mjera uglavnom su prisutni nakon terorističkih napada u Parizu sredinom studenoga 2015. godine, i to u vidu korištenja sustava i baza podataka koje koriste države članice EU s ciljem kontrole migracija i detektiranja potencijalnih terorista i kriminalaca među iregularnim migrantima. Korištenje zajedničkih sustava i baza podataka ne služi samo pri svakodnevnim poslovima upravljanja azilom i migracijama u EU, nego se države članice na njih oslanjaju s ciljem postizanja unutarnje sigurnosti i suzbijanja terorističkih napada i kriminalnih djela (Giray i Ceren, 2020: 159). Nakon migracijske krize iz 2015. godine, baze podataka kojima se služe države članice EU postale su jedan od važnijih instrumenata pri sekuritizaciji iregularnih migracija (Amelung, 2021: 165).

Aradau i Van Munster (2007: 26) smatraju kako tehnike profiliranja iregularnih migranata pomoću suvremenih tehnologija imaju značajne nedostatke, stoga države pribjegavaju „panopticismu“, odnosno obliku nadzora prema kojem potencijalni terorist može biti svatko.

Osim za kontrolu migracija, Hrvatska je tijekom 2015./2016. godine baze podataka koristila kao sredstvo za postizanje vanjskopolitičkih interesa. Naime, Hrvatska je nakon terorističkih napada u Parizu odbijala dijeliti podatke registriranih iregularnih migranata s ostalim državama članicama EU i institucijama EU kako bi izbjegla mogućnost da, sukladno Dublinskoj konvenciji, postane zemlja prvog ulaska i riskira mogućnost da postane hot-spot država u koju će iregularni migranti biti vraćeni u slučaju zatvaranja granica Njemačke ili Slovenije.

Konkretni primjeri provođenja tehničkih mjera u smislu nabave suvremene tehnologije i opreme za nadzor granice kao i njihovo svakodnevno korištenje u nadzoru granice, predstavljaju važan indikator sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu (Côté Boucher i dr., 2014). Stoga su u siječnju 2019. godine utvrđeni primjeri nabave novog modernog helikoptera AW139, koji je MUP nabavio sredstvima iz Schengen Facility Fonda za nadzor državne granice, a navodi se kako je do tog trenutka iz istog Fonda Hrvatska nabavila 240 automobila, 10 plovila i dva helikoptera. U drugom istraživačkom razdoblju, odnosno tijekom 2019. godine utvrđen je znatno veći broj primjera *upotrebe najsuremenije tehnologije kao i tehničkih i operativnih mjera* u odnosu na 2015./2016. godinu. Primjerice, zbog povećane potrebe spominje se nabava novih pasa za provođenje kontrole na granici i to iz uzgoja pravnih i fizičkih osoba, što do tada nije bilo slučaj, odnosno psi su do tada nabavljani isključivo iz uzgoja MORH-a. Osim nabavke policijskih pasa, tijekom 2019. godine utvrđeni su primjeri nabavke dodatnih bespilotnih letjelica, fizičkim barijerama zapriječeno je 65 cestovnih komunikacija na državnoj granici s BiH i Srbijom, zbog nadzora granice angažirano je dvije tisuće umirovljenih policajaca, kupljene su dodatne taktičke borbene odore s vrećama za spavanje i 450 prijenosnih dnevnonoćnih kamera za slanje snimki putem mobilnog uređaja, a u prosincu 2019. godine ugovorena je kupnja dva borbena helikoptera Black Hawk koji će, između ostalog, služiti za nadzor državne granice. Giray i Ceren (2020: 153) navode kako je upotreba helikoptera i bespilotnih letjelica, uz mogućnost slanja oružanih snaga na granicu, jedan od primjera militarizacije državne granice. S time se slažu i Jones i Johnson (2016: 197) koji smatraju kako je korištenje vojnih tehnologija nadzora izrazit pomak prema sekuritizaciji iregularnih migracija. Pojačanim nadzorom graničnih prelazaka i sekuritizacijom iregularnih

migracija države dobivaju potrebne alate za postizanje vlastitih geopolitičkih interesa, pogotovo u ekonomskom i sigurnosnom pogledu (Stoffelen, 2021). Provođenjem i uvođenjem navedenih tehničkih i operativnih mjera glavni cilj Hrvatske bio je dokazati kako je sposobna štititi vlastite, ali i vanjsku granicu EU i Schengena, te kako bi na temelju provedenih mjera postala članica Schengenskog prostora.

Tijekom listopada i prve polovice studenoga 2015. godine utvrđen je veći broj primjera koji se odnose na *vraćanje državljana trećih zemalja*. Kako je ranije istaknuto, Hrvatska je odbijala dijeliti podatke o registriranim iregularnim migrantima kako bi, u slučaju zatvaranja granice sa Slovenijom, ili u slučaju zaokreta u migracijskim politikama Njemačke, izbjegla scenarij u kojem bi postala hot-spot država. Dio primjera odnosi se na problematičnost Dublinske konvencije i namjerno nesudjelovanje Hrvatske u unošenju podataka u sustav „EURODAC“ za vrijeme „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine. Prema Dublinskoj konvenciji, države na čiji su teritorij migranti prvo ušli, dužne su razmotriti podnošenje zahtjeva za azil, a jedan je od osnovnih ciljeva Konvencije sprječavanje traženja azila u zemlji prema vlastitom izboru migranta (eng. *asylum shopping*). Za vrijeme nekontroliranog priljeva migranata 2015. godine pokazalo se kako Dublinska konvencija ima velike nedostatke. Naime, prema Dublinskoj konvenciji osoba mora tražiti azil u državi u koju prvo stupi, a time gubi pravo traženja azila u drugim zemljama članicama. To ne odgovara niti iregularnim migrantima, niti zemljama članicama koje se nalaze na geografskom području koje je najviše izloženo pritisku migranata (Grčka, Italija, Španjolska, države na balkanskom pravcu migracija itd.). Konvencija se pokazala neučinkovitom jer nalaže da je odgovornost pružanja azila na državi koja prva primi migrante, no u stvarnosti većina migranata traži azil u nekoj drugoj državi ili pak u više država istovremeno. Zbog navedenih manjkavosti Konvencije, neke se države tijekom „migracijske krize“ 2015./2016. godine nisu se pridržavale Dublinske konvencije iz očiglednih razloga, a Hrvatska se našla među njima. Stoga je odbijanje dijeljenja podatka o iregularnim migrantima označeno kao jedan od indikatora sekuritizacije kroz praksu. U potpoglavlju Strategije 5.8. *Povratak* navodi se kako je vraćanje državljana trećih zemalja koji su zatečeni u nezakonitom boravku „apsolutni prioritet Hrvatske“, pri čemu se, između ostalog, u obzir uzimaju sve bitne okolnosti kao što su stupanj ugroze pravnog poretka, stupanj ugroze nacionalne sigurnosti i postojanje rizika od izbjegavanja. U tom smislu, vraćanje državljana trećih zemalja izravno se spominje i u utvrđenim primjerima iz veljače 2016. godine kada su hrvatski policajci, zajedno s policajcima iz Slovenije i Austrije, poslani na granicu između

Sjeverne Makedonije i Grčke kako bi pomogli u poslovima profiliranja iregularnih migranata koji se kreću balkanskom rutom. Selekcija iregularnih migranata vršena je s ciljem odvratanja ekonomskih migranata i primanja izbjeglica koji su dolazili iz ratom zahvaćenih područja.

Slanje policajaca iz država EU na granicu države koja nije članica EU s ciljem suzbijanja iregularnih migranata koji dolaze iz Grčke, koja je država članica EU, predstavlja važan primjer neusklađenosti politika EU, kao i duboke podijeljenosti u stavovima koji se odnose na rješavanje problema masovnih migracija prema EU, što je naposljetku, rezultiralo sekuritizacijom iregularnih migracija na nacionalnoj razini u pojedinim državama članicama EU. Grčka kao tranzitna zemlja tijekom 2015. i 2016. godine nije unosila podatke o iregularnim migrantima zbog čega je naišla na oštre kritike ostalih država članica EU i krovnih institucija EU, a to je posebno uočljivo u sklopu geopolitičkog diskursa na razini popularne i praktične geopolitike u Hrvatskoj u kojem je predstavljena kao glavni krivac za humanitarnu i sigurnosnu krizu u EU i Hrvatskoj.

Sredinom studenog 2015. godine nakon terorističkih napada u Parizu, utvrđeni su primjeri u kojima u sklopu *suradnje između država članica EU* Hrvatska razmjenjuje podatke o iregularnim migrantima s drugim državama članicama EU s ciljem poduzimanja mjera strože kontrole na graničnim prijelazima i u zračnim lukama u što su uključeni i pojedinci koji inače imaju pravo na slobodu kretanja. Na razini EU od država članica zatraženo je provođenje kontrole nad upisom u bazu podataka SIS (Schengenski informacijski sustav) u kojoj se nalaze osjetljive informacije o potencijalnim teroristima i kriminalcima. SIS je, uz EURODAC, VIS (vizni informacijski sustav) i EES (sustav ulaza i izlaza), jedna od najvažnijih baza podataka kojom se koriste države članice EU za kontrolu migracija i koji se koriste zbog otkrivanja potencijalnih terorista i kriminalaca među iregularnim migrantima (Amelung, 2021: 154). U potpoglavlju Strategije 5.4. *Suradnja između država članica koju podupire i koordinira Frontex* navodi se kako se prioriteti hrvatskog sudjelovanja u operativnim aktivnostima u suradnji s ostalim državama članicama EU temelje na ovisno o sigurnosnoj situaciji na vanjskoj granici te će se službenici granične policije, ovisno o situacijskoj slici, „uključivati u aktivnosti koje su posljedica potreba za hitnim djelovanjem na vanjskim granicama i u zajedničke operacije na zelenoj i plavoj vanjskoj granici.“ Stoga je suradnja između država članica intenzivirana u veljači 2015. godine kada su države s balkanskog pravca migracija u sklopu sastanka u Bruxellesu najavile oštrije mjere na granicama zbog odluke Njemačke i Austrije da se masovne migracije prema EU uspore uz pooštavanje uvjeta za ulazak

u EU. Zbog toga su hrvatski, slovenski i austrijski policajci zajedno s policajcima iz Srbije i Sjeverne Makedonije poslani na granicu između Sjeverne Makedonije i Grčke kako bi odvratili ekonomske migrante i vratili ih u Grčku koja nije registrirala iregularne migrante kako bi, sukladno Dublinskoj konvenciji, izbjegla mogućnost da se okarakterizira kao zemlja prvog dolaska. Uz prethodnu registraciju izbjeglica, policijski službenici su izbjeglice vlakovima izravno slali na slovensko-austrijsku granicu, bez zaustavljanja u ostalim tranzitnim zemljama. U potpoglavlju Strategije 5.4. *Suradnja između država članica koju podupire i koordinira Frontex* navodi se kako Hrvatska aktivno sudjeluje u svi oblicima suradnje s ostalim državama članicama EU pod koordinacijom FRONTEX-a, a cilj intenzivne suradnje je „ojačavanje nadzora vanjskih granica EU s ciljem sprječavanja nezakonitih prelazaka neregularnih migranata preko vanjske granice.“ Suradnja s državama članicama EU, ali i trećim zemljama u kontekstu selekcije migranata na granici države koja nije u EU predstavlja jedan od važnih indikatora sekuritizacije iregularnih migracija. Primjeri suradnje Hrvatske s ostalim članicama EU u kontekstu provođenja sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu u znatno manjoj mjeri su zastupljeni tijekom 2019. godine.

Osim suradnje između država članica EU, primjeri *suradnje s trećim zemljama* također su u većem broju prisutni tijekom 2015./2016. godine i to u sklopu istih primjera koji su obuhvaćeni elementom Strategije *suradnja između država članica EU*. Naime, osim policajaca iz Hrvatske, Austrije i Slovenije, u selekciji i odvratanju ekonomskih migranata na granici između Sjeverne Makedonije i Grčke, sudjelovali su i policajci iz Srbije i Sjeverne Makedonije. U potpoglavlju 5.6. *Mjere i suradnja s trećim zemljama* Strategije navodi se kako je glavni cilj suradnje s trećim zemljama „sprječavanje prekograničnog kriminaliteta i nezakonitih migracija preko hrvatskih granica i osobito vanjske EU granice, kao i ostalih aktivnosti vezanih uz područje granice koje mogu utjecati na unutarnju sigurnost Republike Hrvatske i ostalih država članica.“ U tom se potpoglavlju također navodi kako je suradnja sa susjednom BiH, Crnom Gorom i Srbijom od primarnog interesa za Hrvatsku, međutim iz utvrđenih primjera sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu nije utvrđen niti jedan slučaj suradnje Hrvatske s BiH, međutim utvrđeno je nekoliko primjera u kojima se spominje pojačavanje nadzora na granici s BiH u kontekstu provođenja operativnih i tehničkih mjera s ciljem suzbijanja iregularnih migracija koje su tijekom 2019. godine bilježene uglavnom iz te države. Već je ranije naglašeno kako je Hrvatska optuživana zbog provođenja *push-backa* na granici s BiH zbog čega su odnosi između te dvije države dodatno

narušeni, a BiH je nakon šest godina od potpisivanja, odnosno tek u travnju 2023. godine, počela primjenjivati *Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Bosne i Hercegovine o prihvatu i vraćanju osoba koje nezakonito borave na državnom području* (Slobodna Evropa, 2023).

Hrvatska je tijekom 2019. godine provodila operativne i tehničke mjere na granici s BiH s ciljem suzbijanja iregularnih migracija, bez obzira na resurse i kapacitete kojima BiH raspolaže. Iz toga je razvidno kako je Hrvatska kao geopolitički interes prioritizirala ulazak u Schengenski prostor nauštrb, ionako kompleksnih, bilateralnih odnosa s BiH. Međutim, ulazak u Schengenski prostor i unaprjeđenje sustava nadzora, kontrole i zaštite najduže kopnene granice za Hrvatsku predstavljaju dodanu vrijednost Hrvatske u provođenju vanjskopolitičkih interesa u BiH, koji se posebno odnose na europske integracije BiH, status Hrvata u BiH, ali i neposredne sigurnosne ugroze iz te zemlje kao što su terorizam, mogući etnički sukobi, organizirani kriminal i proliferacija oružja.

Najmanje utvrđenih primjera provođenja sekuritizacije kroz praksu odnosi se na elemente Strategije *traganje i spašavanje, mehanizam solidarnosti i međuagencijska suradnja*. Utvrđena su samo tri primjera traganja i spašavanja koji se odnose na nabavku helikoptera i plovila kojom se osim nadzora državne granice, može vršiti i traganje i spašavanje ljudskih života na moru. Manjkavost primjera *traganja i spašavanja* u odnosu na ostale primjere kojima su utvrđeni indikatori sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu implicira kako je Hrvatska u mnogostruko većoj mjeri pažnju posvetila suzbijanju iregularnih migracija u kontekstu zaštite nacionalne sigurnosti i referentnih objekata u sklopu socijetalnog sigurnosnog sektora, dok je individualna sigurnost i spašavanje života iregularnih migranata u drugom planu. Primjeri sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu u sklopu elemenata *mehanizam solidarnosti i međuagencijska suradnja* odnose se na razmjenu informacija i tehničku podršku između Hrvatske i FRONTEX-a, odnosno na korištenje različitih EU fondova s ciljem financiranja tehničkih i operativnih mjera za nadzor državne granice.

Iregularne migracije prepoznate su kao suvremena sigurnosna prijetnja koja zahtijeva provođenje operativnih i tehničkih mjera čije se provođenje može promatrati u kontekstu postizanja ekonomskih, sigurnosnih i ostalih nacionalnih interesa Hrvatske. Osim toga, provođenjem sigurnosnih praksi s ciljem suzbijanja iregularnih migracija Hrvatska štiti i interese EU i predstavlja se kao legitiman kandidat za pristup Schengenskom prostoru. Utvrđeni primjeri i

indikatori sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu ukazuju na konstruiranu krizu i odražavaju geopolitičke okvire prema kojima „države članice EU nastoje zaštititi uspostavljeni sustav geopolitičkog značaja i moći u odnosu na države trećeg svijeta“ (Dempsey i McDowell, 2019: 3).

7.3. FORMALNA GEOPOLITIKA

U sklopu normativne analize na razini formalnog geopolitičkog diskursa, obuhvaćena su četiri zakona i jedna strategija, odnosno *Zakon o strancima*, *Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti*, *Zakon o obrani* i *Zakon o nadzoru državne granice* te *Strategija nacionalne sigurnosti*. Analizirani pravni akti promatraju se kao cjelina koja čini pravni okvir kojim se kreiraju politike i provode prakse u kontekstu zaštite državne granice i upravljanja iregularnim migracijama u Hrvatskoj.

7.3.1. Zakon o strancima

Zakon o strancima je dva puta izmijenjen i dopunjen nakon 2013. godine, i to 2017. i 2018. godine. Verzija Zakona o strancima iz 2017. godina sadrži velik broj izmjena u odnosu na Zakon iz 2013. godine, a izmjene se uglavnom odnose na strožu regulaciju ulaska, kretanja i boravka državljana trećih zemalja u Hrvatskoj koji se u Zakonu na implicitan način promatraju kao homogena skupina koja potencijalno može imati negativne učinke na sigurnosni poredak u Hrvatskoj i EU. Time je potvrđena tvrdnja Bourbeaua (2008) koji smatra kako je postroživanje pravnog okvira jedan od važnih indikatora sekuritizacije, a izmjene i dopune postojećih zakona važan su preduvjet za provođenje sekuritizacijskih praksi pri zaštiti označenog referentnog objekta. Primjerice, na početku Zakona iz 2017. godine izmjene i dopune odnose se na usklađivanje s pravnom stečevinom EU pri čemu je posebna pozornost posvećena zaštiti državne granice i zabrani ulazaka „nezakonitih migranata“ te njihovom uhićenju i daljnjem procesuiranju u slučaju nezakonitog ulaska ili boravka u Hrvatskoj. Pri tome je naglašena važnost korištenja „tehničkih i elektroničkih sredstava“, pogotovo na osjetljivim dijelovima državne granice, što implicira provođenje sekuritizacije kroz praksu u suzbijanju iregularnih migracija, odnosno zaštitu državne granice koja se provodi izvan regularnih graničnih prijelaza.

U Zakonu o strancima iz 2017. posvećena je značajna pažnja pojmovima kao što su „državljeni trećih zemalja“, „treće zemlje“ i „stranci“, a pojmovi se uglavnom odnose na iregularne migrante koji u EU dolaze iz sjeverne Afrike, Bliskog istoka i dijelova azijskog kontinenta. Iregularni migranti, odnosno državljani trećih zemalja, u Zakonu nisu prikazani kao heterogena grupa pojedinaca, različitog podrijetla i različitih razloga za migraciju prema EU. Označavanjem iregularnih migranata kao homogene skupine pojačava se dihotomija u geopolitičkom kontekstu između „nas“ i „njih“. Iz toga je razvidno kako države kreiraju kategorije u sklopu kojih promatraju druge države ili skupine ljudi. Tako se primjerice iregularni migranti u odredišnim ili tranzitnim zemljama percipiraju kao jedno „pleme“ kojem su migracijska kretanja „prirodno stanje“ (Dempsey i McDowell, 2019: 4). Slijedom toga, unutar Zakona o strancima iregularni migranti označeni su kao „državljeni trećih zemalja“, odnosno kategorija koja je, sukladno utvrđenim promjenama, u nepovoljnijem položaju od „stranaca“ na koje se utvrđene promjene u kontekstu postroživanja uvjeta ulaska, kretanja i boravka, odnose u bitno manjoj mjeri.

U članku 12. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o strancima iz 2017. navodi se kako je osim pomaganja, zabranjen i pokušaj pomaganja pri nezakonitom prelasku granice ili boravku u Hrvatskoj. Na ovu dopunu Zakona reagirao je Centar za mirovne studije navodeći kako dopuna predstavlja uvođenje restriktivnog odnosa prema pomaganju ljudima i sankcioniranje duboko moralnog i ljudskog čina pomaganja drugima u nevolji, a dopuna je posebno nepotrebna jer je krijumčarenje već regulirano Kaznenim zakonom (CMS: 2017). Iako su ovim člankom izuzete situacije kada su ugroženi život ili zdravlje iregularnih migranata, a krijumčarenje ljudi je regulirano Kaznenim zakonom, ova dopuna Zakona predstavlja indikator sekuritizacije iregularnih migracija. Slična izmjena utvrđena je i u članku 116. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima iz 2017. vezano uz novčane kazne i kazne zatvora pri pomaganju u iregularnom prelasku državne granice. Naime, uz riječ »pomaže« dodaju se riječi »ili pokuša pomoći«, čime je dodatno zakonski reguliran i svaki pokušaj pomaganja u iregularnom graničnom prelasku, pri čemu osoba koja pokuša pomoći iregularnom migrantu riskira zatvorsku kaznu od 60 dana i novčanu kaznu od 23 tisuće kuna i to za svakog potpomognutog iregularnog migranta.

U *Strategiji integriranog upravljanja granicom RH* u potpoglavlju 5.8. naznačeno je kako je efikasno i brzo vraćanje državljanina trećih zemalja koji su zatečeni u nezakonitom boravku „apsolutni prioritet“ Hrvatske, stoga je i u članku 40. Zakona o strancima iz 2017. godine

naznačeno kako mjerama za osiguranje povratka ne podliježu državljani trećih zemalja koji su zatečeni za vrijeme ili neposredno nakon nezakonitog prelaska granice, nego se prema njima postupa ograničavanjem slobode kretanja, zabranom ulaska i boravka ili prisilnim udaljenjem.

Ovom dopunom zakona Hrvatska se dodatno ograđuje i otvara mogućnost, da u slučaju potrebe, a priori prisilno udalji iregularne migrante koji su zatečeni u iregularnom prelasku ili boravku. Dempsey i McDowell (2019: 4) ističu kako je geopolitička artikulacija prostora i ljudi povezana s konceptom teritorijalnosti, odnosno društveno-politički uređenim prostorom nad kojim moć imaju države koje biraju tko ima pravo biti „unutar“, a tko je „izvan“ definiranih granica. Stoga su iregularni migranti iz trećih zemalja ovom dopunom Zakona na nedvosmislen način od hrvatskih vlasti upozoreni kako će biti sankcionirani na jedan od navedenih načina pri čemu će im daljnje kretanje prema odredišnim državama biti onemogućeno.

Osim toga, u članku 42. Zakona donesena je izmjena kojom osobe koje se nalaze u privremenom smještaju i čekaju rješenje o boravku ili kretanju prema odredišnoj zemlji, ne smiju napuštati smještaj, inače riskiraju prestanak zakonitog boravka i podliježu proceduri prisilnog udaljenja. Osim što se tom izmjenom nastoji spriječiti daljnje kretanje iregularnih migranata prema odredišnim zemljama, prostorno ograničenje kretanja iregularnih migranata uvodi se i zbog izbjegavanja doticaja s lokalnim stanovništvom. Iregularni migranti u Hrvatskoj uglavnom dolaze iz država koje u rasnom, kulturnom ili vjerskom pogledu razlikuju od stanovništva Hrvatske i EU, stoga Tatalović (2003: 129) smatra kako takve razlike mogu dovesti do nezadovoljstva među lokalnim stanovništvom. Time se dodatno stvara pritisak na vlasti koje su zadužene za regulaciju migracija u Hrvatskoj i koje ovom izmjenom zakona problem iregularnih migracija nastoje riješiti daleko od očiju javnosti. Iregularne migracije u Hrvatskoj, kao i u ostalim tranzitnim zemljama Balkanske rute stoga prolaze gotovo neopaženo od strane lokalnog stanovništva, a o kretanjima migranata 2015./2016. godine i broju ilegalnih ulazaka moglo se čuti uglavnom putem medijskih izvještaja i djelovanjem nevladinih organizacija (Zorko, 2018a).

Zakon o izmjenama i dopuna Zakona o strancima koji je donesen 2018. godine ima znatno manje izmjena i dopuna u odnosu na Zakon iz 2017. godine, međutim u kontekstu sekuritizacije iregularnih migracija utvrđene su promjene koje su donesene uvođenjem 24 direktive kojima se Zakon usklađuje s pravnom stečevinom EU i Schengena. Utvrđeno je kako su četiri direktive izravno povezane s izmjenama koje imaju za cilj suzbijanje iregularnih migracija na prostoru

Hrvatske i EU. Prva direktiva odnosi se na usklađivanje novčanih kazni na razini EU za pravne subjekte koji prevoze osobe bez dokumenata; druga direktiva odnosi se na usklađivanje sankcija na razini EU svakoj osobi koja je sudjelovala, poticala ili pokušala sudjelovati u iregularnom graničnom prelasku; treća direktiva odnosi se na uzajamno priznavanje odluke o protjerivanju pri čemu osoba koja je protjerana iz jedne od članica EU, automatski može biti protjerana u nekoj drugoj državi članici; a četvrta direktiva izravno povezuje iregularne migracije sa sigurnošću građana EU, a navodi se kako je jedan od glavnih ciljeva EU pružiti građanima visoki stupanj sigurnosti u području slobode, sigurnosti i pravde, pri čemu su države članice dužne kontrolirati i sankcionirati ne samo fizičke, nego i pravne osobe koje sudjeluju u iregularnim migracijama. Usklađivanje pravnog okvira kojim Hrvatska postrožuje ulazak, boravak i kretanje državljana iz trećih zemalja s pravnom stečevinom EU i Schengena, ukazuje da su iregularne migracije kao sigurnosna ugroza „institucionalizirane“ na nacionalnoj kao i na nadnacionalnoj razini. Institucionalizacija iregularnih migracija kao sigurnosnog problema podrazumijeva postroživanje pravnog okvira koji vladama na raspolaganje stavlja različite mehanizme kako bi se lakše nosile se sa „sigurnosnim problemom“ (Bourbeau i Vuori, 2015). Opsežnim izmjenama i dopunama Zakona o strancima nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, kao i usklađivanjem s pravnom stečevinom EU i Schengena, Hrvatska nastoji pokriti što više okolnosti u kojima, sukladno Zakonu, može uspješnije suzbiti iregularne migracije. Iregularni migranti su u Zakonu označeni kao „drugi“ prema kojima Hrvatska, u slučaju nezakonitog ulaska, kretanja ili boravka, sukladno dopunama i izmjenama Zakona, ima puno pravo uhititi ih, ograničiti im kretanje i prisilno ih vratiti u ishodišne zemlje ili im zabraniti ulazak i vratiti ih u državu iz koje su došli u Hrvatsku.

7.3.2. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti

Ovaj zakon predstavlja glavni pravni akt za integraciju migranata, međutim u njemu su utvrđene promjene koje se mogu promatrati u sigurnosnom kontekstu. Zakon se izravno veže uz provođenje sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu. Naime, u Zakon je integrirana direktiva EU koja se odnosi na korištenje sustava „EURODAC“ koji sadrži bazu otisaka prstiju. Otisci prstiju predstavljaju važan element pri utvrđivanju identiteta osoba koje podnose zahtjev za azil ili neki od oblika zaštite. EURODAC je inicijalno uveden kako bi se na razini EU učinkovito upravljalo sustavom dodjeljivanja azila, međutim nakon masovnih migracija prema EU iz 2015./2016. godine „EURODAC“ koriste i državna tijela za provođenje zakona kojim je regulirano otkrivanje potencijalno opasnih osoba među iregularnim migrantima (Amelung, 2021: 152). Stoga se u članku 6. Zakona navodi kako Hrvatska ima pravo prisilno udaljiti sve osobe koje predstavljaju prijetnju nacionalnoj sigurnosti ili su počinile teško kazneno djelo koje bi moglo ugroziti javni poredak, iako zadovoljavaju uvjete međunarodne zaštite. Također je uvedena dopuna Zakona koja nalaže da osobe kojima je dodijeljena međunarodna zaštita svejedno mogu biti prisilno udaljene u slučaju da se naknadno utvrdi kako predstavljaju sigurnosnu ugrozu. Bigo (2014: 216) smatra kako ovakvi zakoni omogućuju graničnim policajcima provođenje sekuritizacije kroz praksu na prvoj razini koja se ujedno naziva i „krimigracija“. Korištenjem tehnologije granični policajci unosom biometrijskih podataka na licu mjesta mogu donijeti odluku o provođenju „krimigracijske“ prakse i odlučiti odbiti ulazak ili uhititi osobu za koju smatraju da bi mogla predstavljati sigurnosnu ugrozu. Amelung (2021: 152) upozorava kako je sustav „EURODAC“ dokazano sklon pogreškama, pri čemu se lažno utvrđene činjenice ne provjeravaju dalje, a utvrđeni su i slučajevi ljudske pogreške. Provođenje ovakve prakse je diskutabilno iz aspekta ljudskih prava s obzirom da osobe koje trebaju zaštitu, ili ne predstavljaju nikakvu prijetnju, budu često sankcionirane ili odbijene (Blasi Casagran, 2021).

U Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti detaljno je opisano deset okolnosti koje negativno utječu na status osoba koje traže zaštitu u Hrvatskoj, uključujući davanje lažnih podataka, odbijanje davanja biometrijskih podataka, davanje lažnih dokumenata ili uništavanje osobnih dokumenata s ciljem prikrivanja identiteta. U slučaju spomenutih okolnosti, sukladno Zakonu, provodi se ubrzani postupak kako bi se osobe na koje se odnose navedene okolnosti mogle prisilno udaljiti. S obzirom da oko 70 posto osoba koje zatraže međunarodnu zaštitu nezakonito napuste

Hrvatsku prije okončanja postupka, navedene dopune zakona mogu se promatrati kao institucionalni indikator sekuritizacije iregularnih migracija. Ovom dopunom Zakona nastoji se spriječiti daljnje kretanje iregularnih migranata prema određanim zemljama, odnosno svih osoba koje u Hrvatskoj zatraže međunarodno zaštitu, a koje nemaju namjeru ostati u Hrvatskoj.

Zbog česte zlouporabe prava na azil, međunarodnu, privremenu ili supsidijarnu zaštitu u Zakonu se navodi u kojem slučaju se primjenjuje institut sigurne zemlje podrijetla. Sukladno institutu, osobe za koje se utvrdi da dolaze iz jedne od zemalja s popisa sigurnih zemalja podrijetla, prema Odluci o listi sigurnih zemalja, Hrvatska ih ima pravo vratiti u tu državu. Indikativno je kako se na listi, uz BiH, Srbiju, Crnu Goru, Albaniju, Kosovo, Sjevernu Makedoniju i Tursku, nalaze i Alžir, Maroko i Tunis, odnosno države iz kojih najčešće dolaze osobe koje su zatečene u iregularnim graničnom prelasku nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine, a koje su okarakterizirane kao ekonomski migranti⁵⁵ (European migration network, 2020). Ostale države koje se nalaze na listi sigurnih zemalja pripadaju istočnom i jugoistočnom hrvatskom susjedstvu koje se može promatrati kao geopolitički nestabilno. Radionov i Savić (2019: 110) ističu kako se u geostrateškom pogledu Hrvatska nalazi na transportnom koridoru koji povezuje istočni i zapadni dio Europe, međutim zbog toga je i dio balkanske rute koja se povezuje s različitim oblicima organiziranog kriminala, uključujući i krijumčarenje iregularnih migranata, a na kojoj se također nalaze Srbija i BiH koje (uz Jadransko more) predstavljaju posebno osjetljive točke Hrvatske po pitanju iregularnih graničnih prelazaka. Susjedne države su uglavnom tranzitnog karaktera, međutim, iako u manjoj mjeri, i iz njih je zabilježen dio iregularnih graničnih prelazaka pa se stoga mogu smatrati kao izvorišne zemlje (European migration network, 2020). Sukladno dopunama i izmjenama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, istočno i jugoistočno susjedstvo Hrvatske promatra se kao nestabilno, stoga se dopuna Zakona koja se odnosi na detaljno opisane okolnosti prema kojima osobe mogu biti prisilno udaljene iz Hrvatske može protumačiti kao indikator sekuritizacije iregularnih migracija. Geografska blizina predstavlja važan faktor u geopolitičkom natjecanju između država. Što su države bliže jedna drugoj to je veći oprez u kontekstu međusobnih namjera i interesa (Markowitz i Fariss, 2017: 81). Prema tome, pokazalo se kako Hrvatska otvaranjem mogućnosti prioritarnog i prisilnog vraćanja državljana navedenih zemalja nastoji zaštititi već uspostavljeni sustav europskih vrijednosti koji Dempsey i McDowell

---

⁵⁵ Na popisu prednjače državljani Afganistana, a zabilježeni su i visoki brojevi iregularnih ulazaka državljana iz Bangladeša, Somalije, Pakistana i Sirije.

(2019: 3) nazivaju „sustav geopolitičkog značaja i moći u odnosu na države trećeg svijeta“, a među koje spadaju i države iz jugoistočnog susjedstva.

7.3.3. Zakon o obrani i Zakon o nadzoru državne granice

Promjene u Zakonu o obrani i Zakonu o nadzoru državne granice mogu se promatrati u istom kontekstu s obzirom da su oba zakona dopunjena člancima prema kojim Oružane snage RH mogu biti potpora policiji u zaštiti državne granice. Dopune oba zakona odnose se na međudjelovanje MUP-a i MORH-a, odnosno usmjerene su na združeno djelovanje hrvatske policije i oružanih snaga kojima se daje legitimitet u suzbijanju iregularnih migracija. U Zakonu o dopuni Zakona o obrani (NN 27/2016) dodan je članak 62a prema kojem se navodi kako Oružane snage RH mogu pružati potporu policiji u zaštiti državne granice u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadzor državne granice. U Zakonu o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (NN 27/2016) u članku 5. navodi se kako Oružane snage RH iz humanitarnih i sigurnosnih razloga mogu pružiti potporu u zaštiti državne granice na način propisan zakonom kojim se uređuje obrana Hrvatske. Osim što je početkom 2016. godine njemačka kancelarka Angela Merkel najavila zatvaranje njemačkih granica za ekonomske migrante, indikativno je kako su navedene dopune zakona stupile na snagu prema hitnoj proceduri nakon što su početkom 2016. godine na vlast došli oporbena Domoljubna koalicija na čelu s HDZ-om i stranka Most.⁵⁶ Međutim, zakoni su ostali na snazi i nisu dopunjivani ili mijenjani nakon dolaska nove vlasti na jesen 2016. godine. S obzirom na svoj sadržaj, ali i činjenicu da su oba zakona dopunjena prema hitnom postupku bez prethodnog savjetovanja s javnošću i bez naknadnih izmjena ili dopuna, navedene zakonske dopune predstavljaju jedan od najvažnijih institucionalnih indikatora sekuritizacije iregularnih migracija u Hrvatskoj.

Na ozakonjenje slanja vojske na državnu granicu promptno su reagirale nevladine organizacije prema kojima je donošenjem navedenih zakonskih dopuna prekršen Ustav, iregularni migranti se a priori smatraju sigurnosnom ugrozom, a državna granica postaje militarizirana. Reakcije nevladinih organizacija opravdane su jer znanstvena literatura jasno sugerira kako militarizacija

---

⁵⁶ Tijekom 2016. godine događala su se stranačka previranja u HDZ-u, a u proljeće 2016. godine izglasano je nepovjerenje tadašnjem premijeru Tihomiru Oreškoviću zbog čega je tadašnji predsjednik HDZ-a i potpredsjednik vlade Tomislav Karamarko dao ostavku na čelu stranke. Ponovnim izborima na jesen 2016. godine na vlast je došao HDZ na čelu s Andrejom Plenkovićem, a HDZ-ovi članovi prijašnje Vlade su u političkom smislu marginalizirani.

granica kroz formalne politike države nesumnjivo vodi do povećanog broja smrti iregularnih migranata i eskalacije nasilja između krijumčara i migranata te krijumčara i policije, a neuspješno djeluje na zaustavljanje iregularnih migracija (Nevins, 2005; Slack i Whiteford, 2011; Slack i dr., 2016). Kraska (2007: 503) razlikuje militarizam i militarizaciju navodeći kako je militarizacija implementacija militarizma, koji predstavlja „skup uvjerenja, vrijednosti i pretpostavki prema kojima je upotreba sile najučinkovitiji način za rješavanje problema nasilne prijetnje.“ Militarizam podrazumijeva primjenu vojne moći, tehnologije, organizacije kao glavnih alata za rješavanje određenog problema (Kraska, 2007: 503). Slack i dr. (2016) smatra slanje oružanih snaga problematičnim prvenstveno iz razloga jer je vojska obučena za oružanu borbu protiv neprijateljskih boraca, no iregularni migranti nisu naoružani vojnici, niti su organizirana homogena skupina koja prelazi granicu s ciljem da ugrozi sigurnosni poredak u državi. Otvaranjem mogućnosti slanja vojske s ciljem zaštite granice države dehumaniziraju i kriminaliziraju iregularne migrante. Tako vojska dobiva legitimitet u provođenju čina fizičkog nasilja što predstavlja jednu od temeljnih odrednica militarizacije granica (Slack i dr., 2016: 11-12).

Stvaranjem zakonskih preuvjeta za slanje vojske na granicu s ciljem odvratanja iregularnih migranata Hrvatska se priključila ostalim državama članicama EU koje su sekuritizirale iregularne migracije uvođenjem izvanrednih ili neuobičajenih mjera u odvratanju iregularnih migranata. Predstavljanjem iregularnih migranata kao „drugih“ ili „neljudskih prijetećih entiteta“ odražavaju se „europske geopolitičke konceptualizacije pripadanja i suvereniteta koje su često oprečne principima i vrijednostima na kojima počiva EU“ (Dempsey i McDowell, 2019: 1). Time su zanemarene temeljne norme i načela na kojima počiva EU, kao i pravna stečevina EU koja se temelji na vladavini prava, poštivanju ljudskih prava, demokraciji, nediskriminaciji i društvenoj solidarnosti (Giray i Ceren, 2020: 156). Iako je malo vjerojatno da će Oružane snage RH zbilja koristiti vatreno oružje ili druge nasilne metode u odvratanju iregularnih migranata, stupanjem na snagu navedenih zakonskih dopuna iregularni migranti su neosporno označeni kao potencijalna sigurnosna ugroza. Iregularni migranti su u sklopu formalnog geopolitičkog diskursa u Hrvatskoj konstruirani kao nevojna prijetnja koja zahtijeva vojno djelovanje. Takva praksa sadrži geopolitičke kodove koji odražavaju europsku konceptualizaciju nacionalnog suvereniteta, sigurnosti i pripadnosti koja je isključiva prema državljanima trećih zemalja (Dempsey i McDowell, 2019: 26). Iako se vlast u Hrvatskoj mijenjala, predmetni zakoni su ostali isti. Prema tome, i geopolitički interesi Hrvatske nisu se promijenili. Postroživanjem zakonskog okvira i

stvaranjem preduvjeta za provođenje sigurnosnih i militarizacijskih praksi na državnoj granici s ciljem odvratanja iregularnih migranata, Hrvatska za cilj ima pozicionirati sebe kao sigurnu i stabilnu članicu EU i dostojnog kandidata za pristup Schengenskom prostoru.

7.3.4. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske

U Strategiji nacionalne sigurnosti iz 2017. godine iregularne migracije se promatraju kao jedan od negativnih aspekata procesa globalizacije pri čemu su prepoznate kao sigurnosna prijetnja na globalnoj razini, na razini EU, na razini jugoistočne Europe i na nacionalnoj razini. U Strategiji je prepoznato kako teritorij i suverenitet više nisu središnji referentni objekti i ne mogu se zaštititi tradicionalnim metodama. Naime, utvrđeno je kako se Strategija temelji na post-hladnoratovskom pristupu u proučavanju sigurnosti s naglaskom na pet sektora državne sigurnosti (vojni, ekonomski, okolišni, politički i socijalni sektor). Države prepoznaju kako su suvremenim sigurnosnim izazovima izložene vrijednosti koje nemaju fizički karakter (Zorko, 2012: 20), prema tome, u samom uvodu Strategije kategorički je navedeno kako je Strategija, osim sigurnosti građana, usmjerena i oblikovana prema nacionalnim, gospodarskim i političkim interesima te zaštititi nacionalnog identiteta i temeljnih vrijednosti određenih Ustavom. Prema članku 141.a Ustava RH (NN 05/14) navodi se kako Hrvatska njeguje zajedničke vrijednosti i načela s ostalim članicama EU te sudjeluje u postizanju trajnog mira, slobode, sigurnosti, blagostanja i ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Stoga se, iregularne migracije, kao i na razini popularne i praktične geopolitike, mogu promatrati kao konstruirana prijetnja s ciljem postizanja različitih nacionalnih, kao i nadnacionalnih interesa. S obzirom da je nova Strategija nacionalne sigurnosti nakon 2002. godine objavljena tek 2017. godine, odnosno za vrijeme provođenja sigurnosnih praksi s ciljem zadovoljavanja kriterija za ulazak u Schengenski prostor, može se zaključiti kako je Strategija iz 2017. godine usklađena s migracijskim politikama EU. Tome u prilog ide i praksa usklađivanja ostalih pravnih akata s pravnom stečevinom EU koji su obuhvaćeni normativnom analizom u radu, a pokazalo se kako Strategija nacionalne sigurnosti iz 2017. godine nije iznimka.

U Strategiji je posebna pozornost posvećena nevojnim prijetnjama među koje se ubrajaju i iregularne migracije. Iregularne migracije u pravilu se proučavaju u sklopu socijalnog sektora, koji, osim što je sektor državne sigurnosti, može biti ugroženi referentni objekt *per se* (Wæver,

1993). Nacionalna sigurnost odnosi se na sigurnosne prijetnje koje mogu ugroziti suverenitet bez kojeg država ne može opstati, međutim iz perspektive socijalne sigurnosti najugroženiji je kolektivni identitet bez kojeg društvo ne može opstati kao društvo, a bez društva nema niti države (Wæver, 1993: 25-26). U uvodnom dijelu navodi se kako Strategija počiva na temeljima nove sigurnosne paradigme, odnosno na modelu ljudske sigurnosti koja se odnosi na „sigurnost pojedinca – svakog građanina Republike Hrvatske.“ Međutim, na temelju Strategije nije moguće kategorički utvrditi na koji način iregularni migranti ugrožavaju ljudsku sigurnost građana Hrvatske, dok se u nekoliko različitih poglavlja Strategije iregularne migracije tumače kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti. Korištenjem koncepta nacionalne sigurnosti, iregularni migranti nisu prikazani kao žrtve, nego kao ugroza nacionalne sigurnosti pri čemu države koriste iregularne migrante kao opravdanje za provođenje različitih praksi s ciljem postizanja različitih interesa (Huysmans i Squire, 2009). Prema tome, u Strategiji ne postoje naznake prikazivanja iregularnih migranata u sklopu humanitarnih okvira, odnosno kao žrtvi štetnih praksi koje provode države, međutim razvidno je kako se u Strategiji koncept ljudske sigurnosti temelji na sigurnosnim okvirima u kojima se iregularni migranti promatraju kao sigurnosna prijetnja.

Bigo (1994: 165) je još devedesetih godina prošlog stoljeća tvrdio kako se u Zapadnoj Europi pojavio specifičan sigurnosni kontinuum u sklopu kojeg se iregularne migracije promatraju u istom okviru kao i organizirani kriminal ili terorizam. Strategija iz 2017. godine pokazala je kako je taj kontinuum i dalje prisutan, pogotovo što se iregularni migranti, kao i ostalim analiziranim pravnim aktima, kategoriziraju kao „nezakoniti migranti“. Termini „nezakoniti“, „ilegalni“, „nedokumentirani“ u sklopu pravnog okvira imaju isto denotativno značenje, odnosno predstavljaju kategoriju ljudi koja se promatra unutar sigurnosnih okvira (Ommundsen i dr., 2014). Osim toga, u Strategiji se iregularne migracije povezuju s terorističkim napadima. U potpoglavlju *Jugoistočno susjedstvo* navodi se kako je vjerojatnost terorističkog napada niska, ali su posljedice neslućene, pogotovo za prometni i turistički sektor. Osim toga, navodi se kako pripadnici terorističkih organizacija na iregularne načine koriste balkanski pravac migracija kako bi se domogli odredišnih zemalja. Naime, iregularne migracije su važan mehanizam difuzije terorizma u države koje su konačno odredište migranata. One mogu poslužiti kao poveznica između terorističkih grupa koje tako razmjenjuju ideje, taktike i vještine, pogotovo jer su radikalizirane osobe u zemljama Zapada često neiskusne i nemaju resurse za izvedbu terorističkih napada (Bove i Böhmelt, 2016). Hrvatska je kao rubna država članica EU i buduća rubna država Schengenskog

prostora to prepoznala i dužna je štititi građane cijele EU, ali i poduzeti sve potrebne mjere kako bi zadovoljila kriterije ulaska u Schengenski prostor. Bojazan od povratka iskusnih boraca s istočnih ratišta i njihova infiltracija u zemlje Zapadne Europe kroz nekontroliran priljev migranta postala je dio političkog diskursa u državama EU i svojevrsan instrument sekuritizacije migracija, pogotovo nakon terorističkih napada u Parizu u studenom 2015. godine. Strategija iz 2017. godine nije iznimka jer se iregularni migranti nedvosmisleno promatraju u okvirima terorizma i kao potencijalna sigurnosna ugroza.

Geopolitički položaj Hrvatske predstavlja jedan od glavnih uvjeta koji je utjecao na uokvirivanje iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze u Strategiji. Osim što se nalazi na dijelu balkanske rute i balkanskog pravca migracija, Hrvatska ima izuzetno dugu državnu granicu u odnosu na veličinu teritorija, a zbog konfiguracije terena neke dijelove granice s BiH i Srbijom izuzetno je teško nadzirati. Pri tome, osim kompleksnih bilateralni odnosa s BiH i kompleksne unutarnje političke situacije, u obzir treba uzeti propusnost bosanskohercegovačke granice i bitne nedostatke u kontroli iregularnih migracija u toj državi, pogotovo zbog slabih resursa i kapaciteta koji su potrebni za kvalitetan nadzor državne granice. Osim toga, BiH i Srbija iz vanjskopolitičkih razloga imaju neusklađen vizni režim za treće zemlje s režimom EU i stoga državljani trećih zemalja u te države primjerice dolaze kao turisti, međutim preko BiH na iregularne načine pokušavaju prijeći granicu s Hrvatskom i domoći se odredišnih zemalja. Uzevši u obzir kako se u Strategiji se eksplicitno predviđa ulazak u Schengenski prostor, Hrvatska se geopolitički pozicionirala kao dio Zapadne Europe i kao zaštitnica kako nacionalnih, tako i vanjskih granica EU i Schengena. Osim toga, razvidno je kako se u Hrvatska u sigurnosnom pogledu i pogledu vlastitog identiteta distancira od izvorišnih država iz sjeverne Afrike, Bliskog istoka i Azije, kao i susjednih zemalja na balkanskom pravcu migracija. Stoga se iregularne migracije u Strategiji promatraju kao faktor narušavanja sigurnosnog poretka u EU, a geopolitički prikazi iregularnih migranata odražavaju jačanje postojećih geopolitičkih kodova ukorijenjenih u geopolitičke imaginacije EU kao rasno orijentirane i geopolitički izolirane (Dempsey i McDowell, 2019).

8. ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja pokazuju kako se iregularne migracije u Hrvatskoj nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine promatraju kao sigurnosna ugroza koja zahtijeva uvođenje praktičnih i pravnih mjera koje nisu nikad ranije implementirane. Mjere su donesene u svrhu pojačanog nadzora državne granice i strože regulacije ulaska, kretanja i boravka iregularnih migranata. Utvrđeno je kako se sekuritizaciji iregularnih migracija u Hrvatskoj pristupa iz perspektive nacionalne sigurnosti s fokusom na socijetalni sigurnosni sektor, a kao ugroženi referentni objekti označeni su hrvatski i europski kulturni identitet, kulturna homogenost, nacionalna sigurnost i sigurnosni poredak EU. Iregularne migracije kao sigurnosna ugroza postale su jedna od ključnih odrednica geopolitičkog diskursa u sklopu kojeg Hrvatska ima za cilj ostvariti vlastite geopolitičke interese i potvrditi geopolitičke vizije koje ima o sebi u odnosu na druge države. Konstrukcijom „sigurnosnog imaginarija“ u kontekstu iregularnih migracija, Hrvatska nastoji zaštititi nacionalne interese, očuvati identitet europske, kršćanske i bjelačke države koja zastupa i njeguje vrijednosti s ostalim državama unutar „tvrđave zvane Europa“. Pri tome se prema drugim državama koje se nalaze s „druge strane tvrđave“ odnosi kao prema trećim zemljama koje su izvor nestabilnosti i na koje gleda s pozicije moći.

Kroz sekuritizaciju iregularnih migracija Hrvatska konstruira vlastiti identitet koji je podudaran s europskim identitetom, a koji je eurocentričan i geopolitički izoliran od izvorišnih država i država na balkanskom pravcu migracija. Hrvatska se tako dodatno distancirala od susjednih zemalja, jugoistočne Europe pa i zemalja iz kojih iregularni migranti najčešće dolaze. Međutim, Hrvatskoj kao rubnoj državi članici EU, članici NATO saveza i, u tom razdoblju, službenom kandidatu za ulazak u Schengenski prostor, u interesu nije potpuno distanciranje od Pavićeve „crne rupe“ u koju spadaju BiH, Srbija, Kosovo, Crna Gora i Makedonija. Naprotiv, kao *gateway* država i faktor stabilizacije u regiji, Hrvatska je sekuritizacijom iregularnih migracija i mogućnošću kvalitetnijeg nadzora vlastitih granica dobila svojevrsnu polugu moći u kontekstu postizanja vlastitih interesa i širenja utjecaja u susjednim državama. Time doprinosi ionako velikom rascjepu između razvijenog i nerazvijenog dijela svijeta, što je u pozadini svakog faktora privlačenja i odvlačenja koji uzrokuju iregularne migracije prema EU. Takav pristup ostavlja stvarne posljedice po sigurnost iregularnih migranata i pokazuje kako je u EU nastavljen trend sekuritizacije iregularnih migracija na nacionalnoj razini. Pristup rješavanju problema iregularnih migracija na nacionalnoj razini

produbljuje postojeću razjedinjenost i nesuglasje među državama članicama EU oko vanjskopolitičkih pitanja što bitno utječe na budućnost cijele EU, ali i država članica pojedinačno. Sekuritizacijom iregularnih migracija Hrvatska se približila državama članicama EU koje odnosom prema iregularnim migrantima zanemaruju temeljne norme i načela na kojima počiva EU, kao i pravnu stečevinu EU koja se temelji na vladavini prava, demokraciji, nediskriminaciji i društvenoj solidarnosti.

Istraživanje na razini *popularnog geopolitičkog diskursa* ukazuje kako su iregularni migranti u sklopu interpretacijskih okvira tijekom 2015./2016. i 2019. godine dominantno prikazani kao sigurnosna ugroza pri čemu je pružen odgovor na prvo istraživačko pitanje (P1).⁵⁷ Iako su okviri ljudskog interesa, moralnosti i pripisivanja odgovornosti pretežito pozitivno usmjereni prema iregularnim migrantima, njihov broj je značajno manji od negativnih okvira sigurnosti koji čine čak 50 posto ukupnog broja okvira. Rezultati istraživanja na razini popularne geopolitike ukazuju kako je, osim značajno nižeg broja u odnosu na negativne okvire, u pozitivnim okvirima prisutan ambigvitet. Takvi su primjerice pozitivni okviri ljudskog interesa, pozitivni okviri moralnosti i pozitivni sigurnosni okviri u kojima su iregularni migranti prikazani kao žrtve koje stradavaju u iregularnom prelasku granice, a Hrvatska kao glavni krivac zbog lošeg postupanja prema njima. Osim toga, u pojedinim pozitivnim okvirima iregularni migranti i hrvatska policija predstavljeni su pozitivnom tonu, dok su u isto vrijeme pristizale ozbiljne optužbe prema MUP-u zbog nasilnog postupanja i kršenja ljudskih prava pri provođenju mjera s ciljem odvratanja iregularnih migranata na zelenoj granici. Prema tome, dio pozitivnih okvira u svom je kontekstu zapravo komplementaran negativnim okvirima i stoga je značaj broja pozitivnih okvira u kvalitativnom pogledu dodatno umanjen.

Pokazalo se kako humanitarni pristup Hrvatske u rješavanju problema masovnih migracija prema EU tijekom 2015. godine ne odražava njezin opći odnos prema iregularnim migrantima, što pokazuju i rezultati istraživanja. Hrvatska je humanitarnim pristupom uskladila vlastite geopolitičke interese s interesima ekonomski najrazvijenijih država članica EU koje su zagovarale dolazak iregularnih migranata zbog vlastitih ekonomskih potreba. Takav stav odražava geopolitičke vizije i imaginacije prema kojima Hrvatska smješta sebe među zemlje Zapadne

---

⁵⁷ P1: Kakvi interpretacijski okviri u kojima su prikazani iregularni migranti prevladavaju u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa tijekom 2015./2016. i tijekom 2019. godine?

Europe s kojima dijeli slične geopolitičke interese i koje vidi kao partnere u ostvarivanju vlastitih interesa.

Nizak broj negativnih okvira pripisivanja odgovornosti i okvira ekonomskih posljedica, koji su prema znanstvenoj literaturi vrlo bitni jer snažno utječu na javno mnijenje i ključan su element konstrukcije geopolitičkih imaginacija u popularnoj kulturi, ukazuje kako konstrukcija iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze ne obuhvaća objektivnu stvarnost, nego predstavlja društveno-političku konstrukciju. To dokazuju negativni sigurnosni okviri koji dominiraju u oba istraživačka razdoblja u sklopu popularnog geopolitičkog diskursa i koji iregularne migrante prikazuju kao prirodnu nepogodu, nepoželjne tuđince, potencijalne kriminalce i teroriste koji mogu ugroziti nacionalnu sigurnost i kulturnu homogenost.

Istraživanje na razini popularne geopolitike pokazalo je kako tijekom 2015./2016. godine nije utvrđena podudarnost popularnog geopolitičkog diskursa s humanitarnim pristupom kojeg je Hrvatska primijenila pri rješavanju problema masovnih migracija. Osim toga, utvrđeno je kako u popularnom geopolitičkom diskursu ne postoji razlika u konstrukciji iregularnih migranata kao sigurnosne prijetnje u jeku i nakon „migracijske krize“. Iregularni migranti u oba istraživačka razdoblja konstruirani su kao sigurnosna prijetnja, a geopolitički kodovi i geopolitičke imaginacije koje su prisutne na razini popularnog geopolitičkog diskursa pokazuju kako Hrvatska kroz proces sekuritizacije iregularnih migracija želi potvrditi sebe kao ozbiljnog kandidata za ulazak u Schengenski prostor pri čemu nastoji ostvariti sigurnosne i ekonomske interese, u čemu je na kraju i uspjela.

Na razini *praktičnog geopolitičkog diskursa* utvrđena je relativna razlika u omjeru pozitivnih i negativnih interpretacijskih okvira. Pozitivni interpretacijski okviri u odnosu na negativne okvire prevladavaju s neznatnom prednošću. Stoga je odgovor na drugo istraživačko pitanje (P2) kako u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa ne dominiraju okviri u kojima su iregularni migranti prikazani kao sigurnosna prijetnja.⁵⁸ Međutim, rezultati istraživanja dobiveni kvalitativnom analizom sadržaja i analizom Strategije integriranog upravljanja granicom RH pokazuju kako bi bilo potpuno pogrešno zaključiti da iregularni migranti u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa nisu promatrani kao sigurnosna ugroza. Analiza interpretacijskih okvira pokazala je kako ne

---

⁵⁸ P2: Kakvi interpretacijski okviri u kojima su prikazani iregularni migranti prevladavaju u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa tijekom 2015./2016. i tijekom 2019. godine?

postoji bitna razlika u sadržaju utvrđenih okvira u sklopu popularnog i praktičnog geopolitičkog diskursa, a za to postoje četiri argumenta.

Prvo, rezultati analize pri kojoj je utvrđen visok broj provedenih ili planiranih operativnih i tehničkih mjera s ciljem suzbijanja iregularnih migracija potvrđuju kako je kritika teorije sekuritizacije Kopenhaške škole opravdana. Naime, da je istraživanju procesa sekuritizacije iregularnih migracija pristupljeno isključivo kroz analizu govornih činova, rezultati ne bi odgovarali stvarnom stanju po pitanju odnosa Hrvatske prema iregularnim migrantima. Drugo, utvrđeno je kako interpretacijske okvire koristi 36 nepolitičkih i 24 politička aktera. Osim što su brojniji, istraživanje je pokazalo kako nepolitički akteri dominantno koriste pozitivne okvire, međutim oni za razliku od političkih aktera, pogotovo onih koji su na vlasti, imaju manji društveni kapital i moć da desekuritiziraju ili sekuritiziraju određeno pitanje. Treće, značajan dio pozitivnih interpretacijskih okvira koriste pripadnici hrvatske policije, kao nepolitički akteri, koji su nesumnjivo pomogli iregularnim migrantima u opasnim situacijama, međutim u isto vrijeme su provodili metode odvraćanja koje su podrazumijevale i uporabu fizičke sile nad iregularnim migrantima i provođenje ostalih operativnih i praktičnih mjera s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. I četvrto, negativni sigurnosni okvir je najbrojniji okvir i čini čak 42,222 posto ukupnog broja okvira. Iako se generički okviri u radu promatraju kao cjelina, ne može se zanemariti činjenica kako je negativni sigurnosni okvir u sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa utvrđen čak 95 puta, dok je okvir moralnosti, kao najbrojniji pozitivni okvir, utvrđen samo 40 puta.

Početak 2016. godine došlo je do promjene na vlasti u Hrvatskoj, odnosno vlada lijevog ideološkog spektra zamijenjena je vladom desnog ideološkog spektra. Tada su i njemačke vlasti zbog unutarnjih političkih previranja i pritisaka najavile da više neće primati ekonomske migrante, a susjedne zemlje Slovenija i Mađarska su već ranije sekuritizirale iregularne migracije postavljanjem fizičkih zapreka na granici. Stoga su iregularne migracije postale dio političkog diskursa u Hrvatskoj, a nova vlast je početkom 2016. godine govornim činovima stvarala strah od iregularnih migranata kako bi izbjegla da Hrvatska postane hot-spot zemlja, kako bi opravdala izmjene zakona, i još važnije, kako bi učvrstila nestabilnu vladu koja je trajala samo do rujna 2016. godine kad je na vlast došao HDZ s koalicijskim partnerima. Dolaskom HDZ-a na vlast okvire o iregularnim migrantima većinom koriste sigurnosni stručnjaci, odnosno djelatnici MUP-a, u manjoj mjeri ministar unutarnjih poslova Davor Božinović i ostali članovi vlade koji imaju moć

desekuritizirati ili sekuritizirati određeno pitanje. Nizak broj okvira tijekom 2019. godine koje koriste politički akteri koji su na vlasti implicira kako je tijekom 2019. godine napravljen pomak s naglaskom na sekuritizaciju iregularnih migracija kroz praksu umjesto kroz govorne činove. Istraživanje je pokazalo kako nepolitički akteri pretežito koriste pozitivne okvire. Među njima su i djelatnici MUP-a koji tijekom 2019. godine provode praktične i operativne mjere s ciljem suzbijanja iregularnih migracija, a koje su oprečne njihovim govornim činovima. Bez obzira što djelatnici MUP-a i ministar koriste pozitivne okvire, optužbe od strane domaćih i inozemnih medija, europskih institucija i nevladinih organizacija pokazuju kako je Hrvatska tijekom 2019. godine provodila operativne i tehničke mjere u suzbijanju iregularnih migracija, a tome u prilog govore i utvrđeni primjeri sekuritizacije iregularnih migracija kroz praksu.

U sklopu praktičnog geopolitičkog diskursa nisu utvrđene sintagme ili metafore prema kojima se iregularni migranti dehumaniziraju i uspoređuju s prirodnim nepogodama, međutim iregularni migranti su označeni kao „ilegalni“ što se dovodi u vezu s kriminalizacijom iregularnih migranata i pokretanjem različitih mjera kojima se iregularne migracije suzbijaju. Osim toga, u negativnim sigurnosnim okvirima iregularni migranti promatraju se kao nekontrolirana masa tuđinaca koji ugrožavaju kulturnu homogenost Hrvatske i Europe, a kroz okvire terorizma povezuju se s ugrozom nacionalne sigurnosti. S obzirom na manji broj okvira ekonomskih posljedica, kao i okvira pripisivanja odgovornosti i s obzirom na važnost tih okvira kod utjecaja na javno mnijenje, što sugerira znanstvena literatura, ne može se izvesti zaključak da su iregularni migranti u Hrvatskoj realna sigurnosna prijetnja, nego su rezultat intersubjektivne konstrukcije kojom se politički akteri služe kako bi realizirali različite političke ciljeve.

Pruženu argumentaciju u analizi interpretacijskih okvira na razini praktične geopolitike upotpunjavaju i rezultati analize prema kojoj je utvrđeno kako je proveden ili planiran niz tehničkih i operativnih mjera s ciljem sekuritizacije iregularnih migracija, o čemu svjedoči i sadržaj Strategije integriranog upravljanja granicom RH iz 2019. godine. To je ujedno odgovor na potpitanje u sklopu trećeg istraživačkog pitanja (P2.1).⁵⁹ Najveći broj utvrđenih operativnih i tehničkih mjera odnosi se na nadzor državne granice, upotrebu najsuvremenijih tehnologija i upotrebu tehničkih i operativnih mjera, kao bitnih elemenata na kojima se temelji Strategija

---

⁵⁹ P2.1: Jesu li utvrđene tehničke i operativne mjere koje je Hrvatska poduzela ili namjerava poduzeti s ciljem suzbijanja iregularnih migracija?

integriranog upravljanja granicom RH. Pri tome je utvrđeno kako dio provedenih i planiranih tehničkih i operativnih mjera ukazuje na militarizaciju državne granice koja podrazumijeva implementaciju vojnih taktika, strategija, tehnologije i opreme u suzbijanju iregularnih migracija. Provođenjem sigurnosnih praksi Hrvatska, kao rubna država članica EU, predstavlja se kao važan čimbenik u zaštiti europskog sigurnosnog poretka i nastoji opravdati status službenog kandidata za pristup Schengenskom prostoru. Provođenjem takvih sigurnosnih politika u kontekstu iregularnih migracija Hrvatska odražava geopolitičke imaginacije koje su eurocentrične, geografski izolirane i isključive prema državljanima trećih zemalja.

Provedena analiza na razini *formalnog geopolitičkog diskursa* pokazala je kako je usvojen niz pravnih mjera s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. Naime, šira javnost početkom 2016. godine bila je dobro informirana o dopunama Zakona o obrani i Zakona o nadzoru državne granice prema kojima je Oružanim snagama RH omogućeno djelovanje na granici s ciljem zaštite granice i suzbijanja iregularnih migracija. Međutim ostali pravni akti, koji su podjednako bitni, u manjoj su mjeri ili gotovo nikako problematizirani u javnoj sferi, a njihove dopune i izmjene ostavljaju negativne i stvarne posljedice na iregularnim migrantima. Promjenom pravnog okvira omogućene su različite operativne mjere s ciljem suzbijanja iregularnih migracija. Rezultati normativne analize ukazuju kako je u zakonskim aktima, kao i strateškim dokumentima, nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine došlo do bitnih promjena, odnosno usvojen je niz izmjena i dopuna koje predstavljaju indikatore sekuritizacije iregularnih migracija, što je ujedno odgovor na treće istraživačko pitanje (P3).⁶⁰

Iako dolaze iz različitih zemalja, migriraju iz različitih razloga, spadaju u različite kategorije migranata, iregularni migranti ili državljani trećih zemalja u analiziranim zakonima promatraju se kao homogena skupina „nezakonitih migranata“ koja može ugroziti sigurnosni poredak u Hrvatskoj i EU. Utvrđene su različite izmjene i dopune kojima se postrožuje ulazak, kretanje i boravak iregularnih migranata u Hrvatskoj s ciljem onemogućavanja njihovog kretanja prema određanim zemljama i prisilnog vraćanja u ishodišne zemlje ili zemlje prvog dolaska. Pri tome se navedeni zakoni često vežu uz sigurnosne prakse u smislu provođenja operativnih i tehničkih mjera s ciljem detektiranja potencijalno opasnih osoba među državljanima trećih zemalja, a zakonski

---

⁶⁰ P3: Je li u geopolitičkom diskursu na razini formalne geopolitike nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine došlo do zaokreta u interpretaciji iregularnih migracija kao sigurnosne ugroze?

okvir usuglašen je s pravnom stečevinom EU i Schengena koja je također usmjerena na očuvanje sigurnosnog poretka u EU. Promatranjem državljana trećih zemalja kroz sigurnosne okvire Hrvatska se kao rubna država članica EU prema iregularnim migrantima, ali i trećim zemljama, postavlja s pozicije moći odlučujući tko ima pravo biti ući, a tko ostaje izvan granica Europe. Tako nastoji zaštititi već uspostavljeni sustav europskih vrijednosti koji je oprečan vrijednosnom sustavu kojeg sa sobom nose državljani trećih zemalja.

Dopune Zakona o obrani i Zakona o nadzoru državne granice predstavljaju najvažniji institucionalni indikator sekuritizacije iregularnih migracija. One omogućuju Oružanim snagama RH pružanje podrške policiji u zaštiti državne granice, što predstavlja presedan jer je to prvi put u povijesti Hrvatske da se Oružane snage u mirnodopsko vrijeme dovode u kontekst zaštite državne granice. Dopune su prema hitnoj proceduri donese početkom 2016. godine kada su na vlasti bile Domoljubna koalicija i stranka Most i kad je Njemačka najavila kako više neće primati ekonomske migrante. Međutim, unatoč činjenici da su Njemačka i druge odredišne zemlje i nakon toga nastavile dodjeljivati azil, privremenu ili međunarodnu zaštitu, i unatoč činjenici da je vlada koja je donijela zakone vlast izgubila nakon nepunih devet mjeseci, zakoni su ostali nepromijenjeni. Osim što omogućavanje djelovanja vojske u zaštiti granice predstavlja izraziti primjer sekuritizacije iregularnih migracija, slanje vojske na granicu može se interpretirati kao militarizacijska praksa. Ovim se dopunama Hrvatska pozicionirala uz države članice EU koje su sekuritizirale iregularne migracije zbog postizanja različitih unutarnjih političkih ciljeva, ali i različitih vanjskopolitičkih interesa. Tako je Hrvatska institucionalizirala geopolitičke imaginacije prema kojima fizički pripada Zapadnoj Europi, a ta je teritorijalna pripadnost uvjetovana odvajanjem od nestabilnog geopolitičkog okruženja i država trećih zemalja iz kojih dolaze različite prijetnje poput iregularnih migracija.

Rezultati koji su dobiveni empirijskom i normativnom analizom ukazuju kako su iregularne migracije u Hrvatskoj u sklopu popularnog, praktičnog i formalnog geopolitičkog diskursa konstruirane kao sigurnosna prijetnja. Zaštitom identiteta, kulturne homogenosti i nacionalne sigurnosti kao glavnih referentnih objekata Hrvatska je provela ili planira provesti niz operativnih, tehničkih i pravnih mjera koje joj omogućuju suzbijanje iregularnih migracija prema Hrvatskoj i EU. Istraživanje je pokazalo kako Hrvatska kroz odnos prema iregularnim migrantima artikulira geopolitičke kodove i geopolitičke imaginacije prema kojima se pozicionira kao europska država

koja štiti identitete, vrijednosti i sigurnosni poredak na nacionalnoj i nadnacionalnih razini. Pridodavanjem sigurnosnog značaja iregularnim migrantima Hrvatska je nastojala ostvariti jedan od glavnih nacionalnih interesa, a to je ulazak u Schengenski prostor. Tako je obnovila geopolitičke vizije o sebi i to kao predziđe kršćanstva, štiteći zajednički identitet zapadnoeuropskih država koji je konstruiran tijekom 15. i 16. stoljeća kroz mitske narative i neprijateljski odnos prema muslimanima koje se promatraju kao sigurnosna prijetnja. Sekuritizacijom iregularnih migracija Hrvatska se želi još više približiti državama Zapadne Europe i etablirati se kao siguran partner pri čemu nastoji maksimizirati vlastite sigurnosne i ekonomske ciljeve. Time je oblikovan odgovor na četvrto istraživačko pitanje (P4).⁶¹

---

⁶¹ P4: Koje geopolitičke interese Hrvatska nastoji ostvariti iz odnosa prema iregularnim migrantima?

LITERATURA

ZNANSTVENI IZVORI

- Adamson, F. (2006). Crossing Borders: International Migration and National Security. *International Security*. 31(1): 165-199.
- Agnew, J., Dalby, S., Flint, C., Mamadouh, V., Newman, D., Schofield, R. (2020). Geopolitics at 25: An Editorial Journey through the Journal's History. *Geopolitics*. 25(5): 1199-1227.
- Allen, J. (2003). *Lost Geographies of Power*. Malden, MA and Oxford: Blackwell.
- Amelung, N. (2021). "Crimmigration Control" across Borders. *Historical Social Research*. 46(3): 152-177.
- Andersen, K., Skovsgaard, M., Albæk, E. (2017). The engaging effect of exemplars: How an emotional reaction to (dis)similar people in the news media affects political participation. *The International Journal of Press/Politics*. 22(4): 490–509.
- Anić, V. (1991). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- Aradau, C., van Munster, R. (2007). Governing terrorism through risk: Taking precautions, (un)knowing the future. *European Journal of International Relations*. 13(1): 89–115.
- Arrighi, G. (1990). The Three Hegemonies of Historical Capitalism. *Review (Fernand Braudel Center)*. 13(3): 365–408.
- Assarroudi, A., Heshmati Nabavi, F., Armat, M. R., Ebadi, A., Vaismoradi, M. (2018). Directed qualitative content analysis: the description and elaboration of its underpinning methods and data analysis process. *Journal of Research in Nursing*. 23(1): 42-55.
- Austin, J., L. (1962). *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press.
- Austin, J., L. (2014). *Kako djelovati riječima*. Zagreb: Disput.
- Baele, S. J., Thomson, C.P. (2017). An Experimental Agenda for Securitization Theory. *International Studies Review*. 19(4): 646–666.
- Balzacq, T. (2005). The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. 11(4): 171–201.
- Balzacq, T. (2008). The Policy Tools of Securitization: Information Exchange, EU Foreign and Interior Policies. *Journal of Common Market Studies*. 46(1): 75-100.

- Balzacq, T. (2009). Constructivism and securitization studies. u: Cavelti, M., Mauer, V., Balzacq, T. (ur.): *The Routledge Handbook of Security Studies*. London: Routledge. str. 56-73.
- Balzacq, T. (2011). 'A Theory of Securitization: Origins, Core Assumptions, and Variants'. u: Balzacq, T. (ur.): *Securitization Theory: How Security Problems Emerge and Dissolve*. London: Routledge. str. 3.
- Balzacq, T. (2015). The 'Essence' of securitization: Theory, ideal type, and a sociological science of security. *International Relations*. 29(1): 103-113.
- Baum, M., Potter, P. (2008). The Relationships Between Mass Media, Public Opinion, and Foreign Policy: Toward a Theoretical Synthesis. *Annual Review of Political Science*. 11(1): 39-65.
- Bennett, W. L. (2002). *News: The politics of illusion*. New York: Longman.
- Benoit, W. L. (2007). *Communication in political campaigns*. New York: Peter Lang.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. New York: Hafner.
- Bhardwaj, M. (2012). Development of Conflict in Arab Spring Libya and Syria: From Revolution to Civil War. *The Washington University International Review*. 1(1): 76-97.
- Bigo, D. (1994). The European Internal Security Field: Stakes and Rivalries in a Newly Developing Area of Police Intervention. u: Anderson, M., den Boer, M. (ur.): *Policing across National Boundaries*. London: Pinter. str. 161-173.
- Bigo, D. (2000). When Two Become One: Internal and External Securitizations in Europe, u: Kelstrup, M. i Williams, M.C. (ur.): *International Relations Theory and the Politics of European Integration: Power, Security and Community*. London: Routledge. str. 171-204.
- Bigo, D. (2002). Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease. *Alternatives*. 27: 63-92.
- Bigo, D. (2014). The (in)securitization practices of the three universes of EU border control. Special issue on Border security as practice. 45(3): 209-225.
- Bilandžić, M. (2017). Socijalna politika (sigurnost) kao područje nacionalne sigurnosti: prilog raspravi o kritičkim sigurnosnim studijama. *Revija za socijalnu politiku*. 24(3): 343-358.
- Blagojević, A. (2020). Pravni i institucionalni okvir integracije migranata u hrvatsko društvo, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*. 57(3): 707-737.

- Blagojević, J. (2016). Jemen pet godina od početka arapskog proljeća: država ili teritorij siromaštva i konflikta?. *Političke analize*. 7(28): 18-22.
- Blasi Casagran, C. (2021). Fundamental Rights Implications of Interconnecting Migration and Policing Databases in the EU. *Human Rights Law Review*. 21: 433-457.
- Bloch, Y., Lehman-Wilzig, S. (2002). An exploratory model of media-government relations in international crises: US involvement in Bosnia 1992-1995, u: Gilboa, E. (ur): *Media and Conflict: Framing Issues Making Policy Shaping Opinions*. str. 153-173.
- Booth, K. (2007). *Theory of World Security*. New York: Cambridge University Press.
- Boukes, M., Boomgaarden, H. G., Moorman, M., de Vreese, C. H. (2015). Political News with a Personal Touch: How Human Interest Framing Indirectly Affects Policy Attitudes. *Journalism and Mass Communication Quarterly*. 92(1): 121-141.
- Bourbeau, P. (2008). *A study of movement and order: The securitization of migration in Canada and France*. Doktorska disertacija. Vancouver: The University of British Columbia.
- Bourbeau, P. (2011). *The Securitization of Migration: A Study of Movement and Order*. London: Routledge.
- Bourbeau, P. (2017). Migration, exceptionalist security discourses, and practices, u: Bourbeau, P. (ur.): *Handbook on Migration and Security*. str. 105-124.
- Bourbeau, P., Vuori, J. (2015). Security, Resilience, and Desecuritization: Multidirectional Moves and Dynamics. *Critical Studies on Security*. 3(3): 253-68.
- Bove V., Böhmelt T. (2016). Does immigration induce terrorism? *The Journal of Politics*. 78(2): 572–588.
- Boydston, A. E., Card, D., Gross, J. Resnick, P., Smith, N. (2014). *Tracking the Development of Media Frames within and across Policy Issues*. Carnegie Mellon University. Working paper.
- Boydston, A., Glazier, R. (2013). A Two-Tiered Method for Identifying Trends in Media Framing of Policy Issues: The Case of the War on Terror. *The Policy Studies Journal*. 41(4): 706-735.
- Božić, V. (2015). Krijumčarenje ljudi i trgovanje ljudima u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi (analiza stanja de lege lata uz prijedloge de lege ferenda). *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*. 36(2): 845-874.

- Brugman, B., Burgers, C., Steen, G. (2017). Recategorizing political frames: a systematic review of metaphorical framing in experiments on political communication. *Annals of the International Communication Association*. 41(2): 181-197.
- Bundy, J., Pfarrer, M. D., Short, C. E., Coombs, W.T. (2017). Crises and Crisis Management: Integration, Interpretation, and Research Development. *Journal of Management*. 43(6):1661-1692.
- Busumtwi-Sam, J. (2008). Contextualizing human security: A ‘deprivation–vulnerability’ approach. *Policy and Society*. 27(1): 15-28.
- Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda For International Security Studies in the Post-Cold War Era*. Hertfordshire: Harvester Wheatsheaf.
- Buzan, B., Wæver, O. (2003). *Regions and Powers: The Structure of International Security*. New York: Cambridge University Press.
- Buzan, B., Wæver, O., de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework For Analysis*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Cappella, J. N., Jamieson, K. H. (1997). *Spiral of cynicism. The press and the public good*. New York: Oxford University Press.
- Car, V. (2021). Mediji u društvenom prostoru: medijalizacija sigurnosti lokacije. u: Zorko, M. (ur.): *Komuniciranje o sigurnosti i kreiranje prostora u umreženom svijetu*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. str. 31-53.
- Cho, S. H., Gower, K. K. (2006). Framing effect on the public's response to crisis: Human interest frame and crisis type influencing responsibility and blame. *Public Relations Review*. 32(4): 420-422.
- Choi, J. (2021). How news media frame a crisis: a comparative analysis of nation-wide and local news coverage dealing with the Penn State scandal. *Academy of Strategic Management Journal*. 20(3). 1-16.
- Chong, D., Druckman, J. N. (2007). Framing Public Opinion in Competitive Democracies. *American Political Science Review*. 101(4): 637-655.
- Ciută, F., Klinke, I. (2010). Lost in Conceptualization: Reading the “New Cold War” with Critical Geopolitics. *Political Geography*. 29(6): 323-332.
- Cohen, B. S. (1963). *Geography and Politics in a Divided World*. New York: Random House.

- Cohen, B. S. (2014). *Geopolitics: The Geography of International Relations*. New York: Rowman i Littlefield.
- Colic Peisker, V. (2017). Globalisation and migration. u: Farazmand, A. (ur): *Global Encyclopedia of Public Administration, Public Policy and Governance*, Cham: Springer. str. 1-7.
- Coombs, T. (2014). *Ongoing Crisis Communication: Planning, Managing, and Responding*. Sage Publications. Newbury Park.
- Cooper, S., Olejniczak, E., Lenette, C., Medley, C. (2016) Media coverage of refugees and asylum seekers in regional Australia: a critical discourse analysis. *Media International Australia*. 162(1): 78-89.
- Côté-Boucher, K., Infantino, F., Salter M.B. (2014) Border security as practice: An agenda for research, 45(3): 195-208.
- Cvrtila, V. (2000). Republika Hrvatska – gateway prema jugoistočnoj Europi. *Politička misao*. 37(1): 161-172.
- Cvrtila, V. (2012). Sirija i Libija: što ih povezuje, a što dijeli?. *Političke analize*, 3(12): 48-54.
- Cvrtila, V., Slijepčević, M. i Levak, T. (2019). Migration, the perception of security risks and media interpretation frameworks in Croatia and Hungary. *Studia Polensia*. 8(1): 7-30.
- de Vreese, C. (2002). *Framing Europe, Television news and European integration*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers.
- de Vreese, C. (2005). News framing: Theory and typology. *Information Design Journal + Document Design*. 13: 48-59.
- de Vreese, C., (2004). The Effects of Frames in Political Television News on Issue Interpretation and Frame Salience. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 81(1): 36-52.
- de Vreese, C., Boomgaarden, H., Semetko H. (2011). (In)direct Framing Effects: The Effects of News Media Framing on Public Support for Turkish Membership in the European Union. *Communication Research*, 38(2): 179-205.
- de Vreese, C., Peter, J., Semetko, H. (2001). Framing Politics at the Launch of the Euro: A Cross-National Comparative Study of Frames in the News. *Political Communication*. 18(2): 107-122.

- Dekker, R., Scholten, P. (2017). Framing the Immigration Policy Agenda: A Qualitative Comparative Analysis of Media Effects on Dutch Immigration Policies. *The International Journal of Press/Politics*. 22(2): 202-222.
- Dempsey, K., McDowell, S. (2019). Disaster depictions and geopolitical representations in Europe's migration 'Crisis'. *Geoforum*. 98: 153-160.
- Di Gregorio, M., Price, S., Saunders, C., Brockhaus, M. (2012). *Code book for the analysis of media frames in articles on REDD*. Indonesia: Center for International Forestry Research.
- Dijkink, G. (1996). *National Identity and Geopolitical Vision. Maps of Pride and Pain*. London i New York: Routledge.
- Dijkink, G. (1998). Geopolitical codes and popular representations. *GeoJournal*, 46(4): 293–299.
- Dirikx, A., Gelders, D. (2010). To frame is to explain: A deductive frame-analysis of Dutch and French climate change coverage during the annual UN Conferences of the Parties. *Public Understanding of Science*. 19(6): 732–742.
- Dodds, K. (2009). *Geopolitics*. London: Sage.
- Duffield, M., (2002). Social Reconstruction and the Radicalisation of Development: Aid as a Relation of Global Liberal Governance. *Development and Change*. 33(5): 1049–71.
- Ejdus, F. (2016). Diskurzivna i praktična konstrukcija međunarodne (ne)bezbednosti, u: Jović, D. (ur.): *Konstruktivističke teorije međunarodnih odnosa*. Zagreb: Političke analize. str. 199-227.
- Elias, N., Scotson, J. L. (1994). *The Established and The Outsiders. A Sociological Enquiry into Community Problems*. London: Sage.
- Elo, S., Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*. 62(1):107–115.
- Emmers, R. (2010). Sekuritizacija. u: Collins, A. (ur.): *Suvremene sigurnosne studije*. Zagreb: Centar za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu–Politička kultura. str. 133-150.
- Entman, R. (1991). Framing US Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents. *Journal of Communication*. 41(4): 6-28.

- Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 43(4): 51–58.
- Entman, R. (1993). Tree Beard, Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*. 43(4): 51–58.
- Entman, R. (2004). *Projections of Power: Framing News, Public Opinion, and U.S. Foreign Policy*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Eroukhmanoff, C. (2017). Securitization theory. u: Mcglinchey, S., Walter, R., Scheinpflug, C. (ur.): *International Relations Theory*. Bristol: E-International Relations Publishing. str. 104-110.
- Fairclough, N. (2005). *Analysing Discourse – Textual analysis for social research*. London and New York: Routledge.
- Falk, R. (1995). *On Humane Governance, Toward a New Global Politics*. Cambridge: Polity Press.
- Fauser, M. (2006). Transnational Migration - A National Security Risk? Securitization of Migration Policies in Germany, Spain and the United Kingdom. u: Iglicka, K. (ur.): *Immigration policies and security, The Transatlantic Security Challenges and Dilemmas for the European Migration Policy Project*. Warschau. str. 1-19.
- Figenschou, T., Thorbjørnsrud, K. (2015). Faces of an invisible population: Human interest framing of irregular immigration news in the United States, France, and Norway. *American Behavioral Scientist*. 59(7): 783–801.
- Finnemore, M., Sikkink, K. (1998). International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization*. 52(4): 887–917.
- Finnemore, M., Sikkink, K. (1999). International Norm Dynamics and Political Change. *International Organization at Fifty: Exploration and Contestation in the Study of World Politics*. 51(4): 887-917.
- Flint, C. (2006). *Introduction to Geopolitics*. New York: Routledge.
- Flint, C., Noorali, H. (2023). The relationality of geopolitical codes: the example of the Belt and Road Initiative. *Asian Geographer*.
- Floyd, R. (2010). *Security and the Environment: Securitization Theory and US Environmental Security Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Floyd, R. (2011). Can securitization theory be used in normative analysis? Towards a just securitization theory. *Security Dialogue*. 42(4-5): 427-439.
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge*. New York: Pantheon.
- Frohardt, M., Temin, J. (2003). Use and Abuse of Media in Vulnerable Societies. *Special Report*. United States Institute of Peace. Dostupno na sljedećoj poveznici: <http://www.usip.org/sites/default/files/sr110.pdf>
- Gaddis, J. L. (1982) *Strategies of containment: A critical appraisal of Postwar American national security policy*. New York: Oxford University Press.
- Gerhards, J., Offerhaus, A., Roose, J. (2007). Die öffentliche Zuschreibung von Verantwortung. *Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 59 (1): 105–124.
- Gerring, J. (2007). *Case Study Research: Principles and practises*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Berkley: University California Press.
- Giray, S., Ceren, K. (2020). The Role of Surveillance Technologies in the Securitization of EU Migration Policies and Border Management. *Uluslararası İlişkiler*. 17(68): 145-160.
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching*. Berkeley: University of California Press.
- Goffman, E. (1974). *Frame Analysis*. New York: Free Press.
- Goffman, E. (1986). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.
- Graber, D. (1993). *Mass media and American politics*. Washington DC: CQ Press.
- Grbeša, M. (2012). Framing of the President: Newspaper Coverage of Milan Bandić and Ivo Josipović in the Presidential Elections in Croatia in 2010. *Politička misao*. 49(5): 89-113.
- Güney, A., Gökcan, F. (2010). The ‘Greater Middle East’ as a ‘Modern’ Geopolitical Imagination in American Foreign Policy. *Geopolitics*. 15(1): 22-38
- Guzzini, S. (2000). A Reconstruction of Constructivism in International Relations. *European Journal of International Relations*. 6(2): 147–182.
- Guzzini, S. (2004). The Cold War is what we make of it: When peace research meets constructivism in International Relations. u: Guzzini, S. (ur.): *Contemporary Security Analysis and Copenhagen Peace Research*. Dietrich Jung: Routledge. str. 40-52.

- Hacking, I. (1999). *The Social Construction of What?*. Cambridge: Harvard University Press.
- Hameršak, M., Pleše, I. (2021). Forest, forest, forest. Sometimes we sleep. Walking, sleep, walking, sleep. It's dangerous on this way. Weaponized Migration Landscapes at the Outskirts of the European Union. *Etnološka tribina*. 51(44): 204-221.
- Hampson, F. O. (2008). Human Security. u: Williams, P. D. (ur.): *Security Studies: An Introduction*. London-New York: Routledge. str. 229-242.
- Hasler, K., Greuter, N. (2010). The public attribution of responsibility: an international comparison. *The Sixth Annual Graduate Conference in Political Science*. The Hebrew University Mount Scopus Campus Jerusalem. str. 1-16.
- Heidenreich, T., Lind, F., Eberl, J.M., Boomgaarden, H. (2019). Media Framing Dynamics of the 'European Refugee Crisis': A Comparative Topic Modelling Approach. *Journal of Refugee Studies*. 32(1): 172–182.
- Heider, F. (1959). *The psychology of interpersonal relations*. New York: Wiley.
- Heider, F., Simmel, M. (1944). An experimental study of apparent behavior. *American Journal of Psychology*. 57: 243–259.
- Heisler, O. M., Layton, H. (1993). Migration and the links between social and societal security, u: Wæver, O., Buzan, B., Kelstrup, M., Lemaitre, P. (ur.): *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. London: Pinter. str. 148–166
- Herman, E., Chomsky, N. (2002). *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media*. New York: Pantheon Books.
- Hopf, T. (1998). The promise of constructivism in International Relations theory. *International Security*. 23(1): 171–200.
- Hough, P. (2008). *Understanding Global Security*. London: Routledge.
- Huysmans, J. (1995). Migrants as a Security Problem: Dangers of 'Securitizing' Societal Issues. u: Miles, R., Thranhardt, D. (ur.): *Migration The Dynamics of Inclusion and Exclusion*. London: Pinter. str. 53-72.
- Huysmans, J. (2000). The European Union and Securitization of Migration. *Journal of Common Market Studies*. 38(5): 751-77.
- Huysmans, J. (2002). Defining Social Constructivism in Security Studies: The Normative Dilemma of Writing Security. *Alternatives*. 27(1): 41–62.

- Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. London: Routledge.
- Huysmans, J., Buonfino, A. (2008). Politics of Exception and Unease: Immigration, Asylum and Terrorism in Parliamentary Debates in the UK. *Political Studies*. 56(4): 766–788.
- Huysmans, J., Squire, V. (2009). Migration and Security. u: Dunn C., Mauer, V. (ur.): *Handbook of Security Studies*. London: Routledge.
- Innes, A. J. (2010). When the threatened become the threat. *International Relations*. 24(4): 456–477.
- Iosifides, T. (2018). Epistemological Issues in Qualitative Migration Research: Self-Reflexivity, Objectivity and Subjectivity. u: Zapata-Barrero, R., Yalaz, E. (ur.): *Qualitative Research in European Migration Studies*. IMISCOE Research Series. Springer, Cham.
- Iyengar, S. (1987). “Television news and citizens’ explanations of national affairs”. *American Political Science Review*. 81: 815-831.
- Iyengar, S. (1996). The Annals of the American Academy of Political and Social Science. The Media and Politics. 546: 59-70.
- Iyengar, S., Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. Chicago: University of Chicago Press.
- Jakešević, R. (2012). Mirovne misije i sigurnosna politika Hrvatske. *Političke analize*. 3(12): 22-26.
- Jakešević, R., Tatalović, S. (2016). Securitization (and de-securitization) of the European
- Jones, R., Johnson, C. (2016). Border militarisation and the re-articulation of sovereignty. *Transactions of the Institute of British Geographers*. 41(2): 187–200.
- Jones, R., Johnson, C., Brown, W., Popescu, G., Pallister-Wilkins, P., Mountz, A. (2017). Interventions on the state of sovereignty at the border. *Political Geography*. 59: 1–10.
- Jović, D. (2011). Hrvatska vanjska politika pred izazovima članstva u Europskoj Uniji. *Politička misao*. 48 (2): 7-36.
- Jović, D. (2016). Konstruktivizam u teorijama međunarodnih odnosa i praksi oblikovanja vanjskih politika. u: Jović, D. (ur.): *Konstruktivističke teorije međunarodnih odnosa*. Zagreb: Političke analize. str. 7-35.

- Just, P., Morgado, N. (2023). Reviving Traumas and Grievances: Geopolitical Codes and Political Culture in Central Europe. *Journal of Comparative Politics*. 16(2): 51-66.
- Kahneman, D., Tversky, A. (1979). Prospect theory—Analysis of decision under risk. *Econometrica*. 47(2): 263–291.
- Kaid, L. L., Johnston, A. (2001). *Videostyle in presidential campaigns: Style and content of televised political advertising*. Westport, CT: Praeger.
- Katzenstein, P. J. (1996). *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press.
- Kelstrup, M. (1995). Societal Aspects of European Security. u: Hansen, B. (ur.): *European Security 2000*. Copenhagen: Political Studies Press. str. 172-197.
- Kinder, D. R., Sanders, L. M. (1990). Mimicking Political Debate with Survey Questions: The Case of White Opinion on Affirmative Action for Blacks. *Social Cognition*. 8: 73-103.
- Klemenčić, M. (1997). *Atlas Europe*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- Koenig, T., Mihelj, S., Downey, J., Bek, M. G. (2006). Media framing of the issue of Turkish accession to the EU. A European or national process?. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*. 19: 149-169.
- Kolodziej, A. E. (2011). *Sigurnost i međunarodni odnosi*. Zagreb: Politička kultura.
- Kondracki, N. L., Wellman, N. S. (2002). Content analysis: Review of methods and their applications in nutrition education. *Journal of Nutrition Education and Behavior*. 34: 224-230.
- Koser, K. (2005). Irregular Migration, State Security and Human Security. *Policy Analysis and Research Programme of the Global Commission on International Migration*.
- Koslowski, R. (2004). Possible steps towards an international regime for mobility and security. Rad predstavljen na: *Workshop on Global Mobility Regimes*. Stockholm, lipanj 2004.
- Kostas, S. (2017). Irregular vs. Illegal immigration: Setting the Definitions - an Overview of European Practice. *Slovenský Národopis*. 65: 420-426.
- Kovačević, B. (2016). Što je to novo u konstruktivizmu?. u: Jović, D. (ur.): *Konstruktivističke teorije međunarodnih odnosa*. Zagreb: Političke analize. str. 37-87.
- Kozman, C. (2017). Measuring Issue-specific and Generic Frames in the Media's Coverage of the Steroids Issue in Baseball. *Journalism Practice*. 11(6): 777-797.

- Kraska, P. B. (2007). Militarization and policing: Its Relevance to 21st Century Police. *Policing*. 1: 501-513 .
- Kratochwil, F. (1989). *Rules, Norms and Decisions on the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kristof, L. (1960). The origins and evolution of geopolitics. *Journal of Conflict Resolution*. (4):15-51.
- Lampel, J., Shamsie, J., Shapira, Z. (2009). Experiencing the improbable: Rare events and organizational learning. *Organization Science*. 20: 835-845.
- Latham, A. A. (2001). China in the Contemporary American Geopolitical Imagination. *Asian Affairs: An American Review*. 28(3): 138-145.
- Lawlor, A., Tolley, E. (2017). Deciding Who's Legitimate: News Media Framing of Immigrants and Refugees. *International Journal of Communication*. 11: 967–991.
- Léonard, S. (2010). EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices. *European Security*. 19(2): 231-254.
- Lindström, L. (2016). *Media Framing of Immigration A comparison of newspaper coverage in Sweden and the United Kingdom during the 2016 Brussels terrorist attack*. Lund University: Department of Political Science. Diplomski rad.
- Machin, D., Mayr, A. (2012). *How to do critical discourse analysis*. London: Sage.
- Mackinder, H. J. (1943) The Geographical Pivot of History. *The Geographical Journal*. 23(4): 421–437.
- Maldini, P., Takahashi, M. (2017). Refugee Crisis and the European Union: Do the Failed Migration and Asylum Policies Indicate a Political and Structural Crisis of European Integration?. *Communication Management Review*. 2(2): 54-72.
- Malović, S. (2005). *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Mamadouh, V., Dijkink, G. (2006). Geopolitics, international relations and political geography: The politics of geopolitical discourse. *Geopolitics*. 11(3): 349–366.
- Markowitz, J. N., Fariss, C. J. (2018). Power, proximity, and democracy: Geopolitical competition in the international system. *Journal of Peace Research*. 55(1): 78–93.

- Matthes, J. (2009). What's in a Frame? A Content Analysis of Media Framing Studies in the World's Leading Communication Journals, 1990-2005. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. 86(2): 349-367.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum: Qualitative Social Research*. 1(2).
- Mayring, P. (2014). *Qualitative content analysis: Theoretical foundation, basic procedures and software solution*. Klagenfurt: Monograph.
- McDonald, M. (2008). Constructivism. u: Williams, P. D. (ur.): *Security Studies: An Introduction*. London-New York: Routledge. str. 59-72.
- McNair, B. (2003). *Uvod u političku komunikaciju*. Zagreb: Politička misao.
- McSweeney, B. (1999). *Security, Identity and Interests. A Sociology of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mikac, R., Dragović, F. (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed. *Forum za sigurnosne studije*. 1(1): 130-152.
- Milković, I. (2020). Trgovina ljudima kao najteži oblik kršenja ljudskih prava. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*. 57 (4): 1097-1111.
- Mišetić, A. (2001). *Gradski rituali: sociološki aspekti retradicionalizacije socijalnog života u hrvatskim gradovima nakon 1990..* Doktorska disertacija.
- Moision, S. (2019). Re-Thinking Geoeconomics: Towards a Political Geography of Economic Geographies. *Geography Compass*. 13(10).
- Morehouse, C., Blomfield, M. (2011). *Irregular Migration in Europe*. Washington: Migration Policy Institute.
- Nelson, T., Oxley, Z., Clawson, R. (1997). Towards a Psychology of Framing Effects. *Political Behavior*. 19: 3.
- Neuman, W. R., Just, M. R., Crigler, A. N. (1992). *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Nevins, J. (2005). A beating worse than death: Imagining and contesing violence in US-Mexican borderlands. *AmeriQuest*. 2(1): 1-25.
- Newman, E. (2001). Human Security and Constructivism. *International Studies Perspectives*. 2(3): 239-251.

- Nikač, Ž., Božić, V. (2016). Suzbijanje kaznenih djela ilegalnih migracija na području regije s posebnim osvrtom na Republiku Hrvatsku i Republiku Srbiju. *Pravna riječ*. 48: 193-220.
- Ó Tuathail, G. (1996). *Critical Geopolitics: The Politics of Writing Global Space*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Ó Tuathail, G. (1999). Understanding Critical Geopolitics: Geopolitics and Risk Society. *Journal of Strategic Studies*. 22(2-3): 107-124
- Ó Tuathail, G., Agnew, J. (1992). Geopolitics and discourse: Practical geopolitical reasoning in American foreign policy. *Political Geography*. 11(2): 190-204.
- Ó Tuathail, G., Dalby, S., Routledge, P. (2003). *The Geopolitics Reader*. London: Routledge.
- Ó Tuathail, G., Dalby, S., Routledge, P. (2007). *Uvod u Geopolitiku*. Zagreb: Politička misao.
- O'Loughlin, J., Ó Tuathail, G., Kolossov, V. (2006). The Geopolitical Orientations of Ordinary Russians: A Public Opinion Analysis. *Eurasian Geography and Economics*. 47(2): 129-152.
- O'Neill, P. E. (2006). The European Union and Migration: Security versus Identity?. *Defence Studies*. 6(3): 322-350.
- Ogan, C., Pennington, R., Venger, O., Metz, D. (2018). Who drove the discourse? News coverage and policy framing of immigrants and refugees in the 2016 U.S. presidential election. *Communications*. 43(3): 357-378.
- Ojala M, Pantti M. (2017) Naturalising the new cold war: The geopolitics of framing the Ukrainian conflict in four European newspapers. *Global Media and Communication*. 13(1): 41-56.
- Ommundsen, R., Van Der Veer, K., Larsen, K. S., Eilertsen, D. E. (2014). Framing unauthorized immigrants: The effect of labels on evaluations. 114(2): 461-478.
- Onuf, N. (1989). *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Columbia: University of South Carolina Press.
- Onuf, N. (1998). Constructivism: A User's Manual. u: Lubalkova, V., Onuf, N., Kowert, P. (ur.): *International Relations in a Constructed World*, London: M. E. str. 58-78.

- Onuf, N. (2010). *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Routledge.
- O'Reilly, C. (2008). Primetime Patriotism: News Media and the Securitization of Iraq. *Journal of Politics and Law*. 1(3): 66-72.
- Ostfeld, M., Mutz, D. (2014). Revisiting the effects of case reports in the news. *Political Communication*. 31(1): 53–72.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Pavić, R. (1987). Politička geografija - prilog definiciji i prijedlog nastavnog programa. *Hrvatski geografski glasnik*. 49(1): 45-51.
- Pavić, R. (2005). Hrvatska i EU (EUUnija) – u središnjoj južnoj Europi, tj. na Balkanu i njegovim rubovima (Hrvatska): sve još nije gotovo!. *Adrias*. (12): 73-90.
- Pedersen, C. L., Ritter, T., Di Benedetto, C. A. (2020). Managing through a crisis: Managerial implications for business-to-business firms. *Industrial Marketing Management*. 88: 314–322.
- Peran, S., Raguž, A. (2019). Prikaz kretanja izbjeglica preko teritorija Republike Hrvatske u dnevnom tisku (Večernji list, Jutarnji list, 24 sata). *Nova prisutnost*. 17(1): 29-45.
- Perkowska, M. (2016). Illegal, legal, irregular or regular – Who is the incoming foreigner?. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 45(58): 187–197.
- Poljićak, I. (2014). Analiza sadržaja novinskih članaka o povijesnoj jezgri Šibenika u "Šibenskom tjedniku". Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku. (8)2: 7-18.
- Popa, R. (2009). *The Functional Actor in the Securitization Process*. Munich: GRIN Verlag.
- Popović, N. (2019). *Ljudska prava imigranata između kozmopolitizma i komunitarizma u imigracijskoj politici Europske unije*. Doktorska disertacija. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
- Primorac, Ž. (2020). Pravne posljedice provjere putnikovih putnih isprava u zračnim lukama: opravdanost razloga za uskraćivanje ukrcaja na let. *Zbornik Pravnog Fakulteta Sveučilišta u Rijeci*. 40(3): 1131–1148.
- Purcell, D., Brown, M. S., Gokmen, M. (2010). Achmed the dead terrorist and humor in popular geopolitics. *GeoJournal*. (75): 373–385.

- Quinsaat, S. (2014). Competing news frames and hegemonic discourses in the construction of contemporary immigration and immigrants in the United States. *Mass Communication and Society*. 17(4): 573–596.
- Radionov, N., Savić, I. (2019). Utjecaj iregularnih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima na kopnenu transportnu industriju: slučaj Hrvatske. *Poredbeno pomorsko pravo*. 58(173): 103-149.
refugee crisis: Croatia in the regional context. *Teorija in Praksa*. 53(5): 1246-1264.
- Richmond, A. (1993). Reactive Migration: Sociological Perspectives On Refugee Movements. *Journal of Refugee Studies*. 6(1): 7–24.
- Roe, P. (2010). Socijetalna sigurnost. u: Collins, A. (ur.): *Suvremene sigurnosne studije*. Zagreb: Centar za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu –Politička kultura.
- Ruzza, C. (2018). Populism, migration, and xenophobia in Europe. u: de la Torre, C. (ur.): *Routledge Handbook of Global Populism*. Abingdon: Routledge. str. 201-217.
- Sadrić, B. (2019). The Use of Military Forces in the Protection of the Borders and Prevention of Irregular Migrations in Selected South East European Countries. *Hrvatska i komparativna javna uprava*. 19(3): 474-499.
- Scheufele, D. A. (2009). Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication. *Mass Communication & Society*. 3(2): 297-316.
- Scheufele, D. A., Tewksbury, D. (2009). Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models. *Journal of Communication*. 57: 9-20.
- Schneider, A., Ingram, H. (1993). Social Construction of Target Populations: Implications for Politics and Policy. *American Political Science Review*. 87(2): 334–7.
- Schuck, A. R., de Vreese, C. (2006). Between risk and opportunity: News framing and its effects on public support for EU enlargement. *European Journal of Communication*. 21(1): 5-32.
- Schultz, F., Raupp, J. (2010). The social construction of crises in governmental and corporate communications: An inter-organizational and inter-systemic analysis. *Public Relations Review*. 36(2): 112–119.

- Semetko, H., Valkenburg, P. (2000). Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication*. 50(2): 93–109.
- Seon-Kyoung, A., Gower, K. K., (2009). How do the news media frame crises? A content analysis of crisis news coverage. *Public Relations Review*. 35(2): 107-112.
- Shah, D., Domke, D., Wackman, D. (2001). The Effects of Value-Framing on Political Judgment and Reasoning, u: Reese, S., Gandy, O., Grant, A. (ur.): *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. str. 227–243.
- Sharp, J. (1993). Publishing American identity: popular geopolitics, myth and The Reader's Digest. *Political Geography*. 12(6): 491-503.
- Sherif, M. (1967). *Social interaction: Processes and products*. Chicago: Aldine.
- Simmons, A. (2007). Globalization and its effect on national security. *Forum on Public Policy: A Journal of the Oxford Round Table*.
- Slack, J., Martínez, D. E., Lee, A. E., Whiteford, S. (2016). The Geography of Border Militarization: Violence, Death and Health in Mexico and the United States. *Journal of Latin American Geography*. 15(1): 7-32.
- Slack, J., Whiteford, S. (2011). Violence and migration on border. *Human Organisation*. 70(1): 11-21.
- Slijepčević, M. Fligić, S. (2018). Analiza medijskog praćenja izbjegličke krize u Hrvatskoj i interpretacijski okviri (framing). *Suvremene teme*. 9(1): 31-48.
- Sprout, H., Sprout, M. (1960). Geography and international politics in an era of revolutionary change. *Journal of Conflict Resolution*. (4): 145–161.
- Spykman, N. J. (1944). *The Geography of Peace*. New York: Harcourt Brace.
- Stoffelen, A. (2021). Managing people's (in)ability to be mobile: Geopolitics and the selective opening and closing of borders. *Transactions of the Institute of British geographers*. 47(1): 243-256.
- Stone, M. (2009). Security according to Buzan: A comprehensive security analysis. *Security discussion papers series*. 1: 1-11.
- Street, J. (2003). *Masovni mediji, politika i demokracija*. Zagreb: Politička misao.
- Szostek, J. (2017). Popular Geopolitics in Russia and Post-Soviet Eastern Europe. *Europe-Asia Studies*. 69(2): 195-201.

- Šelo Šabić, S., Borić, S. (2015). At the Gate of Europe: A Report on Refugees on the Western Balkan Route. *Dialog Südosteuropa: Friedrich Ebert Stiftung*.
- Tadić, J., Dragović, F. i Tadić, T. (2016). Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU. *Policija i sigurnost*. 25(1): 14-42.
- Tadjbakhsh, S. (2005). Human security: Seven challenges of operationalizing the concept. Conference paper. *Human security: 60 minutes to convince*.
- Tankard, J. W. (2001). The empirical approach to the study of media framing. u: Reese, S. D., Gandy, O. H., Grant, A. E. (ur.): *Framing public life*. str. 95–106.
- Tatalović, S. (2003). *Etnički sukobi i europska sigurnost*. Zagreb: Politička kultura.
- Tatalović, S. (2011). Treba li Hrvatskoj nova strategija nacionalne sigurnosti. *Političke analize*. 2(6): 34-37.
- Taylor, P. J. (1990). *Britain and the Cold War: 1945 as Geopolitical Transition*. London: Pinter.
- Taylor, P. J., Flint, C. (2000). *Political Geography*. Harlow: Pearson Education Limited.
- Tewksbury, D., Scheufele, D. A. (2009). News framing theory and research, u: Bryant, J., Oliver, M. B. (ur.): *Media effects: Advances in theory and research*. New Jersey: Erlbaumpp. str. 17-33.
- Theiler, T. (2003). Societal Security and Social Psychology. *Review of International Studies*. 29(2): 249–268.
- Themistocleous, A. (2013). Securitizing Migration: Aspects and Critiques. *The GW Post Research Paper*.
- Theys, S. (2017). Constructivism. u: Mcglinchey, S., Walter, R., Scheinpflug, C. (ur.): *International Relations Theory*. Bristol: E-International Relations Publishing.
- Topalović, D. (1997) Geopolitika. u: Klemenčić, M. (ur.): *Atlas Europe*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
- Torwel, V. (2015). Moral Framing and the Development of Political Conflicts: An Analysis of New York Times, Stories in the Build up to the 2003 Iraqi War. *Athens Journal of Mass Media and Communications*. 1(4): 257-274.
- Valkenburg, P. M., Semetko, H. A., De Vreese, C. H. (1999). The effects of news frames on readers' thoughts and recall. *Communication research*. 26(5): 550-569.

- Valkenburg, P., Jochen, P., Walther, J. (2016). Media Effects: Theory and Research. *Annual Review of Psychology*. (67): 315-338.
- Vallet, E., David, J. P. (2012). Introduction: The (re)building of the wall in international relations. *Journal of Borderlands Studies*. 27(2): 111–119.
- Vozab, D. (2016). *Medijske publike i demokracija u Hrvatskoj: društvena stratifikacija kao prediktor upotrebe medija i njene uloge za političku participaciju*, Doktorska disertacija, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
- Vrtič, I., Car, V. (2016). Manipulacija u medijskom diskursu: kritička analiza diskursa naslova najposjećenijih hrvatskih *online* medija o hrvatskoj predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović. u: Car, V., Matović, M., Turčilo, L. (ur.): *Mediji i javni interes*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i Hanns-Seidel-Stiftung. str. 145-167.
- Vučić, P. (1995). *Politička sudbina Hrvatske*. Zagreb: Mladost.
- Vuori, J. (2011). *How to Do Security with Words: A Grammar of Securitisation in the People's Republic of China*. Turku: University of Turku Press.
- Vuori, J. (2017). Constructivism and securitization studies. u: Cavelty, M., Balzacq, T. (ur.): *The Routledge Handbook of Security Studies*. London: Routledge.
- Wæver, O. (1989). Security and the Speech Act: Analysing the Politics of a Word. *Working Paper No. 1989/19*. Copenhagen: Centre for Peace and Conflict Research.
- Wæver, O. (1993). Societal Security: The Concept. u: Wæver, O., Buzan, B., Kelstrup, M., Lemaitre, P. (ur.): *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. London: Pinter, str. 17-40.
- Wæver, O. (1994). Insecurity and Identity Unlimited. *Working Paper 14*. Copenhagen Peace Research Institute (COPRI).
- Wæver, O. (1996). European Security Identities. *Journal of Common Market Studies*. 34(1): 103-132.
- Wæver, O. (2014). The Theory Act: Responsibility and Exactitude as Seen from Securitization. *International Relations*. 26–32.
- Wæver, O., Buzan, B. Kelstrup, M., Lemaitre, P. (1993). *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. New York: St Martins Press.
- Watson, S. D. (2012). 'Framing' the Copenhagen School: Integrating the Literature on Threat Construction. *Millennium*. 40(2): 279-301.

- Watson, S.D. (2009). *The Securitization of Humanitarian Migration: Digging moats and sinking boats* (1st ed.). Routledge.
- Weber, R. P. (1990). *Basic content analysis*. Beverly Hills: Sage.
- Weinter, M. (1992). Security, Stability, and International Migration. *International Security*. 17(3): 91-126.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is what States Makes of it: the Social Construction of Power Politics. *International organisation*. 46(2): 391-425.
- Wendt, A. (1999). *Social theory of international politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Williams, D. P. (2008). *Security Studies: An Introduction*. London: Routledge.
- Wolcott, F. H. (2009). *Writing Up Qualitative Research*. Los Angeles: SAGE Publications.
- Wolfers, A. (1952). „Natioanl Security“ as an Ambiguous Symbol. *The Academy of Political Science, Political Science Quarterly*. 67(4): 481-502.
- Yin, R. (2008). *Studija slučaja – dizajn i metode*. Zagreb: Politička misao.
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods (6th ed.)*. Thousand Oaks: Sage.
- Zehfuss, M. (2001). Constructivism and Identity: A Dangerous Liaison. *European Journal of International Relations*. 7(3): 315–348.
- Zehfuss, M. (2002). *Constructivism in International Relations: The Politics of Reality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zhang, Y., Wildemuth, B. M. (2009) Qualitative analysis of content, u: Wildemuth, B. (ur.): *Applications of Social Research Methods to Questions in Information and Library Science*. Westport, CT: Libraries Unlimited. str. 308–319.
- Zorko, M. (2011). Konfliktni potencijal dobrosusjedskih odnosa: slučaj Hrvatske i Slovenije, *Političke perspektive*. 1(2): 43-62.
- Zorko, M. (2012). Teritorijalnost i deteritorijalizacija u sklopu suvremene sigurnosti. *Političke analize*. 3(12): 17-21.
- Zorko, M. (2014). Politička geografija, geopolitika i geostrategija u Političkoj misli od 1964. do 2013. godine. *Politička misao*. 51(1): 109-132.

- Zorko, M. (2018a). Hardening Regional Borders: Changes in Mobility from South Asia to the European Union. u: Jones, R., Ferdoush, A. (ur.): *Borders and Mobility in South Asia and Beyond*. Amsterdam: Amsterdam University Press. str. 187-207.
- Zorko, M. (2018b). *Geopolitika i teritorijalnost*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- Zorko, M. (2023). Strategija/strategije nacionalne sigurnosti i izazovi geopolitičkog položaja Republike Hrvatske. u: Mikac, R. (ur.): *Nacionalna sigurnost Republike Hrvatske u 21. stoljeću*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Naklada Jesenski i Turk, Institut za sigurnosne politike. str. 97-120.
- Zorko, M., Mostarac, H. (2014). Popularna geopolitika Japana: geopolitički diskursi anime serijala. *Medijske studije*. 5(10): 4-17.
- Zorko, M., Sršen, D. (2020). From a critique to self-evolving (inter)discipline: Critical geopolitics vs. popular geopolitics. *Međunarodni problemi*. 72(1): 158-178.
- Zupančič, J. (2016). The european refugee and migrant crisis and Slovenian response. *European Journal of Geopolitics*. 4: 95-121.

PRAVNI IZVORI I IZVJEŠĆA ORGANIZACIJA

- DZS (Državni zavod za statistiku RH) - Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2019. konačni podaci (2022). <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29032> (pristupljeno 11.9.2023.)
- DZS (Državni zavod za statistiku RH) - Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2019. konačni podaci (2020). https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/04-02-02_01_2020.htm (pristupljeno 14.9.2023.)
- EUR-Lex - Direktiva Vijeća 2001/40/EZ (2001). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=DD:19:012:FULL:HR&from=EN> (pristupljeno 2.8.2023.)
- EUR-Lex - Direktiva Vijeća 2001/51/EZ (2001). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0051> (pristupljeno 1.8.2023.)
- EUR-Lex - Direktiva Vijeća 2002/90/EZ (2002). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0090&from=LV> (pristupljeno 1.8.2023.)

- EUR-Lex - Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP (2002). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0946> (pristupljeno 2.8.2023.)
- EUR-Lex - Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP (2002a). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002F0946> (pristupljeno 2.8.2023.)
- EUR-Lex - Rezolucija Europskog parlamenta - EU 2004-2008 2007/2145(INI) (2009). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009IP0019> (pristupljeno 13.6.2021.)
- EUR-Lex - Uredba (EU) 2016/399 Europskog parlamenta i Vijeća (2016). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0399> (pristupljeno 30.7.2023.)
- EUR-Lex - Uredba (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (2013). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0603> (pristupljeno 5.8.2023.)
- Europska komisija - Asylum in the EU Member States (2015). <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6> (pristupljeno: 25.6.2021.)
- Europska komisija - Asylum in the EU Member States (2018). <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8754388/3-20032018-AP-EN.pdf/50c2b5a5-3e6a-4732-82d0-1caf244549e3> (pristupljeno: 6.11.2020)
- Europska komisija - Managing Migration EU Financial Support to Greece (2021). https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2021-01/202101_managing-migration-eu-financial-support-to-greece_en.pdf (pristupljeno 20.9.2023.)
- Europska migracijska mreža – Godišnje izvješće o migracijama i azilu u Republici Hrvatskoj (2020). <https://emn.gov.hr/UserDocsImages/ARM%202020/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20migracijama%20i%20azilu%20za%20RH%20za%202020.%20godinu.pdf> (pristupljeno, 11.10.2023.)
- Europska migracijska mreža - EMN Synthesis Report for the EMN Focussed Study (2017). https://emn.gov.hr/UserDocsImages/EMN_studije/02-Challenges-and-Procedures-for-

[Determining-the-Identity-of-Third-country-Nationals-in-Migration-Procedures.pdf](#)

(pristupljeno 31.7.2023.)

- Europsko vijeće - Izvješće Skupine za razmatranje budućnosti EU-a 2030. upućeno Europskom vijeću (2010). <https://www.consilium.europa.eu/hr/documents-publications/publications/project-europe-2030-challenges-opportunities/> (pristupljeno: 23.11.2020)
- IOM – Glosar o migracijama (2011). <https://www.corteidh.or.cr/sitios/observaciones/11/anexo5.pdf> (pristupljeno 12.6.2021.)
- IOM - Izvješće o migracijama u svijetu iz 2018. godine (2018). dostupno na poveznici: http://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en.pdf (pristupljeno 12.8.2021.)
- IOM – Glosar o migracijama (2019). https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf (pristupljeno 20.6.2021.)
- Kazneni zakon (2022). Narodne novine 114/2022
- OHCHR - Situation of migrants in transit (2015) http://freedomfund.org/wp-content/uploads/OHCHR_2016_Report-migrants-transit_EN.pdf (pristupljeno: 1.7.2021.)
- Povjerenstvo za ljudsku sigurnost pri UN-u (2003) <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/91BAEEDBA50C6907C1256D19006A9353-chs-security-may03.pdf> (pristupljeno: 12.9.2020)
- Strategija integriranog upravljanja granicom (2019). Narodne novine 91/2019
- Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (2002). Narodne novine 32/2002
- Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (2017). Narodne novine 73/2017
- UNHCR - The 10-Point Plan in action: Introduction (2016). <https://www.unhcr.org/50a4c2b09.pdf> (pristupljeno 1.7.2021.)
- Zakon o azilu (2007). Narodne novine 79/2007
- Zakon o dopuni Zakona o nadzoru državne granice (2016). Narodne novine 27/2016
- Zakon o dopuni Zakona o obrani (2016). Narodne novine 27/2016
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (2017). Narodne novine 127/2017
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (2015). Narodne novine 75/2015
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (2018). Narodne novine 30/2018

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obrani (2019). Narodne novine 70/2019
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (2017). Narodne novine 69/2017
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima (2018). Narodne novine 46/2018
- Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (2015). Narodne novine 70/2015
- Zakon o nadzoru državne granice (2013). Narodne novine 83/2013
- Zakon o obrani (2013). Narodne novine 73/2013
- Zakon o strancima (2011). Narodne novine 130/2011

INTERNET ČLANCI

- Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN) (2023) Godišnja izvješća AZTN. <https://www.aztn.hr/godisnja-izvjesca/> (pristupljeno: 2.10.2021)
- CFR (2020) The Arab Spring at Ten Years: What's the Legacy of the Uprisings?. <https://www.cfr.org/article/arab-spring-ten-years-whats-legacy-uprisings> (pristupljeno 29.3.2021)
- CIA (2017) The world factbook fields. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/211rank.html> (pristupljeno 6.11.2020)
- CIA (2018) The world factbook fields. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/343rank.html> (pristupljeno 30.3.2021)
- CIDOB (2015) Why Dublin "Doesn't Work". https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionales/n1_135_p_or_que_dublin_no_funciona/why_dublin_doesn_t_work (pristupljeno: 8.10.2018)
- CMS (2017) Umjesto da potiče Hrvatska će zabraniti pomaganje drugima?. <https://www.cms.hr/hr/ljudska-sigurnost/umjesto-da-potice-hrvatska-ce-zabraniti-pomaganje-drugima> (pristupljeno 10.10.2023.)
- Dnevnik.hr (2016) PROTIV VOJSKE NA GRANICAMA 'Ne pristajemo na pravdanje zveckanja oružjem'. <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/migrantska-kriza-nevladine-udruge-protiv-moguceg-slanja-vojske-na-granice---428375.html> (pristupljeno: 6.8.2023.)
- Europska komisija (2018) Migration and migrant population statistics. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics#Migration_flows:_Im

[migration to the EU-27 from non-member countries was 2.4 million in 2018](#)

(pristupljeno: 22.11.2020)

- Europska komisija (2023a) Funds for migrant integration in Croatia. https://ec.europa.eu/migrant-integration/funding/national-level/funds-migrant-integration-croatia_en (pristupljeno 20.9.2023.)
- Europska komisija (2023b) Türkiye. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en (pristupljeno, 22.9.2023.)
- Europski parlament (2020) Exploring migration causes: why people migrate. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/world/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate> (pristupljeno: 28.2.2021)
- Europsko vijeće (2014) Strategic guidelines for justice and home affairs. <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/strategic-guidelines-jha/> (pristupljeno: 24.6.2021.)
- Europsko Vijeće (2023) Infografika – Terorizam u EU-u: činjenice i brojke. <https://www.consilium.europa.eu/hr/infographics/terrorism-eu-facts-figures/> (pristupljeno 29.9.2023.)
- FRONTEX (2017) Migratory routes – Western Balkan Route. <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-routes/western-balkan-route/> (pristupljeno: 21.6.2021)
- Geopolitical Intelligence Service (2017) Tunisias fragile transition. <https://www.gisreportsonline.com/tunisia-fragile-transition-politics-2124-report.html%20> (pristupljeno: 26.3.2021)
- IOM (2016) Libya. <https://www.iom.int/countries/libya> (pristupljeno: 13.4.2021)
- IOM (2018) Key migration terms. <https://www.iom.int/key-migration-terms> (pristupljeno 26.8.2018.)
- IOM (2019) Migration within the Mediterranean. <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean> (pristupljeno: 21.9.2019)
- Međunarodni institut IFIMES (2020) Libijska noćna mora 2020: Da li će Libija biti razdijeljena na istočnu i zapadnu Libiju?. <https://www.ifimes.org/ba/istrazivanja/libijska->

[nocna-mora-2020-da-li-ce-libija-biti-razdijeljena-na-istocnu-i-zapadnu-libiju/4623?page=4](#) (pristupljeno: 13.4.2021)

- MSF (2015) Overview of the refugee crisis in Europe. <https://www.msf-me.org/overview-refugee-crisis-europe> (pristupljeno: 30.3.2021)
- MUP (2019) Treća ovogodišnja sjednica Koordinacije za sustav domovinske sigurnosti. <https://mup.gov.hr/vijesti-8/treca-ovogodisnja-sjednica-koordinacije-za-sustav-domovinske-sigurnosti/285757> (pristupljeno 9.8.2023.)
- MUP (2019a) Hrvatska policija je spremna, opremljena i sposobna nadzirati i štititi vanjsku granicu Europske unije. <https://mup.gov.hr/vijesti-8/hrvatska-policija-je-spremna-opremljena-i-sposobna-nadzirati-i-stititi-vanjsku-granicu-europske-unije/285848> (pristupljeno: 6.8.2023.)
- MUP (2020) Ministar Božinović odbacuje optužbe na račun postupanja hrvatske policije prema migrantima. <https://mup.gov.hr/vijesti/ministar-bozinovic-odbacuje-optuzbe-na-racun-postupanja-hrvatske-policije-prema-migrantima/286019> (pristupljeno: 25.6.2021.)
- OBRIS (2016) Ignoriranjem savjetovanja MUP i MORH prekršili zakon. <https://obris.org/hrvatska/ignoriranjem-savjetovanja-mup-i-morh-prekršili-zakon/> (pristupljeno: 6.8.2023.)
- Relief Web (2020) UNHCR Turkey Operational Update, October 2020. [https://reliefweb.int/report/turkey/unhcr-turkey-operational-update-october-2020#:~:text=Key%20Figures%20\(as%20of%2031,across%20Turkey%20in%2081%20provinces](https://reliefweb.int/report/turkey/unhcr-turkey-operational-update-october-2020#:~:text=Key%20Figures%20(as%20of%2031,across%20Turkey%20in%2081%20provinces). (pristupljeno 30.3.2021)
- Tportal.hr (2019) Europska komisija za tportal: Pratimo što hrvatska policija radi na granici s BiH, svi imaju pravo tražiti azil!. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/europska-komisija-za-tportal-pratimo-sto-hrvatska-policija-radi-na-granici-s-bih-svi-imaju-pravo-na-azil-foto-20190731> (pristupljeno 30.8.2023.)
- Tportal.hr (2019) Neugodna packa Human Rights Watcha: Nakon priznanja predsjednice o upotrebi sile nad migrantima traži se istraga. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/neugodna-packa-human-rights-watcha-nakon-priznanja-predsjednice-o-upotrebi-sile-nad-migrantima-trazi-se-istraga-foto-20190716> (pristupljeno 30.8.2023.)

- Transparency (2020) Corruption Perception Index. <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/hrv> (pristupljeno 30.3.2021)
- UNHCR (2021) Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees. <https://www.unhcr.org/3b66c2aa10> (pristupljeno: 25.6.2021.)
- Večernji.hr (2015) Terorist sa sirijskom putovnicom nakon Grčke prošao kroz Opatovac. <https://www.vecernji.hr/vijesti/terorist-sa-sirijskom-putovnicom-nakon-grcke-prosao-kroz-opatovac-1037606> (pristupljeno 24.8.2023.)
- Vlada RH (2023) Postupak donošenja propisa. <https://savjetovanja.gov.hr/postupak-donosjenja-propisa-1104/1104> (pristupljeno 9.6.2023.)
- www.slobodnaevropa.org (2023) Policija Hrvatske o vraćanju migranata: BiH počela primjenjivati sporazum. <https://www.slobodnaevropa.org/a/hrvatska-bih-migranti/32349229.html> (pristupljeno 5.10.2023.)

DODATAK A

U ovom dodatku predstavljani su svi pronađeni okviri u sklopu istraživanja na razini popularne geopolitike. Uz rečenice u kojima su pronađeni okviri, predočeni su datum objave novinskog članka, stranica na kojoj se članak nalazi i ime i prezime autora članka. Svaki okvir ima zaseban kod koji je naznačen iznad okvira. Okviri su podijeljeni prema tiskovinama i prema razdobljima. Primjerice, prvi okvir utvrđen u Večernjem listu u razdoblju od 1. listopada 2015. do 30. ožujka 2016. godine označen je kao „VL1“, dok je prvi okvir u Večernjem listu u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. godine označen kao „VL1a“. Drugim riječima, kodovi iz drugog istraživačkog razdoblja razlikuju se u odnosu na kodove iz prvog istraživačkog razdoblja jer sadrže sufiks „a“.

Večernji list (prvo razdoblje istraživanja)

(VL1) pozitivno

„Ipak, sa zatvaranjem granice ostaje vidjeti koji su sljedeći koraci Budimpešte i hoće li taj potez značiti i da Mađarska više zapravo neće primati izbjeglice i transportirati ih dalje prema Austriji i Njemačkoj, što bi Hrvatskoj donijelo nove probleme.“ – 4. listopada, 2015., str. 1

Branimir Bradarić i Sandra Veljković

(VL2) negativno

„Bude li Njemačka zatvorila granice, tada bi i Hrvatska morala poduzeti odgovarajuće korake s obzirom na to da bi se naši kapaciteti za prihvatanje izbjeglica popunili u roku od 2 do 3 dana. Zadnja mogućnost, krene li izbjeglička kriza u tom smjeru, o kojoj se ne govori, puštanje je izbjeglica da nekontrolirano prelaze državne granice, što bi izazvalo kaos, pa čak i moguće neželjene posljedice.“ – 4. listopada, 2015., str. 1

Branimir Bradarić i Sandra Veljković

(VL3) pozitivno

„Najmlađa osoba koja je ušla u Hrvatsku beba je stara tri dana.“ – 4. listopada, 2015., str. 1

Branimir Bradarić i Sandra Veljković

(VL4) pozitivno

„U Slavenskom Brodu bit će organiziran zimski tranzicijski kamp za prihvatanje izbjeglica s Bliskog istoka.“ – 14. listopada, 2015., str. 4

Vedran Balen i Branimir Bradarić

(VL5) pozitivno

„Ta je lokacija odabrana iz nekoliko razloga, od kojih je najvažniji što tamo postoje dva čvrsta grijana objekta.“ – 14. listopada, 2015., str. 4

Vedran Balen i Branimir Bradarić

(VL6) negativno

„Građani su podijeljeni. Dok jedni govore kako ljudima u nevolji prema pomoći i kako će Brod opet pokazati svoje srce i dušu kako je to učinio u Domovinskom ratu, drugi pozivaju na prosvjede.“ – 14. listopada, 2015., str. 4

Vedran Balen i Branimir Bradarić

(VL7) pozitivno

„Građani su podijeljeni. Dok jedni govore kako ljudima u nevolji prema pomoći i kako će Brod opet pokazati svoje srce i dušu kako je to učinio u Domovinskom ratu, drugi pozivaju na prosvjede.“ – 14. listopada, 2015., str. 4

Vedran Balen i Branimir Bradarić

(VL8) pozitivno

„Promrzli i gladni čekaju u blatu.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Sandra Veljković, Marko Špoljar, Tea Romić, Branimir Bradarić

(VL9) pozitivno

„Kroz kontradiktorne izjave političara teže se probiti nego kroz blato u kojem zapinju imigranti pred granicama.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Sandra Veljković, Marko Špoljar, Tea Romić, Branimir Bradarić

(VL10) negativno

„Hrvatska vlada iznimno je nezadovoljna ponašanjem srbijanskih vlasti koje sa svoje strane granice uopće ne kontroliraju izbjeglice i migrante.“ - 20. listopada, 2015., str. 1

Sandra Veljković, Marko Špoljar, Tea Romić, Branimir Bradarić

(VL11) pozitivno

„Ministri su se složili da se izbjeglička kriza treba riješiti na izvoru, tj. u Grčkoj koja je dio EU i zemlja u sustavu Schengena.“ - 24. listopada, 2015., str. 5

Branimir Bradarić

(VL12) pozitivno

„Zid i žica nisu rješenje.“ - 24. listopada, 2015., str. 5

Branimir Bradarić

(VL13) pozitivno

„Jedanaestogodišnji dječak iz Sirije koji se u prvim danima izbjegličkog vala u Hrvatskoj odvojio od ujaka i njegove obitelji sljedeći bi se tjedan trebao s njima naći u Njemačkoj.“ - 4. studenoga, 2015., str. 3

Marina Borovac

(VL14) pozitivno

„Dječakovi roditelji ostali su u Alepu, a on je s ujakom, ujom i njihovom djecom krenuo u bolji život, prema zapadu, za što su mu je mati dala dozvolu. Otac mu je poginuo.“ - 4. studenoga, 2015., str. 3

Marina Borovac

(VL15) pozitivno

„Što s malim migrantima bez pratnje.“ - 4. studenoga, 2015., str. 3

Marina Borovac

(VL16) pozitivno

„Slovenski premijer izbjegavao je koristiti riječ žica, no teško je nekim drugim imenom nazvati oštre metalne kolutove koji su se prvo počeli razvlačiti rano ujutro kod graničnog prijelaza Rigonce u općini Brezice, do kojeg je stigao velik broj vojnih vozila.“ – 12. studenoga, 2015., str. 1

Ivica Beti, Vedran Balen, Sandra Veljković

(VL17) negativno

„Vrata se, očito, zatvaraju pa je i slovenski potez - a vidjelo se to po blagom komentaru kancelarke Merkel da se Slovenija zatvara jer vanjska granica, prvenstveno ona Grčke i Turske nije čvrsta - dio tog plana.“ – 12. studenoga, 2015., str. 1

Ivica Beti, Vedran Balen, Sandra Veljković

(VL18) negativno

„Hrvatska će policija braniti EU na granici s BiH i Srbijom.“ – 21. studenoga, 2015., str. 4

Tomislav Krasnec

(VL19) negativno

„Dogovoreno je da se građani Europske unije strože kontroliraju pri prelasku granica kako bi se smanjila opasnost od potencijalnih terorista koji imaju državljanstvo zemalja EU.“ – 21. studenoga, 2015., str. 4

Tomislav Krasnec

(VL20) negativno

„Sada, međutim, ministri unutarnjih poslova 28 država članica žele da kontrole putnih isprava građana EU postaju sustavne, odnosno da se za svakog provjeri je li upisan u bazu podataka koja se službeno naziva Schengenski informacijski sustav (SIS). U njoj se nalaze podaci o potencijalnim teroristima, kriminalcima, nestalim ili jednostavno traženim osobama zbog nekog drugog razloga.“ – 21. studenoga, 2015., str. 4

Tomislav Krasnec

(VL21) negativno

„Turska će zaustaviti nekontrolirani priljev izbjeglica u EU, a EU će joj zauzvrat platiti najmanje 3 milijarde eura.“ – 30. studenoga, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL22) negativno

„Iako je Europska komisija liderima 28 država EU predstavila prijedlog prema kojemu bi unutar ukupnog iznosa od 3 milijarde eura Hrvatska trebala iz svog proračuna platiti Turskoj 7,38 milijuna eura, Zoran Milanović došao je na summit s čvrstim stavom da ne može preuzeti nikakvu financijsku obvezu u ime Hrvatske jer mu kao tehničkom premijeru to ne dopušta Zakon o postupku primopredaje vlasti.“ – 30. studenoga, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL23) negativno

„Kako nema naznaka da će se složiti ubrzo, Njemačka je navodno spremna i na opciju u kojoj bi sve tri milijarde eura bile isplaćene Turskoj iz europskog proračuna, što bi značilo da se smanjuju iznosi koje zemlje dobivaju iz strukturnih fondova EU, no upućeni izvori tvrde da je to prijetnja koja ne bi bila lako izvediva.“ – 30. studenoga, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL24) negativno

„Ostatak EU spreman je upotrijebiti svaku, pa i najdramatičniju prijetnju da bi natjerao Grčku na rigorozniju kontrolu migranata i izbjeglica koji ulaze u EU preko tursko-grčke granice.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL25) negativno

„Tada nitko nije ni slutio da će se već krajem godine raspravljati o suspenziji čitave Schengenske zone, čiji je opstanak došao u pitanje zbog pritiska migranata i izbjeglica, propustima Grčke u nošenju s takvim pritiskom, ali i zbog opasnosti od terorizma koja je postala naglašena nakon pariških terorističkih napada.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL26) negativno

„Nova direktiva trebala bi služiti lakšem otkrivanju terorista. Njezino usvajanje dosad je bilo previše kontroverzno zbog prava na privatnosti podataka građana EU, ali sada su Vijeće i Parlament EU postigli dogovor koji stavlja sigurnost iznad privatnosti.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL27) negativno

„EU je obećala Turskoj platiti 3 milijarde eura, od čega bi Hrvatska trebala dati 7,38 milijuna eura, ali nejasno je hoće li to ići iz nacionalnih ili iz europskog proračuna.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL28) negativno

„Aviokompanije će dijeliti s vlastima podatke o svim putnicima u EU i iz njega prema drugim odredištima, ali i na 'odabranim letovima' unutar Europske unije.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Tomislav Krasnec

(VL29) negativno

„Europska komisija opomenula je Hrvatsku i zaprijetila tužbom pred Sudom Europske unije zbog toga što hrvatske vlasti ne unose u europsku bazu podataka Eurodac podatke s otiscima prstiju svakog migranta i izbjeglice koji uđu u Hrvatsku.“ – 11. prosinca, 2015., str. 8

Tomislav Krasnec, Vedran Balen

(VL30) negativno

„Eurodac je baza podataka EU s otiscima prstiju tražitelja azila, a europska uredba propisuje da se podaci prikupljeni uzimanjem otiska prstiju šalju u Eurodac unutar 72 sata, što Hrvatska ne čini.“ – 11. prosinca, 2015., str. 8

Tomislav Krasnec, Vedran Balen

(VL31) negativno

„Postojeći europski propisi poznatiji kao Dublinski sustav moraju se primjenjivati, zaključilo je Europsko vijeće, tijelo sastavljeno od premijera i predsjednika 28 država EU, čime je, nakon Europske komisije, poslalo snažnu poruku suprotnu od prevladavajućeg stava u hrvatskoj Vladi da je Dublin mrtav, zbog čega hrvatske vlasti ne dijele s EU podatke o registriranim izbjeglicama i migrantima.“ – 19. prosinca, 2015., str. 8

Tomislav Krasnec

(VL32) negativno

„Među zaključcima summita EU sada je i poziv svim zemljama članicama EU da "osiguraju sustavnu i potpunu identifikaciju, registraciju i uzimanje otisaka prstiju", kao i da "poduzmu mjere" u slučajevima kad se migranti ne žele registrirati.“ – 19. prosinca, 2015., str. 8

Tomislav Krasnec

(VL33) negativno

„Frontex postaje nova europska granična straža. Ako država ne štiti granicu, Komisija šalje vojsku i bez njezine suglasnosti.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Sandra Veljković

(VL34) negativno

„Europska komisija moći će naložiti intervenciju na teritoriju članice koja loše štiti vanjsku granicu Unije čak i ako ta država pomoć nije zatražila ili ju je – odbila.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Sandra Veljković

(VL35) negativno

„Nova će agencija zamijeniti Frontex (agencija EU za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama) koji se dosad, zbog ograničenog mandata, pokazao prilično neučinkovitim u zaštiti i pomoći u zaštiti granica. Te bi slabosti bile uklonjene formiranjem EGOS-a.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Sandra Veljković

(VL36) negativno

„Vanjske granice, kao što je primjerice granica Hrvatske s BiH te Srbijom i Crnom Gorom, bit će neprekidno pod nadzorom časnika za vezu ako se procijeni da na nekom graničnom prijelazu postoji povećan rizik.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Sandra Veljković

(VL37) negativno

„Njemačka kancelarka pod pritiskom javnosti i koalicijskih partnera promijenila retoriku i poručila: Nemoćni smo. Nemamo kontrolu nad migracijama.“ – 13. siječnja, 2016., str. 1

Sandra Veljković

(VL38) negativno

„Veliki prosvjedi i pritisak javnosti, posebno nakon napada u novogodišnjoj noći, doveli su do postupnog zatvaranja vrata migrantima.“ – 13. siječnja, 2016., str. 1

Sandra Veljković

(VL39) negativno

„Promjena paradigme dolazi nakon seksualnih napada imigranata na Staru godinu, pritiska javnosti i koalicijskih partnera da se promijeni politika nekontrolirane dobrodošlice, ali i eskalacije situacije na ulicama gdje se smjenjuju prosvjedi antiimigracijskih skupina.“ – 13. siječnja, 2016., str. 1

Sandra Veljković

(VL40) negativno

„Austrijska policija najvjerojatnije dolazi na hrvatske granice.“ – 15. siječnja, 2016., str. 17

Sandra Veljković

(VL41) negativno

„Njemački je list Spiegel objavio je kako službeni Beč pregovara s Ljubljanom i Zagrebom o slanju svojih snaga u te države kako bi identificirali migrante i kontrolirali granice.“ – 15. siječnja, 2016., str. 17

Sandra Veljković

(VL42) negativno

„No i Slovenija ima plan B u slučaju da se dodatno zaoštri migracijska kriza. Prvi je korak potpuno zagradi granicu s Hrvatskom cijelom duljinom od 670 kilometara. Do sada je podignuto 155 kilometara žice, koja će sad na nekim dijelovima biti zamijenjena panelima.“ – 15. siječnja, 2016., str. 17

Sandra Veljković

(VL43) negativno

„Milijuni migranata i izbjeglica čekaju dolazak proljeća kako bi se, u povoljnijim vremenskim uvjetima, otisnuli s turskih obala prema Grčkoj i dalje balkanskom rutom prema Austriji i Njemačkoj.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Tomislav Krasnec

(VL44) negativno

„Dosadašnji plan Europske komisije sve se više pokazuje mrtvim slovom na papiru. Taj plan bio je uvesti novi sustav legalne relokacije izbjeglica po kvotama te smanjiti priljev neregularnih migranata u suradnji s Turskom.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Tomislav Krasnec

(VL45) negativno

„Ako migranti odbiju odgovoriti na pitanje gdje kane zatražiti azil, neće moći nastaviti put, već će im u tom slučaju biti ponuđeno da azil zatraže u Hrvatskoj. No, odbiju li i tu mogućnost, bit će vraćeni natrag.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Tomislav Krasnec

(VL46) negativno

„Ograničenja nisu neetična.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Tomislav Krasnec

(VL47) negativno

„MUP je sa svojih internetskih stranica uklonio podatke o priljevu migranata u Hrvatsku, koji su svaki dan više puta ažurirani od početka izbjegličke krize lanjskog rujna. Podaci su nudili transparentan uvid u kretanje migrantskog vala preko Hrvatske, od broja migranata koji su ušli u Hrvatsku, preko broja migranata u kampu, do najave očekivanja intenziteta izbjegličkog vala.“ – 29. siječnja, 2016., str. 1

Sandra Veljković, Marina Borovac, Tea Romić

(VL48) negativno

„Hrvatska je dosad na migrante - kojih je do jučer ujutro ušlo više od 611.000 - potrošila 145 milijuna kuna. Iz proračuna EU Hrvatskoj je odobreno 12,4 milijuna eura, a povučeno je samo 9,9 milijuna eura. Vlada je jučer odobrila isplatu 8,6 milijuna kuna MUP-u, 2,9 milijuna kuna Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, a Ministarstvu zdravlja 4,5 milijuna kuna za migrante.“ – 29. siječnja, 2016., str. 1

Sandra Veljković, Marina Borovac, Tea Romić

(VL49) negativno

„I dok iz MUP-a uvjeravaju da teškoća u priljevu migranata u Hrvatskoj nema, u srijedu se na specijaliziranim portalima sa servisnim informacijama za migrante pojavila vijest da je Makedonija zatvorila granicu s Grčkom jer su "iz Hrvatske javili da je kamp pun" te da više ne može primiti migrante.“ – 29. siječnja, 2016., str. 1

Sandra Veljković, Marina Borovac, Tea Romić

(VL50) pozitivno

„Izbjeglička kriza utjecala je i na humaniji i otvoreniji odnos prema azilantima općenito.“ – 8. veljače, 2016., str. 2

Ana-Maria Kezerić

(VL51) negativno

„Danas počinje prvi summit EU na kojem RH predstavlja novi premijer, a očekuju se zaključci o promjeni režima na balkanskoj ruti.“ – 18. veljače, 2016., str. 6

Tomislav Krasnec

(VL52) pozitivno

„Prema nacrtu zaključaka Europskog vijeća, "humanitarna situacija migranata uzduž zapadnobalkanske rute zahtijeva hitno djelovanje" i to je bila tema sinoćnje radne večere uoči sastanka Europskog vijeća.“ – 18. veljače, 2016., str. 6

Tomislav Krasnec

(VL53) negativno

„Ta izjava čini se kao dio opreznosti na koju EU apelira u nacrtu zaključaka Europskog vijeća: mnogi strahuju da bi zatvaranje makedonsko-grčke granice moglo preusmjeriti rutu iz Grčke prema Albaniji i dalje. Premijer Orešković jučer je ponovio da Hrvatska podržava slovensku ideju o pomoći Makedoncima u zaštiti granice s Grčkom.“ – 18. veljače, 2016., str. 6

Tomislav Krasnec

(VL54) pozitivno

„Na sjevernoj grčkoj granici s Makedonijom i dalje je zarobljeno nekoliko tisuća izbjeglica, mahom iz Sirije i Iraka, a još stotine i stotine njih stižu iz Turske.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Sandra Veljković, Marina Borovac

(VL55) negativno

„Sprema se novi val Na vratima EU novih je milijun migranata.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Sandra Veljković, Marina Borovac

(VL56) negativno

„Sada je situacija puno kompliciranija - bazen se imigranata u EU napunio, javnost se u većini država odupire useljavanju, države se parcijalno nose s problemom, reagira se na mah, a zajedničkog rješenja nema, već se javljaju tenzije između država te između članica i Bruxellesa. Sve to, upozoravaju, recept je za masovnu humanitarnu i sigurnosnu katastrofu.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Sandra Veljković, Marina Borovac

(VL57) pozitivno

„Sve to, upozoravaju, recept je za masovnu humanitarnu i sigurnosnu katastrofu.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Sandra Veljković, Marina Borovac

(VL58) negativno

„Grčka je pred pucanjem - uz ekonomsku krizu i prijetnje izbacivanjem iz Schengena, migrantski pritisak prijeti kaosom i pretvaranjem Grčke *de facto* u državu Bliskog istoka.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Sandra Veljković, Marina Borovac

(VL59) pozitivno

„Grčka lagano postaje "koncentracijski logor" Europske unije. Tamo je smješteno 15.000 migranata koji žele na Zapad.“ – 27. veljače, 2016., str. 16

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL60) negativno

„Hrvatska je potihom uvela kvote za migrante i dnevno ih prima 580. Informaciju o ograničavanju ulazaka migranata u državu potvrdili su nam i u našem MUP-u.“ – 27. veljače, 2016., str. 16

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL61) negativno

„U kampu u Tabanovcima u Makedoniji trenutačno se nalazi 300 državljana Afganistana koji su vraćeni iz Hrvatske u Srbiju, a zatim u Makedoniju.“ – 27. veljače, 2016., str. 16

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL62) negativno

„I dok slovenska policija na pitanja o migrantima promptno odgovara, pa tako od njih doznajemo da su od početka migrantske krize lanjskog rujna zaprimili 388 zahtjeva za azil, a podaci su dostupni i na internetskoj stranici, iz hrvatskog MUP-a od četvrtka nema odgovora koliko je zahtjeva za azil kod nas podneseno od početka ove godine.“ – 27. veljače, 2016., str. 16

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL63) negativno

„Vojsci na granici nadređena će biti policija. Ministar obrane tvrdi kako se može računati na svih 15.000 pripadnika OSRH.“ – 5. ožujka, 2016., str. 4

Marko Špoljar

(VL64) negativno

„Vlada je jučer izmijenila dva zakona - Zakon o nadzoru državne granice i Zakon o obrani, čime se vojsci omogućava da pomaže policiji u čuvanju hrvatske granice ako bude potrebno.“ – 5. ožujka, 2016., str. 4

Marko Špoljar

(VL65) negativno

„Spomenute izmjene dvaju zakona ne treba tumačiti tako da će vojska hrvatsku "zelenu granicu" od migranata čuvati isključivo vatrenim oružjem.“ – 5. ožujka, 2016., str. 4

Marko Špoljar

(VL66) pozitivno

„Centar za mirovne studije još je jednom pozvao Vladu da odmah povuče iz procedure izmjene dvaju zakona. Tvrdi da su zakonski prijedlozi protivni Ustavu te da Hrvatsku guraju u svojevrsnu euro-balkansku vojnu krajinu.“ – 5. ožujka, 2016., str. 4

Marko Špoljar

(VL67) negativno

„Slovenija od ponoći ponovno primjenjuje Schengen, što znači da je granica za migrante zatvorena.“ – 9. ožujka, 2016., str. 1

Sandra Veljković

(VL68) negativno

„Srbijanski MUP je odmah reagirao na slovensku odluku koju su primili preko hrvatskog MUP-a te mjere kontrole najavio na južnim i istočnim granicama, prema Makedoniji i Bugarskoj kako Srbija ne bi postala "sabirni centar".“ – 9. ožujka, 2016., str. 1

Sandra Veljković

(VL69) negativno

„Kako je u Grčkoj više tisuća ljudi zaustavljeno pred granicom s Makedonijom, očekuju se nemiri.“ – 9. ožujka, 2016., str. 1

Sandra Veljković

(VL70) negativno

„U jesenas renoviranom vojnom kompleksu smještena je, neslužbeno doznajemo, policija. Ustreba li, u kratku će roku onamo biti upućene i dodatne snage.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL71) negativno

„Posljednjih dana u MUP-u se govori kako su sve policijske uprave dobile zadaću da prebroje snage svoje interventne policije, kako bi se znalo s koliko se točno ljudstva u kojem trenutku raspolaže. Za njihovim slanjem na teren za sada nema potrebe, no kakva će situacija biti za nekoliko dana, zapravo nitko sa sigurnošću i ne zna.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL72) negativno

„A u posljednjih nekoliko dana u Hrvatsku nije ušao nijedan migrant. U kampu u Slavanskom Brodu nalazi se njih 320 koji su vraćeni iz Slovenije, a Hrvatska će ih vratiti u Srbiju. U Prihvatnom centru za strance u Ježevu osamdesetak je ilegalaca.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL73) negativno

„Kamp u Dobovi čuva jedan vojnik. Uz njega je, zlu ne trebalo, nekoliko volontera iako su granice zatvorene i ne očekuju se novi izbjeglice.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Marina Borovac, Sandra Veljković

(VL74) negativno

„Iako se Hrvatska do sada spominjala kao isključivo tranzitna zemlja za terorističke borce, rečenice iz izvještaja Europolu otkrivaju da se cijelo područje jugoistočne Europe može promatrati kao problematično.“ – 29. ožujka, 2016., str. 4

Sandra Veljković

(VL75) negativno

„Samo jedan incident mogao uništiti hrvatski turizam koji čini oko 20 posto BDP-a. No uz BiH, Hrvatska je s istoka, i to vrlo blizu granice sa Srbijom, u doticaju s ekstremistima. Pripadnika vehabijskih organizacija nema samo na Sandžaku već i u Beogradu, Novom Sadu, Subotici.“ – 29. ožujka, 2016., str. 4

Sandra Veljković

(VL76) negativno

„I u hrvatskom zapadnom susjedstvu, u Sloveniji, tajne su službe otkrile kampove za obuku ISIL-ovaca. Okupljanja u sportskom objektu Korant pokraj glavnog slovenskog grada organizirali su, kažu, salafisti iz ljubljanskog predgrađa koji su poslali više boraca u Irak i Siriju.“ – 29. ožujka, 2016., str. 4

Sandra Veljković

(VL77) negativno

„Otvorene granice Schengena dopustile su prijelaz bez kontrole pa su u Sloveniju dolazili ekstremisti iz Austrije, Njemačke i Luksemburga.“ – 29. ožujka, 2016., str. 4

Sandra Veljković

Večernji list (drugo razdoblje istraživanja)

(VL1a) pozitivno

„Hrvatska policija spasila imigrantsku djecu i trudnice.“ – 17. siječnja, 2019., str. 1

Snježana Bičak

(VL2a) pozitivno

„Policajci junaci na snijegom prekrivenoj Plješevici zatekli su i brzom reakcijom spasili 15 imigranata, svi su bili vidno pothlađeni, dehidrirani i promrzli.“ – 17. siječnja, 2019., str. 1

Snježana Bičak

(VL3a) pozitivno

„Očito ih oni koji su ih uputili da ilegalno prijeđu granicu baš na tome mjestu nisu upozorili da ih na planini čeka pola metra snijega, niske temperature, satima dug hod u nepoznato.“ – 17. siječnja, 2019., str. 1

Snježana Bičak

(VL4a) pozitivno

„Iz MUP-a upozoravaju da zimski uvjeti mogu biti pogibeljni za sve osobe, posebice ranjive skupine, koje pokušaju na ilegalan način prijeći na područje Republike Hrvatske, a dodaju da su na to upozoravali još u prosincu.“ – 17. siječnja, 2019., str. 1

Snježana Bičak

(VL5a) pozitivno

„Migranti spašeni na Plješevici zatražili azil.“ – 18. siječnja, 2019., str. 15

Snježana Bičak

(VL6a) pozitivno

„U skupini migranata bilo je šestero djece, petero žena od kojih su dvije trudnice te četiri muškarca. Policajcima su rekli da dolaze iz Sirije i Iraka.“ – 18. siječnja, 2019., str. 15

Snježana Bičak

(VL7a) pozitivno

„Iako nam u bolnici nisu htjeli reći zbog čega je jedna žena još zadržana u bolnici, neslužbeno doznajemo kako je, nažalost, izgubila dijete i trenutačno se oporavlja u bolnici.“ – 18. siječnja, 2019., str. 15

Snježana Bičak

(VL8a) pozitivno

„Skupina migranata, zapravo, ne bi preživjela noć s utorka na srijedu da ih policajci koji čuvaju granicu nisu slučajno pronašli. Uočili su ih izgubljene u šumskom dijelu planine Plješevice između BiH i Hrvatske gdje su izgubljeno satima hodali po snijegu koji je na mjestima bio duboki više od pola metra i na temperaturama ispod nule.“ – 18. siječnja, 2019., str. 15

Snježana Bičak

(VL9a) pozitivno

„Bili su sretni što su vidjeli pripadnike policije, koji su odmah spremno uzeli djecu i na rukama ih prenijeli do podnožja planine, gdje im je ostalo vozilo. Pomagali su i ženama, posebno dvjema trudnicama koje su plakale i molile pomoć jer više nisu mogle hodati s obzirom na to da su im noge bile toliko hladne da ih nisu osjećale.“ – 18. siječnja, 2019., str. 15

Snježana Bičak

(VL10a) negativno

„Teroriste među migrantima u BiH otkrila CIA.“ – 20. veljače, 2019., str. 3

Hassan Haidar Diab

(VL11a) negativno

„Uhićenje pet osoba u Bosni i Hercegovini koje se povezuje s terorizmom za stručnjake za sigurnost i terorizam nije nikakvo iznenađenje. Takve su slučajeve i očekivali s obzirom na veliki broj ilegalnih migranata koji su na teritorij BiH ušli ili s lažnim ili bez ikakvih dokumenata.“ – 20. veljače, 2019., str. 3

Hassan Haidar Diab

(VL12a) negativno

„Tijekom 2018. godine u BiH je ušlo nešto više od 24 tisuće ilegalnih migranata. Novi migrantski val u Bosni i Hercegovini očekuju na proljeće.“ – 20. veljače, 2019., str. 3

Hassan Haidar Diab

(VL13a) negativno

„Unatoč raznim kritikama civilnih društava kao i nekih institucija iz Zapadne Europe na rad hrvatske policije o tome kako se hrvatska policija na brutalan i nehuman način odnosi prema migrantima te traženjima da se otvori granice, hrvatska je policija, nakon uhićenja tih petero potencijalnih terorista, pokazala kako oni samo štite državnu granicu te nacionalni interes ne samo Hrvatske već i EU.“ – 20. veljače, 2019., str. 3

Hassan Haidar Diab

(VL14a) negativno

„Da se teroristi najlakše mogu infiltrirati među migrante, dokazao je i teroristički napad u Parizu 13. i 14. studenog 2015., u kojem je smrtno stradalo 137 osoba, a svi su teroristi prošli balkanskom rutom. Prebacivanje terorista s migrantima nije problem s obzirom na to da ISIL nema problema s financiranjem.“ – 20. veljače, 2019., str. 3

Hassan Haidar Diab

(VL15a) pozitivno

„Za preuređenje obližnjeg bivšeg izbjegličkog centra u Maloj Gorici u Centar za azilante RH je dobila 4 milijuna eura iz europskih fondova.“ – 23. veljače, 2019., str. 3

Danijel Prerad

(VL16a) negativno

„Najveća je zamjerka građana da se o svemu tome pregovaralo dulje od godinu dana bez uključenja javnosti. U gradu je prikupljeno više od 1000 potpisa protiv Centra za azilante, a jednoglasno je protivljenje izreklo i Gradsko vijeće.“ – 23. veljače, 2019., str. 3

Danijel Prerad

(VL17a) negativno

„Prvi detalji akcijskog plana Hrvatske i Njemačke: Upravljanje migracijama, gradnja kapaciteta za zaštitu vanjske granice EU i nastavak razgovora i suradnje o članstvu u Schengenu.“ – 14. ožujka, 2019., str. 3

Sandra Veljković

(VL18a) negativno

„Sljedeći korak, po Orbanu, je oduzimanje ovlasti Europskoj komisiji u koordiniranju upravljanja i zaštite granica, i prebacivanje tih ovlasti na neko buduće, još nepostojeće Vijeće ministara unutarnjih poslova Schengenske zone. Dakle, opet potencijalno na štetu Hrvatske, koja još nije u Schengenu.“ – 27. ožujka, 2019., str. 31

Tomislav Krasnec

(VL19a) negativno

„Živimo u svijetu koji ima zidove, a te zidove čuvaju ljudi s oružjem. Tko će to učiniti? Vi, Nijemci? Ili vi, Francuzi? Mi imamo veću odgovornost nego što je vi uopće možete zamisliti.“ – 24. travnja, 2019., str. 2

Sandra Veljković

(VL20a) negativno

„U ovom kontekstu pak simbolički zid predstavlja granica - granica Hrvatske i Bosne i Hercegovine i granica EU i ostatka svijeta.“ – 24. travnja, 2019., str. 2

Sandra Veljković

(VL21a) negativno

„Sloboda kretanja apsolutno je ljudsko pravo, no ne i sloboda da se nastaniš i prolaziš tamo gdje želiš. I tu nastaje problem. Biti na granici nikada nije zahvalan posao. Hrvatska je već jednom obavila "prljavi posao" za druge - s Austrijom i susjednim državama zaustavila je migrantski tok.“ – 24. travnja, 2019., str. 2

Sandra Veljković

(VL22a) negativno

„Politički motiv hrvatske Vlade da dobro čuva granicu je jasan - em je to pokazna vježba za Schengen, em je to u trenu kad Dublinski sporazum još predviđa da se azilanti vrate u državu u kojoj su prvoj aplicirali za zaštitu slična metoda kao što je radila bivša Vlada koja je neregistrirane migrante slala dalje na zapad.“ – 24. travnja, 2019., str. 2

Sandra Veljković

(VL23a) pozitivno

„No i u tom ograničavajućem kontekstu Hrvatska je prvenstveno zbog sebe same dužna poštovati ljudska prava, i domaćih stanovnika i stranaca, i to je minimum ispod kojeg ne smije ići.“ – 24. travnja, 2019., str. 2

Sandra Veljković

(VL24a) negativno

„No i u tom ograničavajućem kontekstu Hrvatska je prvenstveno zbog sebe same dužna poštovati ljudska prava, i domaćih stanovnika i stranaca, i to je minimum ispod kojeg ne smije ići.“ – 24. travnja, 2019., str. 2

Sandra Veljković

(VL25a) pozitivno

„Malo kasnije ipak je nađen i uhićen, a policija je u kombiju otkrila 29 ilegalca, među kojima je bilo i 15-ero maloljetnika, od čega devetero djece. Policajci su kasnije tvrdili da nisu znali da su u kombiju imigranti, a u pucnjavi je dvoje djece ranjeno i teško ozlijeđeno. Tako ih je metak, od kojeg su na početku svog dugotrajnog i mukotrpnog putovanja pobjegli, dočekao u nekoj hrvatskoj zabiti, pretvorivši ih u dio policijske statistike.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL26a) pozitivno

„Jer prema podacima MUP-a lani je 11 imigranata teško ozlijeđeno dok su pokušavali doći do boljeg života, bježeći od rata, neimaštine i bijede svojih domicilnih zemalja.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL27a) pozitivno

„Troje ih je teško ozlijeđeno prilikom skoka s mosta, šest ih je nastradalo u prometnim nesrećama, dok ih je dvoje, a tu se misli na spomenutu ranjenu djecu, nastradalo, u kako MUP kaže, napadu krijumčara na policajce.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL28a) pozitivno

„Zašto, pak, policija podatke o poginulim i teško ozlijeđenim imigrantima vodi tek od 2017., poprilično je nejasno kada se zna da je veliki migrantski val počeo još 2015.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL29a) negativno

„Isto tako je nepoznato zašto policija svih ovih godina ne vodi statistike o imigrantima kao počiniteljima ili žrtvama kaznenih djela. To više što se imigranti jako često spominju kao počinitelji provala u vikendice na svojim rutama, koje nakon takvih provala ostanu devastirane. U takvim situacijama svi tvrde da su provalnici bili ilegalni imigranti, no ni u jednom dosadašnjem slučaju ni jedan imigrant zbog toga nije uhićen, a kamoli osumnjičen ili osuđen.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL30a) pozitivno

„Na putu za bolji život, prolazeći kroz Hrvatsku, u tri godine poginulo 18 imigranata.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL31a) pozitivno

„MUP vodi statistiku o strancima kao počiniteljima kaznenih djela i, prema toj statistici, strani su državljani lani u Hrvatskoj počinili 1579 kaznenih djela. Ne precizira se kojih i kakvih djela, a kao počinitelji prednjače državljani BiH (321), Srbije (201), Slovenije (85), Rumunjske (74)... Na tom popisu nema državljana Afganistana, Pakistana, Bangladeša, Alžira, Maroka... koji se najčešće spominju u kontekstu ilegalnih prelazaka granice.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL32a) pozitivno

„Bez takvih podataka teško se suprotstavljati populistima, ksenofobima i desničarima koji gotovo svakodnevno s društvenih mreža, a i šire, vrište kako nam "iz Afrike, Azije i s Bliskog istoka dolaze horde crnčuga i muslimana". Po tom ksenofobičnom shvaćanju onih koji takve stvari govore i pišu, te "horde" koje navodno dolaze s drugih kontinenata, imaju za cilj pokoriti Europu i promijeniti naš način života.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL33a) pozitivno

„Ono što zagovornici takvih teza pri tome zaboravljaju, svjesno ili nesvjesno, je da je Europa zajedno sa SAD -om u velikoj mjeri odgovorna za ratove u Siriji, Libiji i Afganistanu, zemljama koje su postale neuralgične točke iz kojih prema Europi kreće izbjeglički val. Istina, mnogo se toga promijenilo od 2015., i politike otvorenih vrata njemačke kancelarke Angele Merkel.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL34a) pozitivno

„U rastućoj europskoj ksenofobiji ni Hrvatska nije izuzetak, pa se čuje sve više optužbi na način postupanja hrvatske policije prema imigrantima. I dok imigranti, nevladine organizacije, pučka pravobraniteljica i mediji, a posljednji u nizu ovih potanji su novinari švicarske televizije, prozivaju MUP zbog uporabe sile te nepoštovanja prava imigranata, čak i kad oni zatraže azil, u MUP-u sve to niječu.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL35a) pozitivno

„Samo u pokušaju prelaska Mediterana između 2014. i 2017, poginulo je 13.000 ljudi, dok se smatra da na putu prema boljem životu godišnje pogine najmanje 4000 imigranta. Alarmantne su to brojke koje bi političare trebale natjerati na sustavno rješenje gorućeg svjetskog problema, no nekako sumnjamo da će se to ikada dogoditi.“ – 18. svibnja, 2019., str. 30

Ivana Jakelić

(VL36a) negativno

„Posljednjih dana policajci diljem Hrvatske kucaju na vrata svojih bivših kolega, danas umirovljenika, ili biraju njihove telefonske brojeve. Zanima ih je li tko od njih zainteresiran da se vrati u plave redove, i to u pričuvni sastav policije.“ – 14. lipnja, 2019., str. 7

Marina Borovac

(VL37a) pozitivno

„Ljudi koji pred ratnim razaranja bježe u Europu više u Europi nisu dobrodošli. Trend kriminalizacije humanitarnih udruga ili običnih građana koji pokazuju svoju ljudskost tako da onima koji bježe pred nesrećama nude pomoć, hranu, vodu i smještaj sve je uočljiviji.“ – 21. lipnja, 2019., str. 14

Ivana Jakelić

(VL38a) pozitivno

„Migranta ste spasili iz mora, dali ste mu vodu, hranu, pružili sklonište? Spremite se, idete u zatvor.“ – 21. lipnja, 2019., str. 14

Ivana Jakelić

(VL39a) pozitivno

„Najmlađa prijavljena osoba zbog pomaganja migrantima imala je 24, a najstarija 70 godina. Među njima je bilo pripadnika raznih nevladinih organizacija, humanitaraca, volontera, ali i novinara, studenata, policajaca, svećenika, vatrogasaca te čak i bivša danska pravobraniteljica za djecu. Grijeh svih njih, prema zakonima njihovih domicilnih zemalja, bio je što su pokušali biti humani, pomažući onima kojima je pomoć potrebna, no to nije shvaćeno kao humano, već kao kazneno djelo.“ – 21. lipnja, 2019., str. 14

Ivana Jakelić

(VL40a) negativno

„Prema našem zakonu, zabranjeno je pomaganje i pokušaj pomaganja državljaninu treće zemlje u nezakonitom prelasku državne granice te u tranzitu preko državnog teritorija ako je državljanin treće zemlje u zemlju ušao ilegalno.“ – 21. lipnja, 2019., str. 14

Ivana Jakelić

(VL41a) pozitivno

„No naš zakon poznaje i iznimke pa se ilegalnom imigrantu možete pomoći ako mu spašavate život, sprječavate da se ozljedi ili mu pružite medicinsku ili humanitarnu pomoć. Ilegalcu u nezakonitom boravku možete pomoći i iz humanitarnih razloga, a u Hrvatskoj je pomaganje imigrantima prekršaj, a ne kazneno djelo, kao što je to u nekim drugim zemljama.“ – 21. lipnja, 2019., str. 14

Ivana Jakelić

(VL42a) negativno

„Slovenija podizanje novih kilometarskih prepreka opravdava time što je broj nezakonitih prelazaka preko granice s Hrvatskom u porastu posljednja dva mjeseca, a očekuju da će taj trend i dalje rasti.“ – 12. srpnja, 2019., str. 1

Ivica Beti

(VL43a) negativno

„Slovenska je policija u prvih pet mjeseci privela oko 2600 ilegalnih migranata, oko 1400 više nego u istom razdoblju lani. Najviše je Pakistanaca, Alžiraca i Marokanaca. U Hrvatsku je vraćeno 1500 migranata.“ – 12. srpnja, 2019., str. 1

Ivica Beti

(VL44a) pozitivno

„Hrvatska do sada nije primila ni jednog migranta koje brodovi pakupe iz Sredozemlja. No, to bi se s preuzimanjem predsjedanja Vijećem EU u prvoj polovici sljedeće godine moglo promijeniti.“ – 23. srpnja, 2019., str. 1

Sandra Veljković

(VL45a) negativno

„Zadnjih nekoliko godina preselili smo 192 migranta 1 to je model po kojem se dosad na Hrvatsku gledalo kao na odgovornu članicu EU koja se istodobno čvrsto postavila u borbi protiv ilegalnih migracija i zaštiti granica.“ – 23. srpnja, 2019., str. 1

Sandra Veljković

(VL46a) negativno

„No, dok se jučer raspravljalo velikim dijelom o srednjomediteranskoj ruti, onoj koja vodi prema Italiji, Hrvatska na svim sastancima u vezi s migrantima inzistira da se fokus Europske komisije prebaci na istočnomediteransku rutu, onu koja vodi od Grčke do BiH, s Turskom kao ključnom zemljom.“ – 23. srpnja, 2019., str. 1

Sandra Veljković

(VL47a) negativno

„Bruxelles je ponajprije imao na umu imigrantski kamp Vučjak pokraj Bihaća, u kojem je više od 600 ljudi i koji je bazen iz kojega se kreće prema Hrvatskoj nastojeći se dočepati zapadne Europe.“ – 23. srpnja, 2019., str. 1

Sandra Veljković

(VL48a) negativno

„No od 2021. godine i to će se promijeniti jer se tada treba početi primjenjivati sustav ETIAS. Riječ je o sustavu koji je dio politike čuvanja granica, a koji zapravo znači da će svi putnici koji u Europsku uniju ulaze bez vize trebati neku vrstu dozvole za ulazak EU, jer će se sustavnom kontrolom provjeravati jesu li sigurnosna ugrozu za EU.“ – 10. kolovoza, 2019., str. 2

Ivana Jakelić

(VL49a) pozitivno

„Kad je prošlog petka policija nakon dojave Hrvatskog pravnog centra privela 13 osoba iz Iraka te ih odvela u policijsku postaju Korenica, tamo su odmah iskazali namjeru za traženjem azila, što je prvi korak u procesu. Dan kasnije, u poslijepodnevним satima, primljeni su u prihvatilište za azilante Porin u Zagrebu.“ – 31. kolovoza, 2019., str. 1

Sandra Veljković

(VL50a) pozitivno

„Pri dolasku su ih pregledali liječnici, što je uobičajena procedura. Taj prvi kontakt odrađuju liječnici iz udruga koje se bave migrantima te, ako ima potrebe, upućuju ih na daljnje obrade, no ovog puta nije bilo potrebe za tim jer nisu imali ozljeda ni primjedbi.“ – 31. kolovoza, 2019., str. 1

Sandra Veljković

(VL51a) negativno

„Barem stotinjak preporuka bilo je napisano i Hrvatska ih je ispunjavala jednu po jednu, a preporuke su, kako doznajemo, sezale od broja posebno dresiranih policijskih pasa u svakoj smjeni u svakoj policijskoj postaji koja ima zadaću nadzora granica do zatvaranja cesta na granici s Bosnom i Hercegovinom koje nisu definirane kao granični prijelazi.“ – 24. rujna, 2019., str. 4

Tomislav Krasnec

(VL52a) negativno

„Tražilo se postavljanje fizičkih barijera na takve ceste, ali i razvijanje pouzdanog tehničkog rješenja s nadzornim kamerama, sve u cilju ranog obavješćivanja o potencijalnim nelegalnim prelascima granice.“ – 24. rujna, 2019., str. 4

Tomislav Krasnec

(VL53a) negativno

„Hrvatska se zasad nema namjeru pridružiti sustavu dobrovoljnih migrantskih kvota, koje su Italija, Malta, Njemačka i Francuska dogovorile kao način za zbrinjavanje tražitelja azila spašenih sa Sredozemnog mora na srednjemediteranskoj ruti.“ – 9. listopada, 2019., str. 10

Tomislav Krasnec

(VL54a) negativno

„Na sastanak su Grčka, Cipar i Bugarska došle s pismom kojim apeliraju na veću pozornost Unije na drugu rutu, istočnomediteransku gdje su, upozoravaju, ponovo vidljivi znakovi dolaska velike migrantske krize kakva je bila prije četiri godine. Hrvatska, koja je na zapadnobalkanskom kraku istočnomediteranske rute, nije supotpisnica tog pisma trojice.“ – 9. listopada, 2019., str. 10

Tomislav Krasnec

(VL55a) negativno

„Je li hrvatska policija spremna i opremljena za čuvanje vanjske granice EU? Ima li dovoljno policajaca?“ – 26. listopada, 2019., str. 1

Marina Borovac

(VL56a) negativno

„Drastično je povećan broj osoba zatečenih u ilegalnom prijelazu državne granice kao i broj prijavljenih za krijumčarenje ljudi. Dokad policija može odolijevati tim pritiscima?“ – 26. listopada, 2019., str. 1

Marina Borovac

(VL57a) pozitivno

„U šumi kraj Gline Migrantica iz Iraka i netom rođena djevojčica prevezene su u sisačku bolnicu, njezin suprug zatražit će azil u Hrvatskoj pa je smješten u hotel Porin u Zagrebu.“ – 7. studenoga, 2019., str. 9

Danijel Prerad

(VL58a) pozitivno

„Policajci pomogli migrantici da rodi.“ – 7. studenoga, 2019., str. 9

Danijel Prerad

(VL59a) pozitivno

„Usprkos kiši koja je neprekidno pljuštala krenuli su prema uočenim osobama te ubrzo vidjeli kako je riječ o muškarcu i ženi, koji su, sumnjalo se, ilegalno prešli granicu. Odmah na prvi pogled bilo je jasno da se žena nalazi u visokom stupnju trudnoće, a zbog trudova koje je osjećala pozvana je hitna pomoć.“ – 7. studenoga, 2019., str. 9

Danijel Prerad

(VL60a) pozitivno

„Žena i djevojčica su prevezeni u sisačku Opću bolnicu „Dr. Ivo Pedišić“ gdje se nalaze na oporavku koji za sada protječe bez komplikacija.“ – 7. studenoga, 2019., str. 9

Danijel Prerad

(VL61a) pozitivno

„Djevojčica će moći dobiti hrvatsko državljanstvo tek ako njezini roditelji odluče zatražiti državljanstvo, a nakon što ispune uvjete za stjecanje državljanstva prirođenjem. To, među ostalim uvjetima, znači da moraju imati i neprekidni boravak u Hrvatskoj više od osam godina.“ – 7. studenoga, 2019., str. 9

Danijel Prerad

(VL62a) negativno

„Problem je što tražitelji azila opet pokušavaju prijeći granice.“ – 30. studenoga, 2019., str. 13

Tea Romić

(VL63a) negativno

„U prvih 10 mjeseci ove godine policija bilježi 17.100 postupanja nad ilegalnim migrantima, a među njima je dio migranata koji su više puta pokušavali prijeći granicu.“ – 30. studenoga, 2019., str. 13

Tea Romić

(VL64a) pozitivno

„U ovo božićno vrijeme izbjegličke obitelji spaja s obiteljima koje je pozvao da otvore svoj dom i podijele s njima radost blagdana.“ – 24. prosinca, 2019., str. 14

Ivana Rimac Lesički

Jutarnji list (prvo razdoblje istraživanja)

(JL1) negativno

„Ako Mađarska u potpunosti zatvori granicu s Hrvatskom i time prekine prihvrat i tranzit izbjeglica, Hrvatska će migrante prema Austriji i Njemačkoj slati preko Slovenije.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Tomislav Mamić

(JL2) pozitivno

„Hrvatska zasad nema u planu ponovnu blokadu granice prema Srbiji, iako je premijer Zoran Milanović proteklog tjedna prilikom blokade te granica izjavio kako Hrvatska može primiti 4,5 tisuća izbjeglica na dan.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Tomislav Mamić

(JL3) negativno

„Glavne migracijske rute iz Grčke naziv je letka koji se izbjeglicama i migrantima dijeli u prvoj zemlji Europske unije koja ne štiti Schengen i iz koje se rijeke ljudi već mjesecima slijevaju prema Zapadnoj Europi.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Tomislav Mamić

(JL4) negativno

„Države Europske unije će morati biti djelotvornije u deportaciji tražitelja azila kojima on nije odobren, i ta bi poruka trebala poslužiti i kao obeshrabrenje onih koji namjeravaju krenuti na put prema EU s ciljem traženja azila ako nisu iz država gdje im prijete progono.“ – 9. listopada, 2015., str. 3

Augustin Palokaj

(JL5) negativno

„U raspravi o migracijskoj krizi često se čuju kritike da se mnoge izbjeglice privlači da dođu u EU, iako se zna da su mnogi od njih zapravo ekonomski migranti. Njemačka je najavila da će ubrzanom procedurom vraćati one koji nemaju osnova za azil, a to je da dolaze iz država gdje im ne prijete neposredna opasnost po život kao pripadnika određene zajednice.“ – 9. listopada, 2015., str. 3

Augustin Palokaj

(JL6) negativno

„To je omogućilo mnogima da ostaju ilegalno ili da traže azil u nekoj drugoj EU članici, ili da se jave pod drugim imenom.“ – 9. listopada, 2015., str. 3

Augustin Palokaj

(JL7) negativno

„Novi plan: zid na srpskoj granici dižemo za 14 dana.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL8) negativno

„Nakon slovenske djelomične blokade granice u noći na ponedjeljak, i hrvatska je policija počela ograničavati broj ljudi koji ulaze iz Srbije, pa raste napetost jer sa srpske strane sve veći broj izbjeglica na kiši i na otvorenom čekaju na prolaz preko granice.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL9) negativno

„Planovi za ograđivanje granice već su napravljeni, a u Vladi tvrde da je sve spremno za provedbu.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL10) negativno

„Planovi za ograđivanje granice postoje već neko vrijeme, a procjene govore da bi, krene li se u postavljanje ograde, posao trajao otprilike dva tjedna.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL11) negativno

„Druga je varijanta da bi migranti iz Srbije prelazili u Bosnu i Hercegovinu, no naši sugovornici to smatraju malo vjerojatnim jer bi migranti na tom putu morali proći teško prohodne prirodne prepreke, poput rijeke Drine i visokih planina. U tom bi se slučaju Hrvatska našla u problemima jer je iznimno teško efikasno nadzirati tisuću kilometara dugu graničnu crtu s BiH.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL12) negativno

„U Vladi vjeruju da bi zid na kopnenom dijelu granice sa Srbijom izbjeglički val skrenuo prema Rumunjskoj.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL13) negativno

„Pitanje je hoće li njemačka kancelarka Angela Merkel uspjeti uvjeriti vlasti uTurskoj da bolje kontroliraju granice prema Siriji i tamošnje izbjeglice. Glavni je problem Grčka jer propuštaju izbjeglice i slabo kontroliraju vanjsku granicu EU.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Robert Bajruši

(JL14) negativno

„Iz Bruxellesa ništa novo. Frontex je u Hrvatskoj već godinu dana! Nemamo potrebe za njihovim novim angažmanom, a nemamo ništa protiv da pomažu Srbiji.“ – 27. listopada, 2015., str. 2

Željka Godeč

(JL15) pozitivno

„Čini se da ministar Ostojić summit predsjednika Europske komisije Jean-Claude Junckera s liderima država iz zapadnobalkanske rute koji je okončan dogovorom o mjerama suradnje i koordinacije ne smatra uspješnim.“ – 27. listopada, 2015., str. 2

Željka Godeč

(JL16) negativno

„Polako, ali sigurno, otvara se nova, treća balkanska izbjegličko-migrantska ruta za ljude s Bliskog istoka, koji sve više pristižu i iz drugih dijelova Azije i Afrike.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Mario Pušić

(JL17) negativno

„Nakon što je prošlog tjedna granicu sa susjednom BiH u Melinovcu na području općine Donji Lapac "probio" 35-godišnji državljani Sirije, u nedjelju u 18 sati u Vrhovinama, u napuštenoj željezničkoj postaji, uhićena su četvorica Kurda, svi s turskim državljanstvom, u dobi od 33 godine, dvojica u dobi od 32 godine, te jedan 26-godišnjak.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Mario Pušić

(JL18) negativno

„Pitanje je sata kada će u Republiku Hrvatsku ući skupina od 15 novih izbjeglica koji se u ovom trenutku nalaze na području Bihaća, rekli su u svojoj izjavi četvorica uhićenih ilegalaca, pa su lički policajci u punoj pripravnosti. Strahuje se da bi on i mogli biti samo prethodnica velikog vala koji bi Hrvatsku mogao zapljusnuti rutom koju je malo tko očekivao.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Mario Pušić

(JL19) pozitivno

„Gledajući slike nagužvanih, izmorenih, promrzlih i mokrih izbjeglica na Šentilju, ovi su, očito svjesni da je ta linija postala prilično zagušena, te u strahu da bi i ona uskoro mogla biti zatvorena, odlučili otvoriti novi pravac.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Mario Pušić

(JL20) negativno

„Vrlo težak teren i duga granica na tom području sa susjednom državom zadaju dodatnu glavobolju ličkoj policiji s obzirom na to da nemaju informaciju gdje bi ilegalci točno mogli ući, a mogli bi bilo gdje.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Mario Pušić

(JL21) pozitivno

„Prelazeći ilegalno granicu s dvogodišnjim sinčićem u rukama, iscrpljena i promrzla žena s Kosova pala je u snijeg i smrznula se.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Mario Pušić

(JL22) negativno

„Za Hrvatsku summit na Malti ima veliku važnost zbog dva razloga: prvo, jer je Slovenija počela stavljati bodljikavu žicu na granicu s Hrvatskom, i drugo, jer je Njemačka odlučila opet aktivirati Dublinski sporazum koji predviđa vraćanje izbjeglica koji nisu dobili azil u prvu državu EU u kojoj su registrirani.“ – 12. studenoga, 2015., str. 12

Robert Bajruši

(JL23) negativno

„U Vladi tvrde da je za njih važnija izjava kancelarke Angele Merkel koja je u utorak pozvala EU da osigura vanjske granice kako bi se smanjio priljev izbjeglica i spriječilo da zemlje poput Slovenije dižu ograde na granicama.“ – 12. studenoga, 2015., str. 12

Robert Bajruši

(JL24) negativno

„PUTOVNICA NAPADAČA: MUP traži s kim je čovjek sa slike ušao u Hrvatsku. Hrvatska policija na zahtjev Francuza analizira tko je osoba koja je s ovom putovnicom registrirana u Opatovcu.“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Vlado Vurušić

(JL25) negativno

„Je li sirijska putovnica na ime Ahmada Almuhamada, koja je pronađena kod jednog od pariških napadača, autentični dokument koji potvrđuje identitet jednog od sedmorice poginulih terorista?“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Vlado Vurušić

(JL26) negativno

„Ahmad Almuhamad sljedećeg je dana, 8. listopada, ušao u Hrvatsku gdje je registriran u sabirnom centru u Opatovcu, gdje mu je uzet i otisak prsta.“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Vlado Vurušić

(JL27) negativno

„Tog 8. listopada Hrvatska je slavila Dan neovisnosti i u našu je zemlju iz Srbije preko graničnih prijelaza Bapska i Tovarnik ušlo 7798 migranata. Među njima je, čini se, bio i nosilac spomenute putovnice.“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Vlado Vurušić

(JL28) negativno

„Naime, u MUP-u su rekli kako su na traženje Francuske odradili provjere i utvrdili da je osoba iz njihova upita prošla registraciju u kampu u Opatovcu.“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Vlado Vurušić

(JL29) negativno

„No, evidentno je kako je netko s tom putovnicom prošao cijelom "balkanskom izbjegličkom rutom.“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Vlado Vurušić

(JL30) negativno

„Hrvatska policija će imati znatno više posla u kontroli vanjskih granica Europske unije nakon popisa mjera borbe protiv terorizma koje su jučer u Bruxellesu na izvanrednom sastanku usvojili ministri unutarnjih poslova i pravosuđa EU.“ – 21. studenoga, 2015., str. 8

Augustin Palokaj

(JL31) negativno

„Dosad su državljani EU bili privilegirani pri kontrolah putnika na vanjskim granicama EU. Oni su prolazili posebnim trakom i samo dio njih je kontroliran. Sada će i oni morati pričekati da im se skeniraju putovnice i unesu podaci u Schengenski informacijski sustav-SIS. To će svakako, pogotovo u vrijeme turističke sezone, dodatno povećati gužve na graničnim prijelazima.“ – 21. studenoga, 2015., str. 8

Augustin Palokaj

(JL32) negativno

„Avioprijevoznici će morati dati podatke o putnicima.“ – 5. prosinca, 2015., str. 10

Augustin Palokaj

(JL33) negativno

„No, pritisak je velik i zbog prijetnje terorizma, ali i velikog vala izbjeglica. U EU i dalje poručuju da je najbolji način za očuvanje Schengena bolji nadzor vanjskih granica EU.“ – 5. prosinca, 2015., str. 10

Augustin Palokaj

(JL34) negativno

„Od 340 tisuća izbjeglica policija u sustav upisala njih samo 575.“ – 11. prosinca, 2015., str. 7

Augustin Palokaj

(JL35) pozitivno

„Ipak, Europska komisija još jednom upozorava da je učinkovita provedba Uredbe o Eurodacu, baze podataka EU s otiscima prstiju tražitelja azila, ključna za funkcioniranje Dublinskog sustava i programe premještanja izbjeglica iz jedne države u EU kako bi se ravnomjernije podijelio teret.“ – 11. prosinca, 2015., str. 7

Augustin Palokaj

(JL36) pozitivno

„Oko 4000 izbjeglica ove je godine nestalo ili izgubilo život tijekom pokušaja ulaska u EU, upozorila je Organizacija za migracije IOM.“ – 23. prosinca, 2015., str. 14

Augustin Palokaj

(JL37) pozitivno

„Zato su pozvali da se na problem izbjeglica gleda kao na globalni problem i da se traži rješenje kako bi se izbjeglice i legalno premjestile, čime bi se smanjila opasnost od ljudskih žrtava.“ – 23. prosinca, 2015., str. 14

Augustin Palokaj

(JL38) negativno

„Europska unija pomoći će Turskoj s najmanje tri milijarde eura kako bi se poboljšali uvjeti za izbjeglice u kampovima i kako bi Turska smanjila ili zaustavila val koji iz te države, preko Grčke i zapadnog Balkana, ide prema Hrvatskoj i dalje na sjeverozapad Europske unije.“ – 23. prosinca, 2015., str. 14

Augustin Palokaj

(JL39) pozitivno

„Iračanin u dobi od 59 godina koji je preminuo u nedjelju u bolnici u Slavonskom Brodu bit će pokopan u svojoj zemlji. Kako smo neslužbeno doznali, troškove prijevoza njegovih posmrtnih ostataka iz Hrvatske u Irak podnijet će njegova rodbina iz Londona.“ – 23. prosinca, 2015., str. 14

Augustin Palokaj

(JL40) pozitivno

„Prvi slučaj dogodio se potkraj listopada, kada je u kampu u Opatovcu od posljedica srčanog udara preminula 63-godišnja Afganistanka, koja je potom pokopana na muslimanskom groblju u Gunji.“ – 23. prosinca, 2015., str. 14

Augustin Palokaj

(JL41) pozitivno

„U brodskoj bolnici, pak, u ponedjeljak je rođena i druga beba iz izbjegličke obitelji otkako je otvoren kamp u Slavanskom Brodu. Nakon dječaka Dana iz Sirije, rođenog početkom studenoga, sada je na svijet došla djevojčica Lujen, također iz Sirije. Malena Lujen u bolnici je s majkom, a u kampu ih čeka ostatak obitelji - otac s još dvoje djece.“ – 23. prosinca, 2015., str. 14

Augustin Palokaj

(JL42) negativno

„Kako je broj izbjeglica u EU od početka 2015. prešao 1,1 milijun, raste pritisak za jačanje kontrole na balkanskoj ruti.“ – 9. siječnja, 2016., str. 6

Snježana Pavić

(JL43) negativno

„To znači da će porasti pritisak i na Hrvatsku kao jednu od zemalja na granici EU.“ – 9. siječnja, 2016., str. 6

Snježana Pavić

(JL44) negativno

„Akcijski plan EU predviđa pomoć Turskoj od tri milijarde dolara u zamjenu za smanjenje priljeva tražitelja azila.“ – 9. siječnja, 2016., str. 6

Snježana Pavić

(JL45) negativno

„Njemačka policija jučer je privela dvojicu mladića pod sumnjom da su sudjelovali u masovnom zlostavljanju žena tijekom Silvestrova u Kolnu. Riječ je o Marokancu i Tunizaninu.“ – 9. siječnja, 2016., str. 6

Snježana Pavić

(JL46) negativno

„Za izbjeglice svaki dan trošimo milijun kuna.“ – 10. siječnja, 2016., str. 7

Željka Godeč

(JL47) negativno

„Šidu je onemogućen ulazak u Hrvatsku za 1110 osoba. No, Hrvatska i nadalje ne unosi podatke o izbjeglicama u Eurodac sustav jer želi izbjeći da postanemo povratna hotspot točka. I neće ih unositi sve dok izbjegle ne registrira Grčka.“ – 10. siječnja, 2016., str. 7

Željka Godeč

(JL48) negativno

„Najave da bi nova hrvatska Vlada mogla postavljati prepreke na granici sa Srbijom kako bi se zaustavio val izbjeglica, koje je iznio budući najvjerojatiji ministar vanjskih poslova Miro Kovač, u Bruxellesu ne smatraju nečim novim jer više država sa zapadno-balkanske rute šalje iste poruke.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL49) negativno

„U EU su svjesni domino-efekta koji bi mogla prouzročiti promjena ponašanja Njemačke i Austrije prema državama južnije na toj ruti. Ali zasad, bez obzira na postavljanje prepreka na granici Austrije i Slovenije te žilet-žice na granici Slovenije prema Hrvatskoj, ne vide značajniju promjenu u postupanju država prema izbjeglicama.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL50) negativno

„Dok u EU i dalje govore da se radi na hitnom zajedničkom europskom rješenju problema, države članice sve više pribjegavaju individualnim mjerama. Zato se i očekuje kako bi u slučaju da Njemačka i Austrija prestanu primati veći broj izbjeglica, to počela činiti i Slovenija, a nakon nje Hrvatska itd.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL51) negativno

„Problem za Europsku Uniju jest to što i ona kasni u ispunjavanju obveza iz sporazuma s Turskom, prema kojemu toj državi za projekte zbrinjavanja izbjeglica iz Sirije treba dati tri milijarde eura.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL52) pozitivno

„I dok se EU tako ponaša, Turska i dalje propušta izbjeglice koji u velikom broju, oko 3000 dnevno, prelaze u Grčku i onda dalje balkanskom rutom preko Hrvatske do Njemačke.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL53) negativno

„Hrvatski policajci već od ponedjeljka u Makedoniji će selektirati izbjeglice.“ – 5. veljače, 2016., str. 7

Goran Penić

(JL54) negativno

„Šef hrvatske policije rekao je da je Hrvatska sposobna odgovoriti na ovu izbjegličku krizu te da će se sve raditi u suradnji sa svim policijama zemalja na balkanskoj ruti.“ – 5. veljače, 2016., str. 7

Goran Penić

(JL55) negativno

„Na sastanku održanom u Skoplju policije spomenutih zemalja dogovorile su da je nužno smanjiti migracijski tok na balkanskoj ruti u idućih nekoliko mjeseci, a nakon održanog sastanka objavljen je i nacrt zaključaka.“ – 5. veljače, 2016., str. 7

Goran Penić

(JL56) negativno

„Useljenici porijeklom iz sjeverne Afrike sada su posebno pod povećalom nakon što je u novogodišnjoj noći u Kolnu došlo do masovnog seksualnog zlostavljanja i pljački žena.“ – 5. veljače, 2016., str. 7

Goran Penić

(JL57) pozitivno

„Nakon djevojčice Kroatije rodio se Muhamed Hrvoje.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL58) pozitivno

„Tako se, naime, zovu tek rođeni maleni Sirijci čije je roditelje teška životna sudbina nagnala na put prema boljem životu u zapadnu Europu. No, na tom putu zastali su nakratko u Hrvatskoj i htjeli su da im bebe na svijet dođu upravo u našoj zemlji, kojoj su se na gostoprimstvu i skrbi odužili tako da djeci daju imena koja će ih uvijek podsjećati na državu rođenja njihove djece.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL59) pozitivno

„Peto je to izbjegličko dijete rođeno u ovoj bolnici. On je inače treće dijete u obitelji, jer Ali i supruga mu Fatma već imaju dvojicu dječaka u dobi od 10 i 7 godina. I oni su s ocem došli u posjet svojem malom bratu, koji je rođen sa 2850 grama i 50 cm. Obitelj je iz Alepa, a na putu su mjesec i pol dana.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL60) pozitivno

„Iz vlaka će izlaziti samo oni koji budu imali potrebu za liječničkom pomoći. Za njih će biti otvoren kamp u Brodu, ali s manje djelatnika.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL61) negativno

„Novim načinom rada prestat će i potreba da se migrante registrira u svakoj zemlji posebno. Ravnatelj policija pet zemalja dogovorili su strategiju, a troškovi će biti podijeljeni.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL62) pozitivno

„Hrvatska će tako, primjerice, u Makedoniju dostavljati i dio hrane za potrebe migranata, a sve kako bi proces bio što operativniji.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL63) negativno

„Prema tima informacijama, na graničnom prijelazu Šentilj-Spiefeld dnevno bi se propuštalo oko 2500 ljudi. Uvede li se ovakav režim, on će zasigurno imati i kaskadni učinak na režime koje provode ostale države na zapadobalkanskoj ruti, pa i Hrvatska.“ – 17. veljače, 2016., str. 6

Augustin Palokaj, Marko Biočina

(JL64) negativno

„Sve države s tzv. zapadnobalkanske rute, čiji se lideri večeras sastaju u Bruxellesu, najavile su oštrije mjerena granicama kao posljedicu odluke Njemačke i Austrije da uspore i uvjetuju ulazak izbjeglica na njihov teritorij.“ – 17. veljače, 2016., str. 6

Augustin Palokaj, Marko Biočina

(JL65) negativno

„Dok su Mađari, Austrijanci i Slovenci digli oružane snage, naša Vlada ima jako povjerenje u 25 tisuća pripadnika MUP-a.“ – 29. veljače, 2016., str. 8

Krešimir Žabec

(JL66) negativno

„Mađarska, Austrija i Slovenija rasporedile su svoje vojnike na granice u cilju zaštite od nelegalnog ulaska migranata, a predsjednik Srbije je odobrio angažman vojske ako se za to ukaže potreba. Sve to opet je aktualiziralo pitanje uloge Hrvatske vojske u migrantskoj krizi.“ – 29. veljače, 2016., str. 8

Krešimir Žabec

(JL67) negativno

„EU za izbjeglice u sljedeće tri godine izdvaja 700 milijuna eura.“ – 3. ožujka, 2016., str. 10

Augustin Palokaj

(JL68) pozitivno

„Izbjeglička kriza u Grčkoj pretvara se u pravu humanitarnu krizu, zbog čega je ta država dostavila Europskoj komisiji hitni plan koji predviđa troškove od 480 milijuna eura za primanje 100 tisuća izbjeglica u tu državu.“ – 3. ožujka, 2016., str. 10

Augustin Palokaj

(JL69) negativno

„Izbjeglička kriza u Grčkoj pretvara se u pravu humanitarnu krizu, zbog čega je ta država dostavila Europskoj komisiji hitni plan koji predviđa troškove od 480 milijuna eura za primanje 100 tisuća izbjeglica u tu državu.“ – 3. ožujka, 2016., str. 10

Augustin Palokaj

(JL70) pozitivno

„Ova pomoć je namijenjena za najosnovnije potrebe u hrani, smještaju, lijekovima.“ – 3. ožujka, 2016., str. 10

Augustin Palokaj

(JL71) negativno

„Upozoravajući na velike posljedice koje bi slom Schengena imao za gospodarstvo Europske unije, Komisija ipak priznaje da je taj sustav u kušnji zbog izbjegličke krize.“ – 5. ožujka, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL72) negativno

„Jedan od ključnih međuciljeva na tom putu je uspostava europske granične i obalne straže najkasnije do studenoga 2016., koja bi do tada trebala biti "potpuno operativna".“ – 5. ožujka, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL73) negativno

„Vlada je jučer usvojila dopune Zakona o nadzoru državne granice i Zakona o obrani, u kojima se dopušta upotreba vojske na granicama kao ispodručje policiji u migrantskoj krizi. Dogodi li se ta mogućnost, vojska će na terenu, prema riječima ministra obrane Josipa Buljevića, postupati isključivo po napucima policije.“ – 5. ožujka, 2016., str. 8

Augustin Palokaj

(JL74) negativno

„U toj izjavi koju su nakon dugog vijećanja usvojili lideri svih 28 članica stoji da je "neregularni prolaz migranata po zapadnobalkanskoj ruti sada okončan.“ – 9. ožujka, 2016., str. 6

Augustin Palokaj

(JL75) negativno

„Turska je od Europske unije zatražila, među inim, dodatne tri milijarde eura do 2018. godine, povrh onih tri milijarde koje je Europska unija obećala u studenome prošle godine.“ – 9. ožujka, 2016., str. 6

Augustin Palokaj

(JL76) negativno

„Tzv. balkanska ruta kojom je u proteklih šest mjeseci, otkako je njezin sastavni dio postala i Hrvatska, u zapadnu Europu stiglo 658.068 izbjeglica i migranata od jučer je i službeno zatvorena.“ – 10. ožujka, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL77) negativno

„Tako se od jučer na našoj granici sa Slovenijom provodi puna primjena schengenskih pravila prema kojima je ulaz u tu državu moguć samo onima koji imaju putovnicu i vizu ili žele zatražiti azil u Sloveniji. Svi drugi slučajevi bit će odbijeni, a takav stav izazvao je domino-efekt prema jugoistoku, odnosno Hrvatskoj, Srbiji i Makedoniji.“ – 10. ožujka, 2016., str. 8

Nikola Patković

(JL78) negativno

„Ipak, naša policija razmišlja i o potencijalnim scenarijima ako dođe do probijanja granica i otvaranja novih ruta, a s obzirom na činjenicu da je u Grčkoj trenutno oko 30 tisuća izbjeglica koji sada ne mogu na zapad.“ – 10. ožujka, 2016., str. 8

Nikola Patković

Jutarnji list (drugo razdoblje istraživanja)

(JL1a) negativno

„Tražitelj azila iz Maroka A. S. (18) nepravomoćno je osuđen na godinu dana zatvora zbog krađe mobitela lanjskog rujna na zagrebačkom Zrinjevcu.“ – 5. siječnja, 2019., str. 12

Hajdi Karakaš Jakubin

(JL2a) negativno

„MUP nabavlja pse za potrebe Uprave za granicu, a bit će namijenjeni detekciji eksploziva i droga. Namjena im je zaštitno-tragačka te za pomoć kod granične kontrole.“ – 14. siječnja, 2019., str. 10

HINA

(JL3a) negativno

„MUP je do 2018. imao sporazum isključivo s Ministarstvom obrane 0 nabavi pasa iz njihova uzgoja, ali s obzirom na to da su se potrebe povećale, otvorili su natječaj i pse nabavljaju od svih pravnih i fizičkih osoba iz Hrvatske.“ – 14. siječnja, 2019., str. 10

HINA

(JL4a) pozitivno

„Najgora je situacija u nekim novim državama članicama EU iz srednje Europe koje su se bez sumnje razvile i zahvaljujući članstvu u EU, a danas se ponašaju kao da bi se još više razvile da ih EU u tome nije spriječila. Sve te države zajedno imaju manje muslimana nego gradić u Belgiji, ali strahuju da će imigranti muslimani uništiti kršćansku Europu.“ – 14. veljače, 2019., str. 22

Augustin Palokaj

(JL5a) pozitivno

„Božinović tražio da Petrinjci prihvate centar za azilante.“ – 23. veljače, 2019., str. 6

Mate Piškori

(JL6a) negativno

„Nakon što su mu predstavnici petrinjske inicijative protiv gradnje prihvatilišta za azilante i brojni građani objasnili zašto su protiv gradnje, da su protiv te odluke u sedam dana prikupili 1300 potpisa građana i daje Gradsko vijeće Petrinje jednoglasno odbilo dati suglasnost za gradnju prihvatilišta, ministar je rekao da on nije došao nametati Petrinjcima odluku.“ – 23. veljače, 2019., str. 6

Mate Piškori

(JL7a) negativno

„U raspravi su Petrinjci istaknuli da se boje, da su dosad bili zaboravljeni od države te da sada moraju prihvatiti planove te iste države da se zbog politike EU u Hrvatskoj moraju graditi centri za azilante.“ – 23. veljače, 2019., str. 6

Mate Piškori

(JL8a) pozitivno

„Optužili su ga daje iz koristoljublja pomagao drugim osobama u nedopuštenom kretanju u Republici Hrvatskoj, pri čemu ih je "doveo u opasnost jer ih je vozio u lošim uvjetima te je počinio kazneno djelo protiv javnog reda - protuzakonitim ulaženjem, kretanjem i boravkom u RH.“ – 26. veljače, 2019., str. 10

Mario Pušić

(JL9a) pozitivno

„Za sada se pouzdano ne zna koje su okolnosti prethodile događaju, međutim, lokacija na kojoj su tijela pronađena kao i za sada dostupne informacije širom otvaraju mogućnost da bi se moglo raditi o migrantima.“ – 26. veljače, 2019., str. 10

Mario Pušić

(JL10a) pozitivno

„Nema preciznih podataka koliko je na ruti ukupno stradalo migranata. Prema našim statistikama ovo bi mogla biti 16. odnosno 17. žrtva u nešto više od godine dana, odnosno od kraja siječnja prošle godine, kada se jedan migrant utopio u Kupi.“ – 26. veljače, 2019., str. 10

Mario Pušić

(JL11a) negativno

„Hrvatska se mora dokazati kao članica koja štiti granice EU od ilegalne migracije, a pri tome mora poštovati ljudska prava.“ – 14. ožujka, 2019., str. 9

Augustin Palokaj, Dušan Miljuš

(JL12a) pozitivno

„Hrvatska se mora dokazati kao članica koja štiti granice EU od ilegalne migracije, a pri tome mora poštovati ljudska prava.“ – 14. ožujka, 2019., str. 9

Augustin Palokaj, Dušan Miljuš

(JL13a) negativno

„Iako trenutno u EU nema jedinstva oko migrantske politike, svi se slažu daje bolja zaštita vanjskih granica ključ za upravljanje migracijama u budućnosti.“ – 14. ožujka, 2019., str. 9

Augustin Palokaj, Dušan Miljuš

(JL14a) pozitivno

„Od 2016. dosad zaprimljene su 202 pritužbe državnih institucija i organizacija civilnog društva o nasilju koje hrvatska policija provodi nad migrantima, kao i o oduzimanju i uništavanju njihove imovine.“ – 14. ožujka, 2019., str. 9

Augustin Palokaj, Dušan Miljuš

(JL15a) negativno

„Migranti najčešće lažno optužuju policajce za nasilje, očekujući da će im takve optužbe pomoći u novom pokušaju ulaska u Hrvatsku i nastavku puta prema zemljama odredišta.“ – 14. ožujka, 2019., str. 9

Augustin Palokaj, Dušan Miljuš

(JL16a) negativno

„U ovoj situaciji Hrvatska se našla u velikom iskušenju. Ima najdulju vanjsku granicu EU koju mora nadzirati. Mora se u tome dokazati kako bi se kvalificirala za ulazak u Schengen, što je jedan od prioriteta od ulaska u Uniju.“ – 27. ožujka, 2019., str. 22

Augustin Palokaj

(JL17a) negativno

„Ono što u Bruxellesu ne žele spomenuti jest da su ne samo Hrvatska, već i BiH, zapravo dovedene u takvu situaciju jer su druge države prije njih propustile odraditi svoj posao. U Komisiji tako nisu htjeli dati konkretne odgovore na pitanja o tome kojom rutom uopće dolaze ti migranti i je li opravdan strah da bi se ponovno mogla aktivirati takozvana Zapadnobalkanska ruta.“ – 27. ožujka, 2019., str. 22

Augustin Palokaj

(JL18a) negativno

„Balkanska ruta nije zatvorena. Njome ne dolazi više stotina tisuća izbjeglica kao 2015., ali broj ove godine nije ni zanemariv.“ – 27. ožujka, 2019., str. 22

Augustin Palokaj

(JL19a) negativno

„Osim humanitarnog karaktera, ovaj problem može imati i političke konotacije te utjecati na ukupnu stabilnost regije.“ – 27. ožujka, 2019., str. 22

Augustin Palokaj

(JL20a) pozitivno

„Hrvatska se zbog takvog ponašanja našla na sramotnoj listi zemalja u kojima se ne poštuju temeljna ljudska prava, zajedno s Mađarskom i Italijom čiji su režimi postali paradigmatski primjeri nedopustivog ophođenja prema izbjeglicama, migrantima i organizacijama civilnog društva.“ – 4. travnja, 2019., str. 12

Duško Miljuš

(JL21a) pozitivno

„U petom izvještaju o nezakonitim protjerivanjima i nasilju Republike Hrvatske su neka od svjedočanstava koja su posljednjih mjeseci prikupljena na terenu, a koja iz prve ruke govore o premlaćivanju, ponižavanju, izgladnjivanju i seksualnom nasilju prema izbjeglicama i migrantima koji su zatečeni na području Hrvatske.“ – 4. travnja, 2019., str. 12

Duško Miljuš

(JL22a) pozitivno

„Citiraju se navodi tih organizacija o ponižavajućim postupcima policije prema imigrantima, pritužbe na nasilno odbijanje azila, na otimanje i uništavanje imovine imigranata i premlaćivanja.“ – 25. travnja, 2019., str. 6

Slavica Lukić

(JL23a) pozitivno

„Navodi se da su nevladine organizacije upozorile i na slučajeve kad su obitelji migranata umjesto u prihvatnim centrima držane u zatvorskim ćelijama, pri čemu im je, uključujući djecu, bio uskraćen pristup otvorenom prostoru.“ – 25. travnja, 2019., str. 6

Slavica Lukić

(JL24a) negativno

„Potencijalni rizik terorističkih napada od strane tzv. vukova samotnjaka, povratak pripadnika ISIL-a u države jugoistočne Europe, koruptivno djelovanje organiziranog kriminala prema pojedincima u državnim institucijama, znatno povećanje pokušaja migranata da putem tzv. balkanske rute ilegalno uđu u Hrvatsku, mogućnost povećanja kibernetičkih napada s obzirom na predsjedanje RH Vijećem EU, glavni su sigurnosni rizici s kojima se suočava i s kojima će se i u budućnosti suočavati Hrvatska, stoji u najnovijem Javnom izvješću za 2018. godinu Sigurnosno-obavještajne agencije.“ – 4. lipnja, 2019., str. 1

Krešimir Žabec

(JL25a) negativno

„Kao dodatni sigurnosni problem u izvještaju se navodi tranzit stranih državljana preko hrvatskog teritorija, a za koje postoje indicije da podupiru terorističke aktivnosti.“ – 4. lipnja, 2019., str. 1

Krešimir Žabec

(JL26a) negativno

„U izvještaju se također apostrofira kako je prošle godine broj ilegalnih migranata prema Europi smanjen, ali se za oko trećinu povećao njihov broj na tzv. balkanskoj ruti koja prolazi kroz Hrvatsku. Tako se navodi da migranti sve više koriste rutu preko Albanije, Crne Gore, BiH prema Hrvatskoj.“ – 4. lipnja, 2019., str. 1

Krešimir Žabec

(JL27a) pozitivno

„Migranti imaju prava, ali ih ne mogu realizirati.“ – 17. srpnja, 2019., str. 4

Inoslav Bešker

(JL28a) pozitivno

„Migrant će i umjereno guranje shvatiti kao nasilje. Mnogi među njima tvrde da ih hrvatska policija tuče, oduzima im novac, petama čizama drobi mobitele. Ministar Božinović to energično niječe. Barem netko tu laže.“ – 17. srpnja, 2019., str. 4

Inoslav Bešker

(JL29a) pozitivno

„Zašto izbjeglice dolaze na granicu, gdje nije granični prijelaz nego šumski guštik? Zašto ne priđu graničnom policajcu i zatraže azil? Zašto se ne obrate hrvatskome konzularnom predstavništvu i ne zaištu vizu? Zar nemaju na to pravo, pogotovu ako su prognanici ili izbjeglice? Pravo imaju, ne samo moralno, nego i pisano - ali ih iskustvo uvjerava da ga ne mogu realizirati.“ – 17. srpnja, 2019., str. 4

Inoslav Bešker

(JL30a) pozitivno

„Države tjeraju imigrante da se nadmudruju s njima. "Primjenjuju silu" štiteći svoj nacionalni zakon, propise o graničnim prelazima i putnim dokumentima. Zadovoljne su, jer nitko - zasad - nije kadar "primijeniti silu" nad državama koje niječu ljudsko pravo na azil ili se sprdaju s ljudskim pravom na rad.“ – 17. srpnja, 2019., str. 4

Inoslav Bešker

(JL31a) negativno

„Do kraja stoljeća Afrika će imati stanovnika više nego Azija. Ako se barem katoličke zemlje ne prisjete pouke iz enciklike "Mater et magistra" sv. Ivana XXIII da smo "svi, bez iznimke, odgovorni za neishranjene narode", mogli bi oni doći po svoje, ne više moleći.“ – 17. srpnja, 2019., str. 4

Inoslav Bešker

(JL32a) pozitivno

„Njegov iskaz potvrđuje sve brojnije optužbe koje pregnantno tvrde da Republika Hrvatska, postupkom svojih službenih tijela, krši niz međunarodnih i nacionalnih pravnih akata, među kojima su Konvencija UN o statusu izbjeglica, Evropska konvencija o ljudskim pravima, Povelja EU o temeljnim pravima, direktive EU koje tvore sustav međunarodne zaštite i postupke povratka državljana trećih zemalja, Zakon o strancima, Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti...“ – 26. srpnja, 2019., str. 20

Inoslav Bešker

(JL33a) pozitivno

„Navodno Hrvatska krši i dokumente UN protiv torture. Švicarska televizija SRF objavila je iskaz migranta koji tvrdi da su se hrvatski policajci postavili u špalir, po četiri sa svake strane, kroz koji su oni morali proći, a policajci su ih tukli batinama i očišćenim granama po leđima i po nogama.“ – 26. srpnja, 2019., str. 20

Inoslav Bešker

(JL34a) pozitivno

„Koliko u njima vidimo čovjeka, toliko je svatko od nas čovjek.“ – 26. srpnja, 2019., str. 20

Inoslav Bešker

(JL35a) pozitivno

„Švancer migranata koji je vozio kombi uspio je pobjeći jer su policajci koji su ga hvatali ispravno odlučili daje važnije pokušati spasiti živote nesretnih izbjeglica nego nastaviti potjeru za njim.“ – 26. kolovoza, 2019., str. 1

Željko Petrušić

(JL36a) pozitivno

„Jedna je žena, nažalost, preminula neposredno nakon izvlačenja dok joj se pokušavala pružiti liječnička pomoć. Je li preminula od ozljeda zadobivenih prilikom slijetanja kombija ili se radi o utapanju, doznat će se nakon obdukcije.“ – 26. kolovoza, 2019., str. 1

Željko Petrušić

(JL37a) pozitivno

„Preminula žena majka je četvero djece koja su nakon nesreće smještena u sisačku bolnicu, zajedno s ocem, koji je također bio u kombiju. Bila su u vrlo lošem stanju, iscrpljena, dehidrirana i povraćali su, no nakon infuzije i pregleda stanje im se sutradan bitno popravilo.“ – 27. kolovoza, 2019., str. 8

Marko Pušić

(JL38a) pozitivno

„Svih desetero preživjelih migranata zatražilo je azil, petero ih je u dopodnevним satima jučer bilo prebačeno u prihvatilište za tražitelje azila u Zagrebu, a petero popodne. Dvojica migranata su državljani Irana, a preostali su Afganistanci.“ – 27. kolovoza, 2019., str. 8

Marko Pušić

(JL39a) pozitivno

„Svi Afganistanci su članovi jedne veće obitelji, a njoj je pripadala i preminula žena. Nesretna žena vjerojatno se utopila nastojeći spasiti svoju djecu iz tonućeg kombija, no točan uzrok će utvrditi obdukcija.“ – 27. kolovoza, 2019., str. 8

Marko Pušić

(JL40a) negativno

„Zbog Schengena, migranata i predsjedanja EU uvodi se pričuvna policija.“ – 6. rujna, 2019., str. 1

Robert Bajruši

(JL41a) negativno

„Prije svega zbog višegodišnje migrantske krize i potreba pojačanog nadzora državnih granica, Ministarstvo unutarnjih poslova planira privremeno zaposliti gotovo 2000 umirovljenih policajaca, koji su i dalje u vrhunskoj psihotjelesnoj formi.“ – 6. rujna, 2019., str. 1

Robert Bajruši

(JL42a) negativno

„Važno je napomenuti da MUP još od Domovinskog rata nije vraćao u službu pričuvne umirovljene policajce. Premda je prošla uredba iz 2012. omogućila angažiranje pričuvnih snaga, to nije bilo realizirano. Usporedba nove i stare Uredbe o pričuvnoj policiji pokazuje koliko se promijenila sigurnosna situacija u prošlim sedam godina. U dokumentu donesenom u vrijeme Milanovićeve vlade uopće se ne spominju migracije i terorizam, koji su posljednjih godina postali glavni problemi u Europi.“ – 6. rujna, 2019., str. 1

Robert Bajruši

(JL43a) negativno

„Ali u jesen 2012. nitko nije razmišljao o ISIL-ovim A samoubojicama, ni predvidio pritisak više od milijun izbjeglica i migranata, s kojima su se nekoliko godina poslije suočile brojne europske države.“ – 6. rujna, 2019., str. 1

Robert Bajruši

(JL44a) negativno

„Može se pretpostaviti da će slično biti i na granici s BiH, posebno na područjima Ličke i Karlovačke županije, u kojima je angažiran veći broj policajaca iz drugih dijelova Hrvatske, na sprečavanju nelegalnih ulazaka migranata.“ – 6. rujna, 2019., str. 1

Robert Bajruši

(JL45a) negativno

„Hrvatska se sprema za novi veliki val izbjeglica, s 5 bespilotnih letjelica policija će braniti granicu od migranata.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL46a) negativno

„Hrvatska se priprema za novi veliki val ilegalaca iz Turske, Grčke i BiH.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL47a) negativno

„Osim letjelica, MUP kupuje taktičke borbene odore s vrećama za spavanje, prijenosne dnevno-noćne kamere i tisuću i pol madraca.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL48a) negativno

„Trenutno je u tijeku natječaj za nabavu ograde u vrijednosti 693 tisuće kuna.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL49a) negativno

„Da bi Europu mogao pogoditi novi veliki migrantski val, upozoravaju mnogobrojni dužnosnici unutar EU, au tom slučaju Hrvatska bi bila na velikom udaru.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL50a) negativno

„Pritisak migranata iz BIH na hrvatsku granicu iz dana u dan je sve jači. U devet mjeseci ove godine slovenska policija je u Hrvatsku vratila 7656 ilegalnih migranata. Samo prošlog mjeseca vraćeno je njih 1203 stoje u odnosu na lani.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL51a) negativno

„Svi oni su završili tamo gdje su i krenuli, u nekoj od zapadnih zemalja, osim dakako, ovih koji se trenutno nalaze u bihaćkim kampovima. Završit će i oni, pitanje je samo iz kojeg pokušaja će u tome uspjeti.“ – 17. listopada, 2019., str. 1

Krešimir Žabec, Mario Pušić

(JL52a) pozitivno

„Za 15-ak dana Karlovac će primiti 48 sirijskih državljana (deset obitelji) koji će biti smješteni u državne stanove. Svi oni imaju izbjeglički status, a u Hrvatsku su stigli na temelju odluke Vlade RH.“ – 30. listopada, 2019., str. 14

I.K.

(JL53a) negativno

„Krizna nadomak hrvatske granice. Zatvaraju se kampovi za migrante u BiH, tisuće ljudi na cesti.“ – 11. studenoga, 2019., str. 6

Mario Pušić

(JL54a) pozitivno

„Već mjesecima teška migrantska kriza na području Bihaća dosegnut će svoj vrhunac ovaj tjedan te bi se na bihaćkim ulicama moglo naći nekoliko tisuća ljudi bez doma.“ – 11. studenoga, 2019., str. 6

Mario Pušić

(JL55a) negativno

„Za Republiku Hrvatsku značit će to nove probleme, jer će se još više rastegnuti branjeno područje uz granicu. Glavni pritisak sada neće biti na potezu od Plitvičkih jezera do Maljevca, nego će se vjerojatno spustiti na područje između Udbine i Donjeg Lapca.“ – 11. studenoga, 2019., str. 6

Mario Pušić

(JL56) pozitivno

„Ne idi u Hrvatsku! Hrvatska puca na ljude - to je jedino što si migranti mogu reći nakon što je neki dan hrvatski policajac pucao na migranta. Došli su iz šume, cijela grupa, a policajac je imao pušku.“ – 20. studenoga, 2019., str. 22

Boris Vlašić

(JL57a) pozitivno

„Ranjeni migrant je u bolnici, nekoliko puta operiran, nekoliko organa mu je ozlijeđeno, na rubu je smrti.“ – 20. studenoga, 2019., str. 22

Boris Vlašić

(JL58a) pozitivno

„Nitko i ne zna kako se migrant zove. Ako umre, vjerojatno će se saznati, pojavit će se neki dokument koji će definirati njegov identitet.“ – 20. studenoga, 2019., str. 22

Boris Vlašić

(JL59a) pozitivno

„Legalno migranti više ne mogu stići do država na zapadu Europe, moraju se skrivati. Hrvatska policija očito ima neformalni zadatak da ih gura, odbija, tjera od Hrvatske, a to mogu jedino silom. To je realnost, nije nam trebala predsjednica onom trapavom izjavom potvrditi da bismo vidjeli kako policija postupa prema migrantima.“ – 20. studenoga, 2019., str. 22

Boris Vlašić

(JL60a) pozitivno

„U stvarnosti, otimaju mobitele, udaraju i premlaćuju ih, otimaju im stvari, čine sve što mogu da ih odvrate od ideje da ponovno pokušaju prijeći granicu i kroz Hrvatsku stići dublje u Europu.“ – 20. studenoga, 2019., str. 22

Boris Vlašić

(JL61a) pozitivno

„Europa mora da je zahvalna Hrvatskoj, radi prljavi posao umjesto nje, rješava je problema. To je politika, nema tu humanosti.“ – 20. studenoga, 2019., str. 22

Boris Vlašić

(JL62a) negativno

„Helikopteri će imati brojne zadaće: nadzor državne granice, mogu se koristiti i kao ispomoć civilnim institucijama za gašenje velikih šumskih požara, traganje i spašavanje, hitni medicinski prijevoz i strateški prijevoz.“ – 3. prosinca, 2019., str. 7

Željka Godeč

(JL63a) negativno

„Čini se da po već ustaljenoj praksi samo malobrojni od njih doista i žele ostati u Hrvatskoj, au MUP-u kažu kako 70 posto tražitelja samovoljno napušta Porin i ilegalnim putevima bježe iz Hrvatske prije nego što dobiju rješenje. Tada se obustavlja postupak međunarodne zaštite.“ – 16. prosinca, 2019., str. 7

Boris Orešić

(JL64a) negativno

„Od početka siječnja do kraja studenoga evidentirano je 18.815 slučajeva pokušaja nezakonitog prelaska državne granice, dok su u istom razdoblju prošle godine bila 7502 slučaja. JL 16. prosinca 2019.“ – 16. prosinca, 2019., str. 7

Boris Orešić

Nacional (prvo razdoblje istraživanja)

(N1) pozitivno

„I dok neke članice europske unije posljednjih dana podižu žičane ograde i prema izbjeglicama se ponašaju kao prema teroristima, Turska je na ovom primjeru pokazala kako se prema ljudima koji bježe iz ratom razorene Sirije može postupati humano i s dostojanstvom.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N2) pozitivno

„I dok neke članice europske unije posljednjih dana podižu žičane ograde i prema izbjeglicama se ponašaju kao prema teroristima, Turska je na ovom primjeru pokazala kako se prema ljudima koji bježe iz ratom razorene Sirije može postupati humano i s dostojanstvom.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N3) pozitivno

„Gaziantep od njihova dolaska ni po čemu nije nesigurniji grad jer, kako tvrdi, stopa kriminala uopće nije narasla, iako je u kratkom vremenu u grad stiglo 350 tisuća novih stanovnika.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N4) pozitivno

„U tom kontejnerskom naselju trenutno živi oko pet tisuća ljudi koji na raspolaganju imaju gotovo sve što je potrebno za normalan život.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N5) pozitivno

„Većina djece pobjegla je s roditeljima iz ratnog vihora, ali veliki dio njih još uvijek vjeruje da će se jednog dana vratiti svojim domovima i da će se opet igrati u svojim kućama u Alepu, Homsu i drugim sirijskim gradovima.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N6) pozitivno

„Mustafa iz Homsa učitelj je engleskog jezika u školi u naselju Nizip 2, a taj je posao radio i u tom gradu prije nego što je izbjegao. U Nizipu je već tri godine i objašnjava kako je oduševljen načinom kako Turska pomaže Sirijcima i njihovoj djeci.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N7) pozitivno

„Tu smo zatekli 60-godišnju Mariam iz Alepa koja nam je ispričala svoju potresnu priču o bijegu iz ratnog vihora, u kojem je izgubila četvero djece.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N8) pozitivno

„Turski predsjednik Tayyip Erdogan prošlog petka je rekao da je Europska unija prekasno shvatila važnost Turske u zaustavljanju vala izbjeglica iz Sirije. Optužio je Europu da se "probudila" tek nakon objave fotografija trogodišnjeg Avlana Kurdija, koji se prošlog mjeseca utopio u turskome Bodrumu.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N9) pozitivno

„Dok ta pomoć ne stigne, neke države Europske unije od Turske bi mogle naučiti kako se humano i s poštovanjem može odnositi prema ljudima koji bježe iz ratom razorene Sirije.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Boris Bilas

(N10) pozitivno

„Afganistanka koja je upravo stigla u gumenom čamcu na grčki otok Lezbos gotovo se srušila od bolova nakon što je bolesna prešla morski prolaz između Turske i Grčke.“ – 20. listopada, 2015., str. 24

Autor nije naveden

(N11) negativno

„U rješavanju problema kakav nije viđen od kraja Drugog svjetskog rata vlada u Berlinu kani uključiti i vojsku koja bi svojim transportnim avionima vraćala kući takozvane ekonomske migrante, a postrožit će se i kriteriji podnošenja molbi za azil.“ – 27. listopada, 2015., str. 32

Boris Bilas

(N12) negativno

„Sve više Nijemaca zalaže se za strožu kontrolu granica, a sve je više i onih koji se zalažu za dizanje zidova po uzoru na Mađarsku, ali njemačka kancelarka za sada odbija svaku pomisao na tu ideju.“ – 27. listopada, 2015., str. 32

Boris Bilas

(N13) pozitivno

„Gotovo pet tisuća dolara prikupljeno je u manje od 24 sata u crowdfunding kampanji za kulinarsko jezični kolektiv Okus doma, s ciljem opremanja kuhinje u kojoj bi radile izbjeglice koje žive u Hrvatskoj.“ – 27. listopada, 2015., str. 59

Melisa Skender

(N14) pozitivno

„Tema izbjeglica postala je aktualna tek kada je kroz hrvatsku krenuo val ljudi čiji se broj približava okruglih 200 tisuća. dnevno ih, u prosjeku, pristiže oko pet, sada već i sedam tisuća.“ – 27. listopada, 2015., str. 59

Melisa Skender

(N15) pozitivno

„Cilj je bio prikupiti 2300 dolara za izradu nosiljki za bebe, kako bi se pomoglo majkama koje u izbjeglištvu prevaljuju tisuće kilometara s djecom u naručju.“ – 27. listopada, 2015., str. 59

Melisa Skender

(N16) pozitivno

„Hrvatski građani u više navrata pokazali su svoju solidarnost i humanost, pa tako nisu zakazali i u situaciji izbjegličke krize.“ – 27. listopada, 2015., str. 59

Melisa Skender

(N17) negativno

„Bila je to burna godina u kojoj su Europu potresale brojne krize, od ekonomske koja je gotovo dovela do bankrota Grčke, Portugala i Španjolske, preko izbjegličke krize biblijskih razmjera kojoj se ne nazire kraj, do tragičnih terorističkih napada u Parizu početkom godine, a onda i u petak, 13. studenoga.“ – 24. studenoga, 2015., str. 25

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N18) negativno

„Na žalost, ponovo je taj nesretni zapadni Balkan, odnosno jugoistok Europe detektiran kao problematično područje s kojeg se krijumčari oružje iz prošlih ratova.“ – 24. studenoga, 2015., str. 25

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N19) negativno

„Izbjeglička kriza prilično je razjedinila Europu u kojoj različite zemlje nude različita rješenja. S jedne stranke Angela Merkel širom je otvorila vrata, s druge strane Mađarska, pa i Slovenija grade žičane ograde. U svijesti ljudi, osobito nakon nemilih događaja u Parizu, dodatno je stvorena veza između izbjeglica i terorizma.“ – 24. studenoga, 2015., str. 25

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N20) negativno

„Očito da je su ISIL-ovi teroristi uspjeli, kao što ste rekli, jer od napada u Parizu, pa zatim opsade Bruxellesa, u EU se širi atmosfera straha. Usprkos pojačanim kontrolama, građani se više nigdje ne osjećaju sigurno.“ – 1. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N21) pozitivno

„Kako procjenjujete stanje u regiji, s obzirom na određene netrpeljivosti o prihvatu i propuštanju izbjeglica koje su se dogodile između Hrvatske, Slovenije, Srbije i Mađarske?“ – 1. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N22) pozitivno

„Hrvatska se našla usred emigrantske krize. Sudeći po pjesmama na novom albumu, nije vas to previše pogodilo niti inspiriralo.“ – 1. prosinca, 2015., str. 66

Dubravko Jagatić

(N23) negativno

„Naputak nadležnih sigurnosnih službi je da se poveća kontrola okupljanja većeg broja ljudi, pa tako i na rock koncertima.“ – 1. prosinca, 2015., str. 66

Dubravko Jagatić

(N24) negativno

„Vjerojatno najveći izazov predstavlja izbjeglička kriza koja je poprimila daleko veće razmjere nego stoje itko očekivao. Prema prognozama Ewe Moncure, glasnogovornice Europske agencije za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica EU-a (Frontex), do kraja godine preko schengenske granice ući će milijun izbjeglica, uglavnom iz Sirije, Libije, Eritreje, Afganistana i Iraka.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N25) negativno

„Iako je toj agenciji s 300 zaposlenika osigurano dodatno financiranje za sljedeću godinu, glasnogovornica je napomenula da povećanje fondova s 90 na 140 milijuna eura godišnje, koliko im je obećano, neće riješiti problem ako članice ne mogu osigurati više graničara, vozila, brodova, tehničke opreme i radne snage, u skladu s potrebama na granicama.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N26) negativno

„Iako je toj agenciji s 300 zaposlenika osigurano dodatno financiranje za sljedeću godinu, glasnogovornica je napomenula da povećanje fondova s 90 na 140 milijuna eura godišnje, koliko im je obećano, neće riješiti problem ako članice ne mogu osigurati više graničara, vozila, brodova, tehničke opreme i radne snage, u skladu s potrebama na granicama.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N27) negativno

„U međuvremenu je Europski parlament u listopadu odobrio dodatnih nešto više od 400 milijuna eura za financijsku pomoć europskim zemljama koje su najviše pogođene izbjegličkom krizom, kao i trećim zemljama na čijim je leđima još veći teret.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N28) negativno

„Zbog svega navedenog Europska komisija je krajem tjedna najavila da će iznijeti prijedlog o stvaranju europske obalne i pogranične straže, kako bi imala ovlasti bez poziva rasporediti snage nove Agencije za europske granice i obalnu stražu u nekoj od članica.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N29) pozitivno

„Budući da se pri prihvatu izbjeglica već na granici Grčke i Makedonije počela raditi razlika između ekonomskih i ratnih izbjeglica, otvorilo se pitanje je li stvaranjem te razlike EU zanemarila ljudska prava i počela se ponašati kao tvrđava? Ili se, zbog stvaranja liste sigurnih zemalja, može govoriti o nepoštivanju Ženevske konvencije o azilu.“ – 15. prosinca, 2015., str. 1

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N30) pozitivno

„Baš ti momci iz nekadašnjeg Istočnog bloka u posljednje vrijeme rade im najveće svinjarije i uslijed izbjegličke katastrofe ponašaju se k'o mali Hitleri iza svojih žičanih ograda, dok nacionalizam, populizam i radikalna desnica u tim zemljama nezaustavljivo cvatu.“ – 15. prosinca, 2015., str. 16

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N31) pozitivno

„Jer je jedino što ih sada zanima pravovremeno sakupljanje otisaka prstiju nesretnih izbjeglica i dostavljanje podataka Eurodacu.“ – 15. prosinca, 2015., str. 16

Zrinka Vrabec Mojzeš

(N32) pozitivno

„Jedino čega se Europa sjeća oko izbjegličke krize u Hrvata su zaustavljeni kamioni sa srpske strane granice i gaženje žena i djece po hladnoj rijeci do Slovenije.“ – 15. prosinca, 2015., str. 16

Zrinka Vrabec Mojzeš

(N33) pozitivno

„Što se tiče novog fenomena, ogromnog vala izbjeglica, na lezbosu se ne može uočiti ni traga strahu, ksenofobiji ili rasizmu. Na zidovima u centru mitilene, najvećeg otočkog grada, ispisani su grafiti: "Refugees Welcome. Fuck the Patriots" (Dobrodošli, izbjeglice. Jebeš domoljube).“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N34) pozitivno

„Novinar nacionala bio je na Lezbosu, grčkom otoku na koji se samo ove godine iskrvalo više od 450 tisuća izbjeglica. Otkriva kako se otočani s time nose i kako to da izbjeglička kriza nije umanjila rezultate njihove turističke sezone.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N35) pozitivno

„Umjesto 15 do 20 ljudi, krijumčari u jednom čamcu prevoze i više od 40 osoba, što je zarada od 60.000 eura. Tvrdi da je ponekad u gumenom čamcu dugom sedam metara plovilo i 90 ljudi. Ljudi u brodu vrlo često nemaju pojas za spašavanje.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N36) pozitivno

„UNHCR informira da prolaz kroz Makedoniju, Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju imaju samo ljudi iz Sirije, Iraka i Afganistana, a da bi ih na putu kroz bugarske planine mogla opljačkati policija.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N37) pozitivno

„Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (Frontex) za pomoć Grčkoj angažirala je na granici s Turskom u Egejskom moru 16 brodova, dva helikoptera, jedan avion i gotovo 500 ljudi. U akciji sudjeluje 25 članica EU-a. Na Lezbosu su raspoređena tri Frontexova broda iz Portugala, Švedske i Norveške te 80 međunarodnih policajaca.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N38) pozitivno

„Iz Mađarske, Njemačke, Poljske i Slovačke proteklih mjeseci stizale su optužbe da Grčka odbija zaštititi vanjske granice EU-a zato što ne identificira i ne registrira izbjeglice.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N39) pozitivno

„Ako nema obitelji koje ih mogu prihvatiti, djeci je osiguran smještaj i socijalna briga dok ne napune 18 godina.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N40) pozitivno

„U Ateni tvrde da je među 720.000 izbjeglica zabilježeno samo dvadesetak slučajeva ozbiljnih bolesti - petnaestak ih je imalo malariju i petoro tuberkulozu.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N41) negativno

„Dolazak zime i odluka EU-a da s tri milijarde eura pomogne Turskoj u smještaju izbjeglica, utjecali su na to da je broj ljudi koji se iskrcavaju na plaže na sjeveru Lezbosa proteklih dana smanjen.“ – 19. prosinca, 2015., str. 26

Davor Pašalić

(N42) pozitivno

„Prema nekim analitičarima, izbjeglička kriza poljuljala je temelje EU-a, zemlje članice su različito rješavale taj problem. EU nije bio spreman na zajednički odgovor. Češka spada u grupu zemalja Višegradske skupine, koja se protivi kvotama i prihvaćanju izbjeglica. Česi su poznati kao vrlo slobodoumna i otvorena nacija - otkud sada strah od izbjeglica?“ – 29. prosinca, 2015., str. 22

Zrinka Vrabec Mojzeš

(N43) pozitivno

„Zanimljivo je daje vaša ministrica vanjskih poslova Julie Bishop još ljetos izjavila da je ISIL kriv za zbjeg stotina tisuća izbjeglica u Europu i daje potrebno stvoriti široku međunarodnu frontu kako bi se uništile terorističke organizacije koje izazivaju raseljavanje ljudi.“ – 4. siječnja, 2016., str. 28

Zrinka Vrabec Mojzeš

(N44) negativno

„Kako gledate na ulogu Hrvatske u izbjegličkoj krizi, među ostalim i u svjetlu opomene Europske komisije zato što izbjeglice nisu registrirane na ispravan način?“ – 19. siječnja, 2016., str. 24

Zrinka Vrabec Mojzeš

(N45) negativno

„Hrvatska policija kaže da je napravila što je mogla te da se ne može prisiliti ljude da ostanu u zemlji u kojoj oni ne žele ostati. Problem je, naravno, i uzimanje otisaka prstiju, koji izbjeglice ne žele dati jer bi u tom slučaju, prema Dublinskom sporazumu, morali zatražiti azil ovdje, a oni to neće, jer su im cilj ili Njemačka ili skandinavske zemlje.“ – 19. siječnja, 2016., str. 24

Zrinka Vrabec Mojzeš

(N46) negativno

„U Europi raste netrpeljivost prema izbjeglicama, osobito nakon nemilih događaja za vrijeme novogodišnje noći u Kolnu, kada su imigranti napastovali stotine žena. Nakon toga dogodilo se i silovanje u Berlinu, ali i ubojstvo mlade službenice u Švedskoj koja sada najavljuje deportacije tisuća migranata.“ – 2. veljače, 2016., str. 24

Zrinka Vrabec Mojzeš

Nacional (drugo razdoblje istraživanja)

(N1a) pozitivno

„Izbjeglički i migrantski val ne jenjava, iako mu popušta intenzitet. Kako pomoći tim ljudima, a da se domicilno stanovništvo ne osjeti ugroženim?“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N2a) negativno

„Izbjeglički i migrantski val ne jenjava, iako mu popušta intenzitet. Kako pomoći tim ljudima, a da se domicilno stanovništvo ne osjeti ugroženim?“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N3a) pozitivno

„Papa Franjo je rekao: Migranti su za mene veliki izazov zato što sam ja pastir jedne Crkve bez granica. Zato pozivam sve zemlje na velikodušnu otvorenost koja bi, umjesto straha od gubitka lokalnog identiteta, bila sposobna za stvaranje novih kulturnih sinteza. Čuje li se taj Papin poziv? S druge strane, možemo li primiti tolike izbjeglice?“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N4a) negativno

„Papa Franjo je rekao: Migranti su za mene veliki izazov zato što sam ja pastir jedne Crkve bez granica. Zato pozivam sve zemlje na velikodušnu otvorenost koja bi, umjesto straha od gubitka lokalnog identiteta, bila sposobna za stvaranje novih kulturnih sinteza. Čuje li se taj Papin poziv? S druge strane, možemo li primiti tolike izbjeglice?“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N5a) negativno

„Mogu li se na licu mjesta rješavati problemi pa da ne krenu i ti ljudi prema Europi?“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N6a) pozitivno

„Ne mislite li da je izbjeglička kriza prilika i za Katoličku crkvu da se ozbiljno uključi u rješavanje globalnih problema?“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N7a) pozitivno

„Od nevladinih udruga za zaštitu ljudskih prava na adresu pučke pravobraniteljice, ali i nadležnih državnih institucija, od Vlade do Sabora, kontinuirano stižu prigovori na hrvatske policajce zbog grubosti prema nepoželjnim ilegalnim prolaznicima, među kojima se povećava broj tražitelja azila i u Hrvatskoj.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Dragan Đurić

(N8a) pozitivno

„Migranti su joj od prvog trenutka bili sumnjivi. Divila se Orbanovoj žilet-žici, zveckala idejom da i Hrvatska izvede vojsku na granicu, neukusno i nehumano ironizirala izbjeglice, tvrdeći nedavno kako smo propustili one koji su brzi, koji imaju novca, koji su mladi, zdravi, koji mogu brzo hodati i trčati.“ - 7. svibnja, 2019., str. 6

Jelena Lovrić

(N9a) negativno

„Dva strateška cilja Plenkovićeve vlade su ulazak u eurozonu, ali i ulazak u Schengen kako bi Hrvatska djelotvornije štitila vanjske granice Europske unije.“ - 21. svibnja, 2019., str. 26

Dragan Đurić

(N10a) negativno

„Amerikanci su se jako dobro raspitali o svemu što se događalo kod nas. Svjesni su da je Hrvatskoj cilj ulazak u Schengen do 2021. i smatraju da će njihove letjelice na najbolji način štititi granice RH i EU-a.“ - 4. lipnja, 2019., str. 14

Orhidea Gaura Hodak

(N11a) negativno

„Koncept virtualne zaštite granice "u dubinu" bit će dio borbe protiv trgovine ljudima, prvenstveno u kontekstu ilegalnog prelaska imigranata, borbe protiv trgovine narkoticima, krivolova na moru i redovnog nadgledanja granica. Bepilotna letjelica treba moći detektirati i locirati potencijalne prijetnje, a potom se na temelju tih podataka dalje po potrebi aktiviraju helikopteri i ljudske snage koje se na ovaj način maksimalno štede, uz visoku učinkovitost.“ - 4. lipnja, 2019., str. 14

Orhidea Gaura Hodak

(N12a) pozitivno

„Osim toga, od nekoga tko je svojedobno izvalio da se nesretnici prilikom ilegalnog prijelaza granice s BiH zapravo popikavaju po stijenama i bodu na trnje po lošem terenu, dočim rvacka policija nema ništa s njihovim ozljedama, ukradenim mobilima i masnicama, i mlati ih samo onoliko koliko je potrebno, i ne treba očekivati neku tankoćutnost kada je otvoreni rasizam u pitanju.“ - 20. kolovoza, 2019., str. 14

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N13a) pozitivno

„Osim toga, od nekoga tko je svojedobno izvalio da se nesretnici prilikom ilegalnog prijelaza granice s BiH zapravo popikavaju po stijenama i bodu na trnje po lošem terenu, dočim rvacka policija nema ništa s njihovim ozljedama, ukradenim mobilima i masnicama, i mlati ih samo onoliko koliko je potrebno, i ne treba očekivati neku tankoćutnost kada je otvoreni rasizam u pitanju.“ - 20. kolovoza, 2019., str. 14

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N14a) pozitivno

„Po toj logici, onih osamnaestero pretučenih migranata nedavno hospitaliziranih u Velikoj Kladuši, zapravo su žrtve vlastite tramplavosti i samoranjavanja - i pravo im budi!“ - 20. kolovoza, 2019., str. 14

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N15a) pozitivno

„Recimo, ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, koji se svim sredstvima, pa i pod cijenu teškog kršenja ljudskih prava i međunarodnih konvencija, trudi Rvacku, a onda i Europu, sačuvati čistom od izbjeglica i mogućih azilanata pogrešne vjere i boje kože.“ - 20. kolovoza, 2019., str. 14

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N16a) pozitivno

„I te kako je svjestan opasnosti koje bi ga čekale na moru. Vidio je previše fotografija brodova koji se potapaju i beživotnih tijela koja vade iz mora i previše ga je strah tog putovanja.“ - 24. rujna, 2019., str. 40

Jelena Prtorić

(N17a) pozitivno

„No iako su priče o nesrećama koje su zadesile tisuće migranta na putu preko Mediterana do Europe već stara vijest, ipak se i dalje mnogi odlučuju na taj put. Prema podacima stranice Missing Migrants (Nestali migranti) Međunarodne organizacije za migracije (IOM), koja prikuplja podatke o broju migranata i izbjeglica poginulih na Mediteranu, u prvih devet mjeseci 2019. godine poginulo je više od 950 osoba. U 2018. taj je broj iznosio 1842, a najviše je poginulih bilo 2016. godine - njih čak 3557.“ - 24. rujna, 2019., str. 40

Jelena Prtorić

(N18a) negativno

„U trenucima kada bi napad turske vojske na Kurde u Siriji mogao prouzročiti novi migrantski val u Europi, Nacional je dobio podatke koji pokazuju kako se u Bosni i Hercegovini stvaraju nove rute kojima bi migranti u budućnosti mogli stizati u Hrvatsku, a ishodište bi mogao biti novi, nelegalni izbjeglički kamp Vučjak, u koji je bosansko-hercegovačka policija za sada smjestila oko 800 muškaraca i oko 20 maloljetnika.“ - 15. listopada, 2019., str. 43

Dragan Đurić

(N19a) pozitivno

„Time je prvi put i službeno potvrdio ono o čemu su dosad pisali i izvještavali najčešće strani mediji i nevladine udruge - o grubom postupanju hrvatskih policajaca prema migrantima koji ilegalno prelaze granicu.“ - 15. listopada, 2019., str. 43

Dragan Đurić

(N20a) pozitivno

„Prema svjedočenjima. mnogi migranti prisilno su vraćeni u Bosnu i Hercegovinu bez ikakvog službenog postupka. Konkretno taktike variraju. Uobičajeni obrasci uključivali su lov na ljude, oduzimanje njihove imovine, posebno komunikacijske opreme. Tuklo ih se palicama, a u potjeri su korišteni i psi zbog fizičkog iscrpljivanja i odvratanja od novih pokušaja prelazaka granice. Izvijestili su me da su brojni migranti pretučeni i prisiljeni hodati bosu natrag u Bosnu i Hercegovinu.“ - 15. listopada, 2019., str. 43

Dragan Đurić

(N21a) negativno

„U Turskoj ih je, sudeći prema Erdoganovu upozorenju, ovog trenutka 3,6 milijuna, što znači da ih je pola milijuna više nego što ih je bilo prije više od godinu dana, kada je Nacional u srpnju prošle godine prenio informaciju njemačke obavještajne službe iz Bilda da šest milijuna migranata na obalama Mediterana čeka priliku da krene prema Europi u novom migrantskom valu. Tada ih je u Turskoj bilo nešto više od tri milijuna, a sada ih je već 3,6 milijuna, a njihov se broj u Turskoj neprestano povećava, iako dio njih uspijeva napustiti Tursku.“ - 15. listopada, 2019., str. 43

Dragan Đurić

(N22a) negativno

„Postoji opasnost da će se poražena vojska ISIL-a ponovo osnažiti, da će se zarobljenici u kurdskim logorima organizirati i ugroziti teško stečeni mir. Tisuće militanata ISIL-a pobjegle su iz zatvora, na stoje upozorila i njemačka kancelarka Angela Merkel.“ - 22. listopada, 2019., str. 46

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N23a) negativno

„EU je svjestan činjenice da otvaranjem turskih granica europske zemlje može preplaviti val od 3 milijuna izbjeglica i to je najjače oružje u rukama Erdogana.“ - 22. listopada, 2019., str. 46

Zrinka Vrabc Mojzeš

(N24a) negativno

„Turska od 2016. brine za preko 3 milijuna izbjeglica, EU joj mora isplatiti preko 6 milijardi eura. Predsjednik Erdogan tvrdi da je isplaćeno tek 3, dok predstavnici EU-a tvrde da je isplaćeno 5,6.“ - 22. listopada, 2019., str. 46

Zrinka Vrabec Mojzeš

Globus (prvo razdoblje istraživanja)

(G1) pozitivno

„Čemu panika?! EU može primiti i mnogo više izbjeglica.“ – 2. listopada, 2015., str 24

Nenad Zakošek

(G2) negativno

„Iako su pitanja odnosa prema izbjeglicama i tražiteljima azila sve donedavno bila potpuno na margini europskih interesa, nedvojbeno se danas pokazuju važnima za očuvanje slobode kretanja, sigurnosti i pravnog poretka na području Unije.“ – 2. listopada, 2015., str 24

Nenad Zakošek

(G3) pozitivno

„Prije svega, Europska unija nema moć razriješiti sukobe u Siriji, Iraku, Libiji ili Afganistanu koji su uzrok izbjegličkog vala. Tu Unija može samo asistirati drugim globalnim silama, koje raspoložu znatno većim vojnim kapacitetima, da pomognu uspostavi mira u tim zemljama.“ – 2. listopada, 2015., str 24

Nenad Zakošek

(G4) negativno

„U EU se već dugo govori da je nadzor granice između Turske i Grčke ključan kako bi se smanjio broj izbjeglica koje dolaze na teritorij Europske unije takozvanom zapadnobalkanskom rutom.“ – 9. listopada, 2015., str 29

Augustin Palokaj

(G5) negativno

„EU je stavio sve države Zapadnog Balkana na popis sigurnih država porijekla što znači da će ubrzanom procedurom vraćati migrante iz tih država koji su u EU tražili azil a nisu ga uspjeli dobiti.“ – 9. listopada, 2015., str 29

Augustin Palokaj

(G6) negativno

„Mađarska ograda prema Hrvatskoj nije Orbanov hir, nego najava nove politike EU: granica Schengenskog prostora uskoro će biti mnogo čvršća, a mi ćemo ostati s njezine vanjske strane.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G7) negativno

„EU mu je nagovijestila materijalnu potporu od 500 milijuna eura za zbrinjavanje izbjeglica. Turci kažu da su vrlo skeptični da će dobiti taj novac, jer su se slična obećanja dosad pokazala ispraznima.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G8) negativno

„Na taj način i Europska unija bi u ovoj krizi, izbjegličkoj koja će uostalom trajati dugo, bila mnogo opremljenija i jača. Ali, platiti će, ne samo 500 milijuna nego, ako treba, i više, a nema nikoga tko bi odbio 500 milijuna eura.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G9) negativno

„Najprije, vanjske granice Schengena su porozne i očigledno nisu izdržale, ali pate i unutarnje granice. Mnoge zemlje članice uvode dubinsku graničnu kontrolu, a to znači da se, primjerice, putnicima u vlaku često rutinski pregledavaju putovnice, kao da se radi o voznim kartama, a autobusi ili automobili koji prometuju između gradova mogu biti pozvani da se zaustave sa strane radi provjere identiteta putnika.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G10) negativno

„Jedno od najvećih postignuća Europske unije, dogovor o slobodnom kretanju ljudi, najvjerojatnije neće moći opstati u ovom obliku.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G11) negativno

„Mediji u Hrvatskoj umorili su se od priča o izbjeglicama, ali to ne znači da je prestao stalan protok ljudi kroz zemlju koji ne pokazuju svoje putne dokumente. To tako neće moći ostati još dugo.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G12) negativno

„Faktički, to znači da ćemo malo teže prelaziti granicu prema Schengenu, a neće nam biti neobično vidjeti naoružanu vojsku ili policiju naših partnera u Uniji, kako čuvaju vanjske granice Schengena od nas koji ćemo biti izvan.“ – 16. listopada, 2015., str 41

Ines Sabalić

(G13) negativno

„Što će Hrvatska poduzeti da ne postane tzv. hot spot za migrante s Bliskog Istoka? Ako Njemačka u jednom času zatvori granice i kaže da više ne može primati izbjeglice, zatvorit će ih i Austrija i Slovenija, a cijeli migrantski val koji ide preko Hrvatske mogao bi ovdje i ostati. Što ćemo poduzeti da to izbjegnemo? Hrvatska ne bi mogla "udomiti" nekoliko desetaka tisuća ljudi...“ – 23. listopada, 2015., str 14

Darko Hudelist

(G14) negativno

„Europska ponuda Turskoj - 10 milijardi eura da zbrinete izbjeglice.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G15) pozitivno

„Što se tiče Unije, strašno je reći, ali pala je Ženevska konvencija, jedan od najuglednijih svjetskih dogovora, i to zato jer se zapravo ne može razlikovati tko je izbjeglica, a tko ekonomski imigrant.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G16) negativno

„Što se tiče Unije, strašno je reći, ali pala je Ženevska konvencija, jedan od najuglednijih svjetskih dogovora, i to zato jer se zapravo ne može razlikovati tko je izbjeglica, atko ekonomski imigrant.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G17) negativno

„Očigledno, to se ne može napraviti sa stotinu tisuća ljudi koji hodaju preko granica kao da ne postoje.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G18) negativno

„Na granici Grčke i Turske bio bi raspoređen "ojačani Frontex". Ali, Frontex je mala, ne suviše učinkovita agencija, a ne znamo još što bi značio "ojačani Schengen".“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G19) pozitivno

„To je bio dramatičan, jak apel, a doista i jest hitan: a koja zemlja na toj ruti može prihvatiti rizik prave humanitarne katastrofe, da ljudi padaju pokraj svog puta smrznuti?“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G20) pozitivno

„Zemlje na toj ruti izaći će sa svojim ponudama oko kapaciteta, a Hrvatska je za sada na poziciji da nudi 2000 mjesta, gdje bi izbjeglice mogle ostati nekoliko dana. Međutim, moguće je očekivati i da Hrvatska povisi ponudu na krajnjih pet tisuća mjesta.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G21) negativno

„Ali što ako ljudski val, usprkos zimi, za te kapacitete ne splasne u dovoljnoj mjeri? Što ako se ponove i postanu učestali incidenti kao nedavno u Sloveniji kad je grupa izbjeglica zapalila dvadeset šatora privremenog smještaja, jer su shvatili da ih se ne želi pustiti dalje?“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G22) pozitivno

„Kanal je otvoren, razbojničke bande izbjeglicama za prijevoz uzimaju novac.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G23) negativno

„U kampovima može doći do političke radikalizacije.“ – 6. studenoga, 2015., str 48

Ines Sabalić

(G24) negativno

„Ta se slika sastoji od predviđanja da u iduće tri godine neće stati ljudski val s Bliskog istoka, a možda će, u narednih desetak godina, doći do dodatnih migracija, vjerojatno iz Afrike.“ – 13. studenoga, 2015., str 76

Ines Sabalić

(G25) negativno

„Sredstva će biti upotrijebljena za financiranje mjera što ih je Hrvatska poduzela od 16. rujna za povećanje nazočnosti policijskih službenika na hrvatsko-srbijanskoj granici i popravljnje uvjeta u privremenim prihvatnim centrima.“ – 13. studenoga, 2015., str 29

Augustin Palokaj

(G26) pozitivno

„Sredstva će biti upotrijebljena za financiranje mjera što ih je Hrvatska poduzela od 16. rujna za povećanje nazočnosti policijskih službenika na hrvatsko-srbijanskoj granici i popravljane uvjeta u privremenim prihvatnim centrima.“ – 13. studenoga, 2015., str 29

Augustin Palokaj

(G27) pozitivno

„Turska je tu ključni faktor. Ona zbrinjava više od dva milijuna izbjeglica iz Sirije a preko njenog teritorija stotine tisuća njih dolaze i u EU.“ – 13. studenoga, 2015., str 29

Augustin Palokaj

(G28) negativno

„Europska unija tražila pojašnjenje odluke nekih država na tzv. zapadnobalkanskoj izbjegličkoj ruti o prestanku primanja ekonomskih izbjeglica. Makedonija, Srbija i Hrvatska odlučile su da će odbiti ulazak onih koji nisu iz Sirije, Iraka ili Afganistana.“ – 27. studenoga, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G29) negativno

„Ministri unutarnjih poslova i pravosuđa Europske unije usvojili set novih mjera za uspješniju borbu protiv terorizma. Mjere se uglavnom tiču jačanja vanjskih granica Europske unije i Schengena, razmjene podataka o potencijalnim teroristima i stranim ratnicima te jačeg nadzora granica prema Zapadnom Balkanu kako bi se spriječilo krijumčarenje vatrenog oružja. Hrvatska policija će imati znatno više posla jer će morati bolje nadzirati vanjske granice EU.“ – 27. studenoga, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G30) negativno

„Broj se izbjeglica iz Sirije, Iraka ali i drugih država koji preko Turske dolaze na teritorij EU približava milijunu. EU želi da Turska zaustavi taj val a za to joj nudi pomoć od oko tri milijarde eura kako bi mogla zbrinuti one kojima je pomoć nužna.“ – 27. studenoga, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G31) pozitivno

„Ovaj summit bit će prilika da se dogovore zadnje pojedinosti kako bi se val izbjeglica smanjio i kako bi se spriječila humanitarna katastrofa tijekom zime.“ – 27. studenoga, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G32) negativno

„Ovaj summit bit će prilika da se dogovore zadnje pojedinosti kako bi se val izbjeglica smanjio i kako bi se spriječila humanitarna katastrofa tijekom zime.“ – 27. studenoga, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G33) negativno

„I hrvatska Vlada smatra kako je jedino pravo rješenje krize bolji nadzor granice Turske i Grčke.“ – 27. studenoga, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G34) negativno

„Turskoj će se pružiti financijska pomoć od oko tri milijarde eura, ubrzati proces pristupnih pregovora, ukinuti vize za putovanje njihovih državljana u EU.“ – 4. prosinca, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G35) negativno

„Kako su nakon terorističkih napada neke države naglo povećale troškove za sigurnost, na ovom se sastanku može pokrenuti i pitanje fleksibilnosti u okviru fiskalnih pravila Europske unije. Iako Komisija inzistira na poštivanju pravila, priznaje daje sigurnost građana veći prioritet.“ – 4. prosinca, 2015., str 17

Augustin Palokaj

(G36) negativno

„Prvi put se u jednom prijedlogu spominje mogućnost dulje suspenzije slobode kretanja u EU u takozvanim unutarnjim granicama Schengena. To je dokaz da su europski političari mislili ozbiljno upozoravajući Schengenska zona slobodnog kretanja može otići u povijest ako EU ne bude u stanju bolje nadzirati svoje vanjske granice.“ – 11. prosinca, 2015., str 21

Augustin Palokaj

(G37) pozitivno

„Bojimo se da će promijeniti našu kulturu. Zaboravljamo da su, prije svega, ljudi.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Karmela Devčić

(G38) pozitivno

„Oni" ne dolaze ni mijenjati ni ugrožavati "nas". "Mi" nismo krhki, a otvarajući vrata "njima" možemo jedino postati - jači.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Karmela Devčić

(G39) pozitivno

„Temeljni motiv koji diktira negativne reakcije prema izbjeglicama, tumače psiholozi, strah je od nepoznatog i drugačijeg.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Karmela Devčić

(G40) pozitivno

„Da je pitanje izbjeglica na razini politike vođeno s manje očite nepripremljenosti i improvizacije, moguće je da bi Europljani, pa tako i Hrvati, imali i manje straha od ljudi koje nevolja tjera u naše krajeve.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Karmela Devčić

(G41) negativno

„Hrvatska se našla na popisu država protiv kojih je Europska komisija pokrenula procedure zbog kršenja prava EU u provedbi zakona o migraciji, a zbog nepotpunog prenošenja i nedovoljne provedbe zajedničkih sustava azila u EU. Hrvatska je propustila registrirati osobe koje su neregularno ušle na teritorij Hrvatske, uzimati otiske prstiju i unijeti podatke u središnji sustav Eurodaca, u koji je unijela samo 575 osoba od 340 tisuća koliko ih je ušlo na teritorij Hrvatske do kraja listopada. Hrvatska vlada nije niti pokušavala demantirati da krši ovu obvezu.“ – 18. prosinca, 2015., str 23

Augustin Palokaj

(G42) negativno

„Europska komisija predložila osnivanje europskih graničnih snaga koje bi se angažirale u čuvanju vanjskih granica EU. Sporna je stavka prema kojoj bi se te snage angažirale čak i u slučaju ako država gdje se upućuju bude protiv toga.“ – 18. prosinca, 2015., str 23

Augustin Palokaj

(G43) pozitivno

„Vanjska granica EU-a, isturena članica Schengenskog ugovora, Grčka, nije u stanju kontrolirati dolazak imigranata.“ – 8. siječnja, 2016., str 37

Ines Sabalić

(G44) negativno

Koliko god je zgražanje nad mađarskom i slovenskom žicom, istina je da na zatvorenim sastancima to nitko ne zamjera Budimpešti i odnedavno Ljubljani.“ – 8. siječnja, 2016., str 37

Ines Sabalić

(G45) negativno

„Ali, istočnoeuropske zemlje zamjeraju što im je namijena uloga kvazifašista i ksenofoba, dok, zapravo, zemlje jezgre Europe traže od rubnih zemalja čvrstu kontrolu granica. Naime, to je jedini način da Schengenski dogovor o zoni slobodnih putovanja za europske građane preživi.“ – 8. siječnja, 2016., str 37

Ines Sabalić

(G46) pozitivno

„Ključno u novom planu jest da će se konačno stvoriti siguran način na pravno utemeljenoj proceduri kako bi sirijske izbjeglice stigle u Europu, a kako bi se paralelno zaustavio ilegalni dotok ljudi koji pristiže preko Egejskog mora.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G47) negativno

„Ključno u novom planu jest da će se konačno stvoriti siguran način na pravno utemeljenoj proceduri kako bi sirijske izbjeglice stigle u Europu, a kako bi se paralelno zaustavio ilegalni dotok ljudi koji pristiže preko Egejskog mora.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G48) pozitivno

„Prema ovom planu, Njemačka i neke druge zemlje preuzet će iz Turske sto tisuća sirijskih izbjeglica, a Turska će primiti sve koji se naplavljuju na grčke otoke.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G49) negativno

„Prema ovom planu, Njemačka i neke druge zemlje preuzet će iz Turske sto tisuća sirijskih izbjeglica, a Turska će primiti sve koji se naplavljuju na grčke otoke.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G50) negativno

„Kad migranti shvate da nema smisla ići u Grčku, jer će ionako završiti u Turskoj, prestat će taj dio ilegalne rute. Trebat će također dati na znanje i drugim izbjeglicama da put za Europu više nije tako otvoren.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G51) negativno

„Takvih imigranata neće biti skoro - obrazovanih, u velikom broju neradikaliziranih, mnogih urbanih, i u velikom broju spremnih na prilagođavanje Zapadu.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G52) pozitivno

„Svi dobivaju nešto. Izbjeglice realniju viziju, ali više ne otvoren poziv, no svakako sprečavanje strašnih tragedija utapanja.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G53) negativno

„Jasno, Turska će dobiti i novac, tri milijarde eura za zbrinjavanje izbjeglica.“ – 11. veljače, 2016., str. 35

Ines Sabalić

(G54) negativno

„Ako se te mjere dogovore na razini EU, i ako svi budu dosljedni u primjeni, onda bi rezultat trebao biti i zaustavljanje ekonomskih migranata na tzv. balkanskoj ruti, a do kraja godine bi sve države koje su uvele kontrolu na unutarnjim granicama Schengena morale ukinuti te kontrole.“ – 11. ožujka, 2016., str. 22

Augustin Palokaj

(G55) pozitivno

„Grčkoj je prijeto izbacivanje iz Schengena jer je manipulirala izbjegličkom krizom.“ – 11. ožujka, 2016., str. 55

Ines Sabalić

(G56) negativno

„Sad je zatvorena balkanska izbjeglička ruta, bolje rečeno, zatvorena je legalna ili kvazilegalna, svakako međunarodno i nacionalno tolerirana balkanska ruta. Izbjeglice ili migranti, svakako ljudi koji žele prema Njemačkoj ili Skandinaviji, sada su u Grčkoj.“ – 18. ožujka, 2016., str. 45

Ines Sabalić

(G57) pozitivno

„Vjeruje li itko normalan da će oni tamo ostati ili da će Grčka ispuniti svoje obaveze koje ima kao šengenska zemlja i prva europska zemlja admisije ovog vala migranata? Nitko pri zdravom razumu ne misli da je to moguće, a razlozi su jednostavni. Grčka je država, iscrpljena nakon višegodišnje krize, vrlo slaba, institucije su joj slabe, ne funkcioniraju. Ima nekoliko stotina ljudi koji bi trebali obavljati složen posao, a koji bi se sastojao, ukratko, u tri dijela.“ – 18. ožujka, 2016., str. 45

Ines Sabalić

(G58) pozitivno

„Vođa inicijative zatvaranja balkanske rute je Austrija, a razlog zašto je zatvorila balkansku rutu jest golemi strah vladajuće koalicije od krajnje desnice, dakle unutarnja politika.“ – 18. ožujka, 2016., str. 45

Ines Sabalić

(G59) negativno

„Naravno da im treba platiti, ako već nećemo veliku masu izbjeglica u Europi, a sve stranke krajnje desnice tvrde da nećemo.“ – 18. ožujka, 2016., str. 45

Ines Sabalić

(G60) negativno

„Time bi se stvorili legalni sigurnosni koridori za tražitelje azila koji bi takve zahtjeve mogli predati prije dolaska u EU. Međutim postoje i kritike takvih prijedloga jer bi se ta ideja mogla smatrati pozivom migrantima da dođu u EU.“ – 18. ožujka, 2016., str. 28

Augustin Palokaj

(G61) pozitivno

„U Hrvatsku će doći u prvoj rundi tisuću i petsto azilanata, što je ljudski priljev koji objektivno neće neposredno opteretiti socijalni sustav.“ – 25. ožujka, 2016., str. 50

Ines Sabalić

(G62) pozitivno

„Demografske statistike upućuju na to da su nam itekako potrebni novi građani jer će se bez njih socijalni sustav zemlje urušiti, a to znači da mi, starosjedioci sami sebi nećemo moći priuštiti niti daleko manju socijalnu zaštitnu mrežu od ove kakva postoji sada.“ – 25. ožujka, 2016., str. 50

Ines Sabalić

(G63) pozitivno

„Treat će se odlučiti za model na koji će ih integrirati, jer će azilanti sasvim sigurno stići i sasvim sigurno nije rješenje da ih se samo uzdržava dok ne odu u Njemačku ili do penzije i smrti.“ – 25. ožujka, 2016., str. 50

Ines Sabalić

(G64) negativno

„Dakako, ovaj razvoj događaja neće baš zaustaviti balkansku rutu. Na papiru, ovo što se odnosi na tražitelje azila odnosi se i na tražitelje posla. Ali, kako ekonomski migranti, kojih ima koliko i tražitelja azila, ne bi imali pravo na azil i bili bi deportirani iz Turske u zemlju porijekla, tražit će alternativne putove ulaska u EU.“ – 25. ožujka, 2016., str. 50

Ines Sabalić

Globus (drugo razdoblje istraživanja)

(G1a) pozitivno

„Što se humane dimenzije migracija tiče, tu nitko nema dileme, čovjeku u nevolji, pogibelji, treba pružiti srce i ruku bez obzira na naciju, rasu, boju kože ili vjeru.“ – 18. siječnja, 2019., str. 36

Ivica Šola

(G2a) negativno

„Koliko je papi Franji stalo do migranata iz islamskog svijeta koji protuzakonito i bez ugroze rata ili slične nevolje navaljuju na europske granice, svjedoči i jedan medijski potpuno ignorirani događaj.“ - 18. siječnja, 2019., str. 36

Ivica Šola

(G3a) negativno

„Zapovjed ljubavi prema bližnjem Isus nije zamislio kao imigracijsku politiku, to je u nadležnosti svjetovnih država i njihovih parlamenata. Stoga, kada je "idolatrija granica" u pitanju, ovaj dokument je srušio temeljnu granicu koju je Isus postavio a glasi: "Dajte Bogu Božje, a caru carevo", jer "moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta".“ - 18. siječnja, 2019., str. 36

Ivica Šola

(G4a) negativno

„Nakon što su Salvinijski rasisti i ksenofobi došli na vlast i promijenili pravila što se tiče ilegalnih (napominjem: ilegalnih) migracija i uplovljavanja, taj broj je spao na tisuću. Dakle, krenuvši u borbu protiv trgovaca ljudima i "humanitarnih" nevladinih udruga, spašeno je gotovo dvije tisuće života, i to inzistiranjem na zakonu i procedurama, što bi, sigurno, i Isusu bilo drago čuti, jer su ilegalni migranti u velikom postotku s ekonomskim motivima, u lovu na blagodat europske socijalne države, bili obeshrabreni u toj ilegalnoj radnji koja je ujedno prijetnja sigurnosti državama Europe.“ - 18. siječnja, 2019., str. 36

Ivica Šola

(G5a) negativno

„U Pakistanu, zemlji u kojoj nema rata, iz koje horde ilegalnih migranata muslimana bez dokumenata kucaju na granice Europe, jedna katolkinja, kršćanka Asia Bibi, prije deset godina lažno je bila optužena za blasfemiju, daje uvrijedila proroka Muhameda, deset godina je trunula u zatvoru i nakon stoje odbila obratiti se na islam, osuđena je na smrt.“ - 18. siječnja, 2019., str. 36

Ivica Šola

(G6a) negativno

„U ovom pitanju EU je doživjela neuspjeh zbog podjela između država članica, a jedino u čemu se svi slažu jest da se jače treba štiti vanjske granice.“ - 30. siječnja, 2019., str. 53

Augustin Palokaj

(G7a) negativno

„Izbjeglice ilegalno hrle prema Zapadnoj Europi, na njezinu se teritoriju svakodnevno odvijaju gotovo filmski scenariji krijumčarenja ljudi u koje su upletene i međunarodne kriminalne skupine.“ - 24. travnja, 2019., str. 16

Boris Orešić

(G8a) pozitivno

„Tek oni najhrabriji koji su putem ostali bez novca i nemaju nikoga da im ga pošalje sami pokušavaju ući u Hrvatsku riskirajući da se izgube u planinama kao mnogi koje je policija do sada u prirodi zatekla na rubu smrti, pothlađene, gladne, žedne, iscrpljene...“ - 24. travnja, 2019., str. 16

Boris Orešić

(G9a) negativno

„Jednu od najbranjnijih granica u Europi, vanjsku granicu Europske unije, ujedno i jednu od najdužih, onu između Bosne i Hercegovine i Hrvatske sve je teže prijeći.“ - 17. srpnja, 2019., str. 30

Boris Orešić

(G10a) pozitivno

„A sada nemaju mobitele i ne znaju što će dalje. Spavaju na ulici pod otvorenim nebom, iz kojegih noću često moći kiša. Kriju se od BiH policije jer ne žele završiti u izbjegličkom kampu Vučjak.“ - 17. srpnja, 2019., str. 30

Boris Orešić

(G11a) negativno

„U cijelom je kraju mnogo kuća i zemljišta na prodaju, mnoge su prazne jer se ljudi iseljavaju, a na pitanje zašto prodaje kuću, gospođa Kurtović priznaje da bi htjela negdje drugdje živjeti iako ni sama ne zna gdje. Nije joj svejedno kada njezina kći sama ide autobusom u školu jer je sve puno izbjeglica.“ - 17. srpnja, 2019., str. 30

Boris Orešić

(G12a) negativno

„Izbjeglička kriza na balkanskoj ruti ne jenjava. Prema podacima Frontexa, u prvih šest mjeseci ove godine na području zapadnoga Balkana, uključujući i Hrvatsku, zabilježeno je oko 5100 pokušaja ilegalnog prelaska granice, stoje čak dvostruko više nego u istom razdoblju prošle godine.“ - 17. srpnja, 2019., str. 30

Boris Orešić

(G13a) pozitivno

„Da su znali što ih čeka, mnogi zasigurno nikada ne bi napustili svoje domove.“ - 17. srpnja, 2019., str. 30

Boris Orešić

(G14a) pozitivno

„Čovjek kojeg već mjesecima aktivisti, a odnedavno i strani mediji, prozivaju kao zapovjedno odgovornu osobu za navodne nehumane postupke hrvatske granične policije nad ilegalnim migrantima, tako je dobio formalnu ulogu da se skrbi nad pravima slabih i ranjivih, manjinskih i društveno isključenih.“ - 31. srpnja, 2019., str. 8

Marko Biočina

(G15a) negativno

„A onda nije ni teško pretpostaviti kakve bi društvene i političke posljedice u Hrvatskoj izazvalo osnivanje smještajnih kampova s nekoliko tisuća ili čak desetaka tisuća migranata.“ - 31. srpnja, 2019., str. 8

Marko Biočina

(G16a) pozitivno

„Vjerojatno bismo opet završili na ogradi i žilet žici. I tu onda dolazi famozni "push-back", strategija da se migranti na granici presreću i tjeraju natrag otkud su došli, vjerojatno i uz povremeno korištenje sile, ignorirajući zahtjeve za azilom... Ako se takva strategija provodi, ona je sasvim sigurno protupropisna, no lako je shvatiti logiku na kojoj bi bila utemeljena.“ - 31. srpnja, 2019., str. 8

Marko Biočina

(G17a) negativno

„Od Lezbosa do Vučjaka: pakao za koji EU ne želi znati. FRONTEX od papira. Migranti, slobodno! Eurograničari stižu tek za sedam godina.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G18a) negativno

„Unatoč svim pokušajima Europske unije da spriječi nove masovne ulaske ilegalnih migranata na svoj teritorij, balkanska ruta kojom upravlja međunarodna mafija zarađujući milijarde na krijumčarenju ljudima pokazala se

žilavijom od svih drugih jer njome u Europu već neko vrijeme pristiže čak dvije trećine svih tražitelja azila.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G19a) negativno

„Od svih zemalja na toj ruti, na kojoj se nalazi i Hrvatska, trenutno su u najvećim problemima one koje nikako ne uspijevaju silom zaustaviti ilegalne ulaske - Grčka i Bosna i Hercegovina.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G20a) pozitivno

„Na grčkim otocima u Egejskom moru, osobito na Lezbosu, jednako kao u Unsko-sanskom kantonu uza samu granicu s Hrvatskom, situacija sve više poprima razmjere humanitarne katastrofe. U oba slučaja sve je teže prikriti svjedočanstva o nehumanim uvjetima života u pretrpanim izbjegličkim kampovima u kojima iz dana u dan ima sve više ljudi kojima su šatori jedini zaklon o kiše i hladnoće.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G21a) pozitivno

„Kako ne mogu zadovoljiti ni minimalne higijenske potrebe, šire se bolesti, ali i nasilje među očajnicima koji su vjerovali da ih u Europi čeka bolji život, a na njezinu su tlu zaglavili u beznađu i bijedi kakve je teško naći i u Aziji i Africi.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G22a) pozitivno

„Dvoje djece, od kojih je jedno imalo samo dva mjeseca, nije preživjelo brodolom.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G23a) negativno

„Zauzvrat EU Turskoj plaća šest milijardi eura da bi izbjeglice, barem one iz Sirije, zadržala zbrinute na svom teritoriju.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G24a) pozitivno

„Sve više međunarodnih organizacija, poput Liječnika bez granica, upozorava na očajne uvjete u najvećem kampu Moria na Lezbosu, u kojem ima mjesta za najviše tri tisuće ljudi, a ondje ih je sad barem 15 tisuća, od čega su više od trećine žene i djece. Snimke iz zraka razotkrivaju male trošne šatore gusto postavljene uz blatnjave staze prepune smeća, gdje vrijeme provode djevojčice i dječaci među kojima se najbrže šire zarazne bolesti uglavnom uzrokovane zastrašujućim higijenskim uvjetima.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G25a) pozitivno

„Nedostaje vode i sanitarnih čvorova, ljudi satima čekaju u redovima da bi dobili bilo kakav obrok, a sve je više krvavih obračuna, pa i seksualnog nasilja. Prošlog je mjeseca jedna žena poginula u požaru.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G26a) pozitivno

„Prema dostupnim podacima, u protekle dvije godine samo je u Unsko-sanskom kantonu umrlo ili poginulo 15 migranata, a u Republici Srpskoj još deset. Najčešći uzrok smrti je utapanje u rijekama koje BiH dijele od Hrvatske. U Hrvatskoj su, prema podacima koje smo dobili od MUPa, od početak 2017. do danas život izgubila 22 migranta, od kojih 14 od utapanja, tri od pothlađivanja, dva u udaru vlaka...“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G27a) negativno

„U MUP-u doznajemo kako je u prvih 11 mjeseci ove godine evidentirano 18.815 slučajeva pokušaja nezakonitog prelaska državne granice, a u istom su razdoblju prošle godine zabilježena 7502 slučaja. Neke su osobe više puta zatečene u ilegalnom prelasku granice.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G28a) pozitivno

„Iako su se, prema dostupnim podacima, tijekom 2018. najmanje 174 osobe utopile u moru ilegalno ploveći iz Turske u Grčku, a nepoznat vjerojatno još i veći broj ih je život ostavilo pokušavajući preko planina i rijeka prijeći granice balkanskih država.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

(G29a) negativno

„Europska komisija je nedavno objavila kako je Grčkoj u protekle tri godine za zbrinjavanje izbjeglica isplatila dvije milijarde eura.“ - 18. prosinca, 2019., str. 26

Boris Orešić

DODATAK B

U ovom dodatku predstavljani su svi pronađeni okviri u sklopu istraživanja na razini praktične geopolitike. Uz rečenice u kojima su pronađeni okviri, predloženi su datum objave novinskog članka u kojem se nalazi izjava aktera, stranica na kojoj se članak nalazi i ime, prezime i funkcija aktera čija je izjava prenesena u novinskom članku. Svaki okvir ima zaseban kod koji je naznačen iznad okvira. Okviri su podijeljeni prema tiskovinama i prema razdobljima. Primjerice, prvi okvir utvrđen u Večernjem listu u razdoblju od 1. listopada 2015. do 30. ožujka 2016. godine označen je kao „VL1“, dok je prvi okvir u Večernjem listu u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. godine označen kao „VL1a“. Drugim riječima, kodovi iz drugog istraživačkog razdoblja razlikuju se u odnosu na kodove iz prvog istraživačkog razdoblja jer sadrže sufiks „a“.

Večernji list (prvo razdoblje istraživanja)

(VL1) pozitivno

„Zabrani li Mađarska potpuno ulaz izbjeglica iz Hrvatske, njih će se prevoziti preko Slovenije, što je već dogovoreno s tom državom.“ - 4. listopada, 2015., str. 1

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL2) pozitivno

„Problem se mora riješiti u Turskoj i Grčkoj.“ – 4. listopada, 2015., str. 1

Zoran Milanović – Premijer RH

(VL3) pozitivno

„Ključna je zapravo Njemačka koja je odredište većine izbjeglica.“ – 4. listopada, 2015., str. 1

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL4) pozitivno

„Jedno vrijeme oba će kampa raditi paralelno, ovisno o priljevu izbjeglica iz Srbije. Vlakom će se sada izbjeglice direktno sa željezničkog kolodvora u Tovarniku prevoziti u Slavonski Brod.“ - 14. listopada, 2015., str. 4

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL5) pozitivno

„Za tražitelje azila imamo 800 mjesta u Porinu (u Zagrebu) kojem možemo podići kapacitet na dvostruko u roku od 48 sati.“ - 14. listopada, 2015., str. 4

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL6) negativno

„Ne isključujem mogućnost fizičke zapreke na granici, sve ovisi kako će se stvari razvijati.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH

(VL7) pozitivno

„Zid je zadnja opcija. A vojska? Da obuju gumene čizme i kloferima tjeraju migrante?“ - 20. listopada, 2015., str. 1

Zoran Milanović – Premijer RH

(VL8) pozitivno

„Ne može hrvatska gardijska brigada tamo ići. Gardijska brigada je za uništavanje neprijatelja.“ - 20. listopada, 2015., str. 1

Zoran Milanović – Premijer RH

(VL9) pozitivno

„Svi izbjeglice koji budu dolazili u Hrvatsku bit će registrirani i potom transportirani prema zemljama Schengena. Tranzit ljudi mora ići, a Hrvatska ne može biti zemlja koja će biti sabirni centar EU jer je na razini EU dogovoreno da oni budu u Grčkoj.“ - 20. listopada, 2015., str. 1

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL10) pozitivno

„Nijedan zid, nijedna žica, vojska, tenkovi, psi ili helikopteri nisu zaustavili ovaj val. Potreban je bolji i drukčiji način da se riješi taj problem. Grčka je ključ svega i ona kao zemlja članica EU mora više napraviti.“ - 20. listopada, 2015., str. 5

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL11) pozitivno

„Dječaku je u Hrvatskoj dodijeljen skrbnik i pokrenuta je Dublin 3 procedura po kojoj dogovaramo njegov odlazak u Njemačku, u suradnji s tamošnjom službom za djecu i mladež.“ - 4. studenoga, 2015., str. 3

Maja Sporiš – zamjenica ministrice socijalne skrbi RH

(VL12) pozitivno

„Dječak je sve ovo vrijeme u telefonskom kontaktu s ujakom i njegovom obitelji. Smješten je u dom.“ - 4. studenoga, 2015., str. 3

Maja Sporiš – zamjenica ministrice socijalne skrbi RH

(VL13) pozitivno

„U kontaktu smo s egipatskim veleposlanstvom i činimo sve da djecu što prije vratimo obiteljima.“ - 4. studenoga, 2015., str. 3

Maja Sporiš – zamjenica ministrice socijalne skrbi RH

(VL14) pozitivno

„Netko mora dokazati da su došli prvo u Hrvatsku. Sad je jasnije zašto nismo dijelili podatke o registriranima. Ali prvo neka vrate 500 tisuća u Mađarsku prije žice.“ – 12. studenoga, 2015., str. 1

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL15) pozitivno

„Zemlja prvog prihvata izbjeglica iz Sirije je Grčka. Uspije li Njemačka ili bilo koja druga zemlja za nekog izbjeglicu dokazati daje on na tlo EU prvi put stupio u Hrvatskoj, nema nikakvih problema da ga primimo natrag.“ – 12. studenoga, 2015., str. 1

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL16) negativno

„Ukoliko nam Srbija pokuša ponovno poslati ekonomske migrante, mi ćemo ih vratiti, odnosno bit će im zapriječen ulazak u Hrvatsku.“ – 21. studenoga, 2015., str. 4

Domagoj Džigumović - glasnogovornik PU vukovarsko-srijemske

(VL17) negativno

„Europa se na neki način mora obraniti, a to znači da će na vanjskim granicama primjena schengenskog sustava biti značajnija.“ – 21. studenoga, 2015., str. 4

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL18) negativno

„Građani Europske unije dosad su prolazili znatno brže kroz liniju označenu zvjezdicama i znakom EU, ali sad se na vanjskoj granici traži sustavnija kontrola.“ – 21. studenoga, 2015., str. 4

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL19) negativno

„Sve je manje izbjeglica, ali to još uvijek nije stalo, oko 3000 ljudi dnevno. To će koštati i strpljenja i novca.“ – 30. studenoga, 2015., str. 3

Zoran Milanović – Premijer RH

(VL20) pozitivno

„Sloboda kretanja ne bi smjela biti ugrožena ni terorizmom ni izbjegličkom krizom. Duboko vjerujem da će osnove Europe biti sačuvane i da ćemo taj standard kojem mi težimo biti u prilici ostvariti.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL21) negativno

„Hrvatska, bez obzira na to što je turistička zemlja, podržava i takve aktivnosti koje mogu biti dodatna stvar u borbi protiv terorizma.“ – 5. prosinca, 2015., str. 3

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL22) negativno

„Hrvatska je bila spremna prihvatiti najviše 4000 migranata, a taj je limit ispunjen za 48 sati i nakon toga primjena tzv. dublinskih pravila više nije bila moguća jer bi se, u slučaju dijeljenja podataka o registraciji, moglo dogoditi da tražitelji azila budu vraćeni u zemlju prve registracije.“ – 11. prosinca, 2015., str. 8

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL23) pozitivno

„Kada se sporazum počne primjenjivati u Grčkoj i kada Eurodac profunkcionira u ostalim zemljama, neće biti nikakvih problema da mi sve podatke kojima raspolažemo i koje unosimo u naš sustav podijelimo s drugima.“ – 11. prosinca, 2015., str. 8

Ranko Ostojić - Ministar unutarnjih poslova RH

(VL24) negativno

„Ako imamo Schengen u kojem je potpuna sloboda kretanja, onda ima logike da u iznimnim situacijama na vanjsku granicu dođe u pomoć EGOS.“ – 19. prosinca, 2015., str. 8

Zoran Milanović – Premijer RH

(VL25) pozitivno

„Tražimo zajednički pristup, bez domino-efekta. Još nema informacija za predviđeni sastanak direktora policija.“ – 13. siječnja, 2016., str. 8

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL26) pozitivno

„Prošli četvrtak sastali su se šefovi granične policije i ja sam jasno rekao da su beskorisni sastanci samo dijela zemalja. Želimo sastanak svih zemalja na ruti. Gdje je EU? Nigdje ih nema. Gdje je Frontex u Šidu? Je li netko, osim Hrvatske, izvršio obveze dogovorene na summitu čelnika zemalja s rute u listopadu u Bruxellesu?“ – 15. siječnja, 2016., str. 17

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL27) negativno

„Dok Njemačka ne zatvori granicu, naša politika prema migrantima neće se mijenjati, osim što će se uz do sada tražene podatke o imenu i prezimenu te nacionalnosti migrante dodatno pitati gdje planiraju tražiti azil, u Njemačkoj ili Austriji. To je u suprotnosti s međunarodnim konvencijama jer takvo pitanje uopće ne bi smjelo biti postavljeno, no i mi ćemo morati tako postupiti.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL28) pozitivno

„Još 22. rujna rekao sam da sve ovisi o Njemačkoj i da Hrvatska neće dozvoliti da postane hotspot, da smo mi tranzitna zemlja i da pitanje krize mora biti riješeno na vanjskoj granici EU.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL29) pozitivno

„Makedonija je zatvorila granicu prema Grčkoj, a da su takvi jednostrani potezi doveli do otvaranja novih ruta preko Albanije i Crne Gore prema Hrvatskoj, kao i rute prema Rumunjskoj pa je Mađarska već najavila gradnju novog zida prema Rumunjskoj.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL30) pozitivno

„Oni kod nas koji govore o postavljanju žice neka ne zaborave kako Hrvatska, uz granicu sa Srbijom, ima i više od tisuću kilometara granice s Bosnom i Hercegovinom.“ – 22. siječnja, 2016., str. 20

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL31) pozitivno

„Humanitarna kriza koja prolazi kroz Hrvatsku izgradila je važnu i jaku platformu građanske solidarnosti. Nažalost, politički utjecaji sada sužavaju taj prostor, no dolazak većeg broja migranata u Hrvatsku je neminovan i taj će faktor ovo društvo činiti multikulturalnijim i nužno otvorenijim ako su nam težnje mir i stabilnost.“ – 8. veljače, 2016., str. 2

Emina Bužinkić - Centar za mirovne studije (CMS)

(VL32) negativno

„Nitko neće u Europi zatvoriti granice, ali bi mogli sad malo stegnuti.“ – 18. veljače, 2016., str. 6

Tihomir Orešković – Premijer RH

(VL33) negativno

„Moramo zaštititi vanjske granice, i to zajedno. U ovom konkretnom slučaju, granicu Grčke i Turske i istovremeno Makedonije i Grčke. Poslali smo policajce u Makedoniju i spremni smo ih poslati još.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(VL34) negativno

„Sve dok Njemačka i Austrija primaju imigrante, možemo ih pustiti da prođu, ali Hrvatska neće postati sabirni centar.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(VL35) negativno

„Naša je zemlja u teškoj ekonomskoj situaciji, mladi se iseljavaju, a mi izbjeglice možemo zadržati samo kratko vrijeme, i to maksimalno njih 1500.“ – 26. veljače, 2016., str. 18

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(VL36) negativno

„Vojska će policiji pomagati samo u "iznimnim situacijama".“ – 5. ožujka, 2016., str. 4

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL37) negativno

„Vojska na terenu postupa isključivo po napucima policije, a vojsci je nadređen načelnik Glavnog stožera, ali i on postupa u dogovoru s MUP-om. Oružane snage RH raspolažu s 15.000 pripadnika i na svakog od njih se može računati.“ – 5. ožujka, 2016., str. 4

Josip Buljević - Ministar obrane RH

(VL38) negativno

„Europa je odlučila da se ulazi u novu fazu rješavanja migrantske krize, granice u schengenskom prostoru će primijeniti ta pravila, rješenje ćemo iz dvije pozicije promatrati, EU rješenje je jedno, i posljedice po RH drugo.“ – 9. ožujka, 2016., str. 1

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL39) negativno

„Imamo redoviti režim rada na granici, moći će se ući u EU putem dokumenata, i to je to. Mi smo u pristupanju Schengenu, ali praktično nema razlike u postupanju, nema razlike između nas i Srbije. Samo oni s vizom prolaze.“ – 9. ožujka, 2016., str. 1

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL40) negativno

„Težišta problema su upravo na makedonsko-grčkoj granici, i tu može biti problema. Hrvatska je napravila ranije ključne poteze koji su omogućili jednu tampon zonu. Sada možemo reagirati konkretnije i jasnije. Nećemo na granicama posezati za izvanrednim mjerama, ali smo spremni reagirati.“ – 9. ožujka, 2016., str. 1

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL41) negativno

„Suština je držati čvrsto granicu, granični režim, a za sve ostale izvanredne okolnosti snage su spremne za reakciju.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL42) negativno

„Inzistiranje na ovom rješenju nije samo zatvaranje granice nego da se da i sigurnost ljudima kojima treba sigurnost, ali i da se spriječi krijumčarenje.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL43) negativno

„Kroz pomoć Turske i EU u Makedoniji će se smanjiti broj izbjeglica i kroz vrijeme ćemo vidjeti rezultate. Nema opasnosti da se Hrvatskoj dogodi scenarij kao u Lampedusi pa da izbjeglički brodovi dođu nadomak Korčule.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Tihomir Orešković – Premijer RH

(VL44) pozitivno

„Turska je spremna preuzeti ogromnu odgovornost i ponuditi pomoć da se izbjeglice vrate.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Tihomir Orešković – Premijer RH

(VL45) pozitivno

„Imali smo diskusiju o kvotama, koje su još uvijek na stolu, naš se stav zna. Kroz kvote se može smanjiti pritisak na granici.“ – 10. ožujka, 2016., str. 6

Tihomir Orešković – Premijer RH

(VL46) negativno

„U razmjeni informacija i suradnji nema rezervi jer je riječ o preozbiljnim stvarima da bismo vagali hoćemo li nešto razmijeniti ili ne.“ – 29. ožujka, 2016., str. 4

Mladen Pemper - voditelj Službe terorizma u Ravnateljstvu policije.

Večernji list (drugo razdoblje istraživanja)

(VL1a) pozitivno

„Odmah smo im prišli, uspostavili kontakt s njima i uzeli djecu u ruke te ih zamotali u deke.“ - 17. siječnja, 2019., str. 1

Marin Posavac – policajac (MUP)

(VL2a) pozitivno

„Djetešce koje sam nosio, od možda godinu dana, na nožicama je imalo samo čarapice, ali ne i čizme. S mališanima u rukama počeli smo se spuštati prema vozilu kako bismo ih ondje ugrijali.“ - 17. siječnja, 2019., str. 1

Marin Posavac – policajac (MUP)

(VL3a) pozitivno

„Dvije žene bile su trudne, plakale su, promrzle i bilo nam je važno da što prije dođemo do automobila.“ - 17. siječnja, 2019., str. 1

Marin Posavac – policajac (MUP)

(VL4a) pozitivno

„Prvi put nam se dogodilo da je skupina osoba koja je ilegalno prešla granicu bila sretna što vidi policiju. Nije ni čudno, jer djeca, ali i odrasli, posebno trudnice, bili su u doista lošem stanju.“ - 17. siječnja, 2019., str. 1

Mladen Tomić - policajac (MUP)

(VL5a) pozitivno

„Djeca i žene prevezeni su u Opću bolnicu Gospić. Nakon pregleda, dvije žene zadržane su na liječenju, dok se ostali nalaze u prostorijama policije gdje je u tijeku utvrđivanje njihova identiteta te daljnje postupanje.“ - 17. siječnja, 2019., str. 1

Maja Brozičević - glasnogovornica PU ličko-senjske (MUP)

(VL6a) pozitivno

„Od dviju žena koje su zadržane na liječenju u Općoj bolnici Gospić jedna je puštena i u prihvatilištu je, dok je druga žena zadržana u bolnici, a njezino je dijete smješteno u Dom za djecu gdje će biti do izlaska majke iz bolnice.“ - 18. siječnja, 2019., str. 15

Maja Brozičević - glasnogovornica PU ličko-senjske (MUP)

(VL7a) pozitivno

„Kada su nam došle na odjel, bile su u jako lošem stanju, promrzle zbog odjeće koju su imale, a koja nije bila primjerena vremenskim uvjetima.“ - 18. siječnja, 2019., str. 15

Mirjana Pećina – liječnica

(VL8a) negativno

„Svakako da bi Hrvatska, nakon ovih uhićenja, trebala dodatno pojačati razinu sigurnosti i još više pojačati kontrolu granice.“ - 20. veljače, 2019., str. 3

Željko Cvrtila – stručnjak za sigurnost

(VL9a) negativno

„To nije prva, a vjerojatno ni zadnja takva situacija s obzirom na to da je tu još od rata ostalo ljudi koji su došli s Bliskog istoka i te se veze sa svojim okruženjem nisu pogubile, ostale su, a vjerojatno su se još i razvile.“ - 20. veljače, 2019., str. 3

Željko Cvrtila – stručnjak za sigurnost

(VL10a) negativno

„Hrvatska tu može biti u velikom problemu s obzirom na to da najdužu granicu ima upravo s BiH. Kritične točke na granici nisu zatvorene nikako, ni hermetički ni fizički, te kako je još 2015. trebalo krenuti u procjenu najkritičnijih točaka i njih zatvoriti.“ - 20. veljače, 2019., str. 3

Željko Cvrtila – stručnjak za sigurnost

(VL11a) negativno

„Mi smo istaknuli suradnju u upravljanju migracijskim tokovima, gradnju kapaciteta za zaštitu vanjske granice EU i nastavak bilateralnih razgovora i suradnje kad je riječ o članstvu u Schengenu. Definirali smo da bismo svakako radili na tješnjoj operativnoj suradnji i razmjeni stajališta, posebice o sigurnosnim pitanjima, i jačali suradnju kriminalističkih policija.“ - 14. ožujka, 2019., str. 3

MUP

(VL12a) negativno

„No "balkanska ruta" ponovno je dosta aktivna, a ne treba zaboraviti da njome ne dolazi samo droga već i ljudi, i to iz zemlja visokog migracijskog rizika.“ - 27. travnja, 2019., str. 14

Dubravko Klarić – kriminalist

(VL13a) negativno

„Hrvatska ovoj temi pristupa temeljito i detaljno, apsorbirali smo 120 milijuna eura, zahvaljujući angažmanu resora povukli smo dodatnih 150 milijuna eura. U procesu kontrole granice poštujemo nacionalno zakonodavstvo i europsku pravnu stečevinu i sve što radimo je u svrhu kontrole ilegalnih migracija.“ - 19. svibnja, 2019., str. 1

Andrej Plenković – Premijer RH

(VL14a) pozitivno

„Ne želimo da krijumčari zarađuju na leđima izbjeglica i destabiliziraju zemlje članice.“ - 19. svibnja, 2019., str. 1

Andrej Plenković – Premijer RH

(VL15a) negativno

„Ne želimo da krijumčari zarađuju na leđima izbjeglica i destabiliziraju zemlje članice.“ - 19. svibnja, 2019., str. 1

Andrej Plenković – Premijer RH

(VL16a) negativno

„Takva je projekcija sindikata. Samo u Zagrebu 1000 je policajca manje nego što bi ih trebalo biti. Tu je i granica. Nema ih dovoljno. I to nije dobro.“ - 14. lipnja, 2019., str. 7

Dubravko Jagić – predsjednik Sindikata policije Hrvatske

(VL17a) negativno

„Ako hoćete imati dobru i zaštićenu državu, platite. Ako hoćemo u Schengen, nešto se mora poboljšati. Ponovit ću tko zna koji put, na sigurnosti se ne smije štedjeti.“ - 14. lipnja, 2019., str. 7

Dubravko Jagić – predsjednik Sindikata policije Hrvatske

(VL18a) pozitivno

„Tendencija kriminalizacije humanosti u porastu je svuda u svijetu, pri čemu se kriminaliziraju i pripadnici humanitarnih udruga i obični građani. Ima toga i u Hrvatskoj, no još nije doseglo takve kritične razmjere. Problem je u širokom tumačenju zakona, odnosno onog što spada pod humanitarnu pomoć.“ - 21. lipnja, 2019., str. 14

Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL19a) pozitivno

„S terena dobivamo informacije da policija ljudima koji žive u krajevima kroz koje izbjeglice prolaze sugerira da im ne pomažu, da im ne ostavljaju vodu i hranu, što su prije mnogi činili.“ - 21. lipnja, 2019., str. 14

Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL20a) pozitivno

„Ovo što se sada događa ide lagano prema fašizmu, no to nije samo europski već globalni problem. Slične se stvari događaju i u SAD-u na granici s Meksikom. Problem je i što unutar EU vlade ne shvaćaju da pitanje migracija nije nacionalni već europski problem za koji se mora naći solidarno rješenje. Kada bi se našlo solidarno rješenje, broj ljudi koji se sada nalaze na vanjskim granicama EU ne bi bio problem.“ - 21. lipnja, 2019., str. 14

Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL21a) pozitivno

„A da ne govorimo da EU ima prste u svemu što se događa na Bliskom istoku, no pravi se da je se to ne tiče. Migracija je uvijek bilo i uvijek će ih biti.“ - 21. lipnja, 2019., str. 14

Sara Kekuš – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL22a) negativno

„Vlada je donijela odluke o zaprječivanju 65 cestovnih komunikacija na državnoj granici s BiH i Srbijom. Dodatno je tehničkim preprekama i vratima na graničnim prijelazima zapriječeno još sedam lokacija, a u tijeku je i izrada šumskih prosjeka na Plješivici i drugim lokacijama na graničnoj crti radi poboljšanja vidljivosti državne granice.“ - 12. srpnja, 2019., str. 1

MUP

(VL23a) pozitivno

„Sirijcima za ulazak u Hrvatsku treba viza. Koju nemaju gdje izvaditi jer dolaze iz ratom razrušene zemlje. S dokumentima bez vize u Hrvatsku ne bi mogli ući. A ni bez dokumenata. Jedino što mogu je zatražiti azil na granici. Koji im se odbija. Njima i mnogima drugima.“ - 10. kolovoza, 2019., str. 2

Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL24a) pozitivno

„Iako se stalno govori i piše o milijunima ljudi koji dolaze u Europu, činjenica je da većina ljudi iz Sirije i Afganistana od rata bježi u susjedne zemlje. U Turskoj ima najviše sirijskih izbjeglica. Oni ondje žive u kampovima uz ograničena prava. Imaju dozvole za privremeni boravak, no bez posla su i mogućnosti da se obrazuju.“ - 10. kolovoza, 2019., str. 2

Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL25a) pozitivno

„Nedostatak posla za izbjeglice i tražitelje azila problem je s kojim se suočavamo i u Hrvatskoj jer većina tih ljudi ne želi živjeti od socijalne pomoći nego zarađivati za sebe i svoje obitelji. Rad i uključivanje u društvo najbolja je moguća integracija, a dosadašnja iskustva pokazuju da se djeca brže i lakše integriraju od roditelja.“ - 10. kolovoza, 2019., str. 2

Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)

(VL26a) pozitivno

„Sve su manje šanse da se problem izbjeglica riješi jer se nije na vrijeme shvatilo koje bi mogle biti posljedice neodgovornih intervencija u raznim državama. Savršen primjer za to je Libija, koja je praktički nestala kao država, a kao jednu od posljedica takve neodgovornosti Europske unije i SAD-a danas imamo Mediteran koji je praktički postao pogranična ispostava i velika grobnica.“ - 10. kolovoza, 2019., str. 2

Žarko Puhovski – politički analitičar

(VL27a) pozitivno

„Po pitanju izbjeglica, Europa se ponaša nehumanije od Trampa jer ljude na svojim granicama doslovno baca u more i pri tome sudski goni one koji te nesretnike iz mora spašavaju. Zahvaljujući ljudima kao što su Orban i njemu slični, Europskom unijom proširio se strah od migranata, a svi oni koji danas govore o zaključavanju granica, u budućnosti imaju šanse da pobijede na izborima jer je antimigrantska retorika u današnje vrijeme roba koja se dobro prodaje.“ - 10. kolovoza, 2019., str. 2

Žarko Puhovski – politički analitičar

(VL28a) pozitivno

„Policijska postaja je mala. Imamo mogućnost ljude ostaviti na otvorenom, pod suncem i kišom, ili ih smjestiti u taj prostor. Nije obična garaža, na zidovima su keramičke pločice, u dvorištu je WC. Zar bi bilo bolje da su vani?“ - 31. kolovoza, 2019., str. 1

MUP

(VL29a) negativno

„Hrvatska ima ključnu ulogu u onemogućavanju sekundarnih kretanja tražitelja međunarodne zaštite koja su dovela u pitanje opstojnost europskoga sustava azila i rezultirala uvođenjem kontrola na unutarnjim granicama Schengena.“ - 25. rujna, 2019., str. 2

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL30a) negativno

„U EU je prepoznat napor koji Hrvatska čini na ruti kojom potencijalno prema zapadu može doći najveći broj migranata.“ - 9. listopada, 2019., str. 10

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL31a) negativno

„No za sve to vrijeme i vrijeme koje će uslijediti osnovna činjenica ostat će ista, da je Hrvatska zemlja s najduljom kopnom granicom na potencijalno najtežoj migrantskoj ruti koja i treba i mora biti u Schengenu.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL32a) negativno

„Ulaskom Hrvatske u Schengen Slovenija sa sebe skida znatan teret, istodobno znajući da schengensku granicu čuva jedna od najjačih graničnih policija u Europi, hrvatska policija, koja priznanje za spremnost i obučenos dobiva od cijele Europe.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL33a) negativno

„Inače, nitko nikad, ni u približno ovako složenim uvjetima, nije ulazio u Schengen, cijeli taj posao odradili smo u vrijeme sve jačih migrantskih kretanja koja su umnogome podijelila Europu, u vrijeme ponovnog uvođenja kontrola na unutarnjim granicama Schengena i u vrijeme bez pravog i jedinstvenog odgovora na pitanje azila.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL34a) negativno

„To nije nešto što se olako podrazumijeva jer svakodnevno nam je pred vratima migrantsko pitanje koje se zaoštrava. Samo što ga sada ne možemo rješavati kao putnička agencija jer se puno toga u Europi promijenilo.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL35a) negativno

„Već je poznat podatak da je evidentirano 217 posto više ilegalnih migranata u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Svakodnevno slušate vijesti o velikim problemima s migrantima u susjednoj BiH, nadomak hrvatskoj granici. I kao što svi vide - i dalje se u Hrvatskoj mirno živi, nismo i nećemo postati hotspot.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL36a) negativno

„Mi ćemo se pojačano angažirati na upravljanju granicama i jačanju graničnih kontrola. Dat ćemo svoj doprinos da bi se Europska unija što prije vratila normalnom funkcioniranju Schengena.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL37a) negativno

„Vrlo dobro surađujemo sa slovenskom policijom, redovito se provode mješovite patrole i zajedničke akcije, samo ove godine bilo ih je 665. Ove je godine u postupku readmisije iz Slovenije u Hrvatsku vraćeno 6109 osoba. Važno je da i slovenska javnost to zna.“ - 26. listopada, 2019., str. 1

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(VL38a) pozitivno

„Sami policijski službenici nisu porađali ženu, no pomogli su joj. Postavili su deku koju su imali sa sobom na koju je žena legla, a iznad nje su držali druge deke kako bi je zaštitili od kiše koja je stalno padala. Dok su čekali hitnu pomoć, davali su joj maramice i vodu, a nakon što se beba rodila zamotali su dijete i utoplili ga dok nije stigla medicinska ekipa koja je ženu i dijete preuzela.“ - 7. studenoga, 2019., str. 9

Dario Kačmarčik – glasnogovornik PU sisačko-moslovačke

(VL39a) negativno

„Imamo 1627 tražitelja azila i izražavatelja namjera traženja azila ove godine. Problem je što onda opet pokušavaju ilegalno prijeći granice i zato i imamo tako veliki broj postupanja policije.“ - 30. studenoga, 2019., str. 13

Zoran Ničeno – Načelnik uprave za granicu MUP-a

(VL40a) negativno

„Policija uspješno štiti granicu Hrvatske i EU-a za što su nam EU i Merkel zahvalni. Treba kupiti dodatnu opremu za ljudima koji čuvaju granice.“ - 18. prosinca, 2019., str. 4

Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH

(VL41a) pozitivno

„Ne znam je li itko razmišljao što bi vojska radila na granici i koje bi postrojbe tamo bile. Vojska je ubojita sila. Lako je biti internacionalist i suverenist u isto vrijeme.“ - 18. prosinca, 2019., str. 4

Zoran Milanović – kandidat za predsjednika RH

(VL42a) negativno

„Granica svake zemlje je svetinja. Postoji zakon o boravku i kretanju stranaca. Apsolutno granicu treba čuvati. Migranata ima tri vrste - izbjeglice, ljudi koji traže politički azil, ali i migranti koji samo žele doći od točke A do točke B. Ako ima potrebe, treba i vojska izaći na granicu.“ - 18. prosinca, 2019., str. 4

Miroslav Škoro – kandidat za predsjednika RH

(VL43a) pozitivno

„Činjenica je da zbog kralja Heroda i prijetnji Isus i Sveta obitelj bježe u Egipat i tamo nalaze zaštitu. U svoju domovinu vraćaju se tek kad ta prijetnja prestane. I sam Isus i Sveta obitelj su prognanici, izbjeglice i to sve nas treba učiniti osjetljivima za te ljude.“ - 24. prosinca, 2019., str. 14

Tvrtko Barun – svećenik isusovačkog reda

(VL44a) pozitivno

„Već četiri godine spajamo više desetaka obitelji izbjeglica s hrvatskim obiteljima i samostanima koje smo pozvali da prime izbjegličke obitelji i pojedince u svoj dom i s njima podijele tu toplinu i božićni ručak.“ – 24. prosinca, 2019., str. 14

Tvrtko Barun – svećenik isusovačkog reda

(VL45a) pozitivno

„Mi smo odgovorni za njihovu integraciju i pratimo ih kroz sve korake. Djeca su vrlo brzo uključena u školu, brzo nauče jezik i doista dobro funkcioniraju. Nije problem ni zapošljavanje jer poslodavci traže radnike, zovu nas i mi onda spajamo ta dva svijeta.“ – 24. prosinca, 2019., str. 14

Tvrtko Barun – svećenik isusovačkog reda

Jutarnji list (prvo razdoblje istraživanja)

(JL1) pozitivno

„Ako dođe do takvog scenarija s Mađarskom, naravno da ćemo se dogovoriti s kolegama u Sloveniji. Zapravo, na operativnoj razini to već postoji i, ako bi došlo do domino-efekta, naravno da smo dogovorili rute. Učinit ćemo sve što bude potrebno, no s odlukama ćemo pričekati, jer ipak sve ovisi o tranzitu koji ide u Njemačku. Ključna je Njemačka, a ne samo Mađarska i ostale zemlje koje bi reagirale u domino-efektu.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL2) negativno

„Srbija uopće ne kontrolira tok izbjeglica, već kad se skupe na sjeveru, prebacuju ih na dvije točke uz hrvatsku granicu. Možemo ih dnevno primiti 4,5 tisuća. Više ne dam.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL3) pozitivno

„To je snop bodljikave žice. Ljudi će to zubima progristi. Mađari će morati pucati na ljude. Orban nije neprijatelj Hrvatske i znam da bi neki htjeli njegove metode i ovdje, ali to neće proći. Ovo je pitanje dobra i ne dobra.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL4) pozitivno

„Imao sam s njim 50 razgovora. Orban prolazi u Mađarskoj, u Europi ne prolazi. Ono što govori je opasno. Što se tiče vjerodostojnosti, ja sam u politici kraće, ali ja sam uvijek bio lijevi centar, dok je Orban počeo kao radikalni komunist, nastavio kao radikalni liberal, pa onda radikalni konzervativac, a sad je radikalni antiliberal.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL5) pozitivno

„Turska se rješava ljudi, Grčka ih propušta dalje. Grčka je problem, jer je Grčka članica Schengena, Hrvatska nije. Kad neki premijeri iz Srednje Europe kažu da treba staviti vojsku na južnu granicu Schengena, nije to Mađarska nego Grčka“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL6) pozitivno

„Netko je govorio o tome da bi trebalo poslati vojsku na mađarsku granicu s Hrvatskom i Srbijom. Neka pošalju brodove u Grčku. – 4. listopada, 2015., str. 2

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL7) pozitivno

„Ovo je naša kuća i mi ćemo otvoriti onda kad to odlučimo. Nismo odrasli "u žici", tako da razmišljamo malo drugačije.“ – 4. listopada, 2015., str. 2

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL8) pozitivno

„Nije dobra poruka da se pored žice, pored zida, koji je napravljen između Mađarske i Hrvatske sada još dodatno šalju snage koje nisu samo policijske, nego prema informacijama koje imamo, čak i vojne. To je nešto što je za Hrvatsku apsolutno neprihvatljivo.“ – 9. listopada, 2015., str. 3

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL9) negativno

„Hrvatska neće biti hot-spot, nećemo zadržavati veći broj ljudi od onoga koji možemo primiti.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL10) pozitivno

„Dok se to ne riješi u Grčkoj i Turskoj, ovo će se nastaviti.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL11) pozitivno

„Jedini način je da ljudi naiđu na fizičku barijeru, a to je zid, to je žica. To za sada ne radimo ni mi ni Slovenci ni Austrijanci ni Nijemci.“ – 20. listopada, 2015., str. 1

Zoran Milanović – Premijer RH

(JL12) negativno

„Hrvatska s predstavnicima Frontexa, svojevršnim časnicima za vezu, koji čuvaju vanjsku granicu, surađuje već više od godinu dana. Oni se nalaze na tri mjesta, na granici s Crnom Gorom, kod Krasovića i kod Metkovića, a za vrijeme sezone bili su stacionirani u Zračnoj luci Zagreb. Njihov sastav se svako toliko mijenja: Nijemci, Austrijanci, Slovenci, Česi... a mi smo kao članica Frontexa poslali posadu i brod Andrija Mohorovičić.“ – 27. listopada, 2015., str. 2

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL13) negativno

„Imamo jasan stav: polovicu ljudi koji dođu do naše granice možemo zadržati, druga polovica mora ići. Ne možemo zadržati toliku količinu ljudi, a da ne nastanu incidenti.“ – 27. listopada, 2015., str. 2

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL14) negativno

„Hrvatska je i dosad vraćala ilegalne migrante iz Kosova, Albanije, Alžira... I nikad nije slala izbjeglice bez znanja susjedne zemlje. Nemamo izbora kad Slovenci zatvore granicu... Svako zatvaranje granice izaziva još veći val jer su ljudi u panici od zatvaranja granica. Postavite ogradu, ali ako niste spremni pucati na ljude, ona neće nikoga zaustaviti.“ – 27. listopada, 2015., str. 2

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL15) pozitivno

„Mislim da bi dogovor između Njemačke i Turske odmah trebao biti operativan. To je ujedno i jedan od razloga zašto se ljudi žure da što prije dođu do Grčke i EU jer je uz pojačanu financijsku pomoć Turskoj u planu sprečavanje priljeva migranata.“ – 3. studenoga, 2015., str. 1

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL16) negativno

„To tražimo mjesecima. Treba osigurati granicu između Grčke i Turske, što bi smanjilo priljev migranata i tada nikakve ograde ne bi trebale.“ – 12. studenoga, 2015., str. 12

Neimenovani izvor iz Vlade

(JL17) negativno

„Ali, zatvori li se granica sa Slovenijom, Vlada je spremna u kratkom roku fizički zatvoriti granicu sa Srbijom.“ – 12. studenoga, 2015., str. 12

Neimenovani izvor iz Vlade

(JL18) negativno

„Riječ je o osobi koja nije bila ni u kakvim evidencijama i nismo je označili kao potencijalno opasnu osobu.“ – 16. studenoga, 2015., str. 1

Helena Biočić – glasnogovornica MUP-a RH

(JL19) negativno

„To znači da će biti više posla za hrvatsku policiju koja na vanjskim granicama treba provoditi sustavnu kontrolu i državljana Europske unije, koji su dosad zasebnim prometnim trakom prolazili znatno brže.“ – 21. studenoga, 2015., str. 8

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL20) negativno

„Odbijanje izbjeglica koje nisu iz država koje imaju razloga za azil u EU, što su jučer najavile Makedonija, Hrvatska i Srbija, rezultat je pokušaja Slovenije da u Hrvatsku vrati neke takozvane ekonomske izbjeglice i najave da se takve neće ubuduće primati u neke druge države EU.“ – 21. studenoga, 2015., str. 8

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL21) negativno

„Hrvatska, iako je turistička država, podržava taj zakon. To zapravo stvara dodatni posao putničkim agencijama, ali sigurnost je prioritet.“ – 5. prosinca, 2015., str. 10

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL22) pozitivno

„Vladina kriva procjena opsega i intenziteta migracijskog priljeva, te logistička nepripremljenost u početku je prouzročila improviziranje u suočavanju s krizom.“ – 7. prosinca, 2015., str. 6

Andrej Plenković – potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta

(JL23) negativno

„Mudrom politikom potrebno je izbjeći scenarij po kojem bi Hrvatska od tranzitne zemlje postala zemlja destinacije.“ – 7. prosinca, 2015., str. 6

Andrej Plenković – potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta

(JL24) pozitivno

„Činjenica da je kroz Hrvatsku prošlo skoro pola milijuna ljudi, vjerojatno toliko i kroz Mađarsku, sigurno ne omogućava primjenu Dublinskog sporazuma u ovakvom formatu.“ – 11. prosinca, 2015., str. 7

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL25) pozitivno

„Nelogično je očekivati da se poštuje 'Dublin' za koji i sama Njemačka traži da mu se drugačije pristupi. Sporazum je provediv ako se cijela EU dogovori da se zahtjev za azil može podnijeti u bilo kojoj zemlji članici, ali do toga još nije došlo.“ – 11. prosinca, 2015., str. 7

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL26) pozitivno

„Vlakovi su došli u tri navrata - u 9.30, 16.30 i 22.30. Tijekom cijelog dana u kampu je bilo mnogo djece, a u jednom trenutku je prošao i bračni par s devetero djece i desetim na putu.“ – 9. siječnja, 2016., str. 6

Centar za mirovne studije (CMS)

(JL27) pozitivno

„Slušam... i vidim da prepisuje. Miro Kovač kaže da ga Nijemci pitaju zašto glavni ravnatelj policije nije bio na sastanku između Austrije i Slovenije. Pa bolje je pitanje zašto nije bilo Njemačke, valjda bi ovo trebala biti zajednička akcija... Ali ništa ne brinite, do sada Hrvatska nije postala hot spot, a kad dođe Kovač, onda će o tome netko drugi odlučivati.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL28) negativno

„Hrvatska neće postati hot spot i sabirni centar za izbjeglice.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Ranko Ostojić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL29) negativno

„Hrvatska neće i ne smije postati zona čekanja jer je to onda sabirni centar. Ako Austrija i Slovenija zatvore granice, postoji mogućnost da izbjeglice zapnu u Hrvatskoj, a tu ne žele ostati.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Miro Kovač – tajnik HDZ-a za međunarodne odnose

(JL30) pozitivno

„Potrebno je europsko rješenje u koje se moraju uključiti sve države.“ – 18. siječnja, 2016., str. 8

Miro Kovač – tajnik HDZ-a za međunarodne odnose

(JL31) pozitivno

„Zemlje Europske unije su prisiljene naći zajedničko rješenje za izbjegličku krizu. Koliko god sada stanje u Europskoj uniji djelovalo krhko, uvjeren sam da će Europska unija opstati i iz ovoga izazova izaći snažnija.“ – 1. veljače, 2016., str. 1

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(JL32) negativno

„Selekcija izbjeglica provodit će se na način da će balkanskom rutom moći prolaziti samo migranti koji stižu iz ratom zahvaćenih područja, koji nemaju krivotvorene isprave i lilažu održavljavanstvu i s unaprijed utvrđenim krajnjim odredištem.“ – 5. veljače, 2016., str. 7

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL33) negativno

„Postigli smo ogroman napredak u rješavanju izbjegličke krize. Na sastanku je dogovoreno da će naša policija biti dolje, možda već u ponedjeljak, i radit će profilaciju izbjeglica, što će značajno smanjiti probleme. Mi smodali takvu inicijativu i u početku ćemo i najviše povući s tehnikom i i ljudima.“ – 5. veljače, 2016., str. 7

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL34) negativno

„Ovo je trenutak u kojem stavljamo točku na dosadašnju aktivnost popitanju angažmana naših ljudi na granici Makedonije i Grčke i procesu profilacije na toj granici u kojoj će sudjelovati sve zemlje koje su uključene u ovaj problem.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL35) pozitivno

„Iz vlaka će izlaziti samo oni koji budu imali potrebu za liječničkom pomoći. No, nakon što budu medicinski zbrinuti, putpremazapuđuće nastaviti nekim od sljedećih vlakova.“ – 10. veljače, 2016., str. 8

Vlado Dominić – Glavni ravnatelj MUP-a RH

(JL36) pozitivno

„Mi kao ne toliko velika zemlja činimo sve što je u našoj moći, a najveću odgovornost po logici stvari imaju najveće zemlje.“ – 17. veljače, 2016., str. 6

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(JL37) pozitivno

„Hrvatska će dalje pokazivati ljudskost prema izbjeglicama, ali i poslati poruku da ne mogu svi biti primljeni u EU jer su kapaciteti ograničeni.“ – 17. veljače, 2016., str. 6

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(JL38) negativno

„Vlada će učiniti sve da zaštiti domovinu i građane, a angažman vojske je krajnja mogućnost.“ – 29. veljače, 2016., str. 8

Tomislav Karamarko – Prvi potpredsjednik vlade RH

(JL39) negativno

„Hrvatska je u slučaju potrebe spremna pooštriti mjere nadzora vlastite granice.“ – 29. veljače, 2016., str. 8

Miro Kovač – Ministar vanjskih poslova RH

(JL40) negativno

„Na sjednici Vlade ćemo vidjeti kako ćemo mijenjati zakon i omogućiti i tu opciju: da se vojska uključi na granicu ako treba.“ – 3. ožujka, 2016., str. 10

Tihomir Orešković – Premijer RH

(JL41) negativno

„Prvo je da ćemo podržati schengenska pravila. Drugo svi ćemo maksimalno pomoći Grčkoj u ovoj teškoj situaciji, o tome smo razgovarali i u Berlinu s kancelarkom Angelom Merkel. Treće je podrška Makedoniji, gdje se nalazi i naša policija. Imamo odličnu koordinaciju između Austrije, Slovenije, Hrvatske, Srbije i Makedonije, tu očekujemo malo jaču podršku iz EU da možemo pomoći i Makedoniji.“ – 3. ožujka, 2016., str. 10

Tihomir Orešković – Premijer RH

(JL42) negativno

„Ono što policija ocijeni da je potrebno i ono što traži od vojske, vojska će izvršiti ovisno o konkretnom slučaju.“ – 5. ožujka, 2016., str. 8

Josip Buljević – Ministar obrane RH

(JL43) negativno

„Policija nastavlja raditi svoj posao i moći će obaviti sve poslove. Nemojte stavljati to pitanje u taj kontekst. Budite sigurni da ću prvi reći ako budu tendencije u nekom drugom smjeru.“ – 5. ožujka, 2016., str. 8

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL44) negativno

„Prolazak migranata zapadnoeuropskom rutom u principu je stao.“ – 9. ožujka, 2016., str. 8

Tihomir Orešković – Premijer RH

(JL45) negativno

„Hrvatska, Slovenija i Austrija na summitu EU-a zagovarale su zatvaranje balkanske rute i rezultat toga je da smo danas na nuli kad je riječ o broju migranata u prolasku kroz Hrvatsku.“ – 10. ožujka, 2016., str. 8

Tihomir Orešković – Premijer RH

(JL46) negativno

„Mi smatramo da je cilj ispunjen, jer ilegalni migranti više neće prolaziti tom rutom, a to je poruka koja će utjecati da se smanji broj izbjeglica u Grčkoj.“ – 10. ožujka, 2016., str. 8

Tihomir Orešković – Premijer RH

(JL47) negativno

„Predvidjeli smo i takve scenarije. Suština je čvrsto držati granicu. Hrvatskim otocima se ne može dogoditi slučaj Lampedusa“ – 10. ožujka, 2016., str. 8

Vlaho Orepić – Ministar unutarnjih poslova RH

Jutarnji list (drugo razdoblje istraživanja)

(JL1a) pozitivno

„No, teško mi je prihvatiti da bilo tko odbija pomoći ljudima u nevolji, a ovdje je o tome riječ, stoga ću se odazivati na slične tribine koliko god treba kako bih ljudima objasnio da centar za tražitelje azila nije ni za koga opasnost, da u Malu Goricu ne dolaze teroristi, nego ljudi koji su u nevolji.“ – 23. veljače, 2019., str. 6

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL2a) pozitivno

„No, teško mi je prihvatiti da bilo tko odbija pomoći ljudima u nevolji, a ovdje je o tome riječ, stoga ću se odazivati na slične tribine koliko god treba kako bih ljudima objasnio da centar za tražitelje azila nije ni za koga opasnost, da u Malu Goricu ne dolaze teroristi, nego ljudi koji su u nevolji.“ - 23. veljače, 2019., str. 6

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL3a) negativno

„Europa nama daje novac da gradimo centre za azilante, a istodobno se ta ista EU od nas ograđuje bodljikavom žicom.“ - 23. veljače, 2019., str. 6

građani Petrinje

(JL4a) negativno

„Vi tražite da primimo strance u Petrinju, a posla i kruha nema za našu djecu koja moraju van. Gdje će oni ovdje naći posao kada ga nema ni za nas.“ - 23. veljače, 2019., str. 6

građani Petrinje

(JL5a) pozitivno

„Hrvatska policija poštuje ljudska prava migranata te da ima nultu stopu tolerancije na nezakonitu uporabu sredstava prisile prema bilo kojoj populaciji, kao i na neprocesuiranje bilo kojeg kaznenog djela ili prekršaja počinjenog od strane policajaca.“ - 14. ožujka, 2019., str. 9

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL6a) pozitivno

„Sve dostupne informacije o mogućim navedenim optužbama o primjeni sile nad migrantima ili činjenju kaznenih djela na štetu migranata MUP u svakom pojedinom slučaju pomno provjerava.“ - 14. ožujka, 2019., str. 9

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL7a) pozitivno

„Postupajući prema migrantima policija poštuje njihova temeljna prava i dostojanstvo te im omogućuje pristup sustavu međunarodne zaštite ukoliko im je takva zaštita potrebna, sukladno općim dokumentima o ljudskim pravima, regulativi EU te nacionalnom zakonodavstvu.“ - 14. ožujka, 2019., str. 9

Davor Božinović – Ministar unutarnjih poslova RH

(JL8a) pozitivno

„Kolektivna, nezakonita i nasilna policijska protjerivanja izbjeglica na granicama Hrvatske nastavljaju se bez obzira na uporna upozorenja brojnih međunarodnih i domaćih institucija i organizacija.“ - 4. travnja, 2019., str. 13

Tea Vidović – Centar za mirovne studije (CMS)

(JL9a) pozitivno

„Nakon ovog izvješća MUP će sve teže negirati i odbijati pritužbe koje upozoravaju na nedopuštene oblike policijskog ponašanja prema migrantima. Kad je već MUP ignorirao naša, kao i izvješća niza drugih organizacija u kojima se upozoravalo na policijsko nasilje nad ilegalnim migrantima, nadam se barem da će izvješće State Departmenta pomoći hrvatskoj Vladi i policiji da provedu neovisnu istragu o tim pritužbama.“ – 25. travnja, 2019., str. 6

Lora Vidović – pučka pravobraniteljica

(JL10a) negativno

„Državna granica nije pod posebnim pritiskom. Lani je u nezakonitom prelasku granice ili boravku uhićeno više od 8000 migranata. Obveza policije je da kontrolira prelazak granice i da je štiti.“ – 11. svibnja, 2019., str. 4

Žarko Katić – državni tajnik (MUP)

(JL11a) negativno

„S ovih šest letjelica Hrvatska prvi put nakon Domovinskog rata ima sposobnost bespilotnog izviđanja. Osim nadzora za potrebe ribarstva, letjelice će se koristiti za preventivne protupožarne svrhe, ali i za nadzor ilegalnih prelazaka granice na moru i kopnu.“ – 14. svibnja, 2019., str. 7

Damir Krstičević – Ministar obrane RH

(JL12a) pozitivno

„U svojoj beskrupuloznosti i s jednim jednim ciljem - zarade, ne mare niti za živote osoba koje prevoze, kao ni za živote policijskih službenika.“ – 5. lipnja, 2019., str. 12

MUP

(JL13a) negativno

„Hrvatska policija koristi nasilje da bi odbacila migrante.“ – 17. srpnja, 2019., str. 4

Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH

(JL14a) negativno

„I ja i moji kolege policajci provodili smo nezakonita vraćanja migranata iz Zagreba na granicu Hrvatske s BiH i Srbijom. Dovedi bismo ih pred zelenu granicu i rekli im da prijeđu nazad u Bosnu ili Srbiju. Nismo ih evidentirali. Takve smo naredbe dobivali od nadređenih u policijskoj postaji, nisu se policajci toga sami sjetili.“ – 26. srpnja, 2019., str. 20

Anonimni policajac

(JL15a) pozitivno

„Policijski službenici koji su se našli na mjestu događaja krenuli su spašavati osobe iz kombija te razbili staklo. Prema do sada utvrđenom, policijski su službenici iz kombija iz rijeke spasili 11 migranata, međutim, jedna je ženska osoba kasnije tijekom pružanja liječničke pomoći na mjestu događaja preminula.“ – 26. kolovoza, 2019., str. 1

Dario Kačmarčik - glasnogovornik PU sisačko-moslavačke

(JL16a) negativno

„Građani vide one elemente sustava čije je djelovanje povezano sa smanjivanjem rizika od aktualnih, lako prepoznatljivih prijetnji, kao što su požari otvorenog prostora, poplave, smanjenje posljedica od vremenskih nepogoda ili sprečavanje ilegalnih prelazaka granice.“ – 15. rujna, 2019., str. 10

Damir Krstičević – Ministar obrane RH

Nacional (prvo razdoblje istraživanja)

(N1) pozitivno

„Okus doma prostor je razmjene kulinarskih umijeća i životnih iskustava izbjeglica i lokalnih aktivista. U potrazi je za sjećanjima i okusima domova koji su napušteni, kao i u izgradnji okusa novoga doma koji su neki od izbjeglica pronašli u Hrvatskoj. Kuhanjem učimo jedni od drugih, razbijamo predrasude i širimo predivne mirise kojima je teško odoljeti.“ – 27. listopada, 2015., str 59

Emina Bužinkić - Centar za mirovne studije (CMS)

(N2) pozitivno

„Prepoznali smo crowdfunding kao jednu od metoda za ostvarivanje te misije jer on povezuje ljude, i to naročito za društveno korisne projekte. U depresiji koja danas vlada u Hrvatskoj, ljudi često misle da je nemoguće pronaći potporu za svoje ideje. Htjeli smo primjerom pokazati da to nije točno i mislim da u tome uspijevamo. Kad vidite da se nekome ostvarila vizija i da mu je 400 ljudi vjerovalo i uplatilo 90.000 kuna, to vas inspirira.“ – 27. listopada, 2015., str 59

Marko Gregović - pokretač društvenog poduzeća Brodoto

(N3) pozitivno

„Sigurno su na to utjecali osvajalački ratovi koje je Zapad vodio posljednjih par sto godina. Najprije kolonijalni, a potom ovi suvremeniji. Veliki dio svijeta tim ratovima je bio gurnut u životarenje, izvlačile su se sirovine, a za to nije bilo potrebno razvijati demokraciju u tim područjima, kao i ljudska prava i kulturu.“ – 24. studenoga, 2015., str 68

Damir Martinović – glazbenik

(N4) pozitivno

„Taj radikalizam sada izražavaju na načine koje poznaju kao svoju kulturnu matricu: netolerantnost, religijski fanatizam, primitivizam, terorizam. Većina onih koji su malo razumniji htjela bi u Europu jer im ona ne izgleda samo kao materijalni spas, nego prije svega kulturni i civilizacijski azil.“ – 24. studenoga, 2015., str 68

Damir Martinović – glazbenik

(N5) negativno

„Ali ovu situaciju moramo shvatiti kao upozorenje da se ponovo ujedini i uvedemo strože kontrole i bolju suradnju na svim razinama.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N6) negativno

„Postignut je i konkretan dogovor o tome da se među zemljama dijele informacije o putnicima u zrakoplovu, dakle da se liste imena putnika međusobno razmjenjuju, kao i da se uvede kontrola ne samo na ulazu u Schengenski prostor, nego i na vanjskim granicama Europske unije i za njene građane, budući daje kontrola do sada postojala samo za građane trećih zemalja.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N7) negativno

„Drago mi je čuti i da se Hrvatska izuzetno konstruktivno postavila i da se pripremila kao zemlja vanjske granice, o čemu je govorio ministar Ranko Ostojić. Mi ćemo zbog svoje specifične uloge sigurno imati i neke dodatne akcije kojima ćemo pojačati nadzor, iako je on pojačan od trenutka kada je započela izbjeglička kriza. Želio bih dodati i da je Komisija pokrenula niz promjena regulative, od kojih je možda najvažnija ona o kontroli vatrenog oružja koje cirkulira Europskom unijom. I tu će se tražiti strože praćenje i razmjena informacija među zemljama, što može pomoći u sprečavanju, ali i rješavanju terorističkih akcija.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N8) negativno

„Da, upravo na tu temu će se u prosincu održati konferencija EU-a o zapadnom Balkanu, na kojoj će se na ministarskoj razini pokušati naći rješenje kako da se ta balkanska ruta izbjeglica, ali i oružja i krijumčarenja ljudi stavi pod bolji nadzor, za stoje naravno potrebna suradnja među tim zemljama, ali i novi mehanizmi Unije.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N9) negativno

„Neposredno nakon napada na Pariz održanje skup G20 u Antaliji na kojem je predsjednik Europske komisije Juncker, pod dojmom onoga što se događalo, naglasio da većina ljudi koji su u tom izbjegličkom valu, od Sirije do Iraka, upravo bježe od istih tih ljudi koji su počinili zločine u Parizu. Iako, naravno, u tako velikoj masi ljudi sasvim sigurno može biti ubačenih terorista.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N10) pozitivno

„Osim toga, većinu terorističkih napada posljednjih nekoliko godina, a bili su tu i London i Madrid i drugi gradovi, počinili su građani zemalja Europske unije. I zato te dvije pojave nikako ne smijemo povezivati.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N11) pozitivno

„Da, moram priznati da smo mi u Komisiji bili izuzetno zadovoljni načinom na koji je hrvatska javnost prihvatila izbjeglice. No, to je vjerojatno i posljedica povijesnih i drugih okolnosti. Hrvatska je ne samo srednjoeuropska, nego i mediteranska zemlja koja je bila otvorena morem, otvorena u komunikaciji. Možda se zaboravlja da je Hrvatski sabor prije sto godina proglasio Muslimane ravnopravnim građanima Hrvatske.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N12) pozitivno

„A osim toga, prije dvadeset i pet godina mi smo bili u situaciji da naši sugrađani u kolonama bježe pred ratom samo s jednom vrećicom, na što nas je najbolje podsjetila godišnjica Vukovara. Naši ljudi se toga sjećaju i zato je kod nas vjerujem sasvim druga atmosfera o prijemu izbjeglica, nego u nekim drugim zemljama srednje Europe.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N13) pozitivno

„Kad je bilo dobro, Unija ga je svesrdno dijelila sa svojim članicama, a kada je zlo očekujemo da svaka članica podnese svoj dio tereta i prihvati one kojima je najteže. Hrvatska bi trebala prihvatiti 6300 izbjeglica, u skladu sa svojim mogućnostima i veličinom.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N14) negativno

„Osim toga, prestat će se propuštati ekonomski migranti iz Maroka i ostalih zemalja u kojima nema rata. Srbija i Makedonija već ih zaustavljaju, a to će raditi i Hrvatska, Slovenija i Austrija.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N15) pozitivno

„Ne plaši me. Plaši me to što je pola Osijeka otišlo u Irsku. Plaši me što bi svi otišli bilo gdje i što nitko ne radi nego samo zjape. Što pola mojih vršnjaka nema posla, a pola se izrabljuje do iznemoglosti, bez da imaju ikakva prava i za male pare. Plaši me što se ostatak ulizuje nekakvoj jadnoj stranci u nadi da će biti nepotizma i da će jednom imati koristi.“ – 24. studenoga, 2015., str 25

Branko Baričević - šef Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj

(N16) pozitivno

„Ne plaši me. Plaši me to što je pola Osijeka otišlo u Irsku. Plaši me što bi svi otišli bilo gdje i što nitko ne radi nego samo zjape. Što pola mojih vršnjaka nema posla, a pola se izrabljuje do iznemoglosti, bez da imaju ikakva prava i za

male pare. Plaši me što se ostatak ulizuje nekakvoj jadnoj stranci u nadi da će biti nepotizma i da će jednom imati koristi.“ – 1. prosinca, 2015., str 66

Stjepko Galović – glazbenik

(N17) pozitivno

„Planirana i promišljena migracijska politika predstavlja jedan od mogućih odgovora na negativne demografske trendove. Realno možemo pretpostaviti da bi ekonomski troškovi populacijskih politika prelazili troškove integracijskih politika stranaca u Hrvatskoj.“ – 12. siječnja, 2016., str. 40

Vedrana Baričević - Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija

(N18) pozitivno

„Posljedica takvih politika jest da većina izbjeglica koje su u Hrvatskoj dobile status, živi u teškim uvjetima, najčešće na rubu siromaštva i u socijalnoj izolaciji i marginalizaciji, pa najčešće napuštaju Hrvatsku nakon određenog vremena.“ – 12. siječnja, 2016., str. 40

Vedrana Baričević - Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija

(N19) pozitivno

„U posljednje vrijeme migracije učestalo promatraju iz perspektive sigurnosti (posebno potencirano napadima u Parizu), no i da je bitno razdvojiti migracije i terorizam kao dvije međuovisne pojave. Ono što pomaže radikalizaciji useljenika u novim zemljama, prije svega izostanak integracijskih uvjeta, odnosno život na marginama društva.“ – 12. siječnja, 2016., str. 40

Vedrana Baričević - Centar za istraživanje etničnosti, državljanstva i migracija

(N20) pozitivno

„Mislim da bi stranci mogli bi ti korisni ovom društvu, ne samo u smislu ekonomije.“ – 23. veljače, 2016., str. 48

Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja

(N21) pozitivno

„Nose nove ideje, poduzetnički duh, neopterećeni su hrvatskim političko-povijesnim prijedporima, nisu dio političkih, ekonomskih, obiteljskih ili drugih lobija, naučeni su poštivati zakone, korupciju ne smatraju legitimnim sredstvom postizanja cilja, zaziru od davanja i primanja mita.“ – 23. veljače, 2016., str. 48

Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja

(N22) pozitivno

„Nose nove ideje, poduzetnički duh, neopterećeni su hrvatskim političko-povijesnim prijedporima, nisu dio političkih, ekonomskih, obiteljskih ili drugih lobija, naučeni su poštivati zakone, korupciju ne smatraju legitimnim sredstvom postizanja cilja, zaziru od davanja i primanja mita.“ – 23. veljače, 2016., str. 48

Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja

(N23) pozitivno

„Mislim da je zbog međudržavne nesuradnje te nepostojanja jasnoga zajedničkoga stava i politike, EU pridonijela produbljivanju humanitarnoga aspekta migracijske krize, ali i izložila vlastitu duboku krizu vrijednost.“ – 23. veljače, 2016., str. 48

Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja

(N24) pozitivno

„No ono što me najviše razveselilo je otkriće daje lokalno stanovništvo, u Tovarniku, Opatovcu i Lovašu, dakle trima mjestima izravno izloženima izbjegličkom fenomenu, pokazalo humanost, solidarnost, simpatiju i empatiju s izbjeglicama.“ – 23. veljače, 2016., str. 48

Jasna Čapo - etnologinja i kulturna antropologinja

Nacional (drugo razdoblje istraživanja)

(N1a) pozitivno

„Pamtim nepregledne kolone promrzlih i dostojanstvenih ljudi koji, bježeći od nasilja i siromaštva, traže malo mjesta pod suncem.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara

(N2a) pozitivno

„Pamtim suze i očaj onih koji su tražili izgubljenog člana obitelji, djecu bez pratnje.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara

(N3a) pozitivno

„Danas je atmosfera u društvu drugačija, ljudi su preplavljeni strahom i bojim se da polako zaboravljamo na solidarnost.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara

(N4a) pozitivno

„Ljudski je osjetiti strah pred nepoznatim, ali nije nimalo ljudski biti paraliziran strahom do te mjere da u migrantima više ne vidimo čovjeka, nego samo potencijalnu prijetnju svojoj sigurnosti.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara

(N5a) pozitivno

„A što se straha tiče, i oni se boje. Boje se biti odbačeni, neintegrirani, vraćeni.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara

(N6a) pozitivno

„Mogu sijači straha dizati zidove, a mi možemo skidati cigle i od njih graditi mostove. Nitko nam ne brani da idemo u susret drugome, da upoznamo svoje nove sugrađane, da vidimo što nam je to zajedničko, unatoč svim razlikama koje ostaju i koje treba poštovati.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Vesna Zovkić - redovnica iz Bratstva Isusovih malih sestara

(N7a) pozitivno

„Migranti su za mene veliki izazov zato što sam ja pastir jedne Crkve bez granica. Zato pozivam sve zemlje na velikodušnu otvorenost koja bi, umjesto straha od gubitka lokalnog identiteta, bila sposobna za stvaranje novih kulturnih sinteza.“ - 30. travnja, 2019., str. 54

Papa Franjo

(N8a) pozitivno

„Njena poruka da smo mi kroz zemlju pustili 700 tisuća migranata koji su brzi trkači i puni novca, zaista je sramotna. Sramotna je jer to govori predsjednica zemlje koja je doživjela sličnu sudbinu i jer je sličan broj ljudi koji su bježeći pred ratom našli utočište u Hrvatskoj, i to prije svega Hrvati iz BiH.“ - 30. travnja, 2019., str. 16

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH

(N9a) pozitivno

„Nije to samo pitanje nepoštivanja ljudskih prava, već i sve brojke govore da su to, 2015. godine, bili ljudi koji su bježali pred ratom. Da se razumijemo, svaki od njih je i ekonomski migrant koji teži boljem životu, ali isto tako bježi i od regrutacije u neku miliciju ili ISIL.“ - 30. travnja, 2019., str. 16

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH

(N10a) pozitivno

„Ti ljudi nisu samo prošli kroz Hrvatsku, već i kroz Bugarsku ili Grčku, a nakon toga otišli su u Austriju ili Mađarsku. U Austriji ih je ostalo samo četiri posto, dok su svi drugi tražili prolaz u zemlje zapadne i sjeverne Europe. Za čiji račun sada mi odjednom moramo biti čuvari vanjske granice Europske unije?“ - 30. travnja, 2019., str. 16

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH

(N11a) negativno

„Kad su krenuli preko Hrvatske, onda smo mi trebali postati „hotspot“, a to vlada Zorana Milanovića nije dopustila i zaštitili smo hrvatske interese.“ - 30. travnja, 2019., str. 16

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH

(N12a) negativno

„Ministar je pokazao neznanje i prikazuje lažne brojke kako bi se stvorio dojam da sigurno čuvamo granice.“ - 30. travnja, 2019., str. 16

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH

(N13a) pozitivno

„Mi ih bez ikakvog postupka vraćamo u BiH te se tako samo odgađa njihov prolazak do zemlje koja poštuje konvencije, odnosno provodi postupak koji se u Hrvatskoj ne provodi. Tu vidim osnovno kršenje zakona jer ne možete vi nekoga uhvatiti kod npr. Čabra i kazati mu da ga sprečavate u prelasku naše granice sa Slovenijom tako da ga vratite 200 kilometara do granice s BiH bez ikakvog postupka.“ - 30. travnja, 2019., str. 16

Ranko Ostojić – bivši ministar unutarnjih poslova RH

(N14a) negativno

„Slovincima je na kraju dana također u interesu da RH uđe u Schengen i da se prva obrana EU-a prebaci na istočne granice RH. Pozivam i ostale zastupnike u EP-u da se uključe, ovo mora biti naš apsolutni cilj i prioritet.“ - 7. listopada, 2019., str. 30

Valter Flego – zastupnik IDS-a u Europskom parlamentu

(N15a) negativno

„Točno, to nije lak zadatak. Zato i jedva čekam da Crna Gora, Srbija i BiH, uz ispunjenje svih uvjeta, jednog dana postanu članice EU-a, da ta granica bude dalje od nas. Možda zvuči sebično, ali to nam je u interesu.“ - 29. listopada, 2019., str. 22

Fred Matić – zastupnik SDP-a u Europskom parlamentu

(N16a) negativno

„Trgovina ljudima danas je jedan od najunosnijih poslova i ako nemate dovoljno novca da uspostavite graničnu službu, da platite i opremite ljude, vi se ne možete boriti s naletom migranata.“ - 10. prosinca, 2019., str. 35

Željana Zovko – zastupnica HDZ-a u Europskom parlamentu

(N17a) negativno

„Frontex i europska policija moraju biti prisutni u zemljama Zapadnog Balkana. Europa mora ulagati puno više novca kako bi štitila svoj mir i svoju sigurnost što dalje od svojih zapadnih centara.“ - 10. prosinca, 2019., str. 35

Željana Zovko – zastupnica HDZ-a u Europskom parlamentu

(N18a) negativno

„Nezakonite migracije velika su opasnost za sigurnost jedne zemlje i sigurnost njenih građana, svaka ozbiljna država mora štititi svoje granice i mora znati tko ulazi u njezin prostor. Nijedna država ne bi smjela na svoj teritorij puštati ljude bez dokumenata, za koje se ne zna tko su, otkud su i kakve su im namjere.“ - 10. prosinca, 2019., str. 35

Željana Zovko – zastupnica HDZ-a u Europskom parlamentu

(N19a) negativno

„Vidite što se sve događa s migracijama. Mislim da se tako želi destabilizirati kršćanska Europa, naša kulturna tradicija.“ - 24. prosinca, 2019., str. 64

Stipe Nobilo – slikar

Globus (prvo razdoblje istraživanja)

(G1) pozitivno

„Prvo, nakon nedavno održanog sastanka predstavnika zemalja tzv. Višegradske skupine, održanog u Budimpešti, predsjednica Grabar-Kitarović zauzima stav da je sasvim u redu da zemlje Višegradske skupine, predvođene Mađarskom, pošalju svoju vojsku na granicu s Hrvatskom - također članicom Europske unije. To je, po meni, apsolutno nedopustivo.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G2) negativno

„Ako se zatvaraju granice Europske unije, zatvaraju se granice Europske unije. Ako Njemačka, Austrija i Slovenija zatvore svoje granice, to će morati učiniti i Hrvatska.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G3) pozitivno

„Prvi korak usporavanja i zaustavljanja izbjegličkog vala je zaustavljanje u Turskoj, pomoć i suradnja EU s Turskom u zbrinjavanju izbjeglica na njenom teritoriju.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G4) negativno

„Sastavni dio tog rješenja je i efikasna kontrola schengenske granice Grčke prema Turskoj.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G5) pozitivno

„Trajno rješenje je zaustaviti izbjeglički val u Turskoj, a zatim u slijedećih nekoliko mjeseci dogovoriti globalno rješenje za zaustavljanje ratnih sukoba u Siriji. Za ovaj drugi korak nije dovoljna samo EU, već je potreban angažman i svih velikih sila kao i svih država u neposrednom okruženju Sirije i Iraka.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G6) pozitivno

„Nadam se da ogradu nećemo nikada morati dizati.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G7) negativno

„Val se treba zaustaviti tamo gdje počinje, a to je na granici između Turske i Grčke.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G8) pozitivno

„Zasad je dogovoreno da ćemo trajnije zbrinuti 1614 izbjeglica. To je brojka koja je predložena i koju mi prihvaćamo. Od toga bi manji broj prihvatili trajno, a drugi dio ljudi bi bio smješten u izbjegličkim centrima dok se ne odluči o zemlji njihovog trajnog prihvata.“ – 23. listopada, 2015., str 14

Vesna Pusić – Ministrica vanjskih poslova RH

(G9) pozitivno

„Dolaze ljudi iz drugačijeg kulturnog kruga, nose sa sobom ponešto drugačije socijalne norme i pravila ponašanja, drugačije stilove života i svjetonazore i u toj, kako mi psiholozi kažemo, 'percepciji prijetnje', zaboravlja se da, prije svega dolaze - ljudi.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

(G10) pozitivno

„EU je trebala reagirati na puno spremniji način, izbjeglički val se mogao predvidjeti. Ako se već toliko bojimo za našu europsku kulturu, onda valja reći da se, baš po uzusima te naše europske kulture, i nismo najbolje snašli, jer reakcija nije sasvim bila u skladu s jednom od temeljnih vrijednosti Europe, a to je - solidarnost.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

(G11) pozitivno

„Sad govorim kao da su oni jedinstvena grupa, makar nisu. Svaki problem u njihovu ponašanju gledat će se kroz povećalo i vjerojatno generalizirati. Vjerujem da su ti ljudi svjesni da dolaze u kulturu u kojoj vladaju i trebala bi vladati pravila i red kojima se moraju prilagoditi i, ako tako to bude, onda će doći do njihove integracije i neće doći do povećanja ksenofobije.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Dean Ajduković – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

(G12) pozitivno

„Jasno da to dodatno i jako povećava strahove i ksenofobične reakcije, a uz to je praćeno i poluinformacijama jesu li neki od počinitelja prošli kroz našu zemlju, pa nastaje opasnost da generaliziramo vlastiti strah i počinjemo sve izbjeglice smatrati opasnima, stvara se percepcija da su svi ti ljudi jednaki. Naravno da nisu.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

(G13) pozitivno

„Ljudi se otvaraju i prihvaćaju druge i drugačije onda kad imaju priliku upoznati ih, a ne samo gledati ih izdaleka.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)

(G14) pozitivno

„Ako smo prihvatili hranu s drugog kraja svijeta, zašto ne bismo prihvatili i ljude?“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)

(G15) pozitivno

„Pamtite kad vam Afganistanac ispriča koje je zadnje jelo pojeo prije nego što je morao napustiti dom... Tu padaju zidovi, prepoznaju se sličnosti.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)

(G16) pozitivno

„Bio je 1. svibnja, dan za grah, došlo je puno ljudi, starih, mladih, obitelji s djecom, tražitelji azila svirali su afričke bubnjeve i stvorili atmosferu i taj dan su vjerojatno pale barijere u nekima. Prije toga većina stanovnika Dugava tražitelje azila vidala je tek u prolazu, 'izdaleka'. Sasvim je drugačije kad dobijete priliku upoznati te ljude od kojih možda i podsvjesno pomalo zazirete.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Julija Kranjec – Centar za mirovne studije (CMS)

(G17) pozitivno

„Koliko god se činilo da smo jednonacionalni, Hrvatska je zapravo multikulturna zemlja. Mi smo na stjecištu različitih kultura i imamo iskustva sa školovanjem različitih nacionalnih manjina, pa možemo iskoristiti ta iskustva ne bi li olakšali integraciju djece migranata koji će eventualno odlučiti ostati u Hrvatskoj.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

(G18) pozitivno

„Bilo bi dobro da javnost zna koji su planovi naše države, jer na taj način ćemo pomoći i izbjeglicama i domaćem stanovništvu koje je onda ohrabreno jer osjeća da ih vlasti vode i kroz taj proces prihvaćanja situacije i novih ljudi u društvu.“ – 18. prosinca, 2015., str 77

Dinka Čorkalo Biruški – Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Globus (drugo razdoblje istraživanja)

(G1a) negativno

„Prošle je godine u BiH uhvaćen jedan Iračanin koji je u Hrvatskoj više puta bio uhićivan i nad njim su provođena kriminalistička istraživanja. U Hrvatskoj je dobio azil, neko vrijeme stanovao u hotelu Porin u Zagrebu pa je unajmio stan. Povezao se s raznim ljudima. Trenutačno je u zatvoru u BiH. Za jednog stranca koji je u Hrvatskoj dobio azil u Francuskoj je utvrđeno da je sudjelovao u krijumčarenju te da se u Hrvatskoj koristio lažnim identitetom. Uhićenje u Hrvatskoj i izručen Francuskoj gdje sada služi kaznu. U Porinu je policija provela više akcija i zasigurno se malo tko od tražitelja azila više usuđuje baviti krijumčarenjem.“ - 24. travnja, 2019., str. 16

Dejan Dretar - voditelj Službe organiziranog kriminaliteta u Ravnateljstvu policije (MUP)

(G2a) negativno

„Naravno da je potrebno malo nasilja kada provodite 'push-back', ali morate vidjeti i kakav je to teren.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Kolinda Grabar Kitarović – Predsjednica RH

(G3a) pozitivno

„Naravno da ima onih koji pokušavaju izbjeći kontrolu, koji su krenuli jer su krenuli i njihovi prijatelji, no pritom ne treba zaboraviti da među tim, sada već očajnim ljudima ima onih kojima treba pomoć, koji su došli ovamo potražiti utočište i stoga ih ne bih voljela na ovaj način interpretirati kao ugrozu.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Tatjana Tadić – humanitarna aktivistica

(G4a) pozitivno

„Ono što je istina jest da su bježeći pred ratom ljudi pokušali naći put do Europe, koja je bila fenička princeza i upravo je dolazila s područja tadašnje Sirije, tada su Feničani tamo živjeli. Možda bi bilo dobro da ovim velikim vjericima pošaljemo poruku tko su sve bili migranti, tada bismo i o Isusu razgovarali.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

(G5a) pozitivno

„Trebalo reći da svi ti ljudi dolaze iz Europe. Oni nisu pali padobranom, nego dolaze iz zemlje prvog ulaska, a to je najčešće Grčka.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

(G6a) pozitivno

„Nije pitanje ima li ili nema mjesta. Mi smo zajednica od 500 milijuna ljudi. Očito je Europskoj uniji trebalo radne snage, koja će trebati i nama.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

(G7a) pozitivno

„Svi zaboravljaju pritom da je Grčka dio Schengena i da nije dobila nikakvu kaznu, niti je isključena iz Schengena radi toga što zapravo pušta ljude iz Grčke onako kako joj odgovara. Nakon što ih natjera da u njoj potroše svoj novac, ona ih pošalje na put dalje prema Europi.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

(G8a) pozitivno

„Zaštita granice jedna je stvar, a pitanje kršenja međunarodnih propisa, što će nas jako puno koštati kasnije povodom tužbi pred sudom u Strasbourgu, druga je stvar.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

(G9a) pozitivno

„Sve te ratove trebalo bi riješiti u žarištu, ali istovremeno ljudi koji bježe ne mogu biti kolektivno krivi. Na njih se gleda kao na teroriste, tvrdi se da pljačkaju, a istodobno se zaboravlja da je donesen zakon po kojemu je svatko od nas tko bi im pomogao, dao hranu, u problemu pred zakonom. To je nešto stoje ogromna razlika između 2015. i danas.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

(G10a) pozitivno

„Nitko na granici ne može paušalno reći: "Ovo su ekonomski migranti." Ti ljudi ako su na teritoriju Republike Hrvatske, imaju svoja prava, imaju pravo tražiti azil i tražiti da se njihov slučaj ispita. To ne znači da svi moraju dobiti taj azil, ali imaju pravo tražiti da se njihov slučaj ispita.“ - 17. srpnja, 2019., str. 34

Ranko Ostojić – bivši ministar MUP-a

ŽIVOTOPIS AUTORA

Goran Džidić rođen je 1987. godine u Mostaru. Oženjen je i otac je dvoje djece. Živi i radi u Zagrebu. U Mostaru je završio osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru 2009. godine završio je preddiplomski studij, a 2012. i diplomski studij novinarstva, smjer odnosi s javnošću. Nakon završetka studija radio je kao novinar na nekoliko različitih privatnih i javnih medija. Trenutno je zaposlen kao savjetnik za odnose s javnošću u javnoj upravi.

U prosincu 2015. godine na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu upisao je Poslijediplomski doktorski studij Politologija – smjer Međunarodni odnosi. Na tom je fakultetu početkom 2024. godine započeo postupak obrane doktorske disertacije na temu „Sekuritizacija iregularnih migracija u Republici Hrvatskoj iz perspektive kritičke geopolitike“. Autor je tri znanstvena rada i sudionik nekoliko znanstvenih skupova.

Objavljeni radovi:

- Džidić, G. (2020). Sekuritizacija iregularnih migracija u kampanji za predsjedničke izbore u Republici Hrvatskoj 2019./2020.. *Suvremene teme*. 11(1): 27-50.
- Džidić, G. (2021). Sekuritizacija bolesti COVID-19 i sekuritizacijska dilema u Hrvatskoj. *Međunarodne studije*. 21(1): 71-92.
- Džidić, G. (2022). Iregularne migracije i sigurnost: Tranzitne zemlje na balkanskom pravcu migracija za vrijeme i nakon migracijske krize 2015./2016. godine. *Forum za sigurnosne studije*. 6(6): 153-182

Sudjelovanje na znanstvenim skupovima:

- Navigating the Storm: The Challenges of the Small Sates on Europe, 4. travnja 2019. godine, izlaganje pod nazivom „Securitisation of Migration in the Republic Of Croatia: Analysis of Key Indicators in Croatian Printed Media“
- Međunarodna znanstvena konferencija „Nacionalne manjine, migracije i sigurnost“, 21. rujna 2022. godine, izlaganje pod nazivom „Tranzitne zemlje za vrijeme i nakon „migracijske krize“ iz 2015./2016. godine“
- Treći geostrateški forum – GEOFOR, 4. studenoga 2022. godine, panel pod nazivom „Migracijski procesi, upravljanje migracijama i budući trendovi vezani uz okoliš“